

Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa liikennealalla koskevaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi maakuntalaissa tarkoitettujen liikennettä koskevien tehtävien, henkilöstön ja omaisuuden siirtoa valtiolta maakunnille sekä eräiden tehtävien ja henkilöstön siirtoa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista Väylävirastoon ja liikenteenohjausyhtiöön koskeva lainsäädäntö. Esitys liittyy eduskunnalle annettuun hallituksen esitykseen maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset lakkaavat vuoden 2020 lopussa ja maakunnat aloittavat toimintansa vuoden 2021 alussa. Pääosa keskusten liikennevastuualueiden tehtävistä siirtyy maakuntien hoidettaviksi. Esitykseen sisältyvissä lakiehdotuksissa toteutetaan tästä johtuvat toimivallan siirrot, erityisesti tienpito, liikennejärjestelmäsunnittelu sekä julkisen henkilöliikenteen järjestäminen, tie-, rautatie- ja lentoliikenteessä. Ehdotetuilla laeilla siirretäisiin lisäksi valtakunnallisesti keskitettyjä tehtäviä Väylävirastoon ja täsmennettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston sekä Väyläviraston tehtäviä liikennejärjestelmäsunnittelussa. Esitykseen sisältyvien palveluiden ja tehtävien järjestämisvastuu siirtyisi maakunnille vuoden 2021 alusta. Myös ehdotetut valtionhallinnon organisaatiomuutokset koskien Valtion lupa- ja valvontaviraston perustamista toteutettaisiin vuoden 2021 alusta.

Maakunnat hoitaisivat jatkossa tienpidon tehtäviä enintään yhdeksällä tienpitoalueella valtion kanssa tehtävien sopimusten mukaisesti. Väylävirasto toimisi edelleen tienpitäjänä ja vastaisi maantieverkon omistajan tehtävistä. Maakunnissa hoidettavien tienpidon tehtävien rahoitus järjestettäisiin erillisrahoituksena. Maakunnat vastaisivat myös maakunnan liikennejärjestelmäsunnitelman laatimisesta.

Suurin osa esityksen lakiehdotuksista on sisällynyt keväällä 2018 eduskunnalle annettuun hallituksen esitykseen laiksi maantielain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Maakuntauudistuksen aikataulumuutoksen vuoksi eduskunta hylkäsi ne lakiehdotukset, jotka koskivat maakuntauudistusta, mutta muilta osin hyväksyi muutosehdotukset. Tässä esityksessä hylätyt lakiehdotukset annetaan osaksi muutettuina uudelleen käsiteltäviksi. Sen lisäksi esitykseen on sisällytetty liikenne- ja viestintäministeriön virastouudistusta koskevat nimike- ja toimivaltamuutokset sekä lakiehdotukset tieliikennelain ja yksityistielain muuttamisesta. Yksitystielakia koskevat muutosehdotukset liittyvät viranomaistehtävien hoitamiseen sekä valtionavustusten toteuttamiseen.

Hallituksen esitys tukee hallitusohjelman tavoitetta säädösten sujuvoittamisesta ja paremmasta sääntelystä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021. Maakuntauudistuksen liikennetehtävien täytäntöönpanoa koskevan lainsäädännön voimaantulusta annettava laki ja liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain säännös, jonka mukaan Väyläviraston lupaa ei tarvittaisi liikenteen ohjauslaitteiden sijoittamiseen maantien teialueelle, kun kyse on tienpitäjän vastuulle kuuluvan liikenteen ohjauksen järjestämisestä palvelusopimuksin, ovat tarkoitettuna tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	5
1 JOHDANTO.....	5
2 NYKYTILA.....	5
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	5
2.2 Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan virastouudistus.....	16
2.3 Maakuntauudistus.....	20
2.4 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden lainsäädäntö.....	24
2.4.1 Ruotsi.....	24
2.4.2 Norja.....	26
2.4.3 Tanska.....	27
2.5 Nykytilan arviointi.....	28
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	29
3.1 Tavoitteet.....	29
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	30
3.3 Keskeiset ehdotukset.....	33
3.3.1 Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä.....	33
3.3.2 Yksityistielaki.....	38
3.3.3 Ratalaki, julkinen henkilöliikenne, lentoliikenne ja lentoasemat sekä liikkumisen ohjaus sekä muut maakuntauudistusta koskevat muutosehdotukset.....	38
3.3.4 Rahoitus.....	40
3.3.5 Yhteenveto siirtyvistä tehtävistä.....	41
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	41
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	42
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	45
4.3 Henkilöstövaikutukset.....	49
4.4 Sukupuolivaikutukset.....	55
4.5 Ympäristövaikutukset.....	55
4.6 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset.....	55
5 ASIAN VALMISTELU.....	57
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	58
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	60
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	60
1.1 Laki ajoneuvojen siirtämisestä.....	60
1.2 Ilmailulaki.....	60
1.3 Laki Liikenne- ja viestintävirastosta.....	61
1.4 Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä.....	61
1.5 Laki liikenteen palveluista.....	81
1.6 Merenkulun ympäristönsuojelulaki.....	83
1.7 Merilaki.....	83
1.8 Ratalaki.....	84
1.9 Laki Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Venäjän kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta.....	85
1.10 Laki sähköisen viestinnän palveluista.....	85
1.11 Tieliikennelaki.....	85
1.12 Laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta.....	86

HE 289/2018 vp

1.13	Laki Väylävirastosta	86
1.14	Yksityistielaki	87
1.15	Laki maakuntauudistuksen liikennetehtävien täytäntöönpanoa koskevan lainsäädännön voimaannpanosta.....	90
2	TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET	103
3	VOIMAANTULO.....	103
4	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	103
	LAKIEHDOTUKSET	111
	1. Laki ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain muuttamisesta	111
	2. Laki ilmailulain 76 ja 80 §:n muuttamisesta	113
	3. Laki Liikenne- ja viestintävirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta	115
	4. Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamisesta	117
	5. Laki liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta.....	147
	6. Laki merenkulun ympäristösuojelulain muuttamisesta.....	150
	7. Laki merilain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta.....	153
	8. Laki ratalain muuttamisesta	154
	9. Laki Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Venäjän kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta.....	159
	10. Laki sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 234 ja 318 §:n muuttamisesta .	160
	11. Laki tieliikennelain 184 §:n muuttamisesta	162
	12. Laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta.....	164
	13. Laki Väylävirastosta annetun lain 2 ja 6 §:n muuttamisesta	165
	14. Laki yksityistielain muuttamisesta	167
	15. Laki maakuntauudistuksen liikennetehtävien täytäntöönpanoa koskevan lainsäädännön voimaannpanosta.....	173
	LIITE	182
	RINNAKKAISTEKSTIT	182
	1. Laki ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain muuttamisesta	182
	2. Laki ilmailulain 76 ja 80 §:n muuttamisesta	185
	3. Laki Liikenne- ja viestintävirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta	188
	4. Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamisesta	191
	5. Laki liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta.....	245
	6. Laki merenkulun ympäristösuojelulain muuttamisesta.....	251
	7. Laki merilain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta.....	256
	8. Laki ratalain muuttamisesta	257
	9. Laki Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Venäjän kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta.....	266
	10. Laki sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 234 ja 318 §:n muuttamisesta .	267
	11. Laki tieliikennelain 184 §:n muuttamisesta	269
	12. Laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta.....	271
	13. Laki Väylävirastosta annetun lain 2 ja 6 §:n muuttamisesta	273

HE 289/2018 vp

14. Laki yksityistielain muuttamisesta.....276

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Tässä hallituksen esityksessä esitetään perustettaville maakunnille valtiolta siirtyvät liikennealan tehtävät, henkilöstöä ja omaisuutta koskevat siirrot sekä tehtävänsiirtojen täytäntöönpano. Maakunnille siirtyvät tehtävät perustuvat maakuntalain (HE15/2017 vp) 6 §:ssä säädettyyn maakunnan tehtäväälaan, jonka mukaisesti siirrot toteutetaan. Maakuntalain 6 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan maakuntien tehtäviin kuuluisivat liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot, alueellinen tienpito, maankäytön yhteistyö ja toimintaympäristöä koskevien tietojen tuottaminen valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunniteluun.

Lisäksi esitykseen sisältyvät ne tehtävänsiirrot, jotka koskevat maakuntalain 6 §:n 1 momentin 15 kohdassa tarkoitettuja yksityisteiden ja liikkumisen ohjauksen valtionavustustehtäviä sekä 6 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja julkisen henkilöliikenteen tehtäviä. Tämä tehtäväkokonaisuus koskee julkista henkilöliikennettä (tie-, rautatie- ja lentoliikenne sekä Merenkurkun liikenne). Saaristoliikenteen suunnittelua ja järjestämistä koskeva sääntely on sisällytetty hallituksen esitykseen maakuntaudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa- ohjauksen ja valvontatehtävien uudelleen organisointia koskevaksi lainsäädännöksi (HE 14/2018 vp).

Suurin osa esityksen lakiehdotuksista oli mukana hallituksen esityksen HE 14/2018 lausuntokierroksella keväällä 2017. Maantielain muutostarpeiden vuoksi liikennealan lakiehdotukset päätettiin erottaa omaksi kokonaisuudeksi ja sen vuoksi lausuntokierroksella mukana olleet liikennettä koskeneet lakiehdotukset sisällytettiin keväällä 2018 eduskunnalle annettuun hallituksen esitykseen laiksi maantielain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 45/2018 vp). Kesällä 2018 tapahtuneen maakuntaudistuksen aikataulumuutoksen vuoksi eduskunta hylkäsi ne lakiehdotukset, jotka koskivat maakuntaudistusta, mutta muilta osin hyväksyi muutosehdotukset. Tässä esityksessä hylätyt lakiehdotukset tuodaan osaksi muutettuina uudelleen käsiteltäväksi. Sen lisäksi esitykseen on sisällytetty liikenne- ja viestintäministeriön virastouudistusta koskevat muutokset (virastojen nimet ja toimivaltamuutokset) ja lakiehdotukset tieliikennelain ja yksityistielain muuttamisesta.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Lainsäädäntö ja viranomaiset tienpidossa

Vuoden 2006 alussa voimaan tullessa maantielaissa (503/2005; nykyisin laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä) säädetään valtion ylläpitämistä maanteistä ja niiden pidosta. Maantielailla kumottiin yleisistä teistä annettu laki (243/1954). Yleiset tiet säädettiin maantielailla maanteiksi, joiden tienpitäjänä on valtio. Tieverkkoon kokonaisuudessaan kuuluvat maanteiden lisäksi kadut ja yksityistiet. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa asemakaavassa määriteltujen katujen pidosta vastaa kunta. Yksitystiet muodostavat pituudeltaan suurimman tieliikenneväylien ryhmän. Niiden tekemisestä ja kunnossapidosta vastaavat yksityiset tieosakkaat eli ne, jotka tietä käyttävät.

Tiehallinto vastasi maantieverkosta (laajuus n. 78 000 km) vuoden 2009 loppuun saakka. Tiehallinnon organisaation muodostivat keskushallinto, yhdeksän tiepiiriä ja suurten projektien yksikkö. Maantielain muuttamisesta annetulla lailla (1242/2009) tehtiin lakiin valtion aluehal-

linnon ja liikennehallinnon virastouudistuksista johtuvia muutoksia. Liikenne- ja aluehallinnon uudistuksessa 1.1.2010 Tiehallinnon tiepiirit siirtyivät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin (ELY-keskuksiin) ja Liikenneviraston muodostivat Ratahallintokeskus, osa Merenkululaitosta ja Tiehallinnon keskushallinto.

Lailla maantielain muuttamisesta (446/2012) lakiin lisättiin säännökset, joilla saatettiin voimaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/96/EY tieinfrastruktuurin turvallisuuden hallinnasta. Lailla maantielain 5 ja 42 §:n muuttamisesta (328/2013) helpotettiin yhteiskunnan toiminnan kannalta välttämättömien rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittamista tiealueelle. Maantielain muutoksella (566/2016) yhdenmukaistettiin maantielain ja ratalain säännöksiä ja kirjaustapaa, mahdollistettiin laajemmin talousarviorahoituksen ulkopuolisen rahoituksen käyttö tiehankkeiden toteuttamiseksi ja toisaalta myös tienpitäjän osallistuminen muun kuin maantieverkon rahoitukseen erityisistä syistä. Lisäksi muun muassa otettiin käyttöön ilmoitusmenettely sähkö- ja telekaapeleiden sijoittamisessa tiealueelle sekä tienvarsimainosten asettamisessa maantien varteen. Viimeisimmällä maantielain muutoksella (572/2018) muutettiin lain nimike (laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä) sekä määriteltiin maanteiden luokitus, kunnossapito ja palvelutasovaatimukset. Lisäksi säädettiin valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta.

Liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 10 §:n mukaan Liikennevirasto on maantieverkon tienpitäjä, ja se käyttää tienpitoa varten saatuja oikeuksia. Valtio vastaa tienpidon kustannuksista. Liikenneviraston tehtävänä on valtion omistamien maanteiden ylläpito ja kehittäminen. Liikennevirasto vastaa maantieverkosta ja sen kustannuksista. Tieverkko on Liikenneviraston taseessa ja sen hallinnoimaa valtion omaisuutta. Liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain määritelmän mukaan tienpito on maantien suunnittelua, rakentamista, kunnossapitoa ja liikenteen hallintaa sekä näihin tehtäviin liittyvän tiedon tuottamista ja ylläpitoa.

Lain 11 §:n mukaan Liikennevirasto vastaa maantieverkon omistajan tehtävistä ja muista tienpidon tehtävistä siten kuin laissa erikseen säädetään. Virasto myös ohjaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia tienpidon tehtävien hoitamisessa. ELY-keskuksia on 15, joissa yhdeksässä hoidetaan liikennetehtäviä. ELY-keskukset vastaavat toimialueellaan seuraavista tienpidon ja liikenteen tehtäväkokonaisuuksista: liikennejärjestelmäsuunnittelu (asiakastarpeet, maankäytön yhteistyö tiestöä koskeissa aluevarauksissa, esiselvitykset, tie- ja liikenneolot, liikenteen ohjaus ja hallinta, liikenneturvallisuus), tienpidon ohjelmointi (tulot- ja talousohjaus- ja suunnittelu, eräät tienpidon ohjelmat), hankesuunnittelu ja kunnossapidon suunnittelu. Lisäksi ELY-keskuksille kuuluvat maanteiden kunnossapitoon ja perusväylänpitoon kuuluvien hankkeiden rakentamisen hankintaan sekä sopimuskauden aikaiseen toimintaan liittyvät tehtävät (hoidetaan keskitetysti neljässä ELY-keskuksessa).

Liikennevirastosta annetun lain (862/2009) mukaan Liikennevirasto vastaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnan ohjauksesta toimialallaan ja tienpidon yhteensovittamisesta asianomaisessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa. ELY-keskusten liikennevastuualue (jäljempänä L-vastuualue) on huolehtinut operatiivisesta tienpidosta tienpitöviranomaisena. Liikennevirasto on osoittanut erillisellä päätöksellä ELY-keskuksille käyttöoikeuden perusväylänpidon ja maanhankinnan määrärahoihin koskien teiden ja ratojen maanhankintaa. Liikennevirastossa hoidetaan lisäksi tienpitoon liittyvinä valtakunnallisina tehtävinä esimerkiksi tieliikenteen ohjausta, liikenne- ja tiestömittauksia ja niihin liittyviä rekistereitä, suurten kehittämishankkeiden hankintaa ja teettämistä sekä tiehankkeiden valtakunnallista suunnitteluohjelmaa. Valtakunnallinen suunnitteluohjelma laaditaan yhteistyössä ELY-keskusten kanssa, mutta suunnitteluohjelmasta vastaa ja päättää Liikennevirasto.

HE 289/2018 vp

Liikennevirastossa hoidetaan nykyisin tienpidon valtakunnallisina tehtävinä myös hankintamenettelyiden ohjeistusta, tutkimus- ja kehittämistoimintaa ja tienpidon teknisten ohjeiden ylläpitoa sekä valvontaa.

Liikenteen turvallisuusvirastolle on liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetussa laissa säädetty eräitä maantielauttoihin sekä tieliikenneturvallisuuden hallintaan liittyviä tehtäviä.

Maantieverkon tila, tienpidon rahoitus ja järjestäminen

Suomen koko tieverkon pituus on noin 454 000 kilometriä. Tästä yksityisteiden ja metsäauto-ten osuus on noin 350 000 kilometriä ja kuntien katuverkkojen 26 000 kilometriä. Liikenneviraston vastuulla olevien maanteiden yhteispituus on noin 78 000 kilometriä. Valta- ja kantateitä eli pääteitä on yli 13 000 kilometriä, joista moottoriteitä on 900 kilometriä. Suurin osa tiepituudesta, 64 900 kilometriä, on seutu- ja yhdysteitä. Liikennesuoritteesta tällä verkon osalla ajetaan noin kolmannes. Kevyen liikenteen väyliä on hieman yli 5000 kilometriä. Päällystettyjä teitä on noin 65 prosenttia teistä eli yhteensä noin 50 000 kilometriä. Vähäliikenteisellä tiestöllä alimpaan hoitoluokkaan kuuluu noin 41 000 kilometriä tiestöä eli yli puolet koko maanteiden verkosta.

Maantieverkon käyttäjät ovat asiakastyytyväisyyskyselyjen perusteella pääosin tyytyväisiä matkojen ja kuljetusten toimivuuteen maantieverkolla. Maantieverkon heikkenevä kunto ja rahoituksen alhainen taso näkyvät asiakastyytyväisyydessä laskevana trendinä teiden kunnan ja talvihoidon suhteen.

Suomen liikenneverkon korjausvelan arvioidaan olevan noin 2,54 miljardia euroa (tilanne 1/2017). Korjausvelalla tarkoitetaan sitä rahasummaa, joka tarvittaisiin väylien saattamiseksi nykytarpeita vastaavaan hyvään kuntoon. Korjausvelan kasvuun ja liikenneverkon kunnan rapistumiseen on johtanut määrärahojen pitkään jatkunut liian alhainen taso. Väylien korjausvelka eli huono kunto lisää samaan aikaan sekä väylien käyttäjien että väylänpidon kustannuksia. Tämänhetkisestä korjausvelasta kohdistuu noin 1,3 miljardia euroa maanteille, noin 1,1 miljardia euroa rautateille ja noin 40 miljoonaa euroa vesiväylille. Valtion liikenneväylien ylläpitoon (korjauksiin) suunnataan vuosittain noin 360 miljoonaa euroa. Viime hallituskauden keskimääräisellä perusväylänpidon vuosirahoitustasolla (965 miljoonaa euroa/vuosi) korjausvelka lisääntyy vuosittain noin 100 miljoonalla eurolla. Hallitus onkin tehnyt suuria panostuksia perusväylänpidon rahoitukseen, jotta liikenneväylien korjausvelan kasvu saataisiin pysähtymään ja jopa vähenemään. Hallitusohjelman mukaisesti korjausvelan kasvun pysäyttämiseksi ja vähentämiseksi on suunnattu 600 miljoonaa euroa vuosille 2016–2018. Tämän lisäksi nimeämättömiin investointeihin varatusta määrärahasta siirretään perusväylänpitoon ja yksityisteiden valtionapuun yhteensä 364 miljoonaa euroa vuosina 2017–2019.

Perustienpito rahoitetaan kokonaisuudessaan perusväylänpidon momentilta 31.10.20. Rahoitus (ilman lisäbudjetteja tai erillisiä teemahankkeita) on vaihdellut viime vuosina 500–550 miljoonan euron välillä (vuonna 2018 528 miljoonaa euroa). Tienpito jaetaan päivittäiseen kunnossapitoon (vuonna 2018 206 miljoonaa euroa), ylläpitoon (vuonna 2018 211 miljoonaa euroa), parantamiseen (vuonna 2018 53 miljoonaa euroa) sekä liikenteen palveluihin (vuonna 2018 58 miljoonaa euroa). Päivittäiseen kunnossapitoon (hoitoon) suunnattava rahoitus jaetaan ELY-keskuksiin hoidon tarjouskilpailun toteuman mukaisesti. Muu rahoitus kohdennetaan Liikennevirastossa tienpidon tuotteille asiantuntijajärjestelmillä ja rekisteritietojen pohjalta. Päivittäisellä kunnossapidolla eli hoidolla varmistetaan liikenneverkon päivittäinen liikennöitävyys ja estetään tien tai sen osan ennaikainen vaurioituminen. Ylläpidolla tarkoitetaan tieverkon ja sen rakenteiden kulumisesta ja ikääntymisestä aiheutuvien vaurioiden korjaamista sekä vanhojen tierakenteiden uusimista nykyvaatimusten tasolle. Parantamisella ja siihen liit-

tyvällä suunnittelulla tarkoitetaan tieverkon palvelutason parantamista pienillä investoinneilla. Liikenteen palveluihin kohdistetulla rahoituksella tarjotaan ajantasaista liikenteenohjausta ja tiedotusta sekä maantielauttapalveluja. Noin 35 prosenttia tästä määrärahasta käytetään valtakunnallisesti keskeisen verkon kunnossapitoon ja 65 prosenttia muun tieverkon kunnossapitoon. Perusväylänpidon rahoituksesta noin 60 prosenttia on sidottu yli vuoden kestäviin indeksidonnaisiin sopimuksiin.

Tienpidon rahoituksen käyttöä ohjataan valtion talousarviolla ja Liikenneviraston ja liikenne- ja viestintäministeriön välisellä tulossopimuksella. Tienpidossa priorisoidaan päivittäisen liikennöinnin vaatimat toimet sekä vuosina 2017–2019 erillisen korjausvelan vähentämiseen suunnatun rahoituksen kohdentamisessa korjausvelan kasvun pysäyttäminen ja velan vähentäminen huomioiden asiakkaiden ja erityisesti elinkeinoelämän tarpeet, liikenneturvallisuus sekä digitalisaation tuomat mahdollisuudet.

Kunnossapidon (hoito ja ylläpito) ohjelmoinnin ja teiden parantamisen vastuu on niillä yhdeksällä ELY-keskuksella, joissa on Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue. Ohjelmoinnilla tarkoitetaan kohteiden valintaa ja aikataulutusta kytkettynä käytettävissä olevaan rahoitukseen.

Tienpitoa on tehostettu tehtäviä keskittämällä ja hankintamenettelyä kehittämällä. Tehostamista on jatkettu ELY-keskuksissa erityisesti hankintojen ja toimintojen keskittämisellä. On pyritty turvaamaan riittävät resurssit tehtävien laadukkaaseen hoitoon. ELY-keskusten aloittaessa toimintansa vuonna 2010 tienpitotehtävissä oli noin 520 htv:ta ja vuoden 2016 alussa enää noin 395 htv:ta. ELY-keskusten L-vastuualueen tehtävistä ja henkilöstöstä noin puolet (50 prosenttia) on keskitetty joko yhteen tai useampaan ELY-keskukseen.

Vuoden 2016 alusta alkaen on tienpidon toteutus eli kunnossapidon ja investointien hankinta hoidettu keskitetysti neljällä alueella: Eteläinen (vastuu Kaakkois-Suomen ELY-keskus, vuonna 2018 27 htv), Läntinen (vastuu Varsinais-Suomen ELY-keskus, vuonna 2018 27,5 htv), Itäinen (vastuu Keski-Suomen ELY-keskus, vuonna 2018 23 htv) ja Pohjoinen (Lapin ELY-keskus, vuonna 2018 23 htv). Lisäksi on valtakunnallisesti keskitetty hoidon alueurakoiden valtakunnallinen kilpailutus (Varsinais-Suomen ELY-keskus, 2 htv). Vuonna 2018 keskitetyissä hankintatehtävissä on henkilöstöä noin 103 htv:ta.

Maantiestön päivittäinen kunnossapito toteutetaan 80 alueurakalla. Urakat kilpailutetaan ja niiden kesto on yleensä viisi vuotta. Urakkasisältöjen yhtenäisyyttä ohjataan valtakunnallisilla toimintalinjoilla ja asiakirjapohjilla. Liikennevirasto jakaa pääosan päivittäisen kunnossapidon rahoituksesta alueille urakkasopimusten hintojen perusteella.

Ylläpitotyöt on hoidettu kokonaan kilpailutettuina urakoina vuodesta 2005 alkaen. Tilaajan suunnittelemat päällystystyöt ja siltojen korjaukset hoidetaan kokonaisurakoina (kokonaisurakalla tarkoitetaan tilaajan suunnitelmiin perustuvaa projektia). Korjausurakat ovat pääosin yksivuotisia. Aliurakointiketjuja ei ole nykyisin laissa rajoitettu, mutta rajoituksia on käytännössä asetettu sopimuksissa. Esimerkiksi siltojen korjauksissa käytetään usein aliurakoitsijoita erityisosaamista vaativiin tehtäviin. Myös tienpitäjän edustaminen liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain mukaisesti lupamenettelyihin liittyvissä maastotehtävissä järjestetään nykyisin suurelta osin yksityisiltä palveluntuottajilta hankittavana ostopalveluna.

Yksitystien liittymän rakentamiseen maantielle tarvitaan tienpitäjän lupa. Näiden liittymien rumpujen kunnossapitovastuu kuuluu yksitystien pitäjälle. Yksitystienpitäjä eli tiekunta tai tieosakkaat yhdessä, on velvollinen tekemään liittymänsä ja pitämään sen kunnossa ELY-keskuksen ohjeiden mukaan sillä tavoin, ettei siitä ole vaaraa liikenteelle, eikä haittaa maantien kunnossapidolle. Jos olemassa olevan yksitystien liittymän käytöstä joko muuttuneen tai

merkittävästi lisääntyneen käytön johdosta aiheutuu vaaraa liikenteelle tai haittaa maantien kunnossapidolle, yksityistienpitäjä on velvollinen kustannuksellaan ja tienpitäjän ohjeiden mukaan tekemään liittymään tai poikkeuksellisesti myös liittymäalueelle sellaiset muutokset, että liittymästä aiheutuva vaara tai haitta poistuu taikka vähenee, sekä hakemaan tarpeen vaatiessa uutta liittymälupaa. Tähän asti maantien tienpitäjä on puuttunut yksityisteiden haittaa aiheuttavien rumpujen vajaatoimisuuteen lähinnä huomautuksin. Tämän lisäksi maantien ojituksen kunnostuksen yhteydessä kelpollinen yksityistieläytymän rumpuputki asennetaan yleensä oikeaan asemaan maantien hoitourakkaan kuuluvana työnä. Yksityisteistä säädetään muilta osin nykyisin yksityisistä teistä annetussa laissa (358/1962). Uusi yksityistieläki (560/2018) tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019 ja se kumoaa yksityisistä teistä annetun lain.

Tienpidon valtakunnalliset tehtävät

Tienpidon tehtäviä on keskitetty yhdessä ELY-keskuksessa hoidettavaksi seuraavasti:

- saaristoliikenteen maantieläutta- ja yhteysalusliikenteen järjestäminen (Varsinais-Suomen ELY-keskus),
- valtaosa tienpidon lupatehtävistä ja asiakaspalvelukeskus (Pirkanmaan ELY-keskus),
- tienvarsitelematiikka (Kaakkois-Suomen ELY-keskus),
- vahingonkorvaukset ja ajoneuvojen siirrot (Lapin ELY-keskus),
- liikenteen museo- ja perinnetoiminta (Pirkanmaan ELY-keskus).

Yhteensä näissä tehtävissä on 74 htv.

Liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetussa laissa säädetään seuraavista tienpidon luvista:

- työskentely tiealueella
- kaapelien, johtojen ja putkien sijoittaminen tiealueelle
- muiden rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittaminen tiealueelle (esim. pumpaamo, muuntamo, vesihuollon putket)
- tiealueen tai sillä olevien rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden käyttäminen muihin kuin maantietarkoituksiin
- liittymäluvat
- tienvarsimainonnan luvat
- maanteiden suoja- ja näkemäalueelle rakentaminen
- myyntitoiminta maantien varrella
- kelirikkoajan poikkeuslupa maanteille.

Tienpidon lupatehtäviin sisältyvät lisäksi erikoiskuljetusluvat, joista säädetään tieliikenneläissa (267/1981) ja sen nojalla annetussa asetuksessa ajoneuvojen käytöstä tiellä (1257/1992). Myös tienpidon luviksi luettavista liikenteenohjauslaitteiden, palvelukohdeopasteiden, palvelukohteiden viitoituksen sekä tapahtumien tilapäisten liikennejärjestelyiden luvista ja edellytyksistä säädetään tieliikenneläissa ja sen nojalla. Uusi tieliikenneläki (729/2018) tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2020.

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen liikennetelematiikkayksikkö vastaa Liikenneviraston omistaman tieliikenteen telematiikkainfrastruktuurin ylläpidosta ja tienvarsilaitteisiin liittyvistä tietoliikennetehtävistä sekä ELY-keskusten vastuulla olevien investointihankkeisiin liittyvästä liikenteenhallinnan yleissuunnittelun ohjauksesta ja valtakunnallisesta yhdenmukaisu-

desta, että näiden hankkeiden telematiikan tuottamisesta. Lisäksi yksikkö vastaa yleisen tietoverkon tunneleiden turvallisuudesta.

Liikenteen asiakaspalvelukeskus on Liikenneviraston ja ELY-keskusten toimialaan kuuluvien maantie-, rata- ja vesiväyläasioiden yhteyspalvelu. Liikenneviraston ja ELY-keskusten liikenneväyliin liittyvät neuvontapalvelut on keskitetty koko maan osalta Liikenteen asiakaspalvelukeskukseen. Liikenteen asiakaspalvelukeskuksen asiakasneuvojat vastaavat kysymyksiin, käsittelevät palautteita ja ohjaavat asiakkaita oikean palvelun äärelle.

Liikennejärjestelmäsuunnittelu, tieverkon luokittelu sekä matkojen ja kuljetusten palvelutaso

Liikennejärjestelmä muodostuu liikenneväylistä, henkilö- ja tavaraliikenteestä sekä liikennettä ohjaavista järjestelmistä. Liikennejärjestelmä sisältää kaikki liikennemuodot, liikennevälineet ja kulkutavat sekä niihin liittyvät liikennetiedot ja liikennepalvelut. Liikennejärjestelmä kytkeytyy tiiviisti yhteiskunnan muihin toimintoihin, kuten alueiden elinvoimaisuuden turvaamiseen ja alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämiseen.

Liikennejärjestelmäsuunnittelu käynnistyi 1990-luvulla ja jo silloin keskeisenä tavoitteena oli liikenteen ja maankäytön yhteensovitus. Suunnittelua tehtiin maakunnissa ja kaupunkiseuduilla vapaaehtoisuuteen perustuen ja erilaista lähtökohdista. Liikennejärjestelmäsuunnitelma on vähintään yhden kerran laadittu kaikissa maakunnissa, suurimmilla kaupunkiseuduilla ja myös muilla seuduilla 2000-luvulla. Suunnitelmiin liittyen on tehty osapuolten, yleensä valtion liikennehallinnon, maakuntien, kuntayhtymien ja kuntien, välisiä liikennejärjestelmäaiesopimuksia. Helsingin, Turun, Tampereen ja Oulun kaupunkiseuduilla on laadittu maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimuksia. Suunnitelmien ja sopimusten rinnalle on otettu käyttöön jatkuvan liikennejärjestelmäsuunnittelun ryhmiä, joilla tuetaan yhteisesti sovittujen toimenpiteiden toteutumista ja huomioidaan joustavasti toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia.

Maakunnat (maakuntien liitot), kuntayhtymät, kunnat, ELY-keskukset ja Liikennevirasto tekevät yhteistyössä liikennejärjestelmäsuunnittelua, jossa tavoitteena on toimiva ja asiakaslähtöinen liikennejärjestelmä hyödyntäen eri toimijoiden keinoja vaikuttaa matkojen ja kuljetusten kysyntään ja toimivuuteen. Yhteistyössä eri toimijoiden kanssa tehdään liikenteeseen liittyvää kaavoitusyhteistyötä (esimerkiksi rakennemallityötä), julkisen henkilöliikenteen suunnittelua, kävelyn ja pyöräilyn edistämistä, liikenneturvallisuuden edistämistä, liikenteen ohjausta ja pysäköintiä sekä väylien ja liikenteen solmukohtien investointien suunnittelua ja toteutusta.

Liikennejärjestelmän suunnittelu ja kehittäminen on säädetty valtioneuvoston liikenne- ja viestintäministeriötä koskevassa asetuksessa (405/2003) liikenne- ja viestintäministeriön tehtäväksi. Liikennevirasto on liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla toimiva keskushallinnon virasto, joka vastaa liikenteen palvelutason ylläpidosta ja kehittämisestä valtion hallinnoimilla liikenneväylillä. Virasto edistää toiminnallaan koko liikennejärjestelmän toimivuutta, liikenteen turvallisuutta, alueiden tasapainoista kehitystä ja kestävästä kehitystä. Viraston tehtävänä on ylläpitää ja kehittää liikennejärjestelmää yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Maakunnan liitto vastaa alueiden kehittämistä ja rakennerahastotoiminnan hallinnointia koskevan lain (7/2014) perusteella aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta ja osana tätä tehtävää maakunnan liitto vastaa maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman suunnitteluprosessin käynnistämisestä, siihen liittyvän yhteistyön johtamisesta ja kyseisen suunnittelun yhteensovittamisesta maakunnan muun suunnittelun kanssa muualla kuin Helsingin seudulla. Helsingin seudulla liikennejärjestelmäsuunnitelmasta (laki pääkaupunkiseudun kuntien jäte-

huoltoa ja joukkoliikennettä koskevasta yhteistoiminnasta 829/2009) vastaa kuntayhtymä Helsingin seudun liikenne (HSL).

Liikennevirasto ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus osallistuvat maakuntien ja kaupunkiseutujen liikennejärjestelmäsuunnitelmien laatimiseen. Liikenne- ja viestintäministeriö osallistuu suurten kaupunkiseutujen liikennejärjestelmäsuunnitteluun.

Maantiet ovat valtion vastuulla ja koko maantieverkolta on perusteltua vaatia riittävän yhdenmukaista ja tarvetta vastaavaa palvelutasoa koko maassa. Erityinen valtakunnallinen intressi kohdistuu pääteihin (valta- ja kantateihin) ja niiden keskeisimpään osaan.

Maanteiden riittäväällä palvelutasolla turvataan asumisen ja elinkeinoelämän edellyttämät kuljetukset ja liikkuminen maan eri osissa ja varaudutaan ja luodaan mahdollisuuksia alueiden tulevaan kehitykseen. Valtakunnallisesti tärkeää on nykytilassa ja tulevaisuudessa turvata se, että päätiet välittävät pitkämatkaista liikennettä sujuvasti ja turvallisesti. Tämä asettaa vaatimuksia sekä päätien teknisille ominaisuuksille (esim. liittymätyypit) että sen lähialueen maankäytölle, liikenneverkon järjestelyille ja kunnossapidolle (hoito ja ylläpito). Maankäytön suunnittelussa valtakunnallisten liikenneyhteyksien jatkuvuus on vaatimuksena valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa, joiden soveltaminen ja noudattaminen ovat kuitenkin alueellisten maankäytöstä vastaavien tahojen vallassa. Pääteiden suunnittelussa valtakunnallinen intressi tuodaan liikennejärjestelmään Liikenneviraston ohjauksella (esim. keskeisen päätieverkon toimintalinjat, tienpidon ohjeet sekä suunnittelun eri tasoilla ja vaiheissa tapahtuva yksityiskohtainen ohjaus).

Liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 4 § jaottelee maantiet valtateihin, kantateihin, seututeihin ja yhdysteihin niiden liikenteellisen merkityksen mukaan. Valtatiet palvelevat valtakunnallista ja maakuntien välistä pitkämatkaista liikennettä. Kantatiet täydentävät valtatieverkkoa ja palvelevat maakuntien liikennettä. Seututiet palvelevat seutukuntien liikennettä ja liittävät näitä valta- ja kantateihin. Muut maantiet ovat yhdysteitä. Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella säädetään maanteiden luokittelusta valta-, kanta-, seutu- ja yhdysteihin. Ministeriön asetuksella säädetään myös tarkemmin siitä, mitkä maantiet ovat pääväyliä ja mikä niiden palvelutaso on.

Maantieverkon luokittelun ja siihen liittyvän palvelutason tarkoituksena on tukea maankäytön, liikennejärjestelmän ja yhteysvälien pitkäjänteistä suunnittelua ja kehittämistä, turvata pitkämatkaisen tavara- ja henkilöliikenteen sujuvuus ja turvallisuus, ja osoittaa ne päätieverkon osat, joiden kehittämisedellytysten turvaamisella on selvä valtakunnallinen intressi.

Maanteiden palvelutaso toteutuu käytettävissä olevan rahoituksen puitteissa tienpidon suunnittelua ja toteutusta ohjaavilla Liikenneviraston toimintalinjoilla ja ohjeilla sekä ELY-keskusten tulostavoitteilla. Esimerkiksi Liikenneviraston talvihoitoluokitus ohjaa teiden talvihoitoa ja ylläpitoluokitusta käytetään apuna ylläpitotoimenpiteiden valinnassa. Kun puhutaan maanteiden teknisistä ominaisuuksista, kuten urasyvyyksistä tai talvihoidosta, puhutaan maantien tai tienpidon laatutasosta.

Maantien suunnittelu

Liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain mukaiset suunnitelmat, joihin maantien rakentaminen perustuu, ovat yleissuunnitelma ja tiesuunnitelma. Suunnitelmien tarpeista, kohteista ja laatimisesta vastaa nykyisin ELY-keskuksen liikennevastuualue. Tiehankkeiden suunnittelun ohjelmointi valtakunnallisesti tärkeiden hankkeiden osalta (pätieverkon esiselvitykset, kehittämishankkeiksi myöhemmin tulevat hankesuunnittelukohteet) tehdään Liikenne-

virastossa yhteistyössä ELY-keskusten kanssa ELY-keskusten esitysten pohjalta. Liikennevirasto vastaa yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymisestä. Nykytilanteessa tiesuunnitelmia hyväksytään noin 80 vuodessa ja yleissuunnitelmia muutamia vuodessa.

Liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain mukaan yleissuunnitelma on laadittava, jos hankkeen vaikutukset eivät ole vähäiset tai tien sijaintia ja sen vaikutuksia ei ole riittävässä määrin ratkaistu lainvoimaisessa asemakaavassa tai yleiskaavassa. Yleissuunnitelmassa on esitettävä selvitys maantien tarpeellisuudesta ja tutkituista vaihtoehdoista, tien liikenteelliset ja tekniset perusratkaisut, tien likimääräinen sijainti, tien arvioidut vaikutukset ja mahdollisuudet haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi. Yleissuunnitelma on ohjeena tiesuunnitelmaa laadittaessa. Yleissuunnitelman hyväksyminen synnyttää alueelle suhteellisen rakentamisrajoituksen.

Tiehankkeen yksityiskohtainen suunnitelma on tiesuunnitelma. Tiesuunnitelmassa on osoitettava tien sijainti ja korkeusasema sekä poikkileikkaus niin, että tiealue voidaan tarvittaessa merkitä maastoon. Tiesuunnitelmaan on liitettävä arvio tien vaikutuksista ja tiesuunnitelmassa on esitettävä ne toimenpiteet, jotka ovat tarpeen tien haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi. Tiesuunnitelma voidaan laatia myös vain tiealueen määrittämiseksi, liitännäisalueen perustamiseksi tai yleiseen tiehen liittyviä yksityisiä teitä ja liittymiä koskevaksi. Hyväksytyt tiesuunnitelma oikeuttaa siinä osoitettujen alueiden ja oikeuksien lunastamiseen.

Tiehankkeiden suunnittelua ohjaavana asiakirjana käytetään suunnitteluperusteita. Suunnitteluperusteiden laatiminen perustuu suunnittelukäytäntöön. Niistä ei ole säännöksiä laissa, eikä niistä tehdä yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätöksiä vastaavia valituskelpoisia päätöksiä. Tiehankkeissa laadittavat suunnitteluperusteet kuvaavat Liikenneviraston ja/tai ELY-keskuksen hankkeelle asettamia tavoitteita ja haluttuja, merkittäviä vaikutuksia sekä määrittelevät sitä kautta hankkeen alueellisen rajauksen, laatutason ja keskeiset toiminnalliset ja tekniset tavoitteet. Suunnitteluperusteet määrittävät lähtökohdan suunnittelussa tehtäviä selvityksiä, suunnittelua ja erilaisia valintoja varten. Suunnitteluperusteiden avulla pyritään vaikuttamaan myös siihen, että hankkeeseen osallistuvat tahot ymmärtävät paremmin eri valintoihin sisältyviä vaikutuksia kuten hyväksyttävyyttä, ympäristö- ja tekniset riskit sekä kustannus- ja aikatauluvaikutukset.

Suunnitteluperusteet laaditaan ensimmäisen kerran hankekohtaisen esiselvitysvaiheen tai yleissuunnittelun alussa ja niitä täydennetään seuraavissa suunnitteluvaiheissa. Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma tuottaa lähtökohtia suunnitteluperusteille. Suunnitteluperusteisiin tehdään muutoksia ja täydennyksiä yleensä siirryttäessä suunnitteluvaiheesta toiseen, mutta niitä voidaan tehdä myös suunnittelun aikana. Yleissuunnittelun käynnistämistä varten suunnitteluperusteet laaditaan hankekohtaisen esiselvityksen tulosten pohjalta niitä tarkentaen ja selvityksen tulokset huomioon ottaen. Tiesuunnittelun suunnitteluperusteet täydennetään yleissuunnitelmassa esitettyjen ratkaisuesitysten perusteella. Yleissuunnitelman tuloksena hanke on jo saanut periaatteelliset ratkaisut yksityiskohtaisempaa suunnittelua varten.

Tiehankkeiden vaikuttavuutta kuvataan hankearvioinnilla. Hankearvioinnin tarkoituksena on tukea hankkeiden suunnittelua ja hankkeen toteuttamista koskevaa päätöksentekoa. Yleissuunnittelussa hankearviointia käytetään tukemaan hankkeeseen sisältyvien toimenpiteiden valintaa ja muodostettujen hankevaihtoehtojen vaikuttavuuden ja kannattavuuden vertailemiseen. Hankearviointi tuo läpinäkyvyyttä suunnitelman laatijan tekemiin valintoihin ja varmistaa vaikutuksiltaan tehokkaimpien ja vaikuttavimpien hankevaihtoehtojen etenemisen suunnittelussa. Tiesuunnitteluvaiheessa hankearvioinnin tuottama tieto auttaa eri hankkeiden keskinäisen tehokkuuden ja vaikuttavuuden vertailussa sekä viimekädessä tukee poliittista päätök-

sentekoa toteutettavia hankkeita valittaessa. Hankearvioinnin laatimisesta vastaa nykyisin suunnitelman laatimisesta vastaava viranomaisen eli elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Hankearvioinnin osalta on tärkeää arvioinnin laadukkuus, mikä tarkoittaa arvioinnin objektiivisuutta, läpinäkyvyyttä ja luotettavuutta. Tärkeää on myös hankearviointien vertailtavuus, mikä edellyttää arviointien laatimista yhtenevällä tavalla. Nykyisin hankearviointien vertailukelpoisuus ja läpinäkyvyys on pyritty varmistamaan Liikenneviraston ohjeistuksella. Ohjeistuksen noudattaminen varmistaa eri hankkeista laadittujen hankearviointien vertailukelpoisuuden ja läpinäkyvyyden. Hankearviointi sisältää lähtötietojen ja vaikutusten kuvaamisen, hankkeen arvioinnin, seuranta- ja jälkiarviointia koskevan suunnitelman sekä arvioinnin raportoinnin ja dokumentoinnin.

Julkinen henkilöliikenne

Joukkoliikennelaki (869/2009) tuli voimaan 3 päivänä joulukuuta 2009 samanaikaisesti kuin Euroopan parlamentin ja neuvoston 23 päivänä lokakuuta 2007 antama asetus rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta (1370/2007/EU; jäljempänä palvelusopimusasetus, PSA). Joukkoliikennelailla kansallista lainsäädäntöä muutettiin vastaamaan ja täydentämään palvelusopimusasetusta. Laki liikenteen palveluista (320/2017) tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2018. Liikenteen palveluista annettu laki kumosi voimaan tullessaan kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain (693/2006), taksiliikennelain (217/2007), taksinkuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain (695/2009) ja joukkoliikennelain.

Suomessa liikenteen palveluista annetun lain mukaiset toimivaltaiset viranomaiset - yhdeksän ELY-keskusta ja 26 kunnallista viranomaista - päättävät, miten julkinen henkilöliikenne niiden alueella järjestetään. Jos viranomaisen katsoo, että alueen julkiset henkilöliikennepalvelut tulee järjestää monilukuisempina, luotettavampina, korkealaatuisempina tai edullisemmin kuin markkinaehtoisesti syntyisi, tekee viranomaisen päätöksen siitä, että julkiset henkilöliikennepalvelut järjestetään PSA:n mukaisesti kilpailuttamalla.

Julkisen henkilöliikenteen palvelut voidaan kilpailuttaa liikenteen palveluista annetun lain ja palvelusopimusasetuksen mukaisesti käyttöoikeussopimuksella tai hankintalain mukaisesti niin sanotulla bruttomallilla. Bruttomalli erilaisine sovelluksineen on käytössä pääosassa kaupunkien paikallisliikennettä ja kuntien sisäisessä liikenteessä ja reittipohjaista käyttöoikeussopimusta käytetään ELY-keskusten järjestämässä liikenteessä.

Liikenteen palveluista annetun lain mukaan henkilöiden kuljettamiseen tiellä tulonhankkimistarkoituksessa korvausta vastaan tarvitaan lupa. Maantieliikenteen harjoittajan ammatin harjoittamisen edellytyksiä koskevista yhteisistä säännöistä ja neuvoston direktiivin 96/26/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1071/2009 (EU:n liikenteenharjoittaja-asetus) tarkoitettu lupa tarvitaan ammattimaiseen henkilöiden kuljettamiseen tiellä ajoneuvolaissa tarkoitettulla linja-autolla (henkilöliikennelupa). Ilman henkilöliikennelupaa saa kuitenkin suorittaa kuljetuksia konsernin, siihen verrattavan yhtymän tai julkisyhteisön sisäisiä henkilökuljetuksia niiden hallinnassa olevilla ajoneuvoilla, tai kunnan tai muun julkisyhteisön järjestämiin sosiaali- ja terveyspalveluihin kuuluvana kuljettaa henkilöitä sen hallinnassa olevalla ajoneuvolla kuljetuspalvelujen saajilta perittäväksi säädettyä asiakasmaksua vastaan.

Alalle tuloa koskeva lupasääntely perustuu pitkälti Euroopan unionin lainsäädäntöön. Palvelusopimusasetuksen mukaista julkisesti tuettua liikennettä harjoitetaan toimivaltaisen viranomaisen ja liikenteenharjoittajan välisen sopimuksen perusteella. Julkisen henkilöliikenteen

lupien määrää ei ole rajoitettu, vaan lupa myönnetään kaikille lain edellytykset täyttävälle hakijoille. Liikenteen palveluista annetun lain tultua voimaan pysyvät lain voimaan tullessa voimassa olevat luvat, hyväksynät, kiellot ja päätökset voimassa siten, että niihin sovelletaan liikenteen palveluista annetun lain säännöksiä.

Palvelusopimusasetuksen lähtökohtana on, että viranomaisen ei puutu yritysten väliseen kilpailuun tai rajoita tarjonnan määrää. Markkinaehtoisen liikenteen harjoittamista voidaan kuitenkin rajoittaa niin sanotulla minimisääntelyllä. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että markkinaehtoisen liikenteen aloittamiselle asetetaan ehtoja. Näiden ehtojen tarkoituksena voivat olla viranomaisen ja matkustajien tiedontarpeen tyydyttäminen, tarjotun palvelun laadun ja jatkuvuuden varmistaminen tai turvallisuuden parantaminen.

Julkisen henkilöliikenteen järjestäminen ei ole lakisääteinen tehtävä, vaan se on vapaaehtoista. Jos toimivaltainen viranomaisen kuitenkin haluaa tarjota ja järjestää julkista henkilöliikennettä, on noudatettava EU:n palvelusopimusasetuksen (1370/2007/EU) säännöksiä sekä Suomen kansallista lainsäädäntöä.

Valtio tukee julkisen henkilöliikenteen palveluiden järjestämistä liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan määrärahoista vuosittain noin 85 miljoonalla eurolla. ELY-keskukset rahoittavat maaseudun peruspalveluluonteista linja-autoilla ja takseilla harjoitettavaa julkista liikennettä (noin 33 miljoonaa euroa/2018). Lisäksi ne hankkivat alueensa liikennettä kilpailuteuilla sopimuksilla, joiden rahoitukseen kunnat voivat osallistua. ELY-keskusten myöntämän tuen perusteet määritellään valtioneuvoston asetuksessa liikenteen palvelujen valtionavustuksista. Valtionavustuksella kompensoidaan myös seutu-, kaupunki- ja työmatkalippujen hintavelvoitetta liikenteessä, jota liikennöidään siirtymäajan sopimuksilla.

Valtio avustaa vuonna 2018 13,25 miljoonan euron määrärahalla Helsingin, Tampereen, Turun ja Oulun seutujen julkista henkilöliikennettä edellyttäen, että rahoitus nostaa seutujen julkisen henkilöliikenteen palvelutasoa ja siten lisää julkisen henkilöliikenteen käyttöä ja markkinaosuutta sekä parantaa sen kilpailukykyä. Valtionavustuksen edellytyksenä on, että valtion rahoitus on kytketty MAL-aiesopimuksessa sovittuihin kehittämistoimiin, joilla voidaan varmistaa rahoituksen vaikuttavuus ohjelman tavoitteiden mukaisesti. Valtio avustaa suuria kaupunkiseutuja enintään 50 prosentilla hyväksyttävistä kustannuksista.

Valtio avustaa lisäksi keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikennettä yhteensä 8,125 miljoonan euron määrärahalla edellyttäen, että ne ovat laatineet aiesopimuksen joukkoliikenteen kehittämisohjelman toteuttamisesta ja että ne osallistuvat vähintään 50 prosentilla hyväksyttävistä kustannuksista.

Liikenteen turvallisuusvirasto on myöntänyt 1.7.2018 alkaen julkisia henkilöliikennelupia ja virasto valvoo vuosittain, täyttävätkö luvanhaltijat edelleen luvan myöntämisen edellytykset. Liikenteen turvallisuusvirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada toiminnanharjoittajaluvan hakijaa ja haltijaa, liikenteestä vastaavaa henkilöä, yrityksen toimitusjohtajaa, vastuunalaista yhtiömiestä, henkilöluvan hakijaa ja haltijaa ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetussa laissa tarkoitettua organisaationhenkilöä koskevat välttämättömät tiedot rikosrekisteristä, sakkorekisteristä, ajoneuvoliikennerekisteristä, ulosottorekisteristä, liiketoimintakieltoirekisteristä ja verotuksen tietojärjestelmästä. Liikenteen turvallisuusvirastolla on edelleen oikeus salassapitosäännösten estämättä saada viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta vastaavat tiedot rekisteröitymisvelvollisesta ammattimaista tavarankuljetusta harjoittavasta palveluntarjoajasta, kaupunkiraideliikenteen harjoittajasta, II osan 12 luvun 127 §:ssä (lento-työlupa) ja II osan 13 luvun 135 §:ssä (lentomiestien koulutus) tarkoitettua ilmoituksenva-

raisen toiminnan harjoittajasta sekä ilmoitusvelvollisesta välitys- ja yhdistämispalvelun tarjoajasta.

Lisäksi Liikenteen turvallisuusvirastolla on oikeus saada poliisilta tiedot, jotka ovat välttämättömiä arvioitaessa palvelujen käyttäjien turvallisuuteen liittyvien lupaedellytysten täyttymistä tai tehtäessä muita vastaavia valvontatoimia.

Lentoliikenne ja lentoasemat

Liikennevirasto voi asettaa julkisen palveluvelvoitteen lentoliikenteen ostamiseksi paikkakunnille, joilta matka-aika Helsingistä junalla on yli 3 tuntia. Säännöllisen lentoliikenteen ostolla turvataan erityisesti elinkeinoelämälle tarpeellisia yhteyksiä. Myös paikalliset ja alueelliset tahot ovat osallistuneet lentoliikenteen ostamiseen. Liikennevirasto sekä Savonlinnan kaupunki ovat kilpailuttaneet reitin Helsinki-Savonlinna ja reittilennot ovat voimassa vuosina 2018–2020. Liikennevirasto ja Savonlinnan kaupunki maksavat puolet kustannuksista eli kumpikin noin 1,1 miljoonaa (1.095.678,33) euroa/vuosi.

Eduskunnan myöntämän 50 000 euron määrärahan johdosta Liikennevirasto asetti vuonna 2017 Enontekiön kunnalle julkisen palvelun velvoitteen väliaikaisen lentoliikennedyhteyden luomiseksi Helsingin ja Enontekiön väliseen säännölliseen lentoliikenteeseen ajalle 19.2.2017–23.3.2017. Enontekiön kunnan pyynnön johdosta ja koska kolmen vuoden määrärahasta oli osa käyttämättä, Liikennevirasto asetti ajalle 3.3.2018–14.4.2018 vastaavanlaisen julkisen palvelun velvoitteen Enontekiön liikenteen turvaamiseen. Valtion vuoden 2018 talousarvioesityksessä arvioitiin tuen myöntämisen ehtona Savonlinnan ja Enontekiön lentoliikenteen tuen myöntämiseen olevan jatkossakin, että kunta osallistuu rahoittamiseen vähintään 50 prosentilla. Enontekiön kunta on 14.5.2018 päivätyllä kirjeellään pyytänyt Liikennevirastoa asettamaan julkisen palvelun velvoitteen kyseiselle välille 16.3.2019–27.4.2019, sekä erikseen ajalle 7.3.2020–18.4.2020, sekä erikseen ajalle 6.3.2021–17.4.2021; kunkin vuoden osalta 1 vuoro/viikko.

Liikenne- ja viestintäministeriö on myöntänyt valtionavustusta lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon. Valtionavustusta on myönnetty Finavian ulkopuolisille lentoasemille Euroopan komission lentoasemia ja lentoyhtiöitä koskevien valtiontukisuuntaviivojen mukaisesti (EU 2014/C99/03) sekä vuoden 2017 jälkeen myös komission ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisesti (Komission asetus tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (N:o 651/2014) muutettuna komission asetuksella (N:o 1084/2017)). Kansallisen lainsäädännön osalta on sovellettu valtionavustuslakia (688/2001). Määrärahaa voidaan käyttää Finavia Oyj:n lentoasemaverkoston ulkopuolisten lentoasemien toiminta- ja investointimenoihin. Vuosittainen määräraha on ollut noin 1 miljoonaa euroa. Kohteina ovat olleet eri vuosina pääasiassa Seinäjoen, Mikkelin ja Lappeenrannan lentoasemat. Vuoden 2018 keväällä järjestettiin täydentävä hakukierros ammatillisen yleisilmalutoiminnan toimintaedellytysten tukemiseksi ja avustusta myönnettiin Pyhtään lentopaikalle (500 000 euroa), Nummelan lentopaikalle (450 000 euroa), Karstulan lentopaikalle (100 000 euroa), Hyvinkään lentopaikalle (80 000 euroa) ja Lahti-Vesivehmaan lentopaikalle (60 000 euroa). Lisäksi valtion vuoden 2018 ensimmäisessä lisätalousarviossa on myönnetty 2 miljoonan euron lisämääräraha yleisilmalutoiminnan tukemiseen huomioiden erityisesti Helsinki-Malmin lentoaseman toiminnan mahdollinen päättyminen vuoden 2019 lopussa. Ministeriö teki syksyllä 2018 päätökset 2 miljoonan euron valtionavustuksen jakamisesta Pyhtään lentopaikalle (400 000 euroa), Kiikalan lentopaikalle (600 000 euroa), Räyskälän lentopaikalle (470 000 euroa), Lahti-Vesivehmaan lentopaikalle (120 000 euroa), Hyvinkään lentopaikalle (210 000 euroa) ja Nummelan lentopaikalle (200 000 euroa). Avustukset kohdistuivat lentopaikkojen infrastruktuurin parantamiseen ja kehittämiseen.

Liikkumisen ohjaus

Liikennevirasto on myöntänyt avustuksia järjestöille ja kunnille liikkumisen ohjaukseen 900 000 euroa/vuosi. Valtion talousarvioon sisällytetyllä liikkumisen ohjauksen määrärahalla myötävaikutetaan julkisen henkilöliikenteen ohella myös kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuu- den kasvattamiseen erityisesti kaupunkiseuduilla. Keinoina ovat muun muassa informaatio- ohjaus, markkinointi ja palvelujen kehittämisen tukeminen.

2.2 Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan virastouudistus

Eduskunta on hyväksynyt 24 päivänä lokakuuta 2018 liikenne- ja viestintäministeriön hallin- nonalan virastouudistuksen (eduskunnan vastaus EV 102/2018 vp). Uudistusta koskeva halli- tuksen esitys (HE 61/2018 vp) annettiin eduskunnalle toukokuussa 2018. Esityksessä ehdotet- tiin säädettäväksi laki Liikenne- ja viestintävirastosta ja laki Liikennevirastosta annetun lain muuttamisesta sekä niiden yhteinen voimaanpanolaki. Esityksen mukaan Liikenteen turvalli- suusvirasto ja Viestintävirasto sekä Liikenneviraston muut kuin väylänpitoon olennaisesti liit- tyvät tehtävät yhdistetään yhdeksi uudeksi virastoksi, Liikenne- ja viestintävirastoksi. Liiken- neviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden muuttamisesta osakeyhtiöksi on annettu erillinen hallituksen esitys (HE 34/2018 vp), jonka eduskunta hyväksyi kesäkuussa 2018. Laki Liikenneviraston liikenneohjaus- ja hallintapalveluiden muuttamisesta osakeyhtiöksi (574/2018) vahvistettiin 13 päivänä heinäkuuta 2018 ja se tulee voimaan 1 päivänä tammikuu- ta 2019. Jäljelle jäävä Liikennevirasto jatkaa väyläverkosta vastaavana virastona, uudelta ni- meltään Väylävirasto.

Elokuussa 2018 annettiin täydentävä hallituksen esitys (HE 104/2018 vp), jossa ehdotettiin teknisiä muutoksia alkuperäiseen hallituksen esitykseen. Erityisesti muutokset koskivat tietty- jä eduskunnan jo hyväksymiä lakiehdotuksia sekä lakiehdotusten johtolauseiden muutoksia.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan virastouudistus tulee voimaan 1 päivänä tam- mikuuta 2019.

Virastouudistuksen tehtäväjako

Liikenne- ja viestintävirasto Liikenteen ja viestinnän:

- Sääntely-, lupa-, rekisteri- ja valvontatehtävät
- Palvelut ja markkinat
- Tieto
- Liikennejärjestelmäsuunnittelun strateginen tuki
- Turvallisuus
- Taajuushallinto
- Kyberturvallisuuskeskus
- Norminanto
- Robotisaatio ja automatisaatio
- Merikartoitus
- Ympäristö ja ilmasto

Väylävirasto Tie-, rata- ja meriliikenteen väylät:

- Palvelutason ylläpito
- Väylien kehittäminen
- Liikennejärjestelmäsuunnittelu ja maankäytön yhteistyö
- Automatisointi
- Tuottavuuden kehittäminen
- Liikenteen ja maankäytön yhteensovittaminen
- Talvimerenkulun turvaaminen
- Ympäristöhaittojen rajoittaminen

Liikenteenohjausyhtiö Tie-, rata- ja meriliikenteen ohjaus:

- Liikenteen hallinta
- Liikenteenohjauksen tietojärjestelmät
- Poikkihallinnollinen yhteistyö

Kaaviokuva virastojen ja liikenteenohjausyhtiön tehtävistä.

Liikenne- ja viestintävirasto

Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä on edistää liikenteen ja viestinnän turvallisuutta, huolehtia liikenteen ja sähköisen viestinnän viranomaistehtävistä, pitää viraston toimialueeseen kuuluvia rekistereitä, edistää liikenteen ja sähköisen viestinnän palveluita ja niiden markkinoiden toimivuutta. Virasto hyväksyy yleis-, tie- ja ratasuunnitelmat. Virasto toimii liikenne- ja viestintäministeriön apuna liikennejärjestelmätöiden kehittämisessä ja alueellisten liikennejärjestelmätavoitteiden yhteensovittamisessa. Virasto osallistuu valtakunnallisen ja maakuntien liikennejärjestelmäsuunnitelmien laatimiseen oman toimialansa osalta (erityisesti julkinen henkilöliikenne ja liikenneturvallisuus). Liikenne- ja viestintävirastoon keskitetään liikenteen ja viestinnän teknislousteisten viranomaismääräysten antaminen. Liikenne- ja viestintäviraston toimialue on vahvasti kansainvälinen ja viraston tehtäväalueeseen kuuluu runsaasti kansainvälistä vaikuttamista ja yhteistyötä. Virastossa on nykyisin Viestintävirastossa toimiva Kyberturvallisuuskeskus sekä Liikenteen turvallisuusviraston osana oleva rautatieliikenteen sääntelyelin.

Liikennevirastosta siirretään Liikenne- ja viestintävirastoon erityisesti seuraavat tehtävät:

- merikartoitus
- julkisen henkilöliikenteentehtävät
- kauppa-alustuet
- älyliikenteeseen liittyvät tehtävät
- liikkumisen palveluiden edistäminen

HE 289/2018 vp

- tietunneliien hallintoviranomaisen tehtävät
- määräysten antaminen
- toimintaympäristön analyysit (ml. henkilöliikennetutkimus)
- liikennejärjestelmätietopohjan kehittäminen
- yleiset liikenne-ennusteet ja ennakointi
- esteettömyyden strateginen ja valtakunnallinen kehittämissyhteistyö
- liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain ja ratalain mukaisten yleissuunnitelmien, tiesuunnitelmien ja ratasuunnitelmien hyväksyntä.

Maakuntaudistukseen liittyen virasto toimii liikenne- ja viestintäministeriön apuna liikennejärjestelmätietopohjan strategisessa kehittämisessä ja alueellisten liikennejärjestelmätavoitteiden yhteensovittamisessa. Virasto osallistuu valtakunnallisen ja maakuntien liikennejärjestelmäsuunnitelmien laatimiseen oman toimialansa osalta (erityisesti julkinen henkilöliikenne ja liikenneturvallisuus sekä tiedon hyödyntäminen).

Liikenne- ja viestintävirasto on nettobudjetoitu virasto ja sen toiminta rahoitetaan pääasiassa asiakasmaksuilla. Viraston kokonaismenot (toimintamenot) olisivat vuonna 2019 noin 171 miljoonaa euroa. Maksutuloihin tästä katettaisiin noin 107 miljoonaa euroa, jolloin valtion budjetista (nettomenot toimintamomentilta) rahoitettaisiin noin 64 miljoonaa euroa (tästä katetaan veroluontoisilla maksuilla noin 25 miljoonaa euroa). Valtion budjetista rahoitettaisiin verotustehtävien hoito sekä valvonta- ja neuvontatehtäviä, kuten nykyään.

Viraston tehtävät hoidetaan pääasiassa nykyisillä resursseilla. Lisäksi virastoon siirtyy Liikennevirastosta siirrettävien tehtävien mukana alustavan arvion mukaan noin 75 henkilöä. Liikenne- ja viestintäviraston henkilövahvuus tulisi olemaan noin 900.

Väylävirasto

Liikennevirasto muutetaan Väylävirasto-nimiseksi virastoksi. Väylävirastoon jäävät Liikenneviraston nykyiset väylänpitoon liittyvät tehtävät. Viraston vastuulle kuuluva liikenteenohjaus siirtyy uudistuksen yhteydessä perustettavan liikenteenohjausyhtiön hoidettavaksi vastuun liikenteenohjauksen järjestämisestä säilyessä Väylävirastolla. Viraston merikartoitustehtävät siirretään kokonaisuudessaan Liikenne- ja viestintävirastoon. Lisäksi virastolaissa mahdollistetaan avustavan tehtävän siirtäminen yksityiselle tai julkiselle palveluntarjoajalle.

Viraston tehtävät, joihin sisältyy merkittävää julkisen vallan käyttöä, esimerkiksi pakkokeinojen käyttämistä, kauppa-alustukien myöntäminen, yleis-, tie- ja ratasuunnitelmien hyväksyntä sekä erilaiset liikenteen lupa-asiat siirretään Liikenne- ja viestintäviraston tehtäviksi. Samoin erilaiset liikenteen palveluihin sekä liikennejärjestelmäsuunnitteluun liittyvät tehtävät, kuten julkisen henkilöliikenteen kehittäminen, henkilöliikennetutkimukset ja liikenteen tilastointitehtävät siirretään tässä uudistuksessa perustettavan Liikenne- ja viestintäviraston tehtäviksi.

Väyläviraston tehtävät kohdistuvat uudistuksen jälkeen entistä selkeämmin laadukkaiden asiakasrahoitteiden vastaavien liikenneväylien suunnittelemiseen, kehittämiseen ja kunnossapitoon. Viraston olisi laadittava merkittävän tie- tai ratahankkeen yleissuunnitelmasta ja tie- ja ratasuunnitelmasta hankearviointi, joka sisältäisi myös suunnitelman hankkeen seurannasta ja jälkiseurannasta. Väylävirasto vastaisi edelleen talvimerenkulun järjestämisestä. Väylävirasto tulee sopimusjärjestelyin sekä osallistumalla maakuntien tienpidon suunnitelmien laadintaan oh-

jaamaan myös maakuntien tienpitoa. Merkittävänä maanrakennus- sekä vesirakennusalan hankkijana viraston tilaajatoiminnalla mukaan lukien erilaisten hankintamallien kehittäminen siihen liittyvine kustannuslaskentamalleineen on laajat vaikutukset toimialaan. Muutos mahdollistaa viraston henkilöstön osaamisen suuntaamisen sekä kehittämisen kohdistetummin viraston yhteiskunnan kannalta vaikuttavimpiin tehtäviin. Tätä vaikuttavuutta vahvistetaan palveluntuottajille asetettavilla pätevyysvaatimuksilla. Viraston tehtävät ja osaamisvaatimukset tilaajana korostuvat lisäksi liikenteenohjaustoiminnon siirtyessä jokaisen liikennemuodon osalta ulkoa hankittavaksi.

Tavoitteena on, että Väylävirasto pystyy keskittymään väyläomaisuudesta huolehtimiseen, yhteiskunnan tarpeet ennakoiden sekä riskit tunnistaen. Teknologisen kehityksen tuomat toimintaympäristömuutokset tarkoittavat myös mahdollisuutta uudenlaisten liikennejärjestelmäpalveluiden syntymiselle. Väyläviraston liikenneväyliä koskevien tietojen keräämisellä ja hallinnalla sekä tietojen jakamisella avoimen datan periaatteiden mukaisesti tuetaan tätä kehitystä.

Maakuntaudistukseen liittyen Väylävirasto osallistuu valtakunnallisen ja maakuntien liikennejärjestelmäsuunnitelmien laatimiseen oman toimialansa osalta (tie-, rata- ja vesiväylät) ja avustaa teknisesti liikenne- ja viestintäministeriötä valtakunnallisen suunnitelman laatimisessa. Viraston yhtenä keskeisenä tehtävänä on väylänpitäjänä myös vastata eri liikennemuotojen väyliin kohdistuvien toimien yhteensovittamisesta. Liikenteen ja maankäytön yhteensovittamisella tarkoitetaan osallistumista asiantuntijavirastona maakunta-, yleis- ja asemakaavojen laadintaan.

Uudistuksen yhtenä tavoitteena on hallinnonalan virastojen roolien sekä prosessien selkiyttäminen. Väyläviraston ja liikenteenohjausyhtiön (Traffic Management Finland Oy) välinen työnjako on pyritty esittämään toimialalainsäädännössä ja sitä koskevissa muutosehdotuksissa.

Väyläviraston toiminta ja väylätuotanto rahoitetaan valtion talousarvion kautta kuten nykyisin. Toimintamenojen mitoituksessa otetaan huomioon maksullisen toiminnan tulot. Perusväylänpidon määrärahojen mitoituksessa otetaan huomioon ratamaksu ja väylämaksu. Väyläverkon kehittämishankkeista päätetään talousarviossa.

Väyläviraston henkilövahvuus tulee olemaan noin 400.

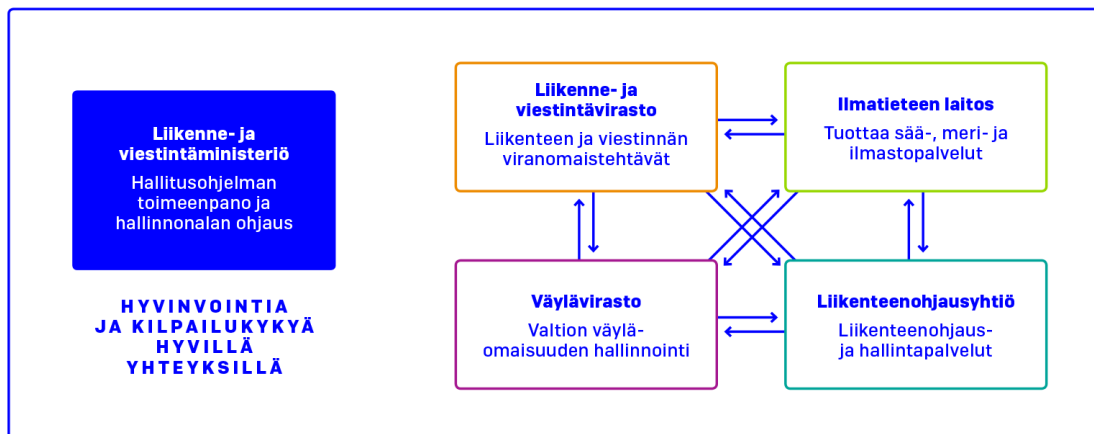
Liikenteenohjausyhtiö

Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden muuttamisesta osakeyhtiöksi annettiin eduskunnalle keväällä 2018 erillinen hallituksen esitys (HE 34/2018 vp), jolla yhtiöitettäisiin nykyisin Liikennevirastossa hoidettavat meri-, rautatie- ja tieliikenteenohjaus- ja hallintatehtävät sekä niihin läheisesti liittyvät toiminnot itsenäiseksi valtion kokonaan omistamaksi erityistehtävayhtiöksi. Eduskunta hyväksyi yhtiöittämisen kesäkuussa 2018 ja yhtiöittämislaki (574/2018) vahvistettiin 13.7.2018. Liikenteenohjausyhtiö aloittaa toimintansa 1.1.2019 alkaen.

Liikenneviraston vastuulla olevien meri-, tie- ja rautatieliikenteen ohjaustoiminnan sekä näihin keskeisesti liittyvien suunnittelu-, tuki- ja hankintatoimintojen sekä tietojärjestelmien ja -infrastruktuurin yhtiöittämisellä luodaan liikenteen ohjauksen ja hallinnan yhtenäinen omistus- ja hallintamalli. Samalla, kun liikenteenohjausyhtiö (Traffic Management Finland Oy) aloittaa toimintansa vuoden 2019 alussa, muodostetaan valtion liikenteenohjauskonserni liittämällä Liikennevirastosta yhtiöitettyyn kokonaisuuteen Air Navigation Services Finland Oy ja Finrail Oy.

Liikenteenohjausyhtiö olisi valtion kokonaan omistama erityistehtäväyhtiö, joka olisi liikenne- ja viestintäministeriön omistajaohjauksessa. Yhtiön ohjaus perustuisi valtionyhtiöiden omistajaohjaukseen, toimialalainsäädäntöön ja sen perusteella annettuihin viranomaisten määräyksiin ja ohjeisiin. Lisäksi yhtiön ohjaus perustuisi sen liiketoiminnan kannalta keskeisen Liikenneviraston (vuoden 2019 alusta Väyläviraston) kanssa tehtävän palvelusopimuksen sisältöön.

Liikennevirastosta siirtyisi yhtiöön noin 180 HTV:tä. Yhtiön henkilöstön kokonaisvahvuus olisi yli 1000 HTV:tä.

2.3 Maakuntauudistus

Hallituksen esityksessä (HE 15/2017 vp) ehdotetaan säädettäväksi maakuntalaki, laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä sekä niiden yhteinen voimaannanolaki. Esitykseen sisältyy ehdotus maakuntajakolaiksi, maakuntien rahoituslaiksi sekä ehdotukset kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön, verolainsäädännön, maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskevan lainsäädännön, vaalilainsäädännön, eräiden yleishallintoa koskevien lakien muuttamiseksi sekä uudistusten edellyttämät muutokset muuhun lainsäädäntöön.

Maakunta olisi lakiehdotuksen mukaan julkisoikeudellinen yhteisö, jolla on alueellaan itsehallinto. Maakuntia olisi Manner-Suomessa 18. Maakunnalla olisi maakuntavaltuusto, maakuntahallitus ja tarkastuslautakunta. Muista toimielimistä maakunta päättäisi itse. Maakunnille siirtyisi niille lailla säädettävät tehtävät 1.1.2021 alkaen. Tarkoituksena olisi, että maakunnille siirtyvät tehtävät ELY-keskuksista, TE-toimistoista, aluehallintovirastoista, maakuntien liitoista ja muista kuntayhtymistä sekä kunnista.

Maakuntalakiehdotuksessa olevat liikennetehtävät

Maakuntalakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin 14 ja 15 kohdassa säädetään liikennealan tehtävistä, jotka koskevat kaikille maakunnille siirtyviä tehtäviä. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin liikennepalveluiden maakunnallisesta kehittämisestä ja järjestämisestä sekä julkisen henkilöliikenteen ja saaristoliikenteen suunnittelusta ja järjestämisestä. Nämä tehtävät olisivat maakunnille vapaaehtoisia, ne voisivat ottaa halutessaan tehtävät hoitaakseen.

Pykälän 1 momentin 14 kohta on maakunnalle siirtyvistä tehtävistä kattavin ja sen mukaan maakuntien tehtäviin kuuluisivat:

- liikennejärjestelmän toimivuus;
- liikenneturvallisuus;
- tie- ja liikenneolot;
- alueellinen tienpito;
- maankäytön yhteistyö; sekä
- toimintaympäristöä koskevien tietojen tuottaminen valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsunnitteluun.

Maakuntien tulevat tehtävät vastaavat pääasiassa niitä tehtäviä, joita elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten liikennevastuualueet ovat hoitaneet. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (897/2009) 3 §:n 1 momentin 8 kohdan mukaan ELY-keskusten tehtäviin kuuluvat liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot, maanteidenpito sekä julkisen liikenteen järjestäminen. Lain 2 momentin mukaan ELY-keskusten tehtävänä on lisäksi valmistella liikenteen peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arviointia.

Liikennejärjestelmäsunnittelu

Liikennejärjestelmäsunnittelua toteutettaisiin 18 maakunnassa. Maakunnan tehtävänä olisi vastata liikennejärjestelmän toimivuudesta alueellaan. Liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain mukaan liikennejärjestelmällä tarkoitetaan kaikki liikennemuodot kattavasta henkilö- ja tavaraliikenteestä, niitä palvelevista liikenneverkoista, viestintäyhteyksistä ja tiedosta sekä liikenteen palveluista annetussa laissa tarkoitetuista palveluista, liikennevälineistä ja liikennettä ohjaavista järjestelmistä muodostuvaa kokonaisuutta. Liikennejärjestelmä kytkeytyy tiiviisti yhteiskunnan muihin toimintoihin, kuten alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämiseen. Liikennepolitiikan ja liikennejärjestelmän yhtenä tavoitteena on liikkumisen ja kuljettamisen turvallisuus sekä ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä liikennejärjestelmä. Liikennejärjestelmän toimivuuden ja suunnittelun tehostamiseksi olisi tärkeää huolehtia laaja-alaisesta yhteistyöstä valtion, maakuntien ja kuntien kesken. Erityisen tärkeää olisi yhteen sovitaa eri liikennemuotojen (tie-, rata-, vesi- ja lentoliikenne) ja tietoliikenteen toimivuus huomioimalla kansalaisten ja elinkeinoelämän tarpeet.

Alueellinen tienpito

Alueellisella tienpidolla varmistetaan maakuntalain perustelujen mukaan liikenteen päivittäinen toimivuus ja turvataan tierakenteiden ja siltojen säilyminen. Liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain määritelmän mukaan tienpito on maantien suunnittelua, rakentamista, kunnossapitoa ja liikenteen hallintaa. Nämä tehtävät toteutettaisiin sopimus pohjaisesti (päämies-agentti -sopimukset), koska valtio toimisi edelleen koko tieverkoston omistajana.

Sopimuksissa voitaisiin sopia tarkemmin yksittäisen maakunnan tai tiepidosta vastaavan maakunnan kanssa alueellisen tieverkon kunnossa- ja ylläpidosta sekä mahdollisista alueurakoista (esimerkiksi kilpailutus ja töiden valvonta sekä maakunnan alueella olevan valtakunnan verkon osan kunnossapito) ja muista tienpitoa koskevista tehtävistä. Näistä asioista säädettäisiin tarkemmin liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetussa laissa.

Tie- ja liikenneolojen osalta tehtävään kuuluisivat toimintaympäristön seuranta sekä tiestö- ja liikennetietojen ylläpito ja seuranta. Maakunnan tulisi joko yksin tai yhteistyössä muiden maakuntien kanssa tuottaa tietoja liikennemääristä, asukkaiden ja elinkeinoelämäntarpeista

valtakunnalliseen tietojärjestelmään. Nämä tiedot tukisivat maakuntastrategian ja julkisen talouden suunnitelman laatimista sekä tarvittavien investointien valmistelua ja palvelutason määrittelyä.

Valtionavustustehtävät

Maakuntalakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin 15 kohdan mukaan maakunta hoitaisi yksityisteitä ja liikkumisen ohjausta koskevia valtionavustustehtäviä.

Yksityisteiden tienpito on tieosakkaiden vastuulla. Tieosakkaat määrittelevät tarvitsemansa tienpitotason ja rahoittavat sen itse. Tiekunnat ovat velvollisia ylläpitämään liittymät, jolla yksityistie liittyy maantiehen. Valtio ja kunnat voivat nykyisin antaa avustuksia eri tienpitotarkeuksiin. Valtionavustusmäärärahaa käytetään nykyisin yksityisten teiden kunnossapidon ja parantamisen tukemiseen ja sitä kohdistetaan niin yksityisteille kuin yksityisteiden erityiskoh-teisiin, kuten yksityisteiden lauttapaikkoihin. Yksityistieavustusten kehyksissä oleva määrärahaso on ollut 3 miljoonaa euroa. Määräraha yksityisteiden kunnossapidon ja parantamiseen valtionavustuksiin ilman lisärahoitusohjelmia on noin 700 000 euroa. Erityiskohteille, erityisesti yksityistielossien ja lauttapaikkojen avustamiseen, on nykyisin osoitettu noin 2,3 miljoonaa euroa. Vuosina 2016–2019 yksityisteiden valtionavustusmäärärahaan on kohdistettu lisärahoitusta ns. korjausvelan vähentämiseen tarkoitetuista lisärahoitusohjelmista yhteensä 35 miljoonaa euroa.

Liikkumisen ohjauksen tarkoituksena on vaikuttaa ihmisten käyttäytymiseen ja liikkumista-poihin edistämällä kävelyä ja pyöräilyä. Liikkumisen ohjaukseen on nykyisin osoitettu vuosit-tain määräraha 900 000 euroa valtion budjetista ja määrärahalla on rahoitettu kuntien ja yhtei-söjen eri hankkeita. Maakunta voisi toteuttaa liikkumisen ohjausta joko yksin tai yhteistyössä muiden maakuntien kanssa.

Muut yksityisteihin liittyvät viranomaistehtävät

Uuden yksityistielain tullessa voimaan 1.1.2019 siirtyvät lakkautettavien tielautakuntien teh-tävistä kunnan kadunpito-velvollisuuden arviointi, tiekunnan kokouksen koollekutsuminen ja hallintopakkeinojen käyttäminen ELY-keskuksille. Tehtävät ovat pääsien ELY-keskuksille uusia. ELY-keskus on myös voimassa olevan lain mukaan toimivaltainen tutkimaan tieosak-kaan tai tiekunnan aloitteesta kysymyksen kunnan velvollisuudesta ottaa tienpito hoidettavak-seen. Tämän osalta ei ole kyse ELY-keskuksille annettavasta uudesta tehtävästä.

Tiekunnan kokouksen koolle kutsumiseen valtuuttaminen ja teettämisen asettaminen tienpi-toa koskevaan toimenpiteeseen velvolliselle olivat ELY-keskukselle uusia tehtäviä. Tehtävä-kokonaisuus on kuitenkin pieni. Lisäksi tehtävien luonteesta johtuen niiden tarve ei ole kovin yleinen, ja suurella todennäköisyydellä ELY-keskukselle ei tule tehtäviä näihin tehtäväkoko-naisuuksiin liittyen vuonna 2019 ja 2020.

Julkinen henkilöliikenne

Maakuntalakiehdotuksen 6 §:n 2 momentin 1 kohdassa säänneltäisiin liikennepalveluiden maakunnallisesta kehittämisestä ja järjestämisestä sekä julkisen henkilöliikenteen suunnitte-lusta ja järjestämisestä tieliikenteen osalta, lukuun ottamatta liikenteen palveluista annetussa laissa tarkoitettuja kunnallisten ja seudullisten viranomaisten toimialuetta ja näiden alueiden liikenteen suunnittelua ja järjestämistä. Tällaisia julkisesta henkilöliikenteestä vastaavia toi-mivaltaisia kunnallisia viranomaisia olisivat muun muassa Hyvinkää, Imatra, Kajaani, Kokko-la, Lappeenranta, Rovaniemi ja Salo omalla alueellaan sekä seudullisia viranomaisia ovat

muun muassa Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL), Hämeenlinnan kaupunki, Joensuu kaupunki, Kuopion kaupunki ja Lahden kaupunki. Yhteensä viranomaisia on 14 kunnallista ja 12 seudullista viranomaista, jotka jatkavat toimintaansa entisellä tavalla, elleivät toisin päättä.

Rautatieliikenne päätettiin lisätä maakuntien toimivaltaan syksyllä 2017. Asiaa koskeva valtiovarainministeriön vastine toimitettiin eduskunnan hallintovaliokunnalle 8.12.2017. Maakuntien toimivalta järjestää alueellista junaliikennettä täydentäisi liikenne- ja viestintäministeriön valtakunnallista toimivaltaa. Ministeriö voisi valtuuttaa sopimuksella maakunnat hankkimaan sellaisia rautateiden henkilöliikennepalveluja, jotka täydentävät ministeriön tekemiä hankintoja. Liikenne- ja viestintäministeriö määrittäisi tulevaisuudessa kilpailutuksissa käyttöoikeussopimuksissa valtakunnalliset yhteydet, mikä lähtökohtaisesti vastaisi pitkälti nykyistä junaliikennetarjontaa. Tarkoituksena olisi, että maakunnat voisivat halutessaan hankkia alueensa sisällä esimerkiksi hitaampia ja tiheämmin pysähtyviä junavuoroja, jotka palvelevat esimerkiksi maakunnan sisäistä työmatkaliikennettä. Maakunnan järjestämä junaliikenne voisi vähäisessä määrin ulottua myös sen varsinaisen toimivalta-alueen ulkopuolelle, esimerkiksi naapurimaakunnan puolella sijaitsevalle risteysasemalle saakka. Lisäksi maakunnat voisivat hankkia yhteistyössä maakuntien välistä liikennettä. Alueellisen ja valtakunnallisen rautatieliikenteen yhteensovittaminen voitaisiin tehdä liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetussa laissa määriteltävän valtakunnallisen ja maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisen yhteydessä.

Lentoliikenteen ostot ovat osa julkista henkilöliikennettä ja tehtävä siirtyisi valtiolta (Liikenne- ja viestintävirasto) maakunnille, mutta rahoitus toteutettaisiin erillisrahoituksena. Lentoliikenteen ostojen tehtävien siirrolla virastosta maakuntiin on vähäinen henkilöstövaikutus.

Tarkoituksena myös olisi, että lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon myönnettyt valtionavustustehtävät siirtyisivät valtiolta (liikenne- ja viestintäministeriö) maakunnille. Maakunnat voisivat harkitessaan osoittaa tukea muille kuin Finavia Oyj:n lentoasemaverkkoon kuuluville lentopaikoille. Lentopaikkoja koskevan valtionavustustehtävän siirrolla ministeriöstä maakuntaan on vähäinen henkilöstövaikutus.

Julkinen henkilöliikenne koskisi maakuntalakehdotuksen mukaan tieliikennettä, rautatieliikennettä, lentoliikennettä sekä Merenkurkun liikennettä. Tieliikennettä koskevat julkisen henkilöliikenteen järjestämistehtävät ja Merenkurkun laivaliikenteen palveluiden ostoliikenne siirtyisivät ELY-keskuksista maakuntiin, lentoliikenteen ostotehtävät Liikenne- ja viestintävirastosta maakuntiin ja lentopaikkojen valtionavustuksia koskevat tehtävät (koskee muita kuin Finavia Oyj:n kenttiä) liikenne- ja viestintäministeriöstä maakuntiin. Maakuntalaissa mahdollistetaan se, että maakunnat ottavat hoitaakseen julkisen henkilöliikenteen tehtävät, suunnittelun, järjestämisen ja mahdolliset ostopalvelut. Toiminta kuuluisi yleiskatteellisesti rahoitettaviin tehtäviin muilta osin paitsi lentoliikenteen ostot, Merenkurkun liikenne ja valtionavustustehtävät.

Maakunnat voivat halutessaan hoitaa ja vastata maakunnan liikennepalveluiden kehittämisestä ja järjestämisestä kokonaisvaltaisesti. Tulevaisuudessa perinteisen julkisen henkilöliikenteen rinnalle syntyy uusia, tietoon perustuvia liikkumispalveluita ja digitaalisia tapoja jakaa ja yhdistellä nykyistä tarjontaa uudella asiakkaita paremmin palvelevilla tavoilla.

Saaristoliikenteen järjestäminen

Laki saariston kehittämisen edistämisestä (494/1981) sääntelee saariston kiinteän asutuksen mahdollisuuksia toimeentuloon, liikkumiseen ja peruspalvelujen saantiin. Lain 5 §:n mukaan

”valtion on pyrittävä huolehtimaan siitä, että saariston vakinaisella väestöllä on käytettävissä tarpeelliset liikenne ja kuljetuspalvelut ja että nämä palvelut ovat mahdollisimman joustavat ja ilmaiset tai hinnaltaan kohtuulliset”.

Aikaisemmin kuljetusten järjestämisestä vastasi Merenkululaitos, mutta ELY-keskusten perustamisen jälkeen vuodesta 2010 lähtien järjestämisvastuu on ollut niillä. Varsinais-Suomen ELY-keskus kilpailuttaa ja avustaa keskitetysti liikennettä Sipoon, Raaseporin, osittain Insoon ja Loviisan saaristoissa sekä Saariston Rengasteillä. Avustetulla saaristoliikenteellä tarkoitetaan sellaista yksityisen liikenteenharjoittajan vesiteitse merikelpoisella aluksella hoitamaa säännöllistä liikennettä, joka palvelee saaristossa pysyvästi asuvia henkilöitä sellaisilla saariston sisäisillä tai saariston ja mantereen välisillä reiteillä, joilla ei ole muuta säännöllistä liikennettä tai tieyhteyksiä.

Saariston yhteysalusliikennepalvelujen liikennöinnistä on tehty monivuotiset sopimukset eri alueille. Suurin osa voimassa olevista sopimuksista päättyy vuonna 2023.

Maakuntalain 6 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan maakunta voi huolehtia saaristoliikenteen suunnittelusta ja järjestämisestä. Maakunta vastaisi saariston yhteysalusliikenteen suunnittelusta ja järjestämisestä sekä yksityisteiden losseja ja lauttapaikkoja koskevista avustustehtävistä. Nämä tehtävät siirtyisivät maakunnalle ELY-keskusten liikennevastuualueelta, jossa tehtävää on hoidettu yhteysalusliikenteen osalta keskitetysti Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta. Maakunnat voisivat hoitaa tehtävää joko itsenäisesti tai yhdessä muiden maakuntien kanssa. Saaristoliikenteen sääntely on sisällytty erilliseen hallituksen esitykseen (ns. MAKU 2-paketti, HE 14/2018 vp).

2.4 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden lainsäädäntö

Suomalainen yhdyskuntarakenne eroaa useimmista muista Euroopan maista. Suomi on pinta-alaltaan laaja ja harvaan asuttu maa, joten tieverkon tiheys on alhaisempi kuin monissa muissa maissa (0,31 km/km²). Maanteiden merkitys on kuitenkin merkittävä elinkeinoelämän ja ihmisten liikkumisen kannalta, sillä rautatie- ja lentoasemaverkosto eivät kata koko maan tarpeita.

Seuraavat liikennetehtävien jakoa valtionhallinnossa Pohjoismaissa koskevat tarkastelut perustuvat Liikenneviraston tilaamaan taustaselvitykseen ”Liikennetehtävät valtion aluehallinnossa ja maakuntahallinnossa Norjassa, Tanskassa ja Ruotsissa”, jonka on laatinut Peter Molin, Ramboll Finland Oy (5.2.2016).

2.4.1 Ruotsi

Suomalaisia oloja lähimpänä on Ruotsi, jossa tieverkosto koostuu Suomen tavoin valtion teistä, kunnallisista teistä ja kaduista sekä yksityisteistä, joista osa saa valtionapua. Ruotsissa valtionapua on kuitenkin saatavilla huomattavasti enemmän. Ruotsissa maanteitä sääntelee tielaki (Väglag).

Valtion tiehallinto Trafikverket vastaa valtion tieverkostosta. Käytännössä valtion tieverkko ulottuu syvemmälle kaupunkeihin ja kuntiin kuin Suomessa, sillä myös isommissa kaupungeissa pääväylät ovat usein valtion teitä. Trafikverketillä ei ole tieliikenteen sektorivastuuta ja se on muodollisesti luopunut myös alueorganisaatiostaan, mutta sillä on edelleen kuusi aluejohtajaa, jotka ovat virallisestikin alueellisia tienpitoviranomaisia. Trafikverket vastaa kansallisista pääväylistä, kuten Eurooppa-teistä. Lisäksi valtion alemman tieverkon hankkeiden rahoitus, fyysinen suunnittelu ja toteuttaminen ovat Trafikverketillä. Hankkeet priorisoidaan yhteistyössä lääninhallituksen kanssa, mikäli rahoitus ei ole riittävää. Trafikverketin henkilöstömäärä on noin 6200.

Ruotsissa on jo vuodesta 1862 ollut maakuntia, joiden valtuustot valitaan suoralla kansanäänestyksellä. Nykyään maassa on 20 maakuntaa (landsting), joista kahdeksalla (region) on laajennettu vastuualue. Regionien laajennettu vastuu liittyy alueelliseen kestäväan kehitykseen ja kasvuun sekä myös alueellisiin liikenneinfrastruktuurisuunnitelmiin eli alueellisen liikenneverkon kehittämisen. Muita maakuntien tehtäviä ovat vastuu terveydenhuollosta, paikallisliikenteestä sekä maakuntakaavoituksesta.

Ruotsissa on lisäksi 21 lääninhallitusta, jotka edustavat valtiota ja valvovat valtion etua aluetasolla. Lääninhallitukset muun muassa seuraavat valtion päätösten täytäntöönpanoa alueellisesti ja edistävät alueiden kehittymistä. Lääninhallitukset perustuvat samaan, alun perin vuoden 1634 lakiin, johon Suomenkin aiemmat lääninhallitukset perustuivat. Lääninhallituksella on alueellinen suunnitteluvastuu eli lääninhallitus priorisoi valtion alemman tieverkon hankkeet alueellaan, kuten edellä on mainittu.

Ruotsissa on tällä hetkellä 290 kuntaa. Vuosien 1962 ja 1974 välillä kuntien määrää supistettiin noin 1000:sta 278:aan. Tämän jälkeen on tapahtunut joitain kuntajakoja, jotka ovat johtaneet tämän päivän lukumäärään. Kunnat vastaavat pääasiassa omista kaduistaan, mutta pääkadut voivat olla myös Trafikverketin vastuulla.

Ruotsissa on käynnissä projekti nimeltään "oikeat tienpitävävastuut" (Rätt väghållaransvar (RÄV)), jossa Trafikverket yhteistyössä kuntien, maakuntien (landsting) ja Yksityisteiden tieyhdistyksen (Riksförbundet Enskilda Vägar) luo järkevämpää tienpitoa. Yhteisenä projektin tavoitteena on ollut saavuttaa oikea tienpitovastuu valtion, kuntien ja yksityisten tienpitäjien välille, jotta saavutetaan kokonaistaloudellista tehokkuutta ja järkevämpää tienpitoa.

Ruotsi on laatinut kansallisen suunnitelman pitkän tähtäimen panostuksista liikenneverkkoon. Nykyinen suunnitelma on laadittu vuosille 2014–2025 (Nationell plan för transportsystemet), siitä päättää valtioneuvosto ja sen toteuttaa Trafikverket. Kokonaisuudessa panostetaan 522 miljardia kruunua (noin 56 miljardia euroa) kauden aikana. Tästä summasta 241 miljardia kruunua (noin 25,7 miljardia euroa) kohdennetaan teiden ja rautateiden hoitoon ja ylläpitoon. Loput 281 miljardia (noin 30 miljardia euroa) kruunua kohdennetaan infrastruktuurin kehittämiseen. Valtiollisen rahoituksen lisäksi toimenpiteitä rahoitetaan ruuhkamaksuilla ja muilla maksuilla noin 67 miljardilla kruunulla (noin 7,2 miljardia euroa) sekä yhteisrahoituksessa kuntien, alueiden ja yritysten kanssa 18 miljardilla kruunulla (noin 1,9 miljardia euroa). Maakunnat esittelevät omat alueelliset liikenneinfrastruktuuria koskevat suunnitelmansa samalle jaksolle 2014–2025. Suunnitelmat sisältävät maakuntien suunnittelemat investoinnit koskien muun muassa niiden osuuksia alueellisesta joukkoliikenteestä, yhteiskustannusosuuksia kansallisesta suunnitelmasta, teiden vaatimia toimenpiteitä sekä kevyenliikenteenväylien tarpeita. Valtioneuvosto päättää maakuntien taloudellisista kehyksistä.

Mahdollisista tienkäyttömaksuista ja niiden perimisestä päättää Ruotsin hallitus asiaa sääntelävän lain (Lag om infrastrukturavgifter på väg, 2014:52) puitteissa. Tällä hetkellä tienkäyt-

tömaksuja peritään Ruotsin ja Tanskan välisellä Öresundin (Juutinrauman) sillalla sekä Ruotsin ja Norjan välisellä Svinesundin liittymällä. Kaupunkitullimaksujen perimisestä päättää Ruotsin eduskunta. Tällä hetkellä kaupunkitullimaksuja peritään säännöllisesti vain Tukholmassa ja Göteborgissa.

2.4.2 Norja

Norjan tieverkosto koostuu valtion teistä, maakuntien teistä, kuntien teistä ja kaduista sekä yksityisteistä. Norjassa panostetaan selvästi enemmän väyliin kokonaisuudessaan kuin Suomessa johtuen muun muassa nykyisen tieverkon tasosta sekä topografiasta ja maaperäolosuhteista. Norjassa maanteitä sääntelee laki teistä (Lov om vegar).

Valtion tiehallinto Statens vegvesen vastaa valtion tieverkostosta ja sillä on tieliikenteen sektorivastuu. Statens vegvesen muodostuu keskushallinnosta (Vegdirektoratet) ja viidestä tiepiiristä (region). Kukin tiepiiri kattaa useamman maakunnan ja ne vastaavat tiepiirinsä alueella valtion teistä sekä maakuntateistä maakuntien ohjauksessa. Statens vegvesenin kokonaishenkilömäärä on 7332. Tieasioissa rakentaminen ja kunnossapito ovat ulkoistettu, mutta melkein puolet valtion teiden suunnittelusta tehdään edelleen Statens vegvesenin keskushallinnossa ja tiepiirien tieosastoilla. Tiepiireissä (Region) on oma tieosastonsa kullekin maakunnalle ja lisäksi isoimmille hankkeille on oma projektiosasto. Lisäksi tiepiirissä on yhteisiä resursseja eli oma keskushallinto.

Norjassa on 19 maakuntaa (fylkeskommune) mukaan lukien Oslo, joka on samalla sekä maakunta että kunta. Maakunnat saavat liikennehankituksensa valtiolta ja tietulleista, joista saadaan suoraan rahoitusta kyseisille liikennehankkeille yhteensä noin 8,1 miljardia NOK (noin 860 miljoonaa euroa) vuodessa. Maakunnat keräävät myös maakuntaveroa, mutta veron suuruudesta päättää eduskunta ja veroa tasapainotetaan maakuntien kesken kehysrahoituksella. Vuonna 2010 hallintouudistuksessa siirrettiin valtiolta 17 200 km teitä ja 78 lauttayhteyttä maakunnille. Maakuntien tieverkko siis kasvoi noin 50 prosenttia. Teiden mukana myös rahoitus siirtyi maakuntiin ja noin 5,4 miljardia NOK (noin 557 miljoonaa EUR) siirrettiin maakuntien kehysrahoitukseen ja 1 miljardia NOK (noin 105 miljoonaa EUR) vapaaseen rahoitukseen. Kaudelle 2010–2014 myönnetty varat olivat lievästi laskevat ja vuonna 2014 maakunnille myönnettiinkin lisärahoitusta kunnossapitoon, sillä jo myönnetty rahoitus ei ollut riittänyt siirtyneen korjausvelan pitämiseen edes ennallaan.

Maakunnat päättävät itsenäisesti, miten maakunnan tieverkkoa kehitetään ja pidetään kunnossa, ja niissä on selkeästi panostettu uusinvestointien rahoitukseen osin kunnossapidon kustannuksella. Teiden osalta maakuntien toimintaa ohjaavat maakuntien laatimat strategiset suunnitelmat sekä budjetti, jotka toimivat tulostavoitteina maakuntateille. Maakunnat tilaavat maakuntateihin liittyvän tuotannon Statens vegvesenin tiepiiriltä. Tiepiirien tiejohtajat vastaavat puolestaan siitä, että maakuntien asettamille tehtäville ja tavoitteille on käytettävissä tarpeelliset resurssit. Tiepiirien toimintaa maakuntateiden osalta ohjaavat erilaiset suunnitelmat, sopimukset ja budjetit. Tieinvestointien ja kunnossapidon osalta vastuu onkin jaettu niin, että maakunnat päättävät, mihin panostetaan, ja tiepiirit päättävät, miten panostus käytännössä toteutetaan. Vuoden 2010 muutosta ei nähdä suurena käytännön tasolla Norjassa. Tämä johtuu siitä, että tiepiirit hallinnoivat maakuntateitä osittain kuten ennen. Haasteita kuitenkin on: tiepiirin johtaja raportoi sekä Statens vegvesenille että maakuntahallinnolle, tiepiirin alueella olevilla maakunnilla voi olla erisuuntaiset tavoitteet ja rahoituksesta kilpailevat myös muut maakuntien tehtävät.

Norjassa on myös yhteensä 428 kuntaa. Kussakin maakunnassa, pois lukien Oslo, on 14–24 kuntaa. Kunnan vastuulla on, kuten Suomessakin, peruskoulutus, terveydenhoito, kaavoitus ja

tekniset palvelut mukaan lukien kunnalliset tiet ja kadut. Kuntien määrä on selvästi Suomea suurempi ja Norjassa on vuonna 2014 käynnistetty ohjelma kuntien määrän vähentämiseksi. Ohjelman käytännön tulokset ovat toistaiseksi vähäiset.

Norjassa on myös perustettu uusi valtiollinen tieyhtiö (Vegselskap), jonka tarkoituksena on pääosin vastata suuremmista investointihankkeista sekä näiden kunnossapidosta Norjan TEN-T verkolla. Yhtiö saa rahoituksensa suoraan valtiolta kerättävistä tietulleista. Lisäksi yhtiö voi saada valtiolta lainaa. Lisäksi Norjassa käynnistellään uudestaan Public Private Partnership -hankkeita (PPP).

Norjan tieverkostoa rahoitetaan sekä suoraan valtion varoilla, että tietullimaksuilla. Maassa on tällä hetkellä käytössä noin 210 aktiivista tietullipistettä, joilla peritään kyseisiä maksuja. Tietullimaksut ovat Norjassa luonteeltaan veroihin rinnastettavia suorituksia, joita kerätään pääosin yksityisiltä kansalaisilta käyttöperusteisesti. Vertailukohtana voidaan mainita tältä osin Ranska, sillä Norjan tietullijärjestelmä vastaa hyvin paljon Ranskan tietullijärjestelmää. Tietullimaksuja maksetaan Norjassa tavanomaisesti vähintään siihen asti, kunnes kyseisen tien rakennuskustannukset on täysin katettu.

2.4.3 Tanska

Tanskan tieverkosto koostuu valtion teistä, kuntien teistä ja kaduista sekä yksityisteistä. Tieverkon laajuus on luonnollisesti kokonaisuudessaan pienempi kuin muissa Pohjoismaissa, mutta tiheydeltään tieverkko on selkeästi Pohjoismaiden suurin ja noin puolet liikennesuoritteesta Tanskassa on valtion teillä. Tanskassa maanteitä sääntelee yleistielaki (Lov om offentlige veje).

Valtion tiehallinto Vejdirektoratet vastaa valtion tieverkosta eli käytännössä moottoriteistä ja muista pääteistä, kansainvälisesti tärkeistä teistä ja teistä, jotka yhdistävät Tanskan eri maanosia. Kaikki muut tiet ovat kuntien vastuulla. Vejdirektoratetillä on selkeä tieliikenteen sektorivastuu ja sen kokonaishenkilömäärä on noin 820. Tanskassa hallinnolla on muutoinkin sektorivastuut paitsi Transportstyrelsenillä, joka vastaa tie-, rata- ja ilmaliikenteen sääntelystä. Tanskassa on myös erikseen liikenteen turvallisuusvirasto. Vuoden 2007 muutoksen perua ovat myös Vejdirektoratetin alueelliset tiekeskukset (vejcenter), joita on kuusi. Näiden tarkoituksena on palvella alueellisia tarpeita, muun muassa yhteistyötä kuntien kanssa. Tiekeskukset vastaavat myös päivittäisen hoidon valvonnasta.

Vuoden 2007 kuntauudistus toi mukanaan mittavat kuntaliitokset ja kuntia Tanskassa on nykyään 98 entisen 271 sijaan. Uudistuksessa suurin osa (80 prosenttia) läänien (amt) teistä siirrettiin kuntien vastuulle. Vaikka kunnat saivat vastuulleen huomattavasti lisää teitä ja katuja, liikennesuorite keskittyy valtion tieverkolle. Uudistuksella lakkautettiin samalla 14 läänin (amt) ja niitä korvaamaan perustettiin viisi aluetta (regioner), joiden vastuulla on muun muassa terveydenhuolto, alueellinen kehitys ja joukkoliikenne sekä osa sosiaalitoimesta. Alueilla ei ole roolia tienpidossa. Kolmitasoisesta hallinnosta kaksitasoiseen siirtymistä perusteltiin hallinnon yksinkertaistamisella ja kansallisten pääyhteyksien kehittämisen varmistamisella.

Tanskan valtion teiden rahoitus perustuu valtion budjettiin, mutta Norjasta ja Ruotsista poiketen Tanskassa sekä hallitus- että oppositiopuolueet ovat sopineet yhteisesti panostuksista liikenneverkkoon. Tämä sopimus on tehty noin 5 vuoden tähtämellä.

Tanskan tieverkosto on suurimmaksi osaksi maksutta kaikkien tahojen käytettävissä. Poikkeuksia yllä mainitusta ovat joidenkin siltojen, kuten Ison-Beltin (Storebælt) sillan ja Juutinrauman (Øresund) siltojen käyttö, sillä näiden siltojen käyttäjiltä peritään erillistä käyttömak-

sua. Siltoja hallinnoivat yhtiöt ovat osa suurempaa Sund og Bælt -nimistä konsernia. Tämä konserni on tytäryhtiöineen Tanskan erityislainsäädännön alainen.

Sillankäyttömaksut perustuvat siihen, että molempien siltojen käyttäjiltä peritään käyttömaksu aina, kun käyttäjä ylittää sillan. Käyttömaksu ei ole luonteeltaan täysin kiinteä. Käyttömaksuja saatetaan nimittäin ajoittain laskea esimerkiksi tiettyjen alennusten ja kampanjoiden ajaksi, jolloin siltojen käyttömaksut ovat normaalia alhaisempia. Sillankäyttömaksujen tasot vaihtelevat riippuen siitä, onko kyseessä yksityishenkilön vai yrityksen käyttöön rekisteröity ajoneuvo. Lisäksi maksuihin vaikuttaa vuodenaika, vuorokaudenaika sekä tehtyjen matkojen määrä.

2.5 Nykytilan arviointi

ELY-keskusten liikennevastuualueen tehtävät siirtyvät pääasiassa maakuntien vastuulle ja hoidettavaksi. Nämä tehtävät koskevat erityisesti liikennejärjestelmän toimivuutta, alueellista tienpitoa ja liikennepalveluiden järjestämistä ja suunnittelua. Muutoksella päätöksenteko siirtyy lähemmäksi asukkaita ja alueella toimivaa elinkeinoä. Vastuu liikenteen päivittäisestä toimivuudesta ja sen varmistamisesta siirtyy valtiolta maakunnille, mutta tienpidon rahoitus säilyy erillisrahoituksena ja valtiolla. Tämä tulee edellyttämään tehtävien kokoamista, osaamisen ylläpitoa ja kehittämistä sekä riittäviä resursseja, jotta tehtävistä voitaisiin suoriutua tuloksellisesti ja tavoitteiden mukaisesti.

Maakuntaudistuksen edellyttämät säädösmuutokset toteutetaan liikenteen osalta tämän esityksen lakiehdotuksilla.

Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä

Maailmassa ja suomalaisessa yhteiskunnassa tapahtuva kehitys haastaa uusiin toimiin. Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset vaikuttavat liikenteen ja liikennejärjestelmien suunnitteluun. Näitä muutoksia ovat muun muassa liikkumisen murros, aluerakenteen erilaistuminen, kaupunkiseutujen kasvu ja kaupungistuminen, väestömuutokset, ilmastohaasteet ja energiakysymykset, kestävä kehityksen periaatteet, digitalisaatio ja automaatio, uudet liikenteen palvelut sekä muutokset hallintorakenteissa. Näillä kehityssuunnilla on pitkäaikaisia vaikutuksia Suomen menestymiseen. Maantieverkon edellytetään vastaavan erilaisiin tarpeisiin niin matkojen kuin kuljetustenkin osalta. Toisaalta myös vaatimukset liikennejärjestelmän palvelutasoon ovat lisääntyneet.

Maakuntaudistuksen yhteydessä pääministeri Sipilän hallitus on linjannut, että liikenneverkon yhtenäisyydestä huolehditaan ja maantieverkon omistajuus säilyy edelleen valtiolla. On tarpeen määrittää maakuntien rooli maanteiden alueellisessa tienpidossa sekä maanteiden omistajan valtion ja sen liikennehallinnon rooli suhteessa maakuntiin liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetussa laissa tarkoitettujen liikennetehtävien hoitamisessa. Kyseiseen lakiin on kirjattava eri toimijoiden välinen työnjako ja vastuut uudessa tilanteessa.

Valtion maantieverkon omistajuuden ja valtakunnallisesti kestävä tienpidon kannalta tehtävien kokoaminen ylimaakunnalliseksi yhteistyöksi sekä erillisrahoitus ovat ainoa tapa säilyttää tieverkko ja palvelutaso yhtenäisenä eri puolilla maata. Alueellisen tienpidon tehtävät rahoitettaisiin niin sanottuna erillisrahoituksena liikenne- ja viestintäministeriön pääloukasta. Erillisrahoituksesta ja sen kohdistamisesta on tarpeen ottaa perussäännökset liikennejärjestelmästä ja maanteistä annettuun lakiin.

Vuosien ajan tienpidon tuottavuutta on parannettu organisaatorakennetta tehostamalla ja toimintoja keskittämällä. Viimeksi vuoden 2016 alussa käynnistettiin hankinta-alue toiminta vas-

HE 289/2018 vp

tauksena ELY-keskusten YT-prosessissa asetettuihin vaatimuksiin. Nykyisten keskittämisten hyötyjen säilyttäminen on tärkeää, ja tehtävien koonnista on siksi tarpeen säätää laissa.

Maakuntalain 6 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaiset alueellisen tienpidon tehtävät toteutettaisiin sopimus pohjaisesti. Sopimuksissa voitaisiin sopia tarkemmin tienpitoalueen maakuntien kanssa kaikkien alueen hoidossa olevien maakuntien tienpidosta. Sopimusmenettelystä ja sopimusten sisällöstä sekä valtion liikennehallinnon roolista maantieverkon omistajan edustajana suhteessa maakuntiin on tarpeen säätää tarkemmin laissa.

Hallitus antoi keväällä 2018 eduskunnalle esityksen laiksi liikennejärjestelmästä ja maanteistä (HE 45/2018 vp; 572/2018), joka hyväksyttiin muutettuna kesäkuussa 2018 ja tuli voimaan 1 päivänä elokuuta 2018. Lain mukaan liikennejärjestelmäsuunnittelu on jatkuvaa ja vuorovai- kuteista ja siinä sovitetaan yhteen valtakunnalliset ja alueelliset tavoitteet ja luodaan edelly- tykset toimivalle liikennejärjestelmälle ja sen kehittämiseksi. Lain tarkoituksena on myös yllä- pitää ja kehittää liikkumis- ja kuljetustarpeiden vaatimia toimivia, turvallisia ja kestävästä kehi- tystä edistäviä maantieyhteyksiä osana liikennejärjestelmää sekä varmistaa maantieverkon val- takunnallinen yhtenäisyys ja palvelutaso.

Nykyisin suunnittelutarpeista ja -kohteista päätetään ELY-keskusten ja Liikenneviraston yh- teistyössä. Valtakunnallinen suunnitteluohjelma laaditaan yhteistyössä ELY-keskusten kanssa, mutta suunnitteluohjelmasta vastaa ja päättää Liikennevirasto käytettävissä olevan rahoituksen puitteissa. Valtakunnallisen yhtenäisyyden ja suunnittelurahoituksen tehokkaan kohdistamisen varmistamiseksi olisi myös uudessa tilanteessa tienpidon tehtävien hoitamisen siirtyessä maa- kunnille perusteltua säilyttää vastaavanlainen yhteistyöhön perustuva toimintamalli.

Maakuntauudistus ja muu liikennettä koskeva lainsäädäntö

Jatkossa maakuntalakiesityksen mukaan maakunta hoitaisi yksityisteiden valtionavustustehtä- viä ja tieavustukset ja yksityisteiden erityiskohteisiin kohdistettavat avustukset eriyttäisiin toisistaan niin, että lossien ja lauttapaikkojen avustamista käsiteltäisiin osana saaristoliiken- teen kokonaisuutta. Teille kohdistettava yksityistieavustus olisi jatkossa maakuntien yleiskat- teellista rahoitusta ja erityiskohteille kohdistettava rahoitus jaettaisiin maakunnille erillisrahoi- tuksena.

Maakuntauudistuksen tullessa voimaan ELY-keskukseen 1.1.2019 siirtyneet tielautakuntien tehtävät kunnan kadunpitovelvollisuuden arviointiin, tiekunnan kokouksen koollekutsumiseen ja hallintopakkeinojen käyttämiseen liittyen olisi tarkoituksenmukaista siirtää maakuntauu- distuksen yhteydessä perustettavaan Valtion lupa- ja valvontavirastoon.

Ratalakiin sisällytetään tarkemmat säännökset maakuntien tehtävistä lausunto- ja kuulemis- menettelyissä. Julkisen henkilöliikenteen järjestämistä koskevat muutokset sisällytetään lii- kenteen palveluista annettuun lakiin sekä lentopaikkojen rahoitusta koskevat muutokset sisäl- lytetään ilmailulakiin.

Esitykseen sisältyy lisäksi lakiehdotuksia, joihin on tehtävä maakuntauudistuksesta johtuvia muutoksia toimivaltaisiin viranomaisiin ja niiden nimiin.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on maakuntauudistuksen täytäntöön paneminen maakuntalakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin 14 ja 15 kohtaan ja 2 momentin 1 kohtaan sisältyvien tehtävänälojen osalta. Esityksen tavoitteena on toteuttaa näiden tehtävien siirrot, tarvittavat henkilöstö- ja omaisuussiirrot ELY-keskusten liikennevastuualueilta maakuntiin sekä tehdä muut tienpidon ja liikenteen toimijakentän muuttumisen vuoksi tarpeelliset muutokset. Lisäksi esitykseen sisältyy tehtävä- ja henkilöstösiirtoja ELY-keskuksista valtiolle (Väylävirastoon sekä liikenteenohjausyhtiöön).

Vaikka maakunnalle tulee tienpidon tehtäviä, ei maantieverkon omistajuutta ole maakuntauudistuksessa tarkoitus siirtää maakuntien omistukseen. Tarkoitus on säilyttää valtiolla maantieverkon omistajuus samoin kuin tienpitäjän vastuu maantieverkosta. Omistajuuden säilyminen edellyttää valtion riittävän päätäntävällän sekä maakuntiin kohdistuvan ohjauksen varmistamista sekä tienpidon rahoituksen kulkemista valtion kautta. Ilman tätä ei valtiolla olisi tosiasiallista kykyä kantaa omistajan vastuuta maanteistä.

Esityksen tavoitteena on myös varmistaa maantieverkon valtakunnallinen yhtenäisyys sekä maanteiden riittävä palvelutaso joka puolella maata. Keskeisiä tavoitteita tähän liittyen ovat myös tienpidon laadun varmistaminen ja valvonnan parantaminen. Esityksen tavoitteena on osaltaan turvata tienpidon rahoituksen riittävyys uudessa tienpidon järjestämismallissa.

Tienpitoa on tehostettu voimakkaasti viime vuosina, eikä tienpidon niukkoja resursseja olla lisäämässä maakuntauudistuksen yhteydessä. Siksi esityksen tavoitteena on varmistaa nykyisten keskittämisten ja yhtenäisten toimintatapojen kautta saavutettujen hyötyjen sekä tienpidon kustannustehokkaan hoitamisen turvaaminen jatkossakin. Tienpidon tehtävät ovat lisäksi erityisasiantuntemusta vaativia asiantuntijatehtäviä. Uudessa tilanteessa on erittäin tärkeää varmistaa asiantuntijuuden säilyminen. Esityksen tavoitteena on tienpidon tehtävien asiantuntevan hoitamisen ja riittävän rahoituksen turvaaminen uudessa tienpidon järjestämismallissa.

Liikennejärjestelmäsuunnittelua on tehty 1990-luvulta lähtien ja vuonna 2010 se tuli ensimmäistä kertaa maakuntien liittojen tehtäväksi. Esityksen tavoitteena on, että kaikki liikenne- ja kulkutavat sisältävää liikennejärjestelmäsuunnittelua tehdään jatkossakin osana maakuntien suunnittelujärjestelmää ja suunnitelma toimii yhtenä lähtökohtana valtakunnalliselle liikennejärjestelmäsuunnitelmalle. Suunnitelmissa ja siihen sisältyvillä toimenpiteillä vähennetään liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä ja parannetaan liikennejärjestelmän energiatehokkuutta ja luodaan edellytyksiä toimiville ja turvallisille matka- ja kuljetusketjuille kustannustehokkaasti.

Esityksen tavoitteena on myös tuoda liikennepalvelut lähelle maakunnan asukkaita ja yrityksiä siirtämällä toimivaltaa ja järjestämisvastuuta valtiolta maakunnille. Erityisesti tämä koskee julkista henkilöliikennettä kuten tie-, rautatie- ja lentoliikennettä sekä Merenkurkun liikennettä.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Esityksen valmistelun keskeisiä lähtökohtia ovat olleet maakuntauudistuksen toteuttaminen maakuntalakiehdotuksen mukaisesti sekä maantieverkon valtakunnallisen yhtenäisyyden turvaaminen kaikissa ratkaisussa. Valtakunnallista merkitystä on etenkin pitkänmatkaista liikennettä palvelevilla valta- ja kantateilla, joiden palvelutason yhtenäisyyteen on erityinen intressi. Toteuttamisvaihtoehdot on esityksen valmistelussa valittu ja niitä on arvioitu näistä lähtökohdista. Hallituksen esityksen valmistelussa on arvioitu vaihtoehtoja maakunnille siirtyvien tehtävien järjestämisessä erityisesti koskien tieverkon omistajuutta, rahoituksen järjestämistä ja ELY-keskuksissa nykyisin hoidettavia valtakunnallisia tehtäviä.

Omistajuuden osalta vaihtoehtoina on arvioitu ensinnäkin koko maantieverkon omistajuuden säilyttämistä valtiolla sekä toisaalta seutu- ja yhdysteiden siirtämistä maakuntien omistukseen ja niiden pidettäväksi valta- ja kantateiden säilyessä valtion omistuksessa niin, että Liikennevirasto vastaisi niiden tienpidosta. Koko maantieverkon siirtoa maakuntien omistukseen ei ole pidetty vaihtoehtona, koska valta- ja kantateilla on erityisen suuri merkitys maantieverkon yhtenäisyydelle ja ne palvelevat toisaalta valtakunnallista pitkänmatkaista liikennettä, jolloin niiden tienpidossa ja hallinnoinnissa on kaikissa tilanteissa huolehdittava valtakunnallisesta näkökulmasta.

Omistajuuteen liittyvien vaihtoehtojen arviointiin on liittynyt kiinteästi myös tienpidon rahoituksen toteuttamisvaihtoehtojen arviointi. Valmistelussa on katsottu, että omistajuuden ja rahoitusta koskevan päätäntävällän olisi oltava saman tahon käsissä, koska omistajuuden ja rahoituksen eriyttäminen esimerkiksi niin, että kaikkien maanteiden omistajuus säilyisi valtiolla mutta maakunnat saisivat seutu- ja yhdysteiden rahoituksen yleiskatteellisena, johtaisi omistajan kannalta kestävämpään tilanteeseen. Suurin ongelma olisi se, että valtio kantaisi omistajan vastuut, vaikka päätöksenteko tapahtuisi maakunnissa. Omistajan oikeudet ja vaikutusmahdollisuudet määrärahan käyttämiseen olisivat olemattomat.

Omistajuuden siirtämisessä maakunnille ja rahoituksen järjestämisessä yleiskatteellisena seutu- ja yhdysteiden osalta olisi olemassa riski siitä, että tienpidon rahoitusta ei käytettäisi tienpitoon vaan maakunnan muihin tarpeisiin, mikä voisi maantieverkon kunto ja nykyisenkin rahoitustason niukkuus huomioiden johtaa seutu- ja yhdysteiden rapistumiseen ja korjausvelan hallitsemattomaan kasvuun. Myös liikenneverkon valtakunnallinen yhtenäisyys kärsisi, ja tienpito pirstaloituisi neljään verkkoon (yksityistiet, kadut, maakunnan verkko ja valtakunnan verkko). Ongelmaksi muodostuisi se, miten samalla maantieteellisellä alueella sijaitsevien eri tienpitäjien verkot sovitettaisiin yhteen. Tienpidon rahoituksen toteuttaminen yleiskatteellisena ja omistajuuden siirtäminen seutu- ja yhdysteiden osalta toisi maakunnille toisaalta kuitenkin suuremman vastuun tienpidosta tällä verkon osalla, lisäksi niiden päätösvaltaa ja vahvistaisi alueellisen näkökulman merkitystä ratkaisuisissa. Tässä ratkaisussa alemmaa tieverkkoa koskevaa yksityiskohtaista ohjausmallia ei myöskään tarvitsisi kehittää. Eri verkon osia koskevien ohjausmallien yhteensovittaminen olisi kuitenkin vaikeaa. Rahoituksen toteuttaminen yleiskatteellisena ja omistajuuden siirtäminen maakuntiin seutu- ja yhdysteiden osalta voisi lisäksi vahvistaa maankäytön ja liikenteen yhteensovittamista alueellisesti.

Kun valtio omistaisi koko maantieverkon ja rahoitus toteutettaisiin erillirahoituksena, kulkisi rahoitus maakunnille liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan kautta. Rahan käytöstä ja liikenteen palvelutasosta sovittaisiin sopimuksin maakuntien kanssa. Erillirahoituksen vahvuusiksi tunnistettiin erityisesti se, että tienpidon toiminnan ja palvelutason yhtenäisyys säilyisi perustienpidossa, samalla kun maakunnat voisivat vaikuttaa maanteiden alueellisiin investointeihin ja kunnossapitoon. Erillirahoituksessa maanteiden valtakunnallinen yhtenäisyys voitaisiin varmistaa koko tieverkolla, ja asiakkaalle tarjottaisiin tieverkkoluokittain yhtäläistä palvelutasoa alueen sijainnista riippumatta. Palvelutaso ja asiakasvuorovaikutus elinkeinoelämän ja muiden sidosryhmien kanssa olisi tasapuolista koko maassa, mikä olisi tärkeää etenkin valtakunnallisille toimijoille. Erillirahoitus ja valtion ohjaus mahdollistaisi tienpidon markkinoiden järkevään hyödyntämiseen hankinnoissa (esimerkiksi hoito- ja päällysteurakoiden tasainen laatu hankinnoissa) ja loisi siten vakautta alan yritysten toimintaan. Valtion ohjauksessa ja erillirahoituksena tapahtuvassa tienpidossa toimintaa pystyttäisiin edelleen kehittämään valtakunnallisten painopisteiden ja tavoitteiden mukaisesti niin, että tehokkaimmat ja vaikuttavimmat toimenpiteet ja toimintamallit otetaan käyttöön. Erillirahoitusvaihtoehdon heikkouksiin kuuluvat mahdollisesti raskas sopimusjärjestely ja maakuntien rajallinen vaikutusmahdollisuus valtakunnallisiin linjauksiin. On haastavaa luoda selkeät ohjausmekanismit ja -

mittarit perustienpidon rahoituksen käytön valmisteluun ja seurantaan maakunnittain tai maakuntien tienpitoalueilla.

Edeltävän hallituksen esityksen valmistelussa (HE 45/2018 vp) seurattiin valmistelun alkuvaiheessa käynnissä ollutta liikenneverkon liiketaloudellista kehittämistä koskevan hankkeen valmistelua, jossa esitettiin mahdollisuutta perustaa niin sanottu liikenneverkkoyhtiö. Liikenneverkkohankeen kannalta maantieverkon omistajuuden säilyttämistä valtiolla pidettiin keskeisenä. Sekä edeltävän että tämän esityksen valmisteluissa on huomioitu liikenneverkon rahoitusta koskevan parlamentaarisen työryhmän työ niin, ettei sen mahdollisesti esittämiä uudistuksia esityksellä vaikeutettaisi. Omistajuuden säilyttämistä valtiolla on pidetty tärkeänä myös tämän työn kannalta.

Maakuntiin kohdistettavan ohjauksen toteuttamisvaihtoehtona on pidetty lähinnä sopimusjärjestelyä maakuntalakiehdotuksen perusteluiden mukaisesti. Lisäksi on kuitenkin arvioitu muunlaisen täydentävän ohjauksen tarvetta ja tarkoituksenmukaisuutta. Ohjauksen toteuttamisessa on arvioitu, kuinka täsmällisesti esimerkiksi maanteiden palvelutasosta olisi tarpeen säätää lailla tai määräyksin, vai olisiko pelkkä sopimusohjaus riittävä palvelutason turvaamiseen. Toisaalta on arvioitu nykyisten Liikenneviraston tienpitoa koskevien ohjeiden asemaa tulevaisuudessa ja tarvetta siirtää joitain niiden keskeisiä ohjeita määräystasolle tai maakuntia sitoviksi sopimusten kautta. Valmistelussa on tunnistettu eri muodoissa tapahtuvan informaatio-ohjauksen suuri merkitys, ja pyrytty arvioimaan, miltä osin maakuntien tienpitoa voidaan ohjata tällaisen juridisesti ei-sitovan ohjauksen ja yhteistyön kautta.

Valtakunnallisten tehtävien järjestämisen osalta vaihtoehtoina valmistelussa olivat valtakunnallisten tehtävien siirtäminen keskitetyksi Väylävirastoon tai kaikkien tehtävien siirtäminen maakuntiin.

Valtakunnallisten tehtävien siirtämistä Väylävirastoon puoltavat osaltaan resurssikysymykset. ELY-keskuksissa saavutetut tehtävien keskittämisedut olisi mahdollisuus säilyttää siirtämällä tehtävät Väylävirastoon. Ratkaisu varmistaisi henkilöresurssien tehokkaan käytön sekä toisi mahdollisuuden synergiaetuihin Väyläviraston nykyisten tehtävien kanssa ja mahdollisuuden hyödyntää Väyläviraston osaamista. Keskittämällä valtakunnalliset tehtävät Väylävirastoon varmistettaisiin myös valtakunnallisesti tehokas ja asiantunteva asiakaspalvelu sekä tehtävien valtakunnallisesti yhtenäinen hoitaminen. Heikkoutena valtakunnallisten tehtävien siirtämisessä Väylävirastoon olisi erityisesti välimatkan kasvaminen alueellisten asiakastarpeiden ymmärtämiseen. Joihinkin tehtäviin liittyy lisäksi tarvetta alueelliseen läsnäoloon ja valvontaan esimerkiksi katselmuksissa.

Esityksen valmistelussa arvioitavana on ollut myös laissa jatkossa käytettävät käsitteet. Nykyisin tienpitäjä on valtio, ja Liikennevirasto toimii asiassa vastuuviranomaisena. Käsitteet on tarpeen muuttaa vastaamaan sitä tehtävänjakoa, jota tienpitotehtävien siirtäminen maakunnille edellyttää. Valtio omistaisi maantiet edelleen, joten tienpitäjän rooli ja vastuu säilyisivät valtiolla, jota Liikennevirasto asiassa edustaa (vuoden 2019 alusta lähtien tehtävä on Väylävirastolla). Tienpidosta vastaavia viranomaisia olisivat jatkossa maakunnat tai niiden muodostamat yhteistoimintaelimet sekä Väylävirasto. Kaikkia nykyisin ELY-keskuksissa hoidettavia tienpidon tehtäviä ei valtion omistajuudesta johtuen voida siirtää maakuntiin. Myös Väylävirastolla olisi siten edelleen ja nykyistä enemmän tienpidon tehtäviä. Kun Väylävirasto toimii tienpitäjänä, voidaan siitä käyttää joko virastonimeä Väylävirasto tai tienpitäjä-käsitettä. Edellä mainitun mukaisesti maakuntien on välttämätöntä tehdä yhteistyötä tienpidon tehtävien hoitamisessa. Vaihtoehtoja maakuntien tienpidon vastaavasta toimijasta puhuttaessa on ainakin maakunta tai tienpitoalue. Koska tavoitteena on, että maakunnat saisivat itse määrittää tienpidon tehtävien hoitamisessa tehtävän yhteistyön muodon maakuntalain mahdollistamissa ra-

joissa, ja koska mikään näistä yhteistoimintamuodoista ei muodosta erillistä organisaatiota tai oikeushenkilöä, vastuu tehtävien hoidosta kuuluisi viimekädessä maakunnille.

Esityksen valmistelun aikana on pääosin saatettu voimaan laki liikenteen palveluista. Se tulee lähivuosina uudistamaan merkittäväällä tavalla koko liikennejärjestelmää antamalla tilaa kehittää liikennejärjestelmän käyttäjille heidän tarpeitaan vastaavia laadukkaita, edullisia ja tehokkaasti tuotettuja uudenlaisia liikkumisen palveluja ja palvelukokonaisuuksia. Lailla pyritään vastaamaan uusien maailmanlaajuisten ilmiöiden kuten automaation, digitalisaation ja jakamistalouden mukanaan tuomiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin, jotka muovaavat koko yhteiskuntaa toimintaympäristönä. Nämä samat toimintaympäristön muutokset tulevat vaikuttamaan liikennejärjestelmän suunnitteluun myös muutoin kuin liikkumisen palveluiden suhteen, esimerkiksi 3D-tulostuksen ja virtuaalitodellisuusratkaisujen myötä, jotka voivat vaikuttaa paitsi ihmisten myös tavaroiden liikkumistarpeisiin. Uudet palvelut perustuvat tiedon tehokkaaseen hyödyntämiseen sekä digitaalisuuteen, automaatioon, uusiin innovaatioihin ja uudennaisiin liiketoimintamalleihin. Palvelumuotojen, esimerkiksi liikkumispalveluiden tai hyvinvointipalvelujen väliset raja-aidat madaltuvat, mikä tarkoittaa sitä, että eri palvelumuodot integroituvat uusiksi kokonaispalveluiksi. Uudet palvelut ja palvelukokonaisuudet yhdistettynä kattaviin ja toimintavarmoihin liikenne- ja viestintäyhteyksiin mahdollistavat käyttäjille entistä laadukkaammat ja saumattomammat matka- ja kuljetusketjut. Uudet palvelut laajentavat liikennejärjestelmän kehittämisen keinovalikoimaa merkittävästi. Liikennejärjestelmän suunnittelussa tämä merkitsee siirtymistä väyläpainotteisesta tarkastelusta käyttäjälähtöiseen suunnitteluun, jossa hyödynnetään ja yhdistellään monipuolisesti uudenlaisia liikkumisen palveluja, tietoa sekä liikenne- ja viestintäyhteyksiä kehittäviä toimenpiteitä käyttäjien matkojen ja kuljetusten toimivuuden parantamiseksi.

Uudenlaisia liikkumisen palveluita ja palvelukokonaisuuksia kehittyä lain voimaantulon jälkeen nopeasti, ja ne muuttavat ihmisten ja yritysten käyttäytymismalleja. Moni uusi palvelu syntyy täysin markkinaehtoisesti. Välillä nopeastikin muuttuvien markkinaehtoisten palvelujen vaikutukset tulee huomioida osana pitkäkestoisia julkisia suunnitelmia. Liikennejärjestelmäsuunnittelun tulee olla jatkuvaa, osallistavaa, vuorovaikutteista ja ketterää niin, että suunnitelmien sisältämien ratkaisujen tarpeellisuutta ja laatutasoa arvioidaan kysynnän muuttuessa sekä uudenlaisten korvaavien tai täydentävien palvelujen kehittyessä. Tietoon ja uuteen teknologiaan perustuvia työkaluja voidaan ja tulisi liikennejärjestelmäsuunnittelussa kehittää ja hyödyntää entistä paremmin niin käyttäjäkokemuksen ja käyttäjäytyytyväisyyden kuin suunnitelmien ajanmukaisuuden, toteutumisen ja vaikuttavuudenkin seurannassa.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Esityksellä toteutettaisiin maakuntalakiehdotuksen 6 §:n 1 momentin 14 ja 15 kodan ja 2 momentin 1 kohdan mukaan ELY-keskusten liikennevastuualueilta maakuntiin tehtävät tehtäväsiirrot. Nämä tehtävät koskevat liikennejärjestelmäsuunnittelua, tienpitoa, yksityisteiden avustustehtäviä ja julkista henkilöliikennettä.

3.3.1 Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä

Lakiin tehtäisiin tarpeelliset muutokset ja lisäykset koskien tienpidon järjestämistä. Tienpidon tehtävät jakautuisivat jatkossa valtion ja maakuntien välille. On tarpeen säätää sopimusmenetelyyn perustusvasta tienpidon hoitamisesta valtion ja maakuntien yhteistyönä. Tässä kokonaisuudessa on varmistettava maantieverkon valtakunnallinen yhtenäisyys. Lakiin lisättäisiin uutena kokonaisuutena maakunnallista liikennejärjestelmäsuunnittelua koskevat säännökset.

Tienpidon järjestäminen

Lain 1 luvussa säädettäisiin uuden tilanteen yleisellä tasolla edellyttämistä perusratkaisista kuten maakuntien ja valtion rooleista ja vastuusta tienpidossa, tienpidon erillisrahoituksesta, valtion ja maakuntien välisistä sopimuksista sekä maanteiden palvelutason määrittelyn vaatimista seikoista ja tienpidon yleisistä vaatimuksista. Lain 1 b luvussa säänneltäisiin tienpidon tehtävien hoitamisen järjestämisestä sekä valtion ja maakunnan välisestä suhteesta, tienpidon tehtävien hoitamisesta maakunnissa, valtion ja maakuntien välisistä sopimuksista ja tienpidon erillisrahoituksesta. Tienpitäjänä toimisi valtiota edustava Väylävirasto.

Maakuntien olisi hoidettava niille tässä laissa säädetyt tienpidon tehtävät yhteistoiminnassa muodostamalla enintään yhdeksän tienpitoaluetta, jotka olisi organisoitava jollakin maakuntalain 8 luvussa säädetyllä yhteistoiminnan muodolla. Tienpitoalueella tarkoitettaisiin siten maakuntien yhteistyösopimuksen osapuolina olevien maakuntien toimialueiden muodostamaa aluetta, jolla hoidettaisiin alueen maakunnille kuuluvat tienpidon tehtävät yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Maakuntalain mukaiset yhteistoimintamuodot eivät merkitse erillisen oikeushenkilön perustamista. Siksi ehdotettavassa laissa säädettäisiin maakuntien hoidettavaksi tulevat tienpidon tehtävät kuten esimerkiksi luvussa 2 säädetyt maanteiden suunnittelun tehtävät maakunnalle. Näiden tehtävien hoitaminen edellytettäisiin kuitenkin tehtävän maakuntien yhteistyössä tienpitoalueilla. Maakuntien tienpitoalueilla tienpidosta vastaavaa toimijaa ei myöskään tarkemmin määriteltäisi, vaan asia jätettäisiin maakuntien yhteistyösopimuksen varaan.

Maakuntien tulisi sopia tienpitoalueista niin, että huomioitaisiin tienpidon kustannustehokkuus sekä maanteiden yhtenäinen, asiantunteva ja pitkäjänteinen hoitaminen, vaadittavan palvelutason toteutuminen ja asiakastarpeiden huomioiminen sekä tarkoituksenmukaisten tienpitoalueiden muodostuminen. Mikäli yhteistyöneuvotteluissa ei päästäisi yhteisymmärrykseen, valtioneuvosto tekisi liikenne- ja viestintäministeriön esittelystä päätöksen alueellisen tienpidon tehtävien hoitamisesta maakuntien yhteistoiminnassa.

Maakuntien tehtävänä tienpitoalueilla hoidettavana olisi jatkossa tienpidon ja rahoituksen suunnittelu, tienpidon ja liikenteen suunnitelman ja tienpidon sopimuksen valmistelu, maanteiden hankesuunnittelu sekä maanteiden suunnittelun, kunnossapidon ja rakentamisen hankinnat sekä niihin liittyvä valvonta. Tähän liittyen maakunnilla olisi myös merkittävä vastuu tienpitoon liittyvien markkinoiden toimivuuden varmistamisessa. Palveluntarjoajien näkökulmasta etenkin hankintojen sisällön yhdenmukaisuus sekä hankintojen aikataulut ja laajuus ovat tärkeitä näkökohtia.

Maakuntien vastuulla olevan tienpidon rahoitus eriteltäisiin maakunnittain tieverkon ja liikenteen ominaisuuksiin ja muihin olosuhteisiin perustuen niin, että varmistetaan maantieverkon ja sen kunnon yhtenäisyys. Väylävirasto kohdentaisi rahoituksen jokaiselle maakunnalle ja tekisi rahoitusvaraukset tienpitoalueen käyttöön tienpidon sopimuksen perusteella. Väylävirasto varaisi osan perusväylänpidon tienpidon talousarvion määrärahasta kohdistettavaksi tienpidon valtakunnallisiin tehtäviin, teemaohjelmiin ja äkillisiin tai ennakoimattomiin korjaustarpeisiin.

Valtio ohjaisi tienpitoalueella maakuntien tehtävänä olevaa tienpitoa tienpidon sopimuksen, informaatio-ohjauksen sekä Liikenne- ja viestintäviraston tienpidon yleisiä vaatimuksia tämentävien mahdollisten määräysten keinoin. Maantieverkon omistajan valtion tason näkemykset, ja sen ylintä hallitusvaltaa käyttävän hallituksen liikennepoliittiset linjaukset voitaisiin viedä maakuntien ohjaukseen ja sopimusprosessiin liikenne- ja viestintäministeriön Väylävirastoon kohdistaman tulosohjauksen kautta sekä toisaalta pitkäjänteisesti 1 a luvussa ehdotettavan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman kautta.

Jokaiselle maakunnalle laadittaisiin liikennejärjestelmäsuunnitelmien pohjalta valtuustokausittain tienpidon ja liikenteen suunnitelma, joka olisi osa valtion ja maakunnan välistä tienpidon sopimusprosessia. Suunnitelma olisi keskeinen asiakirja Väyläviraston ja tienpitoalueen välisestä tienpidon sopimusta koskevissa neuvotteluissa. Tämän sopimuksen allekirjoittaisivat Väyläviraston edustaja ja tienpitoalueen maakuntien edustajat.

Tienpidon sopimuksessa olisi sovittava tienpitoalueelle kuuluvien tehtävien hoitamiseksi tarpeellisesta rahoituksesta ja sen suuntaamisesta, tienpitoa koskevista tavoitteista, toimintaa ja taloutta koskevista tavoitteista sekä raportoinnista. Nämä liittyvät myös tienpidon markkinoiden toimivuuden varmistamiseen, missä tienpitäjällä olisi valtakunnallinen näkökulma. Sopimus sisältäisi tienpitoalueen käyttöön tulevat rahoitusvaraukset. Jos Väyläviraston ja tienpitoalueen maakuntien välisissä sopimusneuvotteluissa ei päästäisi sopimukseen, liikenne- ja viestintäministeriön, Väyläviraston ja tienpitoalueen maakuntien tulisi neuvotella asiasta ja tarvittaessa valtioneuvosto tekisi liikenne- ja viestintäministeriön esittelystä päätöksen tienpidon sopimuksella ratkaistavista asioista.

Tavoitteena on sovittaa liikenteen ja tienpidon tehtäviin liittyvä maakuntien ja valtion välinen yhteistyö muihin neuvottelumenettelyihin, joita ovat julkisen talouden suunnitelman valmistelu sekä valtion ja maakuntien väliset keskustelut aluekehittämisestä.

Väylävirasto vastaisi valtiolle maantieverkon omistajuudesta johtuvista tehtävistä sekä tienpidon valtakunnallisista tehtävistä. Valtakunnalliset tehtävät ovat muun muassa nykyisin yhteen ELY-keskukseen keskitettyjä tehtäviä, joilla on valtakunnallista merkitystä. Nykyisin yhteen ELY-keskukseen keskitetyt erikoistumistehtävät ja tienpidon lupatehtävät on lueteltu tarkemmin nykytilan kuvaus -osiossa.

Yhteen ELY-keskukseen nykyisin sijoitettujen tehtävien lisäksi tie- ja ratamaanhankinnan ja kiinteistöjen hallinnan tehtävät valtion väylien omistajuuteen liittyvänä tehtäväkokonaisuutena ehdotetaan siirtyväksi ELY-keskuksista Väylävirastoon. Maantiet ovat Väyläviraston taseessa, ja se hallinnoi maanteitä. Nykyään ELY-keskuksissa Liikenneviraston lukuun toteutettava väyläverkon maanhankinta on valtion maaomaisuuden hallintaa eikä tienpitoa, eikä sitä voisi siirtää maakuntien vastuulle.

Tienpidon lupatehtävien osalta myös ne luvat, joita on nykyisin hoidettu jokaisessa yhdeksässä liikennevastuualueen ELY-keskuksessa, siirtyisivät osana lupatehtävien kokonaisuutta Väyläviraston hoidettavaksi. Lupatehtävien keskittämisellä Väyläviraston hoidettavaksi voidaan turvata asiakkaiden valtakunnallisesti yhtenäinen ja tasapuolinen kohtelu sekä lupatoiminnan tehokkuus ja kehittämismahdollisuudet.

Liikennevirastossa nykyisin hoidettavia tienpidon valtakunnallisia tehtäviä ovat esimerkiksi tieliikenteen ohjaus, liikenne- ja tiestömittaukset ja niihin liittyvät rekisterit sekä tiehankkeiden valtakunnallinen suunnitteluohjelma. Näiden lisäksi ELY-keskuksista siirtyvät Väylävirastossa jatkossa hoidettavat valtakunnalliset tehtävät olisivat seuraavat:

- tienpidon lupatehtävät
- vahingonkorvaukset ja ajoneuvojen siirrot
- liikenteen museo- ja perinnetoiminta
- maantielauttaliikenteen järjestäminen
- hoidon alueurakoiden kilpailutuksen ohjaus ja tuki
- tie- ja ratamaanhankinta ja kiinteistöjen hallinta.

Lakia täydennettäisiin säätämällä Väylävirastolle, joka jatkossa hoitaisi esimerkiksi tienpidon lupatehtäviä, mahdollisuus siirtää näihin ja muihin tehtäviinsä liittyvät avustavat maastopalvelutehtävät sopimuksella yksityisen tai julkisen palveluntarjoajan hoidettavaksi.

Liikennevirastossa nykyisin hoidettavat tie-, meri- ja rautatieliikenteen liikenteenohjaustoiminnot siirretään liikenteenohjausyhtiön (valtion erityistehtäväyhtiö Traffic Management Finland Oy) tehtäväksi 1 päivästä tammikuuta 2019 alkaen. Jatkossa Väylävirasto tilaa tältä liikenteenohjausyhtiöltä väylänpidossa tarpeelliset, yhteiskunnan, viranomaisten ja elinkeinoelämän tarvitsemat välttämättömät liikenteenohjaus- ja hallintapalvelut, jotka ovat palvelujen käyttäjille nykyisen toimintamallin periaatteiden mukaisesti maksuttomia.

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen liikennetelematiikkayksikön tehtävistä liikenteenhallinnan ja telematiikan asiantuntijatehtävät kuuluvat liikenteenohjausyhtiön tehtävään. Telematiikkaan liittyvä hankintojen kehittäminen, hankintaohjelma, älyliikenteen kehittäminen, toimintamallien suunnittelu, kansainvälinen yhteistyö sekä osallistuminen tiesääjärjestelmien ja palveluiden kehittämisen kansainväliseen yhteistyöhön, ja kansallisen yhteistyön koordinointi ovat edelleen valtion tehtäviä, jotka hoidetaan jatkossa Väylävirastossa. Myös tunneliturvallisuuden asiantuntijatehtävät ovat Väyläviraston tehtäviä. Lisäksi Liikenteen asiakaspalvelukeskuksen nykyiset tehtävät kuuluvat jatkossa liikenteenohjausyhtiön tehtävään. ELY-keskusten liikennevastuualueiden tieliikennetelematiikan ja asiakaspalvelukeskuksen tehtävät ja niitä hoitava henkilöstö olisi tarkoitus siirtää liikenteenohjausyhtiöön ELY-keskusten lakatua vuoden 2021 alussa.

Liikennejärjestelmäsunnittelu

Lakiin liikennejärjestelmästä ja maanteistä on 1 päivänä elokuuta 2018 voimaantulleella muutoksella lisätty liikennejärjestelmää käsittelevä 1a luku.

Jokaisen 18 maakunnan tehtäviin kuuluisi ehdotettavan lain mukaisesti liikennetehtävänä vastaaminen maakunnan liikennejärjestelmäsunnittelusta ja sen kytkemisestä maakunnan muun suunnitteluun ja naapurimaakuntien liikennejärjestelmäsunnitteluun sekä eri toimijatahojen yhteistyöstä liikenneturvallisuustyössä ja maankäytön yhteistyössä. Jokaisen maakunnan tehtäviin kuuluisivat lisäksi päätöksenteko maakunnan tienpidon ja liikenteen suunnitelmasta sekä tienpidon sopimuksen hyväksymisestä. Molempien valmistelu voitaisiin kuitenkin tehdä tienpitoalueella sovitun toimijan toimesta. Maakunnan liikennejärjestelmäsunnitelma voisi olla myös osa maakuntastrategiaa tai muuta strategista suunnittelua.

Maakunta vastaisi maakunnan liikennejärjestelmäsunnitelman laatimisesta, maakunnan liikennetehtäviä ja tieliikennettä koskevien osuukien valmistelusta sekä kyseisen liikennejärjestelmäsunnitelman yhteensovittamisesta maakunnan muun suunnittelun sekä valtakunnallisen, ylimaakunnallisen ja kunnallisen suunnittelun kanssa. Väylävirasto osallistuisi aktiivisesti maakunnan liikennejärjestelmäsunnitelman valmisteluun valtakunnallisen liikennejärjestelmän näkökulmasta sekä raide- ja vesiliikenteen kannalta. Myös Liikenne- ja viestintävirasto osallistuisi maakunnallisen liikennejärjestelmäsunnitelman valmisteluun oman toimialansa osalta.

Maakunnan liikennejärjestelmäsunnitelma olisi monivuotinen ja se voitaisiin tehdä myös ylimaakunnallisena. Maakunnan liikennejärjestelmäsunnitelma voisi olla myös osa maakuntastrategiaa tai muuta maakunnan strategista suunnittelua. Valtakunnallinen ja maakuntien liikennejärjestelmäsunnitelmat olisi valmisteltava vuorovaikutuksessa liikennejärjestelmään liittyvien toimijoiden kanssa. Liikennejärjestelmän toimivuuden varmistamiseksi ja suunnittelun kannalta on tärkeää tehdä laaja-alaista yhteistyötä julkisten toimijoiden, elinkeinoelämän,

järjestöjen ja muiden sidosryhmien kesken. Lisäksi olisi tärkeää, että maakunnan asukkaat voisivat vaikuttaa liikennejärjestelmäsunnitelmaan, sillä arjen liikkumispalveluiden saata- vuus ja kehittäminen ovat osa maakunnan perustehtäviä. Liikennejärjestelmäsunnittelussa on huomioitava kaikki liikennemuodot ja kulkutavat ja niiden yhteensovittaminen sekä sovi- tettava se yhteen maakunnan strategian ja maakuntaohjelmatyön kanssa.

Liikennejärjestelmän toimivuus sisältää liikennejärjestelmäsunnittelua, tarveselvityksiä ja esisuunnittelua sekä suunnittelun yhteensovittamista maakunnan muun suunnittelun sekä kun- tien ja valtion suunnittelun kanssa. Toiminta koskee periaatteessa myös liikenteen ohjausta, nopeusrajoituksia ja tienpidon lupia, mutta koska väyläomaisuuden omistajuus on valtiolla, tu- lisi näistä tehtävistä sopia erikseen. Tähän kuuluvat myös liikenneturvallisuustehtävät, jotka liittyvät kaikkeen toimintaan. Maakunnat voisivat esimerkiksi tehdä oman alueensa liikennetur- vallisuussuunnitelmia tai toteuttaa suunnitelman yhdessä muiden maakuntien kanssa.

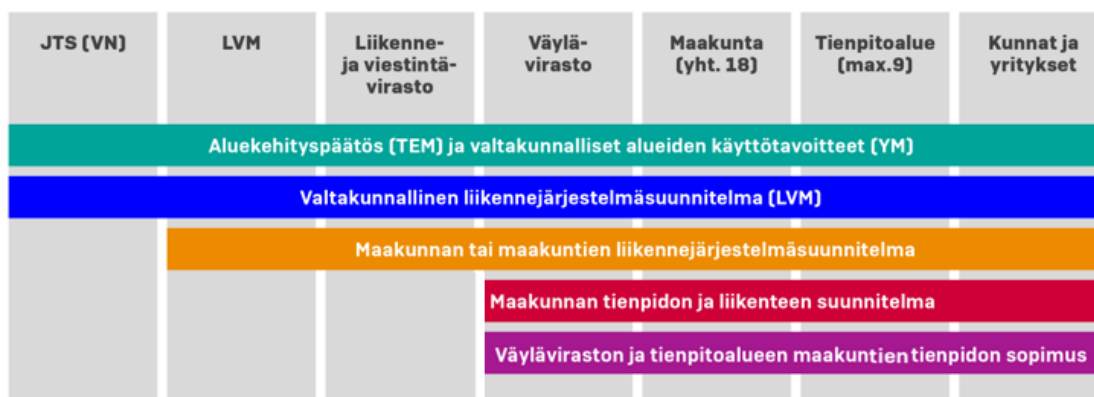
Maakunta vastaisi suunnitteluprosessin käynnistämisestä, suunnitelman laatimisesta, maakun- nan liikennetehtäviä ja tieliikennettä koskevien osuuksien valmistelusta ja siihen liittyvän yh- teistyön johtamisesta sekä kyseisen suunnittelun yhteensovittamisesta maakunnan muun suunnittelun sekä valtakunnallisen, ylimaakunnallisen ja kunnallisen suunnittelun kanssa. Maakunnat voivat hoitaa lisäksi julkiseen henkilöliikenteen suunnitteluun, yksityisteihin, saa- ristoliikenteeseen ja liikkumisen ohjaukseen ja lentoliikenteen ostoisiin liittyviä tehtäviä, joita tehdään myös osana liikennejärjestelmäsunnittelua.

Ajantasaisia liikennetietoja sekä liikenteen automaation mahdollistamia palveluita tulisi voida tarjota tienkäyttäjille. Alueiden kehittämisestä annetun lain 17 § velvoittaa maakuntien liitot käynnistämään liikennejärjestelmäsunnitelman suunnitteluprosessin ja johtamaan siihen liit- tyvää yhteistyötä. Tämä sekä ELY-keskuksissa nykyisin tehtävä liikennejärjestelmäsunnitte- lu siirtyisivät osaltaan uusien maakuntien tehtäväksi. Väylävirasto osallistuisi alueelliseen lii- kennejärjestelmäsunnitteluun, maakuntien liikennejärjestelmäsunnitelmien ja valtakunnalli- sen liikennejärjestelmäsunnitelman laatimiseen maanteiden, ratojen sekä vesiväylien näkö- kulmista. Väylävirasto väyläverkon omistajan roolissa osallistuisi maakuntien ja kuntien kaa- voitukseen ja toimisi lausunnonantajana. Nykyisin ELY-keskukset antavat lausunnon maan- tieverkon osalta. Myös Liikenne- ja viestintävirasto osallistuisi alueelliseen liikennejärjestel- mäsunnitteluun ja maakuntien liikennejärjestelmäsunnitelmien laatimiseen oman toimialan- sa osalta. Erityisesti viraston tehtävänä olisi toimia yleisenä strategisena tukena liikenne- ja viestintäministeriölle sekä avustaa julkista henkilö- ja saaristoliikennettä ja tietovarantojen hyödyntämistä koskevissa asioissa.

Maanteitä ja tienpitoa koskevat sisällölliset muutosehdotukset

Lain 2 luvussa säädettäisiin, että maakunta tienpitoalueella vastaisi yleissuunnitelman ja tie- suunnitelman laatimisesta, mutta tienpitäjä voisi ottaa vastattavakseen merkittävää hanketta koskevan yleis- tai tiesuunnitelman laatimisen. Suunnittelukohteista sovittaisiin osana tienpi- don sopimusta perustuen muun muassa maakunnan liikennejärjestelmäsunnitelmassa tunnis- tettuihin suunnittelutarpeisiin. Maakunnan olisi tienpitoalueella laadittava merkittävää tiehan- ketta koskevasta yleis- tai tiesuunnitelmasta hankearviointi. Ennen yleis- tai tiesuunnitelman laatimisen aloittamista voitaisiin laatia suunnittelun kohteena olevan tiehankkeen suunnittelu- perusteet. Suunnitteluperusteiden laatimisesta päättäisi tienpitäjä ja niiden valmistelusta vas- taisi maakunta tienpitoalueella.

Toimiva, turvallinen ja kestävä liikennejärjestelmä – vuoro-vaikutusta toimijoiden, päätösten ja suunnitelmien kesken

3.3.2 Yksityistielaki

Maakuntaudistuksen yhteydessä yksityisteiden valtionavustustehtävä siirtyy maakuntiin. Lisäksi Valtion lupa- ja valvontavirastoon siirretään muutamia ELY-keskukselle kuuluvia tiekunnan hallintoon ja teosakkaiden sekä muiden asianosaisten oikeusturvaan liittyviä pieniä tehtäväkokonaisuuksia, joita ovat kunnan kadunpitovelvollisuuden arviointiin, tiekunnan kouksen koollekutsumiseen ja hallintopakkeineiden käyttämiseen liittyvät tehtävät.

Yksityisteiden valtionavustustehtävä siirtyisi maakuntalain mukaan maakuntien pakolliseksi tehtäväksi (maakuntalaki 6 § 1 momentti). Yksityistieavustuksista säädetään uudessa yksityistielaisissa. Tarkoitus olisi, että eduskunta määrittelee talousarvioissaan yksityisteille suunnattavien määrärahojen suuruuden. Yksityisteiden valtionavustusmääräraha jaetaan maakunnille osana yleiskatteellista rahoitusta, jolloin maakunnat määrittelevät itse yksityisteille suunnattavan avustusmäärärahan suuruuden.

Yksityisteiden lauttapaikkojen osalta avustustehtävä hoidettaisiin osana saaristoliikenteen suunnittelua ja järjestämistä maakuntalain 6 §:n 2 momentin mukaisesti. Tehtävä olisi maakunnille vapaaehtoinen ja saadakseen rahoituksen tehtävän hoitoon, niiden tulisi ottaa kyseinen tehtävä maakuntastrategiassaan hoitaakseen. Yksityisteiden lauttapaikkojen valtionavustusmääräraha jaettaisiin maakunnille erillisrahoituksena, joten lauttapaikkojen ylläpidon avustus eriytettäisiin pykälän momentissa 1 tienpitoon tarkoitettusta avustusmäärärahasta.

3.3.3 Ratalaki, julkinen henkilöliikenne, lentoliikenne ja lentoasemat sekä liikkumisen ohjaus sekä muut maakuntaudistusta koskevat muutosehdotukset

Ratalakiin tehtäisiin maakuntauudistuksesta johtuvat tarpeelliset muutokset muun muassa vuorovaikutus, kuuleminen ja kuuluttaminen.

Maakuntalakiehdotuksen 6 §:ssä määriteltyjen tehtävänälojen mukaisesti muita jokaisen 18 maakunnan liikennetehtäviä olisi lisäksi liikkumisen ohjauksen edistäminen sekä saaristolii-kenteen suunnittelu ja järjestäminen, josta säädetään saariston kehityksen edistämisestä an-ne-tussa laissa (muutosesitys sisältyy esitykseen HE 14/2018 vp).

Maakuntalain 6 §:n 2 momentin mukaan maakunta voi hoitaa liikennepalveluiden maakunnal-lista kehittämistä ja järjestämistä sekä julkisen henkilöliikenteen suunnittelua ja järjestämistä samoin kuin sitä koskevia valtionavustustehtäviä. Maakunta voisi toteuttaa maakunnan julki-sen henkilöliikenteen suunnittelun ja järjestämisen alueellaan myös yhteistyössä maakunnan kuntien ja kaupunkien kanssa. Tehtävä olisi kuitenkin vapaaehtoinen maakunnille. Kaupungit ja seudulliset toimijat ovat myös jatkossa toimivaltaisia viranomaisia. Julkisen henkilöliiken-teen tehtävistä säädetään tarkemmin laissa liikenteen palveluista.

Julkisen henkilöliikenteen järjestämistehtävät siirtyisivät ELY-keskuksista maakuntiin, lento-liikenteen ostotehtävät Liikenne- ja viestintävirastosta maakuntiin ja lentopaikkojen valtion-avustuksia koskevat tehtävät liikenne- ja viestintäministeriöstä maakuntiin. Julkinen henkilö-liikenne koskisi tie-, rautatie- ja lentoliikennettä sekä Merenkurkun liikennettä.

Mahdollisuus asumisen, toimeentulon ja välttämättömän asioinnin kannalta tarpeellisiin lii-kennepalveluihin koskee kaikkien Suomen rannikko- ja järviolueiden vakinaisia asukkaita, ei ainoastaan niitä maakuntia tai saaristoalueita, joilla nykyisin on valtion hankkimaa tai tukemaa yhteysalusliikennettä. Saariston liikenne- ja kuljetuspalvelujen suunnittelu ja mm. tarvittavien yhteysalusliikennepalvelujen järjestäminen siirtyisivät valtiolta maakunnille. Ehdotetun maa-kuntalain 6 §:n 2 momentin mukaisesti maakunta voi hoitaa saaristolii-kenteen suunnittelua ja järjestämistä. Saariston liikenne- ja kuljetuspalvelujen suunnittelu on osa maakunnan liikenne-järjestelmäsunnittelua. Tämä mahdollistaa sen, että maakunnan asukkaiden liikkumis- ja kul-jetustarpeita voidaan tarkastella kattavasti ja kokonaisvaltaisesti sekä pyrkiä huolehtimaan, et-tä maakunnan asukkaiden yhdenvertaisuus huomioidaan ratkaisuihin. Saariston liikenne- ja kuljetuspalveluja koskevilla ratkaisuihin voidaan monipuolisesti hyödyntää erilaisia maa- ja vesiliikenteen palveluja sekä digitaalisuuden mahdollistamia uusia palveluja julkisin varoin hankittavien palvelujen kuten yhteysalusliikennepalvelun rinnalla.

Maakunnat voisivat hoitaa saariston liikenne- ja kuljetuspalveluiden järjestämisen joko yksin tai yhdessä. Yhteistoimintaan sovellettaisiin maakuntalain 8 luvun säännöksiä. Maakunnat voisivat tehdä yhteistyösopimuksen, jossa ne sopisivat tehtävien järjestämisestä sekä maakun-tien toimijoiden toimivallasta ja vastuista. Hyväksytyt yhteistyösopimus tulisi toimittaa lii-kenne- ja viestintäministeriölle sekä maa- ja metsätalousministeriölle tiedoksi. Valtio osallis-tuisi saariston liikenne- ja kuljetuspalveluiden kustannusten kattamiseen valtion talousarvion määrärahan puitteissa. Määrärahan jakamiseen vaikuttavista kriteereistä määrättäisiin tar-kemmin talousarvion momentin perusteluissa.

Maakuntauudistuksen vuoksi muutetaan lakia Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan vuokraamisesta sekä kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä annettua lakia (104/2011) ja Saimaan kanavan komission jäseneksi ehdotetaan Etelä-Karjalan maakuntaa. Maakunnalle ja Valtion lupa- ja valvontavirastolle esitetään lausunto-, kuulemis- ja tietojensaantioikeuksia tai ilmoitusvelvollisuuksia eräisiin lakeihin (esimerkiksi sähköisen viestinnän palveluista annettu laki, merilaki, merenkulun ympäristönsuojelulaki, laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta ja vesiliikennelaki). Nämä ovat pääasiassa teknisiä muutoksia.

3.3.4 Rahoitus

Maakuntien maakuntalakiehdotuksen mukaisten tehtävien rahoitus ehdotetaan koottavaksi uudistuksessa ensisijaisesti valtiovarainministeriön pääluokkaan perustettavalle maakuntien valtionrahoitusmomentille (maakuntien rahoitus –momentti; yleiskatteellinen momentti). Rahoituksesta laaditun hallituksen esityksen (HE 57/2017 vp) mukaisesti rahoitusmomentille siirtyisi rahoitusta toimintamenojen osalta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamomentilta 32.01.02, työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamomentilta 32.30.01 sekä aluehallintovirastojen toimintamomentilta 28.40.01.

Lisäksi yleiskatteiselle momentille olisi tarkoitus siirtää rahoitusta hallinnonaloittain yhdeltä tai useammalta maa- ja metsätalousministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä ympäristöministeriön momentilta.

Liikennetehtävien rahoitus jakaantuu maakuntaudistuksessa yleiskatteelliseen rahoitukseen ja erillisrahoitukseen. Valtion suorittamaa erillisrahoitusta on ensinnäkin tilanteissa, joissa tehtävä säilyy valtion vastuulla ja joissa maakunta toimii toimeksiantotehtävään liittyvän sopimuksen mukaisesti. Merkittävin tällainen tehtävä on alueellinen tienpito. Muita erillisrahoituksella toteutettavia tehtäväkokonaisuuksia olisivat: yksityistielossien ja -lautta-alusten valtionavustus, saaristoliikenne ja lentoliikenteen ostot.

Yleiskatteellisena rahoituksena toteutettaisiin: maakunnan liikennepalveluiden kehittämistä ja järjestämistä, julkisen henkilöliikenteen ostot ja kehittäminen, liikkumisen ohjauksen avustukset, eräiden lentopaikkojen rakentaminen ja ylläpito sekä yksityisteiden valtionavustukset.

Yleiskatteelliselle rahoitusmomentille siirrettäisiin liikenne- ja viestintäministeriön pääluokasta

- Momentti 31.10.41 Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon (siirtomääräraha 3-vuotinen); 100 prosenttia momentin määrärahasta. Siirtyvä määräraha olisi 1 miljoonaa euroa.
- Momentti 31.10.50 Valtionavustus yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3-vuotinen); noin viisi prosenttia momentin määrärahasta. Siirtyvä määräraha olisi 0,7 miljoonaa euroa. Momentin määräraha valtion vuoden 2018 talousarviossa on 17 000 000 euroa. Määrärahaa on tarkoitus käyttää yksityisteiden kunnossapidon ja parantamisen tukemiseen. Määrärahaa käytetään tasa-arvoisen liikkumisen turvaamiseen sekä pysyvän asutuksen ja elinkeinoelämän tarvitsemien teiden avustamiseen. Valtionavustus kohdistuu ensisijaisesti teiden parantamiseen sekä lautojen käytön ja kunnossapidon tukemiseen.
- Momentti 31.30.63 Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3-vuotinen); noin 42 prosenttia momentin määrärahasta. Siirtyvä määräraha olisi noin 33 miljoonaa euroa. Lisäksi momentilta rahoitetaan liikkumisen ohjausta ja siirtyvä määräraha olisi 0,9 miljoonaa euroa.

Liikenne- ja viestintäministeriön pääluokassa säilyisivät erillisrahoitteisina seuraavat kokonaisuudet:

- Momentti 31.10.20 Perusväylänpito (siirtomääräraha 2-vuotinen). Momentin määräraha valtion vuoden 2018 talousarviossa on 1 036 852 000 euroa, josta tienpidon osuus on 410 000 000 euroa. Momentin säilyttämistä erillismomenttina puoltavia

seikkoja ovat tieverkoston säilyminen uudistuksessa valtion omaisuutena sekä väyläverkoston yhtenäisen kehittämisen ja korjausvelan vähentämisen tavoitteet.

- 31.10.50 Valtionavustus yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3-vuotinen). Momentilta kohdistuu 2 300 000 euroa yksityistielossien ja lautta-alusten tukemiseen. Määrärahan säilyttämistä erillisrahoituksena puoltaa rahoituksen kytkeytyminen maantieteellisesti hyvin rajatusti kohdentuvilta momenteilta 31.30.64 ja 31.30.66 rahoitettaviin tehtäviin.
- Momentti 31.30.63 Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3-vuotinen). Momentin määrärahaa kohdistetaan lentoliikenteen ostoihin Savonlinna-Helsinki välillä (1 miljoonaa euroa).
- Momentti 31.30.64 Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3-vuotinen). Momentin määräraha valtion vuoden 2018 talousarviossa on 12 683 000 euroa. Momentin säilyttämistä erillismomenttina puoltaa se, että saariston liikenne- ja kuljetuspalvelut kohdentuvat saariston pysyvän asutuksen tarpeisiin.
- Momentti 31.30.66 Yhteysalusliikennepalvelujen ostosopimukset (siirtomääräraha 3-vuotinen). Momentin määräraha valtion vuoden 2018 talousarviossa on 5 303 000 euroa. Momentin säilyttämistä erillismomenttina puoltaa se, että saariston liikenne- ja kuljetuspalvelut kohdentuvat saariston pysyvän asutuksen tarpeisiin.

3.3.5 Yhteenvedo siirtyvistä tehtävistä

Tällä hallituksen esityksellä arvioidaan siirrettävän ELY-keskusten liikennevastuualueilta maakuntiin 325 henkilötyövuotta, Väylävirastoon 83 henkilötyövuotta (sisältäen ELY-keskuksista siirtyvät 69 henkilötyövuotta valtakunnallisesti keskitettyjä tehtäviä ja näiden tehtävien tukitoimintoihin KEHA-keskuksesta 14 henkilötyövuotta) ja liikenteenohjausyhtiöön enintään 19 henkilötyövuotta (tilanne helmikuussa 2017).

Maakuntauudistukseen liittyvät tehtävä- ja henkilöstösiirrot toteutettaisiin 1 päivänä tammi-kuuta 2021. Siirroista säädettäisiin esitykseen sisältyvällä voimaannpanolailla.

4 Esityksen vaikutukset

Vaikutusarvioinnin lähtökohdat

Esityksellä toteutettaisiin maakuntalakehdotuksen 6 §:n 1 momentin 14 kohdassa tarkoitettujen tehtävien siirto valtiolta maakunnille. Esityksellä siirrettäisiin lisäksi eräitä tehtäviä maakuntauudistuksen yhteydessä lakkaavista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista Väylävirastoon ja liikenteenohjausyhtiöön. Esitykseen sisältyvät myös ehdotukset maakuntauudistuksen edellyttämäksi uudeksi sääntelyksi koskien maanteiden tienpidon järjestämistä maakuntien ja valtion yhteistyönä sekä tähän liittyvistä ohjaus-, sopimus- ja muista järjestelyistä sekä maanteiden palvelutasoa koskevaksi sääntelyksi.

Uudistus muuttaa olennaisesti tienpidon nykytilaa ja lähtökohtia maakunnille osoitettavan tienpitoa koskevan toimivallan myötä. Maakuntauudistuksen periaatteisiin sisältyy maakuntien itsehallinnon ja itsenäisen päätäntävällän kunnioittaminen ja jatkossa maakunnat vastaisivat alueellisesta tienpidosta. Suomen valtio, jota edustaa Väylävirasto, kuitenkin omistaisi maan-

tiet ja myös ohjaisi sopimusperusteisesti maakuntien tienpitoa ja sen rahoitusta. Tieverkon ja sen palvelutason valtakunnallisen yhtenäisyyden varmistaminen sekä tieverkon omistajuuden säilyminen valtiolla edellyttävät esitykseen sisältyvää ohjausmallia, jolla tieverkon ja sen palvelutason yhtenäisyys on mahdollista turvata. Liikenneyhteydet eivät pääty maakuntien tai valtakunnan rajoille ja kansalaisten sekä elinkeinoelämän liikkumistarpeet edellyttävät toimivia liikenneyhteyksiä. Liikenneverkon yhtenäisyyden ja sen säilymisen turvaaminen maakunnille siirtyvien liikennetehtävien osalta on tarpeellinen ja turvattava tavoite, vaikka se rajoittaa tienpidon ja siihen osoitettavan erillisrahoituksen osalta maakunnallista itsehallintoa ja maakunnallisen itsenäisen päätäntävällän laajuutta.

Esityksellä on huomattavia vaikutuksia viranomaisten välisiin suhteisiin ja rooleihin, kun ELY-keskukset lakkaavat ja Väylävirastolla on rooli maakuntien läheisimpänä kumppanina. Lisäksi ELY- keskusten liikennevastuualueiden tienpidon tehtävät ja tehtäviä hoitanut henkilöstö siirtyy pääosin maakuntiin. Väylävirastoon siirtyy kuitenkin osa ELY- keskusten liikennevastuualueiden tehtävistä. Liikenne- ja viestintävirasto osallistuu maakuntien liikennejärjestelmäsuunnitelmien laatimiseen oman toimialansa osalta, ja sen tehtävänä on erityisesti toimia yleisenä strategisena tukena liikenne- ja viestintäministeriölle sekä avustaa julkista henkilöliikennettä, saaristoliikennettä ja tietovarantojen hyödyntämistä koskevissa asioissa.

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Maakuntaudistuksen johdosta vastuu tienpidosta siirtyy maakuntiin siten kuin liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamista koskevassa lakiehdotuksessa tarkemmin säädetään. Maakuntaudistuksessa tienpidon rahoitus on liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan talousarvionmomentin erillisrahoitusta, mikä edistää valtakunnallisesti yhtenäistä tienpidon palvelutasoa sekä valtion väyläomaisuuden hallintaa. Maakunnat eivät voi käyttää yleiskatteellista rahoitusta tienpitoon.

Liikennetehtävien rahoitus jakaantuu maakuntaudistuksessa yleiskatteelliseen ja erillisrahoitukseen. Yleiskatteellisena rahoituksena toteutetaan: joukkoliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen (33 miljoonaa euroa), liikkumisen ohjaus (900 000 euroa), eräiden lentopaikkojen rakentaminen ja ylläpito (1 miljoonaa euroa), yksityistieiden valtionavustus (700 000 euroa). Suurin osa liikenteen rahoituksesta toteutetaan erillisrahoituksena: tienpito (noin 410 miljoonaa euroa), yksityistielossit ja lautta-alusten tuki (2,3 miljoonaa euroa), saaristoliikenne (18 miljoonaa euroa) ja lentoliikenteen ostot Savonlinna-Helsinki -välille (1 miljoonaa euroa).

Valtioneuvoston keväällä 2018 hyväksymän vuosia 2018–2021 koskevan päivitetyn julkisen talouden suunnitelman mukaan perusväylänpidon vuoden 2020 määräraha on 1 024 miljoonaa euroa. Määräraha ei sisällä hallituksen strategisten tavoitteiden mukaista korjausvelkaohjelman rahoitusta. Perustienpidon rahoitus tulee vähenemään nykyisestä 540 miljoonasta eurosta 410 miljoonaan euroon.

Kun tästä rahoituksesta otetaan pois maantielauttaliikenteen rahoitus, Väyläviraston tienpitoon liittyvien toimintojen rahoitus sekä isoihin korjaushankkeisiin varattava keskitetty rahoitus, jää maakunnille jaettavaa rahoitusta noin 410 miljoonaa euroa. Rahoituksesta lähes puolet arvioidaan käytettävän maanteiden päivittäiseen kunnossapitoon, noin 44 prosenttia korjaukseen ja loput alueellisiin investointeihin ja investointien suunnitteluun.

Vuodesta 2020 eteenpäin perusväylänpidon rahoituksen perustaso on noin 1 024 miljoonaa euroa vuodessa, missä ei ole huomioitu korjausvelkaohjelman mukaista lisärahoitusta. On arvioitu, että esityksessä kuvattu palvelutaso edellyttäisi lisärahoitusta korjausvelan vähentämiseen, hintojen nousun kompensointiin ja väyläomaisuuden hallinnan kehittämiseen vähintään

noin 200 miljoonaa euroa tämän perustason päälle. Jotta pystytään huomioimaan myös kasvavat talvikunnossapidon sekä mittojen ja massojen kasvusta aiheutuvat tarpeet, tarvittava lisärahoituksen määrä on huomattavasti suurempi. Tästä tienpidon osuus olisi noin 60–70 prosenttia. Maanteiden osalta liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 33 §:n mukaisen kunnossapitotason saavuttaminen vaatisi tällä hallituskaudella perusväylänpitoon osoitetun rahoitustason säilyttämistä, ja että toimenpiteet kohdistettaisiin tienpitoon vastaavasti kuin tällä hallituskaudella.

Kun rahoitus ja henkilöstöresurssit jaetaan maakuntaudistuksen ja liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muutosten myötä useammalle taholle kuin nykytilanteessa, on riskinä, että yksikkökustannukset tulevat nousemaan pitkällä aikavälillä. Tarkan vaikutusarvion laatiminen on haasteellista, mutta asiaa voidaan arvioida päivittäisen kunnossapidon keskittämislä aikaisemmin saavutettuihin hyötyihin. Vuosituhannen alusta alkaen toteutetulla tienpidon toimintojen keskittämällä saavutettiin noin 20–25 prosentin säästöt (pääasiassa henkilöstömenoissa), joten hajauttamisen kustannusvaikutuksen voitaisiin arvioida olevan jotain tämän suuntaista. Vaikutusten näkökulmasta on olennaista, että esityksen mukaan maakuntien tulee sopia niille kuuluvien tienpidon tehtävien hoitamisesta yhteistoiminnassa enintään yhdeksällä tienpitoalueella, mikä rajoittaa osaltaan hajautumisesta mahdollisesti aiheutuvia kokonaiskustannusvaikutuksia.

Väylävirasto tienpitäjänä kohdentaisi rahoituksen jokaiselle maakunnalle tienpidon sopimuksen perusteella. Sopimuksen taustalla olisivat valtakunnalliset toimintalinjat, maakuntien tienpidon ja liikenteen suunnitelmat sekä talousarvio. Tämän lisäksi Väylävirasto varaisi osan tienpidon perusväylänpidon talousarviorahoituksesta kohdistettavaksi perusväylänpidon valtakunnallisiin tehtäviin, teemaohjelmiin ja äkillisiin tai ennakoimattomiin korjaustarpeisiin. Käytännössä joidenkin maakuntien rahoitusosuudet tulevat olemaan hyvin rajallisia, mikä voi hankaloittaa tienpidon suunnittelua ja erityisesti isompien kunnossapitokohteiden, kuten suurten siltojen, toteuttamista. Väylävirastoon on tarkoitus jättää rahoitusosuutta säästöön, minkä avulla tienpidossa saavutetaan tieverkon omaisuudenhallinnan kannalta tärkeää joustavuutta ja reagointikykyä.

Toimiva liikennejärjestelmä on keskeinen yritystoiminnan edellytys erityisesti Suomessa, jossa on pitkät etäisyydet ja niistä johtuen Keski-Eurooppaa korkeammat kuljetuskustannukset. Maantieverkko luo yrityksille edellytyksiä sujuviin ja turvallisiin kuljetuksiin kohtuullisin kustannuksin. Esitykseen sisältyy uudet säännökset maakunnallisista liikennejärjestelmäsuunnitelmista. Kun maakunnat laativat valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan perustuvia maakunnallisia liikennejärjestelmäsuunnitelmia, huomioidaan menettelyssä ja vuorovaiikutuksessa (15 d §) myös sellaiset alueelliset toiminnanharjoittajat, joiden toimialaan liikennejärjestelmä voi olennaisesti liittyä. Tarvittaessa maakunnallisen suunnitelman valmistelua varten voidaan asettaa myös yhteistyöryhmä, jossa voi tarpeen mukaan olla myös elinkeinoelämän edustusta.

Tienpitovastuun siirtyminen maakunnille voi palveluntuottajien näkökulmasta muuttaa yritysten toimintaympäristöä nykytilanteeseen verrattuna. Nykyisin maantiestön päivittäinen kunnossapito toteutetaan 80 alueurakalla ja urakat kilpailutetaan niiden keston ollessa yleensä viisi vuotta. Urakkasisältöjen yhtenäisyyttä ohjataan valtakunnallisilla toimintalinjoilla ja asiakirjapohjilla. Liikennevirasto jakaa pääosan päivittäisen kunnossapidon rahoituksesta alueille urakkasopimusten hintojen perusteella. Vuoden 2016 alusta alkaen on tienpidon toteutus eli kunnossapidon ja investointien hankinta hoidettu keskitetysti neljällä alueella niin kuin luvussa 2.1 on selostettu. Jatkossa tienpidon hankinta on maakuntien tehtävänä, millä voi olla vaikutuksia myös palveluntuottajiin. Esimerkiksi hoitourakat, niiden koko sekä hoitoalueet saattavat muuttua, millä voi olla vaikutusta myös kyseisellä toimialalla toimiviin yrityksiin. Esi-

tyksen vaikutuksia markkinoiden toimivuuteen infrarakentamisen ja kunnossapidon toimialoilla on kuitenkin hankala yksityiskohtaisesti arvioida, koska maakuntien yhteistyömalli esimerkiksi tienpitoalueiden määrän osalta jää maakuntalain ja tämän esityksen mukaisesti maakuntien harkintavaltaan, tosin sillä reunaehdolla, että tienpitoalueita saa olla enintään yhdeksän. Maakuntauudistuksen toimeenpanossa tulisi tienpidon osalta kiinnittää huomiota markkinoiden toimivuuden varmistamiseen ja varautua etukäteen riittävällä käytännön toimenpiteillä markkinahäiriöiden estämiseksi.

Toimivallan ja tehtävämuutosten johdosta elinkeinoelämälle tulee ennalta arvioiden aiheutumaan jonkin verran hallinnollisia kustannuksia, jotka johtuvat muun muassa lupatoimivallan siirtymisestä Väylävirastoon ja mahdollisten uusien lupamenettelyihin liittyvien järjestelmien käyttöönotosta.

Esityksellä pyritään edistämään myös uusien liikenne- ja kuljetuspalveluiden kehittymistä, millä voi osaltaan olla myönteisiä vaikutuksia elinkeinoelämälle. Pidemmällä aikavälillä uusien palveluiden syntyedellytysten turvaamisella voidaan arvioida olevan myös laajempia kansantaloudellisia vaikutuksia, mikäli uusia palveluita myös maantieverkon ja tienpidon osalta syntyisi markkinaehtoisesti. Tiedolla on nykyisin jatkuvasti suurempi merkitys liikennejärjestelmälle sekä sen kehittämiseksi ja se on yhä useammin myös uudet liikennepalvelut mahdollistava raaka-aine ja edellytys liikennepalveluiden syntymiselle. Tieliikenteen automaation lisääntyminen etenee nopeasti ja markkinoille tulevissa uusissa ajoneuvoissa on yhä enemmän edistyneitä järjestelmiä, jotka avustavat kuljettajaa. Esityksellä pyritään osaltaan edistämään tällaista talouden ja työllisyysvaikutustenkin näkökulmasta myönteistä kehitystä, joka mahdollistaa uusien palveluiden syntymisen esimerkiksi liikennetietoihin (matkustajainformaatio, verkkoja koskeva tieto, sää- ja kelitiedot, sekä kaikkia liikennemuotoja ja -välineitä koskevat rekisterit) perustuen.

Esityksellä ei ole kotitalouksiin tai yksityisiin henkilöihin kohdistuvia suoranaisia ja välittömiä taloudellisia vaikutuksia. Myöskään kuntatalouteen esityksellä ei ole tunnistettu olevan ainakaan merkittäviä vaikutuksia. Julkishallintoon kohdistuvat taloudelliset vaikutukset liittyvät erityisesti henkilöstöresursseja koskeviin kysymyksiin, joita on kuvattu viranomaisten tehtäviä ja toimintatapoja koskevassa osiossa yksityiskohtaisemmin.

Yritysten ja elinkeinoelämän kannalta tienpidossa tuotettava tieto ja sen ylläpito voivat osaltaan edistää tiedon ja digitaalisuuden hyödyntämismahdollisuuksia myös liikenteen palveluiden ja automaation markkinaehtoisessa kehittämisessä.

Uudelle Valtion lupa- ja valvontavirastolle siirtyvä asemakaavan mukaisen kadunpitovelvollisuuden arviointia koskeva tehtävä, joka nykyisin on kuulunut elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksille (ELY-keskus), on varsin harvinainen, eikä tähän liittyviä hakemuksia ole juuri tullut ELY-keskuksiin. Myöskään uuteen virastoon ei tähän liittyviä hakemuksia välttämättä tulisi edes vuosittain. Tehtävää on pidetty kuitenkin tärkeänä tieosakkaiden oikeusturvan kannalta, ja Valtion lupa- ja valvontavirastoa luontevana paikkana sen hoitamiseksi esimerkiksi siitä syystä, että Aluehallintovirastolla uuden viraston edeltäjän on nykyisinkin kuntalain (419/2015) 10 §:n mukaisen toimivallan tutkia kantelun johdosta kunnan toimien lain mukaisuutta. Suhteellisen harvinainen arvioidaan olevan myös tien rakentamista tai muuta tienpidon toimenpidettä koskevan yksityistietoimituksen päätöksen toimeenpanemiseksi nykyisin mahdollistettu uskotun miehen määrääminen, joka jatkossa korvattaisiin Valtion lupa- ja valvontaviraston hakemuksesta määräämällä teettämishallalla. Tehtävällä on toisaalta osaltaan tienpitoa koskevia riitoja ennaltaehkäisevä vaikutus. Kokouksen koollekutsumista koskevia hakemuksia tulisi virastolle vuositasolla todennäköisesti useampia, mutta tarkkaa tietoa lukumäärästä ei ole. Aluehallintovirasto perii nykyisin esimerkiksi yhteisön kokouksen koolle kutsumisesta tai

yhdistyslain 22 §:n tarkoittaman muun päätöksenteon järjestämisestä omakustannusarvoa alemman maksun. Yksityistielaisissa uuden viraston tehtäväksi siirtyvät asiat rinnastuvat pitkälti tämän tyyppisiin tehtäviin ja liittyvät lähinnä osakkaiden oikeusturvaan. On todennäköistä, että myös yksityistielain mukaisen tiekunnan kokouksen koolle kutumisesta ja muista vastaavista suoritteista perittäisiin omakustannusarvoa alempi maksu. Vuonna 2016 hinta aluehallintoviraston suorittamalle kokouksen koolle kutumiselle on ollut 240 euroa.

Vaikutukset kansantalouteen

Liikenneinfrastruktuurilla on erityisen suuri merkitys Suomen kaltaisessa, kaukana kansainvälisistä markkinoista sijaitsevassa pitkien etäisyyksien maassa. Tieverkko onkin Suomessa verrattain kattava (ks. yleisperustelut kohta 2.1, maantieverkon tila, tienpito ja tienpidon rahoitus). Liikenneinfrastruktuurin määrä suhteessa väestöön tai bruttokansantuotteeseen on Suomessa myös melko suuri verrattuna muihin EU-maihin, mutta kuitenkin pienempi kuin esimerkiksi Ruotsissa (Infrastruktuurin ja julkisten toimintojen sijainnin vaikutukset aluetasolla, Valtioneuvoston kanslian julkaisu -sarja 31/2009).

Esitykseen sisältyvällä tienpidon rahoitus- ja ohjausmallilla sekä merkittäviä tiehankkeita koskevalla tienpitäjän (Väylävirasto) toimivallalla varmistetaan myös se, että tienpitoa kehitetään ja toteutetaan yhtenäisesti ja kansantalouden kokonaisuutta parhaiten tukevalla tavalla.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Keskinäiset suhteet

Voimassa olevan liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 10 §:n mukaan Liikennevirasto on maantieverkon tienpitäjä, ja se käyttää tienpitoa varten saatuja oikeuksia. Valtio vastaa tienpidon kustannuksista. Liikenneviraston tehtävänä on valtion omistamien maanteiden ylläpito ja kehittäminen. Tieverkko on Liikenneviraston taseessa ja sen hallinnoimaa valtion omaisuutta.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan uudistuksen tullessa voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019 Liikenneviraston väyläomaisuutta ja sen kehittämistä koskevat tehtävät kuuluvat Väyläviraston toimivaltaan.

Väylävirasto vastaisi valtiolle maantieverkon omistajuudesta johtuvista tehtävistä sekä tienpidon valtakunnallisista tehtävistä. Valtakunnalliset tehtävät ovat muun muassa nykyisin yhteen ELY-keskukseen keskitettyjä tehtäviä, joilla on valtakunnallista merkitystä. Nykyisin yhteen ELY-keskukseen keskitetyt erikoistumistehtävät ja tienpidon lupatehtävät on lueteltu tarkemmin nykytilan kuvaus -osiossa. Yhteen ELY-keskukseen nykyisin sijoitettujen tehtävien lisäksi tie- ja ratamaanhankinnan ja kiinteistöjen hallinnan tehtävät valtion väylien omistajuuteen liittyvänä tehtäväkokonaisuutena ehdotetaan siirtyväksi ELY-keskuksista Väylävirastoon. Tienpidon lupatehtävien osalta myös ne luvat, joita on nykyisin hoidettu jokaisessa yhdeksässä liikennevastuualueen ELY-keskuksessa, siirtyisivät osana lupatehtävien kokonaisuutta viraston hoidettavaksi. Lupatehtävien keskittämisellä Väyläviraston hoidettavaksi voidaan turvata asiakkaiden valtakunnallisesti yhtenäinen ja tasapuolinen kohtelu sekä lupatoiminnan tehokkuus ja kehittämismahdollisuudet. Näiden asioiden keskittämisellä Väylävirastoon voidaan edesauttaa lupatoiminnan kehittämistä yhtenäisesti ja viraston olemassa olevat resurssit tehokkaasti hyödyntäen. Lupatehtävillä on kuitenkin myös hyvin läheinen liityntäyhteys maakunnan tehtäviin, erityisesti maankäytön ja väylien suunnitteluun, minkä vuoksi lupatoimivallan irrottaminen alueellisesta yhteydestä edellyttää hyvää vuorovaikutusta ja tietojensaanti-mahdollisuuksia maakuntien ja lupaviranomaisena toimivan tienpitäjän välillä. Väylävirasto

voi tarvita lupa-asioiden käsittelyssä esimerkiksi tietoja alueellisista olosuhteista tai muusta lupaharkinnan kannalta merkityksellisistä seikoista. Toimivaltaisen viranomaisen edellytykset näiden tehtävien hoitamiseksi on huomioitu esityksessä sisällyttämällä lakiin säännös tietojen saantioikeudesta (101 a §).

Valtakunnallisesti keskitetyt liikennetehtävät ja niihin liittyvät tukitoiminnot olisi tarkoitus siirtää ELY-keskuksista sekä ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämisen ja hallintokeskuksesta Väylävirastoon ja liikenteenohjausyhtiöön. Siirtyvien tehtävien määräksi arvioidaan noin 100 henkilötyövuotta. Lisäksi valtakunnallisesti keskitettyjen tehtävien tietojärjestelmät ja niiden vaatima ylläpito sekä kehittäminen siirrettäisiin Väylävirastoon. Tämä tarkoittaa yhteensä noin 3,7 miljoonan euron määrärahasiirtoa ELY-keskusten toimintamenoista Väyläviraston toimintamenoihin. Tässä on huomioitu siirtyviin liittyvät tietojärjestelmien menot (noin 1,5 miljoonaa euroa) sekä lupatulot (noin 4 miljoonaa euroa).

Valtion ja maakuntien välisestä suhteesta sekä ylimaakunnallisesta yhteistyöstä säädetään liikennejärjestelmästä ja maanteista annetun lain 1 b luvussa. Valtion omistukseen jäävän tieverkon tienpidon kustannustehokkaaksi sekä yhtenäiseksi, asiantuntevaksi ja pitkäjänteiseksi hoitamiseksi maakunnat sopivat alueellisen tienpidon hoitamisesta yhteistoiminnassa enintään 9 tienpitoalueella siten kuin maakuntien yhteistoimintatavoista on säädetty maakuntalain 8 luvussa. Maakuntien yhteistyötä koskevan sopimuksen korvaaminen valtioneuvoston päätöksellä turvaa viime kädessä sen, että tienpidossa varmistetaan tämän lain mukaiset (15 f §:ssä osoitetut) tienpitoalueiden muodostamisella varmistettavat tavoitteet. Tienpidon järjestämistavalla on myös kansalaisiin ja elinkeinoelämään kohdistuvia vaikutuksia, minkä vuoksi ylimaakunnallisen yhteistyön järjestämisessä tulisi kiinnittää huomiota myös työssäkäyntialueisiin.

Esityksessä tienpidon ohjaus perustuu siihen, että Väylävirasto ohjaa maakuntien tienpitoa ja tienpidon rahoituksen käyttöä tienpidon sopimuksella sekä informaatio-ohjauksella. Maakuntien organisatorinen asema valtionhallinnon ulkopuolella muuttaa kuitenkin tienpitoon liittyvää ohjausmallia nykytilanteeseen verrattuna. Käytännössä tienpidon yhtenäisyyden ja palvelutason varmistaminen on nykytilanteeseen verrattuna riippuvaisempi ohjausmallin sekä valtion ja maakuntien yhteistyön tosiasiallisesta toimivuudesta. Maanteiden palvelutaso liittyy verkkojen yhtenäisyyteen, kattavuuteen ja laajuuteen.

Maakuntien itsehallinnon ja uudistuksen myötä on nykytilaan verrattuna suurempi tarve tukeutua epämuodollisen yhteistyön sijaan normeilla ja ohjeilla sekä myös informaatio-ohjauksella tehtävään tienpidon ohjaukseen. Liikennevirastolla on ELY-keskusten liikennevastuualueiden sekä sidosryhmien kanssa muodostunut luottamukseen perustuva maanteiden suunnittelua koskeva toimintatapa ja -malli. Uudistuksen tehtävä- ja roolimuuostosten johdosta on mahdollista, että uudistuksen alkuvaiheessa on nähtävissä myös sääntelyn (tienpidon normiohjaus) ja byrokraattisuuden lisääntymistä. Maakuntien aloitettua toimintansa on mahdollista arvioida, miten maakunnat ja tienpitoalueet toimivat, jolloin selviää tarkemmin ohjaustoimenpiteiden tarkoituksenmukainen laajuus.

Esityksellä edistetään myös viranomaisten välistä yhteistyötä tiesuunnitteluprosessissa. Liikennejärjestelmästä ja maanteista annettuun lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi säännös ennakkoneuvottelumenettelystä (27 a §), mikä vahvistaisi suunnitelman laatimisesta vastaavana viranomaisena toimivan maakunnan ja muiden viranomaisten yhteistyötä ja tiedon kulkua sekä edistäisi suunnittelun sujuvaa läpiviemistä. Ennakkoneuvottelulla tavoiteltaisiin suunnitelman edellyttämien selvitys- ja arviointimenettelyjen hallintaa, suunnitelman laatijan ja sen hyväksyjän sekä muiden viranomaisten yhteistyön ja tietojen vaihdon sujuvuutta sekä suunnitelman ja sitä koskevan hyväksymisesityksen laadun varmistamista. Erityisesti Liikenne- ja viestintä-

viraston mahdollisuus järjestää suunnitelman laatimisen aikana ennakkoneuvottelu tienpitoalueen ja tarvittaessa myös muiden keskeisten viranomaisten, kuten Valtion lupa- ja valvontaviraston kanssa, edistää suunnittelun laadukasta laatimista yhteistyössä eri viranomaisten kanssa.

Tehtävät ja menettelytavat

Esityksellä on vaikutuksia viranomaisten tehtäviin ja menettelytapoihin, kun ELY-keskukset lakkaavat ja Väylävirastolla on jatkossa rooli maakuntia tienpidossa ohjaavana tahona. Kokonaisuutena ELY-keskusten L-vastuualueet ovat olleet nykyisin valtio-osapuolen edustajia ja ääni vuoropuhelussa maakuntien ja kuntien sekä muiden toimijoiden kanssa. Muutoksen myötä tämä nykyinen ELY-keskusten liikennevastuualueiden rooli muuttuu maakunnan tehtäväksi. Jatkossakin on kyettävä käymään vuoropuhelua ja tehtävä valtion edunvalvontaa muun muassa kaavoitukseen liittyen suhteessa maakuntiin, kuntiin ja muihin toimijoihin.

Tieverkon omistajuuden erottaminen käytännön toiminnasta tarkoittaa myös uusien toimintatapojen ja -mallien käyttöönottamista. Maakuntiin siirtyvät ELY-keskusten liikennevastuualueiden henkilöt ovat muutoksen voimaantulon jälkeen uudessa asemassa kuin missä he ovat aikaisemmin olleet valtion edustajina. Viranomaisten tuleekin kiinnittää huomioita myös riittävään henkilöstön perehdyttämiseen, kouluttamiseen sekä muutoksesta tiedottamiseen.

Pääosa tienpitoon liittyvistä tehtävistä siirtyy esityksen mukaisesti maakuntiin. Maakunnat vastaisivat maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelusta, jota toteutettaisiin 18 maakunnassa, ja maanteiden tienpitotehtävät järjestettäisiin maakuntien tienpitoalueilla, joita voi olla enintään yhdeksän. Lisäksi ELY-keskusten liikennevastuualueiden tehtäviä hoitanut henkilöstö siirtyy pääosin maakuntiin. Väylävirasto vastaa jatkossa maantieverkon omistajuudesta johtuvista tehtävistä sekä tienpidon valtakunnallisista tehtävistä. Väylävirastoon siirtyy siten osa ELY-keskusten liikennevastuualueiden tehtävistä. Väylävirastossa jatkossa hoidettavat valtakunnalliset tienpitotehtävät luettelaa keskeiset ehdotukset -osiossa s. 35.

Väylävirasto ohjaisi maakuntien tienpitoa ja tienpidon rahoituksen käyttöä tienpidon sopimuksilla sekä informaatio-ohjauksella. Virastouudistuksen johdosta on mahdollista, että norminanto (13 §:n nojalla annettavat mahdolliset Liikenne- ja viestintäviraston määräykset sekä 13 a ja 33 §:n nojalla annettavat liikenne- ja viestintäministeriön asetukset) tulisivat korvaamaan ainakin joissain määrin nykymallin epämuodollista ohjauskeinovalikoimaa.

Väylävirastoon siirtyvien tehtävien osalta viraston työmäärä ja tehtävät tulevat lisääntymään, mutta toimintaedellytykset säilyvät, kun tehtäviä ELY-keskusten liikennevastuualueilla hoitanut henkilöstö siirtyy Väylävirastoon.

Menettelytapoihin ja tehtäviin liittyen muutoksella voi olla myös välillisiä vaikutuksia liikenne- ja viestintäministeriön Väylävirastolle asettamien tulostavoitteiden edistämiseen ja toteutumiseen, koska nykytilanteessa tulohajattavien ELY-keskusten liikennevastuualueiden sijasta uudistuksen jälkeen ohjataan 18 itsenäistä maakuntaa.

Viranomaisten menettelytapoihin on vaikutuksia esitykseen sisältyvällä säännöksellä, jolla mahdollistettaisiin maastopalvelun hankkiminen muilta kuin viranomaisilta. Lakia täydennettäisiin säätämällä Väylävirastolle, joka jatkossa hoitaisi esimerkiksi tienpidon lupatehtäviä, mahdollisuus siirtää näihin ja muihin tehtäviinsä liittyvien avustavien maastopalvelutehtävien sopimuksella yksityisen tai julkisen palveluntarjoajan hoidettavaksi. Tienpidon viranomaistehtäviä on järjestelmällisesti keskitetty ja alueellisten olojen tuntemus on käytännössä pyritty varmistamaan operatiivisten ja teknisluonteisten maastotöiden hankkimisella ostopalveluna jo

nykykäytännössä. Perusteena käytännölle on ollut se, että mainittuja maastotarkastuksia voidaan pitää teknisluontoisina ja avustavina toimina, joihin ei sisälly julkisen vallan käyttöä. Julkisen hallintotehtävän käsitteen hyvin laajan tulkinnan mukaan on kuitenkin perusteltua täydentää Väylävirastosta annettua lakia siten, että maastopalvelutehtävän hankkimisesta muilta kuin viranomaisilta säädetään laissa. Resurssinäkökulmasta maastopalvelussa on kysymys liikennehallinnon kannalta merkittävästä asiasta, mikäli kyseinen palvelu tulisi tuottaa kokonaan virkatyönä. Muutoksella ei ole tunnistettu olevan vaikutuksia viranomaisten resurssitarpeisiin, koska näitä teknisluonteisia ja avustavia maastopalvelutehtäviä on hankittu ostopalveluna tienpidon hoitourakoiden yhteydessä.

Vaikutukset organisaatioon ja resursseihin

Merkittävimmät vaikutukset organisaatioon ja henkilöstöresursseihin liittyvät maakunnille siirtyviin ELY-keskusten liikennetehtäviin, Väyläviraston uuteen ohjausrooliin suhteessa maakuntiin sekä ministeriölle ja Liikenne- ja viestintävirastolle esityksessä säädettyihin tehtäviin.

Nykyisin Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueita on yhdeksässä ELY-keskuksessa.

Vuoden 2016 alusta alkaen on tienpidon toteutus eli kunnossapidon ja investointien hankinta hoidettu keskitetysti neljällä alueella: Eteläinen (vastuu Kaakkois-Suomen ELY-keskus), Läntinen (vastuu Varsinais-Suomen ELY-keskus), Itäinen (vastuu Keski-Suomen ELY-keskus) ja Pohjoinen (Lapin ELY-keskus). Valtakunnallisesti on keskitetty myös seuraavat tehtävät: tienpidon luvat (Pirkanmaan ELY-keskus), liikenteen asiakaspalvelut (Pirkanmaan ELY-keskus), saaristoliikenteen maantielautta- ja yhteysalusliikenne (Varsinais-Suomen ELY-keskus), vahingonkorvaukset ja ajoneuvojen siirrot (Lapin ELY-keskus) ja tienvarsi-telematiikka (Kaakkois-Suomen ELY-keskus).

Tienpitoa on tehostettu voimakkaasti ja tienpidon palvelutason yhtenäistämiseksi ja hankintojen tehostamiseksi jo tiepiirejä yhdistettiin voimakkaasti. Sittenkin tehostamista on jatkettu ELY-keskuksissa erityisesti hankintojen ja toimintojen keskittämällä, millä on pyritty turvaamaan riittävät resurssit tehtävien laadukkaaseen hoitoon. ELY-keskusten aloittaessa toimintansa vuonna 2010 tienpitotehtävissä oli noin 520 htv ja vuoden 2016 alussa enää noin 395 htv. Yhteenvedon voidaan todeta, että ELY-keskusten L-vastuualueen tehtävistä ja henkilöstöstä noin puolet (50 prosenttia) on keskitetty joko yhteen tai useampaan ELY-keskukseen.

Mahdollinen tienpidon hankinnan keskityksen purkaminen voisi, ainakin ennen maakuntien toiminnan vakiintumista, nostaa jossain määrin kustannuksia, koska nykyistä ohuemmalla ammattitaidolla hajautetummin hoidettu kilpailutus voisi johtaa esimerkiksi useampiin valituksiin ja näin viivästyttää töiden suorittamista. Yksikkökustannusten nousu voisi olla mahdollista, mutta siihen pystytään osaltaan vaikuttamaan hankinnan menettelytapoja koskevan ohjauksen avulla.

Erityisesti erityisosaamisen tarpeesta ja henkilöresurssien niukkuudesta johtuen maakuntaudistuksen myötä tarvitaan maakuntien yhteistyötä tienpidon tehtävien hoitamisessa. Esityksessä on pyritty huomioimaan edellä mainitut riskit säätämällä tienpitoalueiden enimmäismääräksi yhdeksän sekä lisäksi siirtämällä ylimaakunnallista intressiä omaavia tehtäväkokonaisuuksia Väyläviraston hoidettavaksi (esimerkiksi tienpidon lupa-asiat). Esityksessä on pyritty huomioimaan myös osaaminen ja resurssit, koska ongelmaksi toimivallan hajauttamisessa maakuntien ja niiden tienpitoalueiden sekä tienpitäjän kesken voisi nousta se, että sekä valtionhallinnossa että maakuntien hallinnossa tarvittaisiin tietty määrä samansuuntaista osaamista omaa-

via asiantuntijoita eivätkä asiantuntijat voisi olla virkasuhteessa sekä valtionhallintoon että maakuntiin.

Liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain suunnittelua koskevilla 2 luvun muutoksilla maanteiden suunnittelu siirtyy pääsääntöisesti maakuntien tienpitoalueiden tehtäväksi. Tienpiittäjä voi kuitenkin ottaa vastattavakseen yleissuunnitelman tai tiesuunnitelman laatimisen, jos kyseessä on merkittävä hanke. Merkittävänä tiehankkeina pidettäisiin ainakin valtion talousarviossa erikseen nimettyjä hankkeita.

Resurssivaikutuksia voi olla myös sillä, että kaikkia sellaisia tukiresursseja, joita Liikennevirastosta ja jatkossa Väylävirastosta tuotetaan nykyisellä ohjaus- ja toimintamallilla ELY-keskusten liikennevastuualueiden käyttöön, ei välttämättä ole mahdollista toteuttaa maakuntamallissa uudistuksen alkuvaiheessa.

Julkisen henkilöliikenteen palvelutason ja järjestämisen (mukaan lukien ostopalveluiden) vastuu siirtyy ELY-keskuksista maakunnille, jotka voivat järjestää asian parhaaksi katsomallaan tavalla. Kyseessä on maakuntalakiehdotuksen mukainen vapaaehtoinen tehtävä. Maakunnat voivat arvioida, voidaanko julkinen henkilöliikenne järjestää markkinaehtoisesti vai tarvitaanko julkista tukea. Palvelutason arvioinnissa joudutaan huomioimaan liikenneyhteydet eri kuntien ja maakuntien välillä. Toiminnan toteuttaminen edellyttää tiivistä yhteistyötä alueellisesti ja maakunnan rajojen yli. Liikenteen palveluista annettu laki mahdollistaa sen, että maakunnat voivat yhdistellä kuljetuksia vapaammin kuin aikaisemmin. Keskisuurten ja suurten kaupunkien joukkoliikennetuki säilyy edelleen. Palveluiden suunnittelu ja järjestäminen edellyttävät osaamista ja riittäviä resursseja tehtävien siirtyessä yhdeksästä ELY-keskuksesta 18 maakuntaan. Toiminta kattaisi tie-, rautatie- ja lentoliikenteen sekä erityiskysymyksenä Merenkurkun liikenteen. Toiminta kuuluisi yleiskatteellisesti rahoitettaviin tehtäviin lukuun ottamatta valtionavustustehtäviä ja lentoliikenteen ostoja sekä Merenkurkun liikennettä.

4.3 Henkilöstövaikutukset

Lakiehdotuksen henkilöstövaikutukset kokonaisuutena

Jokaisen 18 maakunnan tehtäviin kuuluisi ehdotettavan lain mukaisesti vastaaminen maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelun johtamisesta ja kytkemisestä maakunnan muuhun suunnitteluun sekä eri toimijatahojen yhteistyöstä liikenneturvallisuustyössä. Jokaisen maakunnan tehtäviin kuuluvat lisäksi päätöksenteko maakunnan tienpidon ja liikenteen suunnitelmasta sekä tienpidon sopimuksen hyväksymisestä. Molempien valmistelu voitaisiin kuitenkin tehdä tienpitoalueella maakuntien sopimalla tavalla.

Maakuntalakiehdotuksen 6 §:n 2 momentissa määriteltyjen tehtävänälojen mukaisesti maakunta voisi hoitaa liikennepalveluiden ja julkisen henkilöliikenteen sekä saaristoliikenteen järjestämistä ja suunnittelua. Tehtävä on vapaaehtoinen, mutta jos maakunta ottaa vastatakseen näistä kokonaisuuksista, on noudatettava kilpailutusmenettelyä. Kunnalliset ja seudulliset viranomaiset voivat jatkossakin olla toimivaltaisia viranomaisia. Jokaisen maakunnan tehtävänä olisi myös yksityisteiden parantamisavustuksista päättäminen, liikkumisen ohjauksen edistäminen sekä saaristoliikenteen suunnittelu ja järjestäminen niissä maakunnissa, joissa kyseistä liikennettä on ja jotka ovat ottaneet tehtävän maakuntastrategiassa hoitaakseen. Julkisen henkilöliikenteen tehtävistä säädetään laissa liikenteen palveluista, yksityistieavustuksista yksityistieläissa ja saaristoliikenteen järjestämisestä laissa saariston kehityksen edistämisestä.

HE 289/2018 vp

ELY-keskuksissa tienpidon tehtäviä hoitava henkilöstö siirtyisi edellä kuvatun tehtävänjaon mukaisesti maakuntiin ja Väylävirastoon sekä liikenteenohjausyhtiöön (Traffic Management Finland Oy/konserni).

Maakuntaudistuksen yhteydessä Valtion lupa- ja valvontavirastoon siirrettäisiin joitakin ELY-keskukselle kuuluvia yksityistielain mukaisen tiekunnan hallintoon ja tieosakkaiden sekä muiden asianosaisten oikeusturvaan liittyviä vähäisiä tehtäväkokonaisuuksia, joita ovat kunnan kadunpitovelvollisuuden arviointiin, tiekunnan kokouksen koollekutsumiseen ja hallintopakkeinojen käyttämiseen liittyvät tehtävät. Näillä on vähäinen htv-vaikutus viraston toimintaan, koska arviointitehtäviä ei arvioida tulevan vuosittain ja yksityistielain mukaisen tiekunnan koollekutsumisesta ja muista vastaavista suoritteista voitaisiin periä maksu. Viraston asettamalla teettämishallalla voisi olla tiekunnan sisäisiä riitoja ehkäisevä vaikutus.

Tähän esitykseen sisältyvien lakien sekä muiden liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan maakuntaudistukseen liittyvien säädösten (yksityistielaki, laki liikenteen palveluista, laki saariston kehityksen edistämisestä) mukaan ELY-keskusten liikennevastuualueilta ja Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinokeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta siirtyvien tehtävien arvioidut henkilöstövaikutukset esitetään alla olevassa taulukossa. Jatkovalmistelun yhteydessä vahvistetaan tarkemmin siirtyvät henkilötyövuosimäärät ottaen huomioon osaamisen ja toimintaresurssit sekä tehtävien ja henkilöstön jakautuminen maakuntien, liikenteenohjausyhtiön ja Väyläviraston välillä siirtoja koskevien säännösten mukaisesti. Siirrot on tarkoitus toteuttaa 1 päivänä tammikuuta 2021.

HE 289/2018 vp

Tehtävä (vastuu)	HTV 1.2.2017	Järjestäjätahot 2021
Liikenteen asiantuntijatehtävät (kaikki ELYt), josta - Joukkoliikennetehtävät 26 htv - Yksityistieavustukset 4 htv - Liikennejärjestelmätöiden johtaminen 6 htv	118	Maakunta Maakunta Maakunta Maakunta
Tienpidon suunnittelu ja väyläomaisuuden hallinta (kaikki ELYt) - Tie- ja ratamaanhankinta ja kiinteistöjen hallinta - tienpidon suunnittelu	120	
	13	Väylävirasto
	107	Maakunta
Maanteiden kunnossapidon ja rakentamisen hankinta sekä sopimuskauden aikainen toiminta - Hoidon alueurakoiden kilpailutuksen ohjaus ja tuki (Varsinais-Suomen ELY) - Muut	100	
	2	Väylävirasto
	98	Maakunta
Maantielauttaliikenne (maantien jatke)	2	Väylävirasto
Saariston yhteysalusliikenne	2	Maakunta
Tienvarsitelematiikka (Kaakkois-Suomen ELY) - Tietunneliturvallisuuden asiantuntijatehtävät - Hankintojen, palveluiden ja älyliikenteen kehittäminen sekä kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö - Liikenteen hallinnan ja telematiikan asiantuntijatehtävät	1 1 7	Väylävirasto Väylävirasto Liikenteenohjausyhtiö
Tienpidon lupatehtävät (Pirkanmaan ELY)	40	Väylävirasto
Asiakaspalvelutoiminto (Pirkanmaan ELY)	12	Liikenteenohjausyhtiö
Vahingonkorvaukset ja ajoneuvojen siirrot (Lapin ELY)	9	Väylävirasto
Museo- ja perinnetoiminta (Pirkanmaan ELY)	1	Väylävirasto
KEHA/ Tienpitoa palvelevat taloushallintotehtävät	6	Väylävirasto
KEHA/ Tienpidon maanhankinnan maksatustehtävät	3	Väylävirasto
KEHA/ Tienpidon lupapalvelua tukevien tietojärjestelmien ylläpito ja kehittäminen	1	Väylävirasto
KEHA/ Tienpidon asiakirjahallintotehtävät siirtyviin tehtäviin liittyen (mm. lupapalvelut)	4	Väylävirasto
Yhteensä - Maakunnissa 325 HTV - Väylävirastossa 83 HTV - Liikenteenohjausyhtiössä 19 HTV	427	

Maakuntiin siirtyvän henkilöstön asema

Maakuntaudistuksen valmistelun lähtökohdaksi on asetettu linjaus siitä, että tehtävien uudelleenjärjestelyissä minimoidaan henkilöstön siirtymiset paikkakunnalta toiselle. Koska maakuntaudistuksen lähtökohtana on nykyisten maakuntien pohjalta rakentuvat toimialueet, uudistus aiheuttaa todennäköisesti kuitenkin osittain muutoksia henkilöstön toimipaikkoihin ja -alueisiin. Henkilöstön tehtävät voivat myös muuttua.

Muutoksessa noudatettaisiin hyvää henkilöstöpolitiikkaa. Onnistunut muutoksen johtaminen edellyttää avoimuutta ja henkilöstön osallistamista muutoksen toteutukseen. Henkilöstön tiedonsaannista ja vaikutusmahdollisuuksista tulee huolehtia uudistusta toteutettaessa.

Henkilöstön siirtyminen maakuntauudistuksen yhteydessä maakuntiin sekä maakuntakonserniin kuuluviin ja maakuntien määräysvallassa oleviin yhteisöihin katsottaisiin esityksen perusteella liikkeenluovutukseksi. Valtiolta siirtyvän henkilöstön osalta valtion virkamieslain ja työsopimuslain liikkeenluovutussäännöksiä sovellettaisiin kaikkiin uudistuksen yhteydessä toteutettaviin työnantajan vaihtumista merkitseviin muutoksiin riippumatta siitä, täytyvätkö niissä mainituissa laeissa liikkeenluovutukselle säädetyt tunnusmerkit. Jos henkilö siirtyisi ensin maakuntaan ja sieltä myöhemmin maakuntakonserniin kuuluvan tai maakuntien määräysvallassa olevan yhteisön palvelukseen, voimaannpanolain liikkeenluovutusta koskevia säännöksiä noudatettaisiin vuoden 2022 loppuun mennessä tehtävissä henkilöstösiirroissa. Tämän jälkeen tehtävissä henkilöstösiirroissa noudatettaisiin voimassa olevien lakien liikkeenluovutussäännöksiä.

Maakuntauudistuksen yhteydessä on sovittu, että henkilö siirtyisi sen maakunnan tai maakuntakonserniin kuuluvan tai maakuntien määräysvallassa olevan yhteisön palvelukseen, jolle siirtyvät tehtävät muodostavat vähintään puolet henkilön tosiasiallisista työtehtävistä. Jos tehtävien mukana valtion virkamieslain 5 a §:n perusteella siirtyvästä henkilöstöstä on epäselvyyttä, tehtävät tulee osana muutostilanteen toteuttamista järjestää kokonaisuuksiksi siten, että siirtyvä henkilöstö on mahdollista määritellä.

Henkilöstö siirtyisi niin sanottuina vanhoina työntekijöinä ja säilyttäisi siirtymähetkellä voimassa olevat työ- tai virkasuhteeseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet. Uusi työnantaja olisi velvollinen noudattamaan luovutushetkellä voimassa olevan, aikaisempaa työnantajaa sitoneen työ- tai virkaehtosopimuksen määräyksiä sopimuskauden loppuun. Sopimuskauden päätymisen jälkeen siirryttäisiin soveltamaan uutta työnantajaa sitovaa työ- tai virkaehtosopimusta.

Liikkeenluovutus ei ole sellaisenaan peruste palvelussuhteen ehtojen muuttamiseen. Henkilöstön tehtävät voisivat muuttua, kun siirtyvät tehtävät yhdistettäisiin uudella tavalla kokonaisuudeksi. Tehtävien muutoksilla voisi olla vaikutuksia myös palkkaukseen.

Määräaikaisissa palvelussuhteissa olevat siirtyisivät liikkeenluovutuksessa uuden työnantajan palvelukseen määräaikaisen palvelussuhteensa keston ajaksi. Päällikköasemassa olevien määräaikaisia virkasuhteita jatketaan 31 päivään joulukuuta 2020.

Aikaisemman työnantajan palveluksesta perhevapaille jääneillä työntekijöillä olisi oikeus palata uuden työnantajan palvelukseen ensisijaisesti aikaisempaan työhön.

Jos henkilö siirtyisi sellaisen maakunnille talous- ja henkilöstöhallinnon palveluja tuottavan palvelukeskusyhtiön palvelukseen, joka ei kuulu maakuntakonserniin tai ole maakuntien määräysvallassa, tilanteessa sovellettaisiin yleisiä liikkeenluovutusta koskevia säännöksiä.

Kunnallisen palvelussuhdelainsäädännön soveltamisalaa on ehdotettu laajennettavaksi koskemaan myös maakunnan henkilöstöä, joten valtion henkilöstöä siirtyisi uuden palvelussuhdelain-säädännön piiriin. Osa valtion henkilöstöstä siirtyisi työsuhteeseen ja siten työsuhteissa sovellettavan lainsäädännön piiriin. Jos siirtyminen tapahtuisi maakuntakonserniin kuuluvaan tai maakuntien määräysvallassa olevaan yhteisöön tai näiden määritelmien ulkopuolelle jäävään muuhun maakunnille palveluja tuottavaan palvelukeskusyhtiöön, siirtyisi virkamies työsuhteeseen.

Lähtökohtaisesti vain virkasuhteessa olevalla henkilöllä on oikeus julkisen vallan käyttöön. Tästä voidaan kuitenkin poiketa säätämällä tehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle perustuslain 124 §:n mukaisilla edellytyksillä. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan antaa vain viranomaiselle. Merkittävänä julkisen vallan käyttönä pidetään esimerkiksi itsenäiseen harkintaan perustuvaa oikeutta käyttää voimakeinoja tai puuttua muuten merkittävällä tavalla yksilön perusoikeuksiin. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä tai tehtäviä, jota ei voida antaa muulle kuin viranomaiselle, hoitaa maakunta.

Valtiolta maakuntaan sekä maakuntakonserniin kuuluvaan tai maakuntien määräysvallassa olevaan yhteisöön siirtyvän henkilöstön lisäeläkkeet turvattaisiin säätämällä asiasta erikseen. Jos henkilö siirtyisi valtiolta sellaisen maakunnille talous- ja henkilöstöhallinnon palveluja tuottavan palvelukeskusyhtiön palvelukseen, joka ei kuulu maakuntakonserniin tai ole maakuntien määräysvallassa, henkilön lisäeläkkeen säilyminen turvattaisiin sopimuksin.

Henkilöstön siirryttyä maakuntien palvelukseen vuoden 2021 alussa, on kunkin maakunnan tehtävänä määritellä henkilöstö- ja palkkapolitiikka lainsäädännön sekä työ- ja virkaehtosopimusten määrittämässä rajoissa. Palkkaharmonisoinnin kustannusvaikutus määräytyy sen mukaisesti, millaiseksi tehtäväkohtaiset palkkatasot maakunnissa määritellään ja millä aikataululla palvelussuhteen ehtoja ja palkkausta harmonisoidaan.

Väylävirastoon siirtyvän henkilöstön asema maakuntauudistuksessa

Muutoksessa noudatetaan hyvää henkilöstöpolitiikkaa. Onnistunut muutoksen johtaminen edellyttää avoimuutta ja henkilöstön osallistamista muutoksen toteutukseen. Henkilöstön tiedon-saannista ja vaikutusmahdollisuuksista tulee huolehtia uudistusta toteutettaessa.

Valtion virastojen välillä tapahtuvissa henkilösiirroissa noudatetaan valtion virkamieslain 5 a–5 c §:ssä säädettyjä periaatteita. Pääsääntönä tällöin on, että virat ja niihin nimitetyt virkamiehet siirtyvät samaan virastoon tai samoihin virastoihin kuin tehtävät siirtyvät. Määräaikaisissa palvelussuhteissa olevat siirtyvät uuden työnantajan palvelukseen määräaikaisen palvelussuhteen keston ajaksi.

Väylävirastoon siirtyvään henkilöstön tehtävien vaatavuudet sekä henkilökohtaiset työsuoritukset virastossa arvioitaisiin ja palkkaukset määräytyisivät Väyläviraston palkkausjärjestelmän mukaisesti.

Maakuntauudistuksen tullessa voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021 ELY-keskuksista Väylävirastoon siirtyisivät seuraavat tehtävät:

- maantielauttaliikenteen järjestäminen
- tienpidon lupatehtävät
- ajoneuvojen siirrot ja niihin liittyvät vahingonkorvausasiat
- hoidon alueurakoiden kilpailutuksen ohjaus ja tuki
- tienvarsitelematiikka (tunneliturvallisuus, hankintojen ym. kehittäminen, kv-tehtävät)
- tie- ja ratamaanhankinta ja kiinteistöjen hallinta
- liikenteen museo- ja perinnetoiminta.

Maakuntauudistuksen tullessa voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021 KEHA-keskuksesta Väylävirastoon siirtyisivät seuraavat tehtävät:

- maanhankinnan maksatustehtävät (maanhankinnan korvauskäsittelijät ja MAHA2-tietojärjestelmän pääkäyttäjät) sekä Pirkanmaan ELY-keskuksen keskitettyä lupapalvelua tukevien tietojärjestelmien kehittäminen

HE 289/2018 vp

- tienpitoa palvelevat taloushallintotehtävät (erityisesti perusväylänpidon kirjaukset ja tilinpäätöstehtävät) ja taloussuunnittelijat
- tienpidon asiakirjahallintotehtävät siirtyviin tehtäviin liittyen (mm. lupapalvelut).

Liikenteenohjausyhtiöön siirtyvän henkilöstön asema maakuntauudistuksessa

Muutoksessa noudatetaan hyvää henkilöstöpolitiikkaa. Onnistunut muutoksen johtaminen edellyttää avoimuutta ja henkilöstön osallistamista muutoksen toteutukseen. Henkilöstön tiedonsaannista ja vaikutusmahdollisuuksista huolehditaan uudistusta toteutettaessa.

Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalvelut yhtiöitetään ja toiminnot siirretään liikenteenohjausyhtiöön. Muutos perustuu lakiin Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden muuttamisesta osakeyhtiöksi. Tämän esityksen perusteella ELY-keskuksissa hoidetut liikenteen hallinnan ja telematiikan asiantuntijatehtävät sekä liikenteen asiakaspalvelutoiminto siirtyisivät liikenteenohjausyhtiöön. Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden työsuhteinen ja virkasuhteinen henkilöstö siirtyisi yhtiön palvelukseen työsopimussuhteeseen. Määräaikainen henkilöstö siirtyisi määräaikaansa osoittamaksi ajaksi yhtiön palvelukseen määräaikaiseen työsuhteeseen.

Työntekijöihin ja palvelussuhteen ehtoihin sovellettaisiin, mitä laissa tai sen nojalla säädetään tai määrätään ja mitä yhtiötä sitovassa työehtosopimuksessa ja työehtosopimuksessa sovitaan.

Henkilöstö siirtyisi yhtiöittämisessä julkisten alojen eläkelain (81/2016) mukaisesta järjestelmästä yksityisen alan työeläkejärjestelmän piiriin. Periaatteena olisi, että ELY-keskuksesta osakeyhtiöön siirtyvän henkilöstön eläketurva vastaisi sitä nykyistä ansaittua eläketurvaa, joka henkilöllä valtiolla on eläkeiän, valtion peruseläkkeen suuruuden ja lisäeläkekarttuman suhteen. Tuleva eläkekarttuma on henkilöstöllä sama sekä valtion että yksityisessä eläkejärjestelmässä. Henkilöstön edellä kuvatun mukaisen eläketurvan tason säilyttämiseksi perustettava osakeyhtiö ottaisi erillisen lisäeläkevakuutuksen. Lisäeläketurvan kertakustannukseksi arvioidaan noin 80 000–90 000 euroa.

Maakuntauudistuksen tullessa voimaan siirtyisi yhtiöön ELY-keskuksista noin 20 HTV:tä sekä seuraavat tehtävät:

- valtakunnalliset asiakaspalvelutehtävät (Pirkanmaan ELY-keskus, Tampere)
- liikenteen hallinnan ja tienvarsitelematiikan asiantuntijatehtävät (Kaakkois-Suomen ELY-keskus, Kouvola).

Yhteistoiminta

Maakuntauudistuksen valmistelussa noudatetaan työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa annettua lakia (449/2007) ja yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annettua lakia (1233/2013). Maakuntauudistuksen edellyttämät järjestelyt valmistellaan yhteistoiminnassa muutoksen kohteena olevan henkilöstön edustajien kanssa. Maakuntien perustamisen jälkeen toteutettavat järjestelyt käsitellään yhteistoiminnassa ehdotetun työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja maakunnassa annetun lain mukaisesti.

Muilta osin viitataan hallituksen esityksen eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi (HE 14/2018 vp) henkilöstövaikutusten arviointiin.

4.4 Sukupuolivaikutukset

Muutoksessa noudatetaan naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annettua lakia (609/1986).

Maakuntia ja muita uusia työnantajia koskee naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain kielto soveltaa palkka- ja muita palvelussuhteen ehtoja siten, että työntekijä tai työntekijät joutuvat sukupuolen perusteella epäedullisempaan asemaan kuin yksi tai useampi työnantajan samassa tai samanarvoisessa työssä oleva työntekijä. Tasa-arvolain 6 a §:n mukaisella palkkakartoituksella tulisi selvittää, ettei saman työnantajan palveluksessa olevien samaa tai samanarvoista työtä tekevien naisten ja miesten välillä ole perusteettomia palkkaeroja.

Vuoden 2016 tietojen mukaan ELY-keskuksiin ja KEHA-keskukseen palvelussuhteessa olevista oli naisia noin 59 prosenttia.

Lakeihin ehdotettavilla muilla muutoksilla ei ole tunnistettu olevan vaikutuksia sukupuolten väliseen tasa-arvoon.

4.5 Ympäristövaikutukset

Esityksellä ei ole tunnistettu olevan välittömiä ympäristövaikutuksia. Voidaan kuitenkin todeta, että esitykseen sisältyvä pitkän aikavälin liikennejärjestelmäsunnittelu sekä maakunnallinen liikennejärjestelmäsunnittelu ottavat huomioon myös tulevat liikennetarpeet ja ympäristönäkökohdat. Liikennejärjestelmäsunnittelu on kokonaistarkastelua, jolla hyvin toimiessaan voidaan arvioida olevan myös ympäristön kannalta positiivisia vaikutuksia. Tätä kautta uudistuksella voi olla myös ihmisten terveyteen ja elinoloihin sekä ilmastomuutoksen hillintään pitkällä aikavälillä liittyviä myönteisiä vaikutuksia.

Esityksellä ei ole tunnistettu olevan vaikutuksia luonnonvarojen ja energian käytön osalta. Eri liikennemuotojen välisiin suhteisiin tullaan jatkossa vaikuttamaan erityisesti liikennejärjestelmäsunnittelussa, jossa käsitellään myös liikkumistarpeita yleisesti. Näin ollen liikennejärjestelmätyöllä on mahdollista vaikuttaa ja myös ohjata eri liikkumismuotojen käyttämistä, millä voi pitkällä aikavälillä olla vaikutuksia myös liikenteen päästöjen hillitsemisen ja ihmisten terveyden ja elinolojen kannalta.

4.6 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Maanteiden merkitys on elinkeinoelämän ja ihmisten liikkumisen kannalta merkittävä, koska rautatie- ja lentoasemaverkosto eivät kata koko maan tarpeita. Aluekehitysvaikutusten ja alueiden kehittämisen kannalta tieliikennejärjestelmä on keskeisessä asemassa. Liikennejärjestelmäsunnittelulla ja tieverkon pitkäjänteisellä kehittämisellä luodaan edellytykset asumiselle ja elinkeinotoiminnalle maan eri osissa sekä vaikutetaan kestäväen ja tasapainoisen aluerakenteen syntymiseen. Tienpidolla tulee voida edistää alueiden omia kehitysstrategioita ja alueellisia erityispiirteitä, ottaen huomioon ylimaakunnalliset tarpeet sekä valtion intressit väyläomaisuuden haltijana. Tienpitotehtävät siirtyvät maakuntien vastuulle ja ohjaus- ja rahoitusmallin mukaisesti tienpidon rahoitus eriteltäisiin maakunnittain tieverkon ominaisuuksiin ja muihin olosuhteisiin perustuen. Ohjaus- ja rahoitusmallin tavoitteena on varmistaa maantieverkon ja sen kunnan yhtenäisyys. Toisaalta maakuntien rooli tienpidossa ja alueellinen asiantuntemus ja päätöksenteko voivat myös parantaa erityisesti alemman tieverkon kunnossapitoa ja tasoa,

jos maakunnissa ja tienpitoalueilla kyetään nykyistä paremmin kohdentamaan toimenpiteitä tarpeiden mukaisesti ja alueelliseen asiantuntemukseen perustuen. Voidaan myös arvioida, että näistä lyhyen tähtäimen hyötyjen etsimisestä tulee nykyistä joustavampaa, vaikka tieverkon omaisuudenhallinnan näkökulmasta painopisteen tulee olla pääasiassa pitkän aikavälin tarkastelussa ja tienpidon rahoituksen kohdentamisessa maantieverkon omaisuudenhallinnan näkökulmasta tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

Aluekehitysnäkökulmasta tiehankkeet keskusalueilla ja pitkämatkaisen liikenteen kauttakulkuväylinä toimivien yhteysvälien kehittäminen parantavat syrjäseutujen saavutettavuutta kokonaisuutena tehokkaammin kuin itse syrjäseuduilla toteutettavat hankkeet, sillä syrjäseutujen hankkeet vaikuttavat saavutettavuuden kannalta paljon suppeampaan maantieteelliseen alueeseen. Hyvin toimivat liikenneyhteydet ydinalueen ja muiden alueiden välillä (esimerkiksi maantieverkon pääväylät) voivat kuitenkin kiihdyttää taloudellisen toiminnan alueellista keskittymistä ydinalueelle, jos ydinalueelta on hyvät liikenneyhteydet kaikkialle maahan, mutta alueiden välillä liikenneyhteydet eivät toimi tai niiden palvelutaso ei ole riittävällä tasolla. Tasaisten kehityksen saamiseksi pitäisi kyetä parantamaan saavutettavuutta myös eri alueiden ja aluekeskusten välillä, esimerkiksi alueellisen saavutettavuuden kannalta keskeisten liikenteen solmukohtien yhteysvälejä parantamalla. Tällaiset näkökulmat tulevat esityksen mukaan huomioitavaksi pitkän aikavälin liikennejärjestelmäsuunnittelussa.

Yleisesti voidaan arvioida, että esityksen mukaista rahoitus- ja ohjausmallia noudattamalla esitykseen sisältyvillä muutoksilla ei pitäisi olla merkittäviä vaikutuksia aluekehityksen näkökulmasta. On luonnollista, että maakunnat pyrkivät edistämään alueidensa elinvoimaisuutta ja muun muassa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä alueillaan. Tällä voi olla vaikutuksia myös aluekehitykseen ja toimintojen sijoittumiseen pidemmällä aikavälillä.

Maanteiden suunnittelua koskevalla toimivallanjaolla ei ole tunnistettu olevan vaikutuksia kansalaisten asemaan. Lailla turvataan kansalaisten yhtäläiset osallistumismahdollisuudet sekä maantien suunnittelua koskeva vuorovaikutusmenettely, joka on yhtäläinen riippumatta siitä, vastaako hankkeesta maakunta vai Väylävirasto.

Yksityistielosseja ja muita erityiskohteita koskevien pykälien poistolla ei arvioida olevan suora vaikutusta tiekuntiin ja tieosakkaisiin. Maakuntauudistuksen yhteydessä yksityisteiden losseja ja lauttapaikkoja koskeva avustustehtävä erotetaan muusta yksityistieavustuskokonaisuudesta, ja se on jatkossa maakuntien vapaaehtoinen tehtävä. Tilanteen on arvioitu yksityistielossien osalta pysyvän pitkälti samana kuin tähänkin asti, ja muutoksella maakunnille annettaisiin mahdollisuus arvioida yksityistielossien avustustarvetta paikallisesti yhdessä yhteysalusliikenteen kanssa saaristoliikenteen järjestämis- ja suunnittelukokonaisuudessa. Yksityisteiden avustustasoon ei yksityistielaila pystytä vaikuttamaan. Nykytilanteessa avustusmäärärahojen supistuessa ja yksityistielosseille suunnattavan avustuksen vuosittain kasvaessa varsinaisille yksityisteille suunnattava rahoitus vähenee. Kun nämä kaksi asiaa erotettaisiin toisistaan, ne eivät enää kaventaisi toistensa avustumahdollisuuksia ja vaikutukset tiekuntiin voisivat olla myönteisiä. Erityiskohteisiin suunnattavan avustusmäärärahan ollessa erillisrahoitusta jättää se suuremmat mahdollisuudet erityiskohteiden avustusmäärärahan muutoksille poliittisin päätöksin kuin teille kohdistettavan, yleiskatteellisen rahoituksen osalta.

Esityksellä ei ole tunnistettu olevan vaikutuksia perustuslain 2 luvun mukaisiin perusoikeuksiin, yhdenvertaisuuteen tai syrjimättömyyteen, vaikutuksia lapsiin eikä sukupuolivaikutuksia. Myöskään työllisyysvaikutuksia ei ole tunnistettu, mutta pidemmällä aikavälillä maakuntien rooli voi lisätä myös elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja siten työllisyyttä maakunnissa.

Vaikutukset maantieverkkoon ja liikennejärjestelmään kokonaisuudessaan

Esitykseen sisältyvät uudistukset eivät tule heikentämään väylaverkon kuntoa.

Esitykseen sisältyvän liikennejärjestelmäsuunnittelun tavoitteena on edistää pitkäjänteistä valtion, maakuntien ja kuntien yhteistyötä toimivan ja kestävä liikennejärjestelmän luomiseksi. Esityksen mukaisesti maantietä koskevassa yleissuunnitelmassa on esitettävä selvitys siitä, miten siinä on otettu huomioon valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteet. Näin ollen liikennejärjestelmäsuunnitelman huomioon ottaminen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa vahvistaa valtakunnallisten ja maakunnallisten tavoitteiden toteutumista, millä on laajasti katsoen yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Esitykseen sisältyvillä maantien suunnittelua ja rakentamista koskevilla 2 luvun säännöksillä ei ole pääsääntöisesti tarkoitus luoda uusia velvoitteita tai menettelyjä, vaan tavoitteena on lakiin kirjaamalla turvata nykyisten hyvien ja tarkoituksenmukaisten käytäntöjen noudattaminen maakuntaudistuksen yhteydessä. Tällä hetkellä menettelyjen noudattaminen perustuu Liikenneviraston ohjeisiin, jotka eivät ole oikeudellisesti sitovia.

5 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä. Valmistelussa on hyödynnetty keväällä eduskunnalle annettua hallituksen esitystä maantielain muuttamisesta (HE 45/2018 vp), joka tehtiin yhteistyössä Liikenneviraston ja Liikenteen turvallisuusviraston sekä nykyisten ELY-keskusten liikennevastuualueiden kanssa.

Hallituksen esitysluonnos on ollut aikaisemmin lausuttavana kahden erillisen hallituksen esityksen yhteydessä (HE 14/2018 vp ja HE 45/2018 vp). Aikataulumuutoksen vuoksi maakuntaudistusta koskevat kirjaukset liikennealan osalta poistettiin edellä mainituista esityksistä ja päädyttiin laatimaan erillinen esitys maakuntaudistuksen liikennealan tehtäviä, henkilö- ja omaisuussiirtoja koskevista lakimuutoksista. Esitysluonnos lähetettiin lausunnoille lausuntopalvelu.fi-sivuston kautta 19 päivänä lokakuuta 2018.

Lausuntoja annettiin 21 päivään marraskuuta 2018 mennessä 57.

Useat lausunnonantajat pitivät hallituksen esityksen antamista perusteltuna. Kannatettavana nähtiin erityisesti maantieverkon omistajuuden ja rahoituksen sekä toiminnan ohjauksen säilyttäminen valtiolla. Myös maakuntien liikennejärjestelmäsuunnitelmista esitettyjä säännöksiä pidettiin tarkoituksenmukaisina.

Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota eri toimijoiden välisiin suhteisiin ja nykyisen toimijakentän hajoamiseen. Monissa lausunnoissa esitettiin huoli hallinnollisten kustannusten kasvamisesta ja resurssien riittävydestä. Lausunnonantajat korostivat tarvetta tiedonkulun varmistamiseen eri organisaatioiden välillä.

Lausunnoissa korostettiin myös sitä, että liikennejärjestelmän kokonaisvaltainen toimivuus edellyttää yhteensovittamista kuntien liikennejärjestelmäsuunnittelun kanssa. Erityisesti asiaan kiinnittivät huomiota Suomen Kuntaliitto ja kaupungit. Lisäksi esitettiin, että valtion osallistuminen kaupungin maankäytöstä johtuvien hankkeiden kustannuksiin olisi jatkossakin välttämätöntä. Liikennejärjestelmäsuunnitelman tulisi tukea kunnan suunnittelutyötä ja mahdollistaa ja luoda edellytyksiä kunnan tavoitteelliselle kaavoitustyölle, eikä rajoittaa kunnan päätösvaltaa maankäytön asioissa.

Osa lausunnonantajista ei pitänyt Valtion lupa- ja valvontavirastoa sopivana viranomaisena toimimaan yksityistieasioissa, koska niillä ei ole liityntäpintaa viraston muihin toimialoihin. Lausunnonantajien mukaan Valtion lupa- ja valvontavirastossa ei ole riittäviä resursseja näiden tehtävien hoitamiseen. Esitettiin, että jos yksityisteihin liittyviä tehtäviä siirretään Valtion lupa- ja valvontaviraston vastuulle, tulisi varmistaa, että siellä on tarvittavat henkilöstöresurssit ja osaaminen.

Henkilöstöjärjestöt suhtautuivat kriittisesti siihen, että maakuntauudistusta koskevat henkilöstösiirrot liikenteenohjausyhtiöön ja Väylävirastoon eivät toteudu samanaikaisesti, mikä vaarantaa niiden mukaan henkilöstön yhdenvertaisuuden. Henkilöstöjärjestöt olivat huolissaan myös osaamisen säilymisestä ja henkilöstöressurssien riittävydestä virastoissa.

Lausuntoyhteenvedo on ladattavissa Hankeikkunasta (LVM058:00/2018).

6 Riippuvuus muista esityksistä

Hallituksen esitys liittyy eduskunnalle 2.3.2017 annettuun hallituksen esitykseen maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (HE 15/2017 vp). Esityksellä toteutettaisiin esitetyn maakuntalain 6 §:n 1 momentin 14-15 kohdan sekä 2 momentin 1 kohdan edellyttämät tehtävien ja henkilöstön siirrot valtiolta maakunnille.

Hallituksen esitys liittyy osittain myös eduskunnalle 18.5.2017 annettuun hallituksen esitykseen maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 57/2017 vp) sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi annetun hallituksen esityksen (HE 15/2017 vp) täydentämiseksi maakuntien rahoitusta koskevien ja eräiden muiden säännösten osalta. Kyseinen esitys liittyy maakuntien rahoitukseen ja sillä on osaksi vaikutusta tämän esityksen toteuttamiseen.

Esitys liittyy myös hallituksen esitykseen eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi (HE 14/2018 vp). Hallituksen esitys annettiin eduskunnalle maaliskuussa 2018.

Työ- ja elinkeinoministeriö on valmistellut hallituksen esityksen alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista (HE 35/2018 vp), joka annettiin eduskunnalle keväällä 2018. Aiemmin alueiden kehittämistä koskevalla sääntelyllä on ollut yhteys erityisesti liikennejärjestelmäsunnitteluun. Nyt valmisteltavana olevassa uudessa laissa liikennejärjestelmäsunnittelusta ei kuitenkaan enää säädettäisi. Jatkossakin liikennejärjestelmäsunnittelulla on kuitenkin tiivis yhteys aluekehitykseen ja sitä koskevaan sääntelyyn. Lisäksi kyseiseen esitykseen liittyy läheisesti hallituksen esitys laeiksi julkisista rekrytointipalveluista ja osaamisen kehittämispalveluista, alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta, yksityisistä työnvälityspalveluista sekä taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta (HE 93/2018 vp).

Liikenne- ja viestintäministeriö on valmistellut hallituksen esityksen liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 157/2018 vp). Esityksessä ehdotetaan, että liikenteen palveluista annetun lain pykälänumerointi muutetaan juokseväksi.

Liikenne- ja viestintäministeriö on valmistellut hallituksen esityksen vesiliikennelaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 197/2018 vp). Uusi laki kumoaa voimassa olevan vesili-

HE 289/2018 vp

kennelain sekä vaikuttaa myös liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 6 §:n sisältöön. Vesiliikennelain ja siihen liittyvien lakiehdotusten olisi tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2020.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki ajoneuvojen siirtämisestä

4 §. *Velvollisuus siirtää ajoneuvo onnettomuuspaikalta.* Pykälän 2 momentissa tienpitoviranomainen muutettaisiin Väylävirastoksi ja kunnaksi. Tällä kirjauksella selkeytettäisiin pykälässä tarkoitettujen viranomaisten toimivaltaa. Lisäksi momentissa yksityinen tie muutettaisiin muotoon yksityistie ja yksityisen tien tienpitäjä muotoon yksityistienpitäjä. Muutos vastaisi yksityistielain käsitteitä. Pykälässä tehtäisiin lisäksi kielellinen korjaus.

5 §. *Siirto pysäköimistä koskevan säännöksen perusteella.* Pykälän 1 ja 4 momentissa tienpitoviranomainen muutettaisiin Väylävirastoksi ja kunnaksi. Tällä kirjauksella selkeytettäisiin pykälässä tarkoitettujen viranomaisten toimivaltaa. Pykälässä tehtäisiin lisäksi suomenkielisiä esitystä koskeva kielellinen korjaus.

6 §. *Siirto tiealueella tehtävän työn tai järjestettävän tapahtuman perusteella.* Pykälän 1 momentissa tienpitoviranomainen muutettaisiin Väylävirastoksi. Momenttiin lisättäisiin toimivalta kunnalle huolehtia ajoneuvon siirrosta. Muutoksella selkeytettäisiin pykälän sisältöä ja poistettaisiin epävarmuutta. Lisäksi suomenkielisessä esityksessä yksityinen tie muutettaisiin muotoon yksityistie. Muutos vastaisi yksityistielain käsitteitä. Pykälässä tehtäisiin lisäksi kielellinen korjaus.

7 §. *Hylätyn ajoneuvon siirto.* Pykälässä tienpitoviranomainen muutettaisiin Väylävirastoksi. Pykälään lisättäisiin toimivalta kunnalle huolehtia ajoneuvon siirrosta. Muutoksella selkeytettäisiin pykälän sisältöä ja poistettaisiin epävarmuutta. Lisäksi suomenkielisessä esityksessä yksityisen tien pitäjä muutettaisiin muotoon yksityistienpitäjä. Muutos vastaisi yksityistielain käsitteitä.

14 §. *Täytäntöönpano ja tarkemmat säännökset.* Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin Väylävirastolle oikeus siirtää sopimuksen nojalla tehtäviä myös maakunnalle.

1.2 Ilmailulaki

76 §. *Lentopaikkojen ja muiden alueiden käyttö.* Pykälän 4 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin maakuntien jakamista avustuksista. Momentin mukaan maakunnilla olisi mahdollisuus kohdentaa avustusta valtion lentoasemaverkkoyhtiön (Finavia Oyj) ulkopuolisille lentokentille- tai lentopaikoille. Avustus koskisi näiden paikkojen rakentamista, toimintaa ja ylläpitoa. Maakuntalain tullessa voimaan tämä avustustehtävä siirtyisi valtiolta (liikenne- ja viestintäministeriö) maakunnille ja määräraha muuttuisi yleiskatteelliseksi. Sen käyttö siirtyisi maakuntien harkittavaksi. Nykyisin määräraha on ollut 1 miljoonaa euroa vuodessa. Avustusta harkittaessa maakuntien tulisi huomioida se, että lentoasemien- ja paikkojen avustuksiin sovelletaan EU:n komission tiedonantoa lentoasemia ja lentoyhtiöitä koskevista valtioneuvoston suosittelemista tukimuotoista (EUVL 2014/C 99/03) sekä komission asetusta 651/2014 tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Suuntaviivoissa perustellaan lentoasemille myönnettävän investointituen edistävän yhteisen edun mukaisen tavoitteen saavuttamista, jos tuki lisää unionin kansalaisten liikkuvuutta ja alueellisia yhteyksiä luomalla yhteyspisteitä unionin sisäisille lennoille, tai auttaa torjumaan lentoliikenteen ruuh-

kautumista unionin suurilla keskuslentoasemilla taikka edistää alueellista kehitystä (suuntaviivojen kohta 84). Tukitoimilla tulisi saada aikaan sellainen merkittävä parannus, johon ei päästä markkinoiden omin toimin (kohta 87). Erityisesti pienet lentoasemat (vuotuinen matkustajamäärä enintään 200 000) saattavat tarvita julkista tukea investoinneilleen ja toiminnalleen (kohdat 88–89).

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin myös avustusmäärärahan riittävyysarvioinnista. Riittävyysarviointi tehtäisiin maakunnissa valtuustokausittain. Arvioinnissa tarkasteltaisiin lentoasemien ja –paikkojen avustustarvetta, avustuksilla saavutettuja vaikutuksia, arvioitua tulevaa kehitystä sekä näiden suhdetta julkisen talouden kehitykseen.

80 §. *Rakentamislupa-asian käsittelyyn liittyvä kuulemismenettely.* Pykälän 1 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja maakunnan liitto muutettaisiin maakunnaksi. Momenttiin lisättäisiin Valtion lupa- ja valvontavirasto.

1.3 Laki Liikenne- ja viestintävirastosta

2 §. *Viraston tehtävät.* Pykälän 2 momentissa maakuntien liitot muutettaisiin maakunniksi. Virasto osallistuisi alueelliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun, mikä kattaisi osallistumisen myös maakuntien liikennejärjestelmäsuunnitelmien laatimiseen. Viraston roolia valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisessa ja toimeenpanossa selkeytettäisiin. Kielellisiä korjauksia tehtäisiin pykälän 1 momentin johdantokappaleessa ja 3 momentin 2 kohdassa.

1.4 Laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä

1 luku Yleiset säännökset

2 §. *Soveltamisala.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi mainitsemalla maakunnat ja liikennejärjestelmäsuunnitelmat. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi mainitsemalla tienpidon järjestämiseen liittyvä työnjako, millä tarkoitetaan tienpitäjän ja maakuntien välistä työnjakoa tienpidossa. Momenttia täydennettäisiin myös lisäämällä maininta tienpidon järjestämiseen liittyvistä sopimuksista, ohjauksesta ja muista järjestelyistä. Näistä asioista säädettäisiin muun muassa tässä esityksessä ehdotettavassa uudessa 1 b luvussa. Momenttia muutettaisiin lisäksi niin, että laissa säädettäisiin myös maakunnille kuuluvista oikeuksista ja velvollisuuksista. Pykälässä tehtäisiin lisäksi kielellinen korjaus.

3 §. *Määritelmät.* Pykälään lisättäisiin uusi 6 kohta, jossa säädettäisiin tienpitoalueesta. Tienpitoalue merkitsisi maakuntien tämän lain 15 f §:n mukaisen yhteistyösopimuksen kautta muodostamaa yhteistoiminta-aluetta, joka vastaisi alueensa maakuntien hoidettavana olevista tienpidon tehtävistä. Maakuntalain 8 luvussa säädetään maakuntien julkisoikeudellisen yhteistoiminnan muodoista, joita ovat yhteinen toimielin, yhteinen virka sekä sopimus viranomais-tehtävän hoitamisesta. Yhteistoiminta-alue muodostettaisiin maakuntien välisen sopimuksen mukaan jollain näistä maakuntalain mahdollistamista yhteistoiminnan muodoista.

Pykälään lisättäisiin uusi 7 kohta, jossa säädettäisiin tienpidon sopimuksesta. Sillä tarkoitettaisiin tienpitäjän eli Väyläviraston ja maakuntien välillä tienpidon järjestämiseksi laadittavaa sopimusta. Tienpidon sopimuksesta säädettäisiin tarkemmin 15 l §:ssä. Tienpidon sopimus olisi jatkossa keskeinen instrumentti maanteiden pidosta kokonaisuudessa vastaavan Väyläviraston ja tienpidon tehtäviä tienpitoalueittain hoitavien maakuntien suhteen sekä esimerkiksi tienpidon rahoituksen järjestämisen kannalta.

Pykälään lisättäisiin uusi 8 kohta, jossa säädettäisiin, että yksityistiellä tarkoitetaan tässä laissa yksityistielaisa tarkoitettua yksityistietä ja sellaista yksityistiehen verrattavaa tietä tai liittymää, johon yksityistielakia ei sovelleta.

6 §. Maantielautat. Pykälän *1 momentissa* tehtäisiin suomenkielistä esitystä koskeva kielellinen korjaus. Pykälän *2 ja 3 momentissa* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin tienpitäjäksi. Pykälän *2 momentti* muutettaisiin vastaamaan hallituksen esitystä vesiliikenne-laiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 197/2018 vp). Pykälän *3 momentissa* tehtäisiin lisäksi kielellisiä korjauksia.

8 §. Maantiehen kuuluvat palvelualueet. Pykälän *1 momentissa* tehtäisiin suomenkielistä esitystä koskeva kielellinen korjaus. Pykälässä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin tienpitäjäksi.

11 §. Tienpidosta vastaavat viranomaiset. Pykälän *1 ja 2 momentissa* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi. Lisäksi *1 momentissa* tienpidon muut tehtävät muutettaisiin tienpidon valtakunnallisiksi tehtäviksi.

Väylävirasto vastaisi *1 momentin* mukaan jatkossa valtiolle maantieverkon omistajuudesta johtuvista tehtävistä sekä tienpidon valtakunnallisista tehtävistä. Valtakunnallisilla tehtävillä tarkoitetaan Väylävirastossa hoidettavia tienpidon tehtäviä sekä pääasiassa nykyisin yhteen ELY-keskukseen keskitettyjä tehtäviä, joilla on valtakunnallista merkitystä. Myös eräitä nykyisin yhdeksässä ELY-keskuksessa hoidettuja tienpidon lupatehtäviä ehdotetaan siirrettäväksi tienpitäjän vastuulle. Valtion väyläomaisuuden hallintaan liittyviä tehtäviä ovat esimerkiksi maanhankintaan sekä maantie- ja ratakiinteistöjen hallintaan liittyvät tehtävät.

Väyläviraston tehtäviin sisältyisi tienpidon järjestämisestä sopiminen tienpitoalueen maakuntien kanssa. Sopimusmenettelystä säädettäisiin tarkemmin 1 b luvussa. Väylävirasto voisi ohjata maakuntia tienpidon sopimusmenettelyn lisäksi niin sanotun informaatio-ohjauksen keinoin. Tällainen ohjaus ei olisi juridisesti sitovaa, mutta sillä voitaisiin tukea maakuntia niiden tehtävien hoitamisessa sekä edistää yhtenäisten toimintatapojen kehittymistä ja käyttöä. Informaatio-ohjauksella tarkoitettaisiin muun muassa vertais- ja arviointitietoa, suosituksia ja formaatio-ohjauksella tarkoitettaisiin muun muassa vertais- ja arviointitietoa, suosituksia ja suositusluonteisia ohjeita ja oppaita, tiedotteita, verkostoyhteistyötä ja vuorovaikutusta, toiminta- ja palvelumalleja, parhaita käytäntöjä, strategioita ja kehittämissuunnitelmia, koulutuksen, neuvottelupäivien ja muiden tilaisuuksien järjestämistä sekä tutkimus- ja kehittämishankkeita.

Pykälän *2 momentin* mukaan maakunnat vastaisivat alueensa tienpidon järjestämisestä tienpidon sopimuksen mukaisesti enintään yhdeksällä tienpitoalueella. Väylävirasto vastaisi kuitenkin merkittävien tiehankkeiden rakentamisesta, mihin voi sisältyä rakennussuunnittelua ja rakentamista sekä näiden hankintaa. Merkittävänä tiehankkeina voitaisiin pitää esimerkiksi valtion talousarviossa erikseen nimettyjä valta- ja kantateitä sekä vilkkaita seututeitä tai päätieverkkoa koskevia hankkeita. Tällaisia voisivat olla myös hankkeet, joissa tarvitaan monipuolista erikoisosaamista tai kaikki hankkeet, joilla on ylimaakunnallista merkitystä tai vaikutuksia. Väyläviraston olisi tarkoituksenmukaista vastata tällaisten hankkeiden toteutuksesta, koska niihin voi liittyä hankkeen kokoon, resurssien tehokkaaseen käyttöön tai erityisosaamiseen liittyviä erityisiä tarpeita. Myös sellaisten hankkeiden, joissa on mukana useita osapuolia sopimusten perusteella tai joissa on kyse pitkäaikaisista sopimusjärjestelyistä, kuten esimerkiksi tunneleihin liittyvissä kansihankkeissa, toteutus voi usein olla tarkoituksenmukaista tehdä Väyläviraston toimesta. Se, milloin olisi kyse merkittävästä tiehankkeesta ja milloin Väylävirasto toimisi hankkeen toteuttajana, ratkaistaisiin yhdessä maakuntien ja Väyläviraston kesken tienpidon sopimuksen laatimisen yhteydessä.

Jokainen maakunta vastaisi oman alueensa tienpidon ja liikenteen suunnitelmaa sekä tienpidon sopimusta koskevasta päätöksenteosta. Tienpitoalueilla toiminnan järjestämistä koskevat merkittävät linjaukset tehtäisiin tienpitoalueeseen kuuluvien maakuntien välisessä yhteistyösopimuksessa, jonka hyväksymisestä kukin maakunta päättäisi.

14 §. *Yksityisen tien muuttaminen maantiekseksi ja asemakaava-alueiden maantiet.* Suomenkielisessä esityksessä pykälässä ja pykälän otsikossa yksityinen tie muutettaisiin muotoon yksityistie. Muutos vastaisi yksityistielain käsitteitä.

15 §. *Kiinteistöt ja yksityiset tiet.* Pykälän 2 momentti kumottaisiin tarpeettomana, koska yksityistien määritelmästä säädettäisiin lain 2 §:ssä.

1 a luku Liikennejärjestelmäsuunnittelu

15 b §. *Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma.* Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin maininta maakuntien toimenpiteistä. Pykälän 1 ja 3 momentissa tehtäisiin lisäksi kielellisiä korjauksia.

15 c §. *Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma.* Pykälässä säädettäisiin maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmasta ja sen sisällöstä. Jokaisen maakunnan tulisi laatia valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja siinä esitettyjen toimien täytäntöönpanon edistämiseksi toimialueelleen monivuotinen maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma. Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa voitaisiin esittää myös maakunnan oloista johtuvia muita maakunnallisia ja maakunnan erityispiirteistä johtuvia tavoitteita ja toimia liikkumisen ja liikennejärjestelmän toimivuuden, turvallisuuden ja kestävästi liikennejärjestelmän edistämiseksi ja kehittämiseksi. Liikennejärjestelmäsuunnitelmaan voitaisiin sisällyttää kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen edistämiseen liittyviä liikkumisen ohjausta koskevia tavoitteita ja toimenpiteitä. Maakuntalain 6 §:n 1 momentin 15 kohdan mukaisesti maakuntien tehtävänä olisivat myös liikkumisen ohjausta koskevat valtionavustustehtävät, joten liikkumisen ohjausta olisi luontevaa käsitellä myös liikennejärjestelmäsuunnitelmassa. Vastaavasti maakuntien tehtäviin kuuluisi maakuntalain 6 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan liikenneturvallisuus, jolloin myös sen käsittely maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa voisi olla tarkoituksenmukaista. Liikennejärjestelmän toimivuuteen liittyvien kysymysten yhtenä osa-alueena on jatkossa yhä vahvemmin älykkäiden liikenneratkaisujen, liikenteen digitalisaation ja automaation hyödyntäminen ja edistäminen, mihin liittyviä tavoitteita ja toimenpiteitä maakuntien liikennejärjestelmäsuunnitelmassa olisi syytä arvioida. Maakuntien liikennejärjestelmäsuunnitelmissa tulisi laajasti arvioida uusia toiminta- ja ratkaisumalleja liikennejärjestelmän kehittämiseksi. Maakunnan oloihin vaikuttavia tekijöitä voisivat olla muun muassa maantieteeseen, liikennemääriin, elinkeinotoimintaan ja -rakenteeseen, etäisyyksiin, liikennemuotoihin, väestörakenteeseen tai muihin maakunnallisiin tekijöihin liittyvät syyt. Kukin maakunta määrittellee erityispiirteitään tarkemmin itse maakuntastrategiassa. Suunnitelman toteutuksen kannalta olisi tärkeää sisällyttää suunnitelmaan ehdotus sen seurannasta.

Pykälän 1 momentin mukaan maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma olisi monivuotinen, pitkäjänteinen suunnitelma. Pykälän 2 momentin mukaan suunnitelman toteutumista ja vaikutavuutta maakunnan olisi arvioitava vähintään kerran valtuustokaudessa sekä tarvittaessa tarkistettava suunnitelma. Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma tuottaisi tavoitteet maakunnan nelivuotiselle tienpidon ja liikenteen suunnitelmalle, josta säädettäisiin myös tällä lailla.

Maakuntalain periaatteiden mukaisesti maakunnat olisivat itsehallinnollisia toimijoita. Maakunnat voisivatkin päättää, laaditaanko maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma ylimaakunnallisesti yhteistyössä yhden tai useamman muun maakunnan kanssa. Pykälän 3 momentin mukaan maakunnat voisivat myös päättää, laaditaanko maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma jonkin maakunnan muun strategisen suunnitelman, kuten maakuntastrategian tai maakuntaohjelman, yhteydessä tai osana. Joka tapauksessa maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelussa tulisi huomioida maakuntastrategian ja muiden maakunnan strategisten suunnitelmien tavoitteet sekä maakuntakaavan vaatimukset. Yhteensovittaminen maakunnan muuhun suunnitteluun tarkoittaisi myös maakunnassa tehtävää alueidenkäytön suunnittelua.

Liikennejärjestelmän jatkuvuuden ja toimivuuden kannalta on tärkeää, että maakuntien liikennejärjestelmäsuunnitelmat yhteensovitetaan maakunnan alueeseen rajoittuvien maakuntien liikennejärjestelmäsuunnitelmien kanssa. Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa olisi myös kiinnitettävä huomiota maakunnan alueen kuntien ja kaupunkiseutujen liikennejärjestelmää koskevaan suunnitteluun. Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman osalta yhteistyö kunnissa ja kaupunkiseuduilla tehtävän liikennejärjestelmäsuunnittelun kanssa tarkoittaisi muun muassa sitä, että kaupunkiseutujen tavoitteet ja suunnitelmat liikenteen, maankäytön, asumisen ja palveluiden kehittämiseksi otettaisiin huomioon ja sovitettaisiin yhteen maakunnan tason suunnittelun kanssa. Sama koskisi muun muassa joukkoliikennepalvelujen muuta kehittämistä. Yhteensovittaminen kuntien liikennejärjestelmäsuunnittelun kanssa on edellytys kokonaisvaltaiselle liikennejärjestelmän toimivuudelle. Kuntien katuverkko ja liikennejärjestelmä muodostavat valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviä liikenteen solmukohtia, jotka tulee huomioida osana kokonaisuutta.

Työ- ja elinkeinoministeriön valmisteleman hallituksen esityksen alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain 11 §:n mukaan lain tavoitteiden toteuttamiseksi voidaan laatia aiesopimuksia ja muunlaisia yhteistyösopimuksia. Liikennejärjestelmäsuunnitelman pohjalta olisi myös mahdollista tehdä sopimuksia, joita voitaisiin tehdä valtion tai toisten maakuntien kanssa. Suurten kaupunkiseutujen kuntien ja valtion välisiä maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimuksia on laadittu vuodesta 2016 Helsingin, Turun, Tampereen ja Oulun kaupunkiseuduilla. Tämä laki ei rajoita tai estä kuntien ja valtion välistä MAL-sopimusten mukaista vapaaehtoista sopimusmenettelyä kaupunkiseutujen liikennejärjestelmään koskien.

Pykälän 4 momentin mukaan maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmaan on kiinnitettävä huomiota maakunnan alueella toimivien viranomaisten toiminnassa. Tämä tarkoittaa, että esimerkiksi maakunnan kuntien tulisi omassa liikennejärjestelmäsuunnittelussaan kiinnittää huomiota maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman sisältöön ja tavoitteisiin. Myös Väylävirasto esimerkiksi rataverkon haltijan ominaisuudessa voisi olla tässä tarkoitettu alueella toimiva viranomainen. Suunnitelmalla ei olisi oikeudellisia vaikutuksia alueella toimivien muiden viranomaisten toimintaan tai sitovia vaikutuksia niiden päätöksentekoon.

15 d §. Menettely suunnitelmia valmisteltaessa. Pykälän 1 momentista poistettaisiin maininta maakuntien liitoista ja lisättäisiin maininta maakunnista. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jonka mukaan maakunnan olisi valmisteltava maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma vuorovaikutuksessa liikenteen hallinnonalan, alueensa kuntien, muiden maakuntien ja viranomaisten sekä muiden toimijoiden kanssa, joiden toimialaan liikennejärjestelmäsuunnitelma voi olennaisesti liittyä. Muilla toimijoilla tarkoitettaisiin muun muassa palvelun tuottajia, elinkeinoelämää, järjestöjä sekä satamien ja lentoliikenteen toimijoita. Tarvittaessa tätä vuorovaikutusta varten voitaisiin asettaa yhteistyöryhmä. Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelussa olisi ministeriölle, alueen kunnille sekä muille maakunnille ja toimijoille varattava tilaisuus antaa suunnitelmaluonnoksesta lausuntonsa. Maakunnat voisivat itse arvioida, miten maakunnan asukkaat saataisiin parhaiten mukaan valmistelutyöhön. Pykälän 2 ja 3 mo-

mentti siirrettäisiin 3 ja 4 momentiksi. Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin, että Liikenne- ja viestintävirasto ja Väylävirasto osallistuisivat kumpikin myös kuntien ja kaupunkiseutujen liikennejärjestelmiä koskevaan suunnitteluun. Momenttiin lisättäisiin maininta maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisesta.

15 e §. *Asetuksenantovaltuus.* Pykälän asetuksenantovaltuus laajennettaisiin koskemaan myös maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmaa. Vaikka maakunnilla on erilaisia liikennejärjestelmätarpeita, on perusteltua säätää yhdenmukaisia toimia, jotka koskevat pykälässä mainittuja asioita. Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma toteuttaa valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa, mutta myös vaikuttaa valtakunnalliseen suunnitelmaan.

1 b luku Tienpidon järjestäminen

Lakiehdotukseen lisättäisiin uusi luku 1 b, jossa säänneltäisiin tienpidon järjestämistä maakuntaudistuksessa.

15 f §. *Tienpitoalueet.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin maakunnille velvoite hoitaa tienpidon tehtävät yhteistoiminnassa enintään yhdeksällä tienpitoalueella jollakin maakuntalain 8 luvussa säädetyistä yhteistoimintamuodoista. Erityisesti erityisosaamisen tarpeesta ja henkilöresurssien niukkuudesta johtuen maakuntaudistuksen myötä tarvitaan maakuntien yhteistyötä tienpidon tehtävien hoitamisessa. Maakuntalain 8 luvussa säädetään maakuntien julkisoikeudellisen yhteistoiminnan muodoista, joita ovat yhteinen toimielin, yhteinen virka sekä sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta. Pykälässä edellytettäisiin, että maakunnat hoitaisivat niille tällä lailla säädettäviä tienpidon tehtäviä yhteistoiminnassa. Tällä tarkoitetaan ennen kaikkea tienpidon tehtäviin sisältyvää valmistelua ja toimeenpanoa. Päätökset tienpitoa koskevissa merkittävässä maakunnan toimivallassa olevissa asioissa tehtäisiin lähtökohtaisesti asianomaisessa maakunnassa. Näistä merkittävimpiä olisivat tienpitoalueesta sopiminen muiden maakuntien kanssa, maakunnalle valmistellun tienpidon ja liikenteen suunnitelman sekä Väyläviraston kanssa tehtävän tienpidon sopimuksen hyväksyminen.

Jäljempänä tässä laissa maantien suunnittelua, kunnossapitoa ja muita tienpidon tehtäviä koskevissa säännöksissä toimivalta olisi laissa kullakin maakunnalla, mutta tämän pykälän mukaisesti niitä olisi kuitenkin hoidettava yhteistoiminnassa muiden maakuntien kanssa enintään yhdeksällä tienpitoalueella.

Tienpitoalueella maakuntien yhteistyössä hoidettavia tienpidon tilaajatehtäväksi luonnehdittavia tehtäviä olisivat kokonaisuutena:

- Tienpidon ja rahoituksen suunnittelu
- Tienpidon ja liikenteen suunnitelman ja tienpidon sopimuksen valmistelu
- Maanteiden hankesuunnittelu
- Maanteiden suunnittelun, kunnossapidon ja rakentamisen hankinnat ja niiden toteutuksen seuranta
- Tietojen tuottaminen maantieverkosta.

Yhteistoiminnassa tienpitoalueella hoidettavia tehtäviä olisivat esimerkiksi seuraavissa lainkohdissa tarkoitetut tehtäviin liittyvä valmistelutyö ja, jos maakuntien välisessä yhteistyösopimuksessa niin sovitaan, myös tehtäviä koskevien päätösten tekeminen:

- 3 luvun mukaiset suunnittelutehtävät, kuten suunnitelmien vuoropuhelu, nähtäville asettaminen ja vastineen antaminen

HE 289/2018 vp

- 34 § mukaiset rajoitetun kunnossapidon esittäminen ja päättäminen kevyen liikenteen väylillä kunnossapidosta ilman liukkauden torjuntaa
- 35 §:n mukainen liikenteen rajoittaminen
- 36 §:n mukainen oikeus tilapäisen kulun järjestämiseen
- 38 §:n mukainen yksityistien liittymän tai maatalousliittymän rummun kunnossapito
- 40 §:n mukainen liittymän poistaminen
- 43 §:n mukaiset toimenpiteet erityisen talvitien ja kulkuväylän risteämissä
- 44 § ja 45 §:ssä tarkoitetut tehtävät ja oikeudet maantien suoja- ja näkemäalueella
- 51 §:n mukainen oikeus pystyttää lumiaita ja lumen sijoittaminen tiealueen ulkopuolelle.

Yhteistyösopimuksessa olisi sovittava tienpitoalueella hoidettavista tehtävistä sekä alueen maakuntien toimivallasta ja vastuista. Yhteistoiminnan muodosta riippumatta yhteistyösopimuksessa olisi sovittava lisäksi ainakin tienpitoalueen maakuntien edustamisesta, päätöksentekoprosesseista, resursseista ja kustannusten kattamisesta, tehtävän hoidon seurannasta, sopimuksen voimassaolosta ja sen muuttamisen periaatteista sekä muista tienpitotehtävien hoitamiseen liittyvistä keskeisistä kysymyksistä. Toimivaltajakoon ja tienpitoalueen maakuntien edustamiseen liittyen olisi tärkeää sopia maakunnille laissa säädettyjen tienpidon viranomais-tehtäviä kuten esimerkiksi 35 §:ssä tarkoitettua liikenteen rajoittamista hoitavasta maakunnasta ja tehtävää siellä hoitavasta tahosta. Koska tienpito rahoitetaan erillisrahoituksena, ja rahoituksesta sovitaan tienpitoalueen maakuntien ja tienpitäjän kesken tienpidon sopimuksessa, yhteistyösopimuksessa olisi tärkeää sopia erityisesti maakuntien yleiskatteellisella rahoituksella hoidettavista henkilöstökustannuksista. Edelleen yhteistyösopimuksessa olisi määriteltävä tehtäviin liittyvä tiedon tuottamisen ja ylläpitämisen vastuunjako.

Yhteisen toimielimen tapauksessa olisi lisäksi sovittava yhteisen toimielimen kokoonpanosta ja yhteistoimintaan osallistuvien maakuntien oikeudesta valita toimielimeen jäseniä, sekä siitä, mikä maakunta toimii maakuntalain 48 §:n tarkoittamana vastuumaakuntana. Yhteisen viran perustamisen tapauksessa olisi sovittava siitä, mikä sopimukseen osallistuvista maakunnista toimii työnantajan velvollisuuksista vastaavana maakuntana. Valittaessa yhteistyön muodoksi sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta olisi määriteltävä, minkä maakunnan viranhaltijalla tai viranhaltijoille tehtäviä annetaan hoidettavaksi.

Maakuntien tulisi sopia yhteistoiminnasta niin, että varmistettaisiin pykälän 2 momentin 1–3 kohdassa säädettyjen vaatimusten noudattaminen. Maakuntien välisillä yhteistyösopimuksilla olisi 1 kohdan mukaan varmistettava tienpidon kustannustehokas, yhtenäinen, asiantunteva ja pitkäjänteinen hoitaminen. Tienpitoa on ELY-keskuksissa tehostettu voimakkaasti, ja ELY-keskusten liikennevastuualueiden tehtävistä ja henkilöstöstä noin puolet on keskitetty joko yhteen tai useampaan ELY-keskukseen. Kunnossapidon ja rakentamisen hankinnat on vuoden 2016 alussa keskitetty neljälle hankinta-alueelle. Hankinta-alueet ovat tuoneet mukanaan tehokkuutta ja yhtenäistä toimintaa. Maakuntauudistuksen muuttaessa tienpidon toimijoiden kenttää on tienpidon tehtäviä kuitenkin tarkasteltava kokonaisuutena, eikä ole tarkoituksenmukaista edellyttää hankintatehtävien erillistä keskittämistä. Tienpidon rahoitus ja henkilöresurssit ovat kuitenkin jatkossakin niukat, minkä vuoksi maakuntien väliseltä yhteistyöltä edellytettäisiin tehtävien kustannustehokkaan ja asiantuntevan hoitamisen varmistamista. Kun maakuntauudistuksen johdosta kunkin 18 maakunnan ja tienpitoalueiden odotukset ja näkemykset tienpidon järjestämisestä voisivat vaihdella keskenään ja toisaalta myös valtuustokausittain saman maakunnan tai tienpitoalueen sisällä merkittävästikin, edellytettäisiin yhteistyösopimuksilta tienpidon yhtenäisyyden ja pitkäjänteisyyden varmistamista. Pitkäjänteisyyteen sisältyy myös odotus maakuntien yhteistoimintasopimusten vähintäänkin kohtalaiselle pysyvyydelle sekä riittäville perusteluille yhteistyöalueisiin kohdistuvien muutosten osalta. Tienpitoalueita koskevien yhteistyösopimusten muuttamisesta säädetäisiin lisäksi erikseen jäljempänä 15 i §:ssä. Maantieverkon yhtenäisyydestä huolehdittaisiin lisäksi Väyläviraston kanssa

tehtävien tienpidon sopimusten kautta ja Väyläviraston muutoin toteuttaman informaatio-ohjauksen keinoin.

Momentin 2 kohdan mukaan maakuntien välisellä yhteistyösopimuksella olisi varmistettava laissa säädetyn palvelutason toteutuminen sekä asiakastarpeiden huomioon ottaminen. Palvelutason vähimmäistaso määritettäisiin lain 1 luvussa. Tarkemmin palvelutason määrittely tapahtuisi edelleen maakuntien ja valtion välisessä tienpidon sopimuksessa. Yhteistyösopimuksella olisi kyettävä varmistamaan palvelutason toteuttaminen lain mukaisesti. Tavoite on tiiviissä yhteydessä tienpidon resursseihin sekä siten myös momentin 1 kohdan mukaiseen vaatimukseen tienpidon kustannustehokkaasta hoitamisesta. Palvelutason määrittely luo myös tien käyttäjien suunnalta erilaiset odotukset eri luokkiin kuuluville maanteille. Asiakastarpeiden huomioiminen sisältäisi vaaditun palvelutason täyttämisen lisäksi esimerkiksi maanteiden yhtenäisyyden odotuksen huomioimisen sekä joissain tapauksissa paikallisiin olosuhteisiin liittyvien täsmätoimenpiteiden mahdollistamisen.

Momentin 3 kohdan mukaan yhteistyösopimuksilla olisi muodostettava maantieteellisesti, kooltaan ja muutoinkin tarkoituksenmukaiset tienpitoalueet. Tienpitoalueeseen kuuluvien maakuntien tulisi sijaita vierekkäin muodostaen tarkoituksenmukaisen maantieteellisen kokonaisuuden esimerkiksi tienpidon hoitourakoiden järjestämistä ajatellen. Myös muodostettavien alueiden koolla on merkitystä urakkakokonaisuuksien muodostamisessa samoin kuin momentin 1 kohdassa tarkoitettun kustannustehokkuuden näkökulmasta. Alueiden tarkoituksenmukaisuuden arviointiin vaikuttavat myös esimerkiksi työssäkäyntialueet.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että yksittäinen maakunta voisi muodostaa tienpitoalueen yksin, jos se kykenee yksin järjestämään tienpitotehtävien hoitamisen 2 momentin vaatimukset täyttävällä tavalla, eikä tienpitoalueiden yhteismäärä ylitä yhdeksää.

15 g §. Tienpitoalueista sopiminen. Pykälän 1 momentin mukaan tienpitoaluetta koskeva yhteistyösopimus olisi laadittava toistaiseksi voimassa olevana. Kuten edellä 15 f §:n 1 momentin yksityiskohtaisissa perusteluissa on esitetty, tienpidon pitkäjänteisen hoitamiseen liittyy myös odotus tienpitoalueiden vähintäänkin kohtalaisesta pysyvyydestä, eikä tienpitoalueita koskevia sopimuksia siksi tulisi laatia määräaikaisina. Momentissa säädettäisiin lisäksi, että tienpitoaluetta koskeva sopimus tulisi voimaan sen laatimista seuraavan kalenterivuoden alusta. Maakuntaudistuksen voimaantullessa yhteistyösopimuksen tulisi olla voimassa ja sovellettavissa ensimmäisen kerran 1.1.2021 alkaen, jolloin vastuu tämän lain mukaan maakunnille tulevista tienpidon tehtävistä siirtyisi maakunnille. Myös mahdollisesti myöhemmin laadittavat yhteistyösopimukset tulisivat voimaan aina kalenterivuoden alusta.

Liikenne- ja viestintäministeriön on voitava varmistaa ennen tehtävien siirtymistä maakunnille ja myöhemmin mahdollisia uusia yhteistyösopimuksia solmittaessa, että sopimus ylimaakunnallisesta yhteistyöstä täyttäisi tienpidon tehtävien hoidolle 15 f §:n 2 momentissa säädettävät vaatimukset. Maakunnilla tulisi lisäksi olla riittävästi aikaa organisoida tehtävien hoito sopimuksen hyväksymisen tai, jos maakunnat eivät pääsisi yhteistoiminnasta sopimukseen, valtioneuvoston päätöksen ja sitä täydentävän maakuntien sopimuksen hyväksymisen jälkeen. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tämän vuoksi, että maakuntien olisi valmisteltava ja hyväksyttävä 15 f §:ssä tarkoitettu yhteistyösopimus siten, että ensimmäinen hyväksytty sopimus voitaisiin toimittaa tiedoksi liikenne- ja viestintäministeriölle ja Väylävirastolle viimeistään 29 päivänä helmikuuta 2020. Sen jälkeen laadittavat joko uudet tai muutetut yhteistyösopimukset voitaisiin toimittaa tiedoksi liikenne- ja viestintäministeriölle ja Väylävirastolle 30 päivänä elokuuta yhteistyösopimuksen voimaantuloa edeltävänä vuonna.

Pykälän 3 momentin mukaan maakuntien tulisi varata liikenne- ja viestintäministeriölle ja tienpitäjälle tilaisuus lausua maakuntien yhteistoimintaa koskevasta sopimuksesta viimeistään kahdeksan viikkoa ennen sopimuksen hyväksymistä.

Liikenne- ja viestintäministeriö esittäisi lausunnossaan näkemyksensä siitä, täyttääkö maakuntien sopima yhteistyösopimus laissa tehtävien hoidolle asetetut vaatimukset. Jos ministeriö arvioisi, että maakuntien sopimus yhteistoiminnasta olisi vaatimusten täyttämiseksi puutteellinen, ministeriön ja maakuntien olisi neuvoteltava asiasta. Maakunnat voisivat neuvottelun perusteella tarvittaessa tarkistaa sopimusta ennen sen hyväksymistä.

15 h §. *Maakuntien yhteistyötä koskevan sopimuksen korvaaminen valtioneuvoston päätöksellä.* Pykälän mukaan valtioneuvosto voisi päättää maakuntien yhteistoiminnasta tienpidon tehtävissä, jos maakunnat eivät pääsisi tehtävien hoitamisesta lain 15 f §:n mukaiseen sopimukseen. Valtioneuvoston toimivalta koskisi niitä maakuntia ja niitä tehtäviä, joiden osalta sopimusta ei olisi saatu aikaan.

Yhteistoiminnasta päättäminen voisi tulla valtioneuvoston ratkaistavaksi paitsi silloin, kun maakunnat eivät lainkaan sopisi tehtävien hoitamisesta, myös siinä tapauksessa, että maakuntien sopimuksella hyväksymä yhteistoiminta arvioitaisiin riittämättömäksi täyttämään lain 15 f §:n 2 momentissa tehtävän hoidolle säädetyt vaatimukset. Arvion tekisi liikenne- ja viestintäministeriö sen jälkeen, kun maakunnat olisivat toimittaneet ministeriölle lain 15 g §:n 3 momentissa tarkoitetun neuvottelun tuloksena valmisteleman sopimuksen.

Valtioneuvosto voisi 2 momentin mukaan päättää, että maakuntien yhteistoiminta järjestettäisiin maakuntalain 48 §:ssä tarkoitetun maakuntien yhteisen toimielimen avulla. Tällöin valtioneuvosto voisi samalla päättää, mikä yhteistoiminnan osapuolina olevista maakunnista toimisi maakuntalain 48 §:n 1 momentissa tarkoitettuna vastuumaakuntana, ja päättää maakuntalain 49 §:n 1–3 kohdassa tarkoitetuista yhteistä toimielintä koskevista seikoista. Tienpidon tehtävien hoitamista varten perustettava yhteinen toimielin olisi vastuumaakunnan valtuuston ja maakuntahallituksen alainen toimielin, ja sen alaisena toimiva organisaatio olisi osa vastuumaakunnan organisaatiota.

Valtioneuvosto voisi päättää myös muista yhteisen toimielimen perustamiseksi välttämättömistä seikoista, joista säädetään maakuntalain 49 §:n 1–3 kohdassa ja jotka koskevat maakuntien vapaaehtoisesta toimielimestä tehtävää sopimusta. Valtioneuvosto määräisi siten yhteisen toimielimen tehtävistä, yhteisen toimielimen kokoonpanosta ja siihen osallistuvien maakuntien oikeudesta valita toimielimeen jäseniä sekä tehtävien hoidosta aiheutuvien kustannusten laskennan ja niiden jakautumisen perusteista.

Valtioneuvosto voisi lisäksi antaa muita määräyksiä, jotka olisivat tarpeen tehtävien hoidolle lain 15 f §:n 2 momentissa säädettyjen vaatimusten täyttämiseksi.

Tavoitteena on, että maakunnat sopivat keskenään yhteistoiminnan järjestämisestä. Valtioneuvoston määräysten tulisi siksi olla voimassa vain siihen saakka, kunnes maakunnat sopisivat asiasta laissa tarkoitetulla tavalla. Valtioneuvoston päätöksessä olisi tämän vuoksi aina määrättävä menettelystä, jolla valtioneuvoston antamat määräykset voitaisiin myöhemmin korvata maakuntien tekemällä 15 i §:n mukaisella sopimuksella. Valtioneuvoston päätös olisi kuitenkin voimassa sen kalenterivuoden loppuun, jonka aikana maakunnat pääsevät yhteistyösopimukseen. Vaatimus on tarpeen muun muassa tienpidon sopimuksia koskevan menettelyn vuoksi. Kesken vuotta tapahtuvien muutosten järjestäminen hankaloittaisi tienpidon järjestämistä kohtuuttomasti.

Pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvoston päätös valmisteltaisiin liikenne- ja viestintäministeriössä. Valmistelun aikana ministeriön olisi kuultava päätöksen kohteena olevia maakuntia sekä muita ministeriöitä ja viranomaisia.

Valtioneuvoston tämän pykälän nojalla tekemästä päätöksestä voisi valittaa niin kuin 105 §:ssä säädetään. Päätösten välittömästä toimeenpanosta säädetään 107 §:ssä.

15 i §. *Tienpitoalueita koskevat muutokset.* Pykälässä säädettäisiin tienpitoalueisiin tehtävien muutosten edellytyksistä. Pykälän 1 momentin mukaan tienpitoaluetta koskevaa 15 f §:ssä tarkoitettua yhteistyösopimusta voisi muuttaa tai sen voisi irtisanoa uuden sopimuksen laatimiseksi enintään kerran maakunnan valtuustokaudessa. Koska tienpitoalueilta odotettaisiin tiettyä pysyvyyttä, olisi tällaisten muutosten tai irtisanomisten toteuttamisen edellytyksenä lisäksi, että toimintaympäristössä, rahoituksen tasossa tai muissa olosuhteissa olisi tapahtunut tienpitoalueen toimintaan vaikuttava olennainen muutos taikka että sopimuksen muuttamisella tai irtisanomisella ja uuden sopimuksen laatimisella voitaisiin parantaa 15 f §:n 2 momentissa tarkoitettuja vaatimusten toteutumista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että yhteistyösopimuksen muuttamiseen ja uuden yhteistyösopimuksen laatimiseen sovellettaisiin, mitä 15 g ja 15 h §:ssä säädetään yhteistyösopimuksesta ja sen korvaamisesta valtioneuvoston päätöksellä. Muutosten ja uusien sopimusten laatimista ja voimaantuloa koskisivat siten 15 g §:n menettelyä koskevat säännökset, ja tarvittaessa olisi niidenkin kohdalla mahdollista korvata sopimus valtioneuvoston päätöksellä.

15 j §. *Tienpidon rahoitus.* Valtio vastaisi edelleen lain 10 §:n mukaisesti tienpidosta ja sen kustannuksista Väyläviraston toimiessa tienpitäjänä. Tässä pykälässä ehdotetaan säädettäväksi maakuntien tienpidon rahoituksesta.

Pykälän 1 momentin mukaan rahoitus jaettaisiin maakunnittain tieverkon ja liikenteen ominaisuuksiin sekä muihin olosuhteisiin perustuen niin, että varmistettaisiin maantieverkon ja sen kunnan yhtenäisyys ja 13, 13 a ja 33 §:ssä säädettyjen vaatimusten, eli tienpidon yleisten vaatimusten, palvelutason ja kunnossapidon tason, toteutuminen. Tieverkon ja liikenteen ominaisuuksilla tarkoitetaan esimerkiksi tieverkon pituutta, liikennemäärää ja koostumusta sekä teiden ja siltojen kuntoa. Muut olosuhteet voisivat olla esimerkiksi maantieteellisistä tekijöistä johtuvia vaikutuksia keleihin ja sen seurauksena esimerkiksi auraustarpeisiin. Jakomallin tavoitteena on varmistaa väyläverkoston kunnan tasapuolinen kehittyminen maan eri osissa. Väylävirasto kohdentaisi rahoituksen kullekin 18 maakunnalle tienpitoalueiden maakuntien kanssa tehtävien tienpidon sopimusten perusteella. Vaikka tienpitoa olisi hoidettava ylimaakunnallisessa yhteistyössä enintään yhdeksällä tienpitoalueella, jaettaisiin rahoitus 18 maakunnan jaolla.

Käytännössä rahoituksen jaolla annettaisiin tienpitoalueelle rahoituskehys, tienpidon hankintojen valmisteluun. Tienpidon menot olisivat jatkossakin valtion menoja. Menot näkyisivät valtion talousarviossa perusväyläpidon momentilla. Valtion tilinpäätöksessä näkyisi tuotto-kululaskelmassa kaikki juoksevat kulut. Investoinnit aktivoitaisiin taseen varallisuuden lisäykseksi (perusväyläpidon tienpidon menoista noin puolet aktivoidaan taseeseen). Tieinvestoinneista muodostuva varallisuus olisi kokonaan valtion taseessa. Valtion ja maakunnan väliseen sopimukseen perustuviin tienpidon toimeksiantotehtäviin osoitettava erillisrahoitus käsiteltäisiin maakunnassa toimeksiantovarojen ryhmään kuuluvana tapahtumana maakunnan taseessa. Tienpidon menoja ei merkittäisi maakunnan talousarvion käyttötalousosaan eikä investointiosaan. Menot eivät näkyisi maakunnan tuloslaskelmassa toiminnan kuluina eivätkä suoritettuihin investointeihin varallisuuden kasvuna taseessa.

Tienpidon sopimuksessa tulisivat toisaalta lisäksi huomioituiksi tienpidon valtakunnalliset toimintalinjat, maakuntien tienpidon ja liikenteen suunnitelmat sekä valtion talousarvio, jotka vaikuttavat rahoituskysymyksiin. Samoin rahoituskysymyksiin ja tienpidon sopimukseen vaikuttaisivat liikenne- ja viestintäministeriön Väylävirastoon tulosoheutusprosessissa kohdistamat tavoitteet, joilla valtakunnallisen liikennepolitiikan sekä erityisesti valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteita voitaisiin osaltaan viedä käytäntöön.

Pykälän 2 momentin mukaan Väyläviraston olisi varattava osa tienpidon talousarviorahoituksesta kohdistettavaksi tienpitäjälle Väylävirastoon siirtyviin tienpidon valtakunnallisiin tehtäviin sekä teemaohjelmiin ja äkillisiin tai ennakoimattomiin korjaustarpeisiin, joita maakuntien rahoituskehyksellä ei olisi mahdollista toteuttaa. Teemaohjelma voi olla esimerkiksi liikenneturvallisuusohjelma. Korjaustarpeita voisi aiheutua esimerkiksi tulvista tai muista sääolosuhteista tai muista ennalta arvaamattomista vaurioista. Väylävirastoon varattua keskitettyä rahoitusta jaettaisiin maakuntiin tienpitoalueille 1–2 kertaa vuodessa yllättävistä tarpeista erikseen käytyjen keskustelujen jälkeen.

15 k §. Tienpidon ja liikenteen suunnitelma. Pykälässä säädettäisiin tienpidon ja liikenteen nelivuotisesta suunnitelmasta. Pykälän 1 momentin mukaan suunnitelma olisi laadittava jokaiselle 18 maakunnalle. Suunnitelma olisi tarkoitus valmistella maakuntien valtuustokausittain. Suunnitelma laadittaisiin valtuustokauden aluksi. Suunnitelmassa olisi käsiteltävä asiakastarpeita, teiden kunnossapitoa, eli teiden hoitoa ja muun muassa siltojen ja päällysteiden korjaamista, alueellisia investointeja ja niiden rahoitusta sekä muita maakunnan tienpitoon liittyviä kysymyksiä. Suunnitelmassa olisi käsiteltävä suunnitelman arvioituja vaikutuksia siihen sisältyvien toimenpiteiden vaikutuksia arvioimalla. Maakunnat voisivat halutessaan sisällyttää suunnitelmaan myös muita maakunnan vastuulla olevia liikennetehtäviä koskevia asioita. Näitä tehtäviä ovat maakuntalain mukaisesti yksityistieavustusten ja liikkumisen ohjauksen valtionavustustehtävät, liikennejärjestelmäsuunnittelu, liikenneturvallisuustyön koordinointi sekä, mikäli maakunta on ottanut ne tehtäväkseen, henkilöliikenteen ja saaristoliikenteen suunnittelu- ja järjestäminen. Tienpidon ja liikenteen suunnitelma olisi keskeinen asiakirja tienpidon sopimuksen valmistelussa.

Tienpidon osalta suunnitelmassa käsiteltäviä asiakokonaisuuksia voisivat olla esimerkiksi:

- Tienpidon rahoitus
- Asiakastarpeet ja tieliikenteen tila alueella
- Teiden kunnossapito (hoito ja korjaukset)
- Alueelliset investoinnit ja niiden suunnittelu
- Liikenteen ja tienpidon vaikutukset.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että tienpidon ja liikenteen suunnitelma valmisteltaisiin maakunnan omasta toimesta tai tienpitoalueella maakuntien välisen yhteistyösopimuksen mukaisesti. Koska suunnitelma koskisi kuitenkin yksittäistä maakuntaa, olisi yhteistyösopimuksen mukaisesti suunnitelman laatimisesta vastaavan toimijan tehtävä valmistelussa yhteistyötä sen maakunnan kanssa, jota suunnitelma koskisi. Yhteistyön laadusta ja tavasta voisivat maakunnat sopia keskenään. Päätösvalta suunnitelman hyväksymiseen olisi sillä maakunnalla, jota suunnitelma koskee.

Tienpidon ja liikenteen suunnitelma on tärkeä myös maakunnan alueen kuntien ja niiden liikennettä koskevien tehtävien sekä kuntien ja maakunnan yhteistyön kannalta esimerkiksi kunnossapidossa ja liikenteen ohjauksessa. Kunnille tulisi siksi tarjota mahdollisuus esittää näkemyksensä tienpidon ja liikenteen suunnitelmasta siten, että tienpitoalue tai maakunta tarjoaa

alueen kunnille tilaisuuden antaa lausunto suunnitelmaluonnoksesta. Myös nykyisin ELY-keskukset ovat pyytäneet kannanottoja kunnilta vastaaviin suunnitelmiin.

Lähtökohdat suunnitelman valmisteluun tulisivat paitsi tienpitäjän ohjauksesta erityisesti kunkin maakunnan maakuntaohjelmasta ja -strategiasta sekä maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmasta. Tienpidon ja liikenteen suunnitelma olisi edellä mainittuja ohjelmia täydentävä ja täsmentävä ja toimeenpanoon tähtäävä asiakirja.

Laissa ei olisi estettä sisällyttää tienpidon ja liikenteen suunnitelma johonkin muuhun maakunnan toimintaa koskevaan suunnitelmaan tai muuhun vastaavaan kokonaisuuteen.

15 l §. *Tienpidon sopimus.* Tienpitäjä ja tienpitoalue valmistelisivat *1 momentin* mukaan tienpidon järjestämiseksi nelivuotisen tienpidon sopimuksen. Sopimusvalmistelun perustana olisi edellä 15 k §:n perusteluissa selostetulla tavalla maakunnan tienpidon ja liikenteen suunnitelma. Sopimus voitaisiin käytännössä tehdä vahvemmin sitovaksi ensimmäisen sopimusvuoden osalta, ja 15 k §:ssä säädettävissä vuosittaisissa neuvotteluissa sopimusta voitaisiin päivittää aina edellisen vuoden sopimusta tarkistamalla ja seuraavaa vuotta koskevien merkintöjen täsmentämisellä.

Tienpidon sopimuksessa olisi kyse erityisesti tienpitoalueella tulevana toimintavuonna toteuttavista toimenpiteistä ja niiden rahoituksesta. Tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta rahoituksesta ja sen suuntaamisesta sovittaisiin tienpidon tuotteittain. Pykälän *2 momentin* mukaan sopimuksessa olisi sovittava tienpitoalueen maakuntien käyttöön tulevista rahoitusvarauksista. Siitä, mihin kunnossapitoluokkaan kukin maantie kuuluisi, päätettäisiin tienpidon sopimuksessa. Sopimuksessa olisi sovittava lisäksi tienpitoa koskevista tavoitteista sekä toimintatavoista varautumiseen liittyvistä toimenpiteistä, tienpidon omavalvonnan järjestämisestä, toimintaa ja taloutta koskevista tavoitteista sekä raportoinnista ja muista tarpeellisista tienpitoa koskevista asioista. Tienpitäjän ja maakuntien varautumisvelvollisuudesta säädettäisiin jäljempänä 100 §:ssä. Tienpidon sopimuksessa olisi sovittava tämän velvollisuuden täyttämiseksi tarpeellisista toimenpiteistä. Lisäksi sopimuksessa olisi huomioitava Puolustusvoimien raskaiden ajoneuvojen kuljettaminen myös sellaisilla teillä, joilla ei muutoin ole kaupallista liikennettä.

Omavalvonnasta säädettäisiin 100 b §:ssä, ja myös siinä säädettävien velvoitteiden toteuttamiseen liittyvistä toimista Väyläviraston ja tienpitoalueen yhteistyössä olisi tarpeen sopia tienpidon sopimuksessa. Sopimuksessa olisi lisäksi tarpeen sopia tarpeellisista vastuu- ja vahingonkorvauskysymyksistä esimerkiksi sen varalle, että sopimusosapuolet eivät toteuttaisi sopimuksessa sovittuja pykälässä lueteltaviin asioihin liittyviä velvollisuuksiaan.

Tienpitoalueen, maakuntien ja tienpitäjän välillä tehtäisiin vain yksi sopimus, joka kaikkien sopimusosapuolten olisi hyväksyttävä. Sopimusosapuolia olisivat kaikki tienpitoalueen maakunnat. Sopimus voisi kuitenkin sisältää jokaista tienpitoalueeseen kuuluvaa maakuntaa koskevan erillisen osion. Tällä mahdollistettaisiin rahoituksen ja toimenpiteiden kohdistumisen näkyväksi tekeminen tienpitoalueen sisällä. Maakuntakohtaisten osion sisällyttäminen sopimukseen ei kuitenkaan olisi pakollista.

15 m §. *Tienpidon sopimusta koskeva menettely.* Pykälän *1 momentin* mukaan tienpitoalueella olisi laadittava luonnos tienpidon ja liikenteen suunnitelmasta ennen tienpitäjän kanssa käytäviä tienpidon sopimusta koskevia neuvotteluita. Suunnitelmat toimitaisivat sopimusneuvotteluiden lähtökohdana, ja ne olisivat keskeisiä asiakirjoja tienpidon sopimuksen valmistelussa.

Pykälän 2 momentin mukaan sopimusneuvottelut käytäisiin vuosittain syksyisin. Kuten edellä 15 m §:n perusteluissa on mainittu, tarkoittaisi tämä käytännössä sitä, että tienpidon ja liikenteen suunnitelma tai suunnitelmaluonnos olisi laadittava touko-syyskuussa. Sopimuksessa sovitaisiin ensimmäinen vuosi täsmällisesti ja seuraavat vuodet väljemmin. Ensimmäisen vuoden osalta voitaisiin tienpitoalueella tarvittaessa laatia tarkempi toimintasuunnitelma tai muu ensimmäistä sopimusvuotta koskeva kuvaus, joka voitaisiin myös sisällyttää tai liittää sopimukseen. Sopimusta tarkistettaisiin vuosittain ja tarvittaessa toimintaympäristön muuttuessa esimerkiksi tulva-, myrsky tai muiden sellaisten tilanteiden seurauksena.

Sopimusneuvotteluihin osallistuisivat 3 momentin mukaan tienpitäjän edustajat Väylävirastosta ja tienpitoalueen edustajat yhteistyöalueen maakuntien välisen sopimuksen mukaisesti. Neuvotteluihin voisi siis maakuntien välisen sopimuksen mukaisesti osallistua tienpitoalueella tehtävistä vastaavan maakunnan tai kaikkien maakuntien edustajia. Sääntely mahdollistaisi asiasta sopimisen tienpitoalueen kesken, ja asian järjestämisen resurssien ja muiden kysymysten kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Neuvotteluihin osallistuvista edustajista ei olisi välttämätöntä sopia maakuntien välisessä yhteistyösopimuksessa, vaan siitä voitaisiin sopia tienpitoalueen sisällä myös muulla tavalla. Sopimuksen allekirjoittaisivat tienpitäjän edustaja ja tienpitoalueen maakuntien edustajat.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että jos tässä pykälässä tarkoitetuissa neuvotteluissa ei päästäisi sopimukseen, olisi asiasta neuvoteltava vielä niin, että myös liikenne- ja viestintäministeriö osallistuisi neuvotteluihin.

15 n §. *Tienpidon sopimuksen korvaaminen valtioneuvoston päätöksellä.* Jos tienpidon sopimuksesta ei päästäisi sopimukseen eikä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa käytävissä neuvotteluissa päästäisi yhteisymmärrykseen, tekisi valtioneuvosto liikenne- ja viestintäministeriön esittelystä päätöksen tienpidon sopimuksella ratkaistavista asioista. Tämä olisi välttämätöntä jatkuvuuden sekä yleistä liikennettä ja välttämättömiä kulkutarpeita palvelevien maanteiden käytettävyyden turvaamiseksi. Ilman sopimusta tienpitoalueella ei olisi käytettävissään tienpidon rahoitusta, ja välttämättömiä tienpidon päivittäisiä ja muita toimia voisi jäädä tekemättä.

Valtioneuvoston olisi 2 momentin mukaan samalla määrättävä menettelystä, jolla valtioneuvoston päätös voitaisiin korvata tienpitäjän ja tienpitoalueen maakuntien välisellä sopimuksella. Tavoitteena on asiasta sopiminen, ja valtioneuvoston päätöksen tulisi siksi olla voimassa vain siihen asti, kunnes tienpidon sopimuksesta on päästy yhteisymmärrykseen osapuolten kesken.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston päätös valmisteltaisiin liikenne- ja viestintäministeriössä ja sen valmistelussa olisi kuultava niitä maakuntia, joita päätös koskee, tienpitäjää sekä muita ministeriöitä ja viranomaisia, joiden toimialaan tienpito voi olennaisesti liittyä.

Valtioneuvoston tämän pykälän nojalla tekemästä päätöksestä voisi valittaa niin kuin 105 §:ssä säädetään. Päätösten välittömästä toimeenpanosta säädetään 107 §:ssä.

2 luku Maantien suunnittelu

15 f §. *Maantien suunnittelun tehtävät.* Pykälän numero muutettaisiin 15 o §:ksi. Pykälän 1 momentissa viittaus 15 g ja 15 h §:ään muutettaisiin viittaukseksi 15 p ja 15 q §:ään. Pykälän 2–4 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi. Pykälän 4 momentissa alueellinen liikennejärjestelmäsuunnittelu muutettaisiin maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi.

15 g §. *Hankearviointi.* Pykälän numero muutettaisiin 15 p §:ksi. Pykälän *1 momentissa* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi.

15 h §. *Yleissuunnittelua ja tiesuunnittelua koskevat suunnitteluperusteet.* Pykälän numero muutettaisiin 15 q §:ksi. Pykälän *2–4 momentissa* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi.

16 §. *Tutkimusoikeus.* Pykälän *2 momentissa* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi.

17 §. *Tien suunnittelu ja alueiden käytön suunnittelu.* Pykälän *1 momentissa* tehtäisiin kielellinen korjaus. Pykälän *3 momenttiin* lisättäisiin maininta tien luonteen selvittämisestä tarvittaessa myös maakunnan kanssa. Maininta maakuntien liitosta poistettaisiin. Yleissuunnitelmien ja tiesuunnitelmien laatiminen jakautuisi jatkossa tienpitoalueella tienpitotehtäviä hoitavalle maakunnalle ja tienpitäjälle. Maakunnan vastatessa suunnittelusta viittaus maakuntaan jäisi tarpeettomaksi. Silloin, kun suunnittelusta vastaisi tienpitäjä, olisi yhteistyö maakunnan kanssa kuitenkin edelleen tarpeen selvitettäessä tien sijainnin ja muun maankäytön suhdetta.

19 §. *Yleissuunnitelman sisältö.* Pykälän *1 ja 2 momentissa* tehtäisiin kielellisiä korjauksia. Pykälän *2 momentissa* alueellinen liikennejärjestelmäsuunnittelu muutettaisiin maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi. Lisäksi viittaukset 15 g ja 15 h §:ään muutettaisiin viittauksiksi 15 p ja 15 q §:ään.

22 §. *Tiesuunnitelman sisältö.* Pykälän *4 momentissa* alueellinen liikennejärjestelmäsuunnittelu muutettaisiin maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi. Lisäksi viittaukset 15 g ja 15 h §:ään muutettaisiin viittauksiksi 15 p ja 15 q §:ään. Pykälän 1, 3 ja 4 momentissa tehtäisiin lisäksi suomenkielistä esitystä koskevia kielellisiä korjauksia.

23 §. *Liitännäisalueet ja tietyötä varten tarvittavat erityiset oikeudet.* Suomenkielisessä esityksessä pykälän *1 momentissa* tehtäisiin kielellinen korjaus. Pykälän *2 momentissa* yksityinen tie muutettaisiin muotoon yksityistie. Muutos vastaisi yksityistielain käsitteitä.

24 §. *Yksityisten teiden liittymät ja maatalousliittymät sekä laskuoajat tiesuunnitelmassa.* Suomenkielisessä esityksessä pykälän otsikossa ja *1 ja 2 momentissa* yksityinen tie muutettaisiin muotoon yksityistie. Muutos vastaisi yksityistielain käsitteitä. Lisäksi pykälän *2 momentissa* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin tienpitäjäksi.

25 §. *Tiesuunnitelma erityistapauksissa.* Suomenkielisessä esityksessä pykälässä yksityinen tie muutettaisiin muotoon yksityistie. Muutos vastaisi yksityistielain käsitteitä.

27 §. *Vuorovaikutus.* Pykälän *1 momentissa* on kyse kiinteistönomistajien ja asianosaisten vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta. Momentissa poistettaisiin tarpeettomana maininta kunnista, sillä velvollisuus yhteistyön tekemiseen kuntien kanssa suunnitelmia laadittaessa perustuu lain 15 f §:n 3 momenttiin. Velvollisuus pyytää lausunto kunnalta ja muilta viranomaisilta taas perustuisi jatkossakin tämän pykälän 4 momenttiin. Pykälän *1–4 momentissa* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi. Pykälän *2 momentissa* kunnan velvollisuus kuuluttaa muutettaisiin maakunnan velvollisuudeksi. Kuuluttamisen tavasta ei enää erikseen säädettäisi, vaan tämän pykälän mukaiseen kuuluttamista koskevaa 108 §:ää, jonka mukaan olisi sovellettava maakuntien ilmoituksia koskevaa maakuntalain mukaista menettelyä. Momentissa tehtäisiin lisäksi kielellinen korjaus. Pykälän *4 momentissa* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen velvollisuus pyytää lausunto maakunnan liitolta poistettaisiin. Momenttiin lisättäisiin maininta Valtion lupa- ja valvontavirastosta. Voimassa olevan lain

mukaan muistutukset on tullut toimittaa kunnalle, joka on huolehtinut suunnitelman nähtävillä laittamisesta, ja kunnan on tullut toimittaa lausuntonsa suunnitelmasta ja sitä vastaan tehdyistä muistutuksista sekä jätetyt muistutuskirjelmat tienpitoviranomaiselle. Koska jatkossa nähtävänä pitämisestä kuulutettaisiin maakunnan ilmoituksia koskevan menettelyn mukaisesti, lisättäisiin 4 momenttiin säännös, jonka mukaan maakuntien olisi varattava niille kunnille, joiden alueelle suunnitelma sijoittuu, mahdollisuus lausua myös suunnitelmaa vastaan esitetyistä muistutuksista. Asiasta olisi tarkoituksenmukaista säätää samassa momentissa, jossa säädetään velvollisuudesta lausunnon pyytämiseen kunnilta muutoinkin.

27 a §. Ennakkoneuvottelu. Pykälässä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset muutettaisiin maakunniksi. Pykälään lisättäisiin maininta Väyläviraston mahdollisuudesta pyytää ennakkoneuvottelua sekä Väyläviraston ja muiden viranomaisten tietojenvaihdosta.

27 b §. Yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymisesitys. Pykälän 1 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi. Pykälään lisättäisiin maakunnalle velvoite ilmoittaa tienpitäjälle suunnitelman toimittamisesta Liikenne- ja viestintävirastolle hyväksyttäväksi. Vastaavasti kuin lain 16 § edellyttää maakuntaa ilmoittamaan suunnitelman laatimisen aloittamisesta sekä näihin liittyvien tutkimusten aloittamisesta tienpitäjälle, myös suunnitelman toimittamisesta hyväksyttäväksi on viivytyksettä ilmoitettava tienpitäjälle. Myös lain 103 §:n mukaan Liikenne- ja viestintävirasto toimittaa yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymistä sekä niiden voimassaoloajan pidentämistä koskevan päätöksen maakunnalle ja tienpitäjällä.

Lisäksi pykälän 2 ja 3 momentissa 15 g ja 15 h § muutettaisiin 15 o ja 15 p §:ksi.

30 §. Suunnitelmien muuttaminen ja vähäinen poikkeaminen. Pykälän 2 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi.

31 §. Suunnitelmien voimassaoloaika. Pykälän 1 ja 3 momenttia täsmennettäisiin siten, että Liikenne- ja viestintävirasto voisi pidentää yleis- ja tiesuunnitelman määräaika hakemuksesta tai omasta aloitteestaan. Hakemuksen voisi tehdä esimerkiksi maakunta, tienpitoalue tai Väylävirasto.

32 §. Seuranta ja jälkiarviointi. Pykälän 2 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi sekä 15 g §:n viittaus muutettaisiin 15 p §:ksi.

3 luku Maantien kunnossapito, väliaikaiset liikennejärjestelyt sekä liittymät ja maantiehen kohdistuvat muut toimenpiteet

34 §. Rajoitettu kunnossapito. Pykälän 1 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin tienpitäjäksi. Momenttia täsmennettäisiin siten, että tienpitäjä tekisi päätöksen maakunnan esityksestä. Pykälän 2 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi.

35 §. Liikenteen tilapäinen kieltäminen tai rajoittaminen. Pykälän 1 ja 2 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi.

36 §. Tilapäinen kulkutie. Pykälän 1 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi. Momentin viittaus yksityisistä teistä annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi yksityistielakiin. Lisäksi suomenkielisessä esityksessä yksityinen tie muutettaisiin muotoon yksityistie. Muutos vastaisi yksityistielain käsitteitä. Pykälän 2 momentissa viit-

taus tieliikennelakiin (267/1981) muutettaisiin viittaukseksi uuteen tieliikennelakiin (729/2018), joka tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2020.

37 §. Liittyminen maantiehen. Suomenkielisessä esityksessä pykälän 1 ja 2 momentissa yksityinen tie muutettaisiin muotoon yksityistie. Muutos vastaisi yksityistielain käsitteitä. Pykälässä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi.

38 §. Liittymän ja ylityskohdan tekeminen, kunnossapito ja muuttaminen. Pykälän 1, 2 ja 4 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi. Pykälän 1 momenttia täsmennettäisiin siten, että myös maakunta voisi tienpitoa koskevan sopimuksen perusteella vastata kunnossapidosta.

Suomenkielisessä esityksessä pykälän 1 ja 2 momentissa yksityisen tien pitäjä muutettaisiin muotoon yksityistien pitäjä. Lisäksi yksityinen tie muutettaisiin muotoon yksityistie. Muutos vastaisi yksityistielain käsitteitä.

39 §. Yksityisen tien, kadun ja moottorikelkkailureitin katkaiseminen. Suomenkielisessä esityksessä pykälässä ja pykälän otsikossa yksityinen tie muutettaisiin muotoon yksityistie. Muutos vastaisi yksityistielain käsitteitä.

40 §. Liittymän poistaminen. Pykälän 2 ja 3 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi. Suomenkielisessä esityksessä pykälän 2 momentissa yksityinen tie muutettaisiin muotoon yksityistie. Muutos vastaisi yksityistielain käsitteitä. Momentissa tehtäisiin lisäksi kielellinen korjaus.

42 §. Tiealueeseen kohdistuva työ sekä rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittaminen tiealueelle. Pykälän 1–4 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi. Pykälän 5 momentin johdantokappaleessa tehtäisiin lisäksi suomenkielistä esitystä koskeva kielellinen korjaus.

Liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 42 §:n mukainen tiealueelle sijoittamista koskeva luvantarve perustuu siihen, että laitteiden, rakennelmien ja rakennusten tiealueelle sijoittamisessa tulee lupaharkinnan yhteydessä arvioida sijoittamisen vaikutukset liikenneturvallisudelle sekä sijoittamisesta tienpidolle mahdollisesti aiheutuvat haitat.

Pykälän 5 momentti säätelee poikkeuksia lupamenettelyyn. Uudeksi 4 kohdaksi esitetään lisätäväksi poikkeus, jonka mukaan lupaa ei vaadita liikenteen ohjauslaitteiden sijoittamiseksi maantien tiealueelle, kun kyse on Väyläviraston vastuulle kuuluvan liikenteen ohjauksen järjestämisestä palvelusopimuksin. Tällä muutoksella mahdollistetaan Väyläviraston vastuulla olevan liikenteen ohjauksen järjestäminen palvelusopimuksella, joka tehdään liikenteenohjausyhtiön kanssa. Tarkoituksena olisi, että tämä muutos tulisi voimaan mahdollisimman pian.

Jos liikenteenohjausyhtiöllä on tarve sijoittaa tiealueelle muuta kuin palvelusopimuksessa määritettyä liikenteenohjauslaitteistoa ja rakennelmia, tulisi tällaisten laitteiden ja rakennelmien sijoittamiseen hakea lupa liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 42 §:n 1 momentin mukaisesti.

42 a §. Tiettyjen kaapeleiden sijoittaminen tiealueelle. Pykälän 1 momentin johdantokappaleessa ja 3 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi. Pykälän 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tehtäisiin kielellinen korjaus.

42 b §. *Siirto-, suojaamis- ja poistamisvelvoite.* Pykälän suomenkielinen otsikko muutettaisiin siten, että siitä kävisi ilmi, että siirto-, suojaamis- ja poistamisvelvoite koskee rakennetta, rakennelmaa tai laitetta. Pykälän *1–3 momentissa* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi. Lisäksi pykälän *3 momentissa* täsmennettäisiin, että viisi vuotta laskettaisiin asian käsittelystä.

43 §. *Eryyisen talvitien ja kulkuväylän risteäminen.* Pykälän *1 ja 2 momentissa* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi.

4 luku Maantiealueen ulkopuolisia alueita koskevat maankäyttörajoitukset

44 §. *Maantien suoja-alue.* Pykälän *1 momentissa* tehtäisiin suomenkielistä esitystä koskevia kielellisiä korjauksia. Pykälän *2 momentissa* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi.

45 §. *Maantien näkemäalue.* Pykälän *1 momentissa* tehtäisiin suomenkielistä esitystä koskeva kielellinen korjaus. Pykälän *2 momentissa* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi.

48 §. *Poikkeukset rajoituksista.* Pykälän *2 momentissa* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi.

49 §. *Kasvillisuuden ja luonnonesteiden poistamista koskeva menettely.* Pykälässä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi. Lisäksi tehtäisiin kielellinen korjaus.

51 §. *Lumiaita ja lumen sijoittaminen.* Pykälän *1 ja 2 momentissa* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi.

52 §. *Tienvarsimainonta ja -ilmoittelu.* Pykälän *2 momentin* ensimmäisessä virkkeessä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi. Momentissa säädettäisiin virastolle velvollisuus pyytää myös maakunnalta lausunto. Pykälän *3 momentissa* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin muualla Väylävirastoksi, mutta momentin viimeisessä virkkeessä tienpitäjäksi. Momenttiin lisättäisiin maininta 52 b §:n nojalla annetuista määräyksistä. Pykälän *4 momentissa* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi.

52 b §. *Määräystenantovaltuus.* Pykälässä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi. Pykälää täsmennettäisiin siten, että Liikenne- ja viestintävirastolla olisi oikeus antaa määräyksiä.

5 luku Alueiden hankkiminen ja korvaukset

54 §. *Maantietoimituksen vireilletulo.* Pykälässä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin tienpitäjänä toimivaksi Väylävirastoksi. Pykälään lisättäisiin myös maakunnalle mahdollisuus hakea maantietoimitusta sillä edellytyksellä, että tienpitäjä on antanut tähän suostumuksensa. Tienpitäjä voisi antaa suostumuksensa esimerkiksi tienpidon sopimuksessa, jos tämä katsottaisiin tarkoituksenmukaiseksi.

56 §. *Haltuunotto.* Suomenkielisessä esityksessä pykälän *1 momentissa* yksityinen tie muutettaisiin muotoon yksityistie. Muutos vastaisi yksityistieläin käsitteitä. Lisäksi pykälän *1 ja 3 momentissa* tienpitäjä ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastok-

si. Pykälän 3 momentissa tehtäisiin kielellinen korjaus. Pykälän 4 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi.

56 a §. *Yksityisen tien luovuttaminen.* Suomenkielisessä esityksessä pykälässä ja sen otsikossa yksityinen tie muutettaisiin muotoon yksityistie. Muutos vastaisi yksityistielain käsitteitä. Lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi.

57 §. *Lunastuksen kohteen vahvistaminen ja omistusoikeuden syntyminen tiealueeseen.* Pykälässä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi.

62 §. *Lunastuksen käsitteleminen kahtena toimituksena.* Pykälän 1 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi. Pykälän 2 momentissa tehtäisiin kielellinen korjaus.

69 §. *Yksityistiejärjestelyt.* Suomenkielisessä esityksessä pykälässä yksityinen tie muutettaisiin muotoon yksityistie ja tietöimitus muotoon yksityistietöimitus. Muutokset vastaisivat yksityistielain käsitteitä. Lisäksi pykälän 2 momentissa viittaussäännökset muutettaisiin voimassa olevan lain mukaisiksi. Momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin tienpitäjäksi.

73 §. *Korvaus tutkimustyöstä ja eräistä muista toimenpiteistä.* Suomenkielisessä esityksessä pykälän 2 momentissa yksityinen tie muutettaisiin muotoon yksityistie. Muutos vastaisi yksityistielain käsitteitä.

74 §. *Muut korvaukset ja korvauksia koskeva maantietöimitus.* Pykälän 2 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi.

75 §. *Maantietöimitus erityisissä tapauksissa.* Pykälän 1 ja 2 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi. Suomenkielisessä esityksessä pykälän 1 momentissa yksityinen tie muutettaisiin muotoon yksityistie. Muutos vastaisi yksityistielain käsitteitä. Pykälän 3 momentissa tienpitäjä muutettaisiin Väylävirastoksi.

79 §. *Korvausten maksaminen ja korko.* Pykälän 1 momentissa tehtäisiin kielellinen korjaus. Pykälän 1 ja 2 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi. Pykälän 4 momentti kumottaisiin maakuntaudistuksen vuoksi tarpeettomana.

80 §. *Riidanalaisen korvauksen tallettaminen.* Pykälässä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi.

81 §. *Pakkotäytäntöönpano erityisissä tapauksissa.* Pykälässä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi.

83 §. *Vähäiset korvaukset.* Pykälässä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi.

84 §. *Korvauksettomat luovutukset.* Suomenkielisessä esityksessä pykälän 2 momentissa yksityinen tie muutettaisiin muotoon yksityistie. Muutos vastaisi yksityistielain käsitteitä.

85 §. *Maantietöimituksen kustannukset.* Pykälässä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi.

6 luku Maantien lakkaaminen ja lakkauttaminen sekä liittämisalueen lakkauttaminen

88 §. Maantien lakkaaminen. Pykälän 1 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin tienpitäjäksi ja maakunnaksi. Momentissa tehtäisiin lisäksi kielellinen korjaus. Pykälän 2 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin tienpitäjäksi.

90 §. Entisen tiealueen rakenteet ja laitteet. Suomenkielisessä esityksessä pykälän 1 momentissa yksityinen tie muutettaisiin muotoon yksityistie. Muutos vastaisi yksityistielain käsitteitä. Pykälän 2 momentissa tehtäisiin kielellinen korjaus. Pykälän 3 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi.

91 §. Entisen tiealueen siirtyminen. Pykälän 2 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin tienpitäjäksi.

93 §. Entinen tiealue yksityisenä tienä. Suomenkielisessä esityksessä pykälän otsikossa sekä 1 ja 2 momentissa yksityinen tie muutettaisiin muotoon yksityistie. Muutos vastaisi yksityistielain käsitteitä. Pykälän 2 momentissa viittaus yksityisistä teistä annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi yksityistielakiin. Pykälän 3 ja 4 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin tienpitäjäksi.

95 §. Liitännäisalueen lakkauttaminen. Pykälän 1 ja 3 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi.

95 a §. Tiealueen osan lakkauttaminen ja luovuttaminen. Pykälän 1 ja 2 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja tienpitäjä muutettaisiin Väylävirastoksi. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin maininta maakunnan tai Väyläviraston aloitteesta.

7 luku Erinäiset säännökset

99 b §. Avustavien tehtävien siirtäminen. Pykälä sisällytettiin edelliseen lakimuutokseen, joka tuli voimaan 1 päivänä elokuuta 2018. ELY-keskuksille annettiin valtuutus siirtää sopimuksella tienpidon lupatehtäviin liittyviä avustavia tehtäviä yksityiselle tai julkiselle palveluntarjoajalle.

Tässä esityksessä pykälän 1 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi ja momentin suomenkielistä kieliasua korjattaisiin. Momenttiin lisättäisiin Väylävirastolle mahdollisuus siirtää sopimuksella maakunnalle tienpidon lupatehtäviin liittyviä avustavia maasto- ja neuvontatehtäviä. Lisäksi virasto voisi siirtää sopimuksella maakunnalle Väylävirastosta annetun lain (862/2009) 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tehtäviä.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Perustuslain perusteluiden mukaan julkiset hallintotehtävät olisi perustuslain 124 §:n yhteydessä ymmärrettävä verraten laajaksi hallinnollisten tehtävien kokonaisuudeksi, johon kuuluu esimerkiksi lakien toimeenpanoon sekä yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä (HE 1/1998 vp s. 61, 179).

Tienpidon viranomaistehtäviä on järjestelmällisesti keskitetty ja alueellisten olojen tuntemus on käytännössä pyritty varmistamaan operatiivisten ja teknisluonteisten maastotöiden hankintaa koskevana ostopalveluna. Mainittuja maastotarkastuksia voidaan pitää teknisluontoisina ja avustavina toimina, joihin ei sisälly julkisen vallan käyttöä. Julkisen hallintotehtävän käsitteen hyvin laajan tulkinnan mukaan lupatehtävissä tarpeellisten maastossa tehtävien tarkastusten ja selvitysten, joita viranomaisen käyttää aineistona päätöksiä tehdessään, tekemistä hallintopää-

tösten valmisteluun liittyvänä toimenpiteenä on mahdollista pitää joiltain osin julkisen hallintotohtävän hoitamisenä. Tällaisissa maastopalveluissa tuotetaan tietoja ja teknistä materiaalia, joita viranomaisen itsenäisesti tulkitsee päätöksiä tehdessään. Avustavien maastotehtävien hoitamisen siirtämisen mahdollistaminen on tarkoituksenmukaista tienpidon tehtävien järjestämisen ja resurssien tehokkaan käytön kannalta.

Maastossa tehtävien avustavien tehtävien lisäksi lupatehtäviin voi liittyä neuvontaa, jonka ei olisi välttämätöntä olla luvasta päättävän viranomaisen itse tekemää. Myös tällaisen lupatehtävään liittyvän avustavan neuvontatehtävän siirto sopimuksella muun palveluntuottajan hoidettavaksi voisi olla tarkoituksenmukaista resurssien tehokkaan käytön kannalta. Neuvonta kuuluu viranomaisen velvoitteisiin, mutta siihen ei sisälly julkisen vallan käyttöä. Siten ei olisi estettä siirtää tällaisia tehtäviä muulle palveluntuottajalle.

Pykälä täyttäisi perustuslain (731/1999) 124 §:ssä asetetun lailla säätämisen vaatimuksen siitä, että julkinen hallintotohtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että viranomaisia avustavia tehtäviä voidaan sopimuksella siirtää muiden kuin viranomaisten hoidettavaksi (PeVL 11/2006 vp, s. 2). Julkisella palvelun tuottajalla tarkoitettaisiin esimerkiksi maakuntaa, virastoa tai laitosta. Perustuslakivaliokunta on todennut, että viranomaiselle kuuluvan hallintotohtävän siirtäminen sopimuksella toiselle viranomaiselle ei ole ongelmallista. Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi lain mukaan toimivaltaisessa viranomaisessa, perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Kuitenkin kun kyseessä on julkiseen hallintotohtävään lähinnä rinnastettava palvelu, siirrolle ei ole ollut estettä. (PeVL 11/2004 vp, s. 2.)

Pykälän 2 momentin mukaan palveluntarjoajalla on oltava riittävät tekniset edellytykset sekä riittävä osaaminen 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen.

99 c §. *Maakuntauudistuksessa Väylävirastoon siirtyvät tehtävät.* Pykälässä luetellaan yksityiskohtaisesti ne tehtävät, jotka siirtyvät maakuntauudistuksen tullessa voimaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksesta Väylävirastoon. Säännöksellä on haluttu selkeyttää tehtävien siirtoa ja tehdä muutos läpinäkyväksi. Siirtyvät tehtävät ovat operatiivisia tehtäviä, joita erityisesti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ovat hoitaneet Liikenneviraston puolesta.

100 §. *Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin.* Pykälässä säädetään jo nykyisin varautumisvelvollisuudesta. Pykälän 1 momentissa tienpitäjä muutettaisiin Väylävirastoksi ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset muutettaisiin tienpitoalueen maakunniksi. Edellytettäviä varautumisen muotoja olisivat valmiussuunnittelu ja normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteinen valmistelu, ja varautumisessa olisi otettava huomioon maantien liikenteellinen merkitys ja keliolosuhteet ja sen ennakoitavissa olevat muutokset sekä muut olosuhteet. Tienpitäjän ja tienpitoalueen maakuntien yhteistyössä toteutettavaa varautumista koskeva säännös on tarpeen tienpidon toimijakentässä tapahtuvien muutosten vuoksi, erityisesti varautumisen valtakunnallisen yhtenäisyyden varmistamiseksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta ja poistettaisiin Liikenne- ja viestintäviraston määräyksenantovaltuus. Momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä Liikenne- ja viestintävirastolta, Väylävirastolta ja maakunnilta edellytettävästä valmiussuunnittelusta sen varmistamiseksi, että varautuminen olisi valta-

kunnallisesti yhtenäistä sekä maantien kohdistuvien poikkeusoloja ja normaaliolojen häiriötilanteita koskevien tarpeiden mukaista. Asetuksenantovaltuus on tarpeen 1 momentissa säädettyään varautumisvelvoitteen tarkentamiseksi.

100 b §. *Tienpidon omavalvonta.* Pykälän 1 ja 3 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi.

101 §. *Hallinnolliset pakkokeinot.* Pykälän 1 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Liikenne- ja viestintävirastoksi. Momentissa tehtäisiin myös kielellinen korjaus. Pykälän 2 ja 3 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Liikenne- ja viestintävirastoksi, Väylävirastoksi ja maakunnaksi.

101 a §. *Oikeus saada tietoja.* Pykälässä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi ja tienpitäjä Väylävirastoksi.

Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta saada 101 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan tarvittavat tiedot maakunnilta ja Väylävirastolta.

Pykälässä säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston, Väyläviraston ja maakunnan oikeudesta saada tietoja, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa säädettyjen tienpito-, omavalvonta- ja lupatehtävien hoitamiseksi. Näillä on oikeus luovuttaa salassa pidettäviä tietoja toimijalle, joka hoitaa sen puolesta sopimuksella määritettyjä tehtäviä ja tiedon saaminen on välttämätöntä. Väyläviraston ja maakunnan tulee kuitenkin huolehtia yhteistyössä Puolustusvoimien kanssa, että julkisuuslain 24 §:n ensimmäisen momentin 10 kohdan nojalla salassa pidettävät tiedot turvataan riittävällä tasolla kaikissa olosuhteissa ja kaikkien yhteistyötahojen kanssa toimittaessa. Mikäli toimijalle luovutettavissa tiedoissa on kyse tiedoista, jotka koskevat liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 100 §:ssä tarkoitettuja tietoja varautumisesta häiriötilanteisiin tai poikkeusoloihin tai muuta tietoa puolustusvalmiuteen varautumisesta, on tiedon luovuttamisesta toimijalle ilmoitettava hyvissä ajoin ennen luovutusta sille viranomaiselle, jonka toimintaa tiedot koskevat. Päätöksen tietojen luovuttamisesta toimijalle tulee tällöin perustua yhteistyössä Väyläviraston tai maakunnan ja sen viranomaisen, jonka toimintaa tiedot koskevat, kanssa tehtyyn harkintaan. Väyläviraston tai maakunnan on ennakolta varmistettava, että julkisuuslain 26 §:n 3 momentin edellyttämällä tavalla luovutettavien tietojen salassapidosta ja suojaamisesta huolehditaan asianmukaisesti. Tarvittaessa tiedon antamista koskeva asia tulee siirtää Puolustusvoimien ratkaistavaksi julkisuuslain 15 §:n ensimmäisen momentin tarkoittamalla tavalla.

102 §. *Kustannusten periminen.* Pykälässä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi ja maakunnaksi. Pykälään lisättäisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeus periä kustannuksia.

103 §. *Päätösten tiedoksi antaminen ja tiedoksisaanti.* Pykälän 1 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi ja tienpitäjä Väylävirastoksi. Lisäksi viittaus kuntalakiin (410/2015) muutettaisiin viittaukseksi maakuntalakiin.

104 §. *Päätösten ilmoittaminen muistutuksen tehneille ja viranomaisille.* Pykälän 1 momentti siirrettäisiin 2 momentiksi ja 2 momentti 3 momentiksi. Pykälän 1 momentissa poistettaisiin maakunnan liitto ja lisättäisiin Valtion lupa- ja valvontavirasto. Pykälän 1 ja 2 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi. Pykälän 2 momentissa tienpitäjä muutettaisiin Väylävirastoksi.

105 §. Muutoksenhaku. Pykälään lisättäisiin uusi *5 momentti*, jossa säädettäisiin muutoksenhausta maakunnan päätökseen. Pykälän 5–8 momentti siirrettäisiin 6–9 momentiksi. Pykälän *6 ja 7 momentissa* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi. Pykälän *7 momenttiin* lisättäisiin Valtion lupa- ja valvontavirasto ja poistettaisiin maakunnan liitto.

107 §. Päätösten välitön täytäntöönpano. Pykälän *3 momentissa* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi.

108 §. Kuuluttaminen. Pykälässä kunnallinen kuuluttamismenettely muutettaisiin vastaamaan maakunnan ilmoitusten julkaisemista, josta säädetään tarkemmin maakuntalain 95 §:ssä.

108 a §. Maantierekisteri. Pykälän *2 momentissa* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Väylävirastoksi.

1.5 Laki liikenteen palveluista

172 §. Lentoliikenteen julkinen palveluvelvoite. Lentoliikenteen julkisen palvelun velvoitteesta säädetään EU:n lentoliikenneasetuksen 1008/2008 16 artiklassa. Asetusta täydentävä kansallinen säännös velvoitteen asettamisesta on toistaiseksi sisällynyt ilmailulain 65 §:ään. Koska kyseessä on liikenteen markkinoillepääsyä käsittelevä säännös, se esitetään tässä yhteydessä siirrettäväksi ilmailulaista lakiin liikenteen palveluista. Maakuntauudistuksen linjausten mukaisesti esitetään, että päätökset julkisen palveluvelvoitteen asettamisesta siirrettäisiin Liikenne- ja viestintävirastolta maakunnalle. Maakunta vastaisi myös tarjouskilpailun järjestämisestä sellaiselle reitille, jolle julkinen palveluvelvoite on asetettu ja jolle tarjouskilpailun perusteella valittaisiin lentoyhtiö harjoittamaan liikennettä yksinoikeudella. Maakunnan olisi kuitenkin kuultava ja pyydyttävä lausunto Liikenne- ja viestintävirastolta ennen julkisen palveluvelvoitteen asettamista.

Lentoliikenteen ostot rahoitetaan Liikenne- ja viestintäviraston momentilla olevasta määrärahasta. Virasto tekee määrärahan kohdentamisesta sopimuksen julkisen palveluvelvoitteen asettaneen maakunnan kanssa. Ennen maakuntalain voimaantuloa koskeviin sopimusjärjestelyihin sovelletaan siirtymäjärjestelyitä, joiden mukaan olemassa olevat sopimukset siirtyvät maakuntien vastuulle, elleivät ne irtisano sopimuksia päättymään.

173 §. Valtionrahoituksen käyttötarkoitukset. Pykälän *1 momentin* 3 kohtaan lisätään maakunnat, kunnat, kuntayhtymät ja yleishyödylliset yhteisöt. Lisäyksellä pyritään selkeyttämään pykälän soveltamisalaa. Kohdassa tehtäisiin lisäksi suomenkielistä esitystä koskeva kielellinen korjaus.

174 §. Määrärahan kiintiöinti ja käyttö. Pykälän otsikko muutettaisiin vastaamaan pykälän sisältöä. Pykälän *2 momenttia* muutettaisiin siten, että Liikenne- ja viestintävirasto päättäisi määrärahan jaosta muihin kuin 173 §:n 1 momentin mukaisiin tarkoituksiin. Määrärahaa ei enää jaettaisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille, koska niiden toimivalta lakkaa 31 päivänä joulukuuta 2020. Pykälän *3 momentissa* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset muutettaisiin maakunniksi. Maakunnille lisättäisiin mahdollisuus käyttää itse määrärahaa, mikä vastaisi maakuntalain 6 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädettyä.

181 §. Palvelusopimusasetuksessa tarkoitettujen tieliikenteen toimivaltaiset viranomaiset. Pykälän *1 momenttia* muutettaisiin siten, että toimivaltaiset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset korvattaisiin maakunnilla. Tällä muutoksella pannaan täytäntöön maakuntalain 2 luvun 6 §:n 2 momentin 1 kohta, jossa todetaan, että maakunta voi hoitaa julkisen liikenteen suunnittelua ja järjestämistä. Kyse on vapaaehtoisesta tehtävästä, ei lakisääteisestä. Momentissa sää-

deittäisiin myös siitä, että maakunnat voivat tehdä julkisen henkilöliikenteen järjestämisessä ylimatekunnallista yhteistyötä.

Pykälän 2 momentissa ja 3 momentin johdantokappaleessa tehtäisiin suomenkielistä esitystä koskevia kielellisiä korjauksia.

Pykälän 3 momentin 7 kohdassa poistettaisiin Hämeenkoski ja Nastola, sillä näitä kuntia ei enää kuntaliitosten seurauksena ole olemassa.

Pykälän 7 momentista poistettaisiin sana kunnallinen. Siten toimivalta laajenee koskemaan kunnallisen toimivaltaisen viranomaisen lisäksi toimivaltaisia maakuntia.

182 §. *Palvelusopimusasetuksessa tarkoitetut raideliikenteen toimivaltaiset viranomaiset.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin maakunnat toimivaltaisiksi viranomaisiksi rautatieliikenteessä. Tämä lisäys toteuttaa maakuntalain 6 §:n 2 momentin muutettua sanamuotoa. Tarkoituksena on, että mahdollistetaan maakunnille toimivalta myös rautatieliikenteessä, kaukoliikenteestä vastaisi edelleen liikenne- ja viestintäministeriö. Lisäksi momenttiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan liikenne- ja viestintäministeriö voisi valtuuttaa sopimuksella maakunnat hankkimaan sellaisia rautateiden henkilöliikennepalveluja, jotka täydentävät ministeriön tekemiä rautateiden henkilöliikennepalvelujen hankintoja. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin myös niin, että muun raideliikenteen kuin rautatieliikenteen osalta (raitiuvaunut, metro) toimivaltaisena viranomaisena voisi toimia myös maakunta. Tällä hetkellä kaupunkiraideliikennettä (metro, raitiovaunu) on vasta pääkaupunkiseudulla.

Eräät maakunnat ovat osoittaneet halukkuutta hankkia ja järjestää rautateiden henkilöliikennepalveluja sen lisäksi, mitä liikenne- ja viestintäministeriö valtakunnan tasolla rautateiden henkilöliikennepalvelujen (ts. HSL:n toimivalta-alueen ulkopuolisen rautateiden henkilöliikenteen) järjestämisestä vastaavana toimivaltaisena viranomaisena sopii palveluista rautatieyritysten kanssa.

Hallituksen talouspoliittisen ministerivaliokunnan huhtikuussa 2017 tekemien linjausten mukaisesti Suomessa on tarkoitus avata rautateiden henkilöliikennepalvelut kilpailulle niin, että jatkossa liikenne- ja viestintäministeriön toimivaltaan kuuluvien rautateiden henkilöliikennepalveluiden järjestämisestä tehtäisiin viisi alueellista tai palvelukokonaisuuteen perustuvaa käyttöoikeussopimusta ja jokainen sopimuskokonaisuus kilpailutettaisiin erikseen. Useimpiin sopimuskokonaisuuksiin sisältyisi kannattavaa markkinaehtoista liikennettä, tuettua ostoliikennettä sekä vähemmän kannattavaa velvoiteliikennettä.

Jos maakunta haluaisi hankkia liikenne- ja viestintäministeriön käyttöoikeussopimusten puitteissa rautatieyritysten kanssa sovittua rautateiden henkilöliikenteen palvelutarjontaa täydentävää liikennettä, sen tulisi sopia asiasta liikenne- ja viestintäministeriön kanssa ja sopimuksella ministeriö voisi valtuuttaa maakunnan hankkimaan maakunnan alueen sisäistä tai kahden maakunnan välisiä rautateiden henkilöliikennepalveluja, jotka täydentäisivät ministeriön valtakunnan tasolla järjestämiä rautateiden henkilöliikennepalveluja. Maakunnat voisivat halutesaan hankkia alueensa sisällä esimerkiksi hitaampia ja tiheämmin pysähtyviä junavuoroja, jotka palvelevat esimerkiksi maakunnan sisäistä työmatkaliikennettä. Ministeriön ja maakunnan välisen sopimuksen lisäksi alueellisen ja valtakunnallisen rautatieliikenteen yhteensovittamista voitaisiin tehdä liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetussa laissa määriteltävän valtakunnallisen ja maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisen yhteydessä.

Pykälään esitetään lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan toimivaltaisen viranomaisen järjestämä tai 1 momentissa tarkoitetun sopimusjärjestelyn mukaisesti maakunnan hankkima

liikennepalvelu voi vähäisessä määrin ulottua sen varsinaisen toimivalta-alueen ulkopuolelle. Maakunnan 1 momentissa tarkoitettua sopimusjärjestelyä mukaisesti järjestämä junaliikenne voisi vähäisessä määrin ulottua sen varsinaisen toimivalta-alueen ulkopuolelle, ainakin naapurimaakunnan puolella sijaitsevalle risteysasemalle asti. Tällöin esimerkiksi Pirkanmaan ja Etelä-Pohjanmaan maakuntien järjestämä junaliikenne voisi ulottua Keski-Suomen puolella olevalle Haapamäen asemalle silloinkin, vaikka Keski-Suomi ei tähän yhteistyöhön osallistuisi, samoin Päijät-Hämeen liikenne Kanta-Hämeen puolelle Riihimäkeen ja Kymenlaakson puolelle Kouvolaan.

1.6 Merenkulun ympäristönsuojelulaki

9 luku Jätteiden vastaanotto satamassa

4 §. *Sataman jätehuoltosuunnitelman hyväksyminen.* Pykälän 1 ja 4 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Valtion lupa- ja valvontavirastoksi.

5 §. *Sataman jätehuoltosuunnitelmasta kuuleminen ja tiedottaminen.* Pykälän 1 ja 2 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Valtion lupa- ja valvontavirastoksi. Pykälän 2 momentissa tehtäisiin lisäksi suomenkielistä esitystä koskeva kielellinen korjaus.

7 §. *Raportointi.* Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Valtion lupa- ja valvontavirastoksi.

12 luku Valvonta ja hallintopakko

1 §. *Valvontaviranomaiset.* Pykälän 1 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Valtion lupa- ja valvontavirastoksi.

4 §. *Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen valvontatehtävät.* Otsikossa ja pykälän 1 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Valtion lupa- ja valvontavirastoksi.

9 §. *Virka-apu.* Pykälän 1 momentissa aluehallintovirasto muutettaisiin Valtion lupa- ja valvontavirastoksi ja Puolustusvoimat muutettaisiin alkamaan isolla alkukirjaimella.

15 §. *Hallintopakko.* Pykälän 1 momentin johdantokappaleessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Valtion lupa- ja valvontavirastoksi.

16 §. *Uhkasakko, teettämishukka ja keskeyttämishukka.* Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Valtion lupa- ja valvontavirastoksi.

18 §. *Tarkemmat säännökset.* Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Valtion lupa- ja valvontavirastoksi.

1.7 Merilaki

12 luku: Rajoitusrahasto ja rajoitusoikeudenkäynti.

3 §. *Perustamishakemus ja siihen liitettävä selvitys.* Pykälän 1 momentissa tuomioistuinpäätöksen lääninhallitus muutettaisiin Valtion lupa- ja valvontavirastoksi ja momenttiin lisätään maininta siitä, että Ahvenanmaan maakunnan osalta talletus tai vakuus tehdään Ahvenanmaan valtionvirastoon.

1.8 Ratalaki

8 §. *Yleistä rautatien suunnittelusta.* Pykälän 2 momentissa maakuntien liitot ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset muutettaisiin maakunniksi. Lisäksi alueellinen liikennejärjestelmäsuunnittelu muutettaisiin maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi.

9 §. *Tutkimusoikeus.* Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin maininta maakunnasta. Momenttiin tehtäisiin lisäksi suomenkielistä esitystä koskeva kielellinen korjaus.

10 §. *Rautatiealueen suunnittelu ja alueiden käytön suunnittelu.* Pykälän 1 momentissa tehtäisiin kielellinen korjaus. Pykälän 3 momentissa maakunnan liitto ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi. Pykälän 4 momentissa viittaus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen poistettaisiin. Maakunnille ei ole tulossa sellaista kuntien alueidenkäytön ohjaus- ja valvontatehtävää, mikä ELY-keskuksilla oli aiemmin. Siksi laissa ei olisi tarpeen edellyttää maakunnan puolta kunnan puollon lisäksi momentin tarkoittamissa tapauksissa.

12 §. *Yleissuunnitelman sisältö.* Pykälän 2 momentissa alueellinen liikennejärjestelmäsuunnittelu muutettaisiin maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi. Momentin viimeinen virke siirrettäisiin uudeksi 3 momentiksi.

15 §. *Ratasuunnitelman sisältö.* Pykälän 2 momentissa tehtäisiin suomenkielistä esitystä koskeva kielellinen korjaus. Pykälän 4 momentissa alueellinen liikennejärjestelmäsuunnittelu muutettaisiin maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmaksi. Lisäksi momentin ratasuunnitelmaan sisällytettävä hankearviointi erotettaisiin uudeksi 5 momentiksi.

22 §. *Vuorovaikutus.* Pykälän 1 momentissa on kyse kiinteistönomistajien ja asianosaisten vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta. Momentissa poistettaisiin tarpeettomana maininta kunnista, sillä velvollisuus yhteistyön tekemiseen kuntien kanssa suunnitelmia laadittaessa perustuu lain 8 §:n 2 momenttiin. Velvollisuus pyytää lausunto kunnalta ja muilta viranomaisilta taas perustuisi jatkossakin tämän pykälän 4 momenttiin. Pykälän 1–4 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi. Pykälän 2 momentissa kunnan velvollisuus kuuluttaa muutettaisiin maakunnan velvollisuudeksi. Kuuluttamisen tavasta ei enää erikseen säädettäisi, vaan tämän pykälän mukaiseen kuuluttamista koskevaa 95 §:ää, jonka mukaan olisi sovellettava maakuntien ilmoituksia koskevaa maakuntalain mukaista menettelyä. Momentissa tehtäisiin lisäksi kielellinen korjaus. Pykälän 4 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen velvollisuus pyytää lausunto maakunnan liitolta poistettaisiin. Momenttiin lisättäisiin maininta Valtion lupa- ja valvontavirastosta. Voimassa olevan lain mukaan muistutukset on tullut toimittaa kunnalle, joka on huolehtinut suunnitelman nähtävillä laittamisesta, ja kunnan on tullut toimittaa lausuntonsa suunnitelmasta ja sitä vastaan tehdyistä muistutuksista sekä jätetyt muistutuskirjelmät tienpitoviranomaiselle. Koska jatkossa nähtävänä pitämisestä kuulutettaisiin maakunnan ilmoituksia koskevan menettelyn mukaisesti, lisättäisiin 4 momenttiin säännös, jonka mukaan rataverkon haltijan olisi varattava niille kunnille, joiden alueelle suunnitelma sijoittuu, mahdollisuus lausua myös suunnitelmaa vastaan esitetyistä muistutuksista. Asiasta olisi tarkoituksenmukaista säätää samassa momentissa, jossa säädetään velvollisuudesta lausunnon pyytämiseen kunnilta muutoinkin.

25 a §. *Tasoristeyksiä koskevat ratasuunnitelmat.* Pykälä kumottaisiin tarpeettomana, koska elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimivalta lakkaa 31 päivänä joulukuuta 2020.

43 a §. *Puhevallasta ratatoimituksessa.* Pykälä kumottaisiin tarpeettomana, koska elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimivalta lakkaa 31 päivänä joulukuuta 2020.

69 §. *Korvausten maksaminen ja korko.* Pykälän *1 momentissa* tehtäisiin suomenkielistä esitystä koskeva kielellinen korjaus. Pykälän *4 momenttia* muutettaisiin siten, että rataverkonhaltijalle säädettäisiin velvollisuus suorittaa tilusjärjestelykorvaukset alueen luovuttajalle. Maininta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista, työ-, ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksesta ja yksityisraidetta koskevista korvauksista poistettaisiin. Momentissa tehtäisiin lisäksi kielellinen korjaus.

79 §. *Rautatien lakkauttaminen muussa yhteydessä.* Pykälän *3 momentissa* maakunnan liitto muutettaisiin maakunnaksi. Pykälän *1 momentin* 3 kohdassa ja *3 momentissa* tehtäisiin lisäksi suomenkielistä esitystä koskevia kielellisiä korjauksia.

89 a §. *Eräät vahingonkorvausasiat.* Pykälä kumottaisiin tarpeettomana, koska elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimivalta lakkaa 31 päivänä joulukuuta 2020.

91 §. *Päätösten ilmoittaminen muistutuksen tehneille ja viranomaisille.* Pykälän *2 momentissa* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja maakunnan liitto muutettaisiin maakunnaksi. Pykälässä tehtäisiin lisäksi suomenkielistä esitystä koskevia kielellisiä korjauksia.

92 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän *3 momentissa* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja maakunnan liitto muutettaisiin maakunnaksi ja Valtion lupa- ja valvontavirastoksi.

95 §. *Kuuluttaminen.* Pykälässä kunnallinen kuuluttamismenettely muutettaisiin vastaamaan maakunnan ilmoitusten julkaisemista, josta säädetään maakuntalain 95 §:ssä. Pykälässä tehtäisiin myös kielellinen korjaus.

1.9 Laki Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Venäjän kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta

3 §. Pykälän *1 momenttiin* lisättäisiin komission jäseneksi Etelä-Karjalan maakunta, joka tulee vastaamaan pelastustoimesta ja ensihoidosta, kun maakuntalaki tulee voimaan 1.1.2021.

1.10 Laki sähköisen viestinnän palveluista

234 §. *Sijoittamisen edellytykset.* Pykälän *3 momentin* viittaus maantielakiin muutettaisiin lainutta nimikettä vastaavaksi viittaukseksi lakiin liikennejärjestelmästä ja maanteistä.

318 §. *Tietojen luovuttaminen viranomaisesta.* Pykälän *2 momentissa* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi. Tietojensaantioikeus koskisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia siihen saakka, kunnes laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista kumottaisiin 31.12.2020. Lisäksi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto muutettaisiin Valtion lupa- ja valvontavirastoksi.

1.11 Tieliikennelaki

184 §. *Poikkeukset velvollisuudesta noudattaa liikennesääntöjä.* Pykälän *1 momentin* 3 kohdassa puolustusvoimat muutettaisiin muotoon Puolustusvoimat. Pykälän *5 momentissa* elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Liikenne- ja viestintävirastoksi. Momenttiin lisättäisiin maakunnan toimivalta päättää, missä järjestyksessä muut ajoneuvot pääsevät yhteysalukselle tai muulle julkisesti rahoitetulle saaristoliikenteen palvelualukselle. Saariston lii-

kenne- ja kuljetuspalveluiden järjestäminen on maakuntien vapaaehtoinen tehtävä ja se rahoitetaan erillisrahoitteisena. Lisäksi täsmennettäisiin lautta tarkoittamaan maantielauttaa.

1.12 Laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta

12 §. *Kuljetus ja tilapäinen säilytys kuljetusketjussa.* Pykälän 4 momentissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi. Pykälän 1, 2 ja 4 momentissa tehtäisiin lisäksi suomenkielistä esitystä koskevia kielellisiä korjauksia.

1.13 Laki Väylävirastosta

2 §. *Viraston tehtävät.* Pykälän 1 momentin 6 kohtaa muutettaisiin siten, että Väylävirasto vastaisi liikenneväylien haltijana tienpidon ohjauksesta, yhteistyöstä ja sopimusjärjestelyistä maakuntien ja niiden yhteistyöalueiden kanssa sekä ohjaamalla palveluiden hankintaa maakunnissa. Tällä varmistettaisiin tienpidon riittävän yhtenäisen palvelutaso sekä tienpidon markkinoiden kehittyminen ja palveluntuottajien tasapuolinen kohtelu maassa. Ohjauksesta, yhteistyöstä ja sopimusjärjestelyistä säädetäisiin tarkemmin liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetussa laissa. Momentin 7 kohtaan lisättäisiin maininta maakuntien kanssa tehtävistä sopimusjärjestelyistä.

Pykälän 2 momentissa maakuntien liitot muutettaisiin maakunniksi. Virasto osallistuisi alueelliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun, mikä kattaisi osallistumisen myös maakuntien liikennejärjestelmäsuunnitelmien laatimiseen.

6 §. *Eräiden tehtävien siirtäminen.* Pykälään lisättäisiin uusi 2 ja 3 momentti. Pykälän 2 momentin mukaan Väylävirasto voisi sopia maakunnan kanssa tienpidon lupatehtävien siirtämisestä asianomaiselle maakunnalle tai tienpitoalueelle. Nykyisin näitä lupatehtäviä hoidetaan ELY-keskuksissa, erityisesti Pirkanmaan ELY-keskuksessa. Näistä lupatehtävistä säädetään tarkemmin liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetussa laissa. Momentissa luetellut lupatehtävät ovat luonteeltaan teknisiä ja alueellisia, eikä niihin liity merkittävää julkisen vallan käyttöä. Arvioidessaan tehtävänsiirron tarkoituksenmukaisuutta Väylävirasto huomioisi tehtävänsiirron kustannus- ja käsittelyvaikutukset. On perusteltua, että Väylävirasto voi tarvittaessa antaa tämän tehtävän maakunnalle. Pykälän 3 momentissa säädetäisiin, että Väylävirasto voi antaa sopimuksella maakunnalle tai kunnalle hoidettavaksi tai ottaa maakunnalta hoidettavakseen julkisia tehtäviä siten kuin ajoneuvojen siirtämisestä annetussa laissa (828/2008) säädetään. Tarkoituksena olisi, että Väylävirasto ja maakunta tai kunta voisivat sopia näiden tehtävien hoitamisesta joko niin, että maakunta tai kunta ottaa Väylävirastolle kuuluvan julkisen tehtävän, esimerkiksi ajoneuvon siirtämisen ja siihen liittyvät päätöksenteon hoitaakseen tai päinvastoin.

Voimassa oleva 2 momentti muutettaisiin 4 momentiksi.

Pykälässä kuvatuilla tehtävillä tarkoitettaisiin asiakirjapalvelutehtäviä, neuvontatehtäviä ja hallintopalvelutehtäviä, tienpitäjälle tai rataverkon haltijalle kuuluvan lupa- tai muuhun tehtävään liittyviä avustavia maastotehtäviä sekä maanhankintaan ja lunastukseen liittyviä tehtäviä. Tehtävät olisivat rutiiniluonteisia avustavia tukitehtäviä. Palveluntarjoaja ei voisi hoitaa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) viranomaiselle säädettyjä tehtäviä, esimerkiksi tehdä lain 14 §:ssä tarkoitettua päätöstä asiakirjan antamisesta. Tällaisten tehtävien hoitaminen kuuluisi virastolle. Tehtävien siirto voitaisiin toteuttaa joko sopimuksella tai hallintopäätöksellä sekä yhdistää muuhun Väyläviraston hankkimaan palveluun.

Liikenteenohjaustehtäviä eikä maanteiden ja rautateiden rakentamista ei ole pidetty julkisina hallintotehtävinä eikä tosiasiallisina hallintotehtävinä. Hallituksen esityksen eduskunnalle hallintolaiksi ja laiksi hallintolainkäyttölain muuttamisesta (HE 72/2002 vp, s. 50) perusteluissa todetaan, että ”hallintoasioita eivät ole tosiasialliset hallintotoimet, kuten viranomaisen suorittamat tutkimus- ja suunnittelutoimet, jotka eivät tähtää hallintopäätöksen tekemiseen eivätkä ole päätöksen valmistelua. Tosiasiallisia hallintotoimia saattaa kuitenkin edeltää hallintopäätös tällaisen toimen suorittamisesta. Näin esimerkiksi päätös tahdonvastaiseen hoitoon ottamisesta olisi hallintolaissa tarkoitettu hallintoasia.”

Pykälä täyttäisi perustuslain (731/1999) 124 §:ssä asetetun lailla säätämisen vaatimuksen siitä, että julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että viranomaisia avustavia tehtäviä voidaan sopimuksella siirtää muiden kuin viranomaisten hoidettavaksi (PeVL 11/2006 vp, s. 2). Julkisella palvelun tuottajalla tarkoitettaisiin esimerkiksi virastoa tai laitosta. Perustuslakivaliokunta on todennut, että viranomaiselle kuuluvan hallintotehtävän siirtäminen sopimuksella toiselle viranomaiselle ei ole ongelmatonta. Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi lain mukaan toimivaltaisessa viranomaisessa, perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Kuitenkin kun kyseessä on julkiseen hallintotehtävään lähinnä rinnastettava palvelu, siirrolle ei ole ollut estettä. (PeVL 11/2004 vp, s. 2.)

1.14 Yksityistielaki

6 §. *Tieoikeus muun kuin kiinteistön hyväksi.* Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lisätieoikeuden perustamisesta valtion, maakunnan tai kunnan hyväksi tilanteessa, jossa näillä ei ole omistuksessa tai hallinnassa kiinteistöä yksityistien vaikutuspiiriin kuuluvalla alueella. Voimassa olevassa laissa kyseinen mahdollisuus koskee vain valtiota ja kuntia ja nyt maakunnille lisätäisiin mahdollisuus lisätieoikeuteen.

13 §. *Yksitystien lakkaaminen ja muuttuminen kaduksi.* Pykälän 2 momentissa muutettaisiin toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Valtion lupa- ja valvontavirastoksi, sillä kadunpitovelvollisuuden arviointi siirtyisi maakuntauudistuksen yhteydessä maakuntien syntyessä Valtion lupa- ja valvontaviraston tehtäväksi.

21 §. *Tien rakentaminen Natura 2000-verkostoon sisältyvällä alueella tai sen läheisyydessä.* Pykälässä muutettaisiin toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Valtion lupa- ja valvontavirastoksi, sillä maakuntauudistuksesta johtuen luonnonsuojelusta vastaava yhteistyöviranomainen olisi jatkossa elinkeino-, liikenne- ja ympäristön keskuksen sijaan Valtion lupa- ja valvontavirasto.

23 §. *Teettämishukka.* Pykälässä muutettaisiin toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus maakuntauudistuksen yhteydessä perustettavaksi Valtion lupa- ja valvontavirastoksi. Voimassa olevan lain mukaisesti Valtion lupa- ja valvontavirasto voisi tieosakkaan, tiekunnan tai sellaisen kiinteistön omistajan, jonka kiinteistöä tieoikeus koskee, hakemuksesta tehostaa tämän lain nojalla annettua tienpitoa koskevaa toimenpidettä koskevaa päätöstä tai tuomioita teettämishukalla, jos toimenpiteeseen velvollinen ei ole ryhtynyt tarpeellisiin toimenpiteisiin yksityistietoimituksessa asetetussa määräajassa. Kyse voisi olla tien rakentamisesta tai muusta tienpitoon liittyvästä toimenpiteestä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin teettämisen määräämisestä täytäntöön pantavaksi. Kuten voimassa olevassa laissakin, Valtion lupa- ja valvontavirasto ei täytäntöön panisi teettämishakua omasta aloitteestaan, vaan hakijan olisi tehtävä virastolle ilmoitus tilanteesta. Täytäntöönpanosta huolehdittaisiin oikeuttamalla hakija tai muu yksityinen tekemään tai teettämään yksityistietoimituksen päätöksessä määrätyt toimenpiteet niihin velvollisen kustannuksella.

29 §. *Tien käytön kieltäminen ja rajoittaminen sekä tien sulkeminen.* Pykälässä säädettäisiin sellaisen tien käytön kieltämisestä ja rajoittamisesta, jota valtio, maakunta tai kunta avustaa. Poiketen voimassa olevasta laista, pykälään lisättäisiin maininta maakunnasta, sillä maakuntauudistuksen jälkeen maakunnille siirtyy yksityisteiden valtionavustusten jakotehtävä.

51 §. *Tiekunnan säännöt.* Pykälän 4 momentissa tarkennettaisiin sääntöjen rekisteröimis- ja säilyttämisvelvoitetta. Tiekuntien toimielimet olisivat 50 § ja 89 §:n mukaisesti velvoitettuja toimittamaan tiekunnan säännöt kiinteistöietokisterinpitäjälle, jonka jälkeen säännöt tulisi viedä yksityistietorekisteriin ao. tiekunnan tietojen yhteyteen.

61 §. *Tiekunnan kokouksen koollekutsuminen.* Pykälän 4 momentissa muutettaisiin toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus maakuntauudistuksen yhteydessä perustettavaksi Valtion lupa- ja valvontavirastoksi.

65 §. *Tiekunnan päätöksen moittiminen.* Pykälän 3 momenttia muutettaisiin niin, että maa- ja metsätalouden oikeusinsinöörien olisi jatkossa mahdollista osallistua käräjäoikeudessa käsiteltävän moitekanteen käsittelyn valmisteluun. Muutoksella turvattaisiin tarvittava asiantuntemus ja resurssit myös käräjäoikeuskäsittelyissä, kun käsiteltävänä olisi yksityistielainsäädäntöön tai kiinteistötoimituksiin liittyviä moitekanteita. Myös liikenne- ja viestintävaliokunta on todennut mietinnössään (LiVM 13/2018 vp), että maa- ja metsätalouden oikeusinsinöörejä koskeva muutos yksityistielakiin olisi tarpeen toteuttaa pikaisesti maakuntauudistusta koskevien muutosten tekemisen yhteydessä. Moitekanteita ei kuitenkaan käsiteltäisi maa- ja metsätalouden oikeuskokouksen päätöksessä vaan niin kuin riita-asioiden käsittelyssä yleisesti oikeudenkäymiskaassa säädetään.

73 §. *Yksityistietoimituksen hakeminen.* Pykälässä 2 momentissa säädettäisiin niistä tahoista, joilla on oikeus hakea yksityistietoimitusta. Toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin Valtion lupa- ja valvontavirastoksi.

83 §. *Valtionavustus.* Maakuntauudistuksen yhteydessä yksityisteiden valtionavustustehtävä siirtyy maakuntien tehtäväksi. Tämän vuoksi pykälän 1 momentissa valtio muutettaisiin maakunnaksi. Lisäksi momenttiin lisättäisiin maininta yksityisteiden lauttapaikkojen ylläpidon avustamisesta.

Yksityisteiden valtionavustustehtävä siirtyisi maakuntauudistuksen yhteydessä maakuntien pakolliseksi tehtäväksi (maakuntalaki 6 § 1 momentti). Tarkoitus on, että eduskunta määrittelee talousarvioissaan yksityisteille suunnattavien määrärahojen suuruuden. Yksityisteiden valtionavustusmääräraha jaetaan maakunnille osana yleiskatteellista rahoitusta, joka tarkoittaa sitä, että maakunnat määrittelevät itse yksityisteille suunnattavan avustusmäärärahan suuruuden.

Yksityistiet ovat osa liikennejärjestelmää, joten olisi tärkeää, että myös yksityisteitä ja niille myönnettäviä avustuksia käsiteltäisiin maakuntastrategiassa sekä maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa, jota koskeva sääntely on sisällytetty liikennejärjestelmästä ja maanteistä annettuun lakiin (572/2018).

Yksityisteiden lauttapaikkojen osalta avustustehtävä hoidettaisiin osana saaristoliikenteen suunnittelua ja järjestämistä maakuntalain 6 §:n 2 momentin mukaisesti. Tehtävä olisi maakunnille vapaaehtoinen ja saadakseen rahoituksen tehtävän hoitoon, niiden tulisi ottaa kyseinen tehtävä maakuntastrategiassaan hoitaakseen. Yksityisteiden lauttapaikkojen valtionavustusmääräraha jaettaisiin maakunnille erillisrahoituksena, joten lauttapaikkojen ylläpidon avustus eriytettäisiin pykälän momentissa 1 tienpitoon tarkoitettusta avustusmäärärahasta.

Yksityistielaisissa ei säädettäisi tarkemmin yksityisteiden lauttapaikkoihin liittyvistä avustuskäytännöistä. Yleiset avustuskriteerit koskisivat kuitenkin myös lauttapaikoille jaettavia avustuksia. Pykälän 4 momentin mukaisesti valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä valtionavustusmäärärahan jaosta. Tarpeen voisi olla esimerkiksi antaa säännöksiä siitä, millä perusteilla ja kriteereillä avustusmääräraha maakuntien välillä jaettaisiin ja miten maakunnat avustusmäärärahaa jakaisivat. Mahdollista voisi olla myös ratkaista valtionavustusmäärärahan jakautuminen maakuntiin talousarvion momentin perusteluissa tai laatia valtakunnallinen ohjeistus avustusten jakoon liittyen.

Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin avustusmäärärahan riittävyysarvioinnista. Riittävyysarviointi tehtäisiin maakuntien valtuustokausittain. Arvioinnissa tarkasteltaisiin yksityisteiden valtionavustusten tarvetta, avustuksilla saavutettuja vaikutuksia, arvioitua tulevaa kehitystä sekä näiden suhdetta julkisen talouden kehitykseen sekä suhdetta tiekunnilta kerätyjen arvonlisäverojen suuruuteen.

Voimassa olevan lain 2 ja 3 momentti muuttuisivat muutoksen jälkeen 3 ja 4 momentiksi.

85 §. Liikenteen salliminen avustettavalla tiellä. Pykälän 1 ja 3 momentteihin lisättäisiin maininta maakunnasta avustuksien myöntävänä tahona valtion ja kunnan lisäksi, koska maakuntauudistuksen yhteydessä yksityisteiden valtionavustustehtävä siirtyy maakunnille. Valtionavustustehtävän luonteen takia maininta valtiosta säilytettäisiin edelleen pykälätekstissä. Lisäksi pykälän toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin avustuksen myöntäneeksi maakunnaksi.

86 §. Kielto käyttää avustusta velan suorittamiseen. Pykälään lisättäisiin maininta maakunnasta, koska maakuntauudistuksen yhteydessä yksityisteiden valtionavustustehtävä siirtyy maakunnille.

87 §. Valtionavustuslain soveltaminen. Pykälässä säädettäisiin valtionavustuslain soveltamisesta tarkemmin kuin voimassa olevassa laissa johtuen siitä, että valtionavustusten jakotehtävää hoitaisi jatkossa maakunta. Valtionavustuslakia (688/2001) sovellettaisiin, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädettäisi. Maakunnan myöntämiin avustuksiin sovellettaisiin kuitenkin vain, mitä valtionavustuslain 2 luvussa säädetään valtionavustuksen myöntämisen perusteista, 3 luvussa säädetään valtionavustuksen myöntämisestä ja maksamisesta, 4 luvussa valtionavustuksen käytöstä ja sen valvonnasta, 5 luvussa valtionavustuksen palauttamisesta ja takaisinperinnästä, 6 luvussa tietojen saannista ja tietojen luovuttamisesta sekä 33 §:ssä tiedoksiannosta.

88 §. Muutoksenhaku. Pykälässä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus muutettaisiin maakunnaksi johtuen yksityisteiden valtionavustustehtävän siirtymisestä maakuntiin. Pykälään lisättäisiin uusi 1 momentti, jossa säädettäisiin oikaisuvaatimuksesta maakunnan jakamaa valtionavustusta koskevaan päätökseen. Pykälän 1 ja 2 momentti siirtyisivät 2 ja 3 momentiksi. Pykälän 2 momenttia täsmennettäisiin siten, että valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen olisi mahdollinen ainoastaan, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

1.15 Laki maakuntaudistuksen liikennetehtävien täytäntöönpanoa koskevan lainsäädännön voimaantulusta

Tämä laki sisältää maakuntaudistuksen toteuttamista koskevat säännökset, jotka liittyvät valtiolta maakunnille siirtyviin tehtäviin, toimivaltaan, henkilöstön asemaan, sopimusten ja omaisuuden siirtoihin sekä vireillä olevien asioiden hoitamiseen. Tällä lailla toteuttaisiin myös maakuntaudistuksen yhteydessä ELY-keskuksista Väylävirastoon tehtävät siirrot. Lisäksi laissa säädetään maakuntavaltuuston päätöksestä, joka koskee valtiolta maakunnalle siirtyvää omaisuutta ja sopimuksia. Lisäksi laissa on säännökset velkojille ja sopimusosapuolille tehtävistä ilmoituksista sekä väliaikaishallintoa koskevien säännösten soveltamisesta. Lain säännökset vastaisivat maakuntaudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevan lainsäädännön voimaantulusta annettavan lain säännöksiä. Mainittua lakia ja maakuntaudistuksen täytäntöönpanoa koskeva hallituksen esitys annettiin eduskunnalle keväällä 2018 (HE 14/2018 vp). Keskeistä voimaantulolailla siirrettävien tehtävien osalta ovat henkilöstöä, omaisuutta sekä sopimusten siirtoa koskevat säännökset.

Tällä lailla toteutettaisiin lisäksi ELY-keskuksissa nykyisin hoidettujen tieliikennetelematiikkatehtävien ja liikenteen asiakaspalvelukeskuksen tehtävien siirto Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden muuttamisesta osakeyhtiöksi annetun lain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettulle osakeyhtiölle.

1 luku Yleiset säännökset

1 §. Voimaantulevat säädökset. Pykälä sisältäisi säännökset voimaan tulevista laeista. Ehdotulla lailla tulisi voimaan 15 lakia. Tarkoituksena on, että lait tulevat voimaan 1.1.2021, lukuun ottamatta liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 42 §:n 5 momentin 4 kohtaa, jonka olisi tarkoitus tulla voimaan samanaikaisesti tämän lain kanssa.

2 §. Soveltamisala. Pykälässä säädettäisiin ehdotetun voimaantulolain soveltamisalasta. Ehdotetussa laissa säädetään 1 §:ssä mainituissa laeissa tarkoitettujen tehtävien siirtämisestä. Lain 1 §:ssä tarkoitettujen tehtävien siirrot koskevat toisaalta maakuntaudistuksesta johtuvia tehtävien siirtoja valtiolta ja maakuntien liitoilta maakunnille ja toisaalta ELY-keskuksista Väylävirastoon. Laissa säädettäisiin lisäksi eräiden nykyisin ELY-keskuksissa hoidettavien tehtävien siirtämisestä Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden muuttamisesta osakeyhtiöksi annetun lain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettulle osakeyhtiölle (*liikenteenohjausyhtiö*).

Pykälässä mainituilla laeilla toimeenpannaan ehdotetun maakuntalain (HE 15/2017 vp) 6 §:n 1 momentin 14 kohdassa ja 6 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen tehtävien sekä 1 momentin 15 kohdassa tarkoitettujen liikkumisen ohjausta koskevien valtionavustustehtävien siirto maakunnille. Maakunnille osoitettavien tehtävien osalta voimaantulolaki koskisi siten ehdotetun maakuntalain 6 §:n 1 momentin maakuntien tehtäväalasäännöksen 14 kohdassa tarkoitettujen tehtävien maakunnille siirtämisen voimaantulo- ja siirtymäsääntelyä: liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot, alueellinen tienpito, maankäytön yhteistyö ja toimintaympäristöä koskevien tietojen tuottaminen valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun. Tämä laki koskisi mainitun lain 6 §:n 1 momentin 15 kohdan osalta liikkumisen ohjausta koskevia valtionavustustehtävien maakunnille siirtämisen voimaantulo- ja siirtymäsääntelyä. Maakuntalain 6 §:n 1 momentin 15 kohtaan sisältyy myös yksityisteitä koskevat valtionavustustehtävät, mutta niitä koskevat voimaantulo- ja siirtymäsäännökset on tarkoitus sisällyttää syksyllä 2018 annettavaan hallituksen esitykseen, jolla muutettaisiin uutta yksityistielakia maakuntaudistuksen edellyttämiltä osin (HE 147/2017 vp ja HE 11/2018 vp).

Tämä voimaannanolaki koskisi myös ehdotetun maakuntalain 6 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaista liikennepalveluiden maakunnallista kehittämistä ja järjestämistä sekä julkisen henkilöliikenteen suunnittelua ja järjestämistä koskevan tehtävän voimaannano- ja siirtymäsääntelyä.

Koska valtio edelleen toimisi tienpitäjänä ja kantaisi omistajana vastuuta valtion maantieverkosta siirrettäisiin eräitä tienpidon valtakunnallisia tehtäviä maakuntauudistuksen yhteydessä lakkaavista ELY-keskuksista Väylävirastoon, joka toimii tienpitäjänä. Tähän lakiin sisältyisi myös näihin siirtoihin liittyvä voimaannano- ja siirtymäsääntely.

Ehdotetun lain siirtymäsääntely ei olisi tyhjentävä, vaan tehtävien siirtämiseen liittyvistä seikoista olisi lisäksi voimassa mitä siitä erikseen säädetään. Erityisiä siirtymäsäännöksiä voi sisältyä myös muihin lakeihin, joilla toteutetaan tehtäväsiirtoja maakunnille, ELY-keskuksista Väylävirastoon ja ELY-keskuksista liikenteenohjausyhtiöön.

2 luku Henkilöstöä koskevat säännökset

3 §. *Valtiolta maakuntiin siirtyvän henkilöstön asema.* Pykälässä säädettäisiin maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevan lainsäädännön voimaannanosta annettavan lain (HE 14/2018 vp) kanssa yhdenmukaisesti maakuntaan tai maakuntalain 119 §:ssä tarkoitettuun maakuntien valtakunnalliseen palvelukeskukseen tämän lain nojalla valtiolta ELY-keskuksista sekä Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksesta (jäljempänä *kehittämis- ja hallintokeskus*) siirtyvän henkilöstön asemasta. Valtion henkilöstön asemasta toiminnan ja tehtävien uudelleenjärjestelyissä säädetään virkamiesten osalta valtion virkamieslaissa (750/1994) ja työsuhteisten osalta työsopimuslaissa (55/2001). Tehtävien ja toiminnan uudelleenjärjestelyihin sovelletaan myös liikkeenluovutusdirektiiviä (2001/23/EY).

Työnantajavaihdostilanteita sääntelee virkamies- ja työoikeudessa niin sanottu liikkeenluovutusperiaate. Liikkeenluovutuksella tarkoitetaan valtion virkamieslain 5 e §:n mukaan valtion toiminnallisen osan luovuttamista toiselle työnantajalle, jos luovutettava osa pysyy luovutuksen jälkeen samana tai samankaltaisena. Työsopimuslain 1 luvun 10 §:n mukaan työnantajan liikkeen luovutuksella tarkoitetaan puolestaan yrityksen, liikkeen, yhteisön tai säätiön tai näiden toiminnallisen osan luovuttamista toiselle työnantajalle, jos luovutettava, pää- tai sivutoimisena harjoitettu liike tai sen osa pysyy luovutuksen jälkeen samana tai samankaltaisena. Liikkeenluovutuksessa työnantajan luovutushetkellä voimassa olevista työ- tai virkasuhteista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät uudelle työnantajalle.

Pykälän 1 momentin mukaan ehdotettavan lain mukaan valtiolta maakunnille siirtyvien tehtävien ja niihin liittyvien tukipalvelutehtävien sekä näitä tehtäviä hoitavan henkilöstön siirto elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta maakuntaan ja maakuntien valtakunnalliseen palvelukeskukseen katsottaisiin suoraan liikkeenluovutukseksi. Näin ollen siirtyvien valtion virkamiesten osalta valtion virkamieslain ja siirtyvien valtion työntekijöiden osalta työsopimuslain liikkeenluovutussäännöksiä sovellettaisiin kaikkiin tämän lain muutoksella toteutettaviin työnantajan vaihtumista merkitseviin muutoksiin riippumatta siitä, täyttyvätkö niissä valtion virkamieslaissa ja työsopimuslaissa liikkeenluovutukselle säädetyt tunnusmerkit. Ratkaisu on yhdenmukainen maakuntauudistuksen yhteydessä toteutettavien muiden työnantajan vaihtumista merkitsevien muutosten kanssa.

Liikkeenluovutusperiaatteen mukaan henkilöstö siirtyisi tehtäviensä siirtymisen mukana uuden organisaation palvelukseen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa ja kehittämis- ja hallintokeskuksessa siirtyviä tehtäviä hoitava henkilö siirtyisi maakuntauudistuksessa sen

maakunnan tai maakuntien valtakunnallisen palvelukeskuksen palvelukseen, jolle siirtyisivät ne tehtävät, joita asianomainen henkilö on hoitanut ennen siirtymistä. Määräaikaisessa palvelussuhteessa oleva henkilöstö siirtyisi maakuntaan määräaikaisen palvelussuhteensa keston ajaksi.

Liikkeenluovutuksessa luovutuksensaaja tulee sidotuksi aikaisempaa työnantajaa sitoneeseen virka- ja työehtosopimukseen siihen saakka, kunnes sen voimassaoloaika päättyy, vaikkei luovutuksensaaja olisikaan kyseisen työnantajaliiton jäsen (työehtosopimuslain (436/1946) 5 §, valtion virkamieslain 5 f §). Tämän jälkeen aletaan soveltaa luovutuksensaajaa sitovaa virka- tai työehtosopimusta. Tämä edellä kerrottu periaate koskee myös paikallisia virka- ja työehtosopimuksia. Jos paikallinen virka- tai työehtosopimus on toistaiseksi voimassaoleva, se sitoo luovutuksensaajaa, jollei luovuttaja tai luovutuksensaaja ole irtisanonut sopimusta.

Henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen suoraan tämän voimaannpanolain nojalla valtion virkamieslain ja työehtosopimuslain liikkeenluovutusperiaatteiden mukaisesti niin sanottuina vanhoina työntekijöinä ja säilyttäisi siirtymähetkellä voimassa olevat virka- tai työsuhteeseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet. Tämä ei kuitenkaan koskisi niitä oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka johtuvat nimenomaan virkasuhteesta eivätkä ole ominaisia työsuhteelle silloin, kun virkamies siirtyisi työsuhteeseen luovutuksensaajan palvelukseen.

Työnantajan luovutushetkellä voimassa olevista virka- tai työsuhteista johtuvista oikeuksista ja velvollisuuksista sekä niihin liittyvistä etuuksista vastaisi luovutuksen jälkeen uusi työnantaja. Ennen luovutusta eräänntyneestä palkka- tai muusta palvelussuhteesta johtuvasta saatavasta vastaisivat luovuttaja ja luovutuksensaaja yhteisvastuullisesti. Luovuttaja olisi kuitenkin luovutuksensaajalle vastuussa ennen luovutusta eräänntyneestä saatavasta, jollei muuta ole sovittu.

Luovutuksensaajalla ei ole oikeutta pelkästään luovutuksen perusteella irtisanoa virka- tai työsuhdetta. Valtion virkamieslain 29 a §:n ja työehtosopimuslain 7 luvun 5 §:n nojalla virkamiehellä ja työntekijällä on liikkeenluovutuksen yhteydessä oikeus irtisanoa palvelussuhde päättymään irtisanomisajaksi noudattamatta luovutuspäivästä tai myöhemminkin viimeistään kuukauden kuluttua saatuaan tiedon luovutuksesta.

ELY-keskuksissa liikennevastuualueilla työskentelevistä henkilöistä osan tehtävät jakaantuisivat maakuntaudistuksen yhteydessä osittain maakuntiin siirtyviin tehtäviin ja osittain Väylävirastoon siirtyviin tehtäviin. Pykälän 2 momentin mukaan henkilö siirtyisi maakunnan palvelukseen, jos tämän lain mukaan maakunnalle siirtyvät tehtävät muodostaisivat vähintään puolet hänen tosiasiallisista työtehtävistään. Kyse olisi tähän tilanteeseen säädetystä rajasta, eikä liikkeenluovutuksen kriteeristön täyttymiseen liittyvästä rajasta. Maakuntalain 6 §:n 2 momentin 1 kohtaan sisältyvät liikennepalveluihin liittyvät tehtävät kuuluvat maakunnan yleiseen toimialaan, vaikka maakunnat voisivat päättää niiden hoidettavaksi ottamisesta vapaasti. Toimivalta näiden tehtävien hoitamiseen siirtyy valtiolta maakunnille, joten myös niitä hoitava henkilöstö siirtyisi maakuntiin. Siirtyvien tehtävien tarkat henkilötyövuodet olisi selvitettävä maakuntien väliaikaishallinnon ja valtion virastojen välillä hyvissä ajoin ennen 31.12.2020. Henkilöstön siirtymisten valmistelussa olisi tärkeää varmistua siitä, että välttämätön palvelutuotanto turvattaisiin siirtymätilanteessa ja muutoinkin sovitettaisiin henkilöstöresurssit yhteen siten, että sekä maakunnilla että valtion virastoilla olisi myös jatkossa käytössään riittävä ja osaava henkilöstö. Ennen siirtoa virastojen nykyjohton tulisi järjestellä tehtäviä siten, että henkilöiden tehtävät siirtyvät mahdollisimman kattavasti kokonaisuuksina uudelle toimijalle.

Liikkeenluovutusperiaatetta sovellettaisiin riippumatta siitä, missä järjestyksessä maakuntien organisaatioita perustetaan. Näin ollen henkilö voisi siirtyä liikkeenluovutusperiaatteella valti-

on virastosta suoraan maakunnan tai maakuntakonserniin kuuluvan tai maakuntien määräysvallassa olevan yhteisön palvelukseen. Jos maakuntakonserniin kuuluva tai maakuntien määräysvallassa oleva yhteisö perustettaisiin vasta maakuntien toiminnan jo alettua, siirtyisi henkilöstö ensin maakuntaan ja sieltä maakuntakonserniin kuuluvan tai maakuntien määräysvallassa olevan yhteisön palvelukseen.

Valtion virkamieslain 5 f §:n ja työsopimuslain 1 luvun 10 §:n mukaan luovuttaja on luovutuksensaajalle vastuussa ennen luovutusta erääntyneestä saatavasta, jollei muuta ole sovittu. Maakunnat vastaavat lomapalkasta ja se sisältyy maakunnille siirtyvään rahoitukseen. Tästä ehdotetaan säädettäväksi pykälän 3 momentissa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin henkilöstön siirtymisestä maakuntakonserniin kuuluvaan sekä maakuntien määräysvallassa olevaan yhteisöön sekä siirtymäajasta, jonka aikana tehtävien jatkosiiro maakuntakonserniin kuuluvaan tai maakuntien määräysvallassa olevaan yhteisöön katsottaisiin niin ikään liikkeenluovutukseksi. Maakuntakonserni määrittellään ehdotetun maakuntalain 4 §:n 1 momentissa. Maakunta tytäryhteisöineen muodostaa maakuntakonsernin. Maakunnan tytäryhteisö on yhteisö, jossa maakunnalla on kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta. Sitä, mitä maakunnan tytäryhteisöstä säädetään, sovelletaan myös maakunnan määräysvaltaan kuuluvaan säätiöön. Maakunnat voisivat näin järjestää palvelujen yhtiöittämisen 31.12.2022 mennessä, ja henkilöstö siirtyisi tällöin myös jatkuo- luovutuksessa liikkeenluovutuksen periaattein. Näin voitaisiin tehdä ensiksi siirto maakunnalle ja sitten siirto maakunnan tytäryhteisöön, ja molemmat siirrot katsottaisiin liikkeenluovutukseksi. Säännös turvaisi henkilöstön asemaa ja antaisi käytännön siirtymäajan yhtiöittämiseen. Yhtiöittäminen voitaisiin tällöin tehdä hallitusti ja vaaleilla valitun maakuntavaltuuston johdolla. Henkilö siirtyisi maakuntakonserniin kuuluvan tai maakuntien määräysvallassa olevan yhteisön palvelukseen, jos siirtyvät tehtävät muodostaisivat vähintään puolet hänen tosiasiallisista työtehtävistään.

4 §. Lisäeläketurva. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lisäksi maakuntakonserniin kuuluvien tai maakuntien määräysvallassa olevien yhteisöiden velvollisuudesta turvata julkisen sektorin lakisääteisten lisäeläkkeiden tasoiset etuudet sellaiselle henkilöstölle, joka siirtyy maakuntavaltuuston johdosta perustettavaan yhtiöön valtion palveluksesta. Maakuntakonserni määrittellään ehdotetun maakuntalain 4 §:n 1 momentissa. Maakunta tytäryhteisöineen muodostaa maakuntakonsernin. Maakunnan tytäryhteisö on yhteisö, jossa maakunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta. Sitä, mitä maakunnan tytäryhteisöstä säädetään, sovelletaan myös maakunnan määräysvaltaan kuuluvaan säätiöön. Maakuntien määräysvallassa olevia yhteisöjä ovat maakuntien valtakunnalliset palvelukeskukset ja muut yhteisöt, joista maakunnilla yhdessä on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta.

Henkilöstö siirtyisi vanhoina työntekijöinä perustettaviin maakuntiin tai maakuntakonserniin kuuluviin tai maakuntien määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säilyttäisi siirtymähetkellä työ- tai virkasuhteeseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet. Valtionhallinnon palveluiden yhtiöittämisissä on lisäeläke-etuudet turvattu siirtyvälle henkilöstölle. Vastaavasti on menetelty myös kuntien toimintojen yhtiöittämisvelvoitteen toimeenpanossa.

Eläkkeen karttumisen säännökset ovat nykyisin samanlaiset julkisella ja yksityisellä sektorilla. Julkisen sektorin palvelukseen ennen vuotta 1993 tulleille on kuitenkin karttunut yksityistä sektoria parempaa eläketurvaa ja heillä eläkkeen karttuma oli 2,2 prosenttia vuodessa vuoden 1994 loppuun saakka. Kunnan, kuntayhtymän tai valtion palveluksesta karttuneen lisäeläkkeen saa, jos jatkaa Kevan jäsenyhteisön tai valtion palveluksessa henkilökohtaiseen tai ammatilliseen eläkeikäänsä saakka. Vuonna 1960 tai sen jälkeen syntyneet työntekijät saavat lisäeläkkeen, jos palvelus jatkuu yhdenjaksoisena julkisten alojen eläkelain mukaiseen alimpaan

vanhuuseläkeikään saakka. Niin ikään lisäturvan saa, jos tulee palvelussuhteensa jatkuessa työkyvyttömäksi. Julkisten alojen eläkkeen karttumisesta ennen vuotta 1995 ja palvelussuhteen yhdenjaksoisuusedellytyksistä säädetään vuoden 2017 alusta julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain (82/2016) 8 ja 9 §:ssä.

Osana hallituksen esityksen valmistelua maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi Kevasta annettua lakia (66/2016) ehdotetaan muutettavaksi siten, että maakunnat sekä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT olisivat suoraan lain perusteella Kevan jäsenyhteisöjä. Ehdotetun muutoksen perusteella maakuntien palvelukseen Kevan jäsenyhteisöjen palveluksesta siirtyvä henkilöstö säilyisi julkisten alojen eläkelain mukaisen eläketurvan piirissä ja säilyttäisi näin myös mahdollisen lisäeläketurvan. Valtion henkilöstön osalta maakuntauudistuksen voimaanpanolain 10 §:n 2 momentissa säädettäisiin, että maakuntiin siirtyvä henkilöstö säilyttäisi oikeutensa lisäeläketurvaan. Kevasta annettuun lakiin ehdotettujen muutosten mukaan maakuntien omistamat tai määräysvallassa olevat yhtiöt voisivat liittyä Kevan jäsenyhteisöksi vastaavasti kuin kuntien ja kuntayhtymien omistamat tai määräysvallassa olevat yhtiöt. Maakunnan omistama yhtiö voisi näin ollen hakea Kevan jäsenyhteisöksi tai vaihtoehtoisesti vakuuttaa henkilöstönsä työntekijän eläkelain mukaan. Jos yhtiö olisi Kevan jäsenyhteisö, henkilöstö säilyisi julkisen sektorin eläketurvan piirissä. Jos taas yhtiö ottaisi eläkevakuutuksen työeläkeyhtiöstä, henkilöstö menettäisi lakisääteisen lisäeläketurvan ja alemmat eläkeiät.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että maakuntakonserniin kuuluvan tai maakuntien määräysvallassa olevan yhteisön tulisi turvata julkisen sektorin lakisääteisten lisäeläkkeiden tasoiset etuudet sellaiselle henkilöstölle, joka siirtyy maakuntauudistuksen järjestelyn johdosta yhtiöön valtion palveluksesta. Edellytyksenä olisi lisäksi, että siirtyneen henkilön palvelussuhde jatkuu siinä yhtiössä, johon henkilö on siirtynyt, yhdenjaksoisesti eläketapahtumaan saakka.

Julkisten alojen eläkkeiden lisäeläke-etuudet voidaan turvata liittymällä Kevan jäsenyhteisöksi tai ottamalla yksityinen lisäeläkevakuutus. Oikeus lisäeläketurvaan on noin kolmasosalla siirtävästä henkilöstöstä ja sen vaikutus eläkkeeseen on keskimäärin noin 50 euroa kuukaudessa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että valtiolta maakunnan tai maakuntakonserniin kuuluvan tai maakuntien määräysvallassa olevan yhteisön palvelukseen siirtyvät henkilöt säilyttävät lisäeläketurvansa. Oikeus lisäeläketurvaan säilyy, mikäli heillä on oikeus lisäeläketurvaan siirtymisen hetkellä ja jos lisäeläketurvaan vaadittava palveluksen yhdenjaksoisuusvaatimus siirtymisen jälkeen täyttyy Kevan jäsenyhteisön eli maakuntakonsernin tai maakuntien määräysvallassa olevan yhteisön palveluksessa. Mikäli yhteisö ei liity Kevan jäsenyhteisöksi, noudatetaan 1 momentin säännöstä.

5 §. Väylävirastoon siirtyvän henkilöstön asema. Pykälässä olisi säännökset henkilöstön aseman järjestämisestä Väylävirastoon siirtymisen yhteydessä.

Pykälään sisällytettäisiin viittaus valtion virkamieslakiin, jonka säännöksiä sovellettaisiin Väylävirastoon siirtyvien henkilöiden osalta. Henkilöstösiirrot toteutettaisiin valtion sisällä valtion virkamieslain 5 a–c §:n perusteella. Määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitetty virkamies siirtyisi viraston palvelukseen määräaikaisen virkasuhteensa keston ajaksi. Valtion virkamieslain 5 a §:n mukaan valtionhallinnon toimintojen uudelleenjärjestelyn yhteydessä virat ja niihin nimetyt virkamiehet siirtyvät samaan virastoon tai samoihin virastoihin kuin tehtävät siirtyvät. Jos tehtävien mukana valtion virkamieslain 5 a §:n perusteella siirtävästä henkilöstöstä on epäselvyyttä, tehtävät tulee osana muutostilanteen toteuttamista järjestää kokonaisuusiksi siten, että siirtyvä henkilöstö on mahdollista määritellä.

6 §. *Liikenteenohjausyhtiöön siirtyvän henkilöstön asema.* Pykälässä olisi säännökset henkilöstön aseman järjestämisestä yhtiöön siirtämisen yhteydessä.

Henkilöstön asemasta liikkeenluovutustilanteissa säädetään virkasuhteessa olevan henkilöstön osalta valtion virkamieslain 2 luvussa ja työsopimussuhteessa olevan henkilöstön osalta työsopimuslain 1 luvussa.

Kyse olisi liikkeenluovutuksesta, joten siirtyviä tehtäviä hoitava virka- ja työsopimussuhteinen henkilöstö siirtyisi työsopimussuhteeseen perustettavan valtion liikenteenohjausyhtiön palvelukseen. Määräaikaisessa palvelussuhteessa oleva henkilöstö siirtyisi yhtiöön määräaikaisen palvelussuhteensa keston ajaksi. Henkilöiden työsuhteen katsotaan työsuhte-etuuksien määräytymisen kannalta jatkuneen valtiolla yhdenjaksoisena.

Työntekijöihin ja palvelussuhteen ehtoihin yhtiössä sovellettaisiin mitä laissa säädetään tai sen nojalla säädetään tai määrätään ja mitä yhtiötä sitovassa työehtosopimuksessa ja työsopimuksessa sovitaan.

Valtion virkamieslain 5 f §:n 3 momentin mukaan luovutuksensaaja on velvollinen noudattamaan luovutushetkellä voimassa olleen virkaehtosopimuksen määräyksiä kuten työehtosopimuslain 5 §:ssä säädetään.

Valtion virkamieslain 5 e ja 5 f §:n nojalla työnantajan luovutushetkellä voimassa olevista virkasuhteista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyisivät luovutuksensaajalle. Tämä ei kuitenkaan koske niitä oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka johtuvat nimenomaan virkasuhteesta eivätkä ole ominaisia työsuhteelle silloin, kun virkamies siirtyy työsopimussuhteeseen luovutuksensaajan palvelukseen. Siirtyvä henkilöstö olisi pääosin virkasuhteista. Siltä osin kuin on kyse työsopimussuhteisesta henkilöstöstä, asiaan sovellettaisiin työsopimuslain liikkeenluovutusta koskevia säännöksiä.

Siirtyvää tehtävää hoitava henkilö saa muutoin sovellettavaa irtisanomisaikaa noudattamatta tai sen kestoajasta riippumatta irtisanoa virka- tai työsopimussuhteensa päättymään siirron hetkellä.

3 luku Tehtäviä ja toimivaltaa koskevat säännökset

7 §. *Maakunnan tehtäviä ja toimivaltaa koskevat siirtymäsäännökset.* Pykälä sisältäisi maakuntien tehtäviä ja toimivaltaa koskevat siirtymäsäännökset siltä osin kuin maakunnille ehdotetaan siirrettäväksi niiden tehtävälleen kuuluvia tehtäviä nyt annettavalla esityksellä. Esityksellä on tarkoitus tehdä tarpeelliset muutokset niihin erityislakeihin, jotka koskevat maakunnille ehdotetun maakuntalain 6 §:n 1 momentin 14 ja 15 kohdassa tarkoitettua tehtävänäalaa sekä 6 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua tehtävänäalaa. Lakiin otettaisiin kuitenkin lisäksi säännökset, joiden perusteella toimivaltainen viranomaisen voidaan selvittää maakuntalain mainituilla tehtävien aloilla niissä tapauksissa, joissa jokin yksittäinen tehtäväkohtainen erityissäännös on jäänyt muuttamatta. Alueellisesti toimivaltainen maakunta määrittäisi maakunta- ja soteuudistuksen voimaantulon 5 §:ssä säädetyn maakuntajaon mukaisesti tai tehtävään liittyvän alueellista toimivaltaa koskevan erityissäännöksen mukaisesti. Myös tällaisten tehtävien siirtoon sovellettaisiin ehdotettua lakia.

Maakuntiin ELY-keskusten L-vastuualueilta siirtyvät tehtävät on eritelty tarkemmin yleisperusteluissa osiossa 3.3 Keskeiset ehdotukset ja osiossa 4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.

8 §. *Vireillä olevia asioita sekä tehtäviin liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia koskevat siirtymäsäännökset.* Pykälässä säädettäisiin lain voimaan tullessa vireillä olevien asioiden käsitte-lystä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa, kehittämis- ja hallintokeskuksessa sekä maakunnan liitossa tämän lain nojalla siirtyvillä toimialoilla vireillä olevat asiat sekä sopimukset ja sitoumukset sekä niistä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyisivät 1 päivänä tammikuuta 2021 toimivaltaiselle maakunnalle. Toimivaltainen maakunta määrittäisi muun lainsäädännön perusteella. Alueellisesti toimivaltainen maakunta määrittäisi maakunta- ja so-te-uudistuksen ehdotetun voimaanpanolain 5 §:ssä säädetyn maakuntajaon mukaisesti tai tehtävään liittyvän alueellista toimivaltaa koskevan erityissäännöksen mukaisesti. Maakuntien omaisuusjärjestelyjä koskevat säännökset sisältyisivät tämän lain 9–16 §:ään.

4 luku Omaisuusjärjestelyt

9 §. *Valtion irtaimen omaisuuden sekä sopimusten ja vastuiden siirtäminen maakunnalle.* Pykälän 1 momentin mukaan maakunnalle siirtyisi 1 päivänä tammikuuta 2021 sen järjestämis-vastuulle tämän lain mukaan kuuluvaan toimintaan liittyvä valtion omistama irtaimisto, irtai-men omaisuuden omistusta, hallintaa ja käyttöä koskevat oikeudet sekä immateriaaliset oikeu-det ja luvat. Valtio ja maakunta voisivat sopia irtaimen omaisuuden siirtymisestä myös toisin.

Pykälän 2 momentin mukaan valtio siirtäisi maakunnalle elinkeino-, liikenne- ja ympäristö-keskusten siirtyvien tehtävien järjestämiseen liittyvät sopimukset 1 päivästä tammikuuta 2021. Näitä sopimuksia ovat erityisesti tien kunnossapitoon liittyvät sopimukset, kuten muun muas-sa hoidon alueurakoihin liittyvät monivuotiset sopimukset. Muita siirtyviä sopimuksia olisivat esimerkiksi kuntien kanssa tehdyt yhteistyösopimukset ja yhteiset hankintasopimukset liittyen tienpidon hankkeiden suunnitteluun ja toteutukseen. Lisäksi ELY-keskusten liikennevastuu-alueilta siirtyisi julkisen henkilöliikenteen järjestämiseen liittyviä sopimuksia.

Jos sopimusta ei ole mahdollista siirtää tai jakaa, valtio tekisi 10 §:ssä tarkoitettussa selvityk-sessä esityksen sopimukseen liittyvän vastuun jakautumisesta. Valtion ne toiminnot, jotka täl-lä hetkellä vastaavat maakunnalle siirtymässä olevien tehtävien järjestämisvastuusta, eli ELY-keskukset ja TE-toimistot sekä niiden kehittämis- ja hallintokeskus, toimivat kokonaan vuok-ratiloissa. Tilat on pääosin vuokrattu valtion liikelaitos Senaatti-kiinteistöiltä. Esimerkiksi nä-mä vuokrasopimukset siirtyisivät maakunnalle. Maakunnalle siirtyisivät myös muut tehtävien järjestämiseen ja hoitamiseen liittyvät sopimukset, kuten mahdolliset ostopalvelu- ja hankinta-sopimukset sekä koneiden ja laitteiden leasing-sopimukset.

Pykälän 3 momentissa täsmennettäisiin sopimusten siirtymiseen liittyviä järjestelyjä. Momen-tin mukaan maakunta voisi käyttää Senaatti-kiinteistöjen, Hansel Oy:n, Valtion tieto- ja vies-tintätekniikkakeskuksen (*Valtorin*) ja Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen (*Palkeiden*) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäris-tökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen toteuttamia hankintasopimuksia sekä Hansel Oy:n kilpailuttamia puitejärjestelyjä ja hankintasopimuksia 31 päivään joulukuuta 2024 ulottuvan siirtymäkauden. Puitejärjestelyissä tulee toimia hankin-talain ja sen soveltamiskäytännön mukaisesti. Ellei kilpailutuksen yhteydessä ole jo varattu maakunnille myöhemmin liittyä hankintasopimukseen tai puitejärjestelyyn, olisi siihen liitty-minen tällöin hankintalain ja oikeuskäytännön vastaista menettelyä. Tämän vuoksi olisi tule-visedä kilpailutuksissa otettava huomioon myös maakuntien mahdollisuus liittyä sopimuksiin.

10 §. *Selvitys valtiolta siirtyvästä omaisuudesta ja sopimuksista.* Pykälä vastaisi maakuntauu-distuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorgani-sointia koskevan lainsäädännön voimaanpanosta annettavan lain 17 §:ää, joka vastaa periaat-

teiltaan maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaanpanosta annettavan lain 23 §:ää.

Pykälässä säädettäisiin selvityksestä, joka valtion tulisi tehdä maakunnalle siirtyvästä omaisuudesta, luvista ja sopimuksista. Pykälän *1 momentin* mukaan valtion olisi tehtävä 29 päivä helmikuuta 2020 mennessä maakunnalle yksityiskohtainen selvitys edellä 7 §:ssä tarkoitettuihin omaisuudesta, luvista ja sopimuksista. Selvitysten tulisi kattaa myös maakuntien ICT-keskukselle 13 §:n nojalla edelleen siirtyvät sopimukset, lisenssit ja muut oikeudet sekä käyttöomaisuus. Selvityksen tekisi ELY-keskus. Tiedot voisi suoraan vastaanottaa myös toimitila- ja kiinteistöhallinnon palvelukeskus tai ICT-palvelukeskus.

Selvityksessä maakunnan vastuulle siirtyvät sopimukset tulisi yksilöidä ja luetteloida mahdollisimman yksityiskohtaisesti. Tämä koskee valtiolta siirtyviä toimitilasopimuksia ja muita sopimuksia. Mikäli sopimus olisi sellainen, ettei sitä olisi mahdollista siirtää tai jakaa eikä sitä olisi myös taloudellisesti tai muista syistä perusteltua irtisanoa, valtion tulisi selvityksessä esittää, miten sopimukseen liittyvä vastuu jakautuisi ja käytännössä hoidettaisiin valtion ja maakunnan välillä. Tarvittaessa valtion ja maakunnan tulisi neuvotella asiasta.

Yksityiskohtaista luetteloa valtiolta siirtyvästä irtaimistosta ei olisi välttämättä tarpeen tehdä, vaan lähtökohtaisesti maakunnalle siirtyisi toimitiloissa oleva, toimintaan liittyvä irtain omaisuus. Tältä osin selvityksen pohjana olisi perusteltua käyttää mahdollisuuksien mukaan käyttöomaisuuskirjanpitoa. Selvityksessä tulisi kuitenkin erikseen luetteloida sellainen irtain omaisuus, jonka omistusoikeus tulee rekisteröidä, kuten esimerkiksi autot. Tältä osin selvitys liittyy 14 §:ään, jonka mukaan selvitykseen perustuva maakunnan päätös vastaisi omaisuuden saantokirjaa.

Pykälän *2 momentin* mukaan maakunnalla tai sen toimeksiannosta myös toimitila- ja kiinteistöhallinnon palvelukeskuksella ja ICT- palvelukeskuksella olisi oikeus pyytää valtiolta käyttöönsä tarpeelliseksi katsomiaan lisäselvityksiä ja asiakirjoja. Maakunnan tulisi myös käynnistää neuvottelut valtion kanssa, jos maakunta katsoisi *1 momentissa* tarkoitettua selvityksen valtiolta saatuaan, että maakunnan hallintaan kunnan tai valtion selvityksen mukaan siirtyvät toimitilat, muu omaisuus, luvat ja sopimukset eivät turvaisi tämän lain mukaan valtiolta maakunnalle siirtyvien palvelujen ja tehtävien järjestämistä maakunnan alueella. Valtion ja maakunnan on käytännössä perusteltua ja suositeltavaa neuvotella selvityksen tekemisen yhteydessä ja tehdä selvitys mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä.

Pykälän *3 momentin* mukaan valtion olisi täydennettävä *1 momentissa* tarkoitettua selvitystä 30.6.2020 mennessä, mikäli *1 momentissa* tarkoitetuissa toimitiloissa, muussa omaisuudessa taikka luvissa tai sopimuksissa on tapahtunut olennaisia muutoksia *1 momentissa* tarkoitettua selvityksen antamisen jälkeen ja mikäli maakunta katsoo selvityksen täydentämisen tarpeelliseksi. Selvityksen antamisen ja maakunnan toiminnan aloittamisen välillä olosuhteissa saattaa tapahtua muutoksia, joilla on merkitystä myös maakunnan toiminnan kannalta. Valtio on esimerkiksi saattanut tehdä sopimuksia, jotka tulisi siirtää maakunnalle.

11 §. Maakunnan päätös. Pykälässä säädettäisiin päätöksestä, jonka maakunta tekisi 10 §:ssä säädetyn valtion selvityksen perusteella. Maakuntavaltuusto käsitelisi valtion selvityksen ja päättäisi sen perusteella 9 §:ssä säädettyjen valtion irtaimen omaisuuden, sopimusten, irtaimen omaisuuden omistusta, hallintaa ja käyttöä koskevien oikeuksien, immateriaalisten oikeuksien sekä lupien siirtymisestä maakunnalle. Maakuntavaltuuston päätökset tulisi tehdä hyvissä ajoin ennen 1.1.2021 tapahtuvaa siirtymää.

Pykälässä viitattaisiin 9 §:n sopimuksiin, joita olisivat erityisesti tien kunnossapitoon liittyvät sopimukset, kuten muun muassa hoidon alueurakoihin liittyvät monivuotiset sopimukset.

12 §. *Maakunnan päätöstä koskeva muutoksenhaku.* Pykälässä säädettäisiin maakuntavaltuuston omaisuutta koskevien päätösten täytäntöönpanokelpoisuudesta. Pykälän *1 momentin* mukaan päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman, jollei hallintotuomioistuim joltain osin kiellä täytäntöönpanoa. Valtion puhevaltaa muutoksenhaussa käyttäisi liikenne- ja viestintäministeriö. Vaikka valtio olisi valittanut maakuntavaltuuston päätöksestä, maakunnalla olisi kuitenkin pykälän *2 momentin* mukaan oikeus järjestää vastuullaan olevia valtiolta siirtyviä tehtäviä valtion omistamissa ja hallinnoimissa toimitiloissa sekä käyttää palvelujen järjestämiseen tarvittavaa, valtion omistamaa tai hallinnassa olevaa irtaimistoa ennen kuin hallinto-oikeuden päätös olisi lainvoimainen. Irtain omaisuus on valtion hallinnassa silloin, kun hallinta perustuu esimerkiksi leasing- tai muuhun sopimukseen. Säännöksen tarkoituksena olisi turvata palvelutoiminnan häiriötön jatkuminen.

13 §. *Valtion takaus.* Pykälässä säädettäisiin valtioneuvoston toimivallasta valtioneuvoston myöntämiseen maakunnalle siirtyville eräille sitoumuksille. Säännös vastaisi periaatteiltaan maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaannpanosta annettavan lain 28 §:ää. Pykälän *1 momentin* tarkoituksena on, että valtiolta maakunnalle siirtyvien sitoumusten riskiluokitus säilyisi luottolaitosten vakavaraisuuslaskennassa ennallaan. Maakunnalla ei ole verotusoikeutta, joten sen asema ei ole täysin samanlainen kuin kunnan tai valtion.

Pykälän *2 momentti* täsmentää takauksen antamista lainoille annettujen vakuuksien osalta. Mikäli siirtyville lainoille on asetettu vakuus, valtion riskienhallinnan näkökulmasta on perusteltua, että valtion takaus asetetaan täytetakauksena tähän vakuuteen nähden. Samalla tulee varmistaa, että valtioneuvostolla on mahdollisuus myöntää valtioneuvoston takaus myös niille lainoille ja muille sopimuksille, joiden turvaamiseksi ei vakuutta ole asetettu. Tällöin valtioneuvoston takaus myönnetään alkuperäisen esityksen mukaisesti vastavakuutta vaatimatta.

Perustuslain 82 §:n mukaan valtion lainanoton tulee perustua eduskunnan suostumukseen, josta ilmenee uuden lainanoton tai valtionvelan enimmäismäärä. Valtioneuvoston takaus ja valtioneuvoston takaus voidaan antaa eduskunnan suostumuksen nojalla. Valtioneuvoston takauksen myöntämisellä selkeytettäisiin velkojen asemaa muutostilanteessa ja varmistettaisiin rahoitusjärjestelyjen jatkuvuus. Valtioneuvoston takaus voitaisiin myöntää 8 §:ssä tarkoitetun selvityksen mukaisesti siirtyville merkittävillä leasingosapimuksille. Myönnettävien takauksien tarkkarajaisesta enimmäismäärästä päätettäisiin *3 momentin* mukaisesti erikseen valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä. Valtioneuvoston takaus voitaisiin myöntää valtion lainanannosta sekä valtioneuvoston takauksesta ja valtioneuvoston takauksesta annetun lain (449/1988) 14 §:ssä tarkoitettua vastavakuutta vaatimatta. Valtioneuvosto päättäisi takauksesta perittävistä maksuista ja muista ehdoista.

14 §. *Ilmoitus velkojille ja sopimusosapuolille.* Pykälässä säädettäisiin valtiolta maakunnalle siirtyvien sopimusten sopimusosapuolille tehtävästä ilmoituksesta. Pykälän mukaan maakunnan olisi viimeistään 31 päivänä lokakuuta 2020 lähetettävä kirjallinen ilmoitus maakunnan vastuulle siirtyvien vastuiden ja sopimusten sopimusosapuolille. Maakunnan ilmoituksesta tulisi käydä ilmi, siirtyykö vastuu tai sopimus maakunnalta edelleen maakuntalain 119 §:ssä tarkoitettulle palvelukeskukselle.

15 §. *Maakunnan sopimusten ja vastuiden siirto palvelukeskukselle.* Pykälässä säädettäisiin maakunnalle siirtyneiden sopimusten ja vastuiden siirrosta valtakunnalliselle palvelukeskukselle. Säännös vastaisi periaatteiltaan maakunta- ja soteuudistuksen ehdotetun voimaannanolain 31 §:ää ja sen eduskuntakäsittelyssä ehdotettuja tarkennuksia

Pykälän 1 momentin mukaan maakunta siirtäisi sille siirtyneet toimitilojen vuokrasopimukset toimitila- ja kiinteistöhallinnon palvelukeskukselle, josta säädetään maakuntalain 119 §:ssä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarpeellisten tuotannon tekijöiden siirrosta maakuntien ICT-palvelukeskukselle. ICT-palvelukeskus tarvitsee toimintansa käynnistämiseksi sen tehtäviin liittyvät perustietotekniikan ja tietojärjestelmäpalveluiden sopimukset, ohjelmistolisenssejä ja vastaavia oikeuksia sekä mahdollisesti jossakin määrin käyttöomaisuutta.

Pykälän 3 momentin mukaan maakunnan tulisi päättää siirrosta niin, että sopimukset siirtyvät palvelukeskuksen hallintaan 1 päivästä tammikuuta 2021.

16 §. *Omaisuusjärjestelyjä koskevat kirjaukset maakunnan kirjanpidossa.* Pykälässä säädettäisiin omaisuusjärjestelyjä koskevista kirjauksista maakunnan kirjanpidossa. Pykälä vastaisi periaatteiltaan ehdotetun maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaantulon jälkeen annetun lain voimaantulon jälkeen 34 §:ää.

5 luku Väylävirastoon tehtäviä siirtoja koskevat säännökset

17 §. *Väyläviraston tehtäviä ja toimivaltaa koskevat siirtymäsäännökset.* Pykälä sisältäisi Väyläviraston tehtäviä ja toimivaltaa koskevat siirtymäsäännökset siltä osin kuin sille ehdotetaan siirtyväksi tehtäviä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista ja kehittämis- ja hallintokeskuksesta tällä esityksellä. Esityksellä on tarkoitus tehdä tarpeelliset muutokset niihin erityislakeihin. Lakiin otettaisiin kuitenkin lisäksi säännökset, joiden perusteella toimivaltainen viranomaisena voidaan selvittää niissä tapauksissa, joissa jokin yksittäinen tehtäväkohtainen erityissäännös on jäänyt muuttamatta. Myös tällaisten tehtävien siirtoon sovellettaisiin ehdotettua lakia.

18 §. *Vireillä olevia asioita sekä tehtäviin liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia koskevat siirtymäsäännökset.* Pykälässä säädettäisiin lain voimaan tullessa vireillä olevien asioiden käsitteilyä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa, kehittämis- ja hallintokeskuksessa vireillä olevat Väylävirastoon tämän lain mukaan nojalla siirtyvillä toimialoilla vireillä olevat asiat sekä sopimukset ja sitoumukset sekä niistä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyisivät 1 momentin mukaan 1 päivänä tammikuuta 2021 Väylävirastolle. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista ja kehittämis- ja hallintokeskuksesta siirtyisivät esimerkiksi tienpidon lupiin ja maanhankintaan liittyvät tehtävät sekä niissä käytettäviä tietojärjestelmiä.

6 luku Liikenteenohjausyhtiön tehtäviä siirtoja koskevat säännökset

19 §. *Siirtyvät tehtävät.* Pykälässä säädettäisiin tieliikennetelematiikan ja liikenteen asiakaspalvelukeskuksen tehtävien siirtymisestä liikenteenohjausyhtiölle.

Liikenteenohjausyhtiön toimialaan kuuluvat meri-, rautatie- ja tieliikenteenohjauspalvelut ja siihen liittyvät liikenteen hallinnan palvelut sekä niihin liittyvät tiedon kerääminen, hallinta ja hyödyntäminen. Yhtiön ensisijaisena tehtävänä on varmistaa liikenteen sujuvuus ja turvallisuus meriliikenteessä, rautatieliikenteessä ja tieliikenteessä. Tämä tapahtuu tarjoamalla liikenteenohjaukseen liittyviä palveluita. Yhtiön erityistehtävänä on vastata alusliikennepalvelujen, rautatieliikenteen ohjauspalvelujen ja tieliikenteen ohjauspalvelujen tarjoamisesta turvallisuus- ja väylänpitoviranomaisille siinä laajuudessa, kun se on näiden lakisäätöiden virkatehtävien hoitamiseksi perusteltua. Yhtiön tehtävänä on myös kerätä ja avata tietoa, luoda mahdollisuuksia markkinoille syntyvälle uudelle liiketoiminnalle, joka perustuu automaatioon ja tiedon laajempaan hyödyntämiseen. Yhtiön toiminnan kautta pyritään edesauttamaan liikenteen digi-

talisaation ja automaation ympärille rakentuvien markkinoiden kehittymistä tavalla, joka palvelisi mahdollisimman kokonaisvaltaisesti Suomen elinkeinoelämän toimintaa, kuljetuksia ja kansalaisten liikkumista. Yhtiöllä voi olla toimintaa myös ulkomailla.

Liikenteenohjausyhtiöön (Traffic Management Finland Oy) siirrettäisiin ELY-keskuksista tieliikennetelematiikan ja asiakaspalvelukeskuksen tehtävät 1 päivänä tammikuuta 2021.

Kaakkois-Suomen ELY-keskukseen sijoitetussa liikennetelematiikkayksikön liikenteenhallinnan asiantuntijan ja telematiikka-asiantuntijoiden tehtävät ja niitä hoitava henkilöstö siirrettäisiin perustettavan liikenteenohjausyhtiöön. Liikennetelematiikkayksikössä hoidettavat hankintojen kehittäminen, hankintaohjelma, älyliikenteen kehittäminen, toimintamallien suunnittelu, kansainvälinen yhteistyö sekä osallistuminen tiesääjärjestelmien ja -palveluiden kehittämisen kansainväliseen yhteistyöhön, että kansallisen yhteistyön koordinointi olisivat sen sijaan Väylävirastoon maakuntaudistuksen yhteydessä siirtyviä tienpidon valtakunnallisia tehtäviä. Myös tunneliturvallisuusasiantuntijan tehtävät ovat Väylävirastoon maakuntaudistuksen yhteydessä siirtyviä tienpidon valtakunnallisia tehtäviä.

Pirkanmaan ELY-keskuksessa toimiva liikenteen asiakaspalvelukeskus on Liikenneviraston ja ELY-keskusten toimialaan kuuluvien maantie-, rata- ja vesiväyläasioiden yhteyspalvelu. Liikenneviraston ja ELY-keskusten liikenneväyliin liittyvät neuvontapalvelut on keskitetty kokonaan osalta Liikenteen asiakaspalvelukeskukseen. Keskuksen asiakasneuvojat vastaavat kysymyksiin, käsittelevät palautteita ja ohjaavat asiakkaita oikean palvelun äärelle. Kaikki asiakaspalvelukeskuksen tehtävät ja niitä hoitava henkilöstö siirrettäisiin liikenteenohjausyhtiöön.

20 §. Luovutusvaltuus. Pykälän mukaan valtioneuvosto valtuutettaisiin luovuttamaan tienvarsitelematiikan ja asiakaspalvelukeskuksen tehtäviin liittyvä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten hallinnassa olevan omaisuus, immateriaaliset oikeudet ja liiketoiminta liikenteenohjausyhtiölle (Traffic Management Finland Oy). Luovutusvaltuus kattaisi siten ELY-keskusten liikenteen asiakaspalvelutehtävien ja tieliikennetelematiikan tehtävien kokonaisuuden sellaisenaan varoineen ja velkoineen. Valtioneuvosto valtuuttaisi tämän mukaisesti liikenne- ja viestintäministeriön hoitamaan luovutusjärjestelyt.

21 §. Luovutuksen ehdot. Pykälän *1 momentin* mukaan valtioneuvosto määräisi luovutettavan omaisuuden ja sen arvon sekä ehdot, joilla luovutus tapahtuu. Luovutus tapahtuisi valtioneuvoston valtuutuksen perusteella erillisellä luovutuskirjalla, jossa luovutettava varallisuus yksilöidään. Valtioneuvosto määräisi myös muista omaisuuden luovuttamiseen ja osakeyhtiön muodostamiseen liittyvistä järjestelyistä.

Pykälän *2 momentin* mukaan valtioneuvosto määräisi, mikä osa omaisuudesta luovutettaisiin osakeyhtiöön osakkeita vastaan. Apporttiosuuden siirto tapahtuu liikenteenohjausyhtiön aloittaessa toimintansa 1 päivänä tammikuuta 2019.

Pykälän *3 momentin* mukaan valtion laina liikenteenohjausyhtiölle voisi olla vakuudeton siihen pääomamäärään saakka, joka vastaa valtion lainaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tieliikennetelematiikan ja asiakaspalvelukeskuksen toimintojen omaisuudesta luovutusajankohtana.

22 §. Verotus. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin niistä käyttö- ja muu omaisuuden arvoista, joista vastaanottavan yhtiön poistopohja muodostuu. Yhtiöittäminen rinnastuu asiallisesti elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 d §:ssä tarkoitettuun liiketoimintasiirtoon. Koska yhtiöitetty liikenteenohjaus- ja hallintapalvelutoiminta ei kuitenkaan ole ollut ELY-keskusten toiminnassa veronalaista elinkeinotoimintaa, ei ole tarpeen erikseen säätää yhtiöittämiseen so-

vellettäväksi mainittua säädöstä. Yhtiöittämisessä noudatettaisiin kuitenkin soveltuvin osin liiketoimintasiirtoa koskevia periaatteita ja sovellettaisiin jatkuvuusperiaatetta.

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 d §:n 3 momentti, jonka mukaan vastaanottavan yhtiön verotuksessa luetaan sille siirtyneen omaisuuden vähennyskelpoiseksi hankintamenoksi omaisuuden siirtävän yhtiön verotuksessa poistamatta oleva hankintamenon osa ei myöskään olisi suoraan sovellettavissa nyt puheena olevaan yhtiöittämiseen. Tämän vuoksi ehdotetaan erikseen säädettäväksi niistä arvoista, joista vastaanottava osakeyhtiö, liikenteenohjausyhtiö, voi tehdä poistoja. Osakeyhtiö, jolle toimintoja siirretään, on muiden osakeyhtiöiden tapaan verovelvollinen kaikesta tulostaan. Koska ei ole perusteltua, että vastaanottava osakeyhtiö voisi aloittaa poistojen tekemisen esimerkiksi käyvistä arvoista pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että verovelvollisen aikaisemmin verovapaaseen toimintaa kuuluneiden varojen siirtyessä veronalaiseen toimintaan rahoitus-, vaihto- tai käyttöomaisuuden hankintamenona pidettäisiin niiden kirjanpitoarvoa. Tämä koskisi kaikkea osakeyhtiölle siirtyvää omaisuutta, koska siirtyvälle omaisuudelle ei ole osoitettavissa aiempaa verotuksessa poistamatonta hankintamenoa.

Tämän järjestelyn yhteydessä kaikki yhtiöitettäviin toimintoihin liittyvät varat, velat, vastuut ja henkilöstö siirtyvät liikenteenohjausyhtiölle.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin liikenteenohjausyhtiön varainsiirtoverokohtelusta. Lainkohdan mukaan yhtiö ei olisi velvollinen suorittamaan varainsiirtoveroa kiinteistön tai arvopaperin luovutuksesta 19 ja 20 §:ssä tarkoitetun luovutuksen yhteydessä. Säännöksen mukainen verovapaus vastaisi laajuudeltaan varainsiirtoverolain 43 §:n 1 momentin mukaista verovapautta. Säännöksen mukaista hakemusmenettelyä ei kuitenkaan edellytettäisi, koska verovapauden edellytysten täyttymistä voidaan tässä tapauksessa pitää selvänä.

23 §. Vastuu sitoumuksista. Pykälän 1 momentin mukaan sen jälkeen, kun omaisuus olisi siirretty liikenteenohjausyhtiöön, se vastaisi laina-, takaus-, hankinta- ja toimitussopimuksista sekä muista sitoumuksista, joihin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten telematiikkayksikkö ja Liikenteen asiakaspalvelukeskus on toimintansa aikana sitoutunut ja jotka koskevat liikenteenohjausyhtiölle luovutettua omaisuutta ja liiketoimintaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että koska velallinen voi vaihtua vain velkojan suostumuksella, vastaisi valtio edelleen toissijaisesti sellaisista perustamista edeltävistä velvoitteista, joista ei toisin sovita. Säännöksellä varmistettaisiin toiminnan ja palvelujen tarjonnan jatkuvuus yhtiöittämisen yhteydessä.

24 §. Toiminnan jatkuvuus hallintoasioissa. Pykälän 1 momentin mukaisesti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten liikenteenohjausyhtiölle luovutettuun omaisuuteen ja liiketoimintaan kohdistuvat oikeutta, etua tai velvollisuutta koskevat hallinto- ja hallintolainkäyttöpäätökset olisivat voimassa siten, että ne kohdistuvat luovutettavaa omaisuutta ja liiketoimintaa koskevilta osin liikenteenohjausyhtiöön ilman eri päätöstä. Yhtiö olisi siten samassa asemassa kuin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta luovutettava kokonaisuus olisi ollut.

Pykälän 2 momentin mukaan vireillä olevissa hallintoasioissa liikenteenohjausyhtiö tulisi hallinto- ja hallintolainkäyttömenettelyssä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sijaan ilman eri päätöstä. Momentin mukaan hallinto- ja hallintolainkäyttöllinen jatkuvuus olisi selvyden vuoksi turvattu myös vireillä olevissa asioissa.

7 luku Erinäiset säännökset

25 §. *Väliaikaista valmistelutoimielintä koskevien säännösten soveltaminen.* Pykälä sisältäisi viittaussäännöksen maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä sekä pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaantulon annettavan lain maakuntien väliaikaista valmistelutoimielintä koskevien säännösten soveltamiseen. Kyseisen lakiehdotuksen 9 §:ää sovellettaisiin myös Väyläviraston ja kehittämis- ja hallintokeskuksen hallussa oleviin tietoihin. Tällä viitauksella varmistettaisiin, että väliaikainen valmistelutoimielin saisi riittäviä tietoja toimintansa tueksi.

26 §. *Muutoksenhakua koskevat siirtymäsäännökset.* Pykälä sisältäisi muutoksenhakua koskevat siirtymäsäännökset. Päätökseen, joka on tehty ennen tämän voimaantuloa, haettaisiin muutosta tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Päätöksellä tarkoitettaisiin hallintopäätöstä, oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyä päätöstä sekä muutoksenhakuviranomaisen asiassa tekemää päätöstä. Ennen uudistuksen voimaantuloa tehtyihin päätöksiin haettaisiin siten muutosta aiemman oikeustilan mukaisesti, vaikka esimerkiksi valitus jätettäisiin vasta vuonna 2021.

Vastaavasti tämän lain voimaantullessa tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyyn muutoksenhaussa sovellettaisiin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tämä tarkoittaa, että myös kumottuihin säännöksiin perustuvien päätösten osalta muutoksenhaussa sovellettaisiin edelleen näitä säännöksiä.

Jos tuomioistuin kumoaa päätöksen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsiteltäisiin ja ratkaistaisiin sen sijaan tämän lain mukaisesti. Siten esimerkiksi kunnan tekemä päätös, joka koskee maakunnalle siirtynyttä tehtävää, käsiteltäisiin uudelleen maakunnassa ja vuonna 2021 voimaan tulleen lain-säädännön mukaisesti.

27 §. *Ylimaakunnallisen yhteistyön valmistelu.* Ehdotettavan liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamisesta annettavan lain mukaisen 15 g §:ssä tarkoitettavan tienpitoalueita koskevan maakuntien välisen sopimuksen tulisi olla voimassa ja sovellettavissa ensimmäisen kerran 1 päivänä tammikuuta 2021 alkaen, jolloin vastuu mainitun lain mukaan maakunnille tulevista tienpidon tehtävistä siirtyisi maakunnille.

Liikenne- ja viestintäministeriön on voitava varmistaa ennen tehtävien siirtymistä, että sopimus ylimaakunnallisesta yhteistyöstä on saatu aikaiseksi ja että se täyttäisi tienpidon tehtävien hoidolle 15 g §:n 2 momentissa säädettävät vaatimukset. Maakunnilla tulisi lisäksi olla riittävästi aikaa organisoida tehtävien hoito sopimuksen hyväksymisen tai, jos maakunnat eivät pääsisi yhteistoiminnasta sopimukseen, valtioneuvoston päätöksen ja sitä täydentävän maakuntien sopimuksen hyväksymisen jälkeen. Pykälässä säädettäisiin tämän vuoksi, että maakuntien olisi tehtävä ja valmistettava ensimmäinen sopimus yhteistoiminnasta ja toimitettava se tiedoksi liikenne- ja viestintäministeriölle ja Väylävirastolle viimeistään 29 päivänä helmikuuta 2020. Tienpitoalueista sopimiseen sovellettaisiin muilta osin, mitä liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 1 b luvussa säädetään. Tämä merkitsi muun muassa sitä, että maakuntien olisi varattava ministeriölle ja Väylävirastolle tienpitäjänä tilaisuus lausua sopimuksesta viimeistään kahdeksan viikkoa ennen sen hyväksymistä. Tässä pykälässä säädettäväksi ehdotettua aikataulua sovellettaisiin vain ensimmäisiin tienpitoalueita koskeviin sopimuksiin. Tienpitoalueita koskeviin sopimuksiin tehtäviin muutoksiin ja mahdollisiin uusiin vanhat sopimukset korvaaviin sopimuksiin sovellettaisiin liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 1 b luvussa säädettävää aikataulua.

Jotta sopimusten aikaansaaminen ja tehtävien organisointi edellä sanotussa aikataulussa voidaan varmistaa, sopimusten valmistelu tulisi aloittaa väliaikaisissa valmistelutoimielimissä sen

jälkeen, kun maakuntalaki on vahvistettu ja tullut voimaan. Tämän valmistelun tulokset siirrettäisiin maakuntien valmisteluvastuulle niiden aloitettua toimintansa.

28 §. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lain voimaantulosta. Tarkoituksena on, että tämä voimaantulolaki tulisi voimaan mahdollisimman pian sen hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen. Lisäksi lain 1 §:ssä säädettäisiin, että siihen sisältyvät lait tulevat voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2021. Tehtäväsiirrot, henkilöstösiirrot ja omaisuusjärjestelyt toteutuisivat 1 päivänä tammikuuta 2021.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 318 §:n 2 momentin tietojensaantioikeus koskee elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia siihen saakka, kunnes laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista on kumoutunut.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 15 e §:ään sisältyy asetuksenantovaltuus, joka koskee tarkempien säännösten antamista valtioneuvoston asetuksella valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laadintamenettelyistä ja seurannasta. Tarkoitus olisi tässä esityksessä laajentaa asetuksenantovaltuus koskemaan myös maakuntien liikennejärjestelmäsuunnitelman laadintamenettelyitä ja seurantaa. Lain 100 §:n 2 momentti muutettaisiin siten, että poistettaisiin Liikenne- ja viestintäviraston valtuutus antaa määräyksiä tienpitäjältä ja ELY-keskuksilta edellytettävästä valmiussuunnittelusta liittyen varautumiseen maanteihin kohdistuviin poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin. Sen sijaan säädettäisiin, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä Liikenne- ja viestintävirastolta, Väylävirastolta ja maakunnilta edellytettävästä valmiussuunnittelusta sen varmistamiseksi, että varautuminen olisi valtakunnallisesti yhtenäistä sekä maantiehen kohdistuvia poikkeusoloja ja normaaliolojen häiriötilanteita koskevien tarpeiden mukaista. Tämä asetuksenantovaltuus liittyy laajemmin valtion huolto- ja toimintavarmuuden turvaamiseen, varautumiskyvyn ennakoitiin sekä valtion väyläomaisuuden hoitoon.

3 Voimaantulo

Tähän esitykseen sisältyvä voimaantulolaki ja liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 42 §:n 5 momentin 4 kohta ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian eduskunnan hyväksymisen jälkeen. Muiden lakien voimaantulosta säädettäisiin pääosin voimaantulolaissa, jonka mukaisesti lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kansanvaltaisuus

Perustuslain 2 §:n perusteella valtiojärjestyksen perusteisiin kuuluu kansanvaltaisuusperiaate. Sen mukaan kaikella julkisen vallan käytöllä tulee olla demokraattinen perusta (PeVL 67/2014 vp.). Perustuslain 2 §:n säännöksillä kansanvaltaisuudesta on läheinen yhteys myös perustuslain 14 §:ään, jossa säädetään vaali- ja osallistumisoikeuksista. Maakuntien tehtävissä kansanvaltaisuus toteutuisi välittömien vaalien, maakuntavaalien, kautta. Kun maakunnat jatkossa tekisivät liikennejärjestelmäsuunnittelua ja olisivat osallisina tienpidon ratkaisujen tekemisessä tienpidon ja liikenteen suunnitelman, tienpidon sopimuksen ja maakuntien tienpitoalueilla tehtävän tienpidon kautta, vahvistuisi kansanvaltaisuus liikennejärjestelmäsuunnittelussa ja tienpidossa. Myös vaikutusmahdollisuudet lisääntyisivät erityisesti valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan tarjottavien vaikutusmahdollisuuksien kautta.

Oikeusvaltioperiaate ja hallinnon lainalaisuus

Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin, ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen edellyttää, että julkisen vallan käyttäjällä on aina viime kädessä eduskunnan säätämään lakiin palautettavissa oleva toimivaltaperuste (HE 1/1998 vp, s. 74, PeVL 29/2013 vp, s.2/I). Viranomaisella ei siten voi olla sellaista julkisen vallan käyttämistä tarkoittavaa toimivaltaa, jolla ei ole nimenomaista tukea laissa.

Lähtökohtana on, että kussakin asiassa toimivaltaisen viranomaisen tulee käydä ilmi laista (PeVL 67/2010 vp, s. 5). Perustuslakivaliokunta on käytännössään suhtautunut pidättyvästi mahdollisuuteen poiketa toimivaltaista viranomaista koskevistä lain säännöksistä. Valiokunta on etenkin perusoikeuskytkentäisen sääntelyn yhteydessä pitänyt välttämättömänä, että toimivaltainen viranomainen ilmenee laista yksiselitteisesti tai muuten täsmällisesti tai että ainakin viranomaisten toimivaltasuhteiden lähtökohdat samoin kuin toimivallan siirtämisen edellytykset ilmenevät laista riittävän täsmällisesti (PeVL 49/2014 vp, s. 4/II, PeVL 32/2012 vp, s. 6, PeVL 21/2009 vp, s. 4–5, PeVL 19/2009 vp, s. 4, PeVL 3/2009 vp, s. 4, PeVL 51/2006 vp, s. 9, PeVL 24/2006 vp, s. 2–3, PeVL 18/2004 vp, s. 2, PeVL 17/2004 vp, s. 2, PeVL 65/2002 vp, s. 4, PeVL 47/2001 vp, s. 3, PeVL 45/2001 vp, s. 5, PeVL 21/2001 vp, s. 4, PeVL 7/2001 vp, s. 4). Viranomaiselle ei siten voida lailla antaa täysin rajoituksetonta valtuutta siirtää tehtäviään tai toimivaltaansa toiselle viranomaiselle (PeVL 9/2014 vp, s. 3; PeVL 61/2010 vp, s. 5 – vrt. PeVL 11/2002 vp, s. 6–7; PeVL 35/2008 vp, s. 3, PeVL 14/2008 vp, s. 3, PeVL 8/2006 vp, s. 4, PeVL 19/2005 vp, s. 8, PeVL 11/2004 vp, s. 2, PeVL 14/2003 vp, s. 3, PeVL 72/2002 vp, s. 2–3, PeVL 52/2001 vp, s. 5, PeVL 29/2013 vp, s. 2, PeVL 55/2005 vp, s. 3, PeVL 47/2005 vp, s. 5–6).

Tässä esityksessä ehdotetaan maakunnille tulevia tienpitotehtäviä järjestettäväksi osin valtion ja maakuntien yhteistyöalueen välisten sopimusmenettelyiden kautta. Laissa säädettäisiin kuitenkin valtion ja maakuntien välisen tehtävien jaon perusratkaisuista, eikä toimivalta tehtävien hoitamiseen johtuisi siten ainoastaan sopimuksista. Lisäksi ehdottavalla lailla säädettäisiin myös siitä, mistä asioista valtion ja maakuntien välisissä sopimuksissa sovittaisiin. Ehdotettavat sopimusjärjestelyt ja niiden yhteydessä tehtävä julkisen vallan käyttö perustuvat siten lakiin, ja laissa säädettäisiin sopimusmenettelystä, tehtävistä vastaavista viranomaisista ja sopimusten sisällöstä perustuslain kannalta riittävän täsmällisesti.

Laissa säädettäisiin maakunnille useita tehtäviä, jotka olisi hoidettava yhteistyössä tienpitoalueilla. Tienpitoalueet eivät kuitenkaan muodostaisi erillistä oikeushenkilöä, minkä vuoksi vastuu mainituista tehtävistä olisi viime kädessä maakunnilla. Maakunnat voisivat maakuntalaki-ehdotuksen 8 luvun mukaisten yhteistoimintamuotojen puitteissa sopia vastuiden jakautumisesta maakuntien välillä tienpitoalueita koskevissa yhteistyösopimuksissa. Ratkaisua voidaan perustuslain kannalta pitää riittävän täsmällisenä.

Perusoikeudet

Perustuslain 21 §:n 2 momentti sisältää vaatimuksen hyvän hallinnon takeiden turvaamisesta lailla. Hyvän hallinnon käsite saa sisältönsä 21 §:n kokonaisuudesta. Sillä tarkoitetaan paitsi pykälän 1 momentissa mainittuja vaatimuksia viivytyksettömästä ja asianmukaisesta viranomaistoiminnasta myös 2 momentissa esitettyä luetteloa hyvän hallinnon osakysymyksistä.

Säännöksessä luetellaan hyvän hallinnon tärkeimmät osa-alueet eli käsittelyn julkisuus, oikeus tulla kuulluksi, oikeus saada perusteltu päätös sekä oikeus hakea muutosta. Perustuslain 14 §:n 4 momentin mukaan julkisen vallan tehtävänä on myös edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon.

Useat esitykseen sisältyvät ehdotukset lisäävät avoimuutta, julkisuutta sekä yksilöiden vaikuttamismahdollisuuksia tienpitoa ja liikennejärjestelmän kehittämistä koskevista menettelyissä. Maakuntien liikennejärjestelmäsuunnittelua koskien olisi kaikille varattava mahdollisuus antaa mielipiteensä lausuntoluonnoksesta. Samoin tienpidon sopimusta koskeva menettely sekä tienpidon ja liikenteen suunnitelma toisivat tienpitoa koskevat linjaukset ja rahoituksen sekä niitä koskevat painotukset myös aiempaa näkyvämmiksi, ja edistäisivät osaltaan hyvän hallinnon toteutumista.

Lainsäädäntövallan siirtäminen

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan asetuksia voidaan antaa laissa olevan asetuksenantovaltuuden nojalla. Asetuksia voivat antaa presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö. Asetuksen antamisen edellytyksenä on, että laissa ovat sekä tarvittavat perussäännökset että asianmukainen valtuutussäännös. Lain alaan kuuluvista asioista voidaan asetuksella antaa ainoastaan tarkempia säännöksiä. Asetuksella voidaan antaa säännöksiä myös muista asioista, jos asetuksenannolle on laissa säädetty valtuutus. Parlamentaarisen vastuun vuoksi asetuksen antaisi valtioneuvosto, ellei muuta ole laissa erikseen säädetty. Lähtökohtana on, että valtioneuvoston yleisistunto antaa asetukset laajakantoisista ja periaatteellisesti tärkeistä asioista sekä muista asioista, joiden merkitys sitä vaatii. Asetuksenantovaltaa voitaisiin osoittaa ministeriölle teknisluonteisimmista sekä yhteiskunnalliselta ja poliittiselta merkitykseltään vähäisimmistä asioissa (Hallituksen esitys Eduskunnalle uudeksi Suomen Hallitusmuodoksi, HE 1/1998 vp).

Perustuslain 80 §:n säännöksistä ilmenevän periaatteen mukaan lainsäädäntövaltaa ei tule yleensä siirtää ministeriötä alemmalle viranomaisasolle. Muulle viranomaiselle oikeussääntöjen antamisvaltaa voidaan osoittaa vain poikkeuksellisesti. Perustuslaissa säädetään tästä mahdollisuudesta valtuuttaa muu viranomainen antamaan oikeussääntöjä lailla erikseen määrättyistä asioista (Perustuslakivaliokunnan mietintö koskien perustuslain uudistamista, PeVM 10/1998 vp). Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan viranomainen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrättyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Lisäksi valtuutuksen tulee perustuslain mukaan olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu. Erityinen syy säättää viranomaisen määräystenantovallasta on muun muassa tekninen ja vähäisiä yksityiskohtia koskeva sääntely (PeVL 52/2001 vp, PeVL 46/2001 vp), joka ei sisällä merkittävää harkintavallan käyttöä (PeVL 43/2000 vp). Määräyksenantovaltuuden kattamat asiat tulee määritellä tarkasti laissa ja sen soveltamisalan tulee olla täsmällisesti rajattu (HE 1/1998 vp).

Esitykseen sisältyvässä liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetussa laissa on asetuksenantoa koskeva valtuutussäännös. Tässä esityksessä olisi tarkoitus laajentaa tätä säännöstä koskemaan myös maakuntien liikennejärjestelmäsuunnitelmia. Lakiehdotuksen 15 e §:ään lisättäisiin maininta maakunnista sekä siitä, että asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä suunnitelman laadintamenettelyistä ja seurannasta. Asetuksenantovaltuudella tavoitellaan valtakunnallisen ja maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman toteuttamisen yhdenmukaistamista ilman, että vaarannetaan maakuntien itsehallinto-oikeutta.

Lisäksi lain 100 §:n 2 momentissa valtuutettaisiin valtioneuvosto antamaan tarkempia säännöksiä Liikenne- ja viestintävirastolta, Väylävirastolta ja maakunnilta edellytettävästä valmi-

ussuunnittelusta, jotta varautuminen olisi valtakunnallisesti yhtenäistä sekä maantiehen kohdistuvia poikkeusoloja ja normaaliolojen häiriötilanteita koskevien tarpeiden mukaista. Tällä säännöksellä pyritään huolehtimaan väylaverkon yhdenmukaisesta varautumisesta.

Perustuslain 80 §:n mukaan yksilön oikeuksia ja velvollisuuksia koskevista perusteista sekä perusoikeuksiin kohdistuvista rajoituksista ja perusteista on säädettävä lailla. Esityksessä ehdotetuilla asetuksen- ja määräyksenantovaltuuksilla ei säädetä yksilön oikeuksien, velvollisuuksien tai perusoikeuksien perusteista.

Alueellinen itsehallinto

Perustuslain 121 §:n mukaan kunnallisen itsehallinnon keskeiset elementit ovat kunnan asukkaiden itsehallinto, lailla säädetty kuntien hallinnon yleiset perusteet ja kunnille annetut tehtävät sekä verotusoikeus. Perustuslain 121 §:n 4 momentissa itsehallinnolle kuntaa suuremmalla alueella ei ole säädetty itsehallinnon keskeisistä elementeistä samalla tavoin kuin kunnallisen itsehallinnon osalta. Perustuslain mukaan itsehallinnon keskeisistä elementeistä edellytetään säädettäväksi lailla. Maakuntien itsehallinnon elementtejä voidaan tarkastella kunnallisen itsehallinnon avulla.

Perustuslain 121 § pohjautuu perustuslakivaliokunnan jo hallitusmuodon voimassa ollessa vaikiintuneeseen käytäntöön, jonka mukaan kunnallinen itsehallinto merkitsee kuntalaisille kuuluvaa oikeutta päättää kuntansa hallinnosta ja taloudesta (valtiosuusjärjestelmän suhteesta kunnalliseen itsehallintoon muun muassa PeVL 16/2014 vp ja PeVL 40/2014 vp). Itsehallinto kattaa muun muassa kuntalaisten oikeuden itse valitsemiinsa hallintoelimiin (HE 1/1998 vp, s. 175/II, PeVL 63/2014 vp, s. 2/II). Tavallisella lailla ei voida puuttua itsehallinnon keskeisiin ominaispiirteisiin tavalla, joka asiallisesti ottaen tekisi itsehallinnon merkityksettömäksi (PeVL 20/2013 vp, s. 5–7, PeVL 22/2006 vp, s. 2/I, PeVL 31/1996 vp, s. 1/I).

Kuitenkin perustuslakivaliokunnan käytännössä on pidetty mahdollisena säätää tavallisella lailla pakkokuntayhtymistä ja vastaavista kuntien yhteistoiminta-elimistä, vaikka kuntien velvoittaminen lailla osallistumaan kuntayhtymään rajoittaa jossain määrin kunnallista itsehallintoa. Kuntien pakollisen yhteistoiminnan järjestelyjä arvioidessaan valiokunta on kiinnittänyt huomiota esimerkiksi yhteistoimintatehtävien ylikunnalliseen luonteeseen, hallinnon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen niitä hoidettaessa sekä siihen, ettei noudatettava päätöksentekojärjestelmä anna yksittäiselle kunnalle yksipuolisen määräämisvallan mahdollistavaa asemaa (PeVL 22/2006 vp, s. 2/II ja s. 3–4, PeVL 65/2002 vp, s. 2–3, PeVL 32/2001 vp, s. 2/II). Merkitystä on annettu myös sille, onko järjestely supistanut oleellisesti yhteistoimintaan velvollisten kuntien yleistä toimialaa (PeVL 65/2002 vp, s. 3/II, PeVL 11/1984 vp, s. 2/II). Perustuslakivaliokunta ei pitänyt myöskään maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistusta koskevaan esitykseen sisältyviä maakuntien yhteistyövelvoitteita maakuntien itsehallinnon erityispiirteet huomioon ottaen ongelmallisina, mutta edellytti, että yhteistyöalueiden muodostamisesta ja yhteistoiminnan toteuttamiseksi tarpeellisista valtion ohjausvallan keinoista on säädettävä riittävän täsmällisesti lain tasolla (PeVL 26/2017 vp).

Perustuslakivaliokunta on pitänyt ongelmallisena kuntien yhteistoiminta-elimien tehtävien lisäämistä siinä määrin ja sillä tavalla, että se vaikuttaisi oleellisesti jäsenkuntien hallintoon ja vaarantaisi kunnallisen itsehallinnon periaatteisiin sisältyvän periaatteen kunnan päätösvallan kuulumisesta kuntalaisten valitsemille toimielimille (PeVL 65/2002 vp, s. 3, PeVL 11/1984 vp, s. 2/II). Valiokunta on kuntien vapaaehtoisesta seutuyhteistyöstä todennut (PeVL 11a/1984 vp, s. 2/I), että on hankalaa perustuslain 121 §:ssä turvattuun kunnalliseen itsehallintoon sisältyvän kansanvaltaisuusperiaatteen kannalta, jos kuntien päätösvaltaa ja tehtäviä siirrettäisiin hyvin laajamittaisesti seudulliselle toimielimelle. Valiokunta on katsonut tämän näkökohdan

koskevan ja viime kädessä rajoittavan myös kuntien kuntalain mukaista mahdollisuutta siirtää tehtäviään kuntayhtymille (PeVL 37/2006 vp, s. 5/II, PeVL 22/2006 vp, s. 2, PeVL 65/2002 vp, s. 3/I).

Kuntien yhteistoimintaa koskeva valtioneuvoston määräämisvalta on merkityksellinen seikka kuntien itsehallinnon näkökulmasta. Tällaisen valtioneuvoston määräämisvallan ei ole katsottu olevan ristiriidassa perustuslaissa turvattun kunnallisen itsehallinnon kanssa, kun valtioneuvoston toimivaltaa ovat rajoittaneet lain muut säännökset yhteistoiminnasta sekä hallinnon yleiset oikeusperiaatteet ja kun valtioneuvoston päätös on ollut valituskelpoinen ja pysynyt voimassa vain siihen asti, kunnes kunnat pääsevät sopimukseen yhteistoiminnasta. Säännösten valtioneuvoston toimivallasta on kuitenkin tullut olla riittävän täsmällisiä (PeVL 20/2013 vp, s. 5–6, PeVL 21/2009 vp, s. 4/II, PeVL 32/2001 vp, s. 3/I). Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti korostanut, että kunnan tehtävistä säädettäessä on myös huolehdittava kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoritua velvoitteistaan (PeVL 41/2014 vp, s. 3/II, PeVL 36/2014 vp, s. 3, PeVL 34/2013 vp, PeVL 30/2013 vp, s. 5, PeVL 42/2010 vp, s. 5/I, PeVL 29/2009 vp, s. 2, PeVL 50/2005 vp, s. 2/I, PeVL 41/2002 vp, s. 3/II).

Esitettävässä laissa tienpitäjä olisi edelleen valtio, jota asiassa edustaisi Väylävirasto, aikaisemmin Liikennevirasto. Samoin maanteiden omistajuus säilyisi edelleen valtiolla. Tienpidon viimekätinen vastuu olisi edelleen valtiolla, jonka omistaman omaisuuden hallinnasta tienpidossa on myös kyse. Tienpidon rahoitus järjestettäisiin erillisrahoituksena, jonka käyttöä maakunnissa ohjattaisiin tienpitoalueen ja tienpitäjän välillä tehtävän tienpidon sopimuksen mukaisesti.

Kuntia koskevaan itsehallintoon rinnastuen maakunnan itsehallinnon sisältönä voidaan pitää erityisesti maakunnan asukkaiden oikeutta päättää maakuntansa hallinnosta ja taloudesta. Tienpidon osalta maakunnat eivät kuitenkaan voisi päättää rahoituksensa käytöstä tai tienpitoa koskevista toimenpiteistä tai niiden järjestämisestä itsenäisesti, ja maakuntien liikkumavara rahoitusta ja muita asioita koskevien ratkaisujen suhteen olisi varsin rajallinen. Tienpidossa olisi kuitenkin jatkossa kyse tehtävästä, joka on jaettu valtion ja maakuntien yhteistyöalueiden kesken ehdotettavan lain mukaisesti, jonka kustannuksista valtio vastaisi ja johon liittyvän viimekätisen vastuun kantaisi edelleen valtio. Siten sopimusmenettelyä, jossa rahoituksesta ja tienpidon järjestämisestä on esitetty sovittavaksi ja johon maakunnat voivat omalta osaltaan vaikuttaa, voidaan pitää maakuntien itsehallinnon kannalta hyväksyttävänä menettelynä. Myös tienpitoa koskevat määräyksenantovaltuudet rajoittaisivat maakuntien itsehallintoa. Määräyksenantovaltuudet liittyisivät kuitenkin ennen kaikkea valtion omaisuuden hallintaan, ja ne kohdistuisivat maanteihin ja niiden pitoon liittyviin teknisiin ja laadullisiin kysymyksiin, eikä niillä puututtaisi maakuntien hallinnon järjestämiseen muilta osin.

Maakuntalain 7 §:n 1 momentin mukaan maakuntien tehtävien järjestäminen voidaan lailla koota yhdelle tai useammalle maakunnalle, jos se on välttämätöntä palvelujen laadun ja saataavuuden parantamiseksi, kielellisten oikeuksien toteutumisen edistämiseksi, riittävien henkilöstö- ja muiden voimavarojen tai tehtävässä tarvittavan erityisasiantuntemuksen turvaamiseksi taikka muusta vastaavasta ja perustellusta syystä. Liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 15 f §:n mukaan maakuntien olisi sovittava niiden vastuulla olevien tienpidon tehtävien hoitamisesta yhteistoiminnassa enintään yhdeksällä tienpitoalueella. Yhteistoimintaa koskevalla velvoitteella pyritään varmistamaan tienpidon kustannustehokas, yhtenäinen, asiantunteva ja pitäjän teinen hoitaminen sekä maanteiden riittävän korkean palvelutason toteutuminen ja asiakastarpeiden huomioiminen. Maakunnat päättäisivät itse yhteistoiminnan muodosta maakuntalain 8 luvussa säädetyllä tavalla.

Tienpito kokonaisuudessaan on luonteeltaan ylimaakunnallista, ja siinä on huomioitava paitsi valtakunnalliset näkökohdat myös alueelliset näkökohdat yleensä yhden maakunnan hallinnollisia rajoja laajemmin. Maakuntien velvoittaminen tekemään tienpidon tehtäviä yhteistyössä olisi tarkoituksenmukaista, jotta tehtäviin tarvittavien resurssien ja asiantuntemuksen riittävyys voitaisiin varmistaa maakuntien hallinnollisista rajoista riippumatta. Yhteistoiminta järjestettäisiin maakuntien sopimalla tavalla noudattaen, mitä maakuntalaissa säädetään maakuntien vapaaehtoisen yhteistoiminnan muodoista. Yhteistoiminnassa noudatettava päätöksenteokjärjestelmä ei siten antaisi yksittäiselle maakunnalle yksipuolisen määräämisvallan mahdollistavaa asemaa.

Liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 15 h §:n mukaan valtioneuvosto voisi antaa tarpeelliset määräykset tienpidon tehtävien hoitamisesta maakuntien yhteistoiminnassa, jos maakunnat eivät pääsisi asiassa sopimukseen. Ehdotetussa 15 f §:ssä säädettyä maakuntien sopimisvallan sijaan valtioneuvosto määräisi tällöin yksipuolisesti yhteistoiminnan järjestämisestä, millä olisi merkitystä maakuntien itsehallinnon näkökulmasta.

Valtioneuvoston määräysvaltaa rajoittaisivat kuitenkin lakiehdotuksen 15 f §:ssä säädetty vaatimukset maakuntien yhteistoiminnalle sekä 15 h §:n 2 momentti, jossa säädetäisiin, mistä asioista valtioneuvosto voisi määrätä asiassa. Määräysvaltaa rajoittaisivat myös hallinnon yleiset oikeusperiaatteet. Valtioneuvoston päätös voitaisiin myöhemmin korvata maakuntien tekemällä 15 f §:n mukaisella sopimuksella. Valtioneuvoston päätöksen valmistelussa olisi kuultava maakuntia, joita päätös koskee. Päätös olisi valituskelpoinen. Valtioneuvoston määräysvallan ei siten voida katsoa merkittävästi rajoittavan maakuntien itsehallintoa.

Sääntelyn valtiosääntöisen arvioinnin kannalta on merkityksellistä, ettei ehdotettu sopimusmenettely esityksen mukaan antaisi yksittäiselle maakunnalle määräämisvallan mahdollistavaa asemaa (vrt. PeVL 67/2014 vp, PeVL 37/2006 vp ja siinä mainitut lausunnot).

Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Perustuslain perusteluiden mukaan julkiset hallintotehtävät olisi perustuslain 124 §:n yhteydessä ymmärrettävä verraten laajaksi hallinnollisten tehtävien kokonaisuudeksi, johon kuuluu esimerkiksi lakien toimeenpanoon sekä yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä (HE 1/1998 vp s. 61, 179).

Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on kiinnitetty huomiota julkisen hallintotehtävän käsitteen tulkinnassa ensinnäkin tietyn tehtävän luonteeseen ja ominaispiirteisiin. Merkitystä on myös ollut sillä, onko tehtävästä säädetty laissa, samoin kuin sillä, toimiiko tietty taho tehtävää hoitaessaan viranomaisten määräys-, ohjaus- tai valvontavallan piirissä. Lisäksi huomiota on muun ohella kiinnitetty tietyn tehtävän ja siihen liittyvän päätöksenteon oikeusvaikutuksiin (ks. esim. PeVL 5/2014 vp, PeVL 53/2014 vp). Perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan julkisena hallintotehtävänä pidettävän tehtävän ei välttämättä tarvitse sisältää julkisen vallan käyttöä. Esimerkiksi neuvonnassa on kysymys toiminnan avustusluonteisuudesta huolimatta julkisen hallintotehtävän hoitamisesta, sillä neuvonta kuuluu hallintolain 8 §:n mukaan viranomaisen lakisäätöihin tehtäviin. Valiokunta on katsonut käytännössään, että viranomaisia avustavia tehtäviä voidaan sopimuksella siirtää muiden kuin viranomaisten hoidettavaksi, kun se perustuu lakiin (ks. esim. PeVL 47/2005 vp, s. 6/I). Julkinen hallintotehtävä voidaan perus-

HE 289/2018 vp

tuslain 124 §:n perusteella antaa muulle kuin viranomaiselle siten myös lain nojalla tehtävällä sopimuksella.

Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä on katsottu, että oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistaminen perustuslain 124 §:n tarkoittamassa merkityksessä edellyttää, että asian käsittelyssä noudatetaan hallinnon yleislakeja ja että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla (PeVL 33/2004 vp, s. 7/II, PeVL 46/2002 vp, s. 10). Lakiin ei enää nykyisin ole kuitenkaan perustuslain 124 §:n takia välttämätöntä sisällyttää viittausta hallinnon yleislakeihin (PeVL 11/2006 vp s. 3). Jos sellaista sääntelyn selkeyden vuoksi kuitenkin pidetään tarpeellisenä, on viittauksen oltava vastakohtaispäätelmän vuoksi kattava (PeVL 42/2005 vp, s. 3).

Perustuslain 124 §:ssä tarkoitetun julkisen hallintotehtävän hoitamisen on perustuslakivaliokunnan käytännössä katsottu lähtökohtaisesti edellyttävän, että tehtävää hoitavat luonnolliset henkilöt toimivat tehtävässään virkavastuulla (PeVL 8/2014 vp, s. 5/I, PeVL 29/2013 vp, s. 2, PeVL 18/2007 vp, s. 7/I, PeVL 20/2006 vp, s. 2, PeVL 33/2004 vp, s. 7/II).

Perustuslakivaliokunta on painottanut vakiintuneessa lausuntokäytännössään, että tarkoituksenmukaisuusvaatimus on oikeudellinen edellytys, jonka täytyminen jää tapauskohtaisesta arvioitavaksi (kuten PeVL 44/2016 vp, s.5, PeVL 16/2016 vp, s. 3, PEVL 12/2014 vp, s. 2/II). Tarkoituksenmukaisuusvaatimuksen täyttymystä tulee arvioida tapauskohtaisesti kunkin viranomaisorganisaation ulkopuolelle annettavaksi ehdotetun julkisen hallintotehtävän kohdalla erikseen (PeVL 44/2016 vp, s.5).

Perustuslakivaliokunta on arvioidessaan tarkoituksenmukaisuuskriteerin täyttymistä kiinnittänyt huomiota muun muassa tehtävissä tarvittavaan erityisosaamiseen tai resursseihin (PeVL 29/2013 vp, s.2, PeVL 37/2010 vp, s. 5/I), palvelutarpeen lisääntymiseen (PeVL 11/2004 vp, s.2/I) ja joustavuuteen (PeVL 6/2013 vp, s. 2/II) sekä toiminnan tehokkuuteen (PeVL 3/2009 vp, s. 4/II). Tarkoituksenmukaisuusvaatimuksessa ei ole kysymys vain taloudellisesta tarkoituksenmukaisuudesta, vaikka järjestelyn taloudellisiin vaikutuksiin onkin asianmukaisesti kiinnitettävä riittävästi huomiota (PeVL 11/2006 vp, s. 2-3). Merkitystä on myös viranomaisen henkilöstöresurssien riittävyydellä (PeVL 23/2013 vp, s. 3/II, PeVL 6/2013 vp, s. 2/II).

Väylävirastoa koskevan lakiehdotuksen mukaan virasto voisi sopia maakunnan kanssa tienpidon lupatehtävien siirtämisestä asianomaiselle maakunnalle tai tienpitoalueelle. Lisäksi virasto voisi sopimuksen nojalla antaa maakunnalle tai kunnalle hoidettavaksi julkisia tehtäviä siten kuin ajoneuvojen siirtämisestä annetussa laissa (828/2008) säädetään. Tehtävät ovat luonteeltaan teknisiä ja alueellisia, eikä niihin liity merkittävää julkisen vallan käyttöä. Arvioidessaan tehtävänsiirron tarkoituksenmukaisuutta Väylävirasto huomioisi myös tehtävänsiirron kustannus- ja käsittelyvaikutukset. Ehdotetut säännökset täyttäisivät perustuslain 124 §:ssä asetetun lailla säätämisen vaatimuksen siitä, että julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Perustuslakivaliokunta on todennut, että viranomaiselle kuuluvan hallintotehtävän siirtäminen sopimuksella toiselle viranomaiselle ei ole ongelmaton. Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi lain mukaan toimivaltaisessa viranomaisessa. Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Kuitenkin kun kyseessä on julkiseen hallintotehtävään lähinnä rinnastettava palvelu, siirrolle ei ole ollut estettä (PeVL 11/2004 vp, s.2).

Yhteenveto

HE 289/2018 vp

Edellä esitetyn perusteella katsotaan, että lakiehdotukset ovat sopuinnussa perustuslain kansanvaltaisuutta, hallinnon lainalaisuutta, perusoikeuksia, julkisten hallintotehtävän antamista muulle kuin viranomaiselle ja alueellista itsehallintoa koskevien säännösten kanssa. Katsotaan, että esitys voidaan käsitellä tavallisessa lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain (828/2008) 4–7 ja 14 §, sellaisina kuin niistä ovat 4 § osaksi laissa 739/2018, 5 § laeissa 729/2011 ja 1508/2011, 6 § osaksi laissa 1508/2011 sekä 14 § laissa 940/2018 seuraavasti:

4 §

Velvollisuus siirtää ajoneuvo onnettomuuspaikalta

Ajoneuvon omistaja, haltija ja kuljettaja ovat velvollisia viipymättä ja viimeistään kahden vuorokauden kuluttua liikenneonnettomuudesta siirtämään ajoneuvon pois onnettomuuspaikalta.

Jos ajoneuvoa ei ole siirretty 1 momentissa säädetyn ajan kuluessa, Väylävirasto tai kunta on velvollinen suorittamaan varastosiirron. Yksityistiellä tapahtuneen liikennevahingon osalta kunta suorittaa varastosiirron yksityistienpitäjän perustellusta pyynnöstä.

Jos ajoneuvon sijainnista aiheutuu vaaraa liikenneturvallisuudelle, poliisi on velvollinen viipymättä siirtämään ajoneuvon.

5 §

Siirto pysäköimistä koskevan säännöksen perusteella

Jos ajoneuvo on pysäköity pysäköimistä koskevan säännöksen vastaisesti tielle, Väylävirasto, kunta tai kunnallinen pysäköinninvalvoja voi suorittaa lähi- tai varastosiirron aikaisintaan kahden vuorokauden kuluttua säännöksen vastaisen pysäköinnin alkamisesta.

Jos ajoneuvo on pysäköity pysäköimistä koskevan säännöksen vastaisesti yksityiselle alueelle tai maastoon, kunta tai kunnallinen pysäköinninvalvoja suorittaa lähi- tai varastosiirron kahden vuorokauden kuluttua alueen omistajan tai haltijan perustellusta pyynnöstä.

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ajoneuvo saadaan kuitenkin siirtää viipymättä, jos viidestä samalla ajoneuvolla tehdystä pysäköintiä koskevan säännöksen vastaisesta menettelystä on määrätty pysäköintivirhemaksut, jotka ovat maksamatta ja joihin ei voi hakea muutosta.

Jos ajoneuvon pysäköinnistä aiheutuu vaaraa liikenneturvallisuudelle, poliisi on velvollinen viipymättä siirtämään ajoneuvon. Jos pysäköinti aiheuttaa huomattavaa haittaa tien käytölle, poliisi, Väylävirasto, kunta tai kunnallinen pysäköinninvalvoja voi toimittaa lähi- tai varastosiirron viipymättä.

Jos ajoneuvo on pysäköity pelastuslain (379/2011) 11 §:n 2 momentin vastaisesti pelastustielle, poliisi tai kunnallinen pysäköinninvalvoja voi toimittaa ajoneuvon lähi- tai varastosiirron viipymättä.

6 §

Siirto tiealueella tehtävän työn tai järjestettävän tapahtuman perusteella

Jos pysäköidystä ajoneuvosto aiheutuu haittaa tiealueella tapahtuvalle kunnossa- tai puhtaanapidolle, korjaus- tai rakennustyölle tai Väyläviraston tai kunnan luvalla järjestettävälle tapahtumalle, Väylävirasto tai kunta voi toimittaa ajoneuvon lähisiirron. Yksityistiellä kunta toimittaa lähisiirron yksityistienpitäjän perustellusta pyynnöstä.

Ennakkoon tiedossa olevasta tiealueella tehtävästä työstä tai järjestettävästä tapahtumasta on ilmoitettava asianmukaisin alueelle sijoitetuin merkein tai ilmoituksin vähintään kahta vuorokautta ennen suunniteltua siirtoa. Poikkeuksellisissa tilanteissa tai viranomaisen harkinnan perusteella siirtoon voidaan ryhtyä tiealueella tehtävästä työstä ennakkoon ilmoittamatta.

Jos ajoneuvolle ei voida liikenteen, tilan puutteen tai muiden vastaavien syiden vuoksi suorittaa lähisiirtoa, sille voidaan suorittaa varastosiiro.

7 §

Hylätyn ajoneuvon siirto

Jos ajoneuvon arvon, kunnan ja muiden ulkoisesti havaittavien seikkojen perusteella on ilmeistä, että muu ajoneuvo kuin romuajoneuvo on hylätty, Väylävirasto tai kunta on velvollinen alueellaan suorittamaan varastosiiirron. Yksityistiellä tai alueella olevalle hylätylle ajoneuvolle kunta suorittaa varastosiiirron yksityistienpitäjän tai alueen haltijan perustellusta pyynnöstä. Mitä tässä pykälässä säädetään, koskee myös poliisin haltuun jääneen hylätyn ajoneuvon siirtämistä poliisin pyynnöstä.

14 §

Täytäntöönpano ja tarkemmat säännökset

Liikenne- ja viestintäministeriö vastaa tässä laissa säädettyjen tehtävien valtakunnallisesta ohjauksesta.

Väylävirasto voi sopimuksen nojalla antaa maakunnalle tai kunnalle hoidettavaksi virastolle tämän lain mukaan kuuluvia julkisia tehtäviä tai ottaa hoidettavakseen tämän lain mukaan maakunnalle tai kunnalle kuuluvia julkisia tehtäviä.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

2.

Laki

ilmailulain 76 ja 80 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ilmailulain (864/2014) 76 ja 80 §, sellaisena kuin niistä on 76 § laissa 965/2018, seuraavasti:

76 §

Lentopaikkojen ja muiden alueiden käyttö

Ilma-aluksen lentoonlähtöön ja laskeutumiseen saa käyttää vain lentopaikkaa tai 2 momentissa tarkoitettua aluetta. Kielto muiden alueiden käyttämiseen ei koske hätätilannetta, pakko-laskua tai muita niihin rinnastettavia tapauksia, ei myöskään lentoonlähtöä ja laskeutumista miehittämättömällä ilma-aluksella tai sotilashelikopterilla, muulla valtion helikopterilla eikä etsintä- ja pelastustoimintaan käytettävällä helikopterilla pelastus-, virka-apu- ja operatiivisilla lennoilla. Aluksella olevan laskeutumisalueen käyttämisestä helikopterin lentoonlähtöön ja laskeutumiseen säädetään erikseen.

Ilma-aluksen lentoonlähtöön ja laskeutumiseen saa tilapäisesti käyttää avointa vesialuetta sekä alueen omistajan tai haltijan suostumuksella muuta maa- tai vesialuetta, vaikka aluetta ei ole sellaiseen tarkoitukseen erityisesti järjestetty. Liikenne- ja viestintävirasto antaa tarvittaessa ilmailun turvallisuuden kannalta tarpeellisia määräyksiä:

- 1) maa- ja vesialueen tilapäisestä käytöstä;
- 2) ilma-alusten käyttämän alueen mitoituksesta ja pinnan ominaisuuksista;
- 3) lentoesterajoituksista;
- 4) muista lentoonlähden ja laskeutumisen turvallisuuteen vaikuttavista seikoista.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuun toimintaan tarvittavan maa- tai vesialueen omistajan tai haltijan luvan edellyttämästä yhteisen maa- tai vesialueen osakaskunnan suostumuksesta säädetään yhteisluelaisissa (758/1989).

Jos lentoturvallisuus, liikenteen sujuvuus, maanpuolustukselliset syyt, elinkeinon harjoittaminen tai haitallisten ympäristövaikutusten ehkäisy niin vaativat, Liikenne- ja viestintävirasto voi kieltää muun kuin lentopaikan käytön tai rajoittaa 2 momentissa tarkoitettua alueen käyttöä ilma-alusten lentoonlähtöön ja laskeutumiseen. Liikenne- ja viestintäviraston on kuultava asianomaista maakuntaa sekä tarpeen mukaan muita viranomaisia, jos kiellon tai rajoituksen syy on muu kuin lentoturvallisuus tai liikenteen sujuvuus.

Maakunta voi vuosittain myöntää avustusta valtion lentoasemaverkkoyhtiön ulkopuolisten lentoasemien ja -paikkojen toiminta-, ylläpito- ja investointimenoihin. Avustus voidaan myöntää valtiontuesta lentoasemille ja lentoyhtiöille annettujen suuntaviivojen (EUVL 2014/C 99/03) sekä tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 ja siihen myöhemmin tehtyjen muutosten mukaisesti. Avustusmäärärahan riittävyys arvioidaan maakunnissa valtuustokausittain. Arvioinnissa tarkastellaan lentoasemien ja -paikkojen valtionavustusten tarvetta, avustuksilla saavutettuja vaikutuksia, arvioitua tulevaa kehitystä sekä näiden suhdetta julkisen talouden kehitykseen.

80 §

Rakentamislupa-asian käsittelyyn liittyvä kuulemismenettely

Ennen lentopaikan rakentamisluvan myöntämistä on asianomaiselle maakunnalle ja kunnalle sekä asian laadun mukaan puolustusministeriölle, ympäristöministeriölle ja Valtion lupa- ja valvontavirastolle varattava tilaisuus antaa lausuntonsa asiasta.

Jos rakentamislupa haetaan muun ilmailua palvelevan alueen kuin lentopaikan tai sen rakennelmien ja laitteiden rakentamiseen tai niiden 79 §:n mukaiseen muuttamiseen, asianomaiselle kunnalle ja maakunnalle sekä asian laadun mukaan muulle asianomaiselle viranomaiselle ja naapureille on ennen rakentamisluvan myöntämistä varattava tilaisuus antaa lausuntonsa asiasta.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

3.

Laki

Liikenne- ja viestintävirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Liikenne- ja viestintävirastosta annetun lain 935/2018 2 § seuraavasti:

2 §

Viraston tehtävät

Liikenne- ja viestintävirasto:

- 1) edistää liikenteen ja viestinnän turvallisuutta sekä alan teknistä kehitystä ja häiriöttömyyttä;
- 2) huolehtii liikenteen ja sähköisen viestinnän sääntely-, lupa-, hyväksyntä-, rekisteri- ja valvontatehtävistä, toimialan pätevyys- ja tutkintotehtävistä, tietopalvelusta sekä toimialansa tilastoinnista;
- 3) rajoittaa liikenteen aiheuttamia ympäristöhaittoja;
- 4) vastaa merikartoituksen järjestämisestä;
- 5) kehittää ja edistää liikenteen ja viestinnän palveluita ja niiden tarjontaa sekä liikenteen ja viestinnän markkinoiden toimivuutta ja huolehtii käyttäjien ja matkustajien oikeuksiin liittyvistä tehtävistä;
- 6) edistää liikenteen ja viestinnän sekä niiden markkinoiden digitalisaatiota ja automatisaatiota sekä mahdollistaa liikenteeseen ja viestintään liittyvät kokeilut, tutkimukset ja innovaatiot;
- 7) kehittää julkisen henkilöliikenteen, tavaraliikenteen ja logistiikan toimintaedellytyksiä;
- 8) vastaa saariston liikenne- ja kuljetuspalveluiden erillisrahoituksesta valtion talousarvion puitteissa;
- 9) suunnittelee radiotaajuuksien käyttöä, edistää radioviestinnän teknistä toteutusta, selvittää ja poistaa radioviestinnän häiriöitä, huolehtii radiolaitteiden markkinavalvonnasta, valvoo verkkotoimilupien ehtojen noudattamista ja hoitaa radiolupahallintoa sekä muuta taajuushallintoa;
- 10) hoitaa postitoiminnan valvontatehtäviä ja verkkotunnusten rekisteri- ja valvontatehtäviä;
- 11) hoitaa valtioneuvoston- ja valtionavustustehtäviä sekä liikenteen verotustehtäviä;
- 12) vastaa meriliikenteen ohjauksen toimivaltaisen viranomaisen tehtävistä sekä tuottaa ajantasaista meriliikenteen tilannekuvaa puolustus- ja turvallisuusviranomaisille alusliikennepalvelun tarjoajan avustamana;
- 13) huolehtii oman toimintansa varautumisesta normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin, edistää ja valvoo liikennejärjestelmän ja sähköisen viestinnän toimintavarmuutta sekä tukee toimialallaan yhteiskunnan yleistä varautumista normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin.

Liikenne- ja viestintävirasto koordinoi ja valvoo valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelua ja toimeenpanoa sekä tuottaa ja ylläpitää valtakunnallisen tason strategisia ohjelmia, toimenpidekokonaisuuksia ja tilatietoa liikennejärjestelmän eri toimijoille. Virasto osallistuu liikennejärjestelmäsuunnitteluun ja toimenpiteiden valmisteluun liikenteen palveluiden, markkinoiden toimivuuden, tiedon hyödyntämisen ja automaation edistämisen asiantunti-

HE 289/2018 vp

jana. Virasto osallistuu myös alueelliseen liikennejärjestelmäsunnitteluun maakuntien, kuntien, kaupunkiseutujen ja muiden toimijoiden kanssa.

Lisäksi virasto:

- 1) antaa toimialaansa koskevia teknisiä määräyksiä erikseen säädetyn toimivaltansa puitteissa;
- 2) osallistuu toimialansa kansainväliseen yhteistyöhön;
- 3) tekee valtuuksiensa puitteissa kansainvälisiä teknisluonteisia sopimuksia, jotka eivät koske lainsäädännön alaa.

Viraston on huolehdittava myös niistä muista toimialansa viranomaistehtävistä, jotka sille erikseen säädetään.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

4.

Laki

liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) 2, 3, 6, 8 ja 11 §, 14 §:n suomenkielinen sanamuoto, 15, 15 b–15 h, 16, 17, 19 ja 22 §, 23 §:n suomenkielinen sanamuoto, 24 §, 25 §:n suomenkielinen sanamuoto, 27, 27 a, 27 b, 30–32 ja 34–38 §, 39 §:n suomenkielinen sanamuoto, 40, 42, 42 a, 42 b, 43, 44, 45, 48, 49, 51, 52, 52 b, 54, 56, 56 a, 57, 62 ja 69 §, 73 §:n suomenkielinen sanamuoto, 74, 75, 79–81 ja 83 §, 84 §:n suomenkielinen sanamuoto, 85, 88, 90, 91, 93, 95, 95 a, 99 b, 100, 100 b, 101, 101 a, 102–105, 107, 108 ja 108 a §,

sellaisina kuin niistä ovat 2, 8, 15 b–15 h, 16, 17, 19, 22, 24, 30, 34–38 §, 39 §:n suomenkielinen sanamuoto, 40, 43, 44, 45, 48, 49, 51, 52, 54, 56, 56 a, 57, 62, 69, 74, 75, 79–81, 83, 85, 88, 90, 91, 93, 95, 95 a, 99 b, 100 b, 101, 101 a, 102, 104, 105, 107 ja 108 § laissa 572/2018, 3, 11, 15 d, 27, 27 a, 27 b, 30–32, 42, 42 a, 42 b, 52 b, 100, 103 ja 108 a § laissa 980/2018, 6 § laissa 980/2018 ja (/), 23 ja 84 § laissa 566/2016 ja 73 § osaksi laissa 566/2016, sekä

lisätään lakiin uusi 1 b luku ja siirretään muutetut 15 f - 15 h § siihen sekä lisätään lakiin uusi 15 o–15 q ja 99 c § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

2 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään kaikki liikennemuodot ja kulkutavat kattavasta valtakunnallisesta ja maakuntien liikennejärjestelmäsuunnittelusta ja -suunnitelmista.

Tässä laissa säädetään myös maanteistä ja niiden palvelutasosta sekä tienpidosta ja siihen liittyvien tehtävien järjestämisestä, sopimuksista, ohjauksesta ja muista järjestelyistä samoin kuin valtiolle, maakunnille ja muille viranomaisille kuuluvista oikeuksista ja velvollisuuksista ja kiinteistön omistajien ja muiden asianosaisten oikeusasemasta.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *liikennejärjestelmällä* kaikki liikennemuodot kattavasta henkilö- ja tavaraliikenteestä, niitä palvelevista liikenneverkoista, viestintäyhteyksistä ja tiedosta sekä liikenteen palveluista annetussa laissa (320/2017) tarkoitetuista palveluista, liikennevälineistä ja liikennettä ohjaavista järjestelmistä muodostuvaa kokonaisuutta;

2) *tienpidolla* maantien suunnittelua, rakentamista, kunnossapitoa ja liikenteen hallintaa sekä näihin tehtäviin liittyvän tiedon tuottamista ja ylläpitoa;

- 3) *rakentamisella* uuden tien tekemistä ja tien parantamista;
- 4) *kunnossapidolla* tien hoitoa ja korjausta;
- 5) *tienpitäjällä* Väylävirastoa;
- 6) *tienpitoalueella* maakuntien välisellä yhteistyösopimuksella muodostettavaa aluetta, jolla hoidetaan alueen maakuntien vastuulla olevat tienpidon tehtävät yhteistyösopimuksen mukaisesti;
- 7) *tienpidon sopimuksella* tienpitäjän ja maakuntien välillä tienpidon järjestämiseksi laadittavaa sopimusta;
- 8) *yksityistiellä* yksityistielaisissa (560/2018) tarkoitettua yksityistietä sekä sellaista yksityistien verrattavaa tietä tai liittymää, johon yksityistielakia ei sovelleta.

6 §

Maantielautat

Maantiehen kuuluvat myös lautta väylineen ja laitureineen. Lautta voi olla ohjausköyden tai sitä korvaavan Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymän muun laitteiston ohjaama lautta (*lossi*) taikka vapaasti ohjailtava lautta (*lautta-alus*). Lautta-aluksen sovelletaan, mitä aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lain (1686/2009) 2 §:ssä tarkoitettuista ro-ro-matkustaja-aluksista säädetään ja määrätään.

Lautoista on voimassa, mitä niistä erikseen säädetään ja määrätään. Lauttaliikenteen palvelujen tuottaja vastaa siitä, että lossin kuljettaja on 18 vuotta täyttänyt ja tehtävään kykenevä. Lisäksi lauttaliikenteen palvelujen tuottaja vastaa siitä, että lossin kuljettaja on perehtynyt lossin koneistoon, rakenteeseen ja käyttöön sekä kansainvälisistä säännöistä yhteentörmäämisen ehkäisemiseksi merellä vuonna 1972 tehdyssä yleissopimuksessa (SopS 30/1977) annettuihin sääntöihin ja vesiliikennelain (/) 2 luvun säännöksiin lukuun ottamatta kanavia ja avattavia siltoja koskevia säännöksiä ja tuntee 4 momentin nojalla annettujen säännösten sisällön. Lossin kuljettajalla on oltava riittävä terveys lossin kuljettamiseksi. Lossi on miehitettävä siten, ettei lossia, sen henkilökuntaa, matkustajia, lastia, muuta omaisuutta tai ympäristöä saateta vaaralle alttiiksi. Lossi on peruskatsastettava ennen sen asettamista liikenteeseen suomalaisena aluksena. Lossille on peruskatsastuksen lisäksi tehtävä tarvittaessa uusintakatsastus, vuosikatsastus, välikatsastus ja määräaikainen katsastus. Muilta osin lossin katsastuksessa noudatetaan, mitä aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lain (1686/2009) 6 luvussa säädetään. Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä lossien katsastuksesta. Tienpitäjä päättää lossin miehityksestä.

Lautat liikennöivät pääsääntöisesti ilman aikataulua. Liikenteellisistä syistä tai maakunnan, kunnan, muun viranomaisen tai muun toimijan hakemuksesta voi tienpitäjä päättää, että lautta liikennöidään aikataulun mukaan. Päätökseen on samalla sisällytettävä aikataulun määrittämisen perusteet. Ennen asian ratkaisemista on tienpitäjän varattava niille, joita lauttaliikenne välittömästi koskee, mahdollisuus lausua mielipiteensä asiassa sekä hankittava asianomaisen kunnan ja tarvittaessa muunkin viranomaisen lausunto. Tienpitäjän on kuulutettava päätöksestä, ja aikataulu on asetettava nähtävillä lauttapaikan välittömään läheisyyteen.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella säädetään tarkemmin lauttojen valvonnasta, kulkujärjestyksestä lautalle, etuoikeutetuista kuljetuksista ja muusta tieliikenteestä, lossin kuljettamisesta ohjausköydestä irrotettuna, lauttaväylän ja yleisen kulkuväylän risteämisen aiheuttamista toimenpiteistä, lossin kuljettajalta vaadittavasta lääkärintodistuksesta ja lauttalaiturin varusteista.

8 §

Maantiehen kuuluvat palvelualueet

Edellä 5 §:n 1 momentissa tarkoitetuille pysäköintialueille saadaan sijoittaa laitteita, rakennelmia ja rakennuksia kioskimyymälää varten sekä levähdysalueille myös kahvilaa, ravintolaa, polttoaineenjakehua, moottoriajoneuvojen huoltoa ja muuta tienkäyttäjien palvelua varten. Sen lisäksi, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) säädetään, laitteiden, rakennelmien ja rakennusten sijoittamiseen on oltava tienpitäjän suostumus.

Maantiehen kuuluville palvelualueille tulevien laitteiden, rakennelmien ja rakennusten sijoittamiseksi on tienpitäjän tehtävä tarvittaessa sopimus alueen käyttämisestä, rakentamisesta, tiedon tuottamisesta, liiketoiminnan harjoittamisesta ja valtiolle mahdollisesti tulevasta korvauksesta. Sopimuksen tekemiseksi on tienpitäjän pyydettävä tarjouksia luotettavilta, vakavaraisilta ja ammattitaitoisilta yrittäjiltä. Sopimus on tehtävä sen yrittäjän kanssa, joka asetetussa määräajassa on antanut liikenteen ja matkailun vaatimukset sekä alueen käyttötarkoituksen edellyttämä palvelutaso huomioon ottaen kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen. Sopimusta ei saa siirtää toiselle ilman tienpitäjän suostumusta.

11 §

Tienpidosta vastaavat viranomaiset

Väylävirasto vastaa maantieverkon omistajan tehtävistä sekä tienpidon valtakunnallisista tehtävistä siten kuin tässä laissa erikseen säädetään.

Maakunnat vastaavat alueensa tienpidon tehtävien hoitamisesta tienpidon sopimuksen mukaisesti enintään yhdeksällä tienpitoalueella. Väylävirasto vastaa kuitenkin merkittävien hankkeiden rakentamisesta.

Väylävirasto on tieinfrastruktuurin turvallisuuden hallinnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/96/EY 2 artiklassa tarkoitettu toimivaltainen organisaatio. Liikenne- ja viestintävirasto on Euroopan laajuisen tieverkon tunnelien turvallisuutta koskevista vähimmäisvaatimuksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/54/EY 4 artiklassa tarkoitettu hallintoviranomainen.

14 §

Yksityistien muuttaminen maantiekseksi ja asemakaava-alueiden maantiet

Yksityistie muutetaan maantiekseksi 13 §:n 1 momentin mukaisten uuden maantien tekemisen edellytysten sitä vaatiessa. Maankäyttö- ja rakennuslain 83 §:n 4 momentissa säädetään, millaisia maanteitä varten voidaan asemakaava-alueella osoittaa liikennealue.

Yksityistien tai kadun muuttuessa maantiekseksi syntyy tienpitäjälle 57 §:n 2 momentin tai 58 §:n 3 momentin mukainen oikeus yksityistien alueeseen tai katualueeseen.

15 §

Kiinteistöt

Mitä tässä laissa ja sen nojalla säädetään kiinteistöistä, sovelletaan myös määräälaan ja kiinteistöjen yhteiseen alueeseen.

1 a luku

Liikennejärjestelmäsuunnittelu

15 b §

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma

Liikenne- ja viestintäministeriö vastaa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelusta. Suunnitelman hyväksyy valtioneuvosto.

Valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa esitetään liikennejärjestelmän nykytilaa ja tulevaa toimintaympäristöä koskeva arvio, liikennejärjestelmää koskevat tavoitteet sekä toimenpide-ehdotukset tavoitteiden saavuttamiseksi.

Valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan on sisällytettävä 12 vuodeksi laadittava ohjelma, joka sisältää valtion, maakuntien ja kuntien toimenpiteitä. Ohjelmaan on lisäksi sisällytettävä liikennejärjestelmää koskeva valtion rahoitusohjelma. Ohjelma voidaan tarkistaa tarvittaessa.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan on sisällytettävä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) mukainen ympäristövaikutusten arviointi.

Kunkin hallituskauden alussa liikennejärjestelmäsuunnitelma tarkistetaan ja sovitetaan yhteen julkisen talouden suunnitelman kanssa sekä tarvittaessa tarkistetaan julkisen talouden suunnitelman muuttuessa. Liikenne- ja viestintäministeriön on varmistettava valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman yhteensovittaminen muihin valtakunnallisiin suunnitelmiin.

15 c §

Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma

Maakunnan on valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja siinä esitettyjen toimien täytäntöönpanon edistämiseksi laadittava alueelleen monivuotinen maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa voidaan esittää myös maakunnan oloista johtuvia maakunnallisia tavoitteita ja toimia liikkumisen ja liikennejärjestelmän toimivuuden, turvallisuuden ja kestävyuden edistämiseksi ja kehittämiseksi.

Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa esitetään alueen liikennejärjestelmän suunnitelman laatimisajankohdan tilaa ja tulevaa toimintaympäristöä koskeva arvio sekä tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset tavoitteiden saavuttamiseksi. Suunnitelmassa on esitettävä arvio suunnitelman toteutettavuudesta käytössä olevien taloudellisten resurssien puitteissa, toteutusaikataulusta ja suunnitelman muista vaikutuksista. Maakunnan on arvioitava liikennejärjestelmäsuunnitelmansa toteutumista ja vaikuttavuutta vähintään kerran valtuustokaudessa sekä tarvittaessa tarkistettava suunnitelma.

Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma on yhteensovitettava maakunnan muun suunnitelman, maakuntakaavan ja sen alueeseen rajoittuvien muiden maakuntien liikennejärjestelmäsuunnitelmien kanssa. Maakunta voi laatia liikennejärjestelmäsuunnitelman myös yhdessä yhden tai useamman muun maakunnan kanssa. Suunnitelmassa on myös kiinnitettävä huomiota maakunnan alueella olevien kuntien ja kaupunkiseutujen liikennejärjestelmää koskevaan suunnitteluun. Suunnitelma voidaan laatia osana muuta maakunnan strategista suunnittelua.

Maakunnan alueella toimivien viranomaisten on toiminnassaan kiinnitettävä huomiota maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmaan.

15 d §

Menettely suunnitelmia valmisteltaessa

Liikenne- ja viestintäministeriön on valmisteltava valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma yhteistyössä kaikkien maakuntien sekä suunnitelman kannalta keskeisten ministeriöiden, viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa. Suunnitelmaluonnoksesta on pyydetty lausunto niiltä ministeriöiltä, viranomaisilta ja muilta toimijoilta, joiden toimialaan tai tehtäviin suunnitelma olennaisesti liittyy.

Maakunnan on valmisteltava maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma yhteistyössä valtion liikennehallinnon, alueen kuntien, muiden maakuntien, viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa, joiden toimialaan liikennejärjestelmäsuunnitelma voi olennaisesti liittyä. Maakunnan on pyydetty suunnitelmaluonnoksesta lausunto alueen kunnilta ja niiltä ministeriöiltä, viranomaisilta, muilta maakunnilta ja muilta tahoilta, joiden toimialaan tai tehtäviin suunnitelma olennaisesti liittyy.

Liikenne- ja viestintäviraston ja Väyläviraston on osallistuttava valtakunnallisen ja maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimiseen siten kuin laissa erikseen säädetään. Liikenne- ja viestintävirasto osallistuu liikennejärjestelmäsuunnitteluun ja toimenpiteiden suunnitteluun liikenteen palveluiden, markkinoiden toimivuuden, tiedon hyödyntämisen ja automaation edistämisen asiantuntijana. Väylävirasto osallistuu liikennejärjestelmäsuunnitteluun ja liikenneverkkojen toimenpiteiden valmisteluun sekä maankäytön yhteistyöhön väylänpidon asiantuntijana ja väyläomaisuuden haltijana. Liikenne- ja viestintävirasto ja Väylävirasto osallistuvat myös kuntien ja kaupunkiseutujen liikennejärjestelmiä koskevaan suunnitteluun.

Suunnitelman valmistelusta vastaavan on varattava muillekin kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuille tahoille mahdollisuus tutustua mainituissa lainkohdissa tarkoitettuihin suunnitelmaluonnoksiin sekä esittää niistä mielipiteensä. Mahdollisuus varataan julkaisemalla kuulutus 108 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Vastaavalla tavalla on julkaistava kuulutus hyväksytystä suunnitelmasta perusteluineen sekä siitä, miten lausunnot ja mielipiteet on otettu huomioon.

15 e §

Asetuksenantovaltuus

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman laadintamenettelyistä ja seurannasta.

1 b luku

Tienpidon järjestäminen

15 f §

Tienpitoalueet

Maakuntien on sovittava niille tämän lain mukaan kuuluvien tienpidon tehtävien hoitamiseksi yhteistoiminnassa enintään yhdeksällä tienpitoalueella maakuntalain (/) 8 luvussa säädetyllä tavalla. Yhteistyösopimuksessa on sovittava tienpidon tehtävien järjestämisestä sekä tienpitoalueen maakuntien toimivallan ja vastuiden jakautumisesta.

Yhteistyösopimuksella on varmistettava:

- 1) kustannustehokas, yhtenäinen, asiantunteva ja pitkäjänteinen tienpito;
- 2) tämän lain mukaisen palvelutason toteutuminen ja työssäkäyntialueiden asiakastarpeiden huomioon ottaminen; sekä
- 3) maantieteellisesti, kooltaan ja muutoinkin tarkoituksenmukaisten tienpitoalueiden muodostuminen.

Jos maakunta kykenee yksin järjestämään tienpitotehtävät 2 momentin vaatimukset täyttävällä tavalla, se voi muodostaa tienpitoalueen yksin edellyttäen, että tienpitoalueiden yhteismäärä ei ylitä yhdeksää.

15 g §

Tienpitoalueista sopiminen

Tienpitoaluetta koskeva yhteistyösopimus on laadittava toistaiseksi voimassa olevana. Yhteistyösopimus tulee voimaan sen laatimista seuraavan kalenterivuoden alusta.

Maakunnat valmistelevat ja hyväksyvät yhteistyösopimuksen ja toimittavat ensimmäisen hyväksytyyn sopimuksen tiedoksi liikenne- ja viestintäministeriölle ja Väylävirastolle viimeistään 29 päivänä helmikuuta 2020. Sen jälkeen laadittavat uudet tai muutetut yhteistyösopimukset on toimitettava tiedoksi liikenne- ja viestintäministeriölle ja Väylävirastolle viimeistään 30 päivänä elokuuta kyseisten sopimusten tai niiden muutosten voimaantuloa edeltävänä vuonna.

Maakuntien on varattava liikenne- ja viestintäministeriölle ja tienpitäjälle tilaisuus lausua yhteistyösopimuksesta viimeistään kahdeksan viikkoa ennen sen hyväksymistä. Jos liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että yhteistyösopimus ei täytä 15 f §:n 2 momentissa säädettyjä vaatimuksia, ministeriön ja maakuntien on neuvoteltava asiasta.

15 h §

Maakuntien yhteistyösopimuksen korvaaminen valtioneuvoston päätöksellä

Jos maakunnat eivät pääse 15 f §:ssä tarkoitettuun sopimukseen tai 15 g §:n 3 momentissa tarkoitetuissa neuvotteluissa ei päästä yhteisymmärrykseen, valtioneuvosto tekee liikenne- ja viestintäministeriön esittelystä päätöksen tienpidon tehtävien hoitamisesta maakuntien yhteistoiminnassa.

Valtioneuvosto voi määrätä:

- 1) tienpitoalueista;
- 2) tehtävien hoitamisesta maakuntalain 48 §:ssä tarkoitetun yhteisen toimielimen avulla;
- 3) maakunnasta, joka toimii maakuntalain 48 §:n 1 momentissa tarkoitettuna vastuumaakuntana sekä mainitun lain 49 §:n 1–3 kohdassa tarkoitetuista yhteistä toimielintä koskevista seikoista;
- 4) muista yhteistoiminnan järjestämisestä koskevista seikoista, jotka ovat tarpeen 15 f §:n 2 momentissa tarkoitettujen vaatimusten täyttämiseksi.

Valtioneuvoston on samalla määrättävä menettelystä, jolla sen päätös voidaan korvata 15 f §:n mukaisella maakuntien yhteistyösopimuksella. Valtioneuvoston päätös on voimassa sen kalenterivuoden loppuun, jonka aikana maakunnat pääsevät yhteistyösopimukseen.

Valtioneuvoston tässä pykälässä tarkoitettu päätös valmistellaan liikenne- ja viestintäministeriössä. Ministeriön on valmistelussa kuultava niitä maakuntia, joita päätös koskee, sekä muita ministeriöitä ja viranomaisia.

15 i §

Tienpitoalueita koskevat muutokset

Tienpitoaluetta koskevaa yhteistyösopimusta voidaan muuttaa tai se voidaan irtisanoa uuden sopimuksen laatimiseksi enintään kerran maakunnan valtuustokaudessa, jos toimintaympäristössä on tapahtunut tienpitoalueen toimintaan vaikuttava olennainen muutos tai jos muutokset

HE 289/2018 vp

la tai irtisanomisella ja uuden sopimuksen laatimisella voidaan parantaa 15 f §:n 2 momentissa tarkoitettujen vaatimusten toteutumista.

Yhteistyösopimuksen muuttamiseen ja uuden yhteistyösopimuksen laatimiseen sovelletaan, mitä 15 g ja 15 h §:ssä säädetään yhteistyösopimuksesta ja sen korvaamisesta valtioneuvoston päätöksellä.

15 j §

Tienpidon rahoitus

Maakuntien tienpidon rahoitus eritellään maakunnittain tieverkon ja liikenteen ominaisuuksiin sekä muihin olosuhteisiin perustuen niin, että varmistetaan maantieverkon ja sen kunnan yhtenäisyys sekä 13, 13 a ja 33 §:ssä säädettyjen vaatimusten toteutuminen. Väylävirasto kohdentaa rahoituksen jokaiselle maakunnalle ja tekee rahoitusvaraukset tienpitoalueen maakuntien käyttöön tienpidon sopimuksen perusteella.

Väylävirasto varaa osan perusväylänpidon tienpidon talousarviomäärärahasta kohdistettavaksi tienpidon valtakunnallisiin tehtäviin, teemaohjelmiin ja äkillisiin tai ennakoimattomiin korjaustarpeisiin.

15 k §

Tienpidon ja liikenteen suunnitelma

Jokaiselle maakunnalle on laadittava valtuustokausittain vuosittain tarkistettava tienpidon ja liikenteen suunnitelma, jossa käsitellään asiakastarpeita, teiden kunnossapitoa, alueellisia investointeja ja niiden rahoitusta, suunnitelman vaikutuksia sekä muita maakunnan tienpitoon liittyviä kysymyksiä. Suunnitelmaan voidaan sisällyttää myös muita maakunnan vastuulla olevia liikennetehtäviä koskevia asioita.

Tienpidon ja liikenteen suunnitelman valmistelee maakunta tai se valmistellaan tienpitoalueella maakuntien välisen yhteistyösopimuksen mukaisesti. Alueen kunnille on varattava mahdollisuus antaa lausunto suunnitelmaluonnoksesta. Suunnitelman hyväksymisestä päättää se maakunta, jota suunnitelma koskee.

15 l §

Tienpidon sopimus

Tienpitäjä ja tienpitoalueen maakunnat valmistelevat tienpitotehtävistä nelivuotisen tienpidon sopimuksen, joka tarkistetaan vuosittain.

Tienpidon sopimuksessa on sovittava tämän lain mukaan tienpitoalueen maakunnille kuuluvien tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta rahoituksesta ja sen suuntaamisesta, maanteiden kuulumisesta kunnossapitoluokkiin, tienpitoa koskevista tavoitteista ja toimintatavoista, varautumiseen liittyvistä toimenpiteistä, tienpidon omavalvonnan järjestämisestä, toimintaa ja taloutta koskevista tavoitteista sekä raportoinnista ja muista tarpeellisista maakunnan tienpitoa koskevista asioista. Sopimuksessa on sovittava tienpitoalueen maakuntien käyttöön tulevista rahoitusvarauksista. Sopimus voi sisältää jokaista tienpitoalueen maakuntaa koskevan erillisen osan.

15 m §

Tienpidon sopimusta koskeva menettely

Tienpitoalueen on laadittava tienpidon ja liikenteen suunnitelmat tai suunnitelmaluonnokset ennen tienpitäjän kanssa käytäviä tienpidon sopimusta koskevia neuvotteluita. Tienpitoalueen maakuntien tienpidon ja liikenteen suunnitelmat toimivat neuvotteluiden lähtökohtina.

Sopimusneuvottelut on käytävä vuosittain syksyllä. Sopimuksessa on sovittava 15 l §:n 2 momentissa tarkoitetuista asioista ensimmäisen vuoden osalta täsmällisesti. Sopimus on tarkistettava neuvotteluissa vuosittain ja tarvittaessa toimintaympäristön muuttuessa.

Neuvotteluissa on oltava läsnä tienpitäjän ja tienpitoalueen edustajat tienpitoalueen maakuntien välisen sopimuksen mukaisesti. Sopimuksen allekirjoittavat tienpitäjän edustaja ja tienpitoalueen maakuntien edustajat.

Jos tienpitäjän ja tienpitoalueen välisissä sopimusneuvotteluissa ei päästä sopimukseen, liikenne- ja viestintäministeriön, tienpitäjän ja tienpitoalueen edustajien on neuvoteltava asiasta.

15 n §

Tienpidon sopimuksen korvaaminen valtioneuvoston päätöksellä

Jos tienpitäjä ja tienpitoalueeseen kuuluvat maakunnat eivät pääse 15 l §:ssä tarkoitettuun sopimukseen tai 15 m §:ssä tarkoitetuissa neuvotteluissa ei päästä yhteisymmärrykseen, valtioneuvosto tekee liikenne- ja viestintäministeriön esittelystä päätöksen tienpidon sopimuksella 15 l §:n 2 momentissa ratkaistavaksi säädetyistä asioista.

Valtioneuvoston on samalla määrättävä menettelystä, jolla valtioneuvoston päätös voidaan korvata tienpitäjän ja tienpitoalueeseen kuuluvien maakuntien 15 l §:n mukaisesti tekemällä tienpitoa sopimuksella. Valtioneuvoston päätös on voimassa sen kalenterivuoden loppuun, jonka aikana tienpitäjä ja tienpitoalue pääsevät sopimukseen.

Valtioneuvoston tässä pykälässä tarkoitettu päätös valmistellaan liikenne- ja viestintäministeriössä. Ministeriön on valmistelussa kuultava niitä maakuntia, joita päätös koskee, tienpitäjää sekä muita ministeriöitä ja viranomaisia, joiden toimialaan tienpito voi olennaisesti liittyä.

2 luku

Maantien suunnittelu

15 o §

Maantien suunnittelun tehtävät

Maantien suunnitteluun kuuluvat yleissuunnitelma ja tiesuunnitelma sekä näitä koskevat 15 p §:ssä tarkoitettu hankearviointi ja 15 q §:ssä tarkoitettut suunnitteluperusteet.

Maakunta vastaa yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman laatimisesta tienpitoaluetta koskevassa yhteistyösopimuksessa sovitun mukaisesti.

Tienpitäjä voi kuitenkin ottaa vastattavakseen merkittävää hanketta koskevan yleissuunnitelman tai tiesuunnitelman laatimisen siihen kuuluvine tehtävineen. Se, mitä tässä laissa säädetään maakunnasta yleissuunnitelman, tiesuunnitelman, hankearvioinnin, suunnitteluperusteiden ja jälkiarvioinnin laatijana, koskee myös tienpitäjää sen vastatessa mainituista tehtävistä.

Yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa laadittaessa maakunta toimii yhteistyössä alueen kuntien ja muiden viranomaisten kanssa. Suunnittelun on perustuttava maantien kehittämisen tarpeisiin, valtakunnalliseen ja maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmaan, yleissuunnittelua ja tiesuunnittelua koskeviin suunnitteluperusteisiin sekä alueiden käytön suunnitteluun.

15 p §

Hankearviointi

Maakunnan on laadittava merkittävää tiehanketta koskevasta yleissuunnitelmasta ja tiesuunnitelmasta hankearviointi. Hankearviointi on laadittava myös merkittävää tiehanketta koskevista tiesuunnitelman vaiheittain toteutettavista ratkaisuksista.

Hankearvioinnissa on esitettävä hankkeen lähtökohtien, tavoitteiden ja vaikutusten kuvaus, vaikuttavuuden arviointi, kannattavuuslaskelma sekä toteutettavuuden arviointi ja päätelmät. Lisäksi hankearvioinnin osana on esitettävä suunnitelma hankkeen seurannan ja jälkiarvioinnin toteutuksesta ja sisällöstä.

15 q §

Yleissuunnittelua ja tiesuunnittelua koskevat suunnitteluperusteet

Ennen yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman laatimisen aloittamista voidaan laatia suunnitelman kohteena olevan tiehankkeen palvelutasoa, maantien teknisiä ominaisuuksia sekä maantien rakentamisen ja liikenteen haitallisten vaikutusten poistamista tai vähentämistä koskevat yleiset tavoitteet (*suunnitteluperusteet*). Yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa laadittaessa on otettava suunnitteluperusteet huomioon ja edistettävä niiden toteutumista.

Valtatietä, kantatietä tai vilkasliikenteistä seututietä koskevaa yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa koskevien suunnitteluperusteiden laatimisesta päättää tienpitäjä. Muuta maantietä koskevien suunnitteluperusteiden laatimisesta päättää maakunta.

Suunnitteluperusteiden valmistelusta vastaa maakunta yhteistyössä tienpitäjän sekä muiden viranomaisten kanssa, joita asia koskee.

Tienpitäjä hyväksyy valtatietä, kantatietä sekä vilkasliikenteistä seututietä koskevat suunnitteluperusteet. Muuta maantietä koskevat suunnitteluperusteet hyväksyy maakunta.

16 §

Tutkimusoikeus

Kun maakunta on päättänyt aloittaa yleissuunnitelman tai tiesuunnitelman laatimisen, on kiinteistöllä sallittava tutkimustöiden suorittaminen. Tässä tarkoituksessa saadaan kiinteistöllä suorittaa mittaus, maastoon merkitseminen, kartoitus, maaperän tutkimus ja muu valmistava toimenpide. Tutkimustyössä ei toisen oikeuteen saa puuttua enempää kuin tutkimuksen tuloksen saavuttamiseksi on välttämätöntä eikä omistajalle tai oikeudenhaltijalle saa aiheuttaa tarpeetonta häiriötä.

Maakunnan on ilmoitettava yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman laatimisen sekä näihin liittyvien tutkimusten aloittamisesta kunnalle ja tienpitäjälle sekä kuuluttamalla asiasta tai muulla sopivaksi katsottavalla tavalla 27 §:n 1 momentissa mainituille henkilöille, ja näillä on oikeus olla tutkimuksissa saapuvilla ja lausua mielipiteensä asiassa.

17 §

Tien suunnittelu ja alueiden käytön suunnittelu

Yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman on perustuttava maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan, jossa maantien sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty. Alueella, jolla on laadittavana tai muutettavana oikeusvaikutteinen kaava, voidaan ryhtyä toimenpiteisiin kaavan tavoitteisiin perustuvan yleissuunnitelman tai tiesuunnitelman laatimiseksi.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä maakuntakaava ja yleiskaava on otettava huomioon siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään. Yleissuunnitelmaa tai tiesuunnitelmaa ei saa hyväksyä vastoin maakuntakaavaa tai oikeusvaikutteista yleiskaavaa. Yleissuunnitelma voidaan hyväksyä vastoin voimassa olevaa asemakaavaa, jos kunta sitä puoltaa. Tiesuunnitelma voidaan hyväksyä vastoin voimassa olevaa asemakaavaa, jos kyse on vaikutuksiltaan vähäisestä poikkeuksesta ja kunta ja ne kiinteistönomistajat, joihin poikkeus välittömästi vaikuttaa, sitä puoltavat.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, voidaan maantie suunnitella, jos tien luonne huomioon ottaen tien sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön voidaan ilman kaavaakin riittävästi selvittää yhteistyössä kunnan ja maakunnan kanssa.

Yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa laadittaessa on otettava huomioon, mitä luonnonsuojelulaissa (1096/1996) ja sen nojalla säädetään.

19 §

Yleissuunnitelman sisältö

Yleissuunnitelmassa on esitettävä selvitys maantien tarpeellisuudesta ja tutkituista vaihtoehdoista, tien liikenteelliset ja tekniset perusratkaisut, tien likimääräinen sijainti sekä tien arvioidut vaikutukset, kuten vaikutukset tie- ja liikenneoloihin, liikenneturvallisuuteen, maankäyttöön, kiinteistörakenteeseen ja ympäristöön sekä ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen. Suunnitelmassa on esitettävä myös mahdollisuudet haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi sekä alustava kustannusarvio.

Yleissuunnitelmassa on esitettävä selvitys siitä, miten siinä on otettu huomioon valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteet. Yleissuunnitelmaan on sisällytettävä myös 15 p §:ssä tarkoitettu hankearviointi sekä 15 q §:ssä tarkoitettut suunnitteluperusteet.

22 §

Tiesuunnitelman sisältö

Maantien rakentamista koskevassa tiesuunnitelmassa on osoitettava tien sijainti ja korkeusasema sekä poikkileikkaus niin, että tiealue voidaan merkitä maastoon. Suunnitelmaan on liitettävä arvio tien vaikutuksista ja suunnitelmassa on esitettävä ne toimenpiteet, jotka ovat tarpeen tien rakentamisen tai liikenteen haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi. Suunnitelmassa on otettava mahdollisuuksien mukaan huomioon maanomistusolot. Suunnitelmasta on käytävä ilmi tien 44 §:n 1 momentissa tarkoitettujen suoja-alueet ja 45 §:n 1 momentissa tarkoitettu näkemäalueet sekä se, varataanko aluetta tien myöhempää leventämistä varten. Suunnitelmaan on liitettävä arvio tien rakentamisen kustannuksista.

Jos maantie sitä parannettaessa saa uuden suunnan ja tie vanhan suunnan osalta jää edelleen maantiekseksi taikka käytettäväksi muihin tietarkoituksiin, on siitä määrättävä tiesuunnitelmassa. Jos tie on tarkoitettu moottoritiekseksi, moottoriliikennetiekseksi tai muutoin vain tietynlaista liikennettä varten taikka jos liikennettä muuten pysyvästi rajoitetaan, on siitä määrättävä tiesuunnitelmassa.

Tiesuunnitelmassa voidaan 45 §:n 1 momentissa tarkoitettu näkemäalue osoittaa tiealueeksi, jos liikenneturvallisuuden katsotaan sitä merkittävästi edellyttävän.

Tiesuunnitelmassa on esitettävä selvitys siitä, miten siinä on otettu huomioon valtakunnallisen ja maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteet. Selvitys ei kuitenkaan ole tarpeen, jos tiesuunnitelma perustuu lainvoimaiseen yleissuunnitelmaan, jossa valtakunnallisen ja maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteiden huomioon ottamista koskeva selvitys

on riittävällä tavalla tehty. Tiesuunnitelmaan on sisällytettävä myös 15 p §:ssä tarkoitettu hankearviointi sekä 15 q §:ssä tarkoitetut suunnitteluperusteet.

23 §

Liitännäisalueet ja tietyötä varten tarvittavat erityiset oikeudet

Tiesuunnitelmasta on käytävä ilmi liitännäisalueet ja niiden käyttämiseen tarvittavat tieyhteydet.

Jos maantien rakentamisen ajaksi on tarpeen tietyötä varten perustaa oikeus tienpitoaineen ottamiseen rajoitettuun määrään, tietyössä irrotettavien maa-ainesten pysyvään tai tilapäiseen sijoittamiseen taikka alueen käyttämiseen tilapäisenä kulkutienä, varasto- tai muuna sellaisena alueena taikka oikeus työssä tarvittavan yksityistien käyttöön tai tekemiseen, voidaan tästä määrätä tiesuunnitelmassa, jossa on osoitettava tarkoitukseen tarvittava alue tai tie.

24 §

Yksityisteiden liittymät ja maatalousliittymät sekä laskuojat tiesuunnitelmassa

Maantien liikenneturvallisuuden ja välityskyvyn edistämiseksi voidaan tiesuunnitelmassa antaa määräyksiä tai kieltoja yksityisteiden liittämistä maantiehen sekä sille johtavien liittymien käyttämisestä. Tässä tarkoitettuja määräyksiä tai kieltoja voidaan antaa myös sellaisista liittymistä, joita käytetään yksinomaan maa- tai metsätalousajoon (*maatalousliittymä*).

Jos tiesuunnitelmassa kielletään käyttämästä ennestään olevaa yksityistien liittymää tai maatalousliittymää, on uuden kulkuyhteyden järjestämisestä määrättävä tiesuunnitelmassa, jolloin voidaan määrätä tienpitäjän kustannuksella tehtäväksi tarpeen mukaan yksityistie tai liittymä taikka perustettavaksi oikeus ennestään olevaan yksityistiehen taikka maantienä lakkautettuun tai lakkaavaan tiehen tai tienosaan.

Jos tie- tai liitännäisalueen kuivattamiseksi on tarpeen perustaa oikeus laskuojan pitämiseen toisen maalla tai oikeus johtaa kuivatusvettä toisen ojaan tai puroon, on tästä määrättävä tiesuunnitelmassa, jossa on osoitettava laskuojaksi tarvittava alue. Laskuojaan sovelletaan muutoin, mitä vesilaissa (587/2011) säädetään ojituksesta.

25 §

Tiesuunnitelma erityistapauksissa

Tiesuunnitelma on laadittava ja hyväksyttävä, kun yksityistie tai katu muutetaan maantiekksi taikka kun maantie lakkautetaan muulloin kuin maantien rakentamisen yhteydessä.

Tiesuunnitelma voidaan laatia ja hyväksyä myös vain tiealueen määrittämiseksi, liitännäisalueen perustamiseksi, maantiehen liittyviä yksityisteitä ja liittymiä koskevaksi tai liikenteen pysyväksi rajoittamiseksi.

27 §

Vuorovaikutus

Yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa laadittaessa maakunnan on varattava kiinteistön omistajille ja muille asianosaisille sekä niille, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin suunnitelma saattaa vaikuttaa, mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun, arvioida suunnitelman vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiassa.

Ennen suunnitelman hyväksymistä maakunnan on varattava 1 momentissa tarkoitetuille ta-
hoille tilaisuus muistutuksen tekemiseen suunnitelmasta. Tässä tarkoituksessa maakunnan on
pidettävä yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa yleisesti nähtävänä yhtäjaksoisesti 30 päivän
ajan. Muistutukset suunnitelmaa vastaan on toimitettava maakunnalle ennen nähtävänäoloajan
päättymistä. Maakunnan on kuulutettava suunnitelman nähtäväksi asettamisesta sekä muistu-
tusten tekemistavasta ja -ajasta. Maakunnan on lähetettävä kirjallinen ilmoitus suunnitelman
nähtäväksi asettamisesta sellaisille suunnitelman vaikutusalueen kiinteistöjen omistajille ja
haltijoille, joiden asuinpaikka on toisessa maakunnassa ja on asiakirjoissa mainittu tai muuten
tunnettu.

Maakunnan on esitettävä perusteltu kannanotto suunnitelmaa vastaan tehdyistä muistu-
tuksista. Maakunnan on ilmoitettava kannanotto alueen kunnille sekä niille muistutuksen
tehneille, jotka ovat sitä kirjallisesti pyytäneet ja samalla ilmoittaneet osoitteensa. Maakunnan
perusteltu kannanotto ilmoitetaan Liikenne- ja viestintäviraston suunnitelmaa koskevassa hy-
väksymispäätöksessä.

Maakunnan on pyydettävä suunnitelmasta lausunto niiltä kunnilta ja muilta maakunnilta,
joiden alueelle suunnitelma sijoittuu tai joiden alueella suunnitelman vaikutukset muutoin il-
menevät, sekä Valtion lupa- ja valvontavirastolta. Maakunnan on varattava niille kunnille, joi-
den alueelle suunnitelma sijoittuu mahdollisuus lausua muistutuksista. Maakunnan on pyydet-
tävä lausunto muultakin viranomaiselta, jos se on päätösharkinnassa tarpeen. Maakunnan on
esitettävä perusteltu kannanotto suunnitelmasta annettuihin lausuntoihin.

Jos yleisesti nähtävillä ollutta tiesuunnitelmaa on tarpeen muuttaa ja muutoksen vaikutukset
arvioidaan vähäisiksi, voidaan noudattaa yksinkertaisempaa menettelyä kuin 2–4 momentissa
säädetään.

Tarkemmat säännökset vuorovaikutusmenettelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

27 a §

Ennakkoneuvottelu

Yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman laatimisen aikana ennen suunnitelman toimittamista
hyväksyttäväksi Liikenne- ja viestintäviraston on maakunnan, Väyläviraston tai muun viran-
omaisen pyynnöstä järjestettävä ennakkoneuvottelu. Virasto voi järjestää ennakkoneuvottelun
myös omasta aloitteestaan. Ennakkoneuvottelu on järjestettävä kohtuullisessa ajassa pyynnön
esittämisestä. Ennakkoneuvottelun tavoitteena on edistää suunnitelman vaatimien selvitys- ja
arviointimenettelyjen hallintaa sekä maakunnan, Väyläviraston ja muiden viranomaisten välis-
tä tiedonvaihtoa sekä parantaa selvitysten ja asiakirjojen laatua ja käytettävyyttä sekä sujuvoit-
taa menettelyjä.

27 b §

Yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymisesitys

Maakunta tekee yleissuunnitelmasta ja tiesuunnitelmasta hyväksymisesityksen Liikenne- ja
viestintävirastolle. Maakunnan on viivytyksettä ilmoitettava tienpitäjälle suunnitelman toimit-
tamisesta Liikenne- ja viestintävirastolle hyväksyttäväksi.

Yleissuunnitelmaa koskevassa hyväksymisesityksessä on esitettävä suunnitelman hyväksy-
mistä koskevan harkinnan kannalta tarvittavat 15 o, 15 p, 16, 17, 19, 27, 29 ja 43 b §:ssä tar-
koitetut tiedot, selvitykset ja asiakirjat.

Tiesuunnitelmaa koskevassa hyväksymisesityksessä on esitettävä suunnitelman hyväksymis-
tä koskevan harkinnan kannalta tarvittavat 15 o, 15 p, 16, 17, 22–24, 27, 28, 29, 43 b, 44 ja 45
§:ssä tarkoitetut tiedot ja selvitykset.

Hyväksymisesitys ja sen perusteena oleva suunnitelma-aineisto on toimitettava Liikenne- ja viestintävirastolle kirjallisesti sekä mahdollisuuksien mukaan sähköisesti. Viraston on pyydetävä Väylävirastolta lausunto suunnitelmasta, ellei se ole ilmeisen tarpeetonta.

Yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymisesityksen tarkemmasta sisällöstä ja toimitamisesta voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

30 §

Suunnitelmien muuttaminen ja vähäinen poikkeaminen

Jos hyväksyttyä yleissuunnitelmaa tai tiesuunnitelmaa on tarpeen muuttaa, se tehdään siten kuin tässä laissa ja sen nojalla säädetään uudesta yleissuunnitelmasta ja tiesuunnitelmasta.

Hyväksytystä tiesuunnitelmasta voidaan poiketa sitä muuttamatta, jos poikkeus on vaikutuksiltaan vähäinen ja maakunta harkitsee poikkeamisen suunnitelman toteuttamisen yhteydessä tarpeelliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi.

31 §

Suunnitelmien voimassaoloaika

Tiesuunnitelman laatiminen on aloitettava kahdeksan vuoden kuluessa sen vuoden päättymisestä, jona hankkeesta laadittu yleissuunnitelma on saanut lainvoiman. Muuten yleissuunnitelman hyväksymispäätös raukeaa. Liikenne- ja viestintävirasto voi hakemuksesta tai omasta aloitteestaan pidentää yleissuunnitelman voimassaoloaikaa enintään neljällä vuodella, jos 17 ja 19 §:ssä säädetty edellytykset edelleen täyttyvät. Tiesuunnitelman laatimisen katsotaan alkaneen, kun siitä on ilmoitettu 16 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Yleissuunnitelman hyväksymispäätös raukeaa myös siltä osin kuin sen perusteella laadittu tiesuunnitelma on hyväksytty ja hyväksymispäätös on saanut lainvoiman.

Päätös tiesuunnitelman hyväksymisestä raukeaa, jos tietyötä ei ole osaksikaan aloitettu ennen kuin neljä vuotta on kulunut sen vuoden päättymisestä, jona tiesuunnitelma on saanut lainvoiman. Liikenne- ja viestintävirasto voi hakemuksesta tai omasta aloitteestaan pidentää määräaikaa enintään neljällä vuodella ja erityisistä syistä sen lisäksi yhdellä enintään neljän vuoden ajanjaksolla. Määräaikaa voidaan pidentää vain, jos tiesuunnitelma edelleen täyttää 17 ja 22 §:ssä säädetty edellytykset. Tietyö katsotaan alkaneeksi, kun tietarkoituksiin tarvittava alue on otettu tienpitäjän haltuun 56 §:n mukaisesti.

32 §

Seuranta ja jälkiarviointi

Väyläviraston on järjestelmällisesti seurattava, miten tiehankkeen arvioidut ja muut vaikutukset ovat toteutuneet, ja käyttää hyväksi seurannan tuloksia hankkeiden vaikutusarvioinnissa ja suunnitteluratkaisujen valinnassa.

Väylävirasto voi erityisestä syystä päättää, että 15 p §:n 1 momentissa tarkoitetuista tiehankkeista, joista on tehty hankearviointi, on tehtävä myös jälkiarviointi. Jälkiarvioinnin laatimisesta vastaa maakunta yhteistyössä tienpitäjän kanssa. Jälkiarvioinnissa on esitettävä selvitys tiehankkeen toteutuksen aikana tiesuunnitelmasta tehdyistä teknistaloudellisista poikkeuksista, liikenteen kehittämisestä sekä tiehankkeen kannattavuuden ja vaikuttavuuden kannalta merkittävien vaikutusten toteutumisesta.

3 luku

Maantien kunnossapito, väliaikaiset liikennejärjestelyt sekä liittymät ja maantien kohdistuvat muut toimenpiteet

34 §

Rajoitettu kunnossapito

Erityisestä syystä tienpitäjä voi maakunnan esityksestä päättää, että jotain maantietä tai maantienosaa ei pidetä 33 §:ssä tarkoitetussa kunnossa. Tällainen tie tai tienosa on suljettava yleiseltä liikenteeltä. Tien tai tien osan sulkeminen on osoitettava liikennemerkillä ja tallettamalla siitä tieto tienpitäjän osoittamaan rekisteriin tai tietojärjestelmään. Tien tai tien osan sulkemisesta on ilmoitettava poliisille ja pelastusviranomaisille, jos sulkemisella voi olla merkitystä niiden kiireellisten tehtävien hoitamisen kannalta, eikä tieto ole saatavissa ajantasaisena tienpitäjän osoittamasta rekisteristä tai tietojärjestelmästä. Tarvittaessa tien tai tienosan sulkemisesta on ilmoitettava kuuluttamalla.

Maakunta voi päättää, että osa määrätystä maantiehen kuuluvasta jalkakäytävästä tai pyörätiestä taikka yhdistetystä tai rinnakkaisesta pyörätiestä ja jalkakäytävästä pidetään kunnossa ilman liukkauden torjuntaa.

35 §

Liikenteen tilapäinen kieltäminen tai rajoittaminen

Jos ajoneuvoliikenne saattaa vaurioittaa maantietä, joka roudan sulamisen tai sateen takia taikka muusta tällaisesta syystä on rakenteeltaan heikentynyt, voi maakunta kieltää toistaiseksi tai määräajaksi liikenteen tiellä tai sen osalla taikka rajoittaa liikennettä.

Erityisistä syistä maakunta voi myöntää tilapäisen poikkeuksen 1 momentissa tarkoitetuista kielloista tai rajoituksesta, jos se harkitsee, että liikenneturvallisuus ei vaarannu eikä maantie vaurioidu. Poikkeuslupa voidaan liittää tarpeellisia ehtoja. Yhteiskunnan toiminnan kannalta välttämättömät kuljetukset eivät tarvitse poikkeuslupaa.

Tieto 1 momentissa tarkoitettusta kiellosta ja rajoituksesta on osoitettava liikennemerkillä ja tallettamalla tieto tienpitäjän osoittamaan rekisteriin tai tietojärjestelmään.

36 §

Tilapäinen kulkutie

Jos maantien tai siihen kuuluvan rakennelman sortumisen tai sortumisen vaaran vuoksi taikka poikkeuksellisten luonnonolosuhteiden johdosta liikenne tiellä estyy tai sitä joudutaan rajoittamaan taikka jos tietyö sitä erityisestä syystä edellyttää, maakunnalla on oikeus järjestää toisen maalle tilapäinen kulkutie esteen tai rajoituksen poistamisen ajaksi. Ennen kulkutien järjestämistä on asianomaisen kiinteistön omistajalle tai haltijalle, jos mahdollista, varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Lisäksi yksityistielaisissa tarkoitettulle tiekunnalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jos mahdollista, jos yksityistie sijaitsee kyseisellä kiinteistöllä tai rajoittuu siihen. Tässä momentissa tarkoitettun kulkutien kunnossapitoon sovelletaan, mitä 33 §:ssä säädetään.

Liikenneonnettomuuden tai muun vastaavan syyn estäessä maantien liikenteen voi tieliikennelain (729/2018) 65 §:ssä tarkoitettu liikenteenohjaaja järjestää toisen maalle tilapäisen kulkutien esteen poistamisen ajaksi.

Tieto tilapäisestä kiellosta ja rajoituksesta on osoitettava liikennemerkillä ja tallettamalla siitä tieto tienpitäjän osoittamaan rekisteriin tai tietojärjestelmään.

37 §

Liittyminen maantiehen

Edellä 24 §:n 1 momentissa tarkoitetun kiellon tai määräyksen estämättä Väylävirasto voi antaa luvan yksityistien liittämiseen kiellon alaiseen maantiehen taikka kielletyn liittymän käyttämiseen tai liittymän käyttötarkoituksen muuttamiseen, jos kiinteistön tarkoituksenmukainen käyttö sitä vaatii eikä liittymästä ja sen käyttämisestä aiheudu vaaraa liikenneturvallisuudelle. Jos kiinteistölle on tarpeen maatalousliittymä, on lupa sen tekemiseksi tässä momentissa tarkoitettuun tiehen myönnettävä, jos liittymä ja sen sijainti ovat sellaiset, ettei liikenneturvallisuus sen takia vaarannu. Lupa voidaan liittää tarpeellisia ehtoja.

Lupa yksityistien liittämiseksi muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun maantiehen on myönnettävä, jos liittymä on tarpeen kiinteistön käyttämiseksi ja liittymä sekä sen sijainti ovat sellaiset, ettei liikenneturvallisuus liittymän eikä sen käyttämisen takia vaarannu. Lupa voidaan liittää tarpeellisia ehtoja. Tässä momentissa tarkoitettuun tiehen saa tehdä Väyläviraston ohjeiden mukaan maatalousliittymän, jollei siitä aiheudu vaaraa liikenneturvallisuudelle. Tällaisen maatalousliittymän tekemisestä on hyvissä ajoin ennen toimenpiteeseen ryhtymistä ilmoitettava tienpitäjälle.

Jos maastoliikennelaissa (1710/1995) tarkoitetun moottorikelkkailureitin tai muun sitä vastaavan kulkuyhteyden perustamiseksi on maantien ylittämistä varten järjestettävä teialueelle ylityskohta, voi Väylävirasto myöntää luvan toimenpiteen suorittamiseen, jos ylityskohdasta ei aiheudu vaaraa liikenneturvallisuudelle eikä haittaa tienpidolle. Lupa voidaan liittää tarpeellisia ehtoja.

Mitä 1–3 momentissa säädetään, ei koske moottori- eikä moottoriliikenneteitä eikä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettuja runkoverkkoon kuuluvia maanteitä, joille pääsystä voidaan määrätä vain tiesuunnitelmassa. Erityisistä syistä Väylävirasto voi myöntää runkoverkkoon kuuluvaan maantiehen 1 momentin mukaisen liittymäluvan tai 3 momentin mukaisen luvan ylityskohdan järjestämiseksi.

38 §

Liittymän ja ylityskohdan tekeminen, kunnossapito ja muuttaminen

Yksitystienpitäjä ja maatalousliittymän haltija ovat velvollisia tekemään liittymänsä ja pitämään sen kunnossa Väyläviraston ohjeiden mukaan sillä tavoin, ettei niistä ole vaaraa liikenteelle eikä haittaa maantien kunnossapidolle. Väylävirasto tai tienpitoa koskevan sopimuksen perusteella maakunta vastaa kuitenkin yksityistien liittymän ja maatalousliittymän rummun kunnossapidosta.

Jos ennestään olevan yksityistien liittymän tai maatalousliittymän muuttuneen tai merkittävästi lisääntyneen käytön johdosta aiheutuu vaaraa liikenteelle tai haittaa maantien kunnossapidolle, yksityistienpitäjä tai maatalousliittymän haltija on velvollinen kustannuksellaan Väyläviraston ohjeiden mukaan tekemään liittymään tai poikkeuksellisesti myös liittymäalueelle sellaiset muutokset, että liittymästä aiheutuva vaara tai haitta poistuu taikka vähenee, sekä hakemaan tarpeen vaatiessa uutta liittymälupaa.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee myös moottorikelkkailureitin tai muun sitä vastaavan kulkuyhteyden pitäjää maantien ylityskohdan osalta.

Jos 1–3 momentin nojalla velvoitettu laiminlyö velvollisuutensa, Väylävirasto voi teettää vaaditut toimenpiteet laiminlyöjän kustannuksella tai keskeyttää rakennustyön. Teettämisen ja keskeyttämisuhasta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

39 §

Yksityistien, kadun ja moottorikelkkailureitin katkaiseminen

Jos maantie rakennetaan siten, että se katkaisee ennestään olevan yksityistien tai että pääsy ennestään olevalta yksityistieltä tai maatalousliittymästä maantielle huomattavasti vaikeutuu, on hankkeesta vastaavan tehtävä kustannuksellaan ne työt tarvittavine laitteineen, jotka ovat tarpeen yksityistien johtamiseksi maantien poikki taikka yksityistien tai maatalousliittymän liittämiseksi maantiehen.

Mitä 1 momentissa säädetään yksityistiestä, koskee myös katua ja moottorikelkkailureittiä.

40 §

Liittymän poistaminen

Maantien rakentamisen yhteydessä hankkeesta vastaava voi poistaa kustannuksellaan tie-suunnitelmassa kielletyn liittymän tai estää sen käytön, kun hyväksyttävä korvaava kulkuyhteys on järjestetty.

Maakunta voi poistaa kustannuksellaan asemakaavan vastaisen liittymän tai estää sen käytön, jos hyväksyttävä korvaava kulkuyhteys on järjestetty. Ennen toimenpiteeseen ryhtymistä on asianomaiselle kiinteistön omistajalle tai haltijalle ja kyseisen yksityistien tiekunnalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi ja, jos liittymää käytetään yleisesti liikenteeseen, on asiasta kuulutettava.

Maakunnan on päivitettävä tieto liittymän poistamisesta tienpitäjän osoittamaan rekisteriin tai tietojärjestelmään viimeistään, kun liittymä poistetaan käytöstä.

42 §

Tiealueeseen kohdistuva työ sekä rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittaminen tiealueelle

Tiealueeseen kohdistuvaan työhön sekä rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittamiseen tiealueelle on oltava Väyläviraston lupa. Lupa voidaan myöntää, jos toimenpiteestä ei aiheudu vaaraa liikenteelle eikä haittaa tienpidolle. Yhteiskunnan toiminnan kannalta välttämättömien rakenteiden, rakennelmien tai laitteiden sijoittamista koskeva lupa on kuitenkin myönnettävä, jos sijoittamisesta ei aiheudu vaaraa liikenteelle eikä vähäistä suurempaa haittaa tienpidolle.

Luvan saaja on velvollinen suorittamaan 1 momentissa tarkoitetut toimenpiteet ja pitämään rakenteen, rakennelman ja laitteen kunnossa lupaehtojen mukaisesti. Luvan saaja on velvollinen kustannuksellaan tekemään Väyläviraston vaatimat muutokset taikka siirtämään tai poistamaan rakenteen, rakennelman tai laitteen, jos sen käyttämisestä aiheutuu 1 momentissa tarkoitettua vaaraa tai haittaa.

Jos muussa laissa säädetystä johtuen lupa ei ole tarpeen, on toimenpiteestä, hyvissä ajoin ennen siihen ryhtymistä, ilmoitettava Väylävirastolle.

Jollei 1 tai 3 momentista, 8 §:n 1 momentista tai 42 a §:n 1 momentista muuta johdu, edellyttää tiealueen ja sillä olevien rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden käyttäminen muihin kuin maantietarkoituksiin Väyläviraston lupaa.

Lupaa ei kuitenkaan tarvita:

1) yhdystiellä ja seututeillä, joita ei ole merkitty liikennemerkillä ”etuajo-oikeutettu tie”, maantien tiealueen ojan ulkoluisen ulkopuolisen alueen lyhytaikaiseen käyttämiseen silloin, kun kysymys on metsänhakkuusta johtuvan puutavaran lyhytaikaisesta, enintään kuusi kuukautta kestävästä säilyttämisestä tieliikennelain säännökset huomioon ottaen, eikä mainitulla tavalla säilytetyn puutavaran kuormaamiseen tiealueella;

2) 52 a §:ssä tarkoitetun tilapäisen ilmoituksen sijoittamiseen tiealueelle;

3) postin keräilyssä ja jakelussa tarvittavien laitteiden tai vähäisten rakennelmien sijoittamiseen tiealueelle postilain (415/2011) 45 §:n 3 momentin nojalla; eikä

4) liikenteen ohjauslaitteiden sijoittamiseen maantien tiealueelle, jos kyse on tienpitäjän vastuulle kuuluvan liikenteen ohjauksen järjestämisestä palvelusopimuksessa sovitun mukaisesti.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä lupahakemuksen ja ilmoituksen sisällöstä, sijoittamistiedon ilmoittamisesta, rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden teknisistä ominaisuuksista ja sijoittamisesta sekä työn aikaisista järjestelyistä. Sähkö- ja telekaapeleiden osalta viraston määräys voi koskea vain kaapeleiden ulkoisia suojarakenteita, sijoittamista sekä työnaikaisia järjestelyitä.

42 a §

Eräiden kaapeleiden sijoittaminen tiealueelle

Poiketen 42 §:n 1 momentissa säädetystä riittää, että sähkö- ja telekaapeleiden sekä niihin liittyvien jakokaappien ja kaapelikaivojen sijoittamisesta tiealueelle tehdään Väylävirastolle ilmoitus edellyttäen, että kyse on:

- 1) maantien tai siihen kuuluvan jalkakäytävän tai pyörätien alituksesta;
- 2) tien pituussuuntaiseen kaapeliin tehtävästä jatkoksesta tai siihen liittyvästä poikittaissuuntaisesta kaapelista tiealueen ulkopuolelle tai maantien alitse;
- 3) maantien tai siihen kuuluvan jalkakäytävän tai pyörätien ylityksestä ilmajohdoilla;
- 4) maantien varressa tiealueen ulkopuolelle asennettavasta tien pituussuuntaisesta ilmajohdosta, jonka johtoalue ulottuu tiealueelle;
- 5) laajakaistahankkeiden uusista asiakasliittymistä, jos ne on hankittu vasta rakennustyön aikana;
- 6) tien pituussuuntaisesta kaapeloinnista, jos kaapelia asennetaan tien pituussuuntaisesti yksinomaan olemassa olevaan putkitukseen.

Ilmoitukseen on liitettävä selvitys kaapelin omistajasta, sijoittamispaikasta, sijoittamispaikan olosuhteista ja perustiedoista, työn toteuttamistavasta ja toteuttajasta, työn aikaisista liikennejärjestelyistä sekä toimenpiteen suunnittelusta aloituspäivästä. Ilmoitus on tehtävä viimeistään 21 päivää ennen toimenpiteen suunniteltua aloituspäivää.

Väylävirasto voi ilmoituksen saatuaan, ennen ilmoitettua aloituspäivää kieltää toimenpiteen toteuttamisen, jos se harkitsee, että kaapelin sijoittaminen aiheuttaa vaaraa liikenneturvallisuudelle tai vähäistä suurempaa haittaa tienpidolle. Suunniteltua toimenpidettä ei saa aloittaa ennen ilmoitettua aloituspäivää.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä ilmoituksen sisällöstä, 1 momentissa tarkoitettujen sähkö- ja telekaapeleiden ulkoisista suojarakenteista ja sijoittamisesta sekä työn aikaisista järjestelyistä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen kaapeleiden sijoittamiseen tarvitaan kuitenkin 42 §:n 1 momentin mukainen lupa, jos:

- 1) toimenpide kohdistuu moottori- tai moottoriliikennetien tiealueeseen;
- 2) toimenpide kohdistuu alueeseen, jossa on pohjavesisuojaus;
- 3) toimenpide edellyttää louhirakenteen käsittelyä; tai
- 4) tiealueen alituksen etäisyys alikulkusillan, putkisillan tai rummun rakenteesta on vähemmän kuin viisi metriä tai muun sillan rakenteesta vähemmän kuin 25 metriä.

Verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja -käytöstä annetussa laissa (276/2016) säädetään Liikenne- ja viestintävirastolle tehtävästä kaapeleiden sijoittamista koskevasta ilmoituksesta.

42 b §

Velvollisuus siirtää, suojata tai poistaa rakenne, rakennelma tai laite

Jos Väylävirasto katsoo, että tien siirtäminen, parantaminen tai muu tienpito edellyttää tiealueelle tämän lain nojalla sijoitetun rakenteen, rakennelman tai laitteen suojaamista, siirtämistä tai poistamista, rakenteen, laitteen tai rakennelman omistaja vastaa toimenpiteen kustannuksista.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu toimenpide on tehtävä sähkö- ja telekaapeleiden enintään kolmen asiakkaan asiakasliittymien osalta kolmen kuukauden kuluessa ja muiden tiealueella sijaitsevien rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden osalta kuuden kuukauden kuluessa tienpitäjän ilmoituksesta. Väylävirasto voi määrätä määräajan myös tätä pidemmäksi tai jatkaa määräaika, jos se on tarpeen toimenpiteen suorittamiseksi roudattoman kauden aikana tai muusta vastaavasta syystä.

Hankkeesta vastaava vastaa kuitenkin siirto-, suojaamis- ja poistamiskustannuksista, jos kohde on alun perin sijoitettu tiealueen ulkopuolelle tai Väylävirasto ei ole ilmoittanut luvan saajalle, että kohteeseen on tulossa asian käsittelyvuonna tai viiden vuoden kuluessa siitä muu kuin pistemäinen tienpitotyö, joka edellyttää rakenteen, rakennelman tai laitteen siirtämistä tai poistamista. Siirtokustannusten korvaamisessa otetaan huomioon siirrettävän kohteen ikä ja korvaavan kaapelin tuoma kapasiteetin lisäys.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä tässä pykälässä tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamistavasta ja toteuttamisen määräajoista sekä muista toimenpiteistä koskevista teknisistä seikoista. Virasto voi antaa tarkempia määräyksiä myös siitä, miten 3 momentissa tarkoitettujen siirtokustannusten korvaamisessa otetaan huomioon siirrettävän kohteen ikä ja korvaavan kaapelin tuoma kapasiteetin lisäys.

43 §

Erityisen talvitien ja kulkuväylän risteäminen

Jos laivaliikennettä talven aikana harjoitettaessa yleisessä kulkuväylässä jään avaamisen johdosta katkaistaan väylän poikki kulkeva erityinen talvitie, on maakunnan mahdollisuuksien mukaan asetettava paikalle silta tai lautta taikka muulla tavoin huolehdittava niistä toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen liikenteen turvaamiseksi ja johtamiseksi väylän yli.

Ilman maakunnan suostumusta ei yksityistä kulkuväylää saa avata siten, että se katkaisee erityisen talvitien. Tarvittavan ylikulkulaitteen asettaminen ja kunnossapito ovat sen velvollisuutena, joka on väylän avannut tai joka sitä käyttää.

4 luku

Maantiealueen ulkopuolisia alueita koskevat maankäyttörajoitukset

44 §

Maantien suoja-alue

Maantien suoja-alue ulottuu 20 metrin etäisyydelle maantien ajoradan tai, jos ajoratoja on useampia, lähimmän ajoradan keskilinjasta. Erityisestä syystä voidaan tiesuunnitelmassa määrätyllä tiellä tai tienosalla osoittaa etäisyys 20 metriä lyhyemmäksi taikka pidentää etäisyyttä enintään 50 metriksi sekä enintään 300 metriksi tiehen kuuluvan varalaskupaikan kohdalla ja pituussuunnassa sen kummastakin päästä 750 metrin etäisyydelle ulottuvalla jatkeella.

Rakennusta ei saa pitää suoja-alueella. Maakunnalla on liikenneturvallisuuden sitä vaatiessa ja varalaskupaikan osalta myös lentoturvallisuuden vuoksi oikeus poistaa suoja-alueelta kasvillisuutta.

45 §

Maantien näkemäalue

Maantien kaarekohdassa tai siellä, missä tiehen liittyy toinen maantie tai merkittävä yksityinen tie taikka maantien poikki kulkee rautatie, on rakennusten pitäminen kielletty suojalueen ulkopuolellakin sellaisella alueella, jolla näkemäalan vapaana pitäminen sitä rajoittavista esteistä on tarpeen liikenneturvallisuuden vuoksi (*näkemäalue*).

Maakunnalla on oikeus poistaa näkemäalueelta sellainen kasvillisuus ja sellaiset luonnonesteet, jotka tarpeellista näkemäalaa rajoittamalla tuottavat vaaraa liikenneturvallisuudelle.

48 §

Poikkeukset rajoituksista

Edellä 44–47 §:ssä olevia säännöksiä ei sovelleta, jos kasvillisuus on istutettu tai otettu erityiseen hoitoon taikka rakennus, varasto, aita tai muu rakennelma tai laite on tehty ennen kuin alueen käyttöoikeus oli joutunut mainituissa pykälissä säädettyjen tai vastaavien aikaisemmassa laissa tarkoitettujen rajoitusten piiriin.

Jos 1 momentissa tarkoitettu kasvillisuus taikka rakennus, rakennelma tai laite aiheuttaa vaaraa liikenneturvallisuudelle tai haittaa tienpidolle, voi Väylävirasto määrätä sen poistettavaksi tai siirrettäväksi taikka määrätä siihen tehtäväksi tarvittavan muutoksen. Jollei omistaja suorita toimenpidettä sitä varten määrättyssä kohtuullisessa ajassa, Väylävirastolla on oikeus suorittaa se kustannuksellaan.

Mitä 44–47 §:ssä sekä tämän pykälän 1 ja 2 momentissa säädetään, ei koske rakennuksen pitämistä asemakaava-alueella eikä sellaisen kasvillisuuden poistamista, jolla on ympäristön kannalta erityinen merkitys.

49 §

Kasvillisuuden ja luonnonesteiden poistamista koskeva menettely

Ennen kuin maakunta ryhtyy poistamaan 44 §:n 2 momentissa tai 45 §:n 2 momentissa tarkoitettua kasvillisuutta tai jälkimmäisessä lainkohdassa tarkoitettuja luonnonesteitä, on siitä ilmoitettava asianomaisen kiinteistön omistajalle tai haltijalle taikka siitä kuuluttaa hyvissä ajoin ennen toimenpiteeseen ryhtymistä. Kiinteistön omistaja voi halutessaan itse huolehtia toimenpiteistä maakunnan osoituksen mukaan.

51 §

Lumiaita ja lumen sijoittaminen

Maakunnalla on oikeus pystyttää tiealueen ulkopuolelle tilapäinen tai kiinteä lumiaita, jos se lumen tielle kerääntymisen estämiseksi on tarpeen. Kiinteä lumiaita saadaan asutulla alueella kuitenkin pystyttää vain kiinteistön omistajan tai haltijan suostumuksella tai, jos suostumusta ei saada, kunnan rakennusvalvontaviranomaisen antamalla luvalla. Lupa voidaan myöntää, jos lumiaita on tarpeen maantien pitämiseksi yleistä liikennettä tyydyttävässä kunnossa eikä aidasta tai sen pitämisestä aiheudu kiinteistölle merkittävää haittaa.

Maakunnalla on oikeus maantien kunnossapidon yhteydessä sijoittaa maantiealueelta lunta tiealueen ulkopuolellekin.

52 §

Tienvarsimainonta ja -ilmoittelu

HE 289/2018 vp

Maantien käyttäjille tarkoitettu mainos tai ilmoitus, joka asetetaan asemakaava-alueen ulkopuolelle tai asemakaava-alueella maankäyttö- ja rakennuslain 83 §:n 4 momentissa tarkoitettulle liikennealueelle, on laadittava ja sijoitettava siten, että se ei vaaranna liikenneturvallisuutta eikä häiritse tienpitoa ja että se sopeutuu mahdollisimman hyvin ympäristöön.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen mainosten tai ilmoitusten asettamisesta on ilmoitettava Väylävirastolle, jollei jäljempänä toisin säädetä. Ilmoitukseen on liitettävä selvitys mainoksesta tai ilmoituksesta ja sen sijoittamispaikasta sekä selvitys kiinteistönomistajan tai -haltijan suostumuksesta sen pystyttämiseen. Virasto voi pyytää ilmoituksen johdosta maakunnalta ja kunnalta lausunnon.

Jos mainoksen tai ilmoituksen asettaminen ei täytä 1 momentissa säädettyjä vaatimuksia tai 52 b §:n nojalla annettuja määräyksiä, Väyläviraston on 30 päivän kuluessa ilmoituksen saapumisesta tehtävä päätös, jossa se voi kieltää mainoksen tai ilmoituksen asettamisen tai määrätä asettamiselle tarpeellisia ehtoja. Mainosta tai ilmoitusta ei saa asettaa ennen tämän määräajan umpeutumista. Väylävirasto voi kuitenkin ilmoituksen johdosta tehtävässä päätöksessä sallia mainoksen tai ilmoituksen asettamisen edellä mainittua ajankohtaa aikaisemmin. Aika, jonka mainos tai ilmoitus saa olla ilmoitetussa paikassaan, on 10 vuotta, jollei tienpitäjä määrää tätä lyhyempää aikaa.

Väyläviraston on ennen rajoittavan tai kieltävän päätöksen antamista tehtävä yhteistyötä ilmoituksen tekijän ja asianomaisen kunnan kanssa.

52 b §

Määräystenantovaltuus

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarpeellisia määräyksiä 52 §:ssä tarkoitetun Väylävirastolle tehtävän ilmoituksen sisällöstä ja ilmoitusmenettelystä. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa liikenneturvallisuuden varmistamiseksi tarkempia määräyksiä 52 ja 52 a §:ssä tarkoitettujen mainosten ja ilmoitusten teknisistä ominaisuuksista ja sijoittamisesta.

5 luku

Alueiden hankkiminen ja korvaukset

54 §

Maantietoimituksen vireilletulo

Väylävirastolla tienpitäjänä ja maakunnalla, jos tienpitäjä on antanut tähän suostumuksensa, on oikeus 26 §:n 1 momentin perusteella hakea maantietoimitusta, kun hyväksytty tiesuunnitelma on saanut lainvoiman tai on pantavissa täytäntöön valituksesta huolimatta, taikka 21 §:ssä tarkoitetun kirjallisen suostumuksen perusteella.

56 §

Haltuunotto

Tiesuunnitelmassa osoitetut tiealueet ja muut tienpitäjän käyttöön osoitetut alueet sekä perustettavat oikeudet otetaan Väyläviraston haltuun maantietoimituksessa pidettävässä haltuunotokatselmuksessa määrättyinä ajankohtana. Tiesuunnitelmassa osoitettu yksityistietä tai liittymää varten tarvittava alue otetaan Väyläviraston haltuun siksi ajaksi, kunnes tie tai liittymä on tehty. Haltuun otettaessa virastolle syntyy oikeus käyttää alueita ja oikeuksia tiesuunnitelmassa osoitettuihin tarkoituksiin kiinteistöön kohdistuvan muun oikeuden estämättä. Tässä

momentissa tarkoitettu haltuunotto voi tapahtua myös vaiheittain Väyläviraston osoituksen mukaan.

Jos haltuunotosta aiheutuu lunastuslain 57 §:n 2 momentissa tarkoitettu seuraus, voi lunastustoimikunta asianomaisen vaatimuksesta määrätä, että haltuunotto siltä osin saa tapahtua aikaisintaan toimikunnan määräämän enintään kolmen kuukauden pituisen ajan kuluttua siitä, kun asianomaiselle määrätty ennakkorvaus tai 62 §:n 2 momentissa tarkoitettussa ensimmäisessä toimituksessa määrätty korvaus on maksettu.

Edellä 21 §:ssä tarkoitetuissa vaikutuksiltaan vähäisiksi arvioituissa tien parantamisissa voi haltuunotto tapahtua sopimuksen perusteella. Haltuunoton jälkeen Väyläviraston on kuitenkin viipymättä haettava maantietoimitusta.

Jos haltuun otetulla alueella olevan omaisuuden poistamisesta tai siirtämisestä ei päästä sopimukseen, Väyläviraston on asetettava poistettavan omaisuuden omistajalle tai haltijalle kohutuullinen ja tietyön kannalta sopiva määräaika, jonka päätyttyä Väylävirasto poistaa omaisuuden. Tällöin Väyläviraston on ennen omaisuuden poistamista, mikäli mahdollista, ilmoitettava siitä poistettavan omaisuuden omistajalle tai haltijalle.

Jos tietarkoituksiin luovutettavalta tai luovutetulta alueelta joudutaan poistamaan tai siirtämään rakennuksia, varastoja tai laitteita taikka puita, kasvavaa satoa tai muuta kasvillisuutta, on siitä aiheutuvan vahingon tai haitan lisäksi korvattava asianomaiselle aiheutuneet poistamis- tai siirtämiskustannukset.

56 a §

Yksityistien luovuttaminen

Edellä 56 §:n 1 momentissa tarkoitettu yksityistie luovutetaan Väyläviraston määräämänä ajankohtana tieosakkaille tai kiinteistön omistajalle sen jälkeen, kun tieosakkaista ja kunnossapidosta osakkaiden kesken on maantietoimituksessa päätetty ja toimitusta koskevan muutoksenhaun estämättä. Tien luovuttamiseksi voidaan tieosakkaista ja kunnossapidosta osakkaiden kesken määrätä maantietoimituksen kestäessä väliaikaisesti.

57 §

Lunastuksen kohteen vahvistaminen ja omistusoikeuden syntyminen tiealueeseen

Lunastuspäätöksessä vahvistetaan lunastuksen kohde tiesuunnitelman tai 21 §:ssä tarkoitettua kirjallisen suostumuksen perusteella, tarvittaessa Väyläviraston osoituksen mukaan. Tiesuunnitelmasta voidaan vähäisessä määrin poiketa, jos siihen on erityinen syy. Tämän lain 75 §:n 2 momentin mukaisessa maantietoimituksessa lunastuksen kohde vahvistetaan 5 §:n 3 momentin mukaan, tarvittaessa Väyläviraston osoituksen mukaan.

Tiealueeksi vahvistettu alue siirtyy lunastuspäätöksen saatua lainvoiman Väyläviraston omistukseen, jollei tämä jo ennestään omista aluetta.

62 §

Lunastuksen käsitteleminen kahtena toimituksena

Sen lisäksi, mitä lunastuslain 20 §:ssä säädetään, toimitusinsinööri voi Väyläviraston esityksestä jakaa toimitusmääräyksen tarkoittamaa lunastusta koskevat asiat käsiteltäviksi kahdessa eri maantietoimituksessa, jos se ratkaistavien asioiden määrän tai laadun vuoksi taikka muusta syystä on tarkoituksenmukaista.

Jos lunastus 1 momentin mukaisesti käsitellään kahdessa eri toimituksessa, toimitusinsinöörin on ensimmäisen toimituksen lopettamisen jälkeen ilman eri hakemusta jatkettava lunastusta uudella toimituksella sitten, kun se on asioiden käsittelemiseksi tarpeen. Ratkaisemattomien lunastusasioiden lisäksi tässä toimituksessa käsitellään ja ratkaistaan myös asiat, jotka koskevat aikaisemman toimituksen lopettamisen jälkeen lunastuksen kohteeseen tehtäviä muutoksia.

69 §

Yksityistiejärjestelyt

Maantietoimituksessa on tehtävä sellaiset yksityisteitä ja tieoikeuksia koskevat järjestelyt, jotka ovat tarpeen maantien rakentamisen tai 24 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen määräysten ja kieltojen vuoksi. Toimituksessa käsitellään ja ratkaistaan myös muut yksityistielain mukaisessa yksityistietoimituksessa käsiteltäviksi säädetyt asiat.

Yksityistieyhteydet ja tieoikeudet voidaan järjestellä yksityistielain 76 §:ssä tarkoitetussa alueellisessa yksityistietoimituksessa, joka voidaan suorittaa tienpitäjän pyynnöstä ilman erillistä hakemusta. Tällöin 72 §:ssä tarkoitettua korvausta koskeva kysymys ratkaistaan tässä toimituksessa, johon lisäksi sovelletaan, mitä lunastuslain 82 §:ssä säädetään.

73 §

Korvaus tutkimustyöstä ja eräistä muista toimenpiteistä

Jos 16 §:n 1 momentin nojalla suoritetusta toimenpiteestä, 36 §:n mukaisen tilapäisen kulkutien järjestämisestä tai sellaisen käyttämisestä, 50 §:n mukaisesta vähäisten laitteiden ja rakenteiden sijoittamisesta taikka 51 §:ssä tarkoitettua lumiaidan pitämisestä tai lumen sijoittamisesta aiheutuu kiinteistölle vahinkoa tai haittaa, on kiinteistön omistajalla oikeus saada siitä korvaus tienpitäjältä.

Mitä 1 momentissa säädetään tilapäisen kulkutien järjestämisestä tai käyttämisestä kiinteistölle aiheutuvan vahingon tai haitan korvaamisesta, koskee myös maantieliikenteestä yksityistielle sen käyttämisestä tilapäisenä kulkutienä aiheutuvien vahinkojen tai haittojen korvaamista tieosakkaille tai tiekunnalle, milloin sellainen on tielle perustettu.

74 §

Muut korvaukset ja korvauksia koskeva maantietoimitus

Jos maantiestä aiheutuu kiinteistölle muuta kuin tässä luvussa tarkoitettua vahinkoa tai haittaa, on kiinteistön omistajalla oikeus saada siitä korvaus tienpitäjältä. Vahingon tai haitan ollessa huomattava kiinteistön omistajalla on oikeus vaatia, jos hän ei halua saada korvausta menetyksestään, että tienpitäjä lunastaa kiinteistön tai sen osan. Jollei korvauksesta tai lunastuksesta sovita, asia on ratkaistava maantietoimituksessa.

Jos tästä laista johtuva korvaus- tai lunastuskysymys tulee esille muutoin kuin maantietoimituksen yhteydessä tai jos korvaus voidaan määrätä vasta maantietoimituksen päätyttyä eikä korvauksista sovita, on korvausasia ratkaistava Väyläviraston tai korvausta vaativan hakemuksesta pidettävässä maantietoimituksessa.

75 §

Maantietoimitus erityisissä tapauksissa

Väyläviraston on haettava viipymättä maantietoimitusta, kun yksityistie tai katu on muutettu maantiekseksi taikka kun maantie tai liitännäisalue on lakkautettu.

Ennestään olevan maantien tealueen tai liitännäisalueen taikka suoja- tai näkemäalueen rajan määrittämiseksi voidaan Väyläviraston tai kiinteistön omistajan hakemuksesta pitää maantietoimitus. Tällaisessa toimituksessa voidaan määrätä korvaus tien tai liitännäisalueen leventymisen aiheuttamista menetyksistä ja ratkaista 71 §:n 2 momentissa tarkoitettu korvausasia.

Jos ennestään oleva tie käsittää Väyläviraston omistuksessa olevan kiinteistön tai sen osan, tällainen alue voidaan siirtää maantietoimituksessa lunastusyksikkönä olevaan maantiehen. Siirtämiseen sovelletaan, mitä kiinteistönmuodostamislain säädetään lohkomisesta.

79 §

Korvausten maksaminen ja korko

Väyläviraston suoritettaviksi määrättyt ennakko- ja lopulliset korvaukset niille maksettavine kuuden prosentin vuotuisine korkoineen on suoritettava kolmen kuukauden kuluessa niiden määrittämisestä. Korvauksen maksamisen viivästyessä sille on maksettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

Tilusjärjestelyssä alueen saaja on velvollinen maksamaan saamastaan alueesta korvauksen Väylävirastolle siltä osin kuin korvausta ei voida vähentää viraston maksettaviksi määrättyistä suorituksista, ja alueen luovuttaja saa Väylävirastolta korvauksen luovuttamastaan alueesta. Tässä momentissa tarkoitettuihin korvauksiin sovelletaan, mitä 1 momentissa koron laskemisesta ja korvausten maksamisesta säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu kuuden prosentin vuotuinen korko lasketaan alkavaksi 56 §:ssä tarkoitetusta haltuunotosta, jollei 56 §:n 3 momentin mukaisen haltuunoton osalta ole toisin sovittu, sekä 74 ja 75 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa kyseisen maantietoimituksen lopputilauksen ajankohdasta. Tilusjärjestelyn johdosta määrätylle korvaukselle korko lasketaan toimituksessa määrätystä alueiden haltuunottoajankohdasta lukien.

80 §

Riidanalaisen korvauksen tallettaminen

Jos Väylävirasto valittaa maantietoimituksessa määrättyistä korvauksista, voidaan riidanalainen osa korvauksista tallettaa. Tallettamiseen sovelletaan, mitä lunastuslain 52 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 70 §:ssä säädetään.

81 §

Pakkotäytäntöönpano erityisissä tapauksissa

Maantietoimituksessa määrättyyn korvaukseen, joka asianosaisen on maksettava Väylävirastolle, ja omaisuuteen, jonka omistus on tilusjärjestelyn vuoksi vaihtunut, sovelletaan, mitä kiinteistönmuodostamislain 288 §:ssä säädetään.

83 §

Vähäiset korvaukset

Jos lunastustoimikunta on määrännyt Väyläviraston maksamaan samalle asianosaiselle korvauksia, joiden kokonaissumma ei ylitä 20:tä euroa, niitä ei tarvitse maksaa eikä tallettaa.

84 §

Korvauksettomat luovutukset

Valtiolla ei ole oikeutta tässä laissa tarkoitettuun korvaukseen. Korvaukseen oikeutettuja ovat kuitenkin valtion liikelaitoksista annetun lain (1062/2010) mukaiset liikelaitokset. Valtioneuvosto voi päättää valtion korvausoikeudesta toisinkin, jos tähän on erityisiä syitä.

Yksityistien tai kadun muuttuessa maantiekseksi siirtyy tiekunnan tai tieosakkaiden tien alue ja katualue korvauksetta tienpitäjälle.

85 §

Maantietoimituksen kustannukset

Väylävirasto vastaa maantietoimituksen toimituskustannuksista. Edellä 74 §:n mukaisessa maantietoimituksessa toimituskustannukset on määrättävä osaksi tai kokonaan vaatimuksen esittäjän maksettaviksi, jos vaatimus on tehty ilmeisen aiheettomasti.

6 luku

Maantien lakkaaminen ja lakkauttaminen sekä liitännäisalueen lakkauttaminen

88 §

Maantien lakkaaminen

Jos maantietä parannettaessa tie on siirretty uuteen paikkaan eikä tiesuunnitelmassa ole määrätty, että tie entisellä paikallaan edelleen jää maantiekseksi, se tältä osin lakkaa olemasta maantie. Tämän estämättä tienpitäjä ja maakunta saavat käyttää entistä tiealuetta muihin tietarkoituksiin sen mukaan kuin siitä tiesuunnitelmassa määrätään. Tällöin maantietoimituksessa on määrättävä, että tiealue jää tienpitäjän omistukseen tai tieoikeus siihen jätetään voimaan. Jollei tällaista määräystä tiesuunnitelmassa ole annettu, alueen käyttö maantietarkoituksiin ja siihen kohdistuva oikeus lakkaa parannetun maantien tultua luovutetuksi yleiseen liikenteeseen.

Kun lakanneen maantien tiealuetta ei enää tarvita 1 momentissa tarkoitettuihin muihin tietarkoituksiin, tienpitäjä lakkauttaa alueen käytön ja siihen kohdistuvan tienpitäjän oikeuden. Tällaiseen alueeseen sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään entisestä tiealueesta.

90 §

Entisen tiealueen rakenteet ja laitteet

Mitä entiselle tiealueelle on tienpitoa varten rakennettu tai sijoitettu, siirtyy alueen omistajalle, jollei hankkeesta vastaava vie sitä pois vuoden kuluessa tien lakkaamisesta tai luovuta sitä muulle taholle. Tiesuunnitelmassa on osoitettava, tarvitaanko aluetta yksityistieksi tai kaduksi ja kuuluuko alueeseen erityistä hoitoa vaativia rakenteita ja laitteita. Alue on jätettävä sellaiseksi, ettei sen käyttö sanottuun tarkoitukseen vaikeudu. Vastuu mainituista rakenteista ja laitteista siirtyy yksityistien tai kadun pitäjälle maantien lakatessa.

Jos lakkaavaa tai lakkautettavaa maantietä ei tarvita 1 momentissa mainittuun tarkoitukseen, on tiesuunnitelmassa osoitettava ne toimenpiteet, jotka ovat tarpeen entisen tiealueen palauttamiseksi ennalleen. Hankkeesta vastaavan on huolehdittava näistä toimenpiteistä kustannuksellaan vuoden kuluessa tien lakkaamisesta.

Oikeus pitää tiealueelle 42 tai 42 a §:n nojalla sijoitettuja rakenteita, rakennelmia ja laitteita pysyvässä voimassa Väyläviraston myöntämän luvan tai virastolle tehdyn ilmoituksen mukaisesti tiealueen siirtyessä uudelle omistajalle.

91 §

Entisen tiealueen siirtyminen

Jollei tämän lain 88 §:n 1 momentista muuta johdu, siirtyy tienpitäjän omistama lakanneen maantien tiealue tien lakatessa tienpitäjältä korvauksetta viereiseen kiinteistöön. Asemakaava-alueella ja alueella, jolle kunta on päättänyt laadittavaksi asemakaavan, tiealue siirtyy kunnan omistukseen. Tiealueen siirtymisestä kunnan omistukseen asemakaavan tullessa voimaan säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 93 §:ssä.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös 112 §:n 6 momentissa tarkoitettuja muihin tietarkoituksiin käytettyjä entisiä tiealueita tienpitäjän lakkautettua alueen käytön 88 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Milloin tieoikeudella hallittu 58 §:n 1 momentin ja 112 §:n 4 ja 5 momentin mukainen lakanneen maantien tiealue on asemakaavassa osoitettu maankäyttö- ja rakennuslain 83 §:n 1 momentissa tarkoitetuksi yleiseksi alueeksi, on asemakaavan toteutuksessa tällaisesta alueesta mahdollista korvausta määrättäessä otettava huomioon omistajan tai haltijan oikeutta rasittanut tieoikeus.

Tiealue siirtyy siihen rajoittuviin kiinteistöihin tien ajoradan tai ajoratojen muodostaman alueen keskilinjaa myöten. Toisiinsa rajoittuvien kiinteistöjen välinen raja jatkuu tiealueella sen rajasta kohtisuoraan sanottua keskilinjaa vastaan. Edellä sanotun estämättä saadaan rajata entisellä tiealueella käytäessä oikoa rajaa ja suorittaa muita kiinteistöjaotuksen kannalta tarkoituksenmukaisia rajansovituksia siten, että pinta-alaltaan ja arvoltaan vähäisiä alueita vaihtuu kiinteistöjen kesken tai, jollei sopivaa vastikemaata ole, siirtyy kiinteistöstä toiseen.

93 §

Entinen tiealue yksityistienä

Vaikka entisen maantien tiealue on siirtynyt viereisen kiinteistön omistajan tai kunnan omistukseen, saa muukin, joka tarvitsee aluetta yksityistieksi, käyttää sitä korvauksetta tienään, kunnes tieoikeutta koskevat kysymykset on käsitelty 69 §:ssä säädettyssä järjestyksessä tai 75 §:n 1 momentin mukaisessa maantietoimituksessa.

Edellä 92 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen alueiden käyttämistä yksityistienä koskevat kysymykset käsitellään ja ratkaistaan yksityistielain mukaan.

Tienpitäjä vastaa 1 momentissa tarkoitetun entisen maantien kunnossapidosta maantien lakkaamista seuraavan kalenterivuoden lokakuun 1 päivään saakka.

Ennen tienpitäjän kunnossapitovelvollisuuden päättymistä on maantietoimituksessa päätettävä entisen maantien kunnossapidosta tieosakasten kesken. Tarvittaessa siitä voidaan määrätä väliaikaisesti. Tällainen määräys lakkaa olemasta voimassa, kun maantietoimitus on saanut lainvoiman, jollei kunnossapidosta päätettäessä ole sen voimassaolosta toisin määrätty.

95 §

Liitännäisalueen lakkauttaminen

Väylävirasto lakkauttaa liitännäisalueen, kun sitä ei enää tarvita siihen tarkoitukseen, jota varten se on perustettu. Kun liitännäisalue lakkautetaan, lakkaa samalla siihen kohdistunut tieoikeus.

Kiinteistörekisterilain (392/1985) 2 §:n 2 momentin mukainen muuna rekisteriyksikkönä kiinteistörekisteriin merkitty lakkautettu liitännäisalue on maantietoimituksessa määrättävä kuulumaan siihen kiinteistöön, josta se on otettu tietarkoituksiin tai, jollei sitä kiinteistöä enää ole, siihen tai niihin kiinteistöihin, joihin se alueellisesti parhaiten soveltuu.

Jos liitännäisalueen lakkauttamisesta aiheutuu jollekin hyötyä, jota ei ole pidettävä vähäisenä, on hyödynsaaja velvollinen korvaamaan Väylävirastolle saamansa hyödyn. Jollei korvauksesta sovita, asia on ratkaistava maantietoimituksessa.

95 a §

Tiealueen osan lakkauttaminen ja luovuttaminen

Väylävirasto voi lakkauttaa maantietarkoituksiin tarpeettomia tiealueen osia. Tienpitäjänä viraston oikeus lakkautettuun tiealueen osaan lakkaa, kun lakkautuspäätös on tehty. Väyläviraston on haettava viipymättä maantietoimituksen pitämistä, kun tiealueen osa on lakkautettu. Tiealueen osan lakkauttamiseksi voidaan tarvittaessa laatia ja hyväksyä tiesuunnitelma.

Väyläviraston omistama lakkautettu tiealueen osa siirretään maantietoimituksessa viereiseen kiinteistöön noudattaen, mitä kiinteistönmuodostamislaissa lohkomisesta säädetään. Jos tiealueen osan lakkauttaminen on tullut vireille muun kuin maakunnan tai Väyläviraston aloitteesta, vastaa vireille panija maantietoimituksen toimituskustannuksista. Väyläviraston omistaman tiealueen osan lakkauttamisesta saadun hyödyn korvaamiseen sovelletaan, mitä 95 §:n 3 momentissa säädetään.

Lakkautetulle tiealueen osalle tienpitoa varten rakennettuun tai sijoitettuun sovelletaan, mitä 90 §:n 1 momentissa säädetään.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, tienpitäjällä on oikeus luovuttaa tienpitoon tarpeettomia tiealueen osia. Luovuttamiseen sovelletaan, mitä oikeudesta luovuttaa valtion kiinteistövarallisuutta annetussa laissa (973/2002) säädetään.

7 luku

Erinäiset säännökset

99 b §

Avustavien tehtävien siirtäminen

Väylävirasto voi tehdä yksityisen palveluntarjoajan taikka maakunnan tai muun julkisen palveluntarjoajan kanssa sopimuksen tienpidon lupatehtäviin liittyvien avustavien maasto- ja neuvontatehtävien hoitamisesta. Lisäksi virasto voi tehdä sopimuksen maakunnan kanssa Väylävirastosta annetun lain (862/2009) 6 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamisesta.

Palveluntarjoajalla on oltava riittävät tekniset edellytykset sekä riittävä osaaminen 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen. Tehtävää hoitavaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

99 c §

Maakuntauudistuksessa Väylävirastoon siirtyvät tehtävät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista siirtyvät Väylävirastoon seuraavat tehtävät:

- 1) maantielauttaliikenteen järjestäminen;
- 2) tienpidon lupatehtävät;

- 3) ajoneuvojen siirrot ja niihin liittyvät vahingonkorvausasiat;
 - 4) hoidon alueurakoiden kilpailutuksen ohjaus ja tuki;
 - 5) tienvarsitelematiikka;
 - 6) tie- ja ratamaanhankinta ja kiinteistöjen hallinta; ja
 - 7) liikenteen museo- ja perinnetoiminta.
- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksesta siirtyvät Väylävirastoon seuraavat tehtävät:
- 1) maanhankinnan maksatustehtävät ja lupapalvelua tukevien tietojärjestelmien kehittäminen;
 - 2) tienpitoa palvelevat taloushallintotehtävät; ja
 - 3) tienpidon asiakirjahallintotehtävät.

100 §

Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

Väyläviraston ja tienpitoalueen maakuntien on yhteistyössä varauduttava normaaliolojen häiriötilanteisiin ja valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitettuihin poikkeusoloihin valmiussuunnittelulla sekä valmistelemalla etukäteen normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa tahtuvaa toimintaa. Varautumisessa on otettava huomioon maantien liikenteellinen merkitys ja keliolosuhteet ja sen ennakoitavissa olevat muutokset sekä muut olosuhteet.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä Liikenne- ja viestintävirastolta, Väylävirastolta ja maakunnilta edellyttävästä valmiussuunnittelusta sen varmistamiseksi, että varautuminen olisi valtakunnallisesti yhtenäistä sekä maantiehen kohdistuvia poikkeusoloja ja normaaliolojen häiriötilanteita koskevien tarpeiden mukaista.

100 b §

Tienpidon omavalvonta

Tienpitäjän ja maakunnan on laadittava hoidettavinaan olevista tienpidon tehtävistä omavalvontaohjelma. Ohjelmassa tulee määrittellä, miten laissa säädetyt tienpidon yleiset vaatimukset, matkojen ja kuljetusten palvelutaso maanteillä ja kunnossapidon tason toteutuminen varmistetaan. Omavalvontaohjelmassa on määrättävä, miten vaatimusten toteutumista seurataan ja miten havaitut puutteet korjataan.

Omavalvontaohjelma sekä omavalvontaohjelman toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot ja niihin perustuvat toimenpiteet on julkaistava julkisessa tietoverkossa.

Maakunnan on huolehdittava siitä, että palveluntuottajien kanssa tehtävissä sopimuksissa on riittävät määräykset palveluntuottajan valvonnasta sekä laatupoikkeamien käsittelystä maakunnan omavalvonnan toteuttamiseksi.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä omavalvontaohjelman sisällöstä ja laatimisesta sekä ohjelmaan sisältyvästä suunnitelmasta tienpidon laadunhallinnan edistämiseksi.

101 §

Hallinnolliset pakkokeinot

Liikenne- ja viestintävirasto voi kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, jatkamasta tai toistamasta lainvastaista menettelyä. Virasto voi myös määrätä sen, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä,

täyttämään velvollisuutensa. Virasto voi tehostaa päätöstään uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide tehdään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään. Uhkasakosta, teettämisestä ja keskeyttämisestä säädetään uhkasakkolaissa.

Jos liikennettä välittömästi uhkaavan vaaran poistamiseksi on tarpeen kiireellinen toimenpide taikka jos on kysymys tiealueeseen kohdistuvan luvattoman toimenpiteen oikaisemisesta, Liikenne- ja viestintävirastolla, Väylävirastolla ja maakunnalla on oikeus toimenpiteeseen tai luvattoman toimenpiteen oikaisemiseen siihen velvollisen kustannuksella.

Jos Liikenne- ja viestintävirastoa, Väylävirastoa tai maakuntaa estetään toimittamasta 2 momentissa tarkoitettua virkatehtävää tai estetään 16 §:n 1 momentissa tarkoitettun tutkimustyön suorittaminen, on poliisin annettava pyynnöstä virka-apua poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:n mukaisesti.

101 a §

Oikeus saada tietoja

Väylävirastolla ja maakunnalla on oikeus saada toisiltaan, muulta viranomaiselta sekä niiden puolesta sopimuksella määriteltyä tehtävää hoitavalta yksityiseltä palveluntarjoajalta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä tietoja, jotka ovat välttämättömiä Väylävirastolle virastona tai tienpitäjänä sekä maakunnalle tässä laissa säädettyjen tienpito-, omavalvonta- ja lupatehtävien hoitamiseksi.

Väylävirastolla ja maakunnalla on oikeus luovuttaa salassa pidettäviä tietoja toimijalle, joka hoitaa sen puolesta sopimuksella määriteltyä tehtävää, jos tiedon saaminen on välttämätöntä tehtävän hoitamiseksi.

Liikenne- ja viestintävirastolla on 101 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan oikeus saada tehtäviensä suorittamiseksi tarvittavat tiedot maakunnilta ja Väylävirastolta.

102 §

Kustannusten periminen

Jos Liikenne- ja viestintävirastolla, Väylävirastolla tai maakunnalla on oikeus tässä laissa tarkoitettun toimenpiteen suorittamiseen toisen kustannuksella, kustannukset voidaan periä siten kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

103 §

Päätösten tiedoksi antaminen ja tiedoksisaanti

Liikenne- ja viestintävirasto toimittaa yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymistä sekä niiden voimassaoloajan pidentämistä koskevan päätöksen Väylävirastolle ja maakunnalle. Päätöksen tiedoksi antamiseksi maakunnan on ilmoitettava päätöksen ja sen perusteena olevien asiakirjojen nähtäväksi asettamisesta siten kuin maakunnan ilmoitukset maakuntalain mukaisesti julkaistaan. Päätös ja asiakirjat on pidettävä maakunnassa yleisesti nähtävinä 30 päivän ajan. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen silloin, kun päätös on asetettu yleisesti nähtäville.

Tiesuunnitelman hyväksymispäätös, joka on merkitykseltään vähäinen, voidaan antaa tiedoksi todisteellisesti siten kuin hallintolaisissa säädetään. Päätösten sähköisestä tiedoksi antamisesta säädetään sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003).

104 §

Päätösten ilmoittaminen muistutuksen tehneille ja viranomaisille

Väyläviraston on lähetettävä ilmoitus yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätöksestä kunnalle, Valtion lupa- ja valvontavirastolle sekä tarvittaessa muullekin viranomaiselle. Ilmoitukseen on tarvittaessa liitettävä jäljennös suunnitelmasta.

Maakunnan on lähetettävä yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätöksestä ilmoitus niille suunnitelman johdosta muistutuksen tehneille, joiden osoite on tiedossa, samanaikaisesti kuin päätös 103 §:n mukaisesti annetaan yleisesti tiedoksi.

105 §

Muutoksenhaku

Edellä 43 f §:ssä tarkoitettua pätevyystodistusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

Valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Väyläviraston päätöksestä 37 §:ssä, 38 §:n 2 momentissa, 42 §:n 1 momentissa, 42 a ja 47 §:ssä, 48 §:n 2 momentissa ja 52 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa valitetaan siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä päätöksessä tarkoitettu liittymä, ylityskohta, tiealue, kiinteistö taikka mainos tai ilmoitus sijaitsee.

Muutoksenhausta maakunnan päätökseen säädetään maakuntalain 17 luvussa.

Väylävirastolla on oikeus hakea valittamalla muutosta yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätökseen. Lisäksi maakunnalla ja kunnalla sekä Valtion lupa- ja valvontavirastolla on oikeus hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat kunnan tai maakunnan alueelle taikka viranomaisen toimialueelle.

Rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä tai säätiöllä on oikeus toimialaansa kuuluvissa asioissa hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat yhteisön tai säätiön toiminta-alueelle.

Yhteiskunnallisesti merkittäväksi katsottavaa yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätöstä koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Muutoksenhausta maantietoimituksessa tehtyyn päätökseen säädetään 87 §:ssä.

107 §

Päätösten välitön täytäntöönpano

Valtioneuvoston päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

Yleissuunnitelman tai tiesuunnitelman hyväksymistä taikka niiden voimassaoloajan pidentämistä koskeva päätös voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta, jollei muutoksenhakuomioistuin toisin määrää.

Päätöksessä, jonka Väylävirasto antaa 48 §:n 2 momentin nojalla, voidaan määrätä, että päätös on pantavissa täytäntöön valituksesta huolimatta.

108 §

Kuuluttaminen

Milloin tämän lain mukaan on julkaistava kuulutus, määräys, kielto tai muu asia yleisesti tiedoksi eikä tiedoksi antamisen tavasta ole erikseen säädetty, on toimivaltaisen viranomaisen tiedotettava asiasta kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan siten kuin maakunnan ilmoitukset julkaistaan. Kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen ole muutoin ilmeisen tarpeetonta. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkipäivästä, mikä on kuulutuksessa ja ilmoituksessa todettava.

108 a §

Maantierekisteri

Väyläviraston on pidettävä rekisteriä maanteistä. Rekisteriin on merkittävä:

- 1) onko maantie moottori- tai moottoriliikennetie taikka muu vain tietynlaista liikennettä varten tarkoitettu tie;
- 2) tien liikenteellistä merkitystä kuvaava 4 §:ssä tarkoitettu luokitus; sekä
- 3) tien pituus kunnittain ja tien yleiseen liikenteeseen luovuttamispäivä sekä väyläomaisuuden hallinnan kannalta merkittävimmät tien tekniset ominaisuudet, varusteet ja laitteet.

Maakuntien on toimitettava 1 momentin 3 kohdan kannalta tarpeelliset tiedot Väylävirastolle.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

5.

Laki

liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 172–174, 181 ja 182 §, sellaisina kuin ne ovat 172 § laeissa 984/2018 ja (/), 173 ja 181 § osaksi laeissa 301/2018 ja (/) sekä 174 ja 182 § laissa (/), seuraavasti:

172 §

Lentoliikenteen julkinen palveluvelvoite

Lentoliikenneasetuksen 16 artiklassa tarkoitettujen lentoliikenteen julkisen palveluvelvoitteen asettamisesta päättää maakunta kuultuaan Liikenne- ja viestintävirastoa. Maakunta voi asettaa lentoliikenneasetuksen mukaisia rajoituksia julkisen palveluvelvoitteen piiriin kuuluvalla reitillä, jos rajoitukset ovat tarpeen liikennöinnin turvaamiseksi reitillä.

Maakuntien järjestämisvastuulla olevan lentoliikenteen ostopalveluiden rahoitus toteutetaan erillisrahoituksena. Liikenne- ja viestintävirasto kohdentaa rahoituksen maakunnan tekemään julkisen palveluvelvoitteen kattamiseen valtion talousarviossa olevan määrärahan puitteissa. Liikenne- ja viestintävirasto tekee asiasta sopimuksen maakunnan kanssa.

173 §

Valtionrahoituksen käyttötarkoitukset

Valtion talousarviossa tässä laissa tarkoitettujen palveluiden ostoon ja kehittämiseen osoitettuihin määrärahoihin voidaan maksaa korvauksia, tukea tai avustusta seuraaviin tarkoituksiin:

- 1) liikenteenharjoittajille siten kuin Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään;
- 2) liikennepalvelun käyttäjälle siten, että toimivaltainen viranomainen myöntää sitoumuksen korvata liikennepalvelun kustannuksia ennalta määrättyyn arvoon asti;
- 3) maakunnille, kunnille, kuntayhtymille ja yleishyödyllisille yhteisöille ja muille kuin liikenteenharjoittajille liikenteen palveluiden kehittämisen, suunnittelu- ja tutkimustyöhön.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen valtionavustusmäärärahan käyttötarkoituksesta ja myöntämismenettelyistä.

174 §

Määrärahan jako ja käyttö

Liikenne- ja viestintäministeriö saa käyttää valtion talousarviossa osoitettua määrärahaa 173 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainittuun tarkoitukseen 182 §:n 1 momentissa säädetyn toimivaltansa rajoissa sekä 173 §:n 1 momentin 3 kohdassa mainittuun tarkoitukseen silloin, kun kyse on strategisesti merkittävistä hankkeista.

Liikenne- ja viestintävirasto päättää määrärahan jaosta muihin kuin 1 momentin mukaisiin 173 §:n 1 momentissa mainittuihin tarkoituksiin. Liikenne- ja viestintävirasto saa itse käyttää määrärahaa 173 §:n 1 momentin 3 kohdassa mainittuun tarkoitukseen. Se voi myös myöntää valtionavustusta kunnalle tai kuntayhtymälle käytettäväksi samaan tarkoitukseen.

Toimivaltaiset maakunnat voivat itse käyttää valtionavustusta tai myöntää sitä 173 §:n 1 momentin 1–3 kohdassa mainittuihin tarkoituksiin.

181 §

Palvelusopimusasetuksessa tarkoitettujen tieliikenteen toimivaltaiset viranomaiset

Palvelusopimusasetuksessa tarkoitettuja tieliikenteen toimivaltaisia viranomaisia ovat toimivaltaiset maakunnat sekä 2 momentissa mainitut kunnalliset viranomaiset ja 3 momentissa mainitut seudulliset viranomaiset. Maakunta voi hoitaa tehtävää joko yksin tai yhdessä toisen tai useamman maakunnan kanssa siten kuin maakuntalaissa (/) säädetään.

Hyvinkää, Imatra, Kajaani, Kokkola, Kouvola, Lappeenranta, Mikkeli, Rauma, Riihimäki, Rovaniemi, Salo, Savonlinna, Seinäjoki ja Vaasa ovat kukin omalla alueellaan palvelusopimusasetuksessa tarkoitettuja tieliikenteen toimivaltaisia viranomaisia.

Seuraavat seudulliset viranomaiset ovat kukin toimivalta-alueellaan palvelusopimusasetuksessa tarkoitettuja tieliikenteen toimivaltaisia viranomaisia:

- 1) Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Keravan, Kirkkonummen, Sipoon, Siuntion, Tuusulan ja Vantaan kuntien muodostamalla alueella;
- 2) Hämeenlinnan kaupunki Hattulan, Hämeenlinnan ja Janakkalan kuntien muodostamalla alueella;
- 3) Joensuun kaupunki Joensuun, Kontiolahden ja Liperin kuntien muodostamalla alueella;
- 4) Jyväskylän kaupunki Jyväskylän, Laukaan ja Muuramen kuntien muodostamalla alueella;
- 5) Kotkan kaupunki Haminan, Kotkan ja Pyhtään kuntien muodostamalla alueella;
- 6) Kuopion kaupunki Kuopion ja Siilinjärven kuntien muodostamalla alueella;
- 7) Lahden kaupunki Asikkalan, Hartolan, Heinolan, Hollolan, Kärkölan, Lahden, Orimattilan, Padasjoen ja Sysmän kuntien muodostamalla alueella;
- 8) Meri-Lapin seudullinen kunnallinen joukkoliikenneviranomainen Kemin, Keminmaan, Simon, Tervolan ja Tornion kuntien muodostamalla alueella;
- 9) Oulun kaupunki Iin, Kempeleen, Limingan, Lumijoen, Muhoksen, Oulun ja Tyrnävän muodostamalla alueella;
- 10) Porin kaupunki Harjavallan, Kokemäen, Nakkilan, Porin ja Ulvilan kuntien muodostamalla alueella;
- 11) Tampereen kaupunki Kangasalan, Lempäälän, Nokian, Oriveden, Pirkkalan, Tampereen, Vesilahden ja Ylöjärven kuntien muodostamalla alueella;
- 12) Turun kaupunki Kaarinan, Liedon, Naantalın, Raision, Ruskon ja Turun kuntien muodostamalla alueella.

Jos toimivaltaiset viranomaiset toimivat 171 §:ssä tarkoitettulla tavalla julkisen henkilöliikenteen alalla, niiden on suunniteltava palvelut ensisijaisesti seudullisina tai alueellisina kokonaisuuksina ja tavoiteltava kaikkien henkilökuljetusten yhteensovittamista. Suunnittelussa asiakkaiden liikkumistarpeisiin perustuvat markkinaehtoisesti syntyvät palvelut ja julkisesti hankitut palvelut on sovittava yhteen. Viranomaisten on liikkumispalveluita suunnitellessaan kuultava alueella toimivia henkilöliikennepalveluiden tarjoajia sekä toimittava yhteistyössä muiden viranomaisten ja kuntien kanssa.

Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus sisällyttää 179 §:n 3 momentin mukaisesti Liikenne- ja viestintävirastolta saamia tietoja liikenteen järjestämisestä koskevan tarjouskilpailun tarjouspyyntöön. Tarjouspyynnöstä ei kuitenkaan saa käydä ilmi yksittäisen yrityksen liikesalaisuutta.

Muu kuin 2 tai 3 momentissa tarkoitettu kunta tai kuntayhtymä saa hankkia alueelleen palvelusopimusasetuksen mukaista liikennettä noudattaen hankintalakia täydentääkseen alueensa liikkumispalveluja.

Toimivaltaisen viranomaisen järjestämä liikennepalvelu voi vähäisessä määrin ulottua sen varsinaisen toimivalta-alueen ulkopuolelle.

182 §

Palvelusopimusasetuksessa tarkoitetut rautatieliikenteen toimivaltaiset viranomaiset

Liikenne- ja viestintäministeriö, maakunnat sekä omalla toimivalta-alueellaan Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä ovat palvelusopimusasetuksessa tarkoitettuja toimivaltaisia viranomaisia rautatieliikennettä koskevissa asioissa. Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö voi valtuuttaa sopimuksella maakunnat hankkimaan sellaisia rautateiden henkilöliikennepalveluja, jotka täydentävät ministeriön tekemiä rautateiden henkilöliikennepalvelujen hankintoja. Muuta raideliikennettä koskevissa asioissa toimivaltaisia viranomaisia ovat maakunnat ja 181 §:n 2 ja 3 momentissa mainitut kunnalliset ja seudulliset viranomaiset omilla toimivalta-alueillaan.

Jos toimivaltaiset viranomaiset toimivat 171 §:ssä tarkoitetulla tavalla julkisen henkilöliikenteen alalla, niiden on suunniteltava palvelut ensisijaisesti seudullisina tai alueellisina kokonaisuuksina ja tavoiteltava kaikkien henkilökuljetusten yhteensovittamista. Suunnittelussa asiakkaiden liikkumistarpeisiin perustuvat markkinaehtoisesti syntyvät palvelut ja julkisesti hankitut palvelut on sovitettava yhteen. Viranomaisten on liikennettä suunnitellessaan kuultava alueella toimivia henkilöliikennepalveluiden tarjoajia sekä toimittava yhteistyössä muiden viranomaisten ja kuntien kanssa.

Toimivaltaisen viranomaisen järjestämä 1 momentissa tarkoitetun sopimusjärjestelyn mukaisesti maakunnan hankkima liikennepalvelu voi vähäisessä määrin ulottua sen varsinaisen toimivalta-alueen ulkopuolelle.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

6.

Laki

merenkulun ympäristösuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merenkulun ympäristösuojelulain (1672/2009) 9 luvun 4, 5 ja 7 § sekä 12 luvun 1, 4, 9, 15, 16 ja 18 §, sellaisina kuin niistä ovat 9 luvun 7 §, 12 luvun 1, 15, 16 ja 18 § laissa 990/2018, 9 luvun 5 § laissa 998/2014, sekä 12 luvun 4 § osaksi laissa 473/2016, seuraavasti:

9 luku

Jätteiden vastaanotto satamassa

4 §

Sataman jätehuoltosuunnitelman hyväksyminen

Sataman jätehuoltosuunnitelma esitetään hyväksyttäväksi Valtion lupa- ja valvontavirastolle. Huvivenesataman jätehuoltosuunnitelma on kuitenkin esitettävä hyväksyttäväksi sen kunnan ympäristösuojeluviranomaiselle, jonka alueella huvivenesatama sijaitsee.

Sataman jätehuoltosuunnitelma on tarkistettava, jos satamaan jätettävien jätteiden laatu, määrä tai jätehuolto muuttuu merkittävästi. Jos jätehuoltosuunnitelmaa ei ole ollut tarpeen tarkistaa kolmen vuoden kuluessa sen hyväksymisestä, sataman pitäjän on lähetettävä asianomaiselle valvontaviranomaiselle ilmoitus, että jätehuoltosuunnitelma on edelleen voimassa. Valvontaviranomaisen kehotuksesta jätehuoltosuunnitelmaa on tarkistettava. Kehotuksessa on mainittava, miltä osin jätehuoltosuunnitelmaa on tarkistettava.

Sataman jätehuoltosuunnitelma on hyväksyttävä, jos jätteiden vastaanotto ja vastaanottolaitteet täyttävät tämän luvun ja 10 luvun sekä niiden nojalla annettujen säännösten ja määräysten vaatimukset.

Kun sataman jätehuoltosuunnitelma on hyväksytty, Valtion lupa- ja valvontaviraston ja kunnan ympäristösuojeluviranomaisen on merkittävä suunnitelma ympäristösuojelulain mukaiseen ympäristösuojelun tietojärjestelmään. Sataman pitäjälle on lähetettävä ote rekisteriin tehdystä merkinnästä.

5 §

Sataman jätehuoltosuunnitelmasta kuuleminen ja tiedottaminen

Ennen sataman jätehuoltosuunnitelman esittämistä Valtion lupa- ja valvontaviraston tai kunnan ympäristösuojeluviranomaisen hyväksyttäväksi, sataman pitäjän on varattava satamaa käyttävien alusten haltijoille, heidän edustajilleen ja muille tahoille, joille jätehuoltosuunnitelmalla voi olla vaikutusta, tilaisuus lausua mielipiteensä sataman jätehuoltosuunnitelmasta tai sen tarkistamisesta. Jätehuoltosuunnitelman luonnos on oltava nähtävillä sataman pitäjän toimipaikassa ja muulla tarkoituksenmukaisella tavalla vähintään 14 päivän ajan sataman toiminta-aikana. Sataman pitäjän on ilmoitettava nähtävillä pitämisestä sataman käyttäjille ja muille tahoille ilmoitustaulullaan sekä internetsivuillaan, sähköistä tiedonvälitystä apuna käyt-

täen, kirjeitse tai joillain muulla tiedon antamiseen soveltuvalla tarkoituksenmukaisella tavalla.

Sataman pitäjän on saatettava satamaa käyttävien alusten jätehuollosta vastaavien ja heidän edustajiensa saataville tiedot sataman jätehuoltojärjestelyistä sekä jätehuolto-maksuista niin, että kaikki sataman merkittävät käyttäjäryhmät saavat niistä tiedon. Valtion lupa- ja valvontavirasto tai kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi sataman jätehuoltosuunnitelmaa hyväksyessään tarvittaessa määrätä, millä kielillä tiedot on annettava satamaa käyttävien alusten jätehuollosta vastaaville ja heidän edustajilleen.

7 §

Raportointi

Valtion lupa- ja valvontaviraston, Liikenne- ja viestintäviraston ja satamien on toimitettava aluksella syntyvän jätteen ja lastijäämien vastaanottolaitteista satamissa annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2000/59/EY, jäljempänä *alusjätedirektiivi*, tarkoitetut tiedot Suomen ympäristökeskukselle, jonka tehtävänä on koota raportit lähetettäväksi Euroopan komissiolle.

12 luku

Valvonta ja hallintopakko

1 §

Valvontaviranomaiset

Tässä laissa tarkoitettuja valvontaviranomaisia ovat Liikenne- ja viestintävirasto, Suomen ympäristökeskus, Valtion lupa- ja valvontavirasto, Rajavartiolaitos, Tulli ja poliisi.

Liikenne- ja viestintäministeriö ja ympäristöministeriö huolehtivat tämän lain mukaisen toiminnan yleisestä ohjauksesta, seurannasta ja kehittämisestä hallinnonalallaan.

4 §

Valtion lupa- ja valvontaviraston valvontatehtävät

Valtion lupa- ja valvontavirasto valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista siltä osin kuin säännökset ja määräykset koskevat:

- 1) sataman jätehuoltosuunnittelua;
- 2) aluksesta peräisin olevien jätteiden ja sedimenttien vastaanottolaitteita satamassa; ja
- 3) sataman jätehuoltoa koskevia maksuja.

Valvontatehtävä koskee erityisesti sellaisia kauppamerenkulun satamia, joilla pitää olla ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupa.

9 §

Virka-apu

Ilmatieteen laitoksen, Suomen ympäristökeskuksen, Puolustusvoimien ja Valtion lupa- ja valvontaviraston on annettava valvontaviranomaiselle tämän lain mukaisen tehtävän suorittamiseksi sellaista tarpeellista virka-apua, jonka antamiseen se on toimivaltainen.

Virka-avusta öljypäästömaksua koskevassa asiassa säädetään 3 luvun 8 §:ssä.

15 §

Hallintopakko

Liikenne- ja viestintävirasto ja Valtion lupa- ja valvontavirasto voivat tämän lain mukaiseen toimivaltaansa kuuluvassa asiassa:

- 1) kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua asetusta tai määräystä, jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä;
- 2) määrätä sen, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua asetusta tai määräystä, täyttämään muulla tavoin velvollisuutensa;
- 3) määrätä 1 tai 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla menetellyt palauttamaan ympäristö ennalleen tai poistamaan rikkomuksesta ympäristölle aiheutunut haitta.

16 §

Uhkasakko, teettämisuhta ja keskeyttämisuhta

Liikenne- ja viestintävirasto ja Valtion lupa- ja valvontavirasto voivat asettaa tämän lain nojalla antamansa kiellon tai määräyksen tehosteeksi uhkasakon, teettämisuhan tai keskeyttämisuhan siten kuin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

18 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä Liikenne- ja viestintäviraston, Suomen ympäristökeskuksen, Valtion lupa- ja valvontaviraston, Rajavartiolaitoksen, Tullin ja poliisin tehtävistä valvontaviranomaisina ja niiden välisestä työnjaosta.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

7.

Laki

merilain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merilain (674/1994) 12 luvun 3 § seuraavasti:

12 luku

Rajoitusrahasto ja rajoitusoikeudenkäynti

3 §

Perustamishakemus ja siihen liitettävä selvitys

Rajoitusrahastoa perustettaessa on Valtion lupa- ja valvontavirastoon ja Ahvenanmaan maakunnan osalta Ahvenanmaan valtionvirastoon talletettava vastuun määrää vastaava summa rahaa tai asetettava siitä viraston hyväksymä vakuus.

Hakijan on liitettävä kirjalliseen hakemukseensa selvitys hakemuksen perusteena olevista seikoista sekä kaikkien niiden henkilöiden nimi- ja osoitetiedot, joiden voidaan olettaa haluan esittää vaatimuksia rajoitusrahastolle.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

8.

Laki

ratalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan ratalain (110/2007) 25 a, 43 a ja 89 a §, sellaisina kuin ne ovat 25 a ja 43 a § laissa 998/2018 sekä 89 a § laissa 567/2016, sekä
muutetaan 8, 9, 10, 12, 15, 22, 69, 79, 91, 92 ja 95 §, sellaisina kuin ne ovat 8, 9, 12, 15, 22, 69, 79, 91 ja 92 § laissa 998/2018 sekä 10 ja 95 § laissa 567/2016, seuraavasti:

8 §

Yleistä rautatien suunnittelusta

Yleissuunnitelmat ja ratasuunnitelmat koskevat rautateiden rakentamishankkeita siten kuin tässä luvussa säädetään.

Suunnitelmia tehtäessä rataverkon haltija toimii yhteistyössä maakuntien, kuntien ja muiden viranomaisten kanssa. Suunnittelun on perustuttava rautatien kehittämisen tarpeisiin, valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin, valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan, maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmaan sekä muuhun alueiden käytön suunnitteluun.

9 §

Tutkimusoikeus

Kun rataverkon haltija on päättänyt aloittaa yleis- tai ratasuunnitelman laatimisen, sillä on oikeus tehdä tutkimustöitä suunnittelualueeseen kuuluvalla kiinteistöllä. Tässä tarkoituksessa saadaan tässä pykälässä tarkoitetulla kiinteistöllä suorittaa mittaus, maastoon merkitseminen, kartoitus tai maaperän tutkimus taikka muu valmistava toimenpide. Tutkimustyössä ei toisen oikeuteen saa puuttua enempää kuin tutkimuksen tuloksen saavuttamiseksi on välttämätöntä eikä omistajalle tai oikeudenhaltijalle saa aiheuttaa tarpeetonta häiriötä.

Suunnitelman laatimisesta sekä siihen liittyvien tutkimusten aloittamisesta on ilmoitettava kunnalle ja maakunnalle sekä kuuluttamalla tai muulla sopivaksi katsottavalla tavalla 22 §:n 1 momentissa mainituille henkilöille ja näillä on oikeus olla tutkimuksissa saapuvilla ja lausua mielipiteensä asiasta.

10 §

Rautatiealueen suunnittelu ja alueiden käytön suunnittelu

Rautatien rakentamista koskevan yleissuunnitelman ja ratasuunnitelman on perustuttava maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan, jossa rautatiealueen sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty. Alueella, jolla on laadittavana tai muutettavana oikeusvaikutteinen kaava, voidaan ryhtyä toimenpiteisiin kaavan tavoitteisiin perustuvan yleis- tai ratasuunnitelman laatimiseksi.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä maakuntakaava ja yleiskaava on otettava huomioon siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, voidaan olemassa olevan rautatien rakentamista koskeva yleissuunnitelma ja ratasuunnitelma laatia, jos hankkeen luonne huomioon ottaen

suunnitelman suhde muuhun alueiden käyttöön voidaan riittävästi selvittää yhteistyössä liikenneviranomaisten, maakunnan ja kunnan kanssa.

Yleissuunnitelmaa tai ratasuunnitelmaa ei saa hyväksyä vastoin maakuntakaavaa tai oikeusvaikutteista yleiskaavaa. Yleissuunnitelma voidaan hyväksyä vastoin voimassa olevaa asemakaavaa, jos kunta sitä puoltaa. Ratasuunnitelma voidaan hyväksyä vastoin voimassa olevaa asemakaavaa, jos kyse on vaikutuksiltaan vähäisestä poikkeuksesta ja kunta ja ne kiinteistönomistajat, joihin poikkeus välittömästi vaikuttaa, sitä puoltavat.

Yleis- ja ratasuunnitelmaa laadittaessa on otettava huomioon, mitä luonnonsuojelulaissa (1096/1996) ja sen nojalla säädetään.

12 §

Yleissuunnitelman sisältö

Yleissuunnitelmassa on esitettävä selvitys rautatien rakentamisen tai rataverkon kehittämisen tarpeellisuudesta sekä tutkituista vaihtoehdoista, radan liikenteelliset ja tekniset perusratkaisut, rautatiealueen likimääräinen sijainti sekä rautatiealueen ja rautatieliikenteen arvioidut vaikutukset, kuten vaikutukset tie- ja liikenneoloihin, liikenneturvallisuuteen, maankäyttöön, kiinteistörakenteeseen ja ympäristöön sekä ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen. Suunnitelmassa on lisäksi esitettävä mahdollisuudet haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi sekä alustava kustannusarvio.

Yleissuunnitelmassa on esitettävä selvitys siitä, miten siinä on otettu huomioon liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain mukaisten valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteet.

Väyläviraston valmistelemaan yleissuunnitelmaan on sisällytettävä myös 8 a §:ssä tarkoitettu hankearviointi.

15 §

Ratasuunnitelman sisältö

Rautatien rakentamista koskevassa ratasuunnitelmassa on osoitettava rautatie ja sen sijainti, käyttö eri tarkoituksiin, korkeusasema, poikkileikkaus ja kuivatus niin, että vaikutukset voidaan riittävästi arvioida ja rautatie voidaan merkitä maastoon. Ratasuunnitelmassa osoitetaan suunnitellut eritasoristeykset, tasoristeykset ja kulkuyhteydet. Suunnitelmaan on liitettävä arvio rautatien vaikutuksista sekä esitettävä ne toimenpiteet, jotka ovat tarpeen radan rakentamisen tai rautatieliikenteen haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi.

Suunnitelmassa on otettava mahdollisuuksien mukaan huomioon maanomistusolot. Suunnitelmasta on käytävä ilmi radan 37 §:n 1 momentissa tarkoitettujen suoja-alueet ja 38 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tasoristeysten näkemäalueet sekä se, varataanko aluetta radan myöhempää leventämistä varten. Suunnitelmaan on liitettävä arvio rautatien rakentamisen kustannuksista.

Jos rautatie rakennetaan uuteen paikkaan ja vanha rautatie jää vanhan suunnan osalta edelleen radaksi taikka käytettäväksi muihin radanpitotarkoituksiin, on siitä määrättävä ratasuunnitelmassa.

Ratasuunnitelmassa on esitettävä selvitys siitä, miten siinä on otettu huomioon liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain mukaisten valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteet. Selvitys ei kuitenkaan ole tarpeen, jos ratasuunnitelma perustuu lainvoimaiseen yleissuunnitelmaan, jossa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteiden huomioon ottamista koskeva selvitys on riittävällä tavalla tehty.

Väyläviraston valmistelemaan ratasuunnitelmaan on sisällytettävä myös 8 a §:ssä tarkoitettu hankearviointi.

22 §

Vuorovaikutus

Yleis- ja ratasuunnitelmaa laadittaessa rataverkon haltijan on varattava kiinteistön omistajille ja muille asianosaisille sekä niille, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin suunnitelma saattaa vaikuttaa, mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun, arvioida suunnitelman vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiassa.

Ennen suunnitelman hyväksymistä 1 momentissa tarkoitetuille tahoille on varattava tilaisuus muistutuksen tekemiseen suunnitelmasta. Tässä tarkoituksessa maakunnan on pidettävä yleis- ja ratasuunnitelma yleisesti nähtävänä yhtäjaksoisesti 30 päivän ajan. Muistutukset suunnitelmaa vastaan on toimitettava maakunnalle ennen nähtävänäoloajan päättymistä. Maakunnan on toimitettava lausuntonsa nähtävillä olleesta suunnitelmasta sekä jätetyt muistutuskirjelmät rataverkon haltijalle. Maakunnan on kuulutettava suunnitelman nähtäväksi asettamisesta sekä muistutusten tekemistavasta ja -ajasta. Rataverkon haltijan on lähetettävä kirjallinen ilmoitus suunnitelman nähtäväksi asettamisesta sellaisille suunnitelman vaikutusalueen kiinteistön omistajille ja haltijoille, joiden asuinpaikka on toisessa kunnassa ja jotka on asiakirjoissa mainittu tai muuten tunnettu.

Rataverkon haltijan on ilmoitettava perusteltu kannanottonsa suunnitelmaa vastaan tehdyistä muistutuksista. Rataverkon haltijan on ilmoitettava kannanottonsa alueen kunnille sekä niille muistutuksentekijöille, jotka ovat sitä kirjallisesti pyytäneet ja samalla ilmoittaneet osoitteensa. Rataverkon haltijan perusteltu kannanotto ilmoitetaan suunnitelmaa koskevassa hyväksymispäätöksessä.

Rataverkon haltijan on pyydettävä yleis- ja ratasuunnitelmasta lausunto Valtion lupa- ja valvontavirastolta sekä niiltä kunnilta ja maakunnilta, joiden alueelle suunnitelma sijoittuu ja joiden alueella suunnitelman vaikutukset muutoin ilmenevät. Rataverkonhaltijan on lisäksi varattava niille kunnille, joiden alueelle suunnitelma sijoittuu mahdollisuus lausua 2 momentissa tarkoitetuista muistutuksista. Rataverkon haltijan on pyydettävä muulta viranomaiselta lausunto, jos se on päätösharkinnassa tarpeen. Rataverkon haltijan on esitettävä perusteltu kannanotto suunnitelmasta annettuihin lausuntoihin.

Jos yleisesti nähtävillä ollutta ratasuunnitelmaa on tarpeen muuttaa ja muutoksen vaikutukset arvioidaan vähäisiksi, voidaan noudattaa yksinkertaisempaa menettelyä kuin 2–4 momentissa säädetään.

Tarkemmat säännökset vuorovaikutusmenettelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

69 §

Korvausten maksaminen ja korko

Rataverkon haltijan suoritettavaksi määrätyt ennakko- ja lopulliset korvaukset niille maksettavine kuuden prosentin vuotuisine korkoineen on suoritettava kolmen kuukauden kuluessa niiden määräämisestä. Korvauksen maksamisen viivästyessä sille maksetaan vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

Tilusjärjestelyssä alueen saaja on velvollinen maksamaan saamastaan alueesta korvauksen rataverkon haltijalle siltä osin kuin korvausta ei voida vähentää rataverkon haltijan maksettaviksi määräytyistä suorituksista, ja alueen luovuttaja saa rataverkon haltijalta korvauksen luovuttamastaan alueesta. Tässä momentissa tarkoitettuihin korvauksiin sovelletaan, mitä 1 momentissa koron laskemisesta ja korvausten maksamisesta säädetään.

Edellä 1 momentin mukainen kuuden prosentin vuotuinen korko lasketaan alkavaksi 46 §:ssä tarkoitettusta haltuunotosta lukien, jollei 46 §:n 3 momentin mukaisen haltuunoton osalta ole toisin sovittu, sekä 65 §:ssä mainituissa tapauksissa kyseisen ratatoimituksen loppukoko-

uksen ajankohdasta lukien. Tilusjärjestelyn johdosta määrätyle korvaukselle korko lasketaan toimituksessa määrätysta alueiden haltuunottoajankohdasta lukien.

Ratatoimituksessa ja 43 §:n 3 momentin mukaisessa yksityistietoimituksessa rataverkon haltijan maksettavaksi määrätyle korvaukset sekä 2 momentissa tarkoitettut tilusjärjestelykorvaukset alueen luovuttajalle suorittaa rataverkon haltija.

79 §

Rautatien lakkauttaminen muussa yhteydessä

Liikenne- ja viestintäministeriö voi lakkauttaa rautatien Väyläviraston valmisteleman ratasuunnitelman perusteella, jos:

- 1) rautatietä ei enää käytetä rautatieliikenteen harjoittamiseen, radanpitoon liittyvään liikennöintiin eikä muihin liikenteen tarpeisiin;
- 2) rautatielle ei ole odotettavissa 1 kohdassa tarkoitettua käyttöä;
- 3) rautatiellä ei ole käyttöä yksityisraiteena; ja
- 4) alueen saavutettavuus sekä kuljetustarpeet on turvattu muulla tavoin.

Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö voi lakkauttaa rautatien Väyläviraston valmisteleman ratasuunnitelman perusteella, jos rautatien liikenne on vähäistä eikä rautatietä ole taloudellisesti kannattavaa pitää valtion varoilla turvallisesti liikennöitävässä, 29 tai 30 §:ssä tarkoitettussa kunnossa ja jos alueen saavutettavuus sekä kuljetustarpeet on turvattu muulla tavoin.

Liikenne- ja viestintäministeriön on ennen tässä pykälässä tarkoitettun päätöksen tekemistä kuultava tarvittaessa asianomaisia ministeriöitä, maakuntia ja kuntia.

91 §

Päätösten ilmoittaminen muistutuksen tehneille ja viranomaisille

Rataverkon haltijan on lähetettävä yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätöksestä ilmoitus niille suunnitelman johdosta muistutuksen tehneille, joiden osoite on tiedossa, samanaikaisesti kuin päätös annetaan 90 §:n mukaisesti yleisesti tiedoksi.

Rataverkon haltijan on lähetettävä yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätöksestä ilmoitus myös maakunnalle, kunnalle sekä tarvittaessa muullekin viranomaiselle. Ilmoitukseen on tarvittaessa liitettävä jäljennös suunnitelmasta.

92 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Väyläviraston päätöksestä 18 §:n 4 momentissa ja 2 a luvussa tarkoitetuissa tapauksissa valitetaan siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä päätöksessä tarkoitettu tasoristeys sijaitsee, sekä 40 ja 41 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä päätöksessä tarkoitettu kiinteistö sijaitsee.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Rataverkon haltijalla on oikeus hakea valittamalla muutosta yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätökseen. Maakunnalla, Valtion lupa- ja valvontavirastolla ja kunnalla on oikeus hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat maakunnan tai kunnan alueelle tai viranomaisen toimialueelle.

HE 289/2018 vp

Rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä tai säätiöllä on oikeus toimialaansa kuuluvissa asioissa hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat yhteisön tai säätiön toiminta-alueelle.

Yhteiskunnallisesti merkittäväksi katsottavaa yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätöstä koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Muutoksenhausta ratatoimituksessa tehtyyn päätökseen säädetään 77 §:ssä.

95 §

Kuuluttaminen

Jos tämän lain nojalla on julkaistava kuulutus, määräys, kieltö tai muu asia yleisesti tiedoksi eikä tiedoksi antamisen tavasta ole erikseen säädetty, on asiasta tiedotettava kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan siten kuin maakunnan ilmoitukset julkaistaan. Kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen ole muutoin ilmeisen tarpeetonta. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkispanosta, mikä on kuulutuksessa ja ilmoituksessa todettava.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

9.

Laki

Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Venäjän kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Venäjän kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain (104/2011) 3 §, sellaisena kuin se on laissa 1000/2018, seuraavasti:

3 §

Saimaan kanavan vuokrasopimuksen 18 artiklan 2 kappaleen mukaisena erityisenä toimielimenä toimii Saimaan kanavan komissio. Liikenne- ja viestintäministeriö nimittää komission viideksi vuodeksi kerrallaan. Komission puheenjohtajana toimii kanavavaltuutettu ja jäseninä liikenne- ja viestintäministeriön, ulkoministeriön, Rajavartiolaitoksen, Tullin, Etelä-Karjalan maakunnan ja Väyläviraston edustajia.

Komission tehtävänä on sovittaa yhteen viranomaisten kannat Saimaan kanavan vuokrasopimuksen täytäntöönpanoa ja alusliikenteen kehittämistä koskevissa kysymyksissä sekä toimia lupaviranomaisena.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

10.

Laki

sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 234 ja 318 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 234 ja 318 §, sellaisena kuin niistä on 318 § laissa 1003/2018, seuraavasti:

234 §

Sijoittamisen edellytykset

Telekaapelia, radiomastoa ja tukiasemaa ei saa sijoittaa asemakaavan vastaisesti eikä siten, että vaikeutetaan voimassa olevan maakunta- tai yleiskaavan toteutumista. Sijoittaminen ei saa myöskään vaikeuttaa kaavojen laatimista.

Edellä 229 §:n 1 momentissa tarkoitettun yleisiä tietoliikenneyhteyksiä palvelevan telekaapelin, tukiaseman ja radiomaston sijoittamisen edellytyksenä on, ettei sijoittamista voida muutoin järjestää tyydyttävästi ja kohtuullisin kustannuksin. Sijoittamisesta päätettäessä on kiinnitettävä huomiota siihen, ettei kiinteistölle ja rakennukselle aiheuteta tarpeetonta haittaa. Telekaapelin, radiomaston ja tukiaseman sekä niihin liittyvien laitteiden sijoittamisesta ja kunnossapidosta ei saa aiheutua sellaista haittaa tai vahinkoa kiinteistön käytölle ja rakennukselle, joka on kohtuullisin kustannuksin vältettävissä.

Telekaapeli on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetussa laissa (503/2005) tarkoitetulle teialueelle tai kiinteistönmuodostamislaisissa (554/1995) tarkoitetulle yleiselle alueelle.

318 §

Tietojen luovuttaminen viranomaisesta

Liikenne- ja viestintäministeriöllä, Liikenne- ja viestintävirastolla, tietosuojavaltuutetulla, Kilpailu- ja kuluttajavirastolla sekä markkinavalvonta- ja tuoteturvallisuusviranomaisilla on salassapitosäännösten tai muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä oikeus luovuttaa laissa säädettyjen tehtäviensä hoitamisen yhteydessä saamansa tai laatimansa asiakirja sekä ilmaista salassa pidettävä tieto toisilleen, jos se on näille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämätöntä.

Liikenne- ja viestintävirastolla on salassapitosäännösten ja muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä oikeus luovuttaa laissa säädettyjen tehtäviensä hoitamisen yhteydessä saamansa tai laatimansa asiakirja sekä ilmaista salassa pidettävä tieto Energiavirastolle, Finanssivalvonnalle, Valtion lupa- ja valvontavirastolle sekä maakunnalle, jos se on näille säädettyjen tietoturvallisuuteen liittyvien tehtävien hoitamiseksi välttämätöntä.

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ja Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus luovuttaa salassa pidettävä asiakirja sekä ilmaista salassa pidettävä tieto komissiolle ja toisen ETA-valtion valvontaviranomaiselle, jos se on viestintämarkkinoiden valvonnan kannalta välttämätöntä.

Tässä pykälässä tarkoitettu luovuttamis- ja ilmaisuoikeus ei koske tietoja viesteistä, välitystiedoista, paikkatiedoista tai luottamuksellisen radiolähetyksen sisällöstä ja olemassaolosta.

Liikenne- ja viestintäministeriö tai Liikenne- ja viestintävirasto saa käyttää ulkomaiselta viranomaiselta saatua salassa pidettävää asiakirjaa vain siihen tarkoitukseen, jota varten se on annettu.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

11.

Laki

tieliikennelain 184 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tieliikennelain (729/2018) 184 § seuraavasti:

184 §

Poikkeukset velvollisuudesta noudattaa liikennesääntöjä

Tienkäyttäjä saa olla noudattamatta liikennesääntöjä, liikenteenohjauslaitteella osoitettua velvoitetta, määräystä, rajoitusta tai kieltoa taikka ajoneuvon käyttöä koskevaa säännöstä erityistä varovaisuutta noudattaen ja tehtävän sitä edellyttäessä:

- 1) hälytysajoneuvon kuljettajana tai matkustajana;
- 2) poliisitehtävässä, tullitehtävässä tai rajavartiotehtävässä;
- 3) Puolustusvoimien esitutkintatehtävässä tai sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain (255/2014) 86 §:n 1 momentissa tarkoitettussa tehtävässä;
- 4) poliisijoneuvon tai Rajavartiolaitoksen ajoneuvon vetämään saattueeseen kuuluvan ajoneuvon kuljettajana.

Junalle ja muulle rautatiekiskoilla kulkevalle laitteelle on kuitenkin annettava esteetön kulku.

Edellä 1 momentissa säädetty koskee myös toisen valtion toimivaltaista viranomaista ja toiseen valtioon rekisteröidyn hälytysajoneuvon kuljettajaa, jos hän suorittaa Suomen alueella tehtäviä tai antaa kansainvälistä apua, joista on valtioiden välillä sovittu tai erikseen säädetty.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa tehtävässä on ajoneuvolla ajettaessa käytettävä hälytysääni- tai valomerkkejä, jos se on muiden tienkäyttäjien varoittamiseksi tarpeen.

Hälytysajoneuvolla sekä poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen virkatehtävässä olevalla ajoneuvolla on oikeus päästä maantielautalle ja yhteysalukselle ennen muita ajoneuvoja. Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa määräyksiä siitä, missä järjestyksessä muut ajoneuvot pääsevät maantielautalle. Toimivaltainen maakunta voi päättää siitä, missä järjestyksessä muut ajoneuvot pääsevät yhteysalukselle tai muulle julkisesti rahoitetulle saaristoliikenteen palvelualukselle.

Tienpidossa tai vastaavassa tiellä tai sen vieressä tehtävässä työssä käytettävää ajoneuvoa saa kuljettaa tehtävän edellyttämällä tavalla erityistä varovaisuutta noudattaen 18–22, 43–45 ja 58–61 §:ssä säädetystä poiketen. Ajoneuvon kuljettaja saa tehtävän edellyttämällä tavalla erityistä varovaisuutta noudattaen poiketa liikenteen ohjauslaitteella osoitetusta muusta kuin väistämismääräyksiä tai nopeusrajoitusta osoittavasta kiellosta, rajoituksesta tai määräyksestä. Hän ei kuitenkaan saa ohittaa liikenteenvalvojan antamaa pysähtymismerkkiä eikä punaista valoa näyttävää liikenneopastinta.

Kunnallisessa pysäköinninvalvonnassa käytettävää ajoneuvoa saa erityistä varovaisuutta noudattaen kuljettaa tehtävän edellyttämällä tavalla 18 §:ssä säädetystä poiketen sekä pysäyttää, pysäköidä tai kuljettaa 36–38 ja 43–45 §:ssä säädetystä poiketen. Pysäköinnin valvonnassa käytettävän ajoneuvon saa, jos tehtävä sitä edellyttää, pysäköidä alueelle, missä pysäyttäminen taikka pysäköinti on liikennemerkillä kielletty.

Erikoiskuljetusta saa erityistä varovaisuutta noudattaen kuljettaa 18–20 ja 22 §:n säännösten estämättä olosuhteiden edellyttämällä tavalla, jos erikoiskuljetuksen suorittaminen sitä erityisesti vaatii. Samoin saa erikoiskuljetuksessa poiketa erityistä varovaisuutta noudattaen 56–59

HE 289/2018 vp

§:ssä säädetystä, jos erikoiskuljetukselle on myönnetty 159 §:ssä tarkoitettu erikoiskuljetuslu-
pa.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

12.

Laki

vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (719/1994) 12 §, sellaisena kuin se on laissa 1007/2018, seuraavasti:

12 §

Kuljetus ja tilapäinen säilytys kuljetusketjussa

Ratapihan, satama-alueen, lentopaikan ja muun terminaalin suunnittelussa ja toiminnassa on otettava huomioon vaarallisten aineiden kuljetuksen ja tilapäisen säilytyksen aiheuttamat vaarat ihmisille, ympäristölle ja omaisuudelle. Ratapihalla, satama-alueella, lentopaikalla ja muussa terminaalissa saa kuljettaa ja tilapäisesti säilyttää vain sellaisia määriä vaarallisia aineita, ettei aineista aiheudu erityistä vaaraa. Näissä paikoissa myös vaarallisille aineille tarkoitettujen alueiden ja niiden varustelun on oltava sellaiset, ettei aineista niitä kuljetettaessa tai tilapäisesti säilytettäessä aiheudu erityistä vaaraa.

Satamanpitäjällä ja lastinkäsittelypalveluja satamassa suorittavalla on oltava ajan tasalla oleva turvallisuusselvitys, jos sataman kautta kuljetetaan tai siellä tilapäisesti säilytetään merkittäviä määriä vaarallisia aineita. Sataman turvallisuusselvityksen hyväksyy Liikenne- ja viestintävirasto. Se voi rajoittaa satamassa tilapäisesti säilytettävien vaarallisten aineiden määriä ja määrätä tilapäiselle säilytykselle muita turvallisuuden kannalta tarpeellisia rajoituksia.

Rautatieyrityksellä on oltava ajan tasalla oleva turvallisuusselvitys Liikenne- ja viestintäviraston nimeämälle ratapihalle, jonka kautta kuljetetaan merkittäviä määriä vaarallisia aineita. Väylävirasto kokoaa ja täydentää turvallisuusselvityksen koko ratapihalle ja huolehtii siitä, että turvallisuusselvityksessä kuvatut toiminnot muodostavat turvallisuuden kannalta toimivan kokonaisuuden. Koko ratapihan turvallisuusselvityksen hyväksyy Liikenne- ja viestintävirasto.

Turvallisuusselvityksessä on selostettava toteutettavat toimenpiteet ja menettelyt, joiden avulla varmistetaan vaarallisten aineiden turvallinen kuljetus ja tilapäinen säilytys, sekä sisäinen pelastussuunnitelma. Sisäiseen pelastussuunnitelmaan on sisällytettävä suunnitelma onnettomuuksissa toteutettavista toimenpiteistä. Turvallisuusselvityksen on oltava pelastusviranomaisten, maakunnan sekä valvontaviranomaisten saatavissa.

Vaarallisista aineista ja niiden tilapäisestä säilytyksestä, onnettomuuksien torjunnasta ja kuljetuksesta ratapihalla, satama-alueella, lentopaikalla ja muussa terminaalissa sekä turvallisuusselvityksestä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä näiden asioiden käytännön toteutuksesta sekä kuljetusyksiköiden erottelusta, ainekohtaisista menettelyistä ja muista teknisistä yksityiskohdista.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

13.

Laki

Väylävirastosta annetun lain 2 ja 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Väylävirastosta annetun lain (862/2009) 2 ja 6 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 936/2018, seuraavasti:

2 §

Viraston tehtävät

Väylävirasto:

- 1) vastaa hallinnoimistaan valtion tie- ja rataverkosta sekä vesiväylistä ja niiden kehittämistä sekä niihin kohdistuvien toimien yhteensovittamisesta koko maassa;
- 2) rajoittaa liikenteen aiheuttamia ympäristöhaittoja;
- 3) vastaa liikenteenohjauksen järjestämisestä;
- 4) edistää liikenteen palveluiden ja liikennejärjestelmän digitalisaatiota ja automatisaatiota;
- 5) vastaa maanteiden kunnossapidosta ja palvelutasosta, merkittävien tiehankkeiden rakentamisesta ja tienpidon valtakunnallisista tehtävistä sekä ratojen ja vesiväyliä suunnittelusta, rakentamisesta, kunnossapidosta ja palvelutasosta;
- 6) vastaa tienpidon ohjauksesta, yhteistyöstä ja sopimusjärjestelyistä maakuntien ja tienpitoalueiden kanssa;
- 7) vastaa ja hallinnoi väyliä koskevia tietovarantoja, huolehtii toimialansa tilastoinnista sekä liikenne- ja väylätietoa koskevasta yhteistyöstä ja sopimusjärjestelyistä maakuntien kanssa;
- 8) turvaa talvimerenkulun edellytykset;
- 9) edistää väylänpidon markkinoiden toimivuutta;
- 10) huolehtii oman toimintansa varautumisesta normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin sekä edistää toimialallaan yhteiskunnan varautumista normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin; sekä
- 11) vaalii ja hoitaa hallinnassaan olevia kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kiinteistökohteita, kulttuuriympäristöjä ja kulttuuriomaisuutta.

Väylävirasto osallistuu liikennejärjestelmäsuunnitteluun ja liikenneverkkojen toimenpiteiden valmisteluun sekä maankäytön yhteistyöhön väylänpidon asiantuntijana ja väyläomaisuuden haltijana. Virasto osallistuu myös liikenteen ja maankäytön yhteensovittamiseen sekä valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimiseen ja alueelliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun maakuntien, kuntien, kaupunkiseutujen ja muiden toimijoiden kanssa.

Lisäksi virasto voi:

- 1) tehdä valtuuksiensa puitteissa kansainvälisiä teknisluontoisia sopimuksia, jotka eivät koske lainsäädännön alaa; ja
- 2) osallistua toimialansa kansainväliseen yhteistyöhön.

Viraston on huolehdittava myös niistä muista toimialansa tehtävistä, jotka sille erikseen säädetään.

6 §

Eräiden tehtävien siirtäminen

HE 289/2018 vp

Väylävirasto voi siirtää yksityiselle tai julkiselle palveluntarjoajalle asiakirjapalvelutehtäviä, neuvontatehtäviä, hallintopalvelutehtäviä, avustavia maastotehtäviä sekä maanhankintaan ja lunastukseen liittyviä tehtäviä, joihin ei sisälly päätöksentekovallan käyttöä.

Väylävirasto voi sopia maakunnan kanssa tienpidon lupatehtävien siirtämisestä asianomaiselle maakunnalle tai tienpitoalueelle, jos lupa-asia koskee:

- 1) työskentelyä tiealueella;
- 2) tiealueen tai sillä olevien rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden käyttämistä muihin kuin maantietarkoituksiin;
- 3) liittymälupia;
- 4) tienvarsimainonnan lupia;
- 5) myyntitoimintaa maantien varrella; tai
- 6) kelirikkoajan poikkeuslupaa maanteille.

Väylävirasto voi sopimuksen nojalla antaa maakunnalle tai kunnalle hoidettavaksi tai ottaa maakunnalta tai kunnalta hoidettavakseen julkisia tehtäviä siten kuin ajoneuvojen siirtämisestä annetussa laissa (828/2008) säädetään.

Palveluntarjoajalla on oltava riittävät tekniset edellytykset sekä riittävä osaaminen 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen. Tehtäviä hoitavaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvauksesta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

14.

Laki

yksityistielain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yksityistielain (560/2018) 6, 13, 21, 23, 29, 51, 61, 65, 73, 83 ja 85–88 § seuraavasti:

6 §

Tieoikeus muun kuin kiinteistön hyväksi

Jos ennestään oleva tie on jollekin taholle tärkeä tämän elinkeinon harjoittamista tai muuta toimintaa varten, on tiehen perustettava toiminnanharjoittajan hyväksi tieoikeus, jos tien rakenne on kyseiseen liikenteeseen soveltuva eikä tien käyttämisestä aiheudu huomattavaa haittaa millekään kiinteistölle, muulle rekisteriyksikölle tai tieosakkaalle taikka 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua yleisen edun loukkausta.

Ennestään olevaan tiehen voidaan valtion, maakunnan tai kunnan hyväksi toimituksessa perustaa tieoikeus yleisen liikenteen käyttöä varten, jos tämä on tärkeää liikenteen tarkoituksenmukaiseksi järjestämiseksi ja 1 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät sekä tietä koskevien asioiden hoitamiseksi on perustettu tiekunta.

13 §

Yksityistien lakkaaminen ja muuttuminen kaduksi

Yksityistie tai sen osa lakkaa, kun sen liikennettä välittämään tarkoitettua kadun rakentamista tai parantamista koskeva maankäyttö- ja rakennuslain 86 §:n 3 momentissa tarkoitettu kadunpito päätös on tehty. Kadunpito päätöksessä on määrättävä, mitkä tiet tai tienosat lakkaavat. Kunnan on pyydettäessä annettava tieosakkaalle ja tiekunnalle tietoa kunnan tiedossa olevasta maankäytön toteutumistilanteesta siltä osin kuin sillä on vaikutusta kadunpito velvollisuuden alkamiseen.

Kunnan kadunpito velvollisuuden alettua sellaisen kadun osalta, jolle yksityistien tai sen osan liikenne on tarkoitettu siirtyväksi, tai kunnan ryhdyttyä sellaista katua rakentamaan, kunnan on otettava tällaisen kaduksi muuttuvan yksityistien tai sen osan tienpito hoidettavakseen. Tieosakkaalla tai tiekunnalla on oikeus saattaa kysymys kunnan velvollisuudesta ottaa tienpito hoidettavakseen Valtion lupa- ja valvontaviraston käsiteltäväksi ja se voi uhkasakolla velvoittaa kunnan täyttämään sanotun velvollisuuden.

Jos lakkaavan yksityistien tiealue ei kuulu 1 tai 2 momentissa tarkoitettuun katuun, sovelletaan, mitä 12 §:n 5 momentissa säädetään.

21 §

Tien rakentaminen Natura 2000 -verkostoon sisältyvällä alueella tai sen läheisyydessä

Jos tien rakentaminen merkittävästi heikentäisi niitä luonnonarvoja, joiden perusteella alue on

sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää luonnonsuojelulaissa tarkoitettuun Natura 2000 -verkostoon, eikä tien rakentamiselle olisi muutoin estettä, yksityistietoimituksen toimitusmiesten on yhteistyössä Valtion lupa- ja valvontaviraston kanssa pyrittävä löytämään tien rakentamiselle sellainen vaihtoehto, jossa valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon sisällytettäväksi ehdottamalle tai siihen sisällytetylle alueelle aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Jos tien rakentaminen kohtuullisin lisäkustannuksin tien käyttäjän tarpeita tyydyttävästi palvelevalla tavalla ei ole mahdollista, valtio on vaadittaessa velvollinen korvaamaan haitan tai lunastamaan alueen, jonka hyväksi tieoikeutta on haettu perustettavaksi.

Natura 2000 -verkostosta säädetään muilta osin luonnonsuojelulain 10 luvussa. Tien rakentamisen kokonaan estymisestä aiheutuva 2 momentissa tarkoitettu haitan korvaaminen tai alueen lunastaminen käsitellään ja ratkaistaan luonnonsuojelulain 53 §:n 3 momentin mukaisesti.

23 §

Teettämishukka

Valtion lupa- ja valvontavirasto voi tieosakkaan, tiekunnan tai sellaisen kiinteistön omistajan, jonka kiinteistöä tieoikeus koskee, hakemuksesta tehostaa tämän lain nojalla annettua lainvoimaista tienpitoa koskevaa toimenpidettä koskevaa yksityistietoimituksen päätöstä tai tuomiota teettämishukalla, jos toimenpiteeseen velvollinen ei ole ryhtynyt tarpeellisiin toimenpiteisiin yksityistietoimituksessa asetetussa määräajassa. Jos toimenpiteeseen velvollinen on tiekunta, on ennen teettämishukan määräämistä täytäntöön pantavaksi toimitsijamiehelle tai hoitokunnalle varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi ja, jos tienpitoa koskevaa asiaa ei ole käsitelty tiekunnan kokouksessa, sille on varattava tilaisuus antaa määräajassa lausuntonsa asiasta.

Jos toimenpiteeseen velvollinen ei ole ryhtynyt tarpeellisiin toimenpiteisiin teettämishukan asettamispäätöksessä asetettuun määräaikaan mennessä, hakijan on teettämishukan määräämiseksi täytäntöön pantavaksi ilmoitettava tästä Valtion lupa- ja valvontavirastolle. Teettämishukka määrätään täytäntöön pantavaksi oikeuttamalla hakija tai muu yksityinen tekemään tai teettämään yksityistietoimituksen päätöksessä määrätyt toimenpiteet niihin velvollisen kustannuksella.

Teettämishukkaan sovelletaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

29 §

Tien käytön kieltäminen ja rajoittaminen sekä tien sulkeminen

Tiekunta tai, jos sellaista ei ole perustettu, tieosakkaat voivat kieltää kaikilla tai joillakin moottori- tai hevosajoneuvoilla tapahtuvan tien käytön muilta kuin tieosakkailta tai rajoittaa tien käyttöä. Tällainen kieltäminen tai rajoitus ei ole esteenä tieosakkaan kiinteistölle kulkemiseen luvallisissa asioissa eikä estä tieosakasta taikka, jos osakkaat muodostavat tiekunnan, toimitsijamiestä tai hoitokuntaa antamasta edellä 28 §:ssä tarkoitettua lupaa tien tilapäiseen käyttämiseen, jos siihen on painavia syitä. Sellaisen tien käytön kieltämisestä tai rajoittamisesta, jonka kunnossapitoa valtio, maakunta tai kunta avustaa, säädetään 85 §:ssä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu kieltäminen tai rajoitus on annettava tiedoksi asettamalla tien varteen asianmukainen liikennemerkki tai muu liikenteen ohjauslaite.

Kiinteistönomistaja ei saa asettaa kiinteistöllään olevalle yksityistielle sulkulaitetta, jollei tiekunta tai, jos tiekuntaa ei ole perustettu, tieosakkaat anna siihen suostumustaan. Jos sulkulaitteen asettamiseen ei ole annettu suostumusta, yksityistietoimituksessa voidaan kuitenkin myöntää kiinteistönomistajalle oikeus sulkulaitteen asettamiseen, jos se on kiinteistön käytölle liikenteestä aiheutuvan haitan tai liikenneturvallisuuden taikka muun erityisen syyn vuoksi

tarpeen. Sulkulaitteen asettajan on huolehdittava siitä, että tieosakkailta on mahdollisuus käyttää tietä sulkulaitteesta huolimatta. Sellaisen tien sulkemisesta, jonka kunnossapitoa valtio, maakunta tai kunta avustaa, säädetään 85 §:ssä.

51 §

Tiekunnan säännöt

Tiekunta voi laatia itselleen hallintoaan ja muuta toimintaansa koskevat säännöt. Tiekunnan säännöissä on mainittava ainakin tiekunnan nimi, tiekunnan kotipaikka ja tiekunnan toimielin. Säännöissä voidaan poiketa tämän lain säännöksistä, jos se on erikseen sallittu. Muissa tiekunnan säännöissä päätettävissä asioissa on noudatettava, mitä tässä laissa säädetään.

Jos tiekunnan säännöissä poiketaan tämän lain säännöksistä, tiekunnan on hyväksyttävä säännöt yksimielisesti. Muussa tapauksessa enemmistöpäätös riittää.

Tiekunnan säännöt eivät saa loukata tieosakkaalle tässä laissa säädettyjä oikeuksia tai tieosakkaiden yhdenvertaisuutta. Kaikilla tieosakkailta on oikeus pyynnöstä saada toimitsijamieheltä tai hoitokunnan puheenjohtajalta jäljennös tiekunnan säännöistä.

Tieosakas on oikeutettu saattamaan säännöt tiekunnan kokouksen käsiteltäväksi ja tarkastettavaksi.

Säännöt tulevat voimaan, kun sääntöjen hyväksymisestä on tehty merkintä kiinteistötietojärjestelmään ja voimassa olevat säännöt on toimitettu yksityistierekisteriin.

61 §

Tiekunnan kokouksen koollekutsuminen

Tiekunnan kokouksen kutsuu koolle toimitsijamies tai hoitokunta tai muu tiekunnan säännöissä määritelty taho. Kirjallinen kokouskutsu on toimitettava jokaiselle tieosakkaalle, jonka postiosoite on tiekunnan tiedossa tai joka on ilmoittanut tiekunnalle sähköpostiosoitteen tai muun tietoliikenneyhteyden kutsun toimittamista varten. Tiekunnan säännöissä voidaan määrätä myös muusta täydentävästä tavasta ilmoittaa tiekunnan kokouksen ajankohta. Kokouskutsu on toimitettava aikaisintaan kahta kuukautta ja viimeistään kahta viikkoa ennen tiekunnan kokousta. Tiekunnan säännöissä voidaan pidentää lyhyempää määräaika ja lyhentää pidempää määräaika.

Vuosikokouksen kokouskutsussa on mainittava ehdotuksesta maksuunpanoluetteloksi sekä kokouksessa päätettävistä tienpitoa koskevista merkittävistä asioista. Tiekunnan säännöt on toimitettava tieosakkaille kokouskutsun liitteenä. Ylimääräisen kokouksen kokouskutsussa on mainittava ne asiat, joista kokouksessa päätetään. Ehdotus maksuunpanoluetteloksi on vähintään kahden viikon ajan ennen kokousta pidettävä tieosakkaiden nähtävänä kokouskutsussa ilmoitetussa paikassa tai se on toimitettava tieosakkaille kokouskutsun liitteenä.

Tieosakkaille tulee varata mahdollisuus tutustua edellisen vuosikokouksen jälkeen laadittuihin tiekunnan toimielimen kokouksiin ja päätöksiin pöytäkirjoihin. Pöytäkirjat on vähintään kahden viikon ajan ennen kokousta pidettävä tieosakkaiden nähtävänä kokouskutsussa ilmoitetussa paikassa.

Jos toimitsijamies tai hoitokunta tai muu tiekunnan säännöissä määritelty taho laiminlyö vuosikokouksen koollekutsumisen tai kieltäytyy kutsumasta tieosakkaita ylimääräiseen kokoukseen, voidaan kokous tieosakkaan hakemuksesta pitää yksityistietoimituksen yhteydessä toimitusinsinöörin johdolla tai Valtion lupa- ja valvontavirasto voi tieosakkaan hakemuksesta, varattuaan toimitsijamiehelle tai hoitokunnalle tilaisuuden tulla kuulluksi, oikeuttaa hakijan kutsumaan tieosakkaat kokoukseen siten kuin 1 momentissa säädetään.

Mitä 1—3 momentissa säädetään tieosakkaasta, koskee myös muita asianosaisia, joiden asiaa tiekunnan kokouksessa käsitellään.

65 §

Tiekunnan päätöksen moittiminen

Tieosakas tai muu asianosainen voi moittia tiekunnan kokouksen tai perustamiskokouksen päätöstä tiekuntaa vastaan ajettavalla kanteella, jos:

1) asian käsittelyssä ei ole noudatettu menettelyä koskevia tämän lain säännöksiä tai tiekunnan sääntöjä;

2) päätös on tämän lain tai tiekunnan sääntöjen vastainen;

3) päätös loukkaa hänen oikeuttaan tai tieosakkaiden yhdenvertaisuutta.

Moitekanteen johdosta annettavassa tuomiossa päätös voidaan kantajan vaatimuksesta julistaa pätemättömäksi tai sitä voidaan muuttaa. Päätöstä voidaan muuttaa vain, jos voidaan todeta, minkä sisältöinen päätöksen olisi pitänyt olla.

Moitekanne tiekuntaa vastaan on nostettava maa- ja metsätalouden tuomioistuimissa toimivassa käräjäoikeudessa kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä. Toimivaltainen on se käräjäoikeus, jonka yhteydessä toimivan maa- ja metsätalouden tuomioistuimissa sijaitsee tie, jota asia koskee. Jos tie sijaitsee kahden tai useamman maa- ja metsätalouden tuomioistuimissa toimivan käräjäoikeuden tuomioistuimissa, asian ratkaisee se käräjäoikeus, jonka yhteydessä toimivan maa- ja metsätalouden tuomioistuimissa sijaitsee pääosa siitä tiestä, jota asia koskee. Käräjäoikeuden päätösvaltaisuudesta säädetään oikeudenkäymiskaaren 2 luvussa. Maa- ja metsätalouden tuomioistuimen osallistua asian valmisteluun.

Jos päätös koskee sellaisen asianosaisen oikeutta, joka ei ole tieosakas ja joka ei ole ollut siinä kokouksessa saapuvilla, jossa päätös on tehty, hänellä on oikeus nostaa moitekanne kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, kun hän on saanut todisteellisen tiedon päätöksestä. Jos päätöksen johdosta on tehty 64 §:ssä tarkoitettu oikaisuvaatimus, tieosakkaalla tai muulla asianosaisella on kuitenkin oikeus nostaa kanne tiekuntaa vastaan käräjäoikeudessa 30 päivän kuluessa oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaamisesta.

73 §

Yksityistietoimituksen hakeminen

Yksityistietoimitusta haetaan kirjallisesti Maanmittauslaitokselta. Jos yksityistietoimitus koskee kokonaan asemakaava-aluetta, jolla kunta kiinteistörekisterilain 5 §:n mukaisesti huolehtii kiinteistörekisterin pitämisestä, toimitusta haetaan kunnan kiinteistörekisterin pitäjältä.

Yksityistietoimitusta saa hakea tieosakas, kiinteistön tai muun rekisteriyksikön omistaja ja osanomistaja, yhteisen alueen osakas, 6 §:ssä tarkoitettu elinkeinonharjoittaja tai muu pykälässä tarkoitettu taho, tiekunta, jonka tietä asia koskee, sekä kunta, Valtion lupa- ja valvontavirasto tai valtio. Yksityistietoimitusta tien aseman ja leveyden sekä tiehen kohdistuvien oikeuksien selvittämiseksi saa hakea myös kiinteistöön kohdistuvan erityisen oikeuden haltija. Ilman hakemusta Maanmittauslaitos tai muu kiinteistörekisterin pitäjä voi panna vireille yksityistietoimituksen kiinteistömuodostamislain 283 §:ssä tarkoitettussa tilanteessa.

Hakemuksesta on käytävä ilmi:

1) mitä toimenpidettä haetaan ja tarpeen mukaan hakemuksen peruste;

2) mitä kiinteistöjä tai aluetta toimitus on tarkoitettu koskemaan;

3) hakijan nimi ja osoite;

4) hakijan tiedossa olevat muut asianosaiset;

5) tiekunnan toimitsijamies tai vähintään yksi hoitokunnan varsinainen jäsen, jos hakemus

HE 289/2018 vp

koskee tietä, jonka osakkaat muodostavat tiekunnan; sekä
6) hakijan, hänen laillisen edustajansa tai asiamiehensä puhelinnumero sekä se postiosoite ja sähköinen osoite, johon toimitusta koskevat ilmoitukset lähetetään.

83 §

Valtionavustus

Maakunta voi vuosittain myöntää avustusta tiekuntien neuvontaan ja opastukseen ja sitä tukevan materiaalin ja palveluiden tuottamiseen sekä sellaisen yksityistien tienpitoon, jota koskevien asioiden hoitamista varten on perustettu tiekunta. Edellytyksenä on lisäksi, että tiekuntaa ja yksityistietä koskevat tiedot yksityistierekisterissä sekä tie- ja katuverkon tietojärjestelmässä ovat ajantasaiset niin kuin 50 §:ssä edellytetään. Yksityisteiden lauttapaikkojen ylläpitoa maakunta voi avustaa osana maakuntalain (/) 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua saaristolii-kenteen suunnittelua ja järjestämistä.

Avustusmäärärahan riittävyys arvioidaan maakunnissa valtuustokausittain. Arvioinnissa tarkastellaan yksityisteiden valtionavustusten tarvetta, avustuksilla saavutettuja vaikutuksia, arvioitua tulevaa kehitystä sekä näiden suhdetta julkisen talouden kehitykseen.

Valtionavustuksen myöntämisestä ja lakkauttamisesta päättää se maakunta, jonka toimialueella tie tai suurin osa siitä on.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä valtionavustusmäärärahan jaosta.

85 §

Liikenteen salliminen avustettavalla tiellä

Jos valtio, maakunta tai kunta tämän tai muun lain perusteella avustaa tiekuntaa tai tieosakkaita yhteisesti tien kunnossapidossa, tien käyttämistä muuhun kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvaan liikenteeseen ei saa kieltää tai tietä sulkea sinä ajanjaksona, jota avustus koskee. Sama koskee tietä, jonka kunnossapidosta kunta vastaa kustannuksellaan. Tien käytöstä 28 §:n nojalla suoritettavan maksun periminen voidaan kieltää tien kunnossapitoa koskevassa avustuspäätöksessä.

Jos muusta kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvasta liikenteestä aiheutuu huomattavaa haittaa kiinteistön tai rekisteriyksikön omistajalle tai liikenneturvallisuudelle, voidaan avustettavan tien käyttö kunnan suostumuksella muiden kuin tieosakkaiden hyväksi kieltää tai sitä rajoittaa taikka avustettava tie sulkea. Kunnan on pyydettävä ennen tällaisen suostumuksen antamista avustuksen myöntäneeltä maakunnalta lausunto.

Jos valtio, maakunta tai kunta tämän tai muun lain perusteella avustaa tiekuntaa tai tieosakkaita yhteisesti tien rakentamisessa taikka tie on tehty kokonaan tai osaksi kunnan varoilla, on kymmenen vuoden ajan viimeisen avustuserän nostamisesta tai kunnan tekemän tietyön päättymisestä lukien noudatettava, mitä edellä tässä pykälässä säädetään tien käyttämisestä muiden kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvaan toimintaan tai liikenteeseen.

86 §

Kielto käyttää avustusta velan suoritukseen

Valtion, maakunnan tai kunnan varoista myönnettyä avustusta ei voida ulosmitata velan suoritukseksi.

87 §

Valtionavustuslain soveltaminen

Tässä luvussa tarkoitettuihin valtionavustuksiin sovelletaan lisäksi valtionavustuslakia (688/2001), jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä. Maakunnan myöntämiin avustuksiin sovelletaan kuitenkin vain, mitä säädetään valtionavustuslain 2 luvussa valtionavustuksen myöntämisen perusteista, 3 luvussa valtionavustuksen myöntämisestä ja maksamisesta, 4 luvussa valtionavustuksen käytöstä ja sen valvonnasta, 5 luvussa valtionavustuksen palauttamisesta ja takaisinperinnästä, 6 luvussa tietojen saannista ja tietojen luovuttamisesta sekä 33 §:ssä tiedoksiannosta.

88 §

Muutoksenhaku

Maakunnan jakamaa valtionavustusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä yksityistie sijaitsee. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Maakunta voi hakea muutosta 85 §:n 2 momentissa tarkoitettua kunnan suostumusta koskevaan päätökseen.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

15.

Laki

maakuntaudistuksen liikennetehtävien täytäntöönpanoa koskevan lainsäädännön voima- maanpanosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Voimaantulevat säädökset

Seuraavat lait tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021:

- 1) laki ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain muuttamisesta (/);
- 2) laki ilmailulain 76 ja 80 §:n muuttamisesta (/);
- 3) laki Liikenne- ja viestintävirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (/);
- 4) laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamisesta (/) lukuun ottamatta 42 §:n 5 momentin 4 kohtaa, joka tulee voimaan samanaikaisesti kuin tämä laki;
- 5) laki liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta (/);
- 6) laki merenkulun ympäristösuojelulain muuttamisesta (/);
- 7) laki merilain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta (/);
- 8) laki ratalain muuttamisesta (/);
- 9) laki Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Venäjän kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta (/);
- 10) laki sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 234 ja 318 §:n muuttamisesta (/);
- 11) laki tieliikennelain 184 §:n muuttamisesta (/);
- 12) laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta (/);
- 13) laki Väylävirastosta annetun lain 2 § ja 6 §:n muuttamisesta (/); ja
- 14) laki yksityisteistä annetun lain muuttamisesta (/).

2 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään 1 §:ssä mainituissa laeissa säädettyjen maakuntalain (/) 6 §:n 1 momentin 14 kohdassa ja 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen tehtävien sekä 6 §:n 1 momentin 15 kohdassa tarkoitettujen yksityisteitä ja liikkumisen ohjausta koskevien valtionavustustehtävien siirtämisestä. Tässä laissa säädetään lisäksi eräiden tehtävien siirtämisestä Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden muuttamisesta osakeyhtiöksi annetun lain (574/2018) 1 §:n 1 momentissa tarkoitettulle osakeyhtiölle (*liikenteenohjausyhtiö*). Tehtävien siirtämiseen liittyvistä seikoista on lisäksi voimassa, mitä niistä erikseen säädetään.

2 luku

Henkilöstöä koskevat säännökset

3 §

Valtiolta maakuntiin siirtyvän henkilöstön asema

Edellä 2 §:ssä tarkoitettujen valtiolta maakunnille siirtyvien tehtävien ja niihin liittyvien tukipalvelutehtävien sekä näitä tehtäviä hoitavan henkilöstön siirto elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten liikennevastuualueilta sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (897/2009) 3 a §:ssä tarkoitetusta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksesta, jäljempänä *kehittämis- ja hallintokeskus*, maakuntaan sekä maakuntalain 119 §:ssä tarkoitettuun maakuntien valtakunnalliseen palvelukeskukseen katsotaan liikkeenluovutukseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun henkilöstöön kuuluva siirtyy maakunnan palvelukseen, jos siirtyvät tehtävät muodostavat vähintään puolet hänen tosiasiallisista työtehtävistään.

Vuoden 2020 loppuun mennessä erääntyneestä lomapalkkavelasta vastaa maakunta.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös tehtävien ja henkilöstön siirtoon maakuntakonserniin kuuluvaan ja maakuntien määräysvallassa olevaan yhteisöön, joka perustetaan viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2022.

4 §

Lisäeläketurva

Maakuntakonserniin kuuluvan tai maakuntien määräysvallassa olevan viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2022 perustetun yhteisön on huolehdittava julkisten alojen eläkelain voimaantulon (82/2016) 8 §:n 2 momentissa tarkoitetun lisäeläkeosuuden tasoisen lisäeläkeosuuden säilymisestä henkilöillä, jotka siirtyvät niiden palvelukseen tämän lain nojalla tai maakuntauudistuksen johdosta valtion palveluksesta ja joiden palvelussuhde jatkuu yhteisössä yhdenjaksoisesti eläketapahtumaan saakka.

Maakuntauudistuksen johdosta valtiolta maakuntaan tai maakuntakonserniin kuuluvan tai maakuntien määräysvallassa olevan viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2022 perustetun yhteisön palvelukseen siirtyvät säilyttävät oikeuden julkisten alojen eläkelain voimaantulon (82/2016) 8 §:n 2 momentin mukaiseen lisäeläkeosuuteen, jos:

- 1) palvelussuhde täyttää mainitun lain 9 §:n mukaiset yhdenjaksoisuusedellytykset ennen 1 päivää tammikuuta 2021; ja
- 2) palvelussuhde jatkuu 1 kohdassa mainitussa pykälässä edellytetyllä tavalla yhdenjaksoisena Kevan jäsenyhteisön palveluksessa 1 päivästä tammikuuta 2021.

5 §

Väylävirastoon siirtyvän henkilöstön asema

Tämän lain mukaan Väylävirastolle siirtyviä tehtäviä hoitavan henkilöstön asemasta säädetään valtion virkamieslain (750/1994) 5 a–5 c §:ssä.

HE 289/2018 vp

6 §

Liikenteenohjausyhtiöön siirtyvän henkilöstön asema

Liikenteenohjausyhtiölle siirtyvän henkilöstön asemasta säädetään valtion virkamieslain 5 e ja 5 f §:ssä sekä työsopimuslaissa (55/2001).

3 luku

Tehtäviä ja toimivaltaa koskevat säännökset

7 §

Maakunnan tehtäviä ja toimivaltaa koskevat siirtymäsäännökset

Maakuntalain 6 §:n 1 momentin 14 ja 15 kohdassa ja 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen maakunnan tehtäväalojen mukaiset tehtävät, jotka on muualla laissa säädetty elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksen, kehittämis- ja hallintokeskuksen, lääninhallituksen tai maakunnan liiton hoidettaviksi, siirtyvät toimivaltaiselle maakunnalle 1 päivänä tammikuuta 2021.

8 §

Vireillä olevia asioita sekä tehtäviin liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia koskevat siirtymäsäännökset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen liikennevastuualueella, kehittämis- ja hallintokeskuksessa sekä maakunnan liitossa tämän lain mukaan siirtyvillä toimialoilla vireillä olevat asiat, tehdyt sopimukset ja sitoumukset sekä niistä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät 1 päivänä tammikuuta 2021 toimivaltaiselle maakunnalle.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa yksityistielain (560/2018) 13 §:n 2 momentissa, 23 §:ssä sekä 61 §:n 4 momentissa tarkoitettujen vireillä olevien asioiden käsittely siirtyy 1 päivänä tammikuuta 2021 Valtion lupa- ja valvontavirastolle.

4 luku

Omaisuuksjärjestelyt

9 §

Valtion irtaimen omaisuuden sekä sopimusten ja vastuiden siirtäminen maakunnalle

Maakunnille siirtyvät 1 päivänä tammikuuta 2021 tässä laissa tarkoitettuja maakunnan tehtäviä koskevaan toimintaan liittyvät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten liikennevastuualueiden irtaimisto, irtaimen omaisuuden omistusta, hallintaa ja käyttöä koskevat oikeudet, immateriaaliset oikeudet sekä luvat. Jos tehtävät siirtyvät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen liikennevastuualueelta yhtä useammalle maakunnalle, omaisuus siirtyy maakunnille tehtävien siirtymistä vastaavassa suhteessa, elleivät valtio ja kyseiset maakunnat toisin sosti. Valtio ja maakunta voivat sopia irtaimen omaisuuden siirtymisestä myös toisin.

Valtio siirtää maakunnalle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten liikennevastuualueiden sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maakunnalle siirtyvien tehtävien järjestämiseen liittyvät sopimukset 1 päivästä tammikuuta 2021. Jos sopimusta ei ole mahdollista siirtää tai ja-

kaa, valtio tekee 10 §:ssä tarkoitetussa selvityksessä esityksen sopimukseen liittyvän vastuun jakautumisesta.

Maakunnat voivat käyttää Senaatti-kiinteistöjen, Hansel Oy:n, Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskuksen ja Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja kehittämis- ja hallintokeskuksen toteuttamia hankintasopimuksia sekä Hansel Oy:n kilpailuttamia puutejärjestelyjä ja hankintasopimuksia 31 päivään joulukuuta 2024.

10 §

Selvitys valtiolta siirtyvästä omaisuudesta ja sopimuksista

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten liikennevastuualueiden on tehtävä maakunnalle yksityiskohtainen selvitys 9 §:ssä tarkoitetuista irtaimistosta, irtaimen omaisuuden omistusta, hallintaa ja käyttöä koskevista oikeuksista, immateriaalisista oikeuksista sekä luvista. Selvitys on tehtävä viimeistään 29 päivänä helmikuuta 2020. Tiedot voi vastaanottaa myös maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisoimista koskevan lainsäädännön voimaanpanosta annetun lain 23 §:ssä tarkoitettu palvelukeskus.

Maakunta tai maakunnan toimeksiannosta 1 momentissa tarkoitettu palvelukeskus voi pyytää valtiolta käyttöönsä tarpeellisiksi katsomiaan lisäselvityksiä ja asiakirjoja. Jos maakunta katsoo, että 1 momentissa tarkoitettujen selvitysten mukaan maakunnan hallintaan siirtyvät toimitilat, muu omaisuus, oikeudet, luvat ja sopimukset eivät turvaa valtiolta maakunnalle siirtyvien tehtävien järjestämistä alueella, maakunnan on neuvoteltava valtion kanssa.

Valtion on täydennettävä 1 momentissa tarkoitettua selvitystä viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2021, jos toimitiloissa, siirtyvässä irtaimessa omaisuudessa tai sen omistusta, hallintaa tai käyttöä koskevilla oikeuksilla, immateriaalisilla oikeuksilla taikka luvissa on tapahtunut olennaisia muutoksia selvityksen antamisen jälkeen ja maakunta katsoo selvityksen täydentämisen tarpeelliseksi.

11 §

Maakunnan päätös

Maakuntavaltuusto käsittelee 10 §:ssä tarkoitetun selvityksen ja päättää sen perusteella 9 §:ssä tarkoitetuista sopimuksista ja irtaimen omaisuuden, irtaimen omaisuuden omistusta, hallintaa ja käyttöä koskevien oikeuksien, immateriaalisten oikeuksien sekä lupien siirtymisestä maakunnalle ja maakunnan vastuulle.

12 §

Maakunnan päätöstä koskeva muutoksenhaku

Maakunnan 11 §:ssä tarkoitettu päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman, jollei hallintotuomioistuimien joiltain osin kiellä täytäntöönpanoa.

Valtion puhevaltaa muutoksenhaussa käyttää liikenne- ja viestintäministeriö.

Vaikka valtio olisi valittanut 11 §:ssä tarkoitetusta päätöksestä, maakunnalla on oikeus järjestää vastuullaan olevia tämän lain mukaan valtiolta maakunnalle siirtyviä palveluja valtion hallinnoimissa toimitiloissa sekä käyttää palvelujen ja muiden tehtävien järjestämiseen tarvittavaa, valtion omistamaa tai hallinnassa olevaa irtaimistoa ennen kuin hallinto-oikeuden päätös asiassa on lainvoimainen.

13 §

Valtion takaus

Valtioneuvosto voi päättää määrämillään ehdoilla vastavakuutta vaatimatta omavelkaisen valtiontakauksen myöntämisestä 9 §:ssä tarkoitettussa selvityksessä esitettyjen sitoumusten sekä niihin liittyvien koron- ja valuutanvaihtosopimusten sekä muiden vastaavien suojausjärjestelyjen ja sopimuksissa sovittujen korkojen ja muiden ehtojen täyttämisen vakuudeksi.

Jos 1 momentissa tarkoitettun velan tai muun sitoumuksen täyttämisen turvaamiseksi on asetettu vakuus, valtiontakaus myönnetään 1 momentista poiketen täytetakauksena tähän asetettuun vakuuteen nähden.

Tässä pykälässä tarkoitettuja takauksia voi olla voimassa enintään eduskunnan valtion talousarvion hyväksymisen yhteydessä antaman suostumuksen mukainen määrä.

14 §

Ilmoitus velkojille ja sopimusosapuolille

Maakunnan on viimeistään 31 päivänä lokakuuta 2020 lähetettävä kirjallinen ilmoitus vastuulleen siirtyvien vastuiden ja sopimusten sopimusosapuolille. Ilmoituksesta on käytävä ilmi, siirtyykö vastuu tai sopimus maakunnalta edelleen maakuntalain 119 §:ssä tarkoitettulle palvelukeskukselle.

15 §

Maakunnan sopimusten ja vastuiden siirto palvelukeskukselle

Maakunnan on siirrettävä toimitilojen vuokrasopimukset maakuntalain 119 §:ssä tarkoitettulle toimitila- ja kiinteistöhallinnon palvelukeskukselle.

Maakunnan on siirrettävä omistukseensa tulleet tietotekniikkaa ja tietotekniikkapalveluita koskevat sopimukset ja näiden sopimusten mukaisten tietojärjestelmien käyttöön oikeuttavat ohjelmistolisenssit ja vastaavat oikeudet sekä käyttöomaisuus maakuntalain 119 §:ssä tarkoitettulle tieto- ja viestintäteknisten palveluiden palvelukeskukselle siltä osin kuin ne ovat välttämättömiä mainitun pykälän 4 momentin nojalla säädettävien palvelukeskuksen vastattaviksi kuuluvien palveluiden tuottamiseksi palvelukeskuksessa. Tässä momentissa tarkoitettujen sopimusten, oikeuksien ja omaisuuden siirrosta maakunta ja tieto- ja viestintäteknisten palveluiden palvelukeskus voivat sopia myös toisin.

Maakunnan on päätettävä sopimusten siirrosta niin, että sopimukset, lisenssit, oikeudet ja käyttöomaisuus siirtyvät 1 ja 2 momentissa tarkoitetuille palvelukeskuksille 1 päivästä tammikuuta 2021.

16 §

Omaisuusjärjestelyjä koskevat kirjaukset maakunnan kirjanpidossa

Maakunnassa omaisuuden ja velkojen siirto kirjataan asianomaisiin omaisuus- ja velkaeriin sekä peruspääomaan. Edellä 15 §:ssä tarkoitettu omaisuuden ja velkojen siirto valtakunnallisille maakuntalain 119 §:ssä tarkoitetuille palvelukeskuksille kirjataan maakunnan omaisuus- ja velkaerien vähennykseksi sekä pysyvien vastaavien osakkeisiin.

5 luku

Väylävirastoon tehtäviä siirtoja koskevat säännökset

17 §

Väyläviraston tehtäviä ja toimivaltaa koskevat siirtymäsäännökset

Edellä 1 §:n 1 momentissa mainituissa laeissa tarkoitettuun Väyläviraston tehtävään kuuluvaksi säädetty tehtävä, joka on muualla laissa säädetty elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai kehittämis- ja hallintokeskuksen hoidettavaksi, siirtyy Väylävirastolle 1 päivänä tammikuuta 2021 tämän lain mukaisesti.

18 §

Vireillä olevia asioita sekä tehtäviin liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia koskevat siirtymäsäännökset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten liikennevastualueilla ja kehittämis- ja hallintokeskuksessa Väylävirastolle tämän lain mukaan siirtyvillä toimialoilla vireillä olevat asiat sekä omaisuus, immateriaaliset oikeudet, tehdyt sopimukset ja sitoumukset ja niistä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät 1 päivänä tammikuuta 2021 Väylävirastolle.

6 luku

Liikenteenohjausyhtiön tehtäviä siirtoja koskevat säännökset

19 §

Siirtyvät tehtävät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tieliikennetelematiikan ja asiakaspalvelukeskuksen tehtävät siirretään liikenteenohjausyhtiölle 1 päivänä tammikuuta 2021.

20 §

Luovutusvaltuus

Valtioneuvosto oikeutetaan luovuttamaan tieliikennetelematiikan ja asiakaspalvelukeskuksen tehtäviin liittyvä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten hallinnassa oleva omaisuus, immateriaaliset oikeudet ja liiketoiminta liikenteenohjausyhtiölle.

21 §

Luovutuksen ehdot

Valtioneuvosto määrää 20 §:n nojalla luovutettavan omaisuuden ja sen arvon sekä ehdot, joilla luovutus tapahtuu. Valtioneuvosto määrää myös muista omaisuuden luovuttamiseen ja liikenteenohjausyhtiön muodostamiseen liittyvistä järjestelyistä.

Valtioneuvosto määrää, mikä osa omaisuudesta luovutetaan liikenteenohjausyhtiölle osakkeita vastaan.

HE 289/2018 vp

Valtion laina liikenteenohjausyhtiölle voi olla vakuudeton siihen pääomamäärään saakka, joka vastaa valtion lainaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tieliikennetelematiikan ja asiakaspalvelukeskuksen toimintojen omaisuudesta luovutusajankohtana.

22 §

Verotus

Liikenteenohjausyhtiön verotuksessa katsotaan yhtiöittämisen yhteydessä siirrettävän käyttöomaisuuden ja muun omaisuuden verotuksessa vähentämättä olevaksi hankintamenoksi ja pitkävaikutteisten menojen verotuksessa vähentämättä olevaksi määräksi varojen siirtoa edeltävältä viimeksi päättyneeltä tilikaudelta laaditun tilinpäätöksen mukainen omaisuuden ja pitkävaikutteisten menojen kirjanpitoarvo.

Liikenteenohjausyhtiö ei ole velvollinen suorittamaan varainsiirtoveroa kiinteistön tai arvopaperin luovutuksesta 20 §:ssä tarkoitettusta 1 momentin mukaisesti toteutettavasta luovutuksesta perustettavan osakeyhtiön osakkeita vastaan.

23 §

Vastuu sitoumuksista

Liikenteenohjausyhtiö vastaa laina-, takaus-, hankinta- ja toimitussopimuksista sekä muista sitoumuksista, joihin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset tieliikennetelematiikan ja asiakaspalvelukeskuksen tehtävissä ovat toimintansa aikana sitoutuneet ja jotka koskevat sille luovutettua omaisuutta ja liiketoimintaa.

Valtion toissijainen vastuu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tieliikennetelematiikan ja asiakaspalvelukeskuksen tehtävissä ottamista lainoista ja sitoumuksista jää voimaan.

24 §

Toiminnan jatkuvuus hallintoasioissa

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten liikenteenohjausyhtiölle luovutettuun omaisuuteen ja liiketoimintaan kohdistuvat oikeutta, etua tai velvollisuutta koskevat hallinto- ja hallintolainkäyttöpäätökset ovat voimassa siten, että ne kohdistuvat luovutettavaa omaisuutta ja liiketoimintaa koskevilta osin liikenteenohjausyhtiöön ilman eri päätöstä.

Vireillä olevissa hallintoasioissa liikenteenohjausyhtiö tulee hallinto- ja hallintolainkäyttömenettelyssä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sijaan ilman eri päätöstä.

7 luku

Erinäiset säännökset

25 §

Väliaikaista valmistelutoimielintä koskevien säännösten soveltaminen

Maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaansaattamisesta annetun lain (/) 9 §:n säännöksiä väliaikaisen valmistelutoimielimen tietojensaantioikeudesta sovelletaan myös Väyläviraston ja kehittämis- ja hallintokeskuksen hallussa oleviin tietoihin.

HE 289/2018 vp

26 §

Muutoksenhakua koskevat siirtymäsäännökset

Päätökseen, joka on tehty ennen 1 §:ssä mainittujen lakien voimaantuloa, haetaan muutosta kyseisten lakien voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Edellä 1 §:ssä mainittujen lakien voimaan tullessa tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyyn muutoksenhaussa sovelletaan kyseisten lakien voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jos tuomioistuin kumoaa päätöksen, joka on tehty ennen 1 §:ssä mainittujen lakien voimaantuloa, ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tällä lailla voimaanpantavien säännösten mukaisesti.

27 §

Ylimaakunnallisen yhteistyön valmistelu

Maakuntien on valmistettava ja hyväksyttävä sekä toimitettava liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 15 g §:ssä tarkoitettu tienpitoaluetta koskeva yhteistyösopimus tiedoksi liikenne- ja viestintäministeriölle ja Väylävirastolle viimeistään 29 päivänä helmikuuta 2020. Tienpitoalueista sopimiseen sovelletaan muilta osin, mitä mainitun lain 1 b luvussa säädetään.

28 §

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 318 §:n 2 momentin tietojensaantioikeus koskee elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia siihen saakka, kunnes laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (897/2009) on kumoutunut.

HE 289/2018 vp

Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner

1.

Laki**ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain (828/2008) 4–7 ja 14 §, sellaisina kuin niistä ovat 4 § osaksi laissa 739/2018, 5 § laeissa 729/2011 ja 1508/2011, 6 § osaksi laissa 1508/2011 sekä 14 § laissa 940/2018, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 §

Velvollisuus siirtää ajoneuvo onnettomuuspaikalta

Ajoneuvon omistaja, haltija ja kuljettaja ovat velvollisia viipymättä ja viimeistään kahden vuorokauden kuluessa liikenneonnettomuudesta siirtämään ajoneuvon pois onnettomuuspaikalta.

Jos ajoneuvoa ei ole siirretty 1 momentissa säädetyn ajan kuluessa, *tienpitöviranomaisen* on velvollinen suorittamaan varastosiirron. *Yksityisellä tiellä* tapahtuneen liikennevahingon osalta kunta suorittaa varastosiirron *yksityisen tien tienpitäjän* perustellusta pyynnöstä.

Jos ajoneuvon sijainnista aiheutuu vaaraa liikenneturvallisudelle, poliisi on velvollinen viipymättä siirtämään ajoneuvon.

5 §

Siirto pysäköimistä koskevan säännöksen perusteella

Jos ajoneuvo on pysäköity pysäköimistä koskevan säännöksen vastaisesti tielle, *tienpitöviranomaisen* tai kunnallinen pysäköinninvalvoja voi suorittaa lähi- tai varastosiirron aikaisintaan kahden vuorokauden kuluttua säännöksen vastaisen pysäköinnin alkamisesta.

Jos ajoneuvo on pysäköity pysäköimistä

Ehdotus

4 §

Velvollisuus siirtää ajoneuvo onnettomuuspaikalta

Ajoneuvon omistaja, haltija ja kuljettaja ovat velvollisia viipymättä ja viimeistään kahden vuorokauden kuluttua liikenneonnettomuudesta siirtämään ajoneuvon pois onnettomuuspaikalta.

Jos ajoneuvoa ei ole siirretty 1 momentissa säädetyn ajan kuluessa, *Väylävirasto tai kunta* on velvollinen suorittamaan varastosiirron. *Yksityistiellä* tapahtuneen liikennevahingon osalta kunta suorittaa varastosiirron *yksityisen tienpitäjän* perustellusta pyynnöstä.

Jos ajoneuvon sijainnista aiheutuu vaaraa liikenneturvallisudelle, poliisi on velvollinen viipymättä siirtämään ajoneuvon.

5 §

Siirto pysäköimistä koskevan säännöksen perusteella

Jos ajoneuvo on pysäköity pysäköimistä koskevan säännöksen vastaisesti tielle, *Väylävirasto, kunta* tai kunnallinen pysäköinninvalvoja voi suorittaa lähi- tai varastosiirron aikaisintaan kahden vuorokauden kuluttua säännöksen vastaisen pysäköinnin alkamisesta.

Jos ajoneuvo on pysäköity pysäköimistä

Voimassa oleva laki

koskevan säännöksen vastaisesti yksityiselle alueelle tai maastoon, kunta tai kunnallinen pysäköinninvalvoja suorittaa lähi- tai varastosiirron kahden vuorokauden kuluttua alueen omistajan tai haltijan perustellusta pyynnöstä.

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ajoneuvo saadaan kuitenkin siirtää viipymättä, jos samalla ajoneuvolla tehdystä pysäköintiä koskevan säännöksen vastaisesta menettelystä on määrätty *viidestä eri teosta* pysäköintivirhemaksut, jotka ovat maksamatta ja joihin ei voi hakea muutosta.

Jos ajoneuvon pysäköinnistä aiheutuu vaaraa liikenneturvallisuudelle, poliisi on velvollinen viipymättä siirtämään ajoneuvon. Jos pysäköinti aiheuttaa huomattavaa haittaa tien käytölle, poliisi, *tienpitöviranomaisen* tai kunnallinen pysäköinninvalvoja voi toimittaa lähi- tai varastosiirron viipymättä.

Jos ajoneuvo on pysäköity pelastuslain (379/2011) 11 §:n 2 momentin vastaisesti pelastustielle, poliisi tai kunnallinen pysäköinninvalvoja voi toimittaa ajoneuvon lähi- tai varastosiirron viipymättä.

6 §

Siirto tiealueella tehtävän työn tai järjestettävän tapahtuman perusteella

Jos pysäköidystä ajoneuvosta aiheutuu haittaa tiealueella tapahtuvalle kunnossa- tai puhtaanapidolle *taikka* korjaus- tai rakennustyölle, *tienpitöviranomaisen* voi toimittaa ajoneuvon lähisiirron. *Sama koskee tiealueella tienpitäjän luvalla järjestettävää tapahtumaa. Yksityisellä tiellä* kunta toimittaa lähisiirron *yksityisen tien tienpitäjän* perustellusta pyynnöstä.

Ennakkoon tiedossa olevasta tiealueella tehtävästä työstä tai järjestettävästä tapahtumasta on ilmoitettava asianmukaisin alueelle sijoitetuin merkein tai ilmoituksin vähintään kahta vuorokautta ennen suunniteltua siirtoa. Poikkeuksellisissa tilanteissa tai viranomaisen harkinnan perusteella siirtoon voidaan ryhtyä tiealueella tehtävästä työstä ennakkoon ilmoittamatta.

Jos ajoneuvolle ei voida liikenteen, tilan

Ehdotus

koskevan säännöksen vastaisesti yksityiselle alueelle tai maastoon, kunta tai kunnallinen pysäköinninvalvoja suorittaa lähi- tai varastosiirron kahden vuorokauden kuluttua alueen omistajan tai haltijan perustellusta pyynnöstä.

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ajoneuvo saadaan kuitenkin siirtää viipymättä, jos *viidestä* samalla ajoneuvolla tehdystä pysäköintiä koskevan säännöksen vastaisesta menettelystä on määrätty pysäköintivirhemaksut, jotka ovat maksamatta ja joihin ei voi hakea muutosta.

Jos ajoneuvon pysäköinnistä aiheutuu vaaraa liikenneturvallisuudelle, poliisi on velvollinen viipymättä siirtämään ajoneuvon. Jos pysäköinti aiheuttaa huomattavaa haittaa tien käytölle, poliisi, *Väylävirasto, kunta* tai kunnallinen pysäköinninvalvoja voi toimittaa lähi- tai varastosiirron viipymättä.

Jos ajoneuvo on pysäköity pelastuslain (379/2011) 11 §:n 2 momentin vastaisesti pelastustielle, poliisi tai kunnallinen pysäköinninvalvoja voi toimittaa ajoneuvon lähi- tai varastosiirron viipymättä.

6 §

Siirto tiealueella tehtävän työn tai järjestettävän tapahtuman perusteella

Jos pysäköidystä ajoneuvosta aiheutuu haittaa tiealueella tapahtuvalle kunnossa- tai puhtaanapidolle korjaus- tai rakennustyölle *tai Väyläviraston tai kunnan luvalla järjestettävälle tapahtumalle, Väylävirasto tai kunta* voi toimittaa ajoneuvon lähisiirron. *Yksityisellä* kunta toimittaa lähisiirron *yksityistienpitäjän* perustellusta pyynnöstä.

Ennakkoon tiedossa olevasta tiealueella tehtävästä työstä tai järjestettävästä tapahtumasta on ilmoitettava asianmukaisin alueelle sijoitetuin merkein tai ilmoituksin vähintään kahta vuorokautta ennen suunniteltua siirtoa. Poikkeuksellisissa tilanteissa tai viranomaisen harkinnan perusteella siirtoon voidaan ryhtyä tiealueella tehtävästä työstä ennakkoon ilmoittamatta.

Jos ajoneuvolle ei voida liikenteen, tilan

Voimassa oleva laki

puutteen tai muiden vastaavien syiden vuoksi suorittaa lähisiirtoa, sille voidaan suorittaa varastosiirto.

7 §

Hylätyn ajoneuvon siirto

Jos ajoneuvon arvon, kunnan ja muiden ulkoisesti havaittavien seikkojen perusteella on ilmeistä, että muu ajoneuvo kuin romuajoneuvo on hylätty, *tienpitoviranomainen* on velvollinen alueellaan suorittamaan varastosiirron. *Yksityisellä tiellä* tai alueella olevalle hylätylle ajoneuvolle kunta suorittaa varastosiirron *yksityisen tien tienpitäjän* tai alueen haltijan perustellusta pyynnöstä. Mitä tässä pykälässä säädetään, koskee myös poliisin haltuun jääneen hylätyn ajoneuvon siirtämistä poliisin pyynnöstä.

14 §

Täytäntöönpano ja tarkemmat säännökset

Liikenne- ja viestintäministeriö vastaa tässä laissa säädettyjen tehtävien valtakunnallisesta ohjauksesta.

Väylävirasto voi sopimuksen nojalla antaa kunnalle hoidettavaksi virastolle tämän lain mukaan kuuluvia julkisia tehtäviä tai ottaa hoidettavakseen tämän lain mukaan kunnalle kuuluvia julkisia tehtäviä.

Ehdotus

puutteen tai muiden vastaavien syiden vuoksi suorittaa lähisiirtoa, sille voidaan suorittaa varastosiirto.

7 §

Hylätyn ajoneuvon siirto

Jos ajoneuvon arvon, kunnan ja muiden ulkoisesti havaittavien seikkojen perusteella on ilmeistä, että muu ajoneuvo kuin romuajoneuvo on hylätty, *Väylävirasto tai kunta* on velvollinen alueellaan suorittamaan varastosiirron. *Yksityistiellä* tai alueella olevalle hylätylle ajoneuvolle kunta suorittaa varastosiirron *yksityistienpitäjän* tai alueen haltijan perustellusta pyynnöstä. Mitä tässä pykälässä säädetään, koskee myös poliisin haltuun jääneen hylätyn ajoneuvon siirtämistä poliisin pyynnöstä.

14 §

Täytäntöönpano ja tarkemmat säännökset

Liikenne- ja viestintäministeriö vastaa tässä laissa säädettyjen tehtävien valtakunnallisesta ohjauksesta.

Väylävirasto voi sopimuksen nojalla antaa *maakunnalle tai* kunnalle hoidettavaksi virastolle tämän lain mukaan kuuluvia julkisia tehtäviä tai ottaa hoidettavakseen tämän lain mukaan *maakunnalle tai* kunnalle kuuluvia julkisia tehtäviä.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

2.

Laki**ilmailulain 76 ja 80 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ilmailulain (864/2014) 76 ja 80 §, sellaisena kuin niistä on 76 § laissa 965/2018, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

76 §

76 §

Lentopaikkojen ja muiden alueiden käyttö

Lentopaikkojen ja muiden alueiden käyttö

Ilma-aluksen lentoonlähtöön ja laskeutumiseen saa käyttää vain lentopaikkaa tai 2 momentissa tarkoitettua aluetta. Kielto muiden alueiden käyttämiseen ei koske hätätilannetta, pakkolaskua tai muita niihin rinnastettavia tapauksia, ei myöskään lentoonlähtöä ja laskeutumista miehittämättömällä ilma-aluksella tai sotilashelikopterilla, muulla valtion helikopterilla eikä etsintä- ja pelastustoimintaan käytettävällä helikopterilla pelastus-, virka-apu- ja operatiivisilla lennoilla. Aluksella olevan laskeutumisalueen käyttämisestä helikopterin lentoonlähtöön ja laskeutumiseen säädetään erikseen.

Ilma-aluksen lentoonlähtöön ja laskeutumiseen saa tilapäisesti käyttää avointa vesialuetta sekä alueen omistajan tai haltijan suostumuksella muuta maa- tai vesialuetta, vaikka aluetta ei ole sellaiseen tarkoitukseen erityisesti järjestetty. Liikenne- ja viestintävirasto antaa tarvittaessa ilmailun turvallisuuden kannalta tarpeellisia määräyksiä:

- 1) maa- ja vesialueen tilapäisestä käytöstä;
- 2) ilma-alusten käyttämän alueen mitoituksista ja pinnan ominaisuuksista;
- 3) lentoesterajoituksista;
- 4) muista lentoonlähdön ja laskeutumisen turvallisuuteen vaikuttavista seikoista.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuun toimintaan tarvittavan maa- tai vesialueen omistajan tai haltijan luvan edellyttämästä yhteisen maa- tai vesialueen osakaskunnan suostumuksesta säädetään yhteisaluelaisissa (758/1989).

Jos lentoturvallisuus, liikenteen sujuvuus,

Ilma-aluksen lentoonlähtöön ja laskeutumiseen saa käyttää vain lentopaikkaa tai 2 momentissa tarkoitettua aluetta. Kielto muiden alueiden käyttämiseen ei koske hätätilannetta, pakkolaskua tai muita niihin rinnastettavia tapauksia, ei myöskään lentoonlähtöä ja laskeutumista miehittämättömällä ilma-aluksella tai sotilashelikopterilla, muulla valtion helikopterilla eikä etsintä- ja pelastustoimintaan käytettävällä helikopterilla pelastus-, virka-apu- ja operatiivisilla lennoilla. Aluksella olevan laskeutumisalueen käyttämisestä helikopterin lentoonlähtöön ja laskeutumiseen säädetään erikseen.

Ilma-aluksen lentoonlähtöön ja laskeutumiseen saa tilapäisesti käyttää avointa vesialuetta sekä alueen omistajan tai haltijan suostumuksella muuta maa- tai vesialuetta, vaikka aluetta ei ole sellaiseen tarkoitukseen erityisesti järjestetty. Liikenne- ja viestintävirasto antaa tarvittaessa ilmailun turvallisuuden kannalta tarpeellisia määräyksiä:

- 1) maa- ja vesialueen tilapäisestä käytöstä;
- 2) ilma-alusten käyttämän alueen mitoituksista ja pinnan ominaisuuksista;
- 3) lentoesterajoituksista;
- 4) muista lentoonlähdön ja laskeutumisen turvallisuuteen vaikuttavista seikoista.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuun toimintaan tarvittavan maa- tai vesialueen omistajan tai haltijan luvan edellyttämästä yhteisen maa- tai vesialueen osakaskunnan suostumuksesta säädetään yhteisaluelaisissa (758/1989).

Jos lentoturvallisuus, liikenteen sujuvuus,

Voimassa oleva laki

maanpuolustukselliset syyt, elinkeinon harjoittaminen tai haitallisten ympäristövaikutusten ehkäisy niin vaativat, Liikenne- ja viestintävirasto voi kieltää muun kuin lentopaikan käytön tai rajoittaa 2 momentissa tarkoitettun alueen käyttöä ilma-alusten lentoonlähtöön ja laskeutumiseen. Liikenne- ja viestintäviraston on kuultava asianomaista *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta* sekä tarpeen mukaan muita viranomaisia, jos kiellon tai rajoituksen syy on muu kuin lentoturvallisuus tai liikenteen sujuvuus.

(Uusi 5 mom.)

Ehdotus

maanpuolustukselliset syyt, elinkeinon harjoittaminen tai haitallisten ympäristövaikutusten ehkäisy niin vaativat, Liikenne- ja viestintävirasto voi kieltää muun kuin lentopaikan käytön tai rajoittaa 2 momentissa tarkoitettun alueen käyttöä ilma-alusten lentoonlähtöön ja laskeutumiseen. Liikenne- ja viestintäviraston on kuultava *asianomaista maakuntaa* sekä tarpeen mukaan muita viranomaisia, jos kiellon tai rajoituksen syy on muu kuin lentoturvallisuus tai liikenteen sujuvuus.

Maakunta voi vuosittain myöntää avustusta valtion lentoasemaverkkoyhtiön ulkopuolisten lentoasemien ja -paikkojen toiminta-, ylläpito- ja investointimenoihin. Avustus voidaan myöntää valtioneudesta lentoasemille ja lentoyhtiöille annettujen suuntaviivojen (EUVL 2014/C 99/03) sekä tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perus-sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 ja siihen myöhemmin tehtyjen muutosten mukaisesti. Avustusmäärärahan riittävyys arvioidaan maakunnissa valtuustokausittain. Arvioinnissa tarkastellaan lentoasemien ja -paikkojen valtionavustusten tarvetta, avustuksilla saavutettuja vaikutuksia, arvioitua tulevaa kehitystä sekä näiden suhdetta julkisen talouden kehitykseen.

80 §

Rakentamislupa-asian käsittelyyn liittyvä kuulemismenettely

Ennen lentopaikan rakentamisluvan myöntämistä on asianomaiselle kunnalle sekä asian laadun mukaan puolustusministeriölle, ympäristöministeriölle, *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja maakunnan liitolle* varattava tilaisuus antaa lausuntonsa asiasta.

Jos rakentamislupa haetaan muun ilmailua palvelevan alueen kuin lentopaikan tai sen rakennelmien ja laitteiden rakentamiseen tai niiden 79 §:n mukaista muuttamiseen, asianomaiselle kunnalle sekä asian laadun mukaan muulle asianomaiselle viranomaiselle ja naa-

80 §

Rakentamislupa-asian käsittelyyn liittyvä kuulemismenettely

Ennen lentopaikan rakentamisluvan myöntämistä on asianomaiselle *maakunnalle* ja kunnalle sekä asian laadun mukaan puolustusministeriölle, ympäristöministeriölle ja *Valtion lupa- ja valvontavirastolle* varattava tilaisuus antaa lausuntonsa asiasta.

Jos rakentamislupa haetaan muun ilmailua palvelevan alueen kuin lentopaikan tai sen rakennelmien ja laitteiden rakentamiseen tai niiden 79 §:n mukaiseen muuttamiseen, asianomaiselle kunnalle *ja maakunnalle* sekä asian laadun mukaan muulle asianomaiselle

HE 289/2018 vp

Voimassa oleva laki

pureille on ennen rakentamisluvan myöntämistä varattava tilaisuus antaa lausuntonsa asiasta.

Ehdotus

viranomaiselle ja naapureille on ennen rakentamisluvan myöntämistä varattava tilaisuus antaa lausuntonsa asiasta.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

3.

Laki

Liikenne- ja viestintävirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Liikenne- ja viestintävirastosta annetun lain 935/2018 2 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Viraston tehtävät

Viraston tehtävät

Liikenne- ja viestintävirasto *hoitaa seuraavia tehtäviä:*

1) edistää liikenteen ja viestinnän turvallisuutta sekä alan teknistä kehitystä ja häiriötömyyttä;

2) huolehtii liikenteen ja sähköisen viestinnän sääntely-, lupa-, hyväksyntä-, rekisteri- ja valvontatehtävistä, toimialan pätevyys- ja tutkintotehtävistä, tietopalvelusta sekä toimialansa tilastoinnista;

3) rajoittaa liikenteen aiheuttamia ympäristöhaittoja;

4) vastaa merikartoituksen järjestämisestä;

5) kehittää ja edistää liikenteen ja viestinnän palveluita ja niiden tarjontaa sekä liikenteen ja viestinnän markkinoiden toimivuutta ja huolehtii käyttäjien ja matkustajien oikeuksiin liittyvistä tehtävistä;

6) edistää liikenteen ja viestinnän sekä niiden markkinoiden digitalisaatiota ja automatisaatiota sekä mahdollistaa liikenteeseen ja viestintään liittyvät kokeilut, tutkimukset ja innovaatiot;

7) kehittää julkisen henkilöliikenteen, tavaraliikenteen ja logistiikan toimintaedellytyksiä;

8) vastaa saariston liikenne- ja kuljetuspalveluiden erillisrahoituksesta valtion talousarvion puitteissa;

9) suunnittelee radiotaajuuksien käyttöä, edistää radioviestinnän teknistä toteutusta, selvittää ja poistaa radioviestinnän häiriöitä, huolehtii radiolaitteiden markkinavalvonnasta, valvoo verkkotoimilupien ehtojen noudattamista ja hoitaa radiolupahallintoa sekä muuta taajuushallintoa;

Liikenne- ja viestintävirasto:

1) edistää liikenteen ja viestinnän turvallisuutta sekä alan teknistä kehitystä ja häiriötömyyttä;

2) huolehtii liikenteen ja sähköisen viestinnän sääntely-, lupa-, hyväksyntä-, rekisteri- ja valvontatehtävistä, toimialan pätevyys- ja tutkintotehtävistä, tietopalvelusta sekä toimialansa tilastoinnista;

3) rajoittaa liikenteen aiheuttamia ympäristöhaittoja;

4) vastaa merikartoituksen järjestämisestä;

5) kehittää ja edistää liikenteen ja viestinnän palveluita ja niiden tarjontaa sekä liikenteen ja viestinnän markkinoiden toimivuutta ja huolehtii käyttäjien ja matkustajien oikeuksiin liittyvistä tehtävistä;

6) edistää liikenteen ja viestinnän sekä niiden markkinoiden digitalisaatiota ja automatisaatiota sekä mahdollistaa liikenteeseen ja viestintään liittyvät kokeilut, tutkimukset ja innovaatiot;

7) kehittää julkisen henkilöliikenteen, tavaraliikenteen ja logistiikan toimintaedellytyksiä;

8) vastaa saariston liikenne- ja kuljetuspalveluiden erillisrahoituksesta valtion talousarvion puitteissa;

9) suunnittelee radiotaajuuksien käyttöä, edistää radioviestinnän teknistä toteutusta, selvittää ja poistaa radioviestinnän häiriöitä, huolehtii radiolaitteiden markkinavalvonnasta, valvoo verkkotoimilupien ehtojen noudattamista ja hoitaa radiolupahallintoa sekä muuta taajuushallintoa;

Voimassa oleva laki

10) hoitaa postitoiminnan valvontatehtäviä ja verkkotunnusten rekisteri- ja valvontatehtäviä;

11) hoitaa valtiontuki- ja valtionavustustehtäviä sekä liikenteen verotustehtäviä;

12) vastaa meriliikenteen ohjauksen toimivaltaisen viranomaisen tehtävistä sekä tuottaa ajantasaista meriliikenteen tilannekuvaa puolustus- ja turvallisuusviranomaisille alusliikennepalvelun tarjoajan avustamana; *sekä*

13) huolehtii oman toimintansa varautumisesta normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin, edistää ja valvoo liikennejärjestelmän ja sähköisen viestinnän toimintavarmuutta sekä tukee toimialallaan yhteiskunnan yleistä varautumista normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin.

Liikenne- ja viestintävirasto koordinoi ja valvoo valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnittelun valmistelua ja toimeenpanoa sekä tuottaa ja ylläpitää valtakunnallisen tason strategisia ohjelmia, toimenpidekokonaisuuksia ja tilatietoa liikennejärjestelmän eri toimijoille. Virasto osallistuu liikennejärjestelmäsuunnitteluun ja toimenpiteiden valmisteluun liikenteen palveluiden, markkinoiden toimivuuden, tiedon hyödyntämisen ja automaation edistämisen asiantuntijana. Virasto osallistuu myös alueelliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun *maakuntien liittojen*, kuntien, kaupunkiseutujen ja muiden toimijoiden kanssa.

Lisäksi virasto:

1) antaa toimialaansa koskevia teknisiä määräyksiä erikseen säädetyn toimivaltansa puitteissa;

2) osallistuu toimialansa kansainväliseen yhteistyöhön; *ja*

3) tekee valtuuksiensa puitteissa kansainvälisiä teknisluonteisia sopimuksia, jotka eivät koske lainsäädännön alaa.

Viraston on huolehdittava myös niistä muista toimialansa viranomais tehtävistä, jotka sille erikseen säädetään.

Ehdotus

10) hoitaa postitoiminnan valvontatehtäviä ja verkkotunnusten rekisteri- ja valvontatehtäviä;

11) hoitaa valtiontuki- ja valtionavustustehtäviä sekä liikenteen verotustehtäviä;

12) vastaa meriliikenteen ohjauksen toimivaltaisen viranomaisen tehtävistä sekä tuottaa ajantasaista meriliikenteen tilannekuvaa puolustus- ja turvallisuusviranomaisille alusliikennepalvelun tarjoajan avustamana;

13) huolehtii oman toimintansa varautumisesta normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin, edistää ja valvoo liikennejärjestelmän ja sähköisen viestinnän toimintavarmuutta sekä tukee toimialallaan yhteiskunnan yleistä varautumista normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin.

Liikenne- ja viestintävirasto koordinoi ja valvoo valtakunnallisen *liikennejärjestelmäsuunnitelman* valmistelua ja toimeenpanoa sekä tuottaa ja ylläpitää valtakunnallisen tason strategisia ohjelmia, toimenpidekokonaisuuksia ja tilatietoa liikennejärjestelmäsuunnitteluun ja toimenpiteiden valmisteluun liikenteen palveluiden, markkinoiden toimivuuden, tiedon hyödyntämisen ja automaation edistämisen asiantuntijana. Virasto osallistuu myös alueelliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun *maakuntien*, kuntien, kaupunkiseutujen ja muiden toimijoiden kanssa.

Lisäksi virasto:

1) antaa toimialaansa koskevia teknisiä määräyksiä erikseen säädetyn toimivaltansa puitteissa;

2) osallistuu toimialansa kansainväliseen yhteistyöhön;

3) tekee valtuuksiensa puitteissa kansainvälisiä teknisluonteisia sopimuksia, jotka eivät koske lainsäädännön alaa.

Viraston on huolehdittava myös niistä muista toimialansa viranomais tehtävistä, jotka sille erikseen säädetään.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

HE 289/2018 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4.

Laki**liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) 2, 3, 6, 8 ja 11 §, 14 §:n suomenkielinen sanamuoto, 15, 15 b–15 h, 16, 17, 19 ja 22 §, 23 §:n suomenkielinen sanamuoto, 24 §, 25 §:n suomenkielinen sanamuoto, 27, 27 a, 27 b, 30–32 ja 34–38 §, 39 §:n suomenkielinen sanamuoto, 40, 42, 42 a, 42 b, 43, 44, 45, 48, 49, 51, 52, 52 b, 54, 56, 56 a, 57, 62 ja 69 §, 73 §:n suomenkielinen sanamuoto, 74, 75, 79–81 ja 83 §, 84 §:n suomenkielinen sanamuoto, 85, 88, 90, 91, 93, 95, 95 a, 99 b, 100, 100 b, 101, 101 a, 102–105, 107, 108 ja 108 a §,

sellaisina kuin niistä ovat 2, 8, 15 b–15 h, 16, 17, 19, 22, 24, 30, 34–38 §, 39 §:n suomenkielinen sanamuoto, 40, 43, 44, 45, 48, 49, 51, 52, 54, 56, 56 a, 57, 62, 69, 74, 75, 79–81, 83, 85, 88, 90, 91, 93, 95 a, 99 b, 100 b, 101, 101 a, 102, 104, 105, 107 ja 108 § laissa 572/2018, 3, 11, 15 d, 27, 27 a, 27 b, 30–32, 42, 42 a, 42 b, 52 b, 100, 103 ja 108 a § laissa 980/2018, 6 § laissa 980/2018 ja (/), 23 ja 84 § laissa 566/2016 ja 73 § osaksi laissa 566/2016, sekä

lisätään lakiin uusi 1 b luku ja siirretään muutetut 15 f–15 h § siihen sekä lisätään lakiin uusi 15 o–15 q ja 99 c § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset

Yleiset säännökset

2 §

2 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään kaikki liikennemuodot ja kulkevat kattavasta valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnittelusta.

Tässä laissa säädetään kaikki liikennemuodot ja kulkevat kattavasta valtakunnallisesta ja maakuntien liikennejärjestelmäsuunnittelusta ja -suunnitelmista.

Tässä laissa säädetään myös maanteistä ja niiden palvelutasosta ja tienpidosta sekä valtiolle ja muille viranomaisille kuuluvista oikeuksista ja velvollisuuksista *samoin kuin* kiinteistön omistajien ja muiden asianosaisten oikeusasemasta.

Tässä laissa säädetään myös maanteistä ja niiden palvelutasosta sekä tienpidosta ja siihen liittyvien tehtävien järjestämisestä, sopimuksista, ohjauksesta ja muista järjestelyistä *samoin kuin* valtiolle, maakunnille ja muille viranomaisille kuuluvista oikeuksista ja velvollisuuksista ja kiinteistön omistajien ja muiden asianosaisten oikeusasemasta.

3 §

3 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

Voimassa oleva laki

1) *liikennejärjestelmällä* kaikki liikenne-
muodot kattavasta henkilö- ja tavaraliiken-
teestä, niitä palvelevista liikenneverkoista,
viestintäyhteyksistä ja tiedosta sekä liikenteen
palveluista annetussa laissa (320/2017)
tarkoitetuista palveluista, liikennevälineistä
ja liikennettä ohjaavista järjestelmistä muodostuvaa kokonaisuutta;

2) *tienpidolla* maantien suunnittelua, rakentamista,
kunnossapitoa ja liikenteen hallintaa sekä näihin tehtäviin liittyvän tiedon tuottamista ja ylläpitoa;

3) *rakentamisella* uuden tien tekemistä ja tien parantamista;

4) *kunnossapidolla* tien hoitoa ja korjausta;

5) *tienpitäjällä* Väylävirastoa.

(Uusi 6–8 kohta)

Ehdotus

1) *liikennejärjestelmällä* kaikki liikenne-
muodot kattavasta henkilö- ja tavaraliiken-
teestä, niitä palvelevista liikenneverkoista,
viestintäyhteyksistä ja tiedosta sekä liikenteen
palveluista annetussa laissa (320/2017)
tarkoitetuista palveluista, liikennevälineistä
ja liikennettä ohjaavista järjestelmistä muodostuvaa kokonaisuutta;

2) *tienpidolla* maantien suunnittelua, rakentamista,
kunnossapitoa ja liikenteen hallintaa sekä näihin tehtäviin liittyvän tiedon tuottamista ja ylläpitoa;

3) *rakentamisella* uuden tien tekemistä ja tien parantamista;

4) *kunnossapidolla* tien hoitoa ja korjausta;

5) *tienpitäjällä* Väylävirastoa;

6) *tiempitoalueella maakuntien välisellä yhteistyösopimuksella muodostettavaa aluetta, jolla hoidetaan alueen maakuntien vastuulla olevat tienpidon tehtävät yhteistyösopimuksen mukaisesti;*

7) *tienpidon sopimuksella tienpitäjän ja maakuntien välillä tienpidon järjestämiseksi laadittavaa sopimusta;*

8) *yksityistiellä yksityistielaisissa (560/2018) tarkoitettua yksityistietä sekä sellaista yksityistiehen verrattavaa tietä tai liittymää, johon yksityistielakia ei sovelleta.*

6 §

Maantielautat

Maantiehen *kuuluu* myös lautta väylineen ja *laituri*. Lautta voi olla ohjausköyden tai sitä korvaavan Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymän muun laitteiston ohjaama lautta (*lossi*) taikka vapaasti ohjailtava lautta (*lautta-alus*). Lautta-alukseen sovelletaan, mitä aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisuudesta käytöstä annetun lain (1686/2009) 2 §:ssä tarkoitetuista ro-ro-matkustaja-aluksesta säädetään ja määrätään.

Lautoista on voimassa, mitä niistä erikseen säädetään ja määrätään. Lauttaliikenteen palvelujen tuottaja vastaa siitä, että lossin kuljettaja on 18 vuotta täyttänyt ja tehtävään kykenevä. Lisäksi lauttaliikenteen palvelujen tuottaja vastaa siitä, että lossin kuljettaja on pe-

6 §

Maantielautat

Maantiehen *kuuluvat* myös lautta väylineen ja *laitureineen*. Lautta voi olla ohjausköyden tai sitä korvaavan Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymän muun laitteiston ohjaama lautta (*lossi*) taikka vapaasti ohjailtava lautta (*lautta-alus*). Lautta-alukseen sovelletaan, mitä aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisuudesta käytöstä annetun lain (1686/2009) 2 §:ssä tarkoitetuista ro-ro-matkustaja-aluksesta säädetään ja määrätään.

Lautoista on voimassa, mitä niistä erikseen säädetään ja määrätään. Lauttaliikenteen palvelujen tuottaja vastaa siitä, että lossin kuljettaja on 18 vuotta täyttänyt ja tehtävään kykenevä. Lisäksi lauttaliikenteen palvelujen tuottaja vastaa siitä, että lossin kuljettaja on pe-

Voimassa oleva laki

rehtynyt lossin koneistoon, rakenteeseen ja käyttöön sekä kansainvälisistä säännöistä yhteen törmäämisen ehkäisemiseksi merellä vuonna 1972 tehdyssä yleissopimuksessa (SopS 30/1977) annettuihin sääntöihin ja vesiliikennelain (/) 2 luvun säännöksiin lukuun ottamatta kanavia ja avattavia siltoja koskevia säännöksiä ja tuntee 4 momentin nojalla annettujen säännösten sisällön. Lossin kuljettajalla on oltava riittävä terveys lossin kuljettamiseksi. Hänellä on myös oltava riittävä kielitaito, jotta hän voi antaa hätätilanneohjeet matkustajille. Lossi on miehitettävä siten, ettei lossia, sen henkilökuntaa, matkustajia, lastia, muuta omaisuutta tai ympäristöä saateta vaaralle alttiiksi. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää tarvittaessa lossin miehityksestä.* Lossi on peruskatsastettava ennen sen asettamista liikenteeseen suomalaisena aluksena. Lossille on peruskatsastuksen lisäksi tehtävä tarvittaessa uusintakatsastus, vuosikatsastus, välikatsastus ja määräaikainen katsastus. Muilta osin lossin katsastuksessa noudatetaan, mitä aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lain (1686/2009) 6 luvussa säädetään. Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä lossien katsastuksesta.

Lautat liikennöivät pääsääntöisesti ilman aikataulua. Liikenteellisistä syistä voi *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* päättää, että lauttaa liikennöidään aikataulun mukaan. *Päätöksen tulee samalla sisältää* aikataulun määräämisen perusteet. Ennen asian ratkaisemista on *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* varattava niille, joita lauttaliikenne välittömästi koskee, mahdollisuus lausua mielipiteensä asiassa sekä hankittava asianomaisen kunnan ja tarvittaessa muunkin viranomaisen lausunto. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tulee kuuluttaa päätöksestä, ja aikataulu on asetettava nähtäville lauttapaikan välittömään läheisyyteen.*

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella säädetään tarkemmin lauttojen valvonnasta, kulkujärjestyksestä lautalle, etuoikeutuista kuljetuksista ja muusta tieliikenteestä, lossin kuljettamisesta ohjausköydestä irrotettuna, lauttaväylän ja yleisen kulkuväylän risteyttämisen aiheuttamista toimenpiteistä, lossin

Ehdotus

rehtynyt lossin koneistoon, rakenteeseen ja käyttöön sekä kansainvälisistä säännöistä yhteen törmäämisen ehkäisemiseksi merellä vuonna 1972 tehdyssä yleissopimuksessa (SopS 30/1977) annettuihin sääntöihin ja vesiliikennelain (/) 2 luvun säännöksiin lukuun ottamatta kanavia ja avattavia siltoja koskevia säännöksiä ja tuntee 4 momentin nojalla annettujen säännösten sisällön. Lossin kuljettajalla on oltava riittävä terveys lossin kuljettamiseksi. Lossi on miehitettävä siten, ettei lossia, sen henkilökuntaa, matkustajia, lastia, muuta omaisuutta tai ympäristöä saateta vaaralle alttiiksi. Lossi on peruskatsastettava ennen sen asettamista liikenteeseen suomalaisena aluksena. Lossille on peruskatsastuksen lisäksi tehtävä tarvittaessa uusintakatsastus, vuosikatsastus, välikatsastus ja määräaikainen katsastus. Muilta osin lossin katsastuksessa noudatetaan, mitä aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lain (1686/2009) 6 luvussa säädetään. Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä lossien katsastuksesta. *Tienpitäjä päättää lossin miehityksestä.*

Lautat liikennöivät pääsääntöisesti ilman aikataulua. Liikenteellisistä syistä *tai maakunnan, kunnan, muun viranomaisen tai muun toimijan hakemuksesta* voi *tienpitäjä* päättää, että lauttaa liikennöidään aikataulun mukaan. *Päätökseen on samalla sisällytettävä* aikataulun määräämisen perusteet. Ennen asian ratkaisemista on *tienpitäjän* varattava niille, joita lauttaliikenne välittömästi koskee, mahdollisuus lausua mielipiteensä asiassa sekä hankittava asianomaisen kunnan ja tarvittaessa muunkin viranomaisen lausunto. *Tienpitäjän on kuulutettava päätöksestä, ja aikataulu on asetettava nähtäville lauttapaikan välittömään läheisyyteen.*

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella säädetään tarkemmin lauttojen valvonnasta, kulkujärjestyksestä lautalle, etuoikeutuista kuljetuksista ja muusta tieliikenteestä, lossin kuljettamisesta ohjausköydestä irrotettuna, lauttaväylän ja yleisen kulkuväylän ris-

Voimassa oleva laki

kuljettajalta vaadittavasta lääkärintodistuksesta ja lauttalaiturin varusteista.

8 §

Maantiehen kuuluvat palvelualueet

Edellä 5 §:n 1 momentissa tarkoitetuille pysäköintialueille saadaan sijoittaa laitteita, rakennelmia ja rakennuksia kioskimyymälää varten sekä levähdysalueille myös kahvilaa, ravintolaa, polttoaineenjakehua, moottoriajoneuvojen huoltoa ja muuta tienkäyttäjien palvelua varten. Sen lisäksi, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) säädetään, *vaaditaan* laitteiden, rakennelmien ja rakennusten sijoittamiseen *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* suostumus.

Maantiehen kuuluvilla palvelualueilla tulevien laitteiden, rakennelmien ja rakennusten sijoittamiseksi on *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* tehtävä tarvittaessa sopimus alueen käyttämisestä, rakentamisesta, tiedon tuottamisesta, liiketoiminnan harjoittamisesta ja valtiolle mahdollisesti tulevasta korvauksesta. Sopimuksen tekemiseksi on *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* pyydettyä tarjouksia luotettavilta, vakavaraisilta ja ammattitaitoisilta yrittäjiltä. Sopimus on tehtävä sen yrittäjän kanssa, joka asetetussa määräajassa on antanut liikenteen ja matkailun vaatimukset sekä alueen käyttötarkoituksen edellyttämä palvelutaso huomioon ottaen kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen. Sopimusta ei saa siirtää toiselle ilman *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* suostumusta.

11 §

Tienpidosta vastaavat viranomaiset

Väylävirasto vastaa maantieverkon omistajan tehtävistä ja *muista tienpidon tehtävistä* siten kuin tässä laissa erikseen säädetään. *Väylävirasto myös ohjaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia tienpidon tehtävien hoitamisessa.*

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset

Ehdotus

teämisen aiheuttamista toimenpiteistä, lossin kuljettajalta vaadittavasta lääkärintodistuksesta ja lauttalaiturin varusteista.

8 §

Maantiehen kuuluvat palvelualueet

Edellä 5 §:n 1 momentissa tarkoitetuille pysäköintialueille saadaan sijoittaa laitteita, rakennelmia ja rakennuksia kioskimyymälää varten sekä levähdysalueille myös kahvilaa, ravintolaa, polttoaineenjakehua, moottoriajoneuvojen huoltoa ja muuta tienkäyttäjien palvelua varten. Sen lisäksi, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) säädetään, laitteiden, rakennelmien ja rakennusten sijoittamiseen *on oltava tienpitäjän* suostumus.

Maantiehen kuuluvilla palvelualueilla tulevien laitteiden, rakennelmien ja rakennusten sijoittamiseksi on *tienpitäjän* tehtävä tarvittaessa sopimus alueen käyttämisestä, rakentamisesta, tiedon tuottamisesta, liiketoiminnan harjoittamisesta ja valtiolle mahdollisesti tulevasta korvauksesta. Sopimuksen tekemiseksi on *tienpitäjän* pyydettyä tarjouksia luotettavilta, vakavaraisilta ja ammattitaitoisilta yrittäjiltä. Sopimus on tehtävä sen yrittäjän kanssa, joka asetetussa määräajassa on antanut liikenteen ja matkailun vaatimukset sekä alueen käyttötarkoituksen edellyttämä palvelutaso huomioon ottaen kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen. Sopimusta ei saa siirtää toiselle ilman *tienpitäjän* suostumusta.

11 §

Tienpidosta vastaavat viranomaiset

Väylävirasto vastaa maantieverkon omistajan tehtävistä sekä *tienpidon valtakunnallisista tehtävistä* siten kuin tässä laissa erikseen säädetään..

Voimassa oleva laki

vastaavat alueensa tienpidon tehtävien hoitamisesta *Väyläviraston ohjauksen* mukaisesti. Väylävirasto vastaa kuitenkin merkittävien hankkeiden rakentamisesta.

Väylävirasto on tieinfrastruktuurin turvallisuuden hallinnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/96/EY 2 artiklassa tarkoitettu toimivaltainen organisaatio. Liikenne- ja viestintävirasto on Euroopan laajuisen tieverkon tunnelien turvallisuutta koskevista vähimmäisvaatimuksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/54/EY 4 artiklassa tarkoitettu hallintoviranomainen.

14 §

Yksityisen tien muuttaminen maantiekksi ja asemakaava-alueiden maantiet

Yksityinen tie muutetaan maantiekksi 13 §:n 1 momentin mukaisten uuden maantien tekemisen edellytysten sitä vaatiessa. Maankäyttö- ja rakennuslain 83 §:n 4 momentissa säädetään, millaisia maanteitä varten voidaan asemakaava-alueella osoittaa liikennealue.

Yksityisen tien tai kadun muuttuessa maantiekksi syntyy tienpitäjälle 57 §:n 2 momentin tai 58 §:n 3 momentin mukainen oikeus yksityisen tien alueeseen tai katualueeseen.

15 §

Kiinteistöt ja yksityiset tiet

Mitä tässä laissa ja sen nojalla säädetään kiinteistöstä, sovelletaan myös määräälaan ja kiinteistöjen yhteiseen alueeseen.

Yksityisellä tiellä tarkoitetaan tässä laissa myös sellaista yksityiseen tiehen verrattavaa tietä tai liittymää, johon yksityisistä teistä annettua lakia (358/1962) ei sovelleta.

1 a luku

Liikennejärjestelmäsuunnittelu

15 b §

Ehdotus

Maakunnat vastaavat alueensa tienpidon tehtävien hoitamisesta *tienpidon sopimuksen* mukaisesti *enintään yhdeksällä tienpitoalueella*. Väylävirasto vastaa kuitenkin merkittävien hankkeiden rakentamisesta.

Väylävirasto on tieinfrastruktuurin turvallisuuden hallinnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/96/EY 2 artiklassa tarkoitettu toimivaltainen organisaatio. Liikenne- ja viestintävirasto on Euroopan laajuisen tieverkon tunnelien turvallisuutta koskevista vähimmäisvaatimuksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/54/EY 4 artiklassa tarkoitettu hallintoviranomainen.

14 §

Yksityistien muuttaminen maantiekksi ja asemakaava-alueiden maantiet

Yksityistie muutetaan maantiekksi 13 §:n 1 momentin mukaisten uuden maantien tekemisen edellytysten sitä vaatiessa. Maankäyttö- ja rakennuslain 83 §:n 4 momentissa säädetään, millaisia maanteitä varten voidaan asemakaava-alueella osoittaa liikennealue.

Yksityistien tai kadun muuttuessa maantiekksi syntyy tienpitäjälle 57 §:n 2 momentin tai 58 §:n 3 momentin mukainen oikeus yksityisten alueeseen tai katualueeseen.

15 §

Kiinteistöt

Mitä tässä laissa ja sen nojalla säädetään kiinteistöstä, sovelletaan myös määräälaan ja kiinteistöjen yhteiseen alueeseen.

(2 mom. kumottaisiin)

1 a luku

Liikennejärjestelmäsuunnittelu

15 b §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma**Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma*

Liikenne- ja viestintäministeriö vastaa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelusta, ja sen hyväksyy valtioneuvosto.

Valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa esitetään liikennejärjestelmän nykytilaa ja tulevaa toimintaympäristöä koskeva arvio, liikennejärjestelmää koskevat tavoitteet sekä toimenpide-ehdotukset tavoitteiden saavuttamiseksi.

Valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan on sisällytettävä 12 vuodeksi laadittava ohjelma, joka sisältää valtion ja kuntien toimenpiteitä. *Ohjelman tulee lisäksi sisältää* liikennejärjestelmää koskeva valtion rahoitusohjelma. Ohjelma voidaan tarkistaa tarvittaessa.

Valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan on sisällytettävä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) mukainen ympäristövaikutusten arviointi.

Kunkin hallituskauden alussa liikennejärjestelmäsuunnitelma tarkistetaan ja sovitaan yhteen julkisen talouden suunnitelman kanssa sekä tarvittaessa tarkistetaan julkisen talouden suunnitelman muuttuessa. Liikenne- ja viestintäministeriön on varmistettava valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman yhteensovittaminen muihin valtakunnallisiin suunnitelmiin.

15 c §

Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelu

Alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain (7/2014) 17 §:n 1 momentin 6 kohdassa säädetään maakunnan liiton tehtävästä koskien maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelua.

Liikenne- ja viestintäministeriö vastaa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelusta. *Suunnitelman* hyväksyy valtioneuvosto.

Valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa esitetään liikennejärjestelmän nykytilaa ja tulevaa toimintaympäristöä koskeva arvio, liikennejärjestelmää koskevat tavoitteet sekä toimenpide-ehdotukset tavoitteiden saavuttamiseksi.

Valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan on sisällytettävä 12 vuodeksi laadittava ohjelma, joka sisältää valtion, *maakuntien* ja kuntien toimenpiteitä. *Ohjelmaan on lisäksi sisällytettävä* liikennejärjestelmää koskeva valtion rahoitusohjelma. Ohjelma voidaan tarkistaa tarvittaessa.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan on sisällytettävä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) mukainen ympäristövaikutusten arviointi.

Kunkin hallituskauden alussa liikennejärjestelmäsuunnitelma tarkistetaan ja sovitaan yhteen julkisen talouden suunnitelman kanssa sekä tarvittaessa tarkistetaan julkisen talouden suunnitelman muuttuessa. Liikenne- ja viestintäministeriön on varmistettava valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman yhteensovittaminen muihin valtakunnallisiin suunnitelmiin.

15 c §

Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma

Maakunnan on valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja siinä esitettyjen toimien täytäntöönpanon edistämiseksi laadittava alueelleen monivuotinen maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa voidaan esittää myös maakunnan oloista johtuvia maakunnallisia tavoitteita ja toimia liikkumisen ja

Voimassa oleva laki

(Uusi 2 mom.)

(Uusi 3 mom.)

(Uusi 4 mom.)

15 d §

Menettely suunnitelmia valmisteltaessa

Liikenne- ja viestintäministeriön on valmistettava valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma yhteistyössä suunnitelman kannalta keskeisten ministeriöiden, viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa. Suunnitelmaluonnoksesta on pyydettävä lausunto niiltä ministeriöiltä, viranomaisilta, maakuntien liitoilta ja muilta toimijoilta, joiden toimialaan tai tehtäviin suunnitelma olennaisesti liittyy.

Ehdotus

liikennejärjestelmän toimivuuden, turvallisuuden ja kestävyuden edistämiseksi ja kehittämiseksi.

Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmassa esitetään maakunnan alueen liikennejärjestelmän suunnitelman laatimisajankohdan tilaa ja tulevaa toimintaympäristöä koskeva arvio sekä tavoitteet ja toimenpideehdotukset tavoitteiden saavuttamiseksi. Suunnitelmassa on esitettävä arvio suunnitelman toteutettavuudesta käytössä olevien taloudellisten resurssien puitteissa, toteutusajataulusta ja suunnitelman muista vaikutuksista. Maakunnan on arvioitava liikennejärjestelmäsuunnitelmansa toteutumista ja vaikuttavuutta vähintään kerran valtuustokaudessa sekä tarvittaessa tarkistettava suunnitelma.

Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma on yhteensovitettava maakunnan muun suunnittelun, maakuntakaavan ja sen alueeseen rajoittuvien muiden maakuntien liikennejärjestelmäsuunnitelmien kanssa. Maakunta voi laatia liikennejärjestelmäsuunnitelman myös yhdessä yhden tai useamman muun maakunnan kanssa. Suunnitelmassa on myös kiinnitettävä huomiota maakunnan alueella olevien kuntien ja kaupunkiseutujen liikennejärjestelmää koskevaan suunnitteluun. Suunnitelma voidaan laatia osana muuta maakunnan strategista suunnittelua.

Maakunnan alueella toimivien viranomaisten on toiminnassaan kiinnitettävä huomiota maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmaan.

15 d §

Menettely suunnitelmia valmisteltaessa

Liikenne- ja viestintäministeriön on valmistettava valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma yhteistyössä kaikkien maakuntien sekä suunnitelman kannalta keskeisten ministeriöiden, viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa. Suunnitelmaluonnoksesta on pyydettävä lausunto niiltä ministeriöiltä, viranomaisilta ja muilta toimijoilta, joiden toimialaan tai tehtäviin suunnitelma olennaisesti liittyy.

Voimassa oleva laki

(Uusi 2 mom.)

Liikenne- ja viestintäviraston ja Väyläviraston on osallistuttava *valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun* siten kuin laissa erikseen säädetään. Liikenne- ja viestintävirasto osallistuu liikennejärjestelmäsuunnitteluun ja toimenpiteiden suunnitteluun liikenteen palveluiden, markkinoiden toimivuuden, tiedon hyödyntämisen ja automaation edistämisen asiantuntijana. Väylävirasto osallistuu liikennejärjestelmäsuunnitteluun ja liikenneverkkojen toimenpiteiden valmisteluun sekä maankäytön yhteistyöhön väylänpidon asiantuntijana ja väyläomaisuuden haltijana.

Suunnitelman valmistelusta vastaavan on varattava muillekin kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuille tahoille mahdollisuus tutustua mainituissa lainkohdissa tarkoitettuihin suunnitelmaluonnoksiin sekä esittää niistä mielipiteensä. Mahdollisuus varataan julkaisemalla kuulutus 108 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Vastaavalla tavalla on julkaistava kuulutus hyväksytystä suunnitelmasta perusteluineen sekä siitä, miten lausunnot ja mielipitteet on otettu huomioon.

15 e §

Asetuksenantovaltuus

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtakunnallisen lii-

Ehdotus

Maakunnan on valmistettava maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelma yhteistyössä valtion liikennehallinnon, alueen kuntien, muiden maakuntien, viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa, joiden toimialaan liikennejärjestelmäsuunnitelma voi olennaisesti liittyä. Maakunnan on pyydettävä suunnitelmaluonnoksesta lausunto alueen kunnilta ja niiltä ministeriöiltä, viranomaisilta, muilta maakunnilta ja muilta tahoilta, joiden toimialaan tai tehtäviin suunnitelma olennaisesti liittyy.

Liikenne- ja viestintäviraston ja Väyläviraston on osallistuttava *valtakunnallisen ja maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimiseen* siten kuin laissa erikseen säädetään. Liikenne- ja viestintävirasto osallistuu liikennejärjestelmäsuunnitteluun ja toimenpiteiden suunnitteluun liikenteen palveluiden, markkinoiden toimivuuden, tiedon hyödyntämisen ja automaation edistämisen asiantuntijana. Väylävirasto osallistuu liikennejärjestelmäsuunnitteluun ja liikenneverkkojen toimenpiteiden valmisteluun sekä maankäytön yhteistyöhön väylänpidon asiantuntijana ja väyläomaisuuden haltijana. *Liikenne- ja viestintävirasto ja Väylävirasto osallistuvat myös kuntien ja kaupunkiseutujen liikennejärjestelmiä koskevaan suunnitteluun.*

Suunnitelman valmistelusta vastaavan on varattava muillekin kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuille tahoille mahdollisuus tutustua mainituissa lainkohdissa tarkoitettuihin suunnitelmaluonnoksiin sekä esittää niistä mielipiteensä. Mahdollisuus varataan julkaisemalla kuulutus 108 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Vastaavalla tavalla on julkaistava kuulutus hyväksytystä suunnitelmasta perusteluineen sekä siitä, miten lausunnot ja mielipitteet on otettu huomioon.

15 e §

Asetuksenantovaltuus

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtakunnallisen lii-

Voimassa oleva laki

kennejärjestelmäs suunnitelman laadintame-
nettelyistä ja seurannasta.

(Uusi luku)

(Uusi pykälä)

Ehdotus

kennejärjestelmäs suunnitelman ja maakunnan
liikennejärjestelmäs suunnitelman laadintame-
nettelyistä ja seurannasta.

1 b luku

Tienpidon järjestäminen

15 f §

Tienpitoalueet

Maakuntien on sovittava niille tämän lain mukaan kuuluvien tienpidon tehtävien hoitamisesta yhteistoiminnassa enintään yhdeksällä tienpitoalueella maakuntalain (/) 8 luvussa säädetyllä tavalla. Yhteistyösopimuksessa on sovittava tienpidon tehtävien järjestämisestä sekä tienpitoalueen maakuntien toimivallan ja vastuiden jakautumisesta.

Yhteistyösopimuksella on varmistettava:

1) kustannustehokas, yhtenäinen, asiantunteva ja pitkäjänteinen tienpito;

2) tämän lain mukaisen palvelutason toteutuminen ja työssäkäyntialueiden asiakastarpeiden huomioon ottaminen; sekä

3) maantieteellisesti, kooltaan ja muutoinkin tarkoituksenmukaisten tienpitoalueiden muodostuminen.

Jos maakunta kykenee yksin järjestämään tienpitotehtävät 2 momentin vaatimukset täyttävällä tavalla, se voi muodostaa tienpitoalueen yksin edellyttäen, että tienpitoalueiden yhteismäärä ei ylitä yhdeksää.

(Uusi pykälä)

15 g §

Tienpitoalueista sopiminen

Tienpitoaluetta koskeva yhteistyösopimus on laadittava toistaiseksi voimassa olevana. Yhteistyösopimus tulee voimaan sen laatimista seuraavan kalenterivuoden alusta.

Maakunnat valmistelevat ja hyväksyvät yhteistyösopimuksen ja toimittavat ensimmäisen hyväksytyyn sopimuksen tiedoksi liikenne- ja viestintäministeriölle ja Väylävirastolle viimeistään 29 päivänä helmikuuta 2020. Sen jälkeen laadittavat uudet tai muutetut yhteistyösopimukset on toimitettava tiedoksi liiken-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ne- ja viestintäministeriölle ja Väylävirastolle viimeistään 30 päivänä elokuuta kyseisten sopimusten tai niiden muutosten voimaantuloa edeltävänä vuonna.

Maakuntien on varattava liikenne- ja viestintäministeriölle ja tienpitäjälle tilaisuus lausua yhteistyösopimuksesta viimeistään kahdeksan viikkoa ennen sen hyväksymistä. Jos liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että yhteistyösopimus ei täytä 15 f §:n 2 momentissa säädettyjä vaatimuksia, ministeriön ja maakuntien on neuvoteltava asiasta.

(Uusi pykälä)

15 h §

Maakuntien yhteistyösopimuksen korvaaminen valtioneuvoston päätöksellä

Jos maakunnat eivät pääse 15 f §:ssä tarkoitettuun sopimukseen tai 15 g §:n 3 momentissa tarkoitetuissa neuvotteluissa ei päästä yhteisymmärrykseen, valtioneuvosto tekee liikenne- ja viestintäministeriön esittelystä päätöksen tienpidon tehtävien hoitamisesta maakuntien yhteistoiminnassa.

Valtioneuvosto voi määrätä:

- 1) tienpitoalueista;
- 2) tehtävien hoitamisesta maakuntalain 48 §:ssä tarkoitetun yhteisen toimielimen avulla;
- 3) maakunnasta, joka toimii maakuntalain 48 §:n 1 momentissa tarkoitettuna vastuumaakuntana sekä mainitun lain 49 §:n 1–3 kohdassa tarkoitetuista yhteistä toimielintä koskevista seikoista;
- 4) muista yhteistoiminnan järjestämistä koskevista seikoista, jotka ovat tarpeen 15 f §:n 2 momentissa tarkoitettujen vaatimusten täyttämiseksi.

Valtioneuvoston on samalla määrättävä menettelystä, jolla sen päätös voidaan korvata 15 f §:n mukaisella maakuntien yhteistyösopimuksella. Valtioneuvoston päätös on voimassa sen kalenterivuoden loppuun, jonka aikana maakunnat pääsevät yhteistyösopimukseen.

Valtioneuvoston tässä pykälässä tarkoitettu päätös valmistellaan liikenne- ja viestintäministeriössä. Ministeriön on valmistelussa kuultava niitä maakuntia, joita päätös kos-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kee, sekä muita ministeriöitä ja viranomaisia.

(Uusi pykälä)

15 i §

Tienpitoalueita koskevat muutokset

Tienpitoaluetta koskevaa yhteistyösopimusta voidaan muuttaa tai se voidaan irtisanoa uuden sopimuksen laatimiseksi enintään kerran maakunnan valtuustokaudessa, jos toimintaympäristössä on tapahtunut tienpitoalueen toimintaan vaikuttava olennainen muutos tai jos muutoksella tai irtisanomisella ja uuden sopimuksen laatimisella voidaan parantaa 15 f §:n 2 momentissa tarkoitettujen vaatimusten toteutumista.

Yhteistyösopimuksen muuttamiseen ja uuden yhteistyösopimuksen laatimiseen sovelletaan, mitä 15 g ja 15 h §:ssä säädetään yhteistyösopimuksesta ja sen korvaamisesta valtioneuvoston päätöksellä.

(Uusi pykälä)

15 j §

Tienpidon rahoitus

Maakuntien tienpidon rahoitus eritellään maakunnittain tieverkon ja liikenteen ominaisuuksiin sekä muihin olosuhteisiin perustuen niin, että varmistetaan maantieverkon ja sen kunnon yhtenäisyys sekä 13, 13 a ja 33 §:ssä säädettyjen vaatimusten toteutuminen. Väylävirasto kohdentaa rahoituksen jokaiselle maakunnalle ja tekee rahoitusvaraukset tienpitoalueen maakuntien käyttöön tienpidon sopimuksen perusteella.

Väylävirasto varaa osan perusväylänpidon tienpidon talousarviomäärärahasta kohdistettavaksi tienpidon valtakunnallisiin tehtäviin, teemaohjelmiin ja äkillisiin tai ennakkoimattomiin korjaustarpeisiin.

(Uusi pykälä)

15 k §

Tienpidon ja liikenteen suunnitelma

Jokaiselle maakunnalle on laadittava val-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tuustokausittain vuosittain tarkistettava tienpidon ja liikenteen suunnitelma, jossa käsitellään asiakastarpeita, teiden kunnossapitoa, alueellisia investointeja ja niiden rahoitusta, suunnitelman vaikutuksia sekä muita maakunnan tienpitoon liittyviä kysymyksiä. Suunnitelmaan voidaan sisällyttää myös muita maakunnan vastuulla olevia liikennetehtäviä koskevia asioita.

Tienpidon ja liikenteen suunnitelman valmistelee maakunta tai se valmistellaan tienpitoalueella maakuntien välisen yhteistyösopimuksen mukaisesti. Alueen kunnille on varattava mahdollisuus antaa lausunto suunnitelmaluonnoksesta. Suunnitelman hyväksymisestä päättää se maakunta, jota suunnitelma koskee.

(Uusi pykälä)

151 §

Tienpidon sopimus

Tienpitäjä ja tienpitoalueen maakunnat valmistelevat tienpitotehtävistä nelivuotisen tienpidon sopimuksen, joka tarkistetaan vuosittain.

Tienpidon sopimuksessa on sovittava tämän lain mukaan tienpitoalueen maakunnille kuuluvien tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta rahoituksesta ja sen suuntaamisesta, maanteiden kuulumisesta kunnossapitoluokkiin, tienpitoa koskevista tavoitteista ja toimintatavoista, varautumiseen liittyvistä toimenpiteistä, tienpidon omavalvonnan järjestämisestä, toimintaa ja taloutta koskevista tavoitteista sekä raportoinnista ja muista tarpeellisista maakunnan tienpitoa koskevista asioista. Sopimuksessa on sovittava tienpitoalueen maakuntien käyttöön tulevista rahoitusvarauksista. Sopimus voi sisältää jokaista tienpitoalueen maakuntaa koskevan erillisen osan.

(Uusi pykälä)

15 m §

Tienpidon sopimusta koskeva menettely

Tienpitoalueen on laadittava tienpidon ja liikenteen suunnitelmat tai suunnitelmaluonnokset ennen tienpitäjän kanssa käytäviä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tienpidon sopimusta koskevia neuvotteluita. Tienpitoalueen maakuntien tienpidon ja liikenteen suunnitelmat toimivat neuvotteluiden lähtökohtina.

Sopimusneuvottelut on käytävä vuosittain syksyllä. Sopimuksessa on sovitava 15 l §:n 2 momentissa tarkoitetuista asioista ensimmäisen vuoden osalta täsmällisesti. Sopimus on tarkistettava neuvotteluissa vuosittain ja tarvittaessa toimintaympäristön muuttuessa.

Neuvotteluissa on oltava läsnä tienpitäjän ja tienpitoalueen edustajat tienpitoalueen maakuntien välisen sopimuksen mukaisesti. Sopimuksen allekirjoittavat tienpitäjän edustaja ja tienpitoalueen maakuntien edustajat.

Jos tienpitäjän ja tienpitoalueen välisissä sopimusneuvotteluissa ei päästä sopimukseen, liikenne- ja viestintäministeriön, tienpitäjän ja tienpitoalueen edustajien on neuvoteltava asiasta.

(Uusi pykälä)

15 n §

Tienpidon sopimuksen korvaaminen valtioneuvoston päätöksellä

Jos tienpitäjä ja tienpitoalueeseen kuuluvat maakunnat eivät pääse 15 l §:ssä tarkoitettuun sopimukseen tai 15 m §:ssä tarkoitettuun neuvotteluissa ei päästä yhteisymmärrykseen, valtioneuvosto tekee liikenne- ja viestintäministeriön esittelystä päätöksen tienpidon sopimuksella 15 l §:n 2 momentissa ratkaistavaksi säädettyistä asioista.

Valtioneuvoston on samalla määrättävä menettelyistä, jolla valtioneuvoston päätös voidaan korvata tienpitäjän ja tienpitoalueeseen kuuluvien maakuntien 15 l §:n mukaisesti tekemällä tienpitoa sopimuksella. Valtioneuvoston päätös on voimassa sen kalenterivuoden loppuun, jonka aikana tienpitäjä ja tienpitoalue pääsevät sopimukseen.

Valtioneuvoston tässä pykälässä tarkoitettu päätös valmistellaan liikenne- ja viestintäministeriössä. Ministeriön on valmistelussa kuultava niitä maakuntia, joita päätös koskee, tienpitäjää sekä muita ministeriöitä ja viranomaisia, joiden toimialaan tienpito voi olennaisesti liittyä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 luku

2 luku

Maantien suunnittelu**Maantien suunnittelu**

15 f §

15 o §

*Maantien suunnittelun tehtävät**Maantien suunnittelun tehtävät*

Maantien suunnitteluun kuuluvat yleissuunnitelma ja tiesuunnitelma sekä näitä koskevat 15 g §:ssä tarkoitettu hankearviointi ja 15 h §:ssä tarkoitettut suunnitteluperusteet.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman laatimisesta.

Tienpitäjä voi kuitenkin ottaa vastattavakseen merkittävää hanketta koskevan yleissuunnitelman tai tiesuunnitelman laatimisen siihen kuuluvine tehtävineen. Se, mitä tässä laissa säädetään *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta* yleissuunnitelman, tiesuunnitelman, hankearvioinnin, suunnitteluperusteiden ja jälkiarvioinnin laatijana, koskee myös tienpitäjää sen vastatessa mainituista tehtävistä.

Yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa laadittaessa *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* toimii yhteistyössä alueen kuntien ja muiden viranomaisten kanssa. Suunnittelun on perustuttava maantien kehittämisen tarpeisiin, valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan ja *alueelliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun*, yleissuunnittelua ja tiesuunnittelua koskeviin suunnitteluperusteisiin sekä alueiden käytön suunnitteluun.

15 g §

Hankearviointi

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on laadittava merkittävää tiehanketta koskevasta yleissuunnitelmasta ja tiesuunnitelmasta hankearviointi. Hankearviointi on laadittava myös merkittävää tiehanketta koskevista tiesuunnitelman vaiheittain toteutettavista ratkaisuista.

Hankearvioinnissa on esitettävä hankkeen lähtökohtien, tavoitteiden ja vaikutusten ku-

Maantien suunnitteluun kuuluvat yleissuunnitelma ja tiesuunnitelma sekä näitä koskevat 15 p §:ssä tarkoitettu hankearviointi ja 15 q §:ssä tarkoitettut suunnitteluperusteet.

Maakunta vastaa yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman laatimisesta *tienpitoaluetta* koskevassa yhteistyösopimuksessa sovitun mukaisesti.

Tienpitäjä voi kuitenkin ottaa vastattavakseen merkittävää hanketta koskevan yleissuunnitelman tai tiesuunnitelman laatimisen siihen kuuluvine tehtävineen. Se, mitä tässä laissa säädetään *maakunnasta* yleissuunnitelman, tiesuunnitelman, hankearvioinnin, suunnitteluperusteiden ja jälkiarvioinnin laatijana, koskee myös tienpitäjää sen vastatessa mainituista tehtävistä.

Yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa laadittaessa *maakunta* toimii yhteistyössä alueen kuntien ja muiden viranomaisten kanssa. Suunnittelun on perustuttava maantien kehittämisen tarpeisiin, valtakunnalliseen ja *maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmaan*, yleissuunnittelua ja tiesuunnittelua koskeviin suunnitteluperusteisiin sekä alueiden käytön suunnitteluun.

15 p §

Hankearviointi

Maakunnan on laadittava merkittävää tiehanketta koskevasta yleissuunnitelmasta ja tiesuunnitelmasta hankearviointi. Hankearviointi on laadittava myös merkittävää tiehanketta koskevista tiesuunnitelman vaiheittain toteutettavista ratkaisuista.

Hankearvioinnissa on esitettävä hankkeen lähtökohtien, tavoitteiden ja vaikutusten ku-

Voimassa oleva laki

vaus, vaikuttavuuden arviointi, kannattavuuslaskelma sekä toteutettavuuden arviointi ja päätelmät. Lisäksi hankearvioinnin osana on esitettävä suunnitelma hankkeen seurannan ja jälkiarvioinnin toteutuksesta ja sisällöstä.

15 h §

Yleissuunnittelua ja tiesuunnittelua koskevat suunnitteluperusteet

Ennen yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman laatimisen aloittamista voidaan laatia suunnitelman kohteena olevan tiehankkeen palvelutasoa, maantien teknisiä ominaisuuksia sekä maantien rakentamisen ja liikenteen haitallisten vaikutusten poistamista tai vähentämistä koskevat yleiset tavoitteet (*suunnitteluperusteet*). Yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa laadittaessa on otettava suunnitteluperusteet huomioon ja edistettävä niiden toteutumista.

Valtatietä, kantatietä tai vilkasliikenteistä seututietä koskevaa yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa koskevien suunnitteluperusteiden laatimisesta päättää tienpitäjä. Muuta maantietä koskevien suunnitteluperusteiden laatimisesta päättää *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus*.

Suunnitteluperusteiden valmistelusta vastaa *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* yhteistyössä tienpitäjän sekä muiden viranomaisten kanssa, joita asia koskee.

Tienpitäjä hyväksyy valtatietä, kantatietä sekä vilkasliikenteistä seututietä koskevat suunnitteluperusteet. Muuta maantietä koskevat suunnitteluperusteet hyväksyy *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus*.

16 §

Tutkimusoikeus

Kun *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* on päättänyt aloittaa yleissuunnitelman tai tiesuunnitelman laatimisen, on kiinteistöllä sallittava tutkimustöiden suorittaminen. Tässä tarkoituksessa saadaan kiinteistöllä suorittaa mittaus, maastoon merkitseminen,

Ehdotus

vaus, vaikuttavuuden arviointi, kannattavuuslaskelma sekä toteutettavuuden arviointi ja päätelmät. Lisäksi hankearvioinnin osana on esitettävä suunnitelma hankkeen seurannan ja jälkiarvioinnin toteutuksesta ja sisällöstä.

15 q §

Yleissuunnittelua ja tiesuunnittelua koskevat suunnitteluperusteet

Ennen yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman laatimisen aloittamista voidaan laatia suunnitelman kohteena olevan tiehankkeen palvelutasoa, maantien teknisiä ominaisuuksia sekä maantien rakentamisen ja liikenteen haitallisten vaikutusten poistamista tai vähentämistä koskevat yleiset tavoitteet (*suunnitteluperusteet*). Yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa laadittaessa on otettava suunnitteluperusteet huomioon ja edistettävä niiden toteutumista.

Valtatietä, kantatietä tai vilkasliikenteistä seututietä koskevaa yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa koskevien suunnitteluperusteiden laatimisesta päättää tienpitäjä. Muuta maantietä koskevien suunnitteluperusteiden laatimisesta päättää *maakunta*.

Suunnitteluperusteiden valmistelusta vastaa *maakunta* yhteistyössä tienpitäjän sekä muiden viranomaisten kanssa, joita asia koskee.

Tienpitäjä hyväksyy valtatietä, kantatietä sekä vilkasliikenteistä seututietä koskevat suunnitteluperusteet. Muuta maantietä koskevat suunnitteluperusteet hyväksyy *maakunta*.

16 §

Tutkimusoikeus

Kun *maakunta* on päättänyt aloittaa yleissuunnitelman tai tiesuunnitelman laatimisen, on kiinteistöllä sallittava tutkimustöiden suorittaminen. Tässä tarkoituksessa saadaan kiinteistöllä suorittaa mittaus, maastoon merkitseminen, kartoitus, maaperän tutkimus ja

Voimassa oleva laki

kartoitus, maaperän tutkimus ja muu valmistava toimenpide. Tutkimustyössä ei toisen oikeuteen saa puuttua enempää kuin tutkimuksen tuloksen saavuttamiseksi on välttämätöntä eikä omistajalle tai oikeudenhaltijalle saa aiheuttaa tarpeetonta häiriötä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ilmoitettava yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman laatimisen sekä näihin liittyvien tutkimusten aloittamisesta kunnalle ja tienpitäjälle sekä kuuluttamalla tai muulla sopivaksi katsottavalla tavalla 27 §:n 1 momentissa mainituille henkilöille, ja näillä on oikeus olla tutkimuksissa saapuvilla ja lausua mielipiteensä asiassa.

17 §

Tien suunnittelu ja alueiden käytön suunnittelu

Yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan, jossa maantien sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty. Alueella, jolla on laadittavana tai muutettavana oikeusvaikutteinen kaava, voidaan ryhtyä toimenpiteisiin kaavan tavoitteisiin perustuvan yleissuunnitelman tai tiesuunnitelman laatimiseksi.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä maakuntakaava ja yleiskaava on otettava huomioon siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään. Yleissuunnitelmaa tai tiesuunnitelmaa ei saa hyväksyä vastoin maakuntakaavaa tai oikeusvaikutteista yleiskaavaa. Yleissuunnitelma voidaan hyväksyä vastoin voimassa olevaa asemakaavaa, jos kunta sitä puoltaa. Tiesuunnitelma voidaan hyväksyä vastoin voimassa olevaa asemakaavaa, jos kyse on vaikutuksiltaan vähäisestä poikkeuksesta ja kunta ja ne kiinteistönomistajat, joihin poikkeus välittömästi vaikuttaa, sitä puoltavat.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, voidaan maantie suunnitella, jos tien luonne huomioon ottaen tien sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön voidaan ilman kaavaakin riittävästi selvittää yhteistyössä kunnan ja *maakunnan liiton* kanssa.

Ehdotus

muu valmistava toimenpide. Tutkimustyössä ei toisen oikeuteen saa puuttua enempää kuin tutkimuksen tuloksen saavuttamiseksi on välttämätöntä eikä omistajalle tai oikeudenhaltijalle saa aiheuttaa tarpeetonta häiriötä.

Maakunnan on ilmoitettava yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman laatimisen sekä näihin liittyvien tutkimusten aloittamisesta kunnalle ja tienpitäjälle sekä kuuluttamalla tai muulla sopivaksi katsottavalla tavalla 27 §:n 1 momentissa mainituille henkilöille, ja näillä on oikeus olla tutkimuksissa saapuvilla ja lausua mielipiteensä asiassa.

17 §

Tien suunnittelu ja alueiden käytön suunnittelu

Yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman on perustuttava maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan, jossa maantien sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty. Alueella, jolla on laadittavana tai muutettavana oikeusvaikutteinen kaava, voidaan ryhtyä toimenpiteisiin kaavan tavoitteisiin perustuvan yleissuunnitelman tai tiesuunnitelman laatimiseksi.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä maakuntakaava ja yleiskaava on otettava huomioon siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään. Yleissuunnitelmaa tai tiesuunnitelmaa ei saa hyväksyä vastoin maakuntakaavaa tai oikeusvaikutteista yleiskaavaa. Yleissuunnitelma voidaan hyväksyä vastoin voimassa olevaa asemakaavaa, jos kunta sitä puoltaa. Tiesuunnitelma voidaan hyväksyä vastoin voimassa olevaa asemakaavaa, jos kyse on vaikutuksiltaan vähäisestä poikkeuksesta ja kunta ja ne kiinteistönomistajat, joihin poikkeus välittömästi vaikuttaa, sitä puoltavat.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, voidaan maantie suunnitella, jos tien luonne huomioon ottaen tien sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön voidaan ilman kaavaakin riittävästi selvittää yhteistyössä kunnan ja *maakunnan* kanssa.

Voimassa oleva laki

Yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa laadittaessa on otettava huomioon, mitä luonnonsuojelulaissa (1096/1996) ja sen nojalla säädetään.

19 §

Yleissuunnitelman sisältö

Yleissuunnitelmassa on esitettävä selvitys maantien tarpeellisuudesta ja tutkituista vaihtoehdoista, tien liikenteelliset ja tekniset perusratkaisut, tien likimääräinen sijainti sekä tien arvioidut vaikutukset, kuten vaikutukset tie- ja liikenneoloihin, liikenneturvallisuuteen, maankäyttöön, kiinteistörakenteeseen ja ympäristöön sekä ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen. Suunnitelmassa *tulee esittää* myös mahdollisuudet haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi sekä alustava kustannusarvio.

Yleissuunnitelmassa on esitettävä selvitys siitä, miten siinä on otettu huomioon valtakunnallisen liikennejärjestelmäs suunnitelman ja *alueellisen liikennejärjestelmäs suunnittelun* tavoitteet. *Yleissuunnitelman tulee sisältää* myös 15 g §:ssä tarkoitettu hankearviointi sekä 15 h §:ssä tarkoitettut suunnitteluperusteet.

22 §

Tiesuunnitelman sisältö

Maantien rakentamista koskevassa tiesuunnitelmassa on osoitettava tien sijainti ja korkeusasema sekä poikkileikkaus niin, että tiealue voidaan merkitä maastoon. Suunnitelmaan on liitettävä arvio tien vaikutuksista ja suunnitelmassa on esitettävä ne toimenpiteet, jotka ovat tarpeen tien rakentamisen tai liikenteen haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi. Suunnitelmassa on otettava mahdollisuuksien mukaan huomioon maanomistusolot. Suunnitelmasta *tulee käydä* ilmi tien 44 §:n 1 momentissa tarkoitettut suoja-alueet ja 45 §:n 1 momentissa tarkoitettut näkemäalueet sekä se, varataanko aluetta tien myöhempää leventämistä varten. Suunnitelmaan on liitettävä arvio tien rakentamisen

Ehdotus

Yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa laadittaessa on otettava huomioon, mitä luonnonsuojelulaissa (1096/1996) ja sen nojalla säädetään.

19 §

Yleissuunnitelman sisältö

Yleissuunnitelmassa on esitettävä selvitys maantien tarpeellisuudesta ja tutkituista vaihtoehdoista, tien liikenteelliset ja tekniset perusratkaisut, tien likimääräinen sijainti sekä tien arvioidut vaikutukset, kuten vaikutukset tie- ja liikenneoloihin, liikenneturvallisuuteen, maankäyttöön, kiinteistörakenteeseen ja ympäristöön sekä ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen. Suunnitelmassa *on esitettävä* myös mahdollisuudet haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi sekä alustava kustannusarvio.

Yleissuunnitelmassa on esitettävä selvitys siitä, miten siinä on otettu huomioon valtakunnallisen liikennejärjestelmäs suunnitelman ja *maakunnan liikennejärjestelmäs suunnitelman* tavoitteet. *Yleissuunnitelmaan on sisällytettävä* myös 15 p §:ssä tarkoitettu hankearviointi sekä 15 q §:ssä tarkoitettut suunnitteluperusteet.

22 §

Tiesuunnitelman sisältö

Maantien rakentamista koskevassa tiesuunnitelmassa on osoitettava tien sijainti ja korkeusasema sekä poikkileikkaus niin, että tiealue voidaan merkitä maastoon. Suunnitelmaan on liitettävä arvio tien vaikutuksista ja suunnitelmassa on esitettävä ne toimenpiteet, jotka ovat tarpeen tien rakentamisen tai liikenteen haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi. Suunnitelmassa on otettava mahdollisuuksien mukaan huomioon maanomistusolot. Suunnitelmasta *on käytävä* ilmi tien 44 §:n 1 momentissa tarkoitettut suoja-alueet ja 45 §:n 1 momentissa tarkoitettut näkemäalueet sekä se, varataanko aluetta tien myöhempää leventämistä varten. Suunnitelmaan on liitettävä arvio tien rakentamisen

Voimassa oleva laki

sen kustannuksista.

Jos maantie sitä parannettaessa saa uuden suunnan ja tie vanhan suunnan osalta jää edelleen maantiekseksi taikka käytettäväksi muihin tietarkoituksiin, on siitä määrättävä tiesuunnitelmassa. Jos tie on tarkoitettu moottoritieksi, moottoriliikennetieksi tai muutoin vain tietynlaista liikennettä varten taikka jos liikennettä muuten pysyvästi rajoitetaan, on siitä määrättävä tiesuunnitelmassa.

Tiesuunnitelmassa voidaan 45 §:n 1 momentissa tarkoitettu näkemäalue osoittaa tiealueeksi, jos liikenneturvallisuuden katsotaan sitä merkittävästi *vaativan*.

Tiesuunnitelmassa on esitettävä selvitys siitä, miten siinä on otettu huomioon valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja *alueellisen liikennejärjestelmäsuunnittelun* tavoitteet. Selvitys ei kuitenkaan ole tarpeen, jos tiesuunnitelma perustuu lainvoimaiseen yleissuunnitelmaan, jossa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja *alueellisen liikennejärjestelmäsuunnittelun* tavoitteiden huomioon ottamista koskeva selvitys on riittävällä tavalla tehty. *Tiesuunnitelman tulee sisältää* myös 15 g §:ssä tarkoitettu hankearviointi sekä 15 h §:ssä tarkoitettut suunnitteluperusteet.

23 §

Liitännäisalueet ja tietyötä varten tarvittavat erityiset oikeudet

Tiesuunnitelmasta *tulee käydä* ilmi liitännäisalueet ja niiden käyttämiseen tarvittavat tieyhteydät.

Jos maantien rakentamisen ajaksi on tarpeen tietyötä varten perustaa oikeus tienpitoaineen ottamiseen rajoitettuun määrään, tietyössä irrotettavien maa-ainesten pysyvään tai tilapäiseen sijoittamiseen taikka alueen käyttämiseen tilapäisenä kulkutienä, varastotai muuna sellaisena alueena taikka oikeus työssä tarvittavan *yksityisen tien* käyttöön tai tekemiseen, voidaan tästä määrätä tiesuunnitelmassa, jossa on osoitettava tarkoitukseen tarvittava alue tai tie.

24 §

Ehdotus

kustannuksista.

Jos maantie sitä parannettaessa saa uuden suunnan ja tie vanhan suunnan osalta jää edelleen maantiekseksi taikka käytettäväksi muihin tietarkoituksiin, on siitä määrättävä tiesuunnitelmassa. Jos tie on tarkoitettu moottoritieksi, moottoriliikennetieksi tai muutoin vain tietynlaista liikennettä varten taikka jos liikennettä muuten pysyvästi rajoitetaan, on siitä määrättävä tiesuunnitelmassa.

Tiesuunnitelmassa voidaan 45 §:n 1 momentissa tarkoitettu näkemäalue osoittaa tiealueeksi, jos liikenneturvallisuuden katsotaan sitä merkittävästi *edellyttävän*.

Tiesuunnitelmassa on esitettävä selvitys siitä, miten siinä on otettu huomioon valtakunnallisen ja *maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelun* tavoitteet. Selvitys ei kuitenkaan ole tarpeen, jos tiesuunnitelma perustuu lainvoimaiseen yleissuunnitelmaan, jossa valtakunnallisen ja *maakunnan* liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteiden huomioon ottamista koskeva selvitys on riittävällä tavalla tehty. *Tiesuunnitelmaan on sisällytettävä* myös 15 p §:ssä tarkoitettu hankearviointi sekä 15 q §:ssä tarkoitettut suunnitteluperusteet.

23 §

Liitännäisalueet ja tietyötä varten tarvittavat erityiset oikeudet

Tiesuunnitelmasta *on käytävä* ilmi liitännäisalueet ja niiden käyttämiseen tarvittavat tieyhteydät.

Jos maantien rakentamisen ajaksi on tarpeen tietyötä varten perustaa oikeus tienpitoaineen ottamiseen rajoitettuun määrään, tietyössä irrotettavien maa-ainesten pysyvään tai tilapäiseen sijoittamiseen taikka alueen käyttämiseen tilapäisenä kulkutienä, varastotai muuna sellaisena alueena taikka oikeus työssä tarvittavan *yksityistien* käyttöön tai tekemiseen, voidaan tästä määrätä tiesuunnitelmassa, jossa on osoitettava tarkoitukseen tarvittava alue tai tie.

24 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Yksityisten teiden liittymät ja maatalousliittymät sekä laskuojat tiesuunnitelmassa

Maantien liikenneturvallisuuden ja välityskyvyn edistämiseksi voidaan tiesuunnitelmassa antaa määräyksiä tai kieltoja *yksityisten teiden* liittämistä maantiehen sekä sille johtavien liittymien käyttämisestä. Tässä tarkoitettuja määräyksiä tai kieltoja voidaan antaa myös sellaisista liittymistä, joita käytetään yksinomaan maa- tai metsätalousajoon (*maatalousliittymä*).

Jos tiesuunnitelmassa kielletään käyttämästä ennestään olevaa *yksityisen tien* liittymää tai maatalousliittymää, on uuden kulkuyhteyden järjestämisestä määrättävä tiesuunnitelmassa, jolloin voidaan määrätä *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* kustannuksella tehtäväksi tarpeen mukaan *yksityinen tie* tai liittymä taikka perustettavaksi oikeus ennestään olevaan *yksityiseen tiehen* taikka maantienä lakkautettuun tai lakkaavaan tiehen tai tienosaan.

Jos tie- tai liitännäisalueen kuivattamiseksi on tarpeen perustaa oikeus laskuojan pitämiseen toisen maalla tai oikeus johtaa kuivatusvettä toisen ojaan tai puroon, on tästä määrättävä tiesuunnitelmassa, jossa on osoitettava laskuojaksi tarvittava alue. Laskuojaan sovelletaan muutoin, mitä vesilaissa (587/2011) säädetään ojituksesta.

25 §

Tiesuunnitelma erityistapauksissa

Tiesuunnitelma on laadittava ja hyväksyttävä, kun *yksityinen tie* tai katu muutetaan maantiekseksi taikka kun maantie lakkautetaan muulloin kuin maantien rakentamisen yhteydessä.

Tiesuunnitelma voidaan laatia ja hyväksyä myös vain teialueen määrittämiseksi, liitännäisalueen perustamiseksi, maantiehen liittyviä *yksityisiä teitä* ja liittymiä koskevaksi tai liikenteen pysyväksi rajoittamiseksi.

27 §

Yksityisteiden liittymät ja maatalousliittymät sekä laskuojat tiesuunnitelmassa

Maantien liikenneturvallisuuden ja välityskyvyn edistämiseksi voidaan tiesuunnitelmassa antaa määräyksiä tai kieltoja *yksityisteiden* liittämistä maantiehen sekä sille johtavien liittymien käyttämisestä. Tässä tarkoitettuja määräyksiä tai kieltoja voidaan antaa myös sellaisista liittymistä, joita käytetään yksinomaan maa- tai metsätalousajoon (*maatalousliittymä*).

Jos tiesuunnitelmassa kielletään käyttämästä ennestään olevaa *yksityistien* liittymää tai maatalousliittymää, on uuden kulkuyhteyden järjestämisestä määrättävä tiesuunnitelmassa, jolloin voidaan määrätä *tienpitäjän* kustannuksella tehtäväksi tarpeen mukaan *yksityistie* tai liittymä taikka perustettavaksi oikeus ennestään olevaan *yksityistiehen* taikka maantienä lakkautettuun tai lakkaavaan tiehen tai tienosaan.

Jos tie- tai liitännäisalueen kuivattamiseksi on tarpeen perustaa oikeus laskuojan pitämiseen toisen maalla tai oikeus johtaa kuivatusvettä toisen ojaan tai puroon, on tästä määrättävä tiesuunnitelmassa, jossa on osoitettava laskuojaksi tarvittava alue. Laskuojaan sovelletaan muutoin, mitä vesilaissa (587/2011) säädetään ojituksesta.

25 §

Tiesuunnitelma erityistapauksissa

Tiesuunnitelma on laadittava ja hyväksyttävä, kun *yksityistie* tai katu muutetaan maantiekseksi taikka kun maantie lakkautetaan muulloin kuin maantien rakentamisen yhteydessä.

Tiesuunnitelma voidaan laatia ja hyväksyä myös vain teialueen määrittämiseksi, liitännäisalueen perustamiseksi, maantiehen liittyviä *yksityisteitä* ja liittymiä koskevaksi tai liikenteen pysyväksi rajoittamiseksi.

27 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Vuorovaikutus

Vuorovaikutus

Yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa laadittaessa *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* on varattava *kunnalle*, kiinteistön omistajille ja muille asianosaisille sekä niille, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin suunnitelma saattaa vaikuttaa, mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun, arvioida suunnitelman vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiassa.

Ennen suunnitelman hyväksymistä *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* on varattava 1 momentissa tarkoitetuille tahoille tilaisuus muistutuksen tekemiseen suunnitelmasta. Tässä tarkoituksessa tulee *kunnan* pitää yleissuunnitelma ja tiesuunnitelma yleisesti nähtävänä yhtäjaksoisesti 30 päivän ajan. Muistutukset suunnitelmaa vastaan on toimitettava *kunnalle* ennen nähtävänäoloajan päättymistä. *Kunnan tulee toimittaa lausuntonsa nähtävillä olleesta suunnitelmasta ja sitä vastaan tehdyistä muistutuksista sekä jätetyt muistutuskirjelmät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.* Suunnitelman nähtäväksi asettamisesta sekä muistutusten tekemistavasta ja -ajasta on *kunnan kuulutettava niin kuin kunnalliset ilmoitukset asianomaisessa kunnassa julkaitaan.* *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* on lähetettävä kirjallinen ilmoitus suunnitelman nähtäväksi asettamisesta sellaisille suunnitelman vaikutusalueen kiinteistöjen omistajille ja haltijoille, joiden asuinpaikka on toisessa *kunnassa* ja on asiakirjoissa mainittu tai muuten tunnettu.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on esitettävä perusteltu kannanottonsa suunnitelmaa vastaan tehdyistä muistutuksista. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* on ilmoitettava kannanottonsa alueen kunnille sekä niille muistutuksen tehneille, jotka ovat sitä kirjallisesti pyytäneet ja samalla ilmoittaneet osoitteensa. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* perusteltu kannanotto ilmoitetaan Liikenne- ja viestintäviraston suunnitelmaa koskevassa hyväksymispäätöksessä.

Yleissuunnitelmaa ja tiesuunnitelmaa laadittaessa *maakunnan* on varattava kiinteistön omistajille ja muille asianosaisille sekä niille, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin suunnitelma saattaa vaikuttaa, mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun, arvioida suunnitelman vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiassa.

Ennen suunnitelman hyväksymistä *maakunnan* on varattava 1 momentissa tarkoitetuille tahoille tilaisuus muistutuksen tekemiseen suunnitelmasta. Tässä tarkoituksessa *maakunnan on pidettävä* yleissuunnitelma ja tiesuunnitelma yleisesti nähtävänä yhtäjaksoisesti 30 päivän ajan. Muistutukset suunnitelmaa vastaan on toimitettava *maakunnalle* ennen nähtävänäoloajan päättymistä. *Maakunnan on kuulutettava* suunnitelman nähtäväksi asettamisesta sekä muistutusten tekemistavasta ja -ajasta. *Maakunnan* on lähetettävä kirjallinen ilmoitus suunnitelman nähtäväksi asettamisesta sellaisille suunnitelman vaikutusalueen kiinteistöjen omistajille ja haltijoille, joiden asuinpaikka on toisessa *maakunnassa* ja on asiakirjoissa mainittu tai muuten tunnettu.

Maakunnan on esitettävä perusteltu kannanottonsa suunnitelmaa vastaan tehdyistä muistutuksista. *Maakunnan* on ilmoitettava kannanottonsa alueen kunnille sekä niille muistutuksen tehneille, jotka ovat sitä kirjallisesti pyytäneet ja samalla ilmoittaneet osoitteensa. *Maakunnan* perusteltu kannanotto ilmoitetaan Liikenne- ja viestintäviraston suunnitelmaa koskevassa hyväksymispäätöksessä.

Voimassa oleva laki

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on pyydettävä suunnitelmasta lausunto niiltä maakuntien liitoilta ja kunnilta, joiden alueelle suunnitelma sijoittuu tai joiden alueella suunnitelman vaikutukset muutoin ilmenevät. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on pyydettävä lausunto muultakin viranomaiselta, jos se on päätösharkinnassa tarpeen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on esitettävä perusteltu kannanottonsa suunnitelmasta annettuihin lausuntoihin.

Jos yleisesti nähtävillä ollutta tiesuunnitelmaa on tarpeen muuttaa ja muutoksen vaikutukset arvioidaan vähäisiksi, voidaan noudattaa yksinkertaisempaa menettelyä kuin 2–4 momentissa säädetään.

Tarkemmat säännökset vuorovaikutusmenettelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

27 a §

Ennakkoneuvottelu

Yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman laatimisen aikana ennen suunnitelman toimittamista hyväksyttäväksi Liikenne- ja viestintäviraston on *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* tai muun viranomaisen pyynnöstä järjestettävä ennakkoneuvottelu. Virasto voi järjestää ennakkoneuvottelun myös omasta aloitteestaan. Ennakkoneuvottelu on järjestettävä kohtuullisessa ajassa pyynnön esittämisestä. Ennakkoneuvottelun tavoitteena on edistää suunnitelman vaatimien selvitys- ja arviointimenettelyjen hallintaa sekä *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* ja muiden viranomaisten välistä tiedonvaihtoa sekä parantaa selvitysten ja asiakirjojen laatua ja käytettävyyttä sekä sujuvoittaa menettelyjä.

27 b §

Yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymisesitys

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus te-

Ehdotus

Maakunnan on pyydettävä suunnitelmasta lausunto niiltä kunnilta ja muilta maakunnilta, joiden alueelle suunnitelma sijoittuu tai joiden alueella suunnitelman vaikutukset muutoin ilmenevät, sekä Valtion lupa- ja valvontavirastolta. Maakunnan on varattava niille kunnille, joiden alueelle suunnitelma sijoittuu mahdollisuus lausua muistutuksista. Maakunnan on pyydettävä lausunto muultakin viranomaiselta, jos se on päätösharkinnassa tarpeen. Maakunnan on esitettävä perusteltu kannanottonsa suunnitelmasta annettuihin lausuntoihin.

Jos yleisesti nähtävillä ollutta tiesuunnitelmaa on tarpeen muuttaa ja muutoksen vaikutukset arvioidaan vähäisiksi, voidaan noudattaa yksinkertaisempaa menettelyä kuin 2–4 momentissa säädetään.

Tarkemmat säännökset vuorovaikutusmenettelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

27 a §

Ennakkoneuvottelu

Yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman laatimisen aikana ennen suunnitelman toimittamista hyväksyttäväksi Liikenne- ja viestintäviraston on *maakunnan, Väyläviraston* tai muun viranomaisen pyynnöstä järjestettävä ennakkoneuvottelu. Virasto voi järjestää ennakkoneuvottelun myös omasta aloitteestaan. Ennakkoneuvottelu on järjestettävä kohtuullisessa ajassa pyynnön esittämisestä. Ennakkoneuvottelun tavoitteena on edistää suunnitelman vaatimien selvitys- ja arviointimenettelyjen hallintaa sekä *maakunnan, Väyläviraston* ja muiden viranomaisten välistä tiedonvaihtoa sekä parantaa selvitysten ja asiakirjojen laatua ja käytettävyyttä sekä sujuvoittaa menettelyjä.

27 b §

Yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymisesitys

Maakunta tekee yleissuunnitelmasta ja tie-

Voimassa oleva laki

kee yleissuunnitelmasta ja tiesuunnitelmasta hyväksymisesityksen Liikenne- ja viestintävirastolle.

Yleissuunnitelmaa koskevassa hyväksymisesityksessä on esitettävä suunnitelman hyväksymistä koskevan harkinnan kannalta tarvittavat 15 g, 15 h, 16, 17, 19, 27, 29 ja 43 b §:ssä tarkoitetut tiedot, selvitykset ja asiakirjat.

Tiesuunnitelmaa koskevassa hyväksymisesityksessä on esitettävä suunnitelman hyväksymistä koskevan harkinnan kannalta tarvittavat 15 g, 15 h, 16, 17, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 43 b, 44 ja 45 §:ssä tarkoitetut tiedot ja selvitykset.

Hyväksymisesitys ja sen perusteena oleva suunnitelma-aineisto on toimitettava Liikenne- ja viestintävirastolle kirjallisesti sekä mahdollisuuksien mukaan sähköisesti. Viraston on pyydettävä Väylävirastolta lausunto suunnitelmasta, ellei se ole ilmeisen tarpeetonta.

Yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymisesityksen tarkemmasta sisällöstä ja toimittamisesta voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

30 §

Suunnitelmien muuttaminen ja vähäinen poikkeaminen

Jos hyväksyttyä yleissuunnitelmaa tai tiesuunnitelmaa on tarpeen muuttaa, se tehdään siten kuin tässä laissa ja sen nojalla säädetään uudesta yleissuunnitelmasta ja tiesuunnitelmasta.

Hyväksytystä tiesuunnitelmasta voidaan poiketa sitä muuttamatta, jos poikkeus on vaikutuksiltaan vähäinen ja *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* harkitsee poikkeamisen suunnitelman toteuttamisen yhteydessä tarpeelliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi.

31 §

Ehdotus

suunnitelmasta hyväksymisesityksen Liikenne- ja viestintävirastolle. *Maakunnan on viivytyksettä ilmoitettava tienpitäjälle suunnitelman toimittamisesta Liikenne- ja viestintävirastolle hyväksyttäväksi.*

Yleissuunnitelmaa koskevassa hyväksymisesityksessä on esitettävä suunnitelman hyväksymistä koskevan harkinnan kannalta tarvittavat 15 o, 15 p, 16, 17, 19, 27, 29 ja 43 b §:ssä tarkoitetut tiedot, selvitykset ja asiakirjat.

Tiesuunnitelmaa koskevassa hyväksymisesityksessä on esitettävä suunnitelman hyväksymistä koskevan harkinnan kannalta tarvittavat 15 o, 15 p, 16, 17, 22–24, 27, 28, 29, 43 b, 44 ja 45 §:ssä tarkoitetut tiedot ja selvitykset.

Hyväksymisesitys ja sen perusteena oleva suunnitelma-aineisto on toimitettava Liikenne- ja viestintävirastolle kirjallisesti sekä mahdollisuuksien mukaan sähköisesti. Viraston on pyydettävä Väylävirastolta lausunto suunnitelmasta, ellei se ole ilmeisen tarpeetonta.

Yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymisesityksen tarkemmasta sisällöstä ja toimittamisesta voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

30 §

Suunnitelmien muuttaminen ja vähäinen poikkeaminen

Jos hyväksyttyä yleissuunnitelmaa tai tiesuunnitelmaa on tarpeen muuttaa, se tehdään siten kuin tässä laissa ja sen nojalla säädetään uudesta yleissuunnitelmasta ja tiesuunnitelmasta.

Hyväksytystä tiesuunnitelmasta voidaan poiketa sitä muuttamatta, jos poikkeus on vaikutuksiltaan vähäinen ja *maakunta* harkitsee poikkeamisen suunnitelman toteuttamisen yhteydessä tarpeelliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi.

31 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Suunnitelmien voimassaoloaika**Suunnitelmien voimassaoloaika*

Tiesuunnitelman laatiminen on aloitettava kahdeksan vuoden kuluessa sen vuoden päättymisestä, jona hankkeesta laadittu yleissuunnitelma on saanut lainvoiman. Muuten yleissuunnitelman hyväksymispäätös raukeaa. Liikenne- ja viestintävirasto voi pidentää yleissuunnitelman voimassaoloaikaa enintään neljällä vuodella, jos 17 ja 19 §:ssä säädetty edellytykset edelleen täyttyvät. Tiesuunnitelman laatimisen katsotaan alkaneen, kun siitä on ilmoitettu 16 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Tiesuunnitelman laatiminen on aloitettava kahdeksan vuoden kuluessa sen vuoden päättymisestä, jona hankkeesta laadittu yleissuunnitelma on saanut lainvoiman. Muuten yleissuunnitelman hyväksymispäätös raukeaa. Liikenne- ja viestintävirasto voi *hakemuksesta tai omasta aloitteestaan* pidentää yleissuunnitelman voimassaoloaikaa enintään neljällä vuodella, jos 17 ja 19 §:ssä säädetty edellytykset edelleen täyttyvät. Tiesuunnitelman laatimisen katsotaan alkaneen, kun siitä on ilmoitettu 16 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Yleissuunnitelman hyväksymispäätös raukeaa myös siltä osin kuin sen perusteella laadittu tiesuunnitelma on hyväksytty ja hyväksymispäätös on saanut lainvoiman.

Yleissuunnitelman hyväksymispäätös raukeaa myös siltä osin kuin sen perusteella laadittu tiesuunnitelma on hyväksytty ja hyväksymispäätös on saanut lainvoiman.

Päätös tiesuunnitelman hyväksymisestä raukeaa, jos tietyötä ei ole osaksikaan aloitettu ennen kuin neljä vuotta on kulunut sen vuoden päättymisestä, jona tiesuunnitelma on saanut lainvoiman. Liikenne- ja viestintävirasto voi pidentää määräaikaa enintään neljällä vuodella ja erityisistä syistä sen lisäksi yhdellä enintään neljän vuoden ajanjaksolla. Määräaikaa voidaan pidentää vain, jos tiesuunnitelma edelleen täyttää 17 ja 22 §:ssä säädetty edellytykset. Tietyö katsotaan alkaneeksi, kun tietarkoituksiin tarvittava alue on otettu tienpitäjän haltuun 56 §:n mukaisesti.

Päätös tiesuunnitelman hyväksymisestä raukeaa, jos tietyötä ei ole osaksikaan aloitettu ennen kuin neljä vuotta on kulunut sen vuoden päättymisestä, jona tiesuunnitelma on saanut lainvoiman. Liikenne- ja viestintävirasto voi *hakemuksesta tai omasta aloitteestaan* pidentää määräaikaa enintään neljällä vuodella ja erityisistä syistä sen lisäksi yhdellä enintään neljän vuoden ajanjaksolla. Määräaikaa voidaan pidentää vain, jos tiesuunnitelma edelleen täyttää 17 ja 22 §:ssä säädetty edellytykset. Tietyö katsotaan alkaneeksi, kun tietarkoituksiin tarvittava alue on otettu tienpitäjän haltuun 56 §:n mukaisesti.

32 §

32 §

*Seuranta ja jälkiarviointi**Seuranta ja jälkiarviointi*

Väyläviraston on järjestelmällisesti seurattava, miten tiehankkeen arvioidut ja muut vaikutukset ovat toteutuneet, ja käyttää hyväksi seurannan tuloksia hankkeiden vaikutusarvioinnissa ja suunnitteluratkaisujen valinnassa.

Väyläviraston on järjestelmällisesti seurattava, miten tiehankkeen arvioidut ja muut vaikutukset ovat toteutuneet, ja käyttää hyväksi seurannan tuloksia hankkeiden vaikutusarvioinnissa ja suunnitteluratkaisujen valinnassa.

Väylävirasto voi erityisestä syystä päättää, että 15 g §:n 1 momentissa tarkoitetuista tiehankkeista, joista on tehty hankearviointi, on tehtävä myös jälkiarviointi. Jälkiarvioinnin

Väylävirasto voi erityisestä syystä päättää, että 15 p §:n 1 momentissa tarkoitetuista tiehankkeista, joista on tehty hankearviointi, on tehtävä myös jälkiarviointi. Jälkiarvioinnin

Voimassa oleva laki

laatimisesta vastaa *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* yhteistyössä tienpitäjän kanssa. Jälkiarvioinnissa on esitettävä selvitys tiehankkeen toteutuksen aikana tiesuunnitelmasta tehdyistä teknistaloudellisista poikkeuksista, liikenteen kehittymisestä sekä tiehankkeen kannattavuuden ja vaikuttavuuden kannalta merkittävien vaikutusten toteutumisesta.

3 luku

Maantien kunnossapito, väliaikaiset liikennejärjestelyt sekä liittymät ja maantien kohdistuvat muut toimenpiteet

34 §

Rajoitettu kunnossapito

Erityisestä syystä *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* voi päättää, että jotain maantietä tai maantienosaa ei pidetä 33 §:ssä tarkoitetussa kunnossa. Tällainen tie tai tienosa on suljettava yleiseltä liikenteeltä. Tien tai tienosan sulkeminen on osoitettava liikennemerkillä ja tallettamalla siitä tienpitäjän osoittamaan rekisteriin tai tietojärjestelmään. Tien tai tienosan sulkemisesta on ilmoitettava poliisille ja pelastusviranomaisille, jos sulkemisella voi olla merkitystä niiden kiireellisten tehtävien hoitamisen kannalta eikä tieto ole saatavissa ajantasaisena tienpitäjän osoittamasta rekisteristä tai tietojärjestelmästä. Tarvittaessa tien tai tienosan sulkemisesta on ilmoitettava kuuluttamalla.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi päättää, että osa määrätystä maantiehen kuuluvasta jalkakäytävästä tai pyörätiestä taikka yhdistetystä tai rinnakkaisesta pyörätiestä ja jalkakäytävästä pidetään kunnossa ilman liukkauden torjuntaa.

35 §

Liikenteen tilapäinen kieltäminen tai rajoittaminen

Jos ajoneuvoliikenne saattaa vaurioittaa maantietä, joka roudan sulamisen tai sateen

Ehdotus

laatimisesta vastaa *maakunta* yhteistyössä tienpitäjän kanssa. Jälkiarvioinnissa on esitettävä selvitys tiehankkeen toteutuksen aikana tiesuunnitelmasta tehdyistä teknistaloudellisista poikkeuksista, liikenteen kehittymisestä sekä tiehankkeen kannattavuuden ja vaikuttavuuden kannalta merkittävien vaikutusten toteutumisesta.

3 luku

Maantien kunnossapito, väliaikaiset liikennejärjestelyt sekä liittymät ja maantien kohdistuvat muut toimenpiteet

34 §

Rajoitettu kunnossapito

Erityisestä syystä *tienpitäjä* voi *maakunnan esityksestä* päättää, että jotain maantietä tai maantienosaa ei pidetä 33 §:ssä tarkoitetussa kunnossa. Tällainen tie tai tienosa on suljettava yleiseltä liikenteeltä. Tien tai tienosan sulkeminen on osoitettava liikennemerkillä ja tallettamalla siitä tienpitäjän osoittamaan rekisteriin tai tietojärjestelmään. Tien tai tienosan sulkemisesta on ilmoitettava poliisille ja pelastusviranomaisille, jos sulkemisella voi olla merkitystä niiden kiireellisten tehtävien hoitamisen kannalta, eikä tieto ole saatavissa ajantasaisena tienpitäjän osoittamasta rekisteristä tai tietojärjestelmästä. Tarvittaessa tien tai tienosan sulkemisesta on ilmoitettava kuuluttamalla.

Maakunta voi päättää, että osa määrätystä maantiehen kuuluvasta jalkakäytävästä tai pyörätiestä taikka yhdistetystä tai rinnakkaisesta pyörätiestä ja jalkakäytävästä pidetään kunnossa ilman liukkauden torjuntaa.

35 §

Liikenteen tilapäinen kieltäminen tai rajoittaminen

Jos ajoneuvoliikenne saattaa vaurioittaa maantietä, joka roudan sulamisen tai sateen

Voimassa oleva laki

takia taikka muusta tällaisesta syystä on rakenteeltaan heikentynyt, voi *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* kieltää toistaiseksi tai määräajaksi liikenteen tiellä tai sen osalla taikka rajoittaa liikennettä.

Erityisistä syistä *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* voi myöntää tilapäisen poikkeuksen 1 momentissa tarkoitetuista kielloista tai rajoituksesta, jos se harkitsee, että liikenneturvallisuus ei vaarannu eikä maantie vaurioidu. Poikkeuslupa voidaan liittää tarpeellisia ehtoja. Yhteiskunnan toiminnan kannalta välttämättömät kuljetukset eivät tarvitse poikkeuslupaa.

Tieto 1 momentissa tarkoitettusta kiellosta ja rajoituksesta on osoitettava liikennemerkillä ja tallettamalla tieto tienpitäjän osoittamaan rekisteriin tai tietojärjestelmään.

36 §

Tilapäinen kulkutie

Jos maantien tai siihen kuuluvan rakennelman sortumisen tai sortumisen vaaran vuoksi taikka poikkeuksellisten luonnonolosuhteiden johdosta liikenne tiellä estyy tai sitä joudutaan rajoittamaan taikka jos tietyö sitä erityisestä syystä edellyttää, *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella* on oikeus järjestää toisen maalle tilapäinen kulkutie esteen tai rajoituksen poistamisen ajaksi. Ennen kulkutien järjestämistä on asianomaisen kiinteistön omistajalle tai haltijalle, jos mahdollista, varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Lisäksi *yksityisistä teistä annetussa laissa* tarkoitettulle tiekunnalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jos mahdollista, jos *yksityinen tie* sijaitsee kyseisellä kiinteistöllä tai rajoittuu siihen. Tässä momentissa tarkoitettun kulkutien kunnossapitoon sovelletaan, mitä 33 §:ssä säädetään.

Liikenneonnettomuuden tai muun vastaavan syyn estäessä maantien liikenteen voi tie liikennelain (267/1981) 49 §:ssä tarkoitettu liikenteenohjaaja järjestää toisen maalle tilapäisen kulkutien esteen poistamisen ajaksi.

Tieto tilapäisestä kiellosta ja rajoituksesta on osoitettava liikennemerkillä ja tallettamal-

Ehdotus

takia taikka muusta tällaisesta syystä on rakenteeltaan heikentynyt, voi *maakunta* kieltää toistaiseksi tai määräajaksi liikenteen tiellä tai sen osalla taikka rajoittaa liikennettä.

Erityisistä syistä *maakunta* voi myöntää tilapäisen poikkeuksen 1 momentissa tarkoitetuista kielloista tai rajoituksesta, jos se harkitsee, että liikenneturvallisuus ei vaarannu eikä maantie vaurioidu. Poikkeuslupa voidaan liittää tarpeellisia ehtoja. Yhteiskunnan toiminnan kannalta välttämättömät kuljetukset eivät tarvitse poikkeuslupaa.

Tieto 1 momentissa tarkoitettusta kiellosta ja rajoituksesta on osoitettava liikennemerkillä ja tallettamalla tieto tienpitäjän osoittamaan rekisteriin tai tietojärjestelmään.

36 §

Tilapäinen kulkutie

Jos maantien tai siihen kuuluvan rakennelman sortumisen tai sortumisen vaaran vuoksi taikka poikkeuksellisten luonnonolosuhteiden johdosta liikenne tiellä estyy tai sitä joudutaan rajoittamaan taikka jos tietyö sitä erityisestä syystä edellyttää, *maakunnalla* on oikeus järjestää toisen maalle tilapäinen kulkutie esteen tai rajoituksen poistamisen ajaksi. Ennen kulkutien järjestämistä on asianomaisen kiinteistön omistajalle tai haltijalle, jos mahdollista, varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Lisäksi *yksityistielaissa* tarkoitettulle tiekunnalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jos mahdollista, jos *yksityistie* sijaitsee kyseisellä kiinteistöllä tai rajoittuu siihen. Tässä momentissa tarkoitettun kulkutien kunnossapitoon sovelletaan, mitä 33 §:ssä säädetään.

Liikenneonnettomuuden tai muun vastaavan syyn estäessä maantien liikenteen voi tie liikennelain (729/2018) 65 §:ssä tarkoitettu liikenteenohjaaja järjestää toisen maalle tilapäisen kulkutien esteen poistamisen ajaksi.

Tieto tilapäisestä kiellosta ja rajoituksesta on osoitettava liikennemerkillä ja tallettamal-

Voimassa oleva laki

la siitä tieto tienpitäjän osoittamaan rekisteriin tai tietojärjestelmään.

37 §

Liittyminen maantiehen

Edellä 24 §:n 1 momentissa tarkoitetun kiellon tai määräyksen estämättä *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* voi antaa luvan *yksityisen tien* liittämiseen kiellon alaiseen maantiehen taikka kielletyn liittymän käyttämiseen tai liittymän käyttötarkoituksen muuttamiseen, jos kiinteistön tarkoituksenmukainen käyttö sitä vaatii eikä liittymästä ja sen käyttämisestä aiheudu vaaraa liikenneturvallisuudelle. Jos kiinteistölle on tarpeen maatalousliittymä, on lupa sen tekemiseksi tässä momentissa tarkoitettuun tiehen myönnettävä, jos liittymä ja sen sijainti ovat sellaiset, ettei liikenneturvallisuus sen takia vaarannu. Lupa voidaan liittää tarpeellisia ehtoja.

Lupa *yksityisen tien* liittämiseksi muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun maantiehen on myönnettävä, jos liittymä on tarpeen kiinteistön käyttämiseksi ja liittymä sekä sen sijainti ovat sellaiset, ettei liikenneturvallisuus liittymän eikä sen käyttämisen takia vaarannu. Lupa voidaan liittää tarpeellisia ehtoja. Tässä momentissa tarkoitettuun tiehen saa tehdä *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* ohjeiden mukaan maatalousliittymän, jollei siitä aiheudu vaaraa liikenneturvallisuudelle. Tällaisen maatalousliittymän tekemisestä on hyvissä ajoin ennen toimenpiteeseen ryhtymistä ilmoitettava *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle*.

Jos maastoliikennelaissa (1710/1995) tarkoitetun moottorikelkkailureitin tai muun sitä vastaavan kulkuyhteyden perustamiseksi on maantien ylittämistä varten järjestettävä tiealueelle ylityskohta, voi *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* myöntää luvan toimenpiteen suorittamiseen, jos ylityskohdasta ei aiheudu vaaraa liikenneturvallisuudelle eikä haittaa tienpidolle. Lupa voidaan liittää tarpeellisia ehtoja.

Ehdotus

la siitä tieto tienpitäjän osoittamaan rekisteriin tai tietojärjestelmään.

37 §

Liittyminen maantiehen

Edellä 24 §:n 1 momentissa tarkoitetun kiellon tai määräyksen estämättä *Väylävirasto* voi antaa luvan *yksityistien* liittämiseen kiellon alaiseen maantiehen taikka kielletyn liittymän käyttämiseen tai liittymän käyttötarkoituksen muuttamiseen, jos kiinteistön tarkoituksenmukainen käyttö sitä vaatii eikä liittymästä ja sen käyttämisestä aiheudu vaaraa liikenneturvallisuudelle. Jos kiinteistölle on tarpeen maatalousliittymä, on lupa sen tekemiseksi tässä momentissa tarkoitettuun tiehen myönnettävä, jos liittymä ja sen sijainti ovat sellaiset, ettei liikenneturvallisuus sen takia vaarannu. Lupa voidaan liittää tarpeellisia ehtoja.

Lupa *yksityistien* liittämiseksi muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun maantiehen on myönnettävä, jos liittymä on tarpeen kiinteistön käyttämiseksi ja liittymä sekä sen sijainti ovat sellaiset, ettei liikenneturvallisuus liittymän eikä sen käyttämisen takia vaarannu. Lupa voidaan liittää tarpeellisia ehtoja. Tässä momentissa tarkoitettuun tiehen saa tehdä *Väyläviraston* ohjeiden mukaan maatalousliittymän, jollei siitä aiheudu vaaraa liikenneturvallisuudelle. Tällaisen maatalousliittymän tekemisestä on hyvissä ajoin ennen toimenpiteeseen ryhtymistä ilmoitettava *tienpitäjälle*.

Jos maastoliikennelaissa (1710/1995) tarkoitetun moottorikelkkailureitin tai muun sitä vastaavan kulkuyhteyden perustamiseksi on maantien ylittämistä varten järjestettävä tiealueelle ylityskohta, voi *Väylävirasto* myöntää luvan toimenpiteen suorittamiseen, jos ylityskohdasta ei aiheudu vaaraa liikenneturvallisuudelle eikä haittaa tienpidolle. Lupa voidaan liittää tarpeellisia ehtoja.

Voimassa oleva laki

Mitä 1–3 momentissa säädetään, ei koske moottori- eikä moottoriliikenneteitä eikä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettuja runkoverkkoon kuuluvia maanteitä, joille pääsystä voidaan määrätä vain tiesuunnitelmassa. Erityisistä syistä *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* voi myöntää runkoverkkoon kuuluvaan maantiehen 1 momentin mukaisen liittymäluvan tai 3 momentin mukaisen luvan ylityskohdan järjestämiseksi.

38 §

Liittymän ja ylityskohdan tekeminen, kunnossapito ja muuttaminen

Yksityisen tien pitäjä ja maatalousliittymän haltija ovat velvollisia tekemään liittymänsä ja pitämään sen kunnossa *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* ohjeiden mukaan sillä tavoin, ettei niistä ole vaaraa liikenteelle eikä haittaa maantien kunnossapidolle. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* vastaa kuitenkin yksityistien liittymän ja maatalousliittymän rumpujen kunnossapidosta.

Jos ennestään olevan yksityisen tien liittymän tai maatalousliittymän muuttuneen tai merkittävästi lisääntyneen käytön johdosta aiheutuu vaaraa liikenteelle tai haittaa maantien kunnossapidolle, *yksityisen tien pitäjä* tai maatalousliittymän haltija on velvollinen kustannuksellaan *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* ohjeiden mukaan tekemään liittymään tai poikkeuksellisesti myös liittymäalueelle sellaiset muutokset, että liittymästä aiheutuva vaara tai haitta poistuu taikka vähenee, sekä hakemaan tarpeen vaatiessa uutta liittymälupaa.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee myös moottorikelkkailureitin tai muun sitä vastaavan kulkuyhteyden pitäjää maantien ylityskohdan osalta.

Jos 1–3 momentin nojalla velvoitettu laiminlyö velvollisuutensa, *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* voi teettää vaaditut toimenpiteet laiminlyöjän kustannuksella tai keskeyttää rakennustyön. Teettämisen ja keskeyttämisen suhusta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

Ehdotus

Mitä 1–3 momentissa säädetään, ei koske moottori- eikä moottoriliikenneteitä eikä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettuja runkoverkkoon kuuluvia maanteitä, joille pääsystä voidaan määrätä vain tiesuunnitelmassa. Erityisistä syistä *Väylävirasto* voi myöntää runkoverkkoon kuuluvaan maantiehen 1 momentin mukaisen liittymäluvan tai 3 momentin mukaisen luvan ylityskohdan järjestämiseksi.

38 §

Liittymän ja ylityskohdan tekeminen, kunnossapito ja muuttaminen

Yksityistienpitäjä ja maatalousliittymän haltija ovat velvollisia tekemään liittymänsä ja pitämään sen kunnossa *Väyläviraston* ohjeiden mukaan sillä tavoin, ettei niistä ole vaaraa liikenteelle eikä haittaa maantien kunnossapidolle. *Väylävirasto tai tienpitoa koskevan sopimuksen perusteella maakunta* vastaa kuitenkin yksityistien liittymän ja maatalousliittymän rummun kunnossapidosta.

Jos ennestään olevan yksityistien liittymän tai maatalousliittymän muuttuneen tai merkittävästi lisääntyneen käytön johdosta aiheutuu vaaraa liikenteelle tai haittaa maantien kunnossapidolle, *yksityistienpitäjä* tai maatalousliittymän haltija on velvollinen kustannuksellaan *Väyläviraston* ohjeiden mukaan tekemään liittymään tai poikkeuksellisesti myös liittymäalueelle sellaiset muutokset, että liittymästä aiheutuva vaara tai haitta poistuu taikka vähenee, sekä hakemaan tarpeen vaatiessa uutta liittymälupaa.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee myös moottorikelkkailureitin tai muun sitä vastaavan kulkuyhteyden pitäjää maantien ylityskohdan osalta.

Jos 1–3 momentin nojalla velvoitettu laiminlyö velvollisuutensa, *Väylävirasto* voi teettää vaaditut toimenpiteet laiminlyöjän kustannuksella tai keskeyttää rakennustyön. Teettämisen ja keskeyttämisen suhusta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

Voimassa oleva laki

39 §

Yksityisen tien, kadun ja moottorikelkkailureitin katkaiseminen

Jos maantie rakennetaan siten, että se katkaisee ennestään olevan *yksityisen tien* tai että pääsy ennestään olevalta *yksityiseltä tieltä* tai maatalousliittymästä maantielle huomattavasti vaikeutuu, on hankkeesta vastaavan tehtävä kustannuksellaan ne työt tarvittavine laitteineen, jotka ovat tarpeen *yksityisen tien* johtamiseksi maantien poikki taikka *yksityisen tien* tai maatalousliittymän liittämiseksi maantiehen.

Mitä 1 momentissa säädetään *yksityisestä tiestä*, koskee myös katua ja moottorikelkkailureittiä.

40 §

Liittymän poistaminen

Maantien rakentamisen yhteydessä hankkeesta vastaava voi poistaa kustannuksellaan tiesuunnitelmassa kielletyn liittymän tai estää sen käytön, kun hyväksyttävä korvaava kulkuyhteys on järjestetty.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi poistaa kustannuksellaan asemakaavan vastaisen liittymän tai estää sen käytön, jos hyväksyttävä korvaava kulkuyhteys on järjestetty. Ennen toimenpiteeseen ryhtymistä on asianomaiselle kiinteistön omistajalle tai haltijalle ja kyseisen *yksityisen tien* tiekunnalle varattava tilaisuus tulla kuulluiksi ja, jos liittymää käytetään yleisesti liikenteeseen, tulee asiasta kuuluttaa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on päivitettävä tieto liittymän poistamisesta tienpitäjän osoittamaan rekisteriin tai tietojärjestelmään viimeistään, kun liittymä poistetaan käytöstä.

42 §

Tiealueeseen kohdistuva työ sekä rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittaminen

Ehdotus

39 §

Yksityistien, kadun ja moottorikelkkailureitin katkaiseminen

Jos maantie rakennetaan siten, että se katkaisee ennestään olevan *yksityistien* tai että pääsy ennestään olevalta *yksityistieltä* tai maatalousliittymästä maantielle huomattavasti vaikeutuu, on hankkeesta vastaavan tehtävä kustannuksellaan ne työt tarvittavine laitteineen, jotka ovat tarpeen *yksityistien* johtamiseksi maantien poikki taikka *yksityistien* tai maatalousliittymän liittämiseksi maantiehen.

Mitä 1 momentissa säädetään *yksityistiestä*, koskee myös katua ja moottorikelkkailureittiä.

40 §

Liittymän poistaminen

Maantien rakentamisen yhteydessä hankkeesta vastaava voi poistaa kustannuksellaan tiesuunnitelmassa kielletyn liittymän tai estää sen käytön, kun hyväksyttävä korvaava kulkuyhteys on järjestetty.

Maakunta voi poistaa kustannuksellaan asemakaavan vastaisen liittymän tai estää sen käytön, jos hyväksyttävä korvaava kulkuyhteys on järjestetty. Ennen toimenpiteeseen ryhtymistä on asianomaiselle kiinteistön omistajalle tai haltijalle ja kyseisen *yksityistien* tiekunnalle varattava tilaisuus tulla kuulluiksi ja, jos liittymää käytetään yleisesti liikenteeseen, on asiasta kuulutettava.

Maakunnan on päivitettävä tieto liittymän poistamisesta tienpitäjän osoittamaan rekisteriin tai tietojärjestelmään viimeistään, kun liittymä poistetaan käytöstä.

42 §

Tiealueeseen kohdistuva työ sekä rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittaminen

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tiealueelle

tiealueelle

Tiealueeseen kohdistuvaan työhön sekä rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittamiseen tiealueelle on oltava *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* lupa. Lupa voidaan myöntää, jos toimenpiteestä ei aiheudu vaaraa liikenteelle eikä haittaa tienpidolle. Yhteiskunnan toiminnan kannalta välttämättömien rakenteiden, rakennelmien tai laitteiden sijoittamista koskeva lupa on kuitenkin myönnettävä, jos sijoittamisesta ei aiheudu vaaraa liikenteelle eikä vähäistä suurempaa haittaa tienpidolle.

Luvan saaja on velvollinen suorittamaan 1 momentissa tarkoitetut toimenpiteet ja pitämään rakenteen, rakennelman ja laitteen kunnossa lupaehtojen mukaisesti. Luvan saaja on velvollinen kustannuksellaan tekemään *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* vaatimat muutokset taikka siirtämään tai poistamaan rakenteen, rakennelman tai laitteen, jos sen käyttämisestä aiheutuu 1 momentissa tarkoitettua vaaraa tai haittaa.

Jos muussa laissa säädetystä johtuen lupa ei ole tarpeen, on toimenpiteestä, hyvissä ajoin ennen siihen ryhtymistä, ilmoitettava *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle*.

Jollei 1 tai 3 momentista, 8 §:n 1 momentista tai 42 a §:n 1 momentista muuta johdu, edellyttää tiealueen ja sillä olevien rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden käyttäminen muihin kuin maantietarkoituksiin *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* lupaa.

Lupaa ei kuitenkaan vaadita:

1) yhdystiellä ja seututeillä, joita ei ole merkitty liikennemerkillä ”etuajo-oikeutettu tie”, maantien tiealueen ojan ulkoluisan ulkopuolisen alueen lyhytaikaiseen käyttämiseen silloin, kun kysymys on metsänhakuusta johtuvan puutavaran lyhytaikaisesta, enintään kuusi kuukautta kestävästä säilyttämisestä tieliikennelain säännökset huomioon ottaen, eikä mainitulla tavalla säilytetyn puutavaran kuormaamiseen tiealueella;

2) 52 a §:ssä tarkoitetun tilapäisen ilmoituksen sijoittamiseen tiealueelle; *eikä*

3) postin keräilyssä ja jakelussa tarvittavien laitteiden tai vähäisten rakennelmien sijoittamiseen tiealueelle postilain (415/2011) 45

Tiealueeseen kohdistuvaan työhön sekä rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittamiseen tiealueelle on oltava *Väyläviraston* lupa. Lupa voidaan myöntää, jos toimenpiteestä ei aiheudu vaaraa liikenteelle eikä haittaa tienpidolle. Yhteiskunnan toiminnan kannalta välttämättömien rakenteiden, rakennelmien tai laitteiden sijoittamista koskeva lupa on kuitenkin myönnettävä, jos sijoittamisesta ei aiheudu vaaraa liikenteelle eikä vähäistä suurempaa haittaa tienpidolle.

Luvan saaja on velvollinen suorittamaan 1 momentissa tarkoitetut toimenpiteet ja pitämään rakenteen, rakennelman ja laitteen kunnossa lupaehtojen mukaisesti. Luvan saaja on velvollinen kustannuksellaan tekemään *Väyläviraston* vaatimat muutokset taikka siirtämään tai poistamaan rakenteen, rakennelman tai laitteen, jos sen käyttämisestä aiheutuu 1 momentissa tarkoitettua vaaraa tai haittaa.

Jos muussa laissa säädetystä johtuen lupa ei ole tarpeen, on toimenpiteestä, hyvissä ajoin ennen siihen ryhtymistä, ilmoitettava *Väylävirastolle*.

Jollei 1 tai 3 momentista, 8 §:n 1 momentista tai 42 a §:n 1 momentista muuta johdu, edellyttää tiealueen ja sillä olevien rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden käyttäminen muihin kuin maantietarkoituksiin *Väyläviraston* lupaa.

Lupaa ei kuitenkaan tarvita:

1) yhdystiellä ja seututeillä, joita ei ole merkitty liikennemerkillä ”etuajo-oikeutettu tie”, maantien tiealueen ojan ulkoluisan ulkopuolisen alueen lyhytaikaiseen käyttämiseen silloin, kun kysymys on metsänhakuusta johtuvan puutavaran lyhytaikaisesta, enintään kuusi kuukautta kestävästä säilyttämisestä tieliikennelain säännökset huomioon ottaen, eikä mainitulla tavalla säilytetyn puutavaran kuormaamiseen tiealueella;

2) 52 a §:ssä tarkoitetun tilapäisen ilmoituksen sijoittamiseen tiealueelle;

3) postin keräilyssä ja jakelussa tarvittavien laitteiden tai vähäisten rakennelmien sijoit-

Voimassa oleva laki

§:n 3 momentin nojalla.
(Uusi 4 kohta)

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä lupahakemuksen ja ilmoituksen sisällöstä, sijoittamistiedon ilmoittamisesta, rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden teknisistä ominaisuuksista ja sijoittamisesta sekä työn aikaisista järjestelyistä. Sähkö- ja telekaapeleiden osalta viraston määräys voi koskea vain kaapeleiden ulkoisia suojarakenteita, sijoittamista sekä työnaikaisia järjestelyitä.

42 a §

Tiettyjen kaapeleiden sijoittaminen tiealueelle

Poiketen 42 §:n 1 momentissa säädetystä riittää, että sähkö- ja telekaapeleiden sekä niihin liittyvien jakokaappien ja kaapelikaivojen sijoittamisesta tiealueelle *tehdä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle* ilmoitus edellyttäen, että kyse on:

- 1) maantien tai siihen kuuluvan jalkakäytävän ja pyörätien alituksesta;
- 2) tien pituussuuntaiseen kaapeliin tehtävästä jatkoksesta tai siihen liittyvästä poikittaissuuntaisesta kaapelista tiealueen ulkopuolelle tai maantien alitse;
- 3) maantien tai siihen kuuluvan jalkakäytävän ja pyörätien ylityksestä ilmajohdoilla;
- 4) maantien varressa tiealueen ulkopuolelle asennettavasta tien pituussuuntaisesta ilmajohdosta, jonka johtoalue ulottuu tiealueelle;
- 5) laajakaistahankkeiden uusista asiakasliittymistä, jos ne on hankittu vasta rakennustyön aikana;
- 6) tien pituussuuntaisesta kaapeloinnista, jos kaapelia asennetaan tien pituussuuntaisesti yksinomaan olemassa olevaan putkitukseen.

Ilmoitukseen on liitettävä selvitys kaapelin omistajasta, sijoittamispaikasta, sijoittamis-

Ehdotus

tamiseen tiealueelle postilain (415/2011) 45 §:n 3 momentin nojalla; *eikä*

4) liikenteen ohjauslaitteiden sijoittamiseen maantien tiealueelle, jos kyse on tienpitäjän vastuulle kuuluvan liikenteen ohjauksen järjestämisestä palvelusopimuksessa sovitun mukaisesti.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä lupahakemuksen ja ilmoituksen sisällöstä, sijoittamistiedon ilmoittamisesta, rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden teknisistä ominaisuuksista ja sijoittamisesta sekä työn aikaisista järjestelyistä. Sähkö- ja telekaapeleiden osalta viraston määräys voi koskea vain kaapeleiden ulkoisia suojarakenteita, sijoittamista sekä työnaikaisia järjestelyitä.

42 a §

Eräiden kaapeleiden sijoittaminen tiealueelle

Poiketen 42 §:n 1 momentissa säädetystä riittää, että sähkö- ja telekaapeleiden sekä niihin liittyvien jakokaappien ja kaapelikaivojen sijoittamisesta tiealueelle *tehdään Väylävirastolle* ilmoitus edellyttäen, että kyse on:

- 1) maantien tai siihen kuuluvan jalkakäytävän tai pyörätien alituksesta;
- 2) tien pituussuuntaiseen kaapeliin tehtävästä jatkoksesta tai siihen liittyvästä poikittaissuuntaisesta kaapelista tiealueen ulkopuolelle tai maantien alitse;
- 3) maantien tai siihen kuuluvan jalkakäytävän tai pyörätien ylityksestä ilmajohdoilla;
- 4) maantien varressa tiealueen ulkopuolelle asennettavasta tien pituussuuntaisesta ilmajohdosta, jonka johtoalue ulottuu tiealueelle;
- 5) laajakaistahankkeiden uusista asiakasliittymistä, jos ne on hankittu vasta rakennustyön aikana;
- 6) tien pituussuuntaisesta kaapeloinnista, jos kaapelia asennetaan tien pituussuuntaisesti yksinomaan olemassa olevaan putkitukseen.

Ilmoitukseen on liitettävä selvitys kaapelin

Voimassa oleva laki

paikan olosuhteista ja perustiedoista, työn toteuttamistavasta ja toteuttajasta, työn aikaisista liikennejärjestelyistä sekä toimenpiteen suunnittelusta aloituspäivästä. Ilmoitus on tehtävä viimeistään 21 päivää ennen toimenpiteen suunniteltua aloituspäivää.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi ilmoituksen saatuaan, ennen ilmoitettua aloituspäivää kieltää toimenpiteen toteuttamisen, jos se harkitsee, että kaapelin sijoittaminen aiheuttaa vaaraa liikenneturvallisudelle tai vähäistä suurempaa haittaa tienpidolle. Suunniteltua toimenpidettä ei saa aloittaa ennen ilmoitettua aloituspäivää.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä ilmoituksen sisällöstä, 1 momentissa tarkoitettujen sähkö- ja telekaapeleiden ulkoisista suojarakenteista ja sijoittamisesta sekä työn aikaisista järjestelyistä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen kaapeleiden sijoittamiseen tarvitaan kuitenkin 42 §:n 1 momentin mukainen lupa, jos:

- 1) toimenpide kohdistuu moottori- tai moottoriliikennetien tiealueeseen;
- 2) toimenpide kohdistuu alueeseen, jossa on pohjavesisuojaus;
- 3) toimenpide edellyttää louhirakenteen käsittelyä; tai
- 4) tiealueen alituksen etäisyys alikulkusillan, putkisillan tai rummun rakenteesta on vähemmän kuin viisi metriä tai muun sillan rakenteesta vähemmän kuin 25 metriä.

Verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja -käytöstä annetussa laissa (276/2016) säädetään Liikenne- ja viestintävirastolle tehtävästä kaapeleiden sijoittamisesta koskevasta ilmoituksesta.

42 b §

Siirto-, suojaamis- ja poistamisvelvoite

Jos *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* katsoo, että tien siirtäminen, parantaminen tai muu tienpito edellyttää tiealueelle tämän lain nojalla sijoitetun rakenteen, rakennelman tai laitteen suojaamista, siirtämistä tai poistamista, rakenteen, laitteen tai rakennelman omis-

Ehdotus

omistajasta, sijoittamispaikasta, sijoittamispaikan olosuhteista ja perustiedoista, työn toteuttamistavasta ja toteuttajasta, työn aikaisista liikennejärjestelyistä sekä toimenpiteen suunnittelusta aloituspäivästä. Ilmoitus on tehtävä viimeistään 21 päivää ennen toimenpiteen suunniteltua aloituspäivää.

Väylävirasto voi ilmoituksen saatuaan, ennen ilmoitettua aloituspäivää kieltää toimenpiteen toteuttamisen, jos se harkitsee, että kaapelin sijoittaminen aiheuttaa vaaraa liikenneturvallisudelle tai vähäistä suurempaa haittaa tienpidolle. Suunniteltua toimenpidettä ei saa aloittaa ennen ilmoitettua aloituspäivää.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä ilmoituksen sisällöstä, 1 momentissa tarkoitettujen sähkö- ja telekaapeleiden ulkoisista suojarakenteista ja sijoittamisesta sekä työn aikaisista järjestelyistä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen kaapeleiden sijoittamiseen tarvitaan kuitenkin 42 §:n 1 momentin mukainen lupa, jos:

- 1) toimenpide kohdistuu moottori- tai moottoriliikennetien tiealueeseen;
- 2) toimenpide kohdistuu alueeseen, jossa on pohjavesisuojaus;
- 3) toimenpide edellyttää louhirakenteen käsittelyä; tai
- 4) tiealueen alituksen etäisyys alikulkusillan, putkisillan tai rummun rakenteesta on vähemmän kuin viisi metriä tai muun sillan rakenteesta vähemmän kuin 25 metriä.

Verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja -käytöstä annetussa laissa (276/2016) säädetään Liikenne- ja viestintävirastolle tehtävästä kaapeleiden sijoittamisesta koskevasta ilmoituksesta.

42 b §

Velvollisuus siirtää, suojata tai poistaa rakenne, rakennelma tai laite

Jos *Väylävirasto* katsoo, että tien siirtäminen, parantaminen tai muu tienpito edellyttää tiealueelle tämän lain nojalla sijoitetun rakenteen, rakennelman tai laitteen suojaamista, siirtämistä tai poistamista, rakenteen, laitteen tai rakennelman omistaja vastaa toimenpiteen

Voimassa oleva laki

taja vastaa toimenpiteen kustannuksista.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu toimenpide on tehtävä sähkö- ja telekaapeleiden enintään kolmen asiakkaan asiakasliittymien osalta kolmen kuukauden kuluessa ja muiden tiealueella sijaitsevien rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden osalta kuuden kuukauden kuluessa tienpitäjän ilmoituksesta. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* voi määrätä määräajan myös tätä pidemmäksi tai jatkaa määräaika, jos se on tarpeen toimenpiteen suorittamiseksi roudattoman kauden aikana tai muusta vastaavasta syystä.

Hankkeesta vastaava vastaa kuitenkin siirto-, suojaamis- ja poistamiskustannuksista, *kun* kohde on alun perin sijoitettu tiealueen ulkopuolelle tai *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* ei ole ilmoittanut luvan saajalle, että kohteeseen on tulossa asian käsittelyvuonna tai viiden vuoden kuluessa muu kuin pistemäinen tienpitotyö, joka edellyttää rakenteen, rakennelman tai laitteen siirtämistä tai poistamista. Siirtokustannusten korvaamisessa otetaan huomioon siirrettävän kohteen ikä ja korvaavan kaapelin tuoma kapasiteetin lisäys.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä tässä pykälässä tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamistavasta ja toteuttamisen määräajoista sekä muista toimenpiteistä koskevista teknisistä seikoista. Virasto voi antaa tarkempia määräyksiä myös siitä, miten 3 momentissa tarkoitettujen siirtokustannusten korvaamisessa otetaan huomioon siirrettävän kohteen ikä ja korvaavan kaapelin tuoma kapasiteetin lisäys.

43 §

Erityisen talvitien ja kulkuväylän risteäminen

Jos laivaliikennettä talven aikana harjoitettaessa yleisessä kulkuväylässä jään avaamisen johdosta katkaistaan väylän poikki kulkeva erityinen talvitie, on *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* mahdollisuuksien mukaan asetettava paikalle silta tai lautta taikka muulla tavoin huolehdittava niistä toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen liikenteen turvaamiseksi ja johtamiseksi väylän yli.

Ehdotus

kustannuksista.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu toimenpide on tehtävä sähkö- ja telekaapeleiden enintään kolmen asiakkaan asiakasliittymien osalta kolmen kuukauden kuluessa ja muiden tiealueella sijaitsevien rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden osalta kuuden kuukauden kuluessa tienpitäjän ilmoituksesta. *Väylävirasto* voi määrätä määräajan myös tätä pidemmäksi tai jatkaa määräaika, jos se on tarpeen toimenpiteen suorittamiseksi roudattoman kauden aikana tai muusta vastaavasta syystä.

Hankkeesta vastaava vastaa kuitenkin siirto-, suojaamis- ja poistamiskustannuksista, *jos* kohde on alun perin sijoitettu tiealueen ulkopuolelle tai *Väylävirasto* ei ole ilmoittanut luvan saajalle, että kohteeseen on tulossa asian käsittelyvuonna tai viiden vuoden kuluessa *siitä* muu kuin pistemäinen tienpitotyö, joka edellyttää rakenteen, rakennelman tai laitteen siirtämistä tai poistamista. Siirtokustannusten korvaamisessa otetaan huomioon siirrettävän kohteen ikä ja korvaavan kaapelin tuoma kapasiteetin lisäys.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä tässä pykälässä tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamistavasta ja toteuttamisen määräajoista sekä muista toimenpiteistä koskevista teknisistä seikoista. Virasto voi antaa tarkempia määräyksiä myös siitä, miten 3 momentissa tarkoitettujen siirtokustannusten korvaamisessa otetaan huomioon siirrettävän kohteen ikä ja korvaavan kaapelin tuoma kapasiteetin lisäys.

43 §

Erityisen talvitien ja kulkuväylän risteäminen

Jos laivaliikennettä talven aikana harjoitettaessa yleisessä kulkuväylässä jään avaamisen johdosta katkaistaan väylän poikki kulkeva erityinen talvitie, on *maakunnan* mahdollisuuksien mukaan asetettava paikalle silta tai lautta taikka muulla tavoin huolehdittava niistä toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen liikenteen turvaamiseksi ja johtamiseksi väylän yli.

Voimassa oleva laki

Ilman *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* suostumusta ei yksityistä kulkuväylää saa avata siten, että se katkaisee erityisen talvitien. Tarvittavan ylikulkulaitteen asettaminen ja kunnossapito ovat sen velvollisuutena, joka on väylän avannut tai joka sitä käyttää.

4 luku

Maantien ulkopuolisia alueita koskevat maankäyttörajoitukset

44 §

Maantien suoja-alue

Maantien suoja-alue ulottuu 20 metrin etäisyydelle maantien ajoradan tai, jos ajoratoja on useampia, lähimmän ajoradan keskilinjasta. Erityisestä syystä voidaan tiesuunnitelmassa määrätyllä tiellä tai tienosalla osoittaa etäisyys 20 metriä lyhyemmäksi taikka pidentää etäisyyttä enintään 50 metriksi sekä enintään 300 metriksi tiehen kuuluvan varalaskupaikan kohdalla ja pituussuunnassa sen kummastakin päästä 750 metrin etäisyydelle ulottuvalla jatkeella.

Rakennusta ei saa pitää suoja-alueella. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella* on liikenneturvallisuuden sitä vaatiessa ja varalaskupaikan osalta myös lentoturvallisuuden vuoksi oikeus poistaa suoja-alueelta kasvillisuutta.

45 §

Maantien näkemäalue

Maantien kaarekohdassa *taikka* missä tien liittyy toinen maantie tai merkittävä yksityinen tie taikka maantien poikki kulkee rautatie, on rakennusten pitäminen kielletty suoja-alueen ulkopuolellakin sellaisella alueella, jolla näkemäalan vapaana pitäminen sitä rajoittavista esteistä on tarpeen liikenneturvallisuuden vuoksi (*näkemäalue*).

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus poistaa näkemäalueelta sellainen kasvillisuus ja sellaiset luonnonesteet, jotka tarpeellista näkemäalaa rajoittamalla

Ehdotus

Ilman *maakunnan* suostumusta ei yksityistä kulkuväylää saa avata siten, että se katkaisee erityisen talvitien. Tarvittavan ylikulkulaitteen asettaminen ja kunnossapito ovat sen velvollisuutena, joka on väylän avannut tai joka sitä käyttää.

4 luku

Maantien ulkopuolisia alueita koskevat maankäyttörajoitukset

44 §

Maantien suoja-alue

Maantien suoja-alue ulottuu 20 metrin etäisyydelle maantien ajoradan tai, jos ajoratoja on useampia, lähimmän ajoradan keskilinjasta. Erityisestä syystä voidaan tiesuunnitelmassa määrätyllä tiellä tai tienosalla osoittaa etäisyys 20 metriä lyhyemmäksi taikka pidentää etäisyyttä enintään 50 metriksi sekä enintään 300 metriksi tiehen kuuluvan varalaskupaikan kohdalla ja pituussuunnassa sen kummastakin päästä 750 metrin etäisyydelle ulottuvalla jatkeella.

Rakennusta ei saa pitää suoja-alueella. *Maakunnalla* on liikenneturvallisuuden sitä vaatiessa ja varalaskupaikan osalta myös lentoturvallisuuden vuoksi oikeus poistaa suoja-alueelta kasvillisuutta.

45 §

Maantien näkemäalue

Maantien kaarekohdassa *tai siellä* missä tien liittyy toinen maantie tai merkittävä yksityinen tie taikka maantien poikki kulkee rautatie, on rakennusten pitäminen kielletty suoja-alueen ulkopuolellakin sellaisella alueella, jolla näkemäalan vapaana pitäminen sitä rajoittavista esteistä on tarpeen liikenneturvallisuuden vuoksi (*näkemäalue*).

Maakunnalla on oikeus poistaa näkemäalueelta sellainen kasvillisuus ja sellaiset luonnonesteet, jotka tarpeellista näkemäalaa rajoittamalla tuottavat vaaraa liikenneturval-

Voimassa oleva laki

tuottavat vaaraa liikenneturvallisuudelle.

48 §

Poikkeukset rajoituksista

Edellä 44–47 §:ssä olevia säännöksiä ei sovelleta, jos kasvillisuus on istutettu tai otettu erityiseen hoitoon taikka rakennus, varasto, aita tai muu rakennelma tai laite on tehty ennen kuin alueen käyttöoikeus oli joutunut mainituissa pykälissä säädettyjen tai vastaavien aikaisemmassa laissa tarkoitettujen rajoitusten piiriin.

Jos 1 momentissa tarkoitettu kasvillisuus taikka rakennus, rakennelma tai laite aiheuttaa vaaraa liikenneturvallisuudelle tai haittaa tienpidolle, voi *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* määrätä sen poistettavaksi tai siirrettäväksi taikka määrätä siihen tehtäväksi tarvittavan muutoksen. Jollei omistaja suorita toimenpidettä sitä varten määrättyssä kohtuullisessa ajassa, *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella* on oikeus suorittaa se kustannuksellaan.

Mitä 44–47 §:ssä sekä tämän pykälän 1 ja 2 momentissa säädetään, ei koske rakennuksen pitämistä asemakaava-alueella eikä sellaisen kasvillisuuden poistamista, jolla on ympäristön kannalta erityinen merkitys.

49 §

Kasvillisuuden ja luonnonesteiden poistamista koskeva menettely

Ennen kuin *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* ryhtyy poistamaan 44 §:n 2 momentissa tai 45 §:n 2 momentissa tarkoitettua kasvillisuutta tai jälkimmäisessä lainkohdassa tarkoitettuja luonnonesteitä, *tulee siitä ilmoittaa* asianomaisen kiinteistön omistajalle tai haltijalle taikka siitä kuuluttaa hyvissä ajoin ennen toimenpiteeseen ryhtymistä. Kiinteistön omistaja voi halutessaan itse huolehtia toimenpiteistä *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* osoituksen mukaan.

Ehdotus

lisuudelle.

48 §

Poikkeukset rajoituksista

Edellä 44–47 §:ssä olevia säännöksiä ei sovelleta, jos kasvillisuus on istutettu tai otettu erityiseen hoitoon taikka rakennus, varasto, aita tai muu rakennelma tai laite on tehty ennen kuin alueen käyttöoikeus oli joutunut mainituissa pykälissä säädettyjen tai vastaavien aikaisemmassa laissa tarkoitettujen rajoitusten piiriin.

Jos 1 momentissa tarkoitettu kasvillisuus taikka rakennus, rakennelma tai laite aiheuttaa vaaraa liikenneturvallisuudelle tai haittaa tienpidolle, voi *Väylävirasto* määrätä sen poistettavaksi tai siirrettäväksi taikka määrätä siihen tehtäväksi tarvittavan muutoksen. Jollei omistaja suorita toimenpidettä sitä varten määrättyssä kohtuullisessa ajassa, *Väylävirastolla* on oikeus suorittaa se kustannuksellaan.

Mitä 44–47 §:ssä sekä tämän pykälän 1 ja 2 momentissa säädetään, ei koske rakennuksen pitämistä asemakaava-alueella eikä sellaisen kasvillisuuden poistamista, jolla on ympäristön kannalta erityinen merkitys.

49 §

Kasvillisuuden ja luonnonesteiden poistamista koskeva menettely

Ennen kuin *maakunta* ryhtyy poistamaan 44 §:n 2 momentissa tai 45 §:n 2 momentissa tarkoitettua kasvillisuutta tai jälkimmäisessä lainkohdassa tarkoitettuja luonnonesteitä, *on siitä ilmoitettava* asianomaisen kiinteistön omistajalle tai haltijalle taikka siitä kuuluttaa hyvissä ajoin ennen toimenpiteeseen ryhtymistä. Kiinteistön omistaja voi halutessaan itse huolehtia toimenpiteistä *maakunnan* osoituksen mukaan.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

51 §

Lumiaita ja lumen sijoittaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskussella on oikeus pystyttää tiealueen ulkopuolelle tilapäinen tai kiinteä lumiaita, jos se lumen tielle kerääntymisen estämiseksi on tarpeen. Kiinteä lumiaita saadaan asutulla alueella kuitenkin pystyttää vain kiinteistön omistajan tai haltijan suostumuksella tai, jos suostumusta ei saada, kunnan rakennusvalvontaviranomaisen antamalla luvalla. Lupa voidaan myöntää, jos lumiaita on tarpeen maantien pitämiseksi yleistä liikennettä tyydyttävässä kunnossa eikä aidasta tai sen pitämisestä aiheudu kiinteistölle merkittävää haittaa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskussella on oikeus maantien kunnossapidon yhteydessä sijoittaa maantiealueelta lunta tiealueen ulkopuolellekin.

52 §

Tienvarsimainonta ja -ilmoittelu

Maantien käyttäjille tarkoitettu mainos tai ilmoitus, joka asetetaan asemakaava-alueen ulkopuolelle tai asemakaava-alueella maankäyttö- ja rakennuslain 83 §:n 4 momentissa tarkoitettulle liikennealueelle, on laadittava ja sijoitettava siten, että se ei vaaranna liikenneturvallisuutta eikä haittaa tienpitoa ja että se sopeutuu mahdollisimman hyvin ympäristöön.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen mainosten tai ilmoitusten asettamisesta on ilmoitettava *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle*, jollei jäljempänä toisin säädetä. Ilmoitukseen on liitettävä selvitys mainoksesta tai ilmoituksesta ja sen sijoittamispaikasta sekä selvitys kiinteistönomistajan tai -haltijan suostumuksesta sen pystyttämiseen. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* voi pyytää ilmoituksen johdosta kunnalta lausunnon.

Jos mainoksen tai ilmoituksen asettaminen ei täytä 1 momentissa säädettyjä vaatimuksia, *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen*

51 §

Lumiaita ja lumen sijoittaminen

Maakunnalla on oikeus pystyttää tiealueen ulkopuolelle tilapäinen tai kiinteä lumiaita, jos se lumen tielle kerääntymisen estämiseksi on tarpeen. Kiinteä lumiaita saadaan asutulla alueella kuitenkin pystyttää vain kiinteistön omistajan tai haltijan suostumuksella tai, jos suostumusta ei saada, kunnan rakennusvalvontaviranomaisen antamalla luvalla. Lupa voidaan myöntää, jos lumiaita on tarpeen maantien pitämiseksi yleistä liikennettä tyydyttävässä kunnossa eikä aidasta tai sen pitämisestä aiheudu kiinteistölle merkittävää haittaa.

Maakunnalla on oikeus maantien kunnossapidon yhteydessä sijoittaa maantiealueelta lunta tiealueen ulkopuolellekin.

52 §

Tienvarsimainonta ja -ilmoittelu

Maantien käyttäjille tarkoitettu mainos tai ilmoitus, joka asetetaan asemakaava-alueen ulkopuolelle tai asemakaava-alueella maankäyttö- ja rakennuslain 83 §:n 4 momentissa tarkoitettulle liikennealueelle, on laadittava ja sijoitettava siten, että se ei vaaranna liikenneturvallisuutta eikä haittaa tienpitoa ja että se sopeutuu mahdollisimman hyvin ympäristöön.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen mainosten tai ilmoitusten asettamisesta on ilmoitettava *Väylävirastolle*, jollei jäljempänä toisin säädetä. Ilmoitukseen on liitettävä selvitys mainoksesta tai ilmoituksesta ja sen sijoittamispaikasta sekä selvitys kiinteistönomistajan tai -haltijan suostumuksesta sen pystyttämiseen. *Virasto* voi pyytää ilmoituksen johdosta *maakunnalta ja kunnalta* lausunnon.

Jos mainoksen tai ilmoituksen asettaminen ei täytä 1 momentissa säädettyjä vaatimuksia *tai 52 b §:n nojalla annettuja määräyksiä,*

Voimassa oleva laki

on 30 päivän kuluessa ilmoituksen saapumisesta tehtävä päätös, jossa se voi kieltää mainoksen tai ilmoituksen asettamisen tai määrätä asettamiselle tarpeellisia ehtoja. Mainosta tai ilmoitusta ei saa asettaa ennen tämän määräajan umpeutumista. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* voi kuitenkin ilmoituksen johdosta tehtävässä päätöksessä sallia mainoksen tai ilmoituksen asettamisen edellä mainittua ajankohtaa aikaisemmin. Aika, jonka mainos tai ilmoitus saa olla ilmoitetussa paikassaan, on 10 vuotta, jollei *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* määrää tätä lyhyempää aikaa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ennen rajoittavan tai kieltävän päätöksen antamista tehtävä yhteistyötä ilmoituksen tekijän ja asianomaisen kunnan kanssa.

52 b §

Määräystenantovaltuus

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarpeellisia määräyksiä 52 §:ssä tarkoitetun *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle* tehtävän ilmoituksen sisällöstä ja ilmoitusmenettelystä. Lisäksi *virasto* voi antaa liikenneturvallisuuden varmistamiseksi tarkempia määräyksiä 52 ja 52 a §:ssä tarkoitettujen mainosten ja ilmoitusten teknisistä ominaisuuksista ja sijoittamisesta.

5 luku

Alueiden hankkiminen ja korvaukset

54 §

Maantietoimituksen vireilletulo

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus 26 §:n 1 momentin perusteella hakea maantietoimitusta, kun hyväksytty tiesuunnitelma on saanut lainvoiman tai on pantavissa täytäntöön valituksesta huolimatta, taikka 21 §:ssä tarkoitetun kirjallisen suostumuksen perusteella.

Ehdotus

Väyläviraston on 30 päivän kuluessa ilmoituksen saapumisesta tehtävä päätös, jossa se voi kieltää mainoksen tai ilmoituksen asettamisen tai määrätä asettamiselle tarpeellisia ehtoja. Mainosta tai ilmoitusta ei saa asettaa ennen tämän määräajan umpeutumista. *Väylävirasto* voi kuitenkin ilmoituksen johdosta tehtävässä päätöksessä sallia mainoksen tai ilmoituksen asettamisen edellä mainittua ajankohtaa aikaisemmin. Aika, jonka mainos tai ilmoitus saa olla ilmoitetussa paikassaan, on 10 vuotta, jollei *tienpitäjä* määrää tätä lyhyempää aikaa.

Väylävirasto on ennen rajoittavan tai kieltävän päätöksen antamista tehtävä yhteistyötä ilmoituksen tekijän ja asianomaisen kunnan kanssa.

52 b §

Määräystenantovaltuus

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarpeellisia määräyksiä 52 §:ssä tarkoitetun *Väylävirastolle* tehtävän ilmoituksen sisällöstä ja ilmoitusmenettelystä. Lisäksi *Liikenne- ja viestintävirasto* voi antaa liikenneturvallisuuden varmistamiseksi tarkempia määräyksiä 52 ja 52 a §:ssä tarkoitettujen mainosten ja ilmoitusten teknisistä ominaisuuksista ja sijoittamisesta.

5 luku

Alueiden hankkiminen ja korvaukset

54 §

Maantietoimituksen vireilletulo

Väylävirastolla tienpitäjänä ja maakunnalla, jos tienpitäjä on antanut tähän suostumuksensa, on oikeus 26 §:n 1 momentin perusteella hakea maantietoimitusta, kun hyväksytty tiesuunnitelma on saanut lainvoiman tai on pantavissa täytäntöön valituksesta huolimatta, taikka 21 §:ssä tarkoitetun kirjallisen suostumuksen perusteella.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

56 §

56 §

*Haltuunotto**Haltuunotto*

Tiesuunnitelmassa osoitetut tiealueet ja muut tienpitäjän käyttöön osoitetut alueet sekä perustettavat oikeudet otetaan *tienpitäjän* haltuun maantietoimituksessa pidettävässä haltuunotokatselmuksessa määrättyä ajankohtana. Tiesuunnitelmassa osoitettu *yksityistä tietä* tai liittymää varten tarvittava alue otetaan *tienpitäjän* haltuun siksi ajaksi, kunnes tie tai liittymä on tehty. Haltuun otettaessa *tienpitäjälle* syntyy oikeus käyttää alueita ja oikeuksia tiesuunnitelmassa osoitettuihin tarkoituksiin kiinteistöön kohdistuvan muun oikeuden estämättä. Tässä momentissa tarkoitettu haltuunotto voi tapahtua myös vaihteittain *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* osoituksen mukaan.

Jos haltuunotosta aiheutuu lunastuslain 57 §:n 2 momentissa tarkoitettu seuraus, voi lunastustoimikunta asianomaisen vaatimuksesta määrätä, että haltuunotto siltä osin saa tapahtua aikaisintaan toimikunnan määräämän enintään kolmen kuukauden pituisen ajan kulluttua siitä, kun asianomaiselle määrätty enakkokorvaus tai 62 §:n 2 momentissa tarkoitettua ensimmäisessä toimituksessa määrätty korvaus on maksettu.

Edellä 21 §:ssä tarkoitetuissa vaikutuksiltaan vähäisiksi arvioituissa tien parantamisissa voi haltuunotto tapahtua sopimuksen perusteella. Haltuunoton jälkeen *tulee elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* kuitenkin viipymättä *hakea* maantietoimitusta.

Jos haltuun otetulla alueella olevan omaisuuden poistamisesta tai siirtämisestä ei päästä sopimukseen, *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* on asetettava poistettavan omaisuuden omistajalle tai haltijalle kohtuullinen ja tietyön kannalta sopiva määräaika, jonka päätyttyä *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* poistaa omaisuuden. Tällöin *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* on ennen omaisuuden poistamista, mikäli mahdollista, ilmoitettava siitä poistettavan omaisuuden omistajalle tai haltijalle.

Jos tietarkoituksiin luovutettavalta tai luovutetulta alueelta joudutaan poistamaan tai

Tiesuunnitelmassa osoitetut tiealueet ja muut tienpitäjän käyttöön osoitetut alueet sekä perustettavat oikeudet otetaan *Väyläviraston* haltuun maantietoimituksessa pidettävässä haltuunotokatselmuksessa määrättyä ajankohtana. Tiesuunnitelmassa osoitettu *yksityistietä* tai liittymää varten tarvittava alue otetaan *Väyläviraston* haltuun siksi ajaksi, kunnes tie tai liittymä on tehty. Haltuun otettaessa *virastolle* syntyy oikeus käyttää alueita ja oikeuksia tiesuunnitelmassa osoitettuihin tarkoituksiin kiinteistöön kohdistuvan muun oikeuden estämättä. Tässä momentissa tarkoitettu haltuunotto voi tapahtua myös vaihteittain *Väyläviraston* osoituksen mukaan.

Jos haltuunotosta aiheutuu lunastuslain 57 §:n 2 momentissa tarkoitettu seuraus, voi lunastustoimikunta asianomaisen vaatimuksesta määrätä, että haltuunotto siltä osin saa tapahtua aikaisintaan toimikunnan määräämän enintään kolmen kuukauden pituisen ajan kulluttua siitä, kun asianomaiselle määrätty enakkokorvaus tai 62 §:n 2 momentissa tarkoitettua ensimmäisessä toimituksessa määrätty korvaus on maksettu.

Edellä 21 §:ssä tarkoitetuissa vaikutuksiltaan vähäisiksi arvioituissa tien parantamisissa voi haltuunotto tapahtua sopimuksen perusteella. Haltuunoton jälkeen *Väyläviraston* on kuitenkin viipymättä *haettava* maantietoimitusta.

Jos haltuun otetulla alueella olevan omaisuuden poistamisesta tai siirtämisestä ei päästä sopimukseen, *Väyläviraston* on asetettava poistettavan omaisuuden omistajalle tai haltijalle kohtuullinen ja tietyön kannalta sopiva määräaika, jonka päätyttyä *Väylävirasto* poistaa omaisuuden. Tällöin *Väyläviraston* on ennen omaisuuden poistamista, mikäli mahdollista, ilmoitettava siitä poistettavan omaisuuden omistajalle tai haltijalle.

Jos tietarkoituksiin luovutettavalta tai luovutetulta alueelta joudutaan poistamaan tai siirtämään rakennuksia, varastoja tai laitteita

Voimassa oleva laki

siirtämään rakennuksia, varastoja tai laitteita taikka puita, kasvavaa satoa tai muuta kasvilisuutta, on siitä aiheutuvan vahingon tai haitan lisäksi korvattava asianomaiselle aiheutuneet poistamis- tai siirtämiskustannukset.

56 a §

Yksityisen tien luovuttaminen

Edellä 56 §:n 1 momentissa tarkoitettu *yksityinen tie* luovutetaan *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* määräämänä ajankohtana tieosakkaille tai kiinteistön omistajalle sen jälkeen, kun tieosakkaista ja kunnossapidosta osakkaiden kesken on maantietoimituksessa päätetty ja toimitusta koskevan muutoksenhaun estämättä. Tien luovuttamiseksi voidaan tieosakkaista ja kunnossapidosta osakkaiden kesken määrätä maantietoimituksen kestäessä väliaikaisesti.

57 §

Lunastuksen kohteen vahvistaminen ja omistusoikeuden syntyminen tiealueeseen

Lunastuspäätöksessä vahvistetaan lunastuksen kohde tiesuunnitelman tai 21 §:ssä tarkoitettun kirjallisen suostumuksen perusteella, tarvittaessa *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* osoituksen mukaan. Tiesuunnitelmasta voidaan vähäisessä määrin poiketa, jos siihen on erityinen syy. Tämän lain 75 §:n 2 momentin mukaisessa maantietoimituksessa lunastuksen kohde vahvistetaan 5 §:n 3 momentin mukaan, tarvittaessa *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* osoituksen mukaan.

Tiealueeksi vahvistettu alue siirtyy lunastuspäätöksen saatua lainvoiman *tienpitäjän* omistukseen, jollei tämä jo ennestään omista aluetta.

62 §

Lunastuksen käsitteleminen kahtena toimituksena

Sen lisäksi, mitä lunastuslain 20 §:ssä sää-

Ehdotus

taikka puita, kasvavaa satoa tai muuta kasvilisuutta, on siitä aiheutuvan vahingon tai haitan lisäksi korvattava asianomaiselle aiheutuneet poistamis- tai siirtämiskustannukset.

56 a §

Yksityistien luovuttaminen

Edellä 56 §:n 1 momentissa tarkoitettu *yksityistie* luovutetaan *Väyläviraston* määräämänä ajankohtana tieosakkaille tai kiinteistön omistajalle sen jälkeen, kun tieosakkaista ja kunnossapidosta osakkaiden kesken on maantietoimituksessa päätetty ja toimitusta koskevan muutoksenhaun estämättä. Tien luovuttamiseksi voidaan tieosakkaista ja kunnossapidosta osakkaiden kesken määrätä maantietoimituksen kestäessä väliaikaisesti.

57 §

Lunastuksen kohteen vahvistaminen ja omistusoikeuden syntyminen tiealueeseen

Lunastuspäätöksessä vahvistetaan lunastuksen kohde tiesuunnitelman tai 21 §:ssä tarkoitettun kirjallisen suostumuksen perusteella, tarvittaessa *Väyläviraston* osoituksen mukaan. Tiesuunnitelmasta voidaan vähäisessä määrin poiketa, jos siihen on erityinen syy. Tämän lain 75 §:n 2 momentin mukaisessa maantietoimituksessa lunastuksen kohde vahvistetaan 5 §:n 3 momentin mukaan, tarvittaessa *Väyläviraston* osoituksen mukaan.

Tiealueeksi vahvistettu alue siirtyy lunastuspäätöksen saatua lainvoiman *Väyläviraston* omistukseen, jollei tämä jo ennestään omista aluetta.

62 §

Lunastuksen käsitteleminen kahtena toimituksena

Sen lisäksi, mitä lunastuslain 20 §:ssä sää-

Voimassa oleva laki

detään, toimitusinsinööri voi *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* esityksestä jakaa toimitusmääräyksen tarkoittamaa lunastusta koskevat asiat käsiteltäviksi kahdessa eri maantietoimituksessa, jos se ratkaistavien asioiden määrän tai laadun vuoksi taikka muusta syystä on tarkoituksenmukaista.

Jos lunastus 1 momentin mukaisesti käsitellään kahdessa eri toimituksessa, toimitusinsinöörin *tulee* ensimmäisen toimituksen lopettamisen jälkeen ilman eri hakemusta *jatkaa* lunastusta uudella toimituksella sitten, kun se on asioiden käsittelemiseksi tarpeen. Ratkaisemattomien lunastusasioiden lisäksi tässä toimituksessa käsitellään ja ratkaistaan myös asiat, jotka koskevat aikaisemman toimituksen lopettamisen jälkeen lunastuksen kohteeseen tehtäviä muutoksia.

69 §

Yksityistiejärjestelyt

Maantietoimituksessa on tehtävä sellaiset *yksityisiä teitä* ja tieoikeuksia koskevat järjestelyt, jotka ovat tarpeen maantien rakentamisen taikka 24 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen määräysten ja kieltojen vuoksi. Toimituksessa käsitellään ja ratkaistaan myös muut *yksityisistä teistä annetun lain* mukaisessa *tietoimituksessa* käsiteltäviksi säädettyt asiat.

Yksityistieyhteydet ja tieoikeudet voidaan järjestellä *yksityisistä teistä annetun lain* 38 c §:ssä tarkoitettussa alueellisessa *tietoimituksessa*, joka voidaan suorittaa *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* pyynnöstä ilman erillistä hakemusta. Tällöin 72 §:ssä tarkoitettua korvausta koskeva kysymys ratkaistaan tässä toimituksessa, johon lisäksi sovelletaan, mitä lunastuslain 82 §:ssä säädetään.

73 §

Korvaus tutkimustyöstä ja eräistä muista toimenpiteistä

Jos 16 §:n 1 momentin nojalla suoritetusta toimenpiteestä, 36 §:n mukaisen tilapäisen kulkutien järjestämisestä tai sellaisen käyt-

Ehdotus

detään, toimitusinsinööri voi *Väyläviraston* esityksestä jakaa toimitusmääräyksen tarkoittamaa lunastusta koskevat asiat käsiteltäviksi kahdessa eri maantietoimituksessa, jos se ratkaistavien asioiden määrän tai laadun vuoksi taikka muusta syystä on tarkoituksenmukaista.

Jos lunastus 1 momentin mukaisesti käsitellään kahdessa eri toimituksessa, toimitusinsinöörin *on* ensimmäisen toimituksen lopettamisen jälkeen ilman eri hakemusta *jatettava* lunastusta uudella toimituksella sitten, kun se on asioiden käsittelemiseksi tarpeen. Ratkaisemattomien lunastusasioiden lisäksi tässä toimituksessa käsitellään ja ratkaistaan myös asiat, jotka koskevat aikaisemman toimituksen lopettamisen jälkeen lunastuksen kohteeseen tehtäviä muutoksia.

69 §

Yksityistiejärjestelyt

Maantietoimituksessa on tehtävä sellaiset *yksityisteitä* ja tieoikeuksia koskevat järjestelyt, jotka ovat tarpeen maantien rakentamisen tai 24 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen määräysten ja kieltojen vuoksi. Toimituksessa käsitellään ja ratkaistaan myös muut *yksityistielain* mukaisessa *yksityistietoimituksessa* käsiteltäviksi säädettyt asiat.

Yksityistieyhteydet ja tieoikeudet voidaan järjestellä *yksityistielain* 76 §:ssä tarkoitettussa alueellisessa *yksityistietoimituksessa*, joka voidaan suorittaa *tienpitäjän* pyynnöstä ilman erillistä hakemusta. Tällöin 72 §:ssä tarkoitettua korvausta koskeva kysymys ratkaistaan tässä toimituksessa, johon lisäksi sovelletaan, mitä lunastuslain 82 §:ssä säädetään.

73 §

Korvaus tutkimustyöstä ja eräistä muista toimenpiteistä

Jos 16 §:n 1 momentin nojalla suoritetusta toimenpiteestä, 36 §:n mukaisen tilapäisen kulkutien järjestämisestä tai sellaisen käyt-

Voimassa oleva laki

tämisestä, 50 §:n mukaisesta vähäisten laitteiden ja rakenteiden sijoittamisesta taikka 51 §:ssä tarkoitetun lumiaidan pitämisestä tai lumen sijoittamisesta aiheutuu kiinteistölle vahinkoa tai haittaa, on kiinteistön omistajalla oikeus saada siitä korvaus tienpitäjältä.

Mitä 1 momentissa säädetään tilapäisen kulkutien järjestämisestä tai käyttämisestä kiinteistölle aiheutuvan vahingon tai haitan korvaamisesta, koskee myös maantieliikenteestä *yksityiselle tielle* sen käyttämisestä tilapäisenä kulkutienä aiheutuvien vahinkojen tai haittojen korvaamista tieosakkaille tai tiekunnalle, milloin sellainen on tielle perustettu.

74 §

Muut korvaukset ja korvauksia koskeva maantietoimitus

Jos maantiestä aiheutuu kiinteistölle muuta kuin tässä luvussa tarkoitettua vahinkoa tai haittaa, on kiinteistön omistajalla oikeus saada siitä korvaus tienpitäjältä. Vahingon tai haitan ollessa huomattava kiinteistön omistajalla on oikeus vaatia, jos hän ei halua saada korvausta menetyksestään, että tienpitäjä lunastaa kiinteistön tai sen osan. Jollei korvauksesta tai lunastuksesta sovita, asia on ratkaistava maantietoimituksessa.

Jos tästä laista johtuva korvaus- tai lunastuskysymys tulee esille muutoin kuin maantietoimituksen yhteydessä tai jos korvaus voidaan määrätä vasta maantietoimituksen päätyttyä eikä korvauksista sovita, on korvausasia ratkaistava *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* tai korvausta vaativan hakemuksesta pidettävässä maantietoimituksessa.

75 §

Maantietoimitus erityisissä tapauksissa

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on haettava viipymättä maantietoimitusta, kun *yksityinen tie* tai katu on muutettu maantieksi taikka kun maantie tai liitännäisalue on lakkautettu.

Ehdotus

tämisestä, 50 §:n mukaisesta vähäisten laitteiden ja rakenteiden sijoittamisesta taikka 51 §:ssä tarkoitetun lumiaidan pitämisestä tai lumen sijoittamisesta aiheutuu kiinteistölle vahinkoa tai haittaa, on kiinteistön omistajalla oikeus saada siitä korvaus tienpitäjältä.

Mitä 1 momentissa säädetään tilapäisen kulkutien järjestämisestä tai käyttämisestä kiinteistölle aiheutuvan vahingon tai haitan korvaamisesta, koskee myös maantieliikenteestä *yksityistielle* sen käyttämisestä tilapäisenä kulkutienä aiheutuvien vahinkojen tai haittojen korvaamista tieosakkaille tai tiekunnalle, milloin sellainen on tielle perustettu.

74 §

Muut korvaukset ja korvauksia koskeva maantietoimitus

Jos maantiestä aiheutuu kiinteistölle muuta kuin tässä luvussa tarkoitettua vahinkoa tai haittaa, on kiinteistön omistajalla oikeus saada siitä korvaus tienpitäjältä. Vahingon tai haitan ollessa huomattava kiinteistön omistajalla on oikeus vaatia, jos hän ei halua saada korvausta menetyksestään, että tienpitäjä lunastaa kiinteistön tai sen osan. Jollei korvauksesta tai lunastuksesta sovita, asia on ratkaistava maantietoimituksessa.

Jos tästä laista johtuva korvaus- tai lunastuskysymys tulee esille muutoin kuin maantietoimituksen yhteydessä tai jos korvaus voidaan määrätä vasta maantietoimituksen päätyttyä eikä korvauksista sovita, on korvausasia ratkaistava *Väyläviraston* tai korvausta vaativan hakemuksesta pidettävässä maantietoimituksessa.

75 §

Maantietoimitus erityisissä tapauksissa

Väyläviraston on haettava viipymättä maantietoimitusta, kun *yksityistie* tai katu on muutettu maantieksi taikka kun maantie tai liitännäisalue on lakkautettu.

Voimassa oleva laki

Ennestään olevan maantien tiealueen tai liitännäisalueen taikka suoja- tai näkemäalueen rajan määrittämiseksi voidaan *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* tai kiinteistön omistajan hakemuksesta pitää maantietoimitus. Tällaisessa toimituksessa voidaan määrätä korvaus tien tai liitännäisalueen leventymisen aiheuttamista menetyksistä ja ratkaista 71 §:n 2 momentissa tarkoitettu korvausasia.

Jos ennestään oleva tie käsittää *tienpitäjän* omistuksessa olevan kiinteistön tai sen osan, tällainen alue voidaan siirtää maantietoimituksessa lunastusyksikkönä olevaan maantiehen. Siirtämiseen sovelletaan, mitä kiinteistönmuodostamislaisissa säädetään lohkomisesta.

79 §

Korvausten maksaminen ja korko

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen suoritettaviksi määrätty ennakko- ja lopulliset korvaukset niille maksettavine kuuden prosentin vuotuisine korkoineen *tulee suorittaa* kolmen kuukauden kuluessa niiden määrittämisestä. Korvauksen maksamisen viivästyessä sille on maksettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitettun korkokannan mukaan.

Tilusjärjestelyssä alueen saaja on velvollinen maksamaan saamastaan alueesta korvauksen *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle* siltä osin kuin korvausta ei voida vähentää *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* maksettaviksi määrättyistä suorituksista, ja alueen luovuttaja saa *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta* korvauksen luovuttamastaan alueesta. Tässä momentissa tarkoitettuihin korvauksiin sovelletaan, mitä 1 momentissa koron laskemisesta ja korvausten maksamisesta säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu kuuden prosentin vuotuinen korko lasketaan alkavaksi 56 §:ssä tarkoitettusta haltuunotosta, jollei 56 §:n 3 momentin mukaisen haltuunoton osalta ole toisin sovittu, sekä 74 ja 75 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa kyseisen maantietoimituksen loppukokouksen ajankohdasta.

Ehdotus

Ennestään olevan maantien tiealueen tai liitännäisalueen taikka suoja- tai näkemäalueen rajan määrittämiseksi voidaan *Väyläviraston* tai kiinteistön omistajan hakemuksesta pitää maantietoimitus. Tällaisessa toimituksessa voidaan määrätä korvaus tien tai liitännäisalueen leventymisen aiheuttamista menetyksistä ja ratkaista 71 §:n 2 momentissa tarkoitettu korvausasia.

Jos ennestään oleva tie käsittää *Väyläviraston* omistuksessa olevan kiinteistön tai sen osan, tällainen alue voidaan siirtää maantietoimituksessa lunastusyksikkönä olevaan maantiehen. Siirtämiseen sovelletaan, mitä kiinteistönmuodostamislaisissa säädetään lohkomisesta.

79 §

Korvausten maksaminen ja korko

Väyläviraston suoritettaviksi määrätty ennakko- ja lopulliset korvaukset niille maksettavine kuuden prosentin vuotuisine korkoineen *on suoritettava* kolmen kuukauden kuluessa niiden määrittämisestä. Korvauksen maksamisen viivästyessä sille on maksettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitettun korkokannan mukaan.

Tilusjärjestelyssä alueen saaja on velvollinen maksamaan saamastaan alueesta korvauksen *Väylävirastolle* siltä osin kuin korvausta ei voida vähentää *viraston* maksettaviksi määrättyistä suorituksista, ja alueen luovuttaja saa *Väylävirastolta* korvauksen luovuttamastaan alueesta. Tässä momentissa tarkoitettuihin korvauksiin sovelletaan, mitä 1 momentissa koron laskemisesta ja korvausten maksamisesta säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu kuuden prosentin vuotuinen korko lasketaan alkavaksi 56 §:ssä tarkoitettusta haltuunotosta, jollei 56 §:n 3 momentin mukaisen haltuunoton osalta ole toisin sovittu, sekä 74 ja 75 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa kyseisen maantietoimituksen loppukokouksen ajankohdasta.

Voimassa oleva laki

Tilusjärjestelyn johdosta määrätyle korvaukselle korko lasketaan toimituksessa määrätystä alueiden haltuunottoajankohdasta lukien.

Maantietoimituksessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen maksettaviksi määrätetyt korvaukset ja edellä 2 momentissa tarkoitettut tilusjärjestelykorvaukset alueen luovuttajalle suorittaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus.

80 §

Riidanalaisen korvauksen tallettaminen

Jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valittaa maantietoimituksessa määrättyistä korvauksista, voidaan riidanalainen osa korvauksista tallettaa. Tallettamiseen sovelletaan, mitä lunastuslain 52 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 70 §:ssä säädetään.

81 §

Pakkotäytäntöönpano erityisissä tapauksissa

Maantietoimituksessa määrättyyn korvaukseen, joka asianosaisen on maksettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, ja omaisuuteen, jonka omistus on tilusjärjestelyn vuoksi vaihtunut, sovelletaan, mitä kiinteistönmuodostamislain 288 §:ssä säädetään.

83 §

Vähäiset korvaukset

Jos lunastustoimikunta on määrännyt elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen maksamaan samalle asianosaiselle korvauksia, joiden kokonaissumma ei ylitä 20:tä euroa, niitä ei tarvitse maksaa eikä tallettaa.

84 §

Korvauksettomat luovutukset

Valtiolla ei ole oikeutta tässä laissa tarkoitettuun korvaukseen. Korvaukseen oikeutet-

Ehdotus

Tilusjärjestelyn johdosta määrätyle korvaukselle korko lasketaan toimituksessa määrätystä alueiden haltuunottoajankohdasta lukien.

(4 mom. kumottaisiin)

80 §

Riidanalaisen korvauksen tallettaminen

Jos Väylävirasto valittaa maantietoimituksessa määrättyistä korvauksista, voidaan riidanalainen osa korvauksista tallettaa. Tallettamiseen sovelletaan, mitä lunastuslain 52 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 70 §:ssä säädetään.

81 §

Pakkotäytäntöönpano erityisissä tapauksissa

Maantietoimituksessa määrättyyn korvaukseen, joka asianosaisen on maksettava Väylävirastolle, ja omaisuuteen, jonka omistus on tilusjärjestelyn vuoksi vaihtunut, sovelletaan, mitä kiinteistönmuodostamislain 288 §:ssä säädetään.

83 §

Vähäiset korvaukset

Jos lunastustoimikunta on määrännyt Väyläviraston maksamaan samalle asianosaiselle korvauksia, joiden kokonaissumma ei ylitä 20:tä euroa, niitä ei tarvitse maksaa eikä tallettaa.

84 §

Korvauksettomat luovutukset

Valtiolla ei ole oikeutta tässä laissa tarkoitettuun korvaukseen. Korvaukseen oikeutet-

Voimassa oleva laki

tuja ovat kuitenkin valtion liikelaitoksista annetun lain (1062/2010) mukaiset liikelaitokset. Valtioneuvosto voi päättää valtion korvausoikeudesta toisinkin, jos tähän on erityisiä syitä.

Yksityisen tien tai kadun muuttuessa maantieksi siirtyy tiekunnan tai tieosakkaiden tien alue ja katualue korvauksetta tienpitäjälle.

85 §

Maantietoimituksen kustannukset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa maantietoimituksen toimituskustannuksista. Edellä 74 §:n mukaisessa maantietoimituksessa toimituskustannukset on määrättävä osaksi tai kokonaan vaatimuksen esittäjän maksettaviksi, jos vaatimus on tehty ilmeisen aiheettomasti.

6 luku

Maantien lakkaaminen ja lakkauttaminen sekä liitännäisalueen lakkauttaminen

88 §

Maantien lakkaaminen

Jos maantietä parannettaessa tie on siirretty uuteen paikkaan eikä tiesuunnitelmassa ole määrätty, että tie entisellä paikallaan edelleen jää maantieksi, se tältä osin lakkaa olemasta maantie. Tämän estämättä *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* saa käyttää entistä tiealuetta muihin tietarkoituksiin sen mukaan kuin siitä tiesuunnitelmassa määrätään. Tällöin maantietoimituksessa *tulee määrätä*, että tiealue jää tienpitäjän omistukseen tai tieoikeus siihen jätetään voimaan. Jollei tällaista määräystä tiesuunnitelmassa ole annettu, alueen käyttö maantietarkoituksiin ja siihen kohdistuva oikeus lakkaa parannetun maantien tultua luovutetuksi yleiseen liikenteeseen.

Kun lakanneen maantien tiealuetta ei enää tarvita 1 momentissa tarkoitettuihin muihin

Ehdotus

tuja ovat kuitenkin valtion liikelaitoksista annetun lain (1062/2010) mukaiset liikelaitokset. Valtioneuvosto voi päättää valtion korvausoikeudesta toisinkin, jos tähän on erityisiä syitä.

Yksityistien tai kadun muuttuessa maantieksi siirtyy tiekunnan tai tieosakkaiden tien alue ja katualue korvauksetta tienpitäjälle.

85 §

Maantietoimituksen kustannukset

Väylävirasto vastaa maantietoimituksen toimituskustannuksista. Edellä 74 §:n mukaisessa maantietoimituksessa toimituskustannukset on määrättävä osaksi tai kokonaan vaatimuksen esittäjän maksettaviksi, jos vaatimus on tehty ilmeisen aiheettomasti.

6 luku

Maantien lakkaaminen ja lakkauttaminen sekä liitännäisalueen lakkauttaminen

88 §

Maantien lakkaaminen

Jos maantietä parannettaessa tie on siirretty uuteen paikkaan eikä tiesuunnitelmassa ole määrätty, että tie entisellä paikallaan edelleen jää maantieksi, se tältä osin lakkaa olemasta maantie. Tämän estämättä *tienpitäjä ja maankunta* saavat käyttää entistä tiealuetta muihin tietarkoituksiin sen mukaan kuin siitä tiesuunnitelmassa määrätään. Tällöin maantietoimituksessa *on määrättävä*, että tiealue jää tienpitäjän omistukseen tai tieoikeus siihen jätetään voimaan. Jollei tällaista määräystä tiesuunnitelmassa ole annettu, alueen käyttö maantietarkoituksiin ja siihen kohdistuva oikeus lakkaa parannetun maantien tultua luovutetuksi yleiseen liikenteeseen.

Kun lakanneen maantien tiealuetta ei enää tarvita 1 momentissa tarkoitettuihin muihin tietarkoituksiin, *tienpitäjä* lakkauttaa alueen

Voimassa oleva laki

tietarkoituksiin, *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* lakkauttaa alueen käytön ja siihen kohdistuvan tienpitäjän oikeuden. Tällaiseen alueeseen sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään entisestä tiealueesta.

90 §

Entisen tiealueen rakenteet ja laitteet

Mitä entiselle tiealueelle on tienpitoa varten rakennettu tai sijoitettu, siirtyy alueen omistajalle, jollei hankkeesta vastaava vie sitä pois vuoden kuluessa tien lakkaamisesta tai luovuta sitä muulle taholle. Tiesuunnitelmassa on osoitettava, tarvitaanko aluetta *yksityiseksi tieksi* tai kaduksi ja kuuluuko alueeseen erityistä hoitoa vaativia rakenteita ja laitteita. Alue on jätettävä sellaiseksi, ettei sen käyttö sanottuun tarkoitukseen vaikeudu. Vastuu mainituista rakenteista ja laitteista siirtyy *yksityisen tien* tai kadun pitäjälle maantien lakatessa.

Jos lakkaavaa tai lakkautettavaa maantietä ei tarvita I momentissa mainittuun tarkoitukseen, on tiesuunnitelmassa osoitettava ne toimenpiteet, jotka ovat tarpeen entisen tiealueen palauttamiseksi ennalleen. Hankkeesta vastaavan *tulee huolehtia* näistä toimenpiteistä kustannuksellaan vuoden kuluessa tien lakkaamisesta.

Oikeus pitää tiealueelle 42 tai 42 a §:n nojalla sijoitettuja rakenteita, rakennelmia ja laitteita pysyvä voimassa *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* myöntämän luvan tai *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle* tehdyn ilmoituksen mukaisesti tiealueen siirtymässä uudelle omistajalle.

91 §

Entisen tiealueen siirtyminen

Jollei tämän lain 88 §:n 1 momentista muuta johdu, siirtyy tienpitäjän omistama lakanneen maantien tiealue tien lakatessa tienpitäjältä korvauksetta viereiseen kiinteistöön. Asemakaava-alueella ja alueella, jolle kunta on päättänyt laadittavaksi asemakaavan, tiealue siirtyy kunnan omistukseen. Tiealueen

Ehdotus

käytön ja siihen kohdistuvan tienpitäjän oikeuden. Tällaiseen alueeseen sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään entisestä tiealueesta.

90 §

Entisen tiealueen rakenteet ja laitteet

Mitä entiselle tiealueelle on tienpitoa varten rakennettu tai sijoitettu, siirtyy alueen omistajalle, jollei hankkeesta vastaava vie sitä pois vuoden kuluessa tien lakkaamisesta tai luovuta sitä muulle taholle. Tiesuunnitelmassa on osoitettava, tarvitaanko aluetta *yksitystieksi* tai kaduksi ja kuuluuko alueeseen erityistä hoitoa vaativia rakenteita ja laitteita. Alue on jätettävä sellaiseksi, ettei sen käyttö sanottuun tarkoitukseen vaikeudu. Vastuu mainituista rakenteista ja laitteista siirtyy *yksitystien* tai kadun pitäjälle maantien lakatessa.

Jos lakkaavaa tai lakkautettavaa maantietä ei tarvita I momentissa mainittuun tarkoitukseen, on tiesuunnitelmassa osoitettava ne toimenpiteet, jotka ovat tarpeen entisen tiealueen palauttamiseksi ennalleen. Hankkeesta vastaavan *on huolehdittava* näistä toimenpiteistä kustannuksellaan vuoden kuluessa tien lakkaamisesta.

Oikeus pitää tiealueelle 42 tai 42 a §:n nojalla sijoitettuja rakenteita, rakennelmia ja laitteita pysyvä voimassa *Väyläviraston* myöntämän luvan tai *virastolle* tehdyn ilmoituksen mukaisesti tiealueen siirtymässä uudelle omistajalle.

91 §

Entisen tiealueen siirtyminen

Jollei tämän lain 88 §:n 1 momentista muuta johdu, siirtyy tienpitäjän omistama lakanneen maantien tiealue tien lakatessa tienpitäjältä korvauksetta viereiseen kiinteistöön. Asemakaava-alueella ja alueella, jolle kunta on päättänyt laadittavaksi asemakaavan, tiealue siirtyy kunnan omistukseen. Tiealueen

Voimassa oleva laki

siirtymisestä kunnan omistukseen asemakaavan tullessa voimaan säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 93 §:ssä.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös 112 §:n 6 momentissa tarkoitettuja muihin tietarkoituksiin käytettyjä entisiä tiealueita *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* lakkautettua alueen käytön 88 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Milloin tieoikeudella hallittu 58 §:n 1 momentin ja 112 §:n 4 ja 5 momentin mukainen lakannut maantien tiealue on asemakaavassa osoitettu maankäyttö- ja rakennuslain 83 §:n 1 momentissa tarkoitetuksi yleiseksi alueeksi, on asemakaavan toteutuksessa tällaisesta alueesta mahdollista korvausta määrättäessä otettava huomioon omistajan tai haltijan oikeutta rasittanut tieoikeus.

Tiealue siirtyy siihen rajoittuviin kiinteistöihin tien ajoradan tai ajoratojen muodostaman alueen keskilinjaa myöten. Toisiinsa rajoittuvien kiinteistöjen välinen raja jatkuu tiealueella sen rajasta kohtisuoraan sanottua keskilinjaa vastaan. Edellä sanotun estämättä saadaan rajaa entisellä tiealueella käytäessä oikoa rajaa ja suorittaa muita kiinteistöjaoituksen kannalta tarkoituksenmukaisia rajansovituksia siten, että pinta-alaltaan ja arvoltaan vähäisiä alueita vaihtuu kiinteistöjen kesken tai, jollei sopivaa vastikemaata ole, siirtyy kiinteistöstä toiseen.

93 §

Entinen tiealue yksityisenä tienä

Vaikka entisen maantien tiealue on siirtynyt viereisen kiinteistön omistajan tai kunnan omistukseen, saa muukin, joka tarvitsee aluetta *yksityiseksi tieksi*, käyttää sitä korvauksetta tienään, kunnes tieoikeutta koskevat kysymykset on käsitelty 69 §:ssä säädettyssä järjestyksessä tai 75 §:n 1 momentin mukaisesti maantietoimituksessa.

Edellä 92 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen alueiden käyttämistä *yksityisenä tienä* koskevat kysymykset käsitellään ja ratkaistaan *yksityisistä teistä annetun lain* mukaan.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa 1 momentissa tarkoitettua entisen

Ehdotus

siirtymisestä kunnan omistukseen asemakaavan tullessa voimaan säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 93 §:ssä.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös 112 §:n 6 momentissa tarkoitettuja muihin tietarkoituksiin käytettyjä entisiä tiealueita *tienpitäjän* lakkautettua alueen käytön 88 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Milloin tieoikeudella hallittu 58 §:n 1 momentin ja 112 §:n 4 ja 5 momentin mukainen lakannut maantien tiealue on asemakaavassa osoitettu maankäyttö- ja rakennuslain 83 §:n 1 momentissa tarkoitetuksi yleiseksi alueeksi, on asemakaavan toteutuksessa tällaisesta alueesta mahdollista korvausta määrättäessä otettava huomioon omistajan tai haltijan oikeutta rasittanut tieoikeus.

Tiealue siirtyy siihen rajoittuviin kiinteistöihin tien ajoradan tai ajoratojen muodostaman alueen keskilinjaa myöten. Toisiinsa rajoittuvien kiinteistöjen välinen raja jatkuu tiealueella sen rajasta kohtisuoraan sanottua keskilinjaa vastaan. Edellä sanotun estämättä saadaan rajaa entisellä tiealueella käytäessä oikoa rajaa ja suorittaa muita kiinteistöjaoituksen kannalta tarkoituksenmukaisia rajansovituksia siten, että pinta-alaltaan ja arvoltaan vähäisiä alueita vaihtuu kiinteistöjen kesken tai, jollei sopivaa vastikemaata ole, siirtyy kiinteistöstä toiseen.

93 §

Entinen tiealue yksityistienä

Vaikka entisen maantien tiealue on siirtynyt viereisen kiinteistön omistajan tai kunnan omistukseen, saa muukin, joka tarvitsee aluetta *yksityistieksi*, käyttää sitä korvauksetta tienään, kunnes tieoikeutta koskevat kysymykset on käsitelty 69 §:ssä säädettyssä järjestyksessä tai 75 §:n 1 momentin mukaisesti maantietoimituksessa.

Edellä 92 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen alueiden käyttämistä *yksityistienä* koskevat kysymykset käsitellään ja ratkaistaan *yksityistielain* mukaan.

Tienpitäjä vastaa 1 momentissa tarkoitettua entisen maantien kunnossapidosta maantien

Voimassa oleva laki

maantien kunnossapidosta maantien lakkaamista seuraavan kalenterivuoden lokakuun 1 päivään saakka.

Ennen *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* kunnossapitovelvollisuuden päättymistä on maantietoimituksessa päätettävä entisen maantien kunnossapidosta tieosakasten kesken. Tarvittaessa siitä voidaan määrätä väliaikaisesti. Tällainen määräys lakkaa olemasta voimassa, kun maantietoimitus on saanut lainvoiman, jollei kunnossapidosta päätettäessä ole sen voimassaolosta toisin määrätty.

95 §

Liitännäisalueen lakkauttaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus lakkauttaa liitännäisalueen, kun sitä ei enää tarvita siihen tarkoitukseen, jota varten se on perustettu. Kun liitännäisalue lakkautetaan, lakkaa samalla siihen kohdistunut tieoikeus.

Kiinteistörekisterilain (392/1985) 2 §:n 2 momentin mukainen muuna rekisteriyksikkönä kiinteistörekisteriin merkitty lakkautettu liitännäisalue on maantietoimituksessa määrättävä kuulumaan siihen kiinteistöön, josta se on otettu tietarkoituksiin tai, jollei sitä kiinteistöä enää ole, siihen tai niihin kiinteistöihin, joihin se alueellisesti parhaiten soveltuu.

Jos liitännäisalueen lakkauttamisesta aiheutuu jollekin hyötyä, jota ei ole pidettävä vähäisenä, on hyödynsaaja velvollinen korvaamaan *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle* saamansa hyödyn. Jollei korvauksesta sovita, asia on ratkaistava maantietoimituksessa.

95 a §

Tiealueen osan lakkauttaminen ja luovuttaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi lakkauttaa maantietarkoituksiin tarpeettomia tiealueen osia. *Tienpitäjän* oikeus lakkautettuun tiealueen osaan lakkaa, kun lakkautuspäätös on tehty. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* on haettava viipymättä

Ehdotus

lakkaamista seuraavan kalenterivuoden lokakuun 1 päivään saakka.

Ennen *tienpitäjän* kunnossapitovelvollisuuden päättymistä on maantietoimituksessa päätettävä entisen maantien kunnossapidosta tieosakasten kesken. Tarvittaessa siitä voidaan määrätä väliaikaisesti. Tällainen määräys lakkaa olemasta voimassa, kun maantietoimitus on saanut lainvoiman, jollei kunnossapidosta päätettäessä ole sen voimassaolosta toisin määrätty.

95 §

Liitännäisalueen lakkauttaminen

Väylävirasto lakkauttaa liitännäisalueen, kun sitä ei enää tarvita siihen tarkoitukseen, jota varten se on perustettu. Kun liitännäisalue lakkautetaan, lakkaa samalla siihen kohdistunut tieoikeus.

Kiinteistörekisterilain (392/1985) 2 §:n 2 momentin mukainen muuna rekisteriyksikkönä kiinteistörekisteriin merkitty lakkautettu liitännäisalue on maantietoimituksessa määrättävä kuulumaan siihen kiinteistöön, josta se on otettu tietarkoituksiin tai, jollei sitä kiinteistöä enää ole, siihen tai niihin kiinteistöihin, joihin se alueellisesti parhaiten soveltuu.

Jos liitännäisalueen lakkauttamisesta aiheutuu jollekin hyötyä, jota ei ole pidettävä vähäisenä, on hyödynsaaja velvollinen korvaamaan *Väylävirastolle* saamansa hyödyn. Jollei korvauksesta sovita, asia on ratkaistava maantietoimituksessa.

95 a §

Tiealueen osan lakkauttaminen ja luovuttaminen

Väylävirasto voi lakkauttaa maantietarkoituksiin tarpeettomia tiealueen osia. *Tienpitäjänä viraston* oikeus lakkautettuun tiealueen osaan lakkaa, kun lakkautuspäätös on tehty. *Väyläviraston* on haettava viipymättä maantietoimituksen pitämistä, kun tiealueen osa

Voimassa oleva laki

tä maantietoimituksen pitämistä, kun tiealueen osa on lakkautettu. Tiealueen osan lakkauttamiseksi voidaan tarvittaessa laatia ja hyväksyä tiesuunnitelma.

Tienpitäjän omistama lakkautettu tiealueen osa siirretään maantietoimituksessa viereiseen kiinteistöön noudattaen, mitä kiinteistönmuodostamislaisissa lohkomisesta säädetään. Jos tiealueen osan lakkauttaminen on tullut vireille muun kuin *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* aloitteesta, vastaa viereispanija maantietoimituksen toimituskustannuksista. *Tienpitäjän* omistaman tiealueen osan lakkauttamisesta saadun hyödyn korvaamiseen sovelletaan, mitä 95 §:n 3 momentissa säädetään.

Lakkautetulle tiealueen osalle tienpitoa varten rakennettuun tai sijoitettuun sovelletaan, mitä 90 §:n 1 momentissa säädetään.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, tienpitäjällä on oikeus luovuttaa tienpitoon tarpeettomia tiealueen osia. Luovuttamiseen sovelletaan, mitä oikeudesta luovuttaa valtion kiinteistövarallisuutta annetussa laissa (973/2002) säädetään.

7 luku

Erinäiset säännökset

99 b §

Avustavien tehtävien siirtäminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi siirtää sopimuksella yksityiselle tai julkiselle palveluntarjoajalle tienpidon lupatehtäviin liittyviä avustavia maasto- ja neuvontatehtäviä.

Palveluntarjoajalla on oltava riittävät tekniset edellytykset sekä riittävä osaaminen 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen. Tehtävää hoitavaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koske-

Ehdotus

on lakkautettu. Tiealueen osan lakkauttamiseksi voidaan tarvittaessa laatia ja hyväksyä tiesuunnitelma.

Väyläviraston omistama lakkautettu tiealueen osa siirretään maantietoimituksessa viereiseen kiinteistöön noudattaen, mitä kiinteistönmuodostamislaisissa lohkomisesta säädetään. Jos tiealueen osan lakkauttaminen on tullut vireille muun kuin *maakunnan tai Väyläviraston* aloitteesta, vastaa viereispanija maantietoimituksen toimituskustannuksista. *Väyläviraston* omistaman tiealueen osan lakkauttamisesta saadun hyödyn korvaamiseen sovelletaan, mitä 95 §:n 3 momentissa säädetään.

Lakkautetulle tiealueen osalle tienpitoa varten rakennettuun tai sijoitettuun sovelletaan, mitä 90 §:n 1 momentissa säädetään.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, tienpitäjällä on oikeus luovuttaa tienpitoon tarpeettomia tiealueen osia. Luovuttamiseen sovelletaan, mitä oikeudesta luovuttaa valtion kiinteistövarallisuutta annetussa laissa (973/2002) säädetään.

7 luku

Erinäiset säännökset

99 b §

Avustavien tehtävien siirtäminen

Väylävirasto voi tehdä yksityisen palveluntarjoajan taikka maakunnan tai muun julkisen palveluntarjoajan kanssa sopimuksen tienpidon lupatehtäviin liittyvien avustavien maasto- ja neuvontatehtävien hoitamisesta. Lisäksi virasto voi tehdä sopimuksen maakunnan kanssa Väylävirastosta annetun lain (862/2009) 6 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamisesta.

Palveluntarjoajalla on oltava riittävät tekniset edellytykset sekä riittävä osaaminen 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen. Tehtävää hoitavaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koske-

Voimassa oleva laki

via säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

(Uusi pykälä)

100 §

Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

Tienpitäjän ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten on yhteistyössä varauduttava normaaliolojen häiriötilanteisiin ja valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitettuihin poikkeusoloihin valmiussuunnittelulla sekä valmistelemalla etukäteen normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa tapahtuvaa toimintaa. Varautumisessa on otettava huomioon maantien liikenteellinen merkitys ja keliolosuhteet ja sen ennakoitavissa olevat muutokset sekä muut olosuhteet.

Ehdotus

via säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

99 c §

Maakuntauudistuksessa Väylävirastoon siirtyvät tehtävät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista siirtyvät Väylävirastoon seuraavat tehtävät:

- 1) maantielauttaliikenteen järjestäminen;*
 - 2) tienpidon lupatehtävät;*
 - 3) ajoneuvojen siirrot ja niihin liittyvät vahingonkorvausasiat;*
 - 4) hoidon alueurakoiden kilpailutuksen ohjaus ja tuki;*
 - 5) tienvarsitelematiikka;*
 - 6) tie- ja ratamaanhankinta ja kiinteistöjen hallinta; ja*
 - 7) liikenteen museo- ja perinnetoiminta.*
- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämistä ja hallintokeskuksesta siirtyvät Väylävirastoon seuraavat tehtävät:*
- 1) maanhankinnan maksatustehtävät ja lupapalvelua tukevien tietojärjestelmien kehittäminen;*
 - 2) tienpitoa palvelevat taloushallintotehtävät; ja*
 - 3) tienpidon asiakirjahallintotehtävät.*

100 §

Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

Väyläviraston ja tienpitoalueen maakuntien on yhteistyössä varauduttava normaaliolojen häiriötilanteisiin ja valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitettuihin poikkeusoloihin valmiussuunnittelulla sekä valmistelemalla etukäteen normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa tapahtuvaa toimintaa. Varautumisessa on otettava huomioon maantien liikenteellinen merkitys ja keliolosuhteet ja sen ennakoitavissa olevat muutokset sekä muut olosuhteet.

Voimassa oleva laki

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä tienpitäjältä ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta edellyttävästä valmiussuunnittelusta sen varmistamiseksi, että varautuminen olisi valtakunnallisesti yhtenäistä sekä maantiehen kohdistuvien poikkeusoloja ja normaaliolojen häiriötilanteita koskevien tarpeiden mukaista.

100 b §

Tienpidon omavalvonta

Tienpitäjän ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on laadittava hoidettavinaan olevista tienpidon tehtävistä omavalvontaohjelma. Ohjelmassa tulee määritellä, miten laissa säädetty tienpidon yleiset vaatimukset, matkojen ja kuljetusten palvelutaso maanteilla ja kunnossapidon tason toteutuminen varmistetaan. Omavalvontaohjelmassa on määrättävä, miten vaatimusten toteutumista seurataan ja miten havaitut puutteet korjataan.

Omavalvontaohjelma sekä omavalvontaohjelman toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot ja niihin perustuvat toimenpiteet on julkaistava julkisessa tietoverkossa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on huolehdittava siitä, että palveluntuottajien kanssa tehtävissä sopimuksissa on riittävät määräykset palveluntuottajan valvonnasta sekä laatupoikkeamien käsittelystä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen omavalvonnan toteuttamiseksi.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä omavalvontaohjelman sisällöstä ja laatimisesta sekä ohjelmaan sisältyvästä suunnitelmasta tienpidon laadunhallinnan edistämiseksi.

101 §

Hallinnolliset pakkokeinot

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä,

Ehdotus

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä Liikenne- ja viestintävirastolta, Väylävirastolta ja maakunnilta edellyttävästä valmiussuunnittelusta sen varmistamiseksi, että varautuminen olisi valtakunnallisesti yhtenäistä sekä maantiehen kohdistuvia poikkeusoloja ja normaaliolojen häiriötilanteita koskevien tarpeiden mukaisena.

100 b §

Tienpidon omavalvonta

Tienpitäjän ja maakunnan on laadittava hoidettavinaan olevista tienpidon tehtävistä omavalvontaohjelma. Ohjelmassa on määriteltävä, miten laissa säädetty tienpidon yleiset vaatimukset, matkojen ja kuljetusten palvelutaso maanteilla ja kunnossapidon tason toteutuminen varmistetaan. Omavalvontaohjelmassa on määrättävä, miten vaatimusten toteutumista seurataan ja miten havaitut puutteet korjataan.

Omavalvontaohjelma sekä omavalvontaohjelman toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot ja niihin perustuvat toimenpiteet on julkaistava julkisessa tietoverkossa.

Maakunnan on huolehdittava siitä, että palvelun tuottajien kanssa tehtävissä sopimuksissa on riittävät määräykset palvelun tuottajan valvonnasta sekä laatupoikkeamien käsittelystä maakunnan omavalvonnan toteuttamiseksi.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä omavalvontaohjelman sisällöstä ja laatimisesta sekä ohjelman sisältyvästä suunnitelmasta tienpidon laadunhallinnan edistämiseksi.

101 §

Hallinnolliset pakkokeinot

Liikenne- ja viestintävirasto voi kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, jatkamasta tai

Voimassa oleva laki

jatkamasta tai toistamasta lainvastaista menettelyä. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* voi myös määrätä sen, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, täyttämään velvollisuutensa. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* voi tehostaa päätöstään uhkasakolla tai uhallla, että tekemättä jätetty toimenpide tehdään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään. *Uhkasakkoon, teettämiseen ja keskeyttämiseen sovelletaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa säädetään.*

Jos liikennettä välittömästi uhkaavan vaaran poistamiseksi on tarpeen kiireellinen toimenpide taikka jos on kysymys teialueeseen kohdistuvan luvattoman toimenpiteen oikaisemisesta, *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella* on oikeus toimenpiteeseen tai luvattoman toimenpiteen oikaisemiseen siihen velvollisen kustannuksella.

Jos *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta* estetään toimittamasta 2 momentissa tarkoitettua virkatehtävää tai estetään 16 §:n 1 momentissa tarkoitettua tutkimustyön suorittaminen, on poliisin annettava pyynnöstä virka-apua poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:n mukaisesti.

101 a §

Oikeus saada tietoja

Tienpitäjällä ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus saada toisiltaan, muulta viranomaiselta sekä niiden puolesta sopimuksella määriteltyä tehtävää hoitavalta yksityiseltä palveluntarjoajalta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä tietoja, jotka ovat välttämättömiä *tienpitäjälle ja elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukselle* tässä laissa säädettyjen tienpito-, omavalvonta- ja lupatehtävien hoitamiseksi.

Tienpitäjällä ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus luovuttaa salassa pidettäviä tietoja toimijalle, joka hoitaa sen puolesta sopimuksella määriteltyä tehtävää, jos tiedon saaminen on välttämätöntä tehtävän hoitamiseksi.

(Uusi 3 mom.)

Ehdotus

toistamasta lainvastaista menettelyä. *Virasto* voi myös määrätä sen, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, täyttämään velvollisuutensa. *Virasto* voi tehostaa päätöstään uhkasakolla tai uhallla, että tekemättä jätetty toimenpide tehdään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään. *Uhkasakosta, teettämisestä ja keskeyttämisestä säädetään uhkasakkolaissa.*

Jos liikennettä välittömästi uhkaavan vaaran poistamiseksi on tarpeen kiireellinen toimenpide taikka jos on kysymys teialueeseen kohdistuvan luvattoman toimenpiteen oikaisemisesta, *Liikenne- ja viestintävirastolla, Väylävirastolla ja maakunnalla* on oikeus toimenpiteeseen tai luvattoman toimenpiteen oikaisemiseen siihen velvollisen kustannuksella.

Jos *Liikenne- ja viestintävirastoa, Väylävirastoa tai maakuntaa* estetään toimittamasta 2 momentissa tarkoitettua virkatehtävää tai estetään 16 §:n 1 momentissa tarkoitettua tutkimustyön suorittaminen, on poliisin annettava pyynnöstä virka-apua poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:n mukaisesti.

101 a §

Oikeus saada tietoja

Väylävirastolla ja maakunnalla on oikeus saada toisiltaan, muulta viranomaiselta sekä niiden puolesta sopimuksella määriteltyä tehtävää hoitavalta yksityiseltä palveluntarjoajalta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä tietoja, jotka ovat välttämättömiä *Väylävirastolle virastona tai tienpitäjänä ja maakunnalle* tässä laissa säädettyjen tienpito-, omavalvonta- ja lupatehtävien hoitamiseksi.

Väylävirastolla ja maakunnalla on oikeus luovuttaa salassa pidettäviä tietoja toimijalle, joka hoitaa sen puolesta sopimuksella määriteltyä tehtävää, jos tiedon saaminen on välttämätöntä tehtävän hoitamiseksi.

Liikenne- ja viestintävirastolla on 101

Voimassa oleva laki

Ehdotus

§:ssä tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan oikeus saada tehtäviensä suorittamiseksi tarvittavat tiedot maakunnilta ja Väylävirastolta.

102 §

102 §

*Kustannusten periminen**Kustannusten periminen*

Jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus tässä laissa tarkoitetun toimenpiteen suorittamiseen toisen kustannuksella, kustannukset voidaan periä siten kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

Jos Liikenne- ja viestintävirastolla, Väylävirastolla tai maakunnalla on oikeus tässä laissa tarkoitetun toimenpiteen suorittamiseen toisen kustannuksella, kustannukset voidaan periä siten kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

103 §

103 §

*Päätösten tiedoksi antaminen ja tiedoksisääntö**Päätösten tiedoksi antaminen ja tiedoksisääntö*

Liikenne- ja viestintävirasto toimittaa yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymistä sekä niiden voimassaoloajan pidentämistä koskevan päätöksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja tienpitäjälle. Päätöksen tiedoksi antamiseksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on toimitettava päätös ja sen perusteena olevat asiakirjat asianomaiseen kuntaan, jonka on ilmoitettava niiden nähtäväksi asettamisesta siten kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa kuntalain (410/2015) mukaisesti julkaistaan. Päätös ja asiakirjat on pidettävä kunnassa yleisesti nähtävinä 30 päivän ajan. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen silloin, kun päätös on asetettu yleisesti nähtäville.

Liikenne- ja viestintävirasto toimittaa yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymistä sekä niiden voimassaoloajan pidentämistä koskevan päätöksen Väylävirastolle ja maakunnalle. Päätöksen tiedoksi antamiseksi maakunnan on ilmoitettava päätöksen ja sen perusteena olevien asiakirjojen nähtäväksi asettamisesta siten kuin maakunnan ilmoitukset maakuntalain mukaisesti julkaistaan. Päätös ja asiakirjat on pidettävä maakunnassa yleisesti nähtävinä 30 päivän ajan. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen silloin, kun päätös on asetettu yleisesti nähtäville.

Tiesuunnitelman hyväksymispäätös, joka on merkitykseltään vähäinen, voidaan antaa tiedoksi todisteellisesti siten kuin hallintolaissa säädetään. Päätösten sähköisestä tiedoksi antamisesta säädetään sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003).

Tiesuunnitelman hyväksymispäätös, joka on merkitykseltään vähäinen, voidaan antaa tiedoksi todisteellisesti siten kuin hallintolaissa säädetään. Päätösten sähköisestä tiedoksi antamisesta säädetään sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003).

104 §

104 §

*Päätösten ilmoittaminen muistutuksen tehneille ja viranomaisille**Päätösten ilmoittaminen muistutuksen tehneille ja viranomaisille*

Voimassa oleva laki

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tulee lähettää yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätöksestä ilmoitus niille suunnitelman johdosta muistutuksen tehneille, joiden osoite on tiedossa, samanaikaisesti, kun päätös 103 §:n mukaisesti annetaan yleisesti tiedoksi.

Tienpitäjän on lähetettävä ilmoitus yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätöksestä kunnalle, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja maakunnan liitolle sekä tarvittaessa muullekin viranomaiselle. Ilmoitukseen on tarvittaessa liitettävä jäljennös suunnitelmasta.

105 §

Muutoksenhaku

Edellä 43 f §:ssä tarkoitettua pätevyystodistusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikeus siten kuin hallintolaissa säädetään.

Valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikeusvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä 37 §:ssä, 38 §:n 2 momentissa, 42 §:n 1 momentissa, 42 a ja 47 §:ssä, 48 §:n 2 momentissa ja 52 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa valitetaan siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä päätöksessä tarkoitettu liittymä, ylityskohta, tiealue, kiinteistö taikka mainos tai ilmoitus sijaitsee.

(Uusi mom.)

Kunnalla, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella sekä maakunnan liitolla on oikeus hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat kunnan tai maakunnan alueelle taikka viran-

Ehdotus

Väyläviraston on lähetettävä ilmoitus yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätöksestä kunnalle, Valtion lupa- ja valvontavirastolle sekä tarvittaessa muullekin viranomaiselle. Ilmoitukseen on tarvittaessa liitettävä jäljennös suunnitelmasta.

Maakunnan on lähetettävä yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätöksestä ilmoitus niille suunnitelman johdosta muistutuksen tehneille, joiden osoite on tiedossa, samanaikaisesti kuin päätös 103 §:n mukaisesti annetaan yleisesti tiedoksi.

105 §

Muutoksenhaku

Edellä 43 f §:ssä tarkoitettua pätevyystodistusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikeus siten kuin hallintolaissa säädetään.

Valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Muuhun tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen sekä oikeusvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Väyläviraston päätöksestä 37 §:ssä, 38 §:n 2 momentissa, 42 §:n 1 momentissa, 42 a ja 47 §:ssä, 48 §:n 2 momentissa ja 52 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa valitetaan siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä päätöksessä tarkoitettu liittymä, ylityskohta, tiealue, kiinteistö taikka mainos tai ilmoitus sijaitsee.

Muutoksenhausta maakunnan päätökseen säädetään maakuntalain 17 luvussa.

Väylävirastolla on oikeus hakea valittamalla muutosta yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätökseen. Lisäksi maakunnalla ja kunnalla sekä Valtion lupa- ja valvontavirastolla on oikeus hakea valitta-

Voimassa oleva laki

omaisen toimialueelle.

Rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä tai säätiöllä on oikeus toimialaansa kuuluvissa asioissa hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat yhteisön tai säätiön toiminta-alueelle.

Yhteiskunnallisesti merkittäväksi katsottava yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätöstä koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Muutoksenhausta maantietoimituksessa tehtyyn päätökseen säädetään 87 §:ssä.

107 §

Päätösten välitön täytäntöönpano

Valtioneuvoston päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

Yleissuunnitelman tai tiesuunnitelman hyväksymistä taikka niiden voimassaoloajan pidentämistä koskeva päätös voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta, jollei muutoksenhakutuomioistuinin toisin määrää.

Päätöksessä, jonka *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* antaa 48 §:n 2 momentin nojalla, voidaan määrätä, että päätös on pantavissa täytäntöön valituksesta huolimatta.

108 §

Kuuluttaminen

Milloin tämän lain tai sen nojalla on julkaistava kuulutus, määräys, kieltö tai muu asia yleisesti tiedoksi eikä tiedoksi antamisen tavasta ole erikseen säädetty, tulee toimivaltaisen viranomaisen tiedottaa asiasta kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan siten kuin *kunnalliset ilmoitukset kunnassa* julkaistaan. Kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoit-

Ehdotus

malla muutosta sellaiseen yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat kunnan tai maakunnan alueelle taikka viranomaisen toimialueelle.

Rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä tai säätiöllä on oikeus toimialaansa kuuluvissa asioissa hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat yhteisön tai säätiön toiminta-alueelle.

Yhteiskunnallisesti merkittäväksi katsottava yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman hyväksymispäätöstä koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Muutoksenhausta maantietoimituksessa tehtyyn päätökseen säädetään 87 §:ssä.

107 §

Päätösten välitön täytäntöönpano

Valtioneuvoston päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

Yleissuunnitelman tai tiesuunnitelman hyväksymistä taikka niiden voimassaoloajan pidentämistä koskeva päätös voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta, jollei muutoksenhakutuomioistuinin toisin määrää.

Päätöksessä, jonka *Väylävirasto* antaa 48 §:n 2 momentin nojalla, voidaan määrätä, että päätös on pantavissa täytäntöön valituksesta huolimatta.

108 §

Kuuluttaminen

Milloin tämän lain mukaan on julkaistava kuulutus, määräys, kieltö tai muu asia yleisesti tiedoksi eikä tiedoksi antamisen tavasta ole erikseen säädetty, on toimivaltaisen viranomaisen tiedotettava asiasta kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan siten kuin *maakunnan* ilmoitukset julkaistaan. Kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen ole

Voimassa oleva laki

taminen ole muutoin ilmeisen tarpeetonta. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkipanosta, mikä on kuulutuksessa ja ilmoituksessa todettava.

108 a §

Maantierekisteri

Väyläviraston on pidettävä rekisteriä maanteistä. Rekisteriin on merkittävä:

1) onko maantie moottori- tai moottoriliikennetie taikka muu vain tietynlaista liikennettä varten tarkoitettu tie;

2) tien liikenteellistä merkitystä kuvaava 4 §:ssä tarkoitettu luokitus; sekä

3) tien pituus kunnittain ja tien yleiseen liikenteeseen luovuttamispäivä sekä väyläomaisuuden hallinnan kannalta merkittävimmät tien tekniset ominaisuudet, varusteet ja laitteet.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten on toimitettava 1 momentin 3 kohdan kannalta tarpeelliset tiedot Väylävirastolle.

Ehdotus

muutoin ilmeisen tarpeetonta. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkipanosta, mikä on kuulutuksessa ja ilmoituksessa todettava.

108 a §

Maantierekisteri

Väyläviraston on pidettävä rekisteriä maanteistä. Rekisteriin on merkittävä:

1) onko maantie moottori- tai moottoriliikennetie taikka muu vain tietynlaista liikennettä varten tarkoitettu tie;

2) tien liikenteellistä merkitystä kuvaava 4 §:ssä tarkoitettu luokitus; sekä

3) tien pituus kunnittain ja tien yleiseen liikenteeseen luovuttamispäivä sekä väyläomaisuuden hallinnan kannalta merkittävimmät tien tekniset ominaisuudet, varusteet ja laitteet.

Maakuntien on toimitettava 1 momentin 3 kohdan kannalta tarpeelliset tiedot Väylävirastolle.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

5.

Laki

liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 172–174, 181 ja 182 §, sellaisina kuin ne ovat 172 § laeissa 984/2018 ja (/), 173 ja 181 § osaksi laeissa 301/2018 ja (/) sekä 174 ja 182 § laissa (/), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

IV OSA

PALVELUT

3 luku

Hankintamenettelyt ja yksinoikeuden antaminen

172 §

172 §

Lentoliikenteen julkinen palveluvelvoite

Lentoliikenteen julkinen palveluvelvoite

Lentoliikenneasetuksen 16 artiklassa tarkoitetun julkisen palveluvelvoitteen asettamisesta päättää *Liikenne- ja viestintävirasto*. *Virasto* voi asettaa lentoliikenneasetuksen mukaisia rajoituksia julkisen palveluvelvoitteen piiriin kuuluvalla reitillä, jos rajoitukset ovat tarpeen liikennöinnin turvaamiseksi reitillä.

(Uusi 2 mom.)

Lentoliikenneasetuksen 16 artiklassa tarkoitetun lentoliikenteen julkisen palveluvelvoitteen asettamisesta päättää *maakunta kuultuaan Liikenne- ja viestintävirastoa*. *Maakunta* voi asettaa lentoliikenneasetuksen mukaisia rajoituksia julkisen palveluvelvoitteen piiriin kuuluvalla reitille, jos rajoitukset ovat tarpeen liikennöinnin turvaamiseksi reitillä.

Maakuntien järjestämisvastuulla olevan lentoliikenteen ostopalveluiden rahoitus toteutetaan erillisrahoituksena. Liikenne- ja viestintävirasto kohdentaa rahoituksen maakunnan tekemään julkisen palveluvelvoitteen kattamiseen valtion talousarviossa olevan määrärahan puitteissa. Liikenne- ja viestintävirasto tekee asiasta sopimuksen maakunnan kanssa.

4 luku

Liikennepalvelujen julkinen tuki

Voimassa oleva laki

Ehdotus

173 §

Valtionrahoituksen käyttötarkoitukset

Valtion talousarviossa tässä laissa tarkoitettujen palveluiden ostoon ja kehittämiseen osoitetuin määrärahoihin voidaan maksaa korvauksia, tukea tai avustusta seuraaviin tarkoituksiin:

- 1) liikenteenharjoittajille siten kuin Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään;
- 2) liikennepalvelun käyttäjälle siten, että toimivaltainen viranomainen myöntää sitoumuksen korvata liikennepalvelun kustannuksia ennalta määrättyyn arvoon asti;
- 3) muille kuin liikenteenharjoittajille liikenteen palveluiden kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimustyöstä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettun valtionavustusmäärärahan käyttötarkoituksesta ja myöntämismenettelyistä.

174 §

Määrärahan kiintiöinti ja käyttö

Liikenne- ja viestintäministeriö saa käyttää valtion talousarviossa osoitettua määrärahaa 173 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainittuun tarkoitukseen 182 §:n 1 momentissa säädetyn toimivaltansa rajoissa sekä 173 §:n 1 momentin 3 kohdassa mainittuun tarkoitukseen silloin, kun kyse on strategisesti merkittävistä hankkeista.

Liikenne- ja viestintävirasto päättää määrärahan tai sen osan kiintiöimisestä toimivaltaisille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskussille ja määrää tarvittavilta osin sen jaosta muihin kuin 1 momentin mukaisiin 173 §:n 1 momentissa mainittuihin tarkoituksiin. Liikenne- ja viestintävirasto saa itse käyttää määrärahaa 173 §:n 1 momentin 3 kohdassa mainittuun tarkoitukseen. Se voi myös myöntää valtionavustusta kunnalle tai kuntayhtymälle käytettäväksi samaan tarkoitukseen.

173 §

Valtionrahoituksen käyttötarkoitukset

Valtion talousarviossa tässä laissa tarkoitettujen palveluiden ostoon ja kehittämiseen osoitetuin määrärahoihin voidaan maksaa korvauksia, tukea tai avustusta seuraaviin tarkoituksiin:

- 1) liikenteenharjoittajille siten kuin Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään;
- 2) liikennepalvelun käyttäjälle siten, että toimivaltainen viranomainen myöntää sitoumuksen korvata liikennepalvelun kustannuksia ennalta määrättyyn arvoon asti;
- 3) maakunnille, kunnille, kuntayhtymille ja yleishyödyllisille yhteisöille ja muille kuin liikenteenharjoittajille liikenteen palveluiden kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimustyöhön.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettun valtionavustusmäärärahan käyttötarkoituksesta ja myöntämismenettelyistä.

174 §

Määrärahan jako ja käyttö

Liikenne- ja viestintäministeriö saa käyttää valtion talousarviossa osoitettua määrärahaa 173 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainittuun tarkoitukseen 182 §:n 1 momentissa säädetyn toimivaltansa rajoissa sekä 173 §:n 1 momentin 3 kohdassa mainittuun tarkoitukseen silloin, kun kyse on strategisesti merkittävistä hankkeista.

Liikenne- ja viestintävirasto päättää määrärahan jaosta muihin kuin 1 momentin mukaisiin 173 §:n 1 momentissa mainittuihin tarkoituksiin. Liikenne- ja viestintävirasto saa itse käyttää määrärahaa 173 §:n 1 momentin 3 kohdassa mainittuun tarkoitukseen. Se voi myös myöntää valtionavustusta kunnalle tai kuntayhtymälle käytettäväksi samaan tarkoitukseen.

Toimivaltaiset maakunnat voivat itse käyt-

Voimassa oleva laki

Toimivaltaiset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset saavat käyttää Liikenne- ja viestintäviraston kiintiömää määrärahaa 173 §:n 1 momentin 1–3 kohdassa mainittuihin tarkoituksiin. Ne voivat myös myöntää valtionavustusta kunnalle tai kuntayhtymälle käytettäväksi mainitun pykälän mukaisiin tarkoituksiin.

V O S A**VIRANOMAISET JA VALVONTA****1 luku*****Viranomaisten toiminta***

181 §

Palvelusopimusasetuksessa tarkoitetut tieliikenteen toimivaltaiset viranomaiset

Palvelusopimusasetuksessa tarkoitettuja tieliikenteen toimivaltaisia viranomaisia ovat *toimivaltaiset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset* sekä 2 momentissa mainitut kunnalliset viranomaiset ja 3 momentissa mainitut seudulliset viranomaiset.

Hyvinkää, Imatra, Kajaani, Kokkola, Kouvola, Lappeenranta, Mikkeli, Rauma, Riihimäki, Rovaniemi, Salo, Savonlinna, Seinäjoki ja Vaasa ovat omalla alueellaan palvelusopimusasetuksessa tarkoitettuja tieliikenteen toimivaltaisia viranomaisia.

Seuraavat seudulliset viranomaiset ovat toimivalta-alueellaan palvelusopimusasetuksessa tarkoitettuja tieliikenteen toimivaltaisia viranomaisia:

- 1) Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Keravan, Kirkkonummen, Sipoon, Siuntion, Tuusulan ja Vantaan kuntien muodostamalla alueella;
- 2) Hämeenlinnan kaupunki Hattulan, Hämeenlinnan ja Janakkalan kuntien muodostamalla alueella;
- 3) Joensuun kaupunki Joensuun, Kon-

Ehdotus

tää valtionavustusta tai myöntää sitä käytettäväksi 173 §:n 1 momentin 1–3 kohdassa mainittuihin tarkoituksiin.

181 §

Palvelusopimusasetuksessa tarkoitetut tieliikenteen toimivaltaiset viranomaiset

Palvelusopimusasetuksessa tarkoitettuja tieliikenteen toimivaltaisia viranomaisia ovat *maakunnat* sekä 2 momentissa mainitut kunnalliset viranomaiset ja 3 momentissa mainitut seudulliset viranomaiset. *Maakunta voi hoitaa tehtävää joko yksin tai yhdessä toisen tai useamman maakunnan kanssa siten kuin maakuntalaissa (/) säädetään.*

Hyvinkää, Imatra, Kajaani, Kokkola, Kouvola, Lappeenranta, Mikkeli, Rauma, Riihimäki, Rovaniemi, Salo, Savonlinna, Seinäjoki ja Vaasa ovat *kukin* omalla alueellaan palvelusopimusasetuksessa tarkoitettuja tieliikenteen toimivaltaisia viranomaisia.

Seuraavat seudulliset viranomaiset ovat *kukin* toimivalta-alueellaan palvelusopimusasetuksessa tarkoitettuja tieliikenteen toimivaltaisia viranomaisia:

- 1) Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Keravan, Kirkkonummen, Sipoon, Siuntion, Tuusulan ja Vantaan kuntien muodostamalla alueella;
- 2) Hämeenlinnan kaupunki Hattulan, Hämeenlinnan ja Janakkalan kuntien muodostamalla alueella;

Voimassa oleva laki

tiolahden ja Liperin kuntien muodostamalla alueella;

4) Jyväskylän kaupunki Jyväskylän, Laukaan ja Muuramen kuntien muodostamalla alueella;

5) Kotkan kaupunki Haminan, Kotkan ja Pyhtään kuntien muodostamalla alueella;

6) Kuopion kaupunki Kuopion ja Siilinjärven kuntien muodostamalla alueella;

7) Lahden kaupunki Asikkalan, Hartolan, Heinolan, Hollolan, Hämeenkosken, Kärkölän, Lahden, Nastolan, Orimattilan, Padasjoen ja Sysmän kuntien muodostamalla alueella;

8) Meri-Lapin seudullinen kunnallinen joukkoliikenneviranomaisen Kemin, Keminmaan, Simon, Tervolan ja Tornion kuntien muodostamalla alueella;

9) Oulun kaupunki Iin, Kempeleen, Limingan, Lumijoen, Muhoksen, Oulun ja Tyrnävän muodostamalla alueella;

10) Porin kaupunki Harjavallan, Kokemäen, Nakkilan, Porin ja Ulvilan kuntien muodostamalla alueella;

11) Tampereen kaupunki Kangasalan, Lempäälän, Nokian, Oriveden, Pirkkalan, Tampereen, Vesilahden ja Ylöjärven kuntien muodostamalla alueella;

12) Turun kaupunki Kaarinan, Liedon, Naantalın, Raision, Ruskon ja Turun kuntien muodostamalla alueella.

Jos toimivaltaiset viranomaiset toimivat 171 §:ssä tarkoitettulla tavalla julkisen henkilöliikenteen alalla, niiden on suunniteltava palvelut ensisijaisesti seudullisina tai alueellisina kokonaisuuksina ja tavoiteltava kaikkien henkilökuljetusten yhteensovittamista. Suunnittelussa asiakkaiden liikkumistarpeisiin perustuvat markkinaehtoisesti syntyvät palvelut ja julkisesti hankitut palvelut on sovitettava yhteen. Viranomaisten on liikkumispalveluita suunnitellessaan kuultava alueella toimivia henkilöliikennepalveluiden tarjoajia sekä toimittava yhteistyössä muiden viranomaisten ja kuntien kanssa.

Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus sisällyttää 179 §:n 3 momentin mukaisesti Liikenne- ja viestintävirastolta saamia tietoja liikenteen järjestämistä koskevan tarjouskilpailun tarjouspyyntöön. Tarjouspyynn-

Ehdotus

3) Joensuun kaupunki Joensuun, Kontiolahden ja Liperin kuntien muodostamalla alueella;

4) Jyväskylän kaupunki Jyväskylän, Laukaan ja Muuramen kuntien muodostamalla alueella;

5) Kotkan kaupunki Haminan, Kotkan ja Pyhtään kuntien muodostamalla alueella;

6) Kuopion kaupunki Kuopion ja Siilinjärven kuntien muodostamalla alueella;

7) Lahden kaupunki Asikkalan, Hartolan, Heinolan, Hollolan, Kärkölän, Lahden, Orimattilan, Padasjoen ja Sysmän kuntien muodostamalla alueella;

8) Meri-Lapin seudullinen kunnallinen joukkoliikenneviranomaisen Kemin, Keminmaan, Simon, Tervolan ja Tornion kuntien muodostamalla alueella;

9) Oulun kaupunki Iin, Kempeleen, Limingan, Lumijoen, Muhoksen, Oulun ja Tyrnävän muodostamalla alueella;

10) Porin kaupunki Harjavallan, Kokemäen, Nakkilan, Porin ja Ulvilan kuntien muodostamalla alueella;

11) Tampereen kaupunki Kangasalan, Lempäälän, Nokian, Oriveden, Pirkkalan, Tampereen, Vesilahden ja Ylöjärven kuntien muodostamalla alueella;

12) Turun kaupunki Kaarinan, Liedon, Naantalın, Raision, Ruskon ja Turun kuntien muodostamalla alueella.

Jos toimivaltaiset viranomaiset toimivat 171 §:ssä tarkoitettulla tavalla julkisen henkilöliikenteen alalla, niiden on suunniteltava palvelut ensisijaisesti seudullisina tai alueellisina kokonaisuuksina ja tavoiteltava kaikkien henkilökuljetusten yhteensovittamista. Suunnittelussa asiakkaiden liikkumistarpeisiin perustuvat markkinaehtoisesti syntyvät palvelut ja julkisesti hankitut palvelut on sovitettava yhteen. Viranomaisten on liikkumispalveluita suunnitellessaan kuultava alueella toimivia henkilöliikennepalveluiden tarjoajia sekä toimittava yhteistyössä muiden viranomaisten ja kuntien kanssa.

Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus sisällyttää 179 §:n 3 momentin mukaisesti Liikenne- ja viestintävirastolta saamia tietoja liikenteen järjestämistä koskevan tarjouskilpailun tarjouspyyntöön. Tarjouspyynn-

Voimassa oleva laki

nöstä ei kuitenkaan saa käydä ilmi yksittäisen yrityksen liikesalaisuutta.

Muu kuin 2 tai 3 momentissa tarkoitettu kunta tai kuntayhtymä saa hankkia alueelleen palvelusopimusasetuksen mukaista liikennettä noudattaen hankintalakia täydentääkseen alueensa liikkumispalveluja.

Toimivaltaisen *kunnallisen* viranomaisen järjestämä liikennepalvelu voi vähäisessä määrin ulottua sen varsinaisen toimivalta-alueen ulkopuolelle.

182 §

Palvelusopimusasetuksessa tarkoitettut rautatieliikenteen toimivaltaiset viranomaiset

Liikenne- ja viestintäministeriö sekä omalla toimivalta-alueellaan Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä ovat palvelusopimusasetuksessa tarkoitettuja toimivaltaisia viranomaisia rautatieliikennettä koskevissa asioissa. Muuta raideliikennettä koskevissa asioissa toimivaltaisia viranomaisia ovat 181 §:n 2 ja 3 momentissa mainitut kunnalliset ja seudulliset viranomaiset omalla toimivalta-alueellaan.

Jos toimivaltaiset viranomaiset toimivat 171 §:ssä tarkoitettulla tavalla julkisen henkilöliikenteen alalla, niiden on suunniteltava palvelut ensisijaisesti seudullisina tai alueellisina kokonaisuuksina ja tavoiteltava kaikkien henkilökuljetusten yhteensovittamista. Suunnittelussa asiakkaiden liikkumistarpeisiin perustuvat markkinaehtoisesti syntyvät palvelut ja julkisesti hankitut palvelut on sovitettava yhteen. Viranomaisten on liikennettä suunnitellessaan kuultava alueella toimivia henkilöliikennepalveluiden tarjoajia sekä toimittava yhteistyössä muiden viranomaisten ja kuntien kanssa.

(Uusi 3 mom.)

Ehdotus

nöstä ei kuitenkaan saa käydä ilmi yksittäisen yrityksen liikesalaisuutta.

Muu kuin 2 tai 3 momentissa tarkoitettu kunta tai kuntayhtymä saa hankkia alueelleen palvelusopimusasetuksen mukaista liikennettä noudattaen hankintalakia täydentääkseen alueensa liikkumispalveluja.

Toimivaltaisen viranomaisen järjestämä liikennepalvelu voi vähäisessä määrin ulottua sen varsinaisen toimivalta-alueen ulkopuolelle.

182 §

Palvelusopimusasetuksessa tarkoitettut rautatieliikenteen toimivaltaiset viranomaiset

Liikenne- ja viestintäministeriö, *maakunnat* sekä omalla toimivalta-alueellaan Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä ovat palvelusopimusasetuksessa tarkoitettuja toimivaltaisia viranomaisia rautatieliikennettä koskevissa asioissa. *Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö voi valtuuttaa sopimuksella maakunnat hankkimaan sellaisia rautateiden henkilöliikennepalveluja, jotka täydentävät ministeriön tekemiä rautateiden henkilöliikennepalvelujen hankintoja.* Muuta raideliikennettä koskevissa asioissa toimivaltaisia viranomaisia ovat maakunnat ja 4 §:n 2 ja 3 momentissa mainitut kunnalliset ja seudulliset viranomaiset omilla toimivalta-alueillaan.

Jos toimivaltaiset viranomaiset toimivat 171 §:ssä tarkoitettulla tavalla julkisen henkilöliikenteen alalla, niiden on suunniteltava palvelut ensisijaisesti seudullisina tai alueellisina kokonaisuuksina ja tavoiteltava kaikkien henkilökuljetusten yhteensovittamista. Suunnittelussa asiakkaiden liikkumistarpeisiin perustuvat markkinaehtoisesti syntyvät palvelut ja julkisesti hankitut palvelut on sovitettava yhteen. Viranomaisten on liikennettä suunnitellessaan kuultava alueella toimivia henkilöliikennepalveluiden tarjoajia sekä toimittava yhteistyössä muiden viranomaisten ja kuntien kanssa.

Toimivaltaisen viranomaisen järjestämä 1 momentissa tarkoitettun sopimusjärjestelyn mukaisesti maakunnan hankkima liikennepalvelu voi vähäisessä määrin ulottua sen

HE 289/2018 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

varsinaisen toimivalta-alueen ulkopuolelle.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

6.

Laki**merenkulun ympäristösuojelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merenkulun ympäristösuojelulain (1672/2009) 9 luvun 4, 5 ja 7 § sekä 12 luvun 1, 4, 9, 15, 16 ja 18 §, sellaisina kuin niistä ovat 9 luvun 7 §, 12 luvun 1, 15, 16 ja 18 § laissa 990/2018, 9 luvun 5 § laissa 998/2014, sekä 12 luvun 4 § osaksi laissa 473/2016, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

9 luku

9 luku

Jätteiden vastaanotto satamassa**Jätteiden vastaanotto satamassa**

4 §

4 §

*Sataman jätehuoltosuunnitelman hyväksyminen**Sataman jätehuoltosuunnitelman hyväksyminen*

Sataman jätehuoltosuunnitelma esitetään hyväksyttäväksi *sille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, jonka toimialueella satama sijaitsee*. Huvivenesataman jätehuoltosuunnitelma on kuitenkin esitettävä hyväksyttäväksi sen kunnan ympäristösuojeluviranomaiselle, jonka alueella huvivenesatama sijaitsee.

Sataman jätehuoltosuunnitelma on tarkistettava, jos satamaan jätettävien jätteiden laatu, määrä tai jätehuolto muuttuu merkittävästi. Jos jätehuoltosuunnitelmaa ei ole ollut tarpeen tarkistaa kolmen vuoden kuluessa sen hyväksymisestä, sataman pitäjän on lähetettävä asianomaiselle valvontaviranomaiselle ilmoitus, että jätehuoltosuunnitelma on edelleen voimassa. Valvontaviranomaisen kehoituksesta jätehuoltosuunnitelmaa on tarkistettava. Kehotuksessa on mainittava, miltä osin jätehuoltosuunnitelmaa on tarkistettava.

Sataman jätehuoltosuunnitelma on hyväksyttävä, jos jätteiden vastaanotto ja vastaanottolaitteet täyttävät tämän luvun ja 10 luvun sekä niiden nojalla annettujen säännösten ja määräysten vaatimukset.

Kun sataman jätehuoltosuunnitelma on hyväksytty, *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* ja kunnan ympäristösuojeluviranomaiselle

Sataman jätehuoltosuunnitelma esitetään hyväksyttäväksi *Valtion lupa- ja valvontavirastolle*. Huvivenesataman jätehuoltosuunnitelma on kuitenkin esitettävä hyväksyttäväksi sen kunnan ympäristösuojeluviranomaiselle, jonka alueella huvivenesatama sijaitsee.

Sataman jätehuoltosuunnitelma on tarkistettava, jos satamaan jätettävien jätteiden laatu, määrä tai jätehuolto muuttuu merkittävästi. Jos jätehuoltosuunnitelmaa ei ole ollut tarpeen tarkistaa kolmen vuoden kuluessa sen hyväksymisestä, sataman pitäjän on lähetettävä asianomaiselle valvontaviranomaiselle ilmoitus, että jätehuoltosuunnitelma on edelleen voimassa. Valvontaviranomaisen kehoituksesta jätehuoltosuunnitelmaa on tarkistettava. Kehotuksessa on mainittava, miltä osin jätehuoltosuunnitelmaa on tarkistettava.

Sataman jätehuoltosuunnitelma on hyväksyttävä, jos jätteiden vastaanotto ja vastaanottolaitteet täyttävät tämän luvun ja 10 luvun sekä niiden nojalla annettujen säännösten ja määräysten vaatimukset.

Kun sataman jätehuoltosuunnitelma on hyväksytty, *Valtion lupa- ja valvontaviraston* ja kunnan ympäristösuojeluviranomaisen on

Voimassa oleva laki

ranomaisen on merkittävä suunnitelma ympäristönsuojelulain mukaiseen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Sataman pitäjälle on lähetettävä ote rekisteriin tehdystä merkinnästä.

5 §

Sataman jätehuoltosuunnitelmasta kuuleminen ja tiedottaminen

Ennen sataman jätehuoltosuunnitelman esittämistä *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* tai kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksyttäväksi, sataman pitäjän on varattava satamaa käyttävien alusten haltijoille, heidän edustajilleen ja muille tahoille, joille jätehuoltosuunnitelmalla voi olla vaikutusta, tilaisuus lausua mielipiteensä sataman jätehuoltosuunnitelmasta tai sen tarkistamisesta. Jätehuoltosuunnitelman luonnos on oltava nähtävillä sataman pitäjän toimipaikassa ja muulla tarkoituksenmukaisella tavalla vähintään 14 päivän ajan sataman toiminta-aikana. Sataman pitäjän on ilmoitettava nähtävillä pitämisestä sataman käyttäjille ja muille tahoille ilmoitustaulullaan sekä internetsivuillaan, sähköistä tiedonvälitystä apuna käyttäen, kirjeitse tai joillain muulla tiedon antamiseen soveltuvalla tarkoituksenmukaisella tavalla.

Sataman pitäjän *tulee saattaa* satamaa käyttävien alusten jätehuollosta vastaavien ja heidän edustajiensa saataville tiedot sataman jätehuoltojärjestelyistä sekä jätehuoltomaksuista niin, että kaikki sataman merkittävät käyttäjäryhmät saavat niistä tiedon. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* tai kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi sataman jätehuoltosuunnitelmaa hyväksyessään tarvittaessa määrätä, millä kielillä tiedot on annettava satamaa käyttävien alusten jätehuollosta vastaaville ja heidän edustajilleen.

7 §

Raportointi

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, Liikenne- ja viestintäviraston ja satamien on

Ehdotus

merkittävä suunnitelma ympäristönsuojelulain mukaiseen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Sataman pitäjälle on lähetettävä ote rekisteriin tehdystä merkinnästä.

5 §

Sataman jätehuoltosuunnitelmasta kuuleminen ja tiedottaminen

Ennen sataman jätehuoltosuunnitelman esittämistä *Valtion lupa- ja valvontaviraston* tai kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksyttäväksi, sataman pitäjän on varattava satamaa käyttävien alusten haltijoille, heidän edustajilleen ja muille tahoille, joille jätehuoltosuunnitelmalla voi olla vaikutusta, tilaisuus lausua mielipiteensä sataman jätehuoltosuunnitelmasta tai sen tarkistamisesta. Jätehuoltosuunnitelman luonnos on oltava nähtävillä sataman pitäjän toimipaikassa ja muulla tarkoituksenmukaisella tavalla vähintään 14 päivän ajan sataman toiminta-aikana. Sataman pitäjän on ilmoitettava nähtävillä pitämisestä sataman käyttäjille ja muille tahoille ilmoitustaulullaan sekä internetsivuillaan, sähköistä tiedonvälitystä apuna käyttäen, kirjeitse tai joillain muulla tiedon antamiseen soveltuvalla tarkoituksenmukaisella tavalla.

Sataman pitäjän *on saatettava* satamaa käyttävien alusten jätehuollosta vastaavien ja heidän edustajiensa saataville tiedot sataman jätehuoltojärjestelyistä sekä jätehuoltomaksuista niin, että kaikki sataman merkittävät käyttäjäryhmät saavat niistä tiedon. *Valtion lupa- ja valvontavirasto* tai kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi sataman jätehuoltosuunnitelmaa hyväksyessään tarvittaessa määrätä, millä kielillä tiedot on annettava satamaa käyttävien alusten jätehuollosta vastaaville ja heidän edustajilleen.

7 §

Raportointi

Valtion lupa- ja valvontaviraston, Liikenne- ja viestintäviraston ja satamien on toimi-

Voimassa oleva laki

toimitettava aluksella syntyvän jätteen ja lastijäämien vastaanottolaitteista satamissa annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2000/59/EY, jäljempänä *alusjätedirektiivi*, tarkoitetut tiedot Suomen ympäristökeskukselle, jonka tehtävänä on koota raportit lähetettäväksi Euroopan komissiolle.

12 luku

Valvonta ja hallintopakko

1 §

Valvontaviranomaiset

Tässä laissa tarkoitettuja valvontaviranomaisia ovat Liikenne- ja viestintävirasto, Suomen ympäristökeskus, *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus*, Rajavartiolaitos, Tulli ja poliisi.

Liikenne- ja viestintäministeriö ja ympäristöministeriö huolehtivat tämän lain mukaisen toiminnan yleisestä ohjauksesta, seurannasta ja kehittämisestä hallinnonalallaan.

4 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen valvontatehtävät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valvoo toimialueellaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista siltä osin kuin säännökset ja määräykset koskevat:

- 1) sataman jätehuoltosuunnittelua;
- 2) aluksesta peräisin olevien jätteiden ja sedimenttien vastaanottolaitteita satamassa; ja
- 3) sataman jätehuoltoa koskevia maksuja.

Valvontatehtävä koskee erityisesti sellaisia kauppamerenkulun satamia, joilla pitää olla ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupa.

9 §

Virka-apu

Ilmatieteen laitoksen, Suomen ympäristö-

Ehdotus

tettava aluksella syntyvän jätteen ja lastijäämien vastaanottolaitteista satamissa annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2000/59/EY, jäljempänä *alusjätedirektiivi*, tarkoitetut tiedot Suomen ympäristökeskukselle, jonka tehtävänä on koota raportit lähetettäväksi Euroopan komissiolle.

12 luku

Valvonta ja hallintopakko

1 §

Valvontaviranomaiset

Tässä laissa tarkoitettuja valvontaviranomaisia ovat Liikenne- ja viestintävirasto, Suomen ympäristökeskus, *Valtion lupa- ja valvontavirasto*, Rajavartiolaitos, Tulli ja poliisi.

Liikenne- ja viestintäministeriö ja ympäristöministeriö huolehtivat tämän lain mukaisen toiminnan yleisestä ohjauksesta, seurannasta ja kehittämisestä hallinnonalallaan.

4 §

Valtion lupa- ja valvontaviraston valvontatehtävät

Valtion lupa- ja valvontavirasto valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista siltä osin kuin säännökset ja määräykset koskevat:

- 1) sataman jätehuoltosuunnittelua;
- 2) aluksesta peräisin olevien jätteiden ja sedimenttien vastaanottolaitteita satamassa; ja
- 3) sataman jätehuoltoa koskevia maksuja.

Valvontatehtävä koskee erityisesti sellaisia kauppamerenkulun satamia, joilla pitää olla ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupa.

9 §

Virka-apu

Ilmatieteen laitoksen, Suomen ympäristö-

Voimassa oleva laki

keskuksen, *puolustusvoimien ja aluehallintoviraston* on annettava valvontaviranomaiselle tämän lain mukaisen tehtävän suorittamiseksi sellaista tarpeellista virka-apua, jonka antamiseen se on toimivaltainen.

Virka-avusta öljypäästömaksua koskevassa asiassa säädetään 3 luvun 8 §:ssä.

15 §

Hallintopakko

Liikenne- ja viestintävirasto ja *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* voivat tämän lain mukaiseen toimivaltaansa kuuluvassa asiassa:

1) kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua asetusta tai määräystä, jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä;

2) määrätä sen, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua asetusta tai määräystä, täyttämään muulla tavoin velvollisuutensa;

3) määrätä 1 tai 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla menetellyt palauttamaan ympäristö ennalleen tai poistamaan rikkomuksesta ympäristölle aiheutunut haitta.

16 §

Uhkasakko, teettämisuhka ja keskeyttämisuhka

Liikenne- ja viestintävirasto ja *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* voivat asettaa tämän lain nojalla antamansa kiellon tai määräyksen tehosteeksi uhkasakon, teettämisen tai keskeyttämisen siten kuin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

18 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä Liikenne- ja viestintäviraston, Suomen ympäristökeskuksen, *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen*, Rajavartiolaitoksen, Tullin ja poliisin tehtävistä valvontaviranomaisina ja niiden välisestä

Ehdotus

keskuksen, *Puolustusvoimien ja Valtion lupa- ja valvontaviraston* on annettava valvontaviranomaiselle tämän lain mukaisen tehtävän suorittamiseksi sellaista tarpeellista virka-apua, jonka antamiseen se on toimivaltainen.

Virka-avusta öljypäästömaksua koskevassa asiassa säädetään 3 luvun 8 §:ssä.

15 §

Hallintopakko

Liikenne- ja viestintävirasto ja *Valtion lupa- ja valvontavirasto* voivat tämän lain mukaiseen toimivaltaansa kuuluvassa asiassa:

1) kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua asetusta tai määräystä, jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä;

2) määrätä sen, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua asetusta tai määräystä, täyttämään muulla tavoin velvollisuutensa;

3) määrätä 1 tai 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla menetellyt palauttamaan ympäristö ennalleen tai poistamaan rikkomuksesta ympäristölle aiheutunut haitta.

16 §

Uhkasakko, teettämisuhka ja keskeyttämisuhka

Liikenne- ja viestintävirasto ja *Valtion lupa- ja valvontavirasto* voivat asettaa tämän lain nojalla antamansa kiellon tai määräyksen tehosteeksi uhkasakon, teettämisen tai keskeyttämisen siten kuin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

18 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä Liikenne- ja viestintäviraston, Suomen ympäristökeskuksen, *Valtion lupa- ja valvontaviraston*, Rajavartiolaitoksen, Tullin ja poliisin tehtävistä valvontaviranomaisina ja niiden välisestä työnjaosta.

HE 289/2018 vp

Voimassa oleva laki
työnjaosta.

Ehdotus

*Tämän lain voimaantulosta säädetään
erikseen lailla.*

7.

Laki

merilain 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merilain (674/1994) 12 luvun 3 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 luku

12 luku

Rajoitusrahasto ja rajoitusoikeudenkäynti

Rajoitusrahasto ja rajoitusoikeudenkäynti

3 §

3 §

Perustamishakemus ja siihen liitettävä selvitys

Perustamishakemus ja siihen liitettävä selvitys

Rajoitusrahastoa perustettaessa on *tuomioistuinpaiikkakunnan lääninhallitukseen* talletettava vastuun määrää vastaava summa rahaa tai asetettava siitä lääninhallituksen hyväksymä vakuus.

Hakijan on liitettävä kirjalliseen hakemuksensa selvitys hakemuksen perusteena olevista seikoista sekä kaikkien niiden henkilöiden nimi- ja osoitetiedot, joiden voidaan olettaa haluavan esittää vaatimuksia rajoitusrahastolle.

Rajoitusrahastoa perustettaessa on *Valtion lupa- ja valvontavirastoon ja Ahvenanmaan maakunnan osalta Ahvenanmaan valtionvirastoon* talletettava vastuun määrää vastaava summa rahaa tai asetettava siitä viraston hyväksymä vakuus.

Hakijan on liitettävä kirjalliseen hakemuksensa selvitys hakemuksen perusteena olevista seikoista sekä kaikkien niiden henkilöiden nimi- ja osoitetiedot, joiden voidaan olettaa haluavan esittää vaatimuksia rajoitusrahastolle.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

8.

Laki**ratalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan ratalain (110/2007) 25 a, 43 a ja 89 a §, sellaisina kuin ne ovat 25 a ja 43 a § laissa 998/2018 sekä 89 a § laissa 567/2016, sekä
muutetaan 8, 9, 10, 12, 15, 22, 69, 79, 91, 92 ja 95 §, sellaisina kuin ne ovat 8, 9, 12, 15, 22, 69, 79, 91 ja 92 § laissa 998/2018 sekä 10 ja 95 § laissa 567/2016, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

8 §

8 §

*Yleistä rautatien suunnittelusta**Yleistä rautatien suunnittelusta*

Yleissuunnitelmat ja ratasuunnitelmat koskevat rautateiden rakentamishankkeita siten kuin tässä luvussa säädetään.

Suunnitelmia tehtäessä rataverkon haltija toimii yhteistyössä *maakuntien liittojen*, kuntien, *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten* sekä muiden viranomaisten kanssa. Suunnittelun on perustuttava rautatien kehittämisen tarpeisiin, valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin, valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan, *alueelliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun* sekä muuhun alueiden käytön suunnitteluun.

Yleissuunnitelmat ja ratasuunnitelmat koskevat rautateiden rakentamishankkeita siten kuin tässä luvussa säädetään.

Suunnitelmia tehtäessä rataverkon haltija toimii yhteistyössä *maakuntien*, kuntien ja muiden viranomaisten kanssa. Suunnittelun on perustuttava rautatien kehittämisen tarpeisiin, valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin, valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan, *maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmaan* sekä muuhun alueiden käytön suunnitteluun.

9 §

9 §

*Tutkimusoikeus**Tutkimusoikeus*

Kun rataverkon haltija on päättänyt aloittaa yleis- tai ratasuunnitelman laatimisen, sillä on oikeus tehdä tutkimustöitä suunnitteluala- eeseen kuuluvalla kiinteistöllä. Tässä tarkoituksessa saadaan tässä pykälässä tarkoitettulla kiinteistöllä suorittaa mittaus, maastoon merkitseminen, kartoitus tai maaperän tutkimus taikka muu valmistava toimenpide. Tutkimustyössä ei toisen oikeuteen saa puuttua enempää kuin tutkimuksen tuloksen saavuttamiseksi on välttämätöntä eikä omistajalle tai oikeudenhaltijalle saa aiheuttaa tarpeetonta häiriötä.

Suunnitelman laatimisesta sekä siihen liit-

Kun rataverkon haltija on päättänyt aloittaa yleis- tai ratasuunnitelman laatimisen, sillä on oikeus tehdä tutkimustöitä suunnitteluala- eeseen kuuluvalla kiinteistöllä. Tässä tarkoituksessa saadaan tässä pykälässä tarkoitettulla kiinteistöllä suorittaa mittaus, maastoon merkitseminen, kartoitus tai maaperän tutkimus taikka muu valmistava toimenpide. Tutkimustyössä ei toisen oikeuteen saa puuttua enempää kuin tutkimuksen tuloksen saavuttamiseksi on välttämätöntä eikä omistajalle tai oikeudenhaltijalle saa aiheuttaa tarpeetonta häiriötä.

Suunnitelman laatimisesta sekä siihen liit-

Voimassa oleva laki

tyvien tutkimusten aloittamisesta on ilmoitettava kunnalle sekä kuuluttamalla tai muulla sopivaksi katsottavalla tavalla 22 §:n 1 momentissa mainituille henkilöille ja näillä on oikeus olla tutkimuksissa saapuvilla ja lausua mielipiteensä asiasta.

10 §

Rautatiealueen suunnittelu ja alueiden käytön suunnittelu

Rautatien rakentamista koskevan yleissuunnitelman ja ratasuunnitelman tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan, jossa rautatiealueen sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty. Alueella, jolla on laadittavana tai muutettavana oikeusvaikutteinen kaava, voidaan ryhtyä toimenpiteisiin kaavan tavoitteisiin perustuvan yleis- tai ratasuunnitelman laatimiseksi.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä maakuntakaava ja yleiskaava on otettava huomioon siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, voidaan olemassa olevan rautatien rakentamista koskeva yleissuunnitelma ja ratasuunnitelma laatia, jos hankkeen luonne huomioon ottaen suunnitelman suhde muuhun alueiden käyttöön voidaan riittävästi selvittää yhteistyössä liikenneviranomaisten, kunnan, maakunnan liiton sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa.

Yleissuunnitelmaa tai ratasuunnitelmaa ei saa hyväksyä vastoin maakuntakaavaa tai oikeusvaikutteista yleiskaavaa. Yleissuunnitelma voidaan hyväksyä vastoin voimassa olevaa asemakaavaa, jos kunta sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sitä puoltavat. Ratasuunnitelma voidaan hyväksyä vastoin voimassa olevaa asemakaavaa, jos kyse on vaikutuksiltaan vähäisestä poikkeuksesta ja kunta ja ne kiinteistönomistajat, joihin poikkeus välittömästi vaikuttaa, sitä puoltavat.

Yleis- ja ratasuunnitelmaa laadittaessa on otettava huomioon, mitä luonnonsuojelulaisessa (1096/1996) ja sen nojalla säädetään.

Ehdotus

tyvien tutkimusten aloittamisesta on ilmoitettava kunnalle ja maakunnalle sekä kuuluttamalla tai muulla sopivaksi katsottavalla tavalla 22 §:n 1 momentissa mainituille henkilöille ja näillä on oikeus olla tutkimuksissa saapuvilla ja lausua mielipiteensä asiasta.

10 §

Rautatiealueen suunnittelu ja alueiden käytön suunnittelu

Rautatien rakentamista koskevan yleissuunnitelman ja ratasuunnitelman on perustuttava maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan, jossa rautatiealueen sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty. Alueella, jolla on laadittavana tai muutettavana oikeusvaikutteinen kaava, voidaan ryhtyä toimenpiteisiin kaavan tavoitteisiin perustuvan yleis- tai ratasuunnitelman laatimiseksi.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä maakuntakaava ja yleiskaava on otettava huomioon siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, voidaan olemassa olevan rautatien rakentamista koskeva yleissuunnitelma ja ratasuunnitelma laatia, jos hankkeen luonne huomioon ottaen suunnitelman suhde muuhun alueiden käyttöön voidaan riittävästi selvittää yhteistyössä liikenneviranomaisten, maakunnan ja kunnan kanssa.

Yleissuunnitelmaa tai ratasuunnitelmaa ei saa hyväksyä vastoin maakuntakaavaa tai oikeusvaikutteista yleiskaavaa. Yleissuunnitelma voidaan hyväksyä vastoin voimassa olevaa asemakaavaa, jos kunta sitä puoltaa. Ratasuunnitelma voidaan hyväksyä vastoin voimassa olevaa asemakaavaa, jos kyse on vaikutuksiltaan vähäisestä poikkeuksesta ja kunta ja ne kiinteistönomistajat, joihin poikkeus välittömästi vaikuttaa, sitä puoltavat.

Yleis- ja ratasuunnitelmaa laadittaessa on otettava huomioon, mitä luonnonsuojelulaisessa (1096/1996) ja sen nojalla säädetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

12 §

*Yleissuunnitelman sisältö**Yleissuunnitelman sisältö*

Yleissuunnitelmassa on esitettävä selvitys rautatien rakentamisen tai rataverkon kehittämisen tarpeellisuudesta sekä tutkituista vaihtoehtoista, radan liikenteelliset ja tekniset perusratkaisut, rautatiealueen likimääräinen sijainti sekä rautatiealueen ja rautatieliikenteen arvioidut vaikutukset, kuten vaikutukset tie- ja liikenneoloihin, liikenneturvallisuuteen, maankäyttöön, kiinteistörakentamiseen ja ympäristöön sekä ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen. Suunnitelmassa on lisäksi esitettävä mahdollisuudet haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi sekä alustava kustannusarvio.

Yleissuunnitelmassa on esitettävä selvitys siitä, miten siinä on otettu huomioon liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain mukaisten valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja *alueellisen liikennejärjestelmäsuunnittelun* tavoitteet. *Väyläviraston valmistelemaan yleissuunnitelmaan on sisällytettävä myös 8 a §:ssä tarkoitettu hankearviointi.*

(Uusi 3 mom.)

15 §

Ratasuunnitelman sisältö

Rautatien rakentamista koskevassa ratasuunnitelmassa on osoitettava rautatie ja sen sijainti, käyttö eri tarkoituksiin, korkeusasema, poikkileikkaus ja kuivatus niin, että vaikutukset voidaan riittävästi arvioida ja rautatie voidaan merkitä maastoon. Ratasuunnitelmassa osoitetaan suunnitellut eritasoristeykset, tasoristeykset ja kulkuyhteydet. Suunnitelmaan on liitettävä arvio rautatien vaikutuksista sekä esitettävä ne toimenpiteet, jotka ovat tarpeen radan rakentamisen tai rautatieliikenteen haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi.

Suunnitelmassa on otettava mahdollisuuksien mukaan huomioon maanomistusolot.

Yleissuunnitelmassa on esitettävä selvitys rautatien rakentamisen tai rataverkon kehittämisen tarpeellisuudesta sekä tutkituista vaihtoehtoista, radan liikenteelliset ja tekniset perusratkaisut, rautatiealueen likimääräinen sijainti sekä rautatiealueen ja rautatieliikenteen arvioidut vaikutukset, kuten vaikutukset tie- ja liikenneoloihin, liikenneturvallisuuteen, maankäyttöön, kiinteistörakentamiseen ja ympäristöön sekä ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen. Suunnitelmassa on lisäksi esitettävä mahdollisuudet haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi sekä alustava kustannusarvio.

Yleissuunnitelmassa on esitettävä selvitys siitä, miten siinä on otettu huomioon liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain mukaisten valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja *maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman* tavoitteet.

Väyläviraston valmistelemaan yleissuunnitelmaan on sisällytettävä myös 8 a §:ssä tarkoitettu hankearviointi.

15 §

Ratasuunnitelman sisältö

Rautatien rakentamista koskevassa ratasuunnitelmassa on osoitettava rautatie ja sen sijainti, käyttö eri tarkoituksiin, korkeusasema, poikkileikkaus ja kuivatus niin, että vaikutukset voidaan riittävästi arvioida ja rautatie voidaan merkitä maastoon. Ratasuunnitelmassa osoitetaan suunnitellut eritasoristeykset, tasoristeykset ja kulkuyhteydet. Suunnitelmaan on liitettävä arvio rautatien vaikutuksista sekä esitettävä ne toimenpiteet, jotka ovat tarpeen radan rakentamisen tai rautatieliikenteen haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi.

Suunnitelmassa on otettava mahdollisuuksien mukaan huomioon maanomistusolot.

Voimassa oleva laki

Suunnitelmasta *tulee käydä* ilmi radan 37 §:n 1 momentissa tarkoitetut suoja-alueet ja 38 §:n 1 momentissa tarkoitetut tasoristeysten näkemäalueet sekä se, varataanko aluetta radan myöhempää leventämistä varten. Suunnitelmaan on liitettävä arvio rautatien rakentamisen kustannuksista.

Jos rautatie rakennetaan uuteen paikkaan ja vanha rautatie jää vanhan suunnan osalta edelleen radaksi taikka käytettäväksi muihin radanpitotarkoituksiin, on siitä määrättävä ratasuunnitelmassa.

Ratasuunnitelmassa on esitettävä selvitys siitä, miten siinä on otettu huomioon liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain mukaisen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja *alueellisen liikennejärjestelmäsuunnittelun* tavoitteet. Selvitys ei kuitenkaan ole tarpeen, jos ratasuunnitelma perustuu lainvoimaiseen yleissuunnitelmaan, jossa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja *alueellisen liikennejärjestelmäsuunnittelun* tavoitteiden huomioon ottamista koskeva selvitys on riittävällä tavalla tehty. *Väyläviraston valmistelemaan ratasuunnitelmaan on sisällytettävä myös 8 a §:ssä tarkoitettu hankearviointi.*

(Uusi 5 mom.)

22 §

Vuorovaikutus

Yleis- ja ratasuunnitelmaa laadittaessa rataverkon haltijan on varattava *kunnalle*, kiinteistön omistajille ja muille asianosaisille sekä niille, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin suunnitelma saattaa vaikuttaa, mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun, arvioida suunnitelman vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiassa.

Ennen suunnitelman hyväksymistä 1 momentissa tarkoitetuille tahoille on varattava tilaisuus muistutuksen tekemiseen suunnitelmasta. Tässä tarkoituksessa *kunnan tulee pitää* yleis- ja ratasuunnitelma yleisesti näh-

Ehdotus

Suunnitelmasta *on käytävä* ilmi radan 37 §:n 1 momentissa tarkoitetut suoja-alueet ja 38 §:n 1 momentissa tarkoitetut tasoristeysten näkemäalueet sekä se, varataanko aluetta radan myöhempää leventämistä varten. Suunnitelmaan on liitettävä arvio rautatien rakentamisen kustannuksista.

Jos rautatie rakennetaan uuteen paikkaan ja vanha rautatie jää vanhan suunnan osalta edelleen radaksi taikka käytettäväksi muihin radanpitotarkoituksiin, on siitä määrättävä ratasuunnitelmassa.

Ratasuunnitelmassa on esitettävä selvitys siitä, miten siinä on otettu huomioon liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain mukaisten valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja *maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman* tavoitteet. Selvitys ei kuitenkaan ole tarpeen, jos ratasuunnitelma perustuu lainvoimaiseen yleissuunnitelmaan, jossa valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja *maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman* tavoitteiden huomioon ottamista koskeva selvitys on riittävällä tavalla tehty.

Väyläviraston valmistelemaan ratasuunnitelmaan on sisällytettävä myös 8 a §:ssä tarkoitettu hankearviointi.

22 §

Vuorovaikutus

Yleis- ja ratasuunnitelmaa laadittaessa rataverkon haltijan on varattava kiinteistön omistajille ja muille asianosaisille sekä niille, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin suunnitelma saattaa vaikuttaa, mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun, arvioida suunnitelman vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiassa.

Ennen suunnitelman hyväksymistä 1 momentissa tarkoitetuille tahoille on varattava tilaisuus muistutuksen tekemiseen suunnitelmasta. Tässä tarkoituksessa *maakunnan on*

Voimassa oleva laki

tävänä 30 päivän ajan. Muistutukset suunnitelmaa vastaan on toimitettava *kunnalle* ennen nähtävänäoloajan päättymistä. *Kunnan tulee toimittaa* lausuntonsa nähtävillä olleesta suunnitelmasta ja sitä vastaan tehdyistä muistutuksista sekä jätetyt muistutuskirjelmät rataverkon haltijalle. Suunnitelman nähtäväksi asettamisesta sekä muistutusten tekemistavasta ja -ajasta on *kunnan kuulutettava* niin kuin *kunnalliset ilmoitukset asianomaisessa kunnassa julkaistaan*. Ilmoitus on aina julkaistava vähintään yhdessä vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Rataverkon haltijan on lähetettävä kirjallinen ilmoitus suunnitelman nähtäväksi asettamisesta sellaisille suunnitelman vaikutusalueen kiinteistön omistajille ja haltijoille, joiden asuinpaikka on toisessa kunnassa ja jotka on asiakirjoissa mainittu tai muuten tunnettu.

Rataverkon haltija on ilmoitettava perusteltu kannanottonsa suunnitelmaa vastaan tehdyistä muistutuksista. Rataverkon haltijan on ilmoitettava kannanottonsa alueen kunnille sekä niille muistutuksentekijöille, jotka ovat sitä kirjallisesti pyytäneet ja samalla ilmoittaneet osoitteensa. Rataverkon haltijan perusteltu kannanotto ilmoitetaan suunnitelmaa koskevassa hyväksymispäätöksessä.

Rataverkon haltijan on pyydettävä yleis- ja ratasuunnitelmasta lausunto niiltä *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, maakuntien liitoilta* ja kunnilta, joiden alueella suunnitelma sijoittuu ja joiden alueella suunnitelman vaikutukset muutoin ilmenevät. Rataverkon haltijan on pyydettävä muulta viranomaiselta lausunto, jos se on päätösharkinnassa tarpeen. Rataverkon haltijan on esitettävä perusteltu kannanottonsa suunnitelmasta annettuihin lausuntoihin.

Jos yleisesti nähtävillä ollutta ratasuunnitelmaa on tarpeen muuttaa ja muutoksen vaikutukset arvioidaan vähäisiksi, voidaan noudattaa yksinkertaisempaa menettelyä kuin 2–4 momentissa säädetään.

Tarkemmat säännökset vuorovaikutusmenettelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Ehdotus

pidettävä yleis- ja ratasuunnitelma yleisesti nähtävänä *yhtäjaksoisesti* 30 päivän ajan. Muistutukset suunnitelmaa vastaan on toimitettava *maakunnalle* ennen nähtävänäoloajan päättymistä. *Maakunnan on toimitettava* lausuntonsa nähtävillä olleesta suunnitelmasta sekä jätetyt muistutuskirjelmät rataverkon haltijalle. *Maakunnan on kuulutettava* suunnitelman nähtäväksi asettamisesta sekä muistutusten tekemistavasta ja -ajasta. Rataverkon haltijan on lähetettävä kirjallinen ilmoitus suunnitelman nähtäväksi asettamisesta sellaisille suunnitelman vaikutusalueen kiinteistön omistajille ja haltijoille, joiden asuinpaikka on toisessa kunnassa ja jotka on asiakirjoissa mainittu tai muuten tunnettu.

Rataverkon haltijan on ilmoitettava perusteltu kannanottonsa suunnitelmaa vastaan tehdyistä muistutuksista. Rataverkon haltijan on ilmoitettava kannanottonsa alueen kunnille sekä niille muistutuksentekijöille, jotka ovat sitä kirjallisesti pyytäneet ja samalla ilmoittaneet osoitteensa. Rataverkon haltijan perusteltu kannanotto ilmoitetaan suunnitelmaa koskevassa hyväksymispäätöksessä.

Rataverkon haltijan on pyydettävä yleis- ja ratasuunnitelmasta lausunto *Valtion lupa- ja valvontavirastolta* sekä niiltä kunnilta ja *maakunnilta*, joiden alueella suunnitelma sijoittuu ja joiden alueella suunnitelman vaikutukset muutoin ilmenevät. *Rataverkonhaltijan on lisäksi varattava niille kunnille, joiden alueella suunnitelma sijoittuu mahdollisuus lausua 2 momentissa tarkoitetuista muistutuksista*. Rataverkon haltijan on pyydettävä muulta viranomaiselta lausunto, jos se on päätösharkinnassa tarpeen. Rataverkon haltijan on esitettävä perusteltu kannanottonsa suunnitelmasta annettuihin lausuntoihin.

Jos yleisesti nähtävillä ollutta ratasuunnitelmaa on tarpeen muuttaa ja muutoksen vaikutukset arvioidaan vähäisiksi, voidaan noudattaa yksinkertaisempaa menettelyä kuin 2–4 momentissa säädetään.

Tarkemmat säännökset vuorovaikutusmenettelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Voimassa oleva laki

25 a §

Tasoristeyksiä koskevat ratasuunnitelmat

Väyläviraston lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi laatia 20 §:n 2 momentissa tarkoitetun tasoristeyksiä koskevan ratasuunnitelman ja siihen sovelletaan tällöin, mitä tässä luvussa säädetään rataverkon haltijasta.

43 a §

Puhevallasta ratatoimituksessa

Mitä tässä luvussa säädetään rataverkon haltijasta ratatoimituksen tai yksityistietoimituksen hakijana ja puhevallan käyttäjänä ratatoimituksessa, koskee myös toimivaltaista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta rataverkkoa koskevissa asioissa.

69 §

Korvausten maksaminen ja korko

Rataverkon haltijan suoritettavaksi määrätyt ennako- ja lopulliset korvaukset niille maksettavine kuuden prosentin vuotuisine korkoineen tulee suorittaa kolmen kuukauden kuluessa niiden määräämisestä. Korvauksen maksamisen viivästyessä sille maksetaan vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

Tilusjärjestelyssä alueen saaja on velvollinen maksamaan saamastaan alueesta korvauksen rataverkon haltijalle siltä osin kuin korvausta ei voida vähentää rataverkon haltijan maksettaviksi määrätyistä suorituksista, ja alueen luovuttaja saa rataverkon haltijalta korvauksen luovuttamastaan alueesta. Tässä momentissa tarkoitettuihin korvauksiin sovelletaan, mitä 1 momentissa koron laskemisesta ja korvausten maksamisesta säädetään.

Edellä 1 momentin mukainen kuuden prosentin vuotuinen korko lasketaan alkavaksi 46 §:ssä tarkoitetusta haltuunotosta lukien, jollei 46 §:n 3 momentin mukaisen hal-

Ehdotus

sella.
(Pykälä kumottaisiin)

(Pykälä kumottaisiin)

69 §

Korvausten maksaminen ja korko

Rataverkon haltijan suoritettavaksi määrätyt ennako- ja lopulliset korvaukset niille maksettavine kuuden prosentin vuotuisine korkoineen on suoritettava kolmen kuukauden kuluessa niiden määräämisestä. Korvauksen maksamisen viivästyessä sille maksetaan vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

Tilusjärjestelyssä alueen saaja on velvollinen maksamaan saamastaan alueesta korvauksen rataverkon haltijalle siltä osin kuin korvausta ei voida vähentää rataverkon haltijan maksettaviksi määrätyistä suorituksista, ja alueen luovuttaja saa rataverkon haltijalta korvauksen luovuttamastaan alueesta. Tässä momentissa tarkoitettuihin korvauksiin sovelletaan, mitä 1 momentissa koron laskemisesta ja korvausten maksamisesta säädetään.

Edellä 1 momentin mukainen kuuden prosentin vuotuinen korko lasketaan alkavaksi 46 §:ssä tarkoitetusta haltuunotosta lukien, jollei 46 §:n 3 momentin mukaisen hal-

Voimassa oleva laki

tuunoton osalta ole toisin sovittu, sekä 65 §:ssä mainituissa tapauksissa kyseisen rata-toimituksen loppukokouksen ajankohdasta lukien. Tilusjärjestelyn johdosta määrätylle korvaukselle korko lasketaan toimituksessa määrätystä alueiden haltuunottoajankohdasta lukien.

Ratatoimituksessa ja 43 §:n 3 momentin mukaisessa yksityistietoimituksessa rataverkon haltijan maksettavaksi määrättyt korvaukset sekä *edellä* 2 momentissa tarkoitetut tilusjärjestelykorvaukset alueen luovuttajalle suorittaa *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus. Yksityisraidetta koskevat korvaukset maksaa rautatien omistaja tai haltija.*

79 §

Rautatien lakkauttaminen muussa yhteydessä

Liikenne- ja viestintäministeriö voi lakkauttaa rautatien Väyläviraston valmisteleman ratasuunnitelman perusteella, jos:

- 1) rautatietä ei enää käytetä rautatieliikenteen harjoittamiseen, radanpitoon liittyvään liikennöintiin eikä muihin liikenteen tarpeisiin;
- 2) rautatielle ei ole odotettavissa 1 kohdassa mainittua käyttöä;
- 3) rautatiellä ei ole käyttöä yksityisraiteena; ja
- 4) alueen saavutettavuus sekä kuljetustarpeet on turvattu muulla tavoin.

Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö voi lakkauttaa rautatien Väyläviraston valmisteleman ratasuunnitelman perusteella, jos rautatien liikenne on vähäistä eikä rautatietä ole taloudellisesti kannattavaa pitää valtion varoilla turvallisesti liikennöitävässä, 29 tai 30 §:ssä tarkoitetussa kunnossa ja jos alueen saavutettavuus sekä kuljetustarpeet on turvattu muulla tavoin.

Liikenne- ja viestintäministeriön on kuuluttava ennen tässä pykälässä tarkoitetun päätöksen tekemistä tarvittaessa asianomaisia ministeriöitä, *maakunnan liittoja* ja kuntia.

Ehdotus

tuunoton osalta ole toisin sovittu, sekä 65 §:ssä mainituissa tapauksissa kyseisen rata-toimituksen loppukokouksen ajankohdasta lukien. Tilusjärjestelyn johdosta määrätylle korvaukselle korko lasketaan toimituksessa määrätystä alueiden haltuunottoajankohdasta lukien.

Ratatoimituksessa ja 43 §:n 3 momentin mukaisessa yksityistietoimituksessa rataverkon haltijan maksettavaksi määrättyt korvaukset sekä 2 momentissa tarkoitetut tilusjärjestelykorvaukset alueen luovuttajalle suorittaa *rataverkon haltija.*

79 §

Rautatien lakkauttaminen muussa yhteydessä

Liikenne- ja viestintäministeriö voi lakkauttaa rautatien Väyläviraston valmisteleman ratasuunnitelman perusteella, jos:

- 1) rautatietä ei enää käytetä rautatieliikenteen harjoittamiseen, radanpitoon liittyvään liikennöintiin eikä muihin liikenteen tarpeisiin;
- 2) rautatielle ei ole odotettavissa 1 kohdassa *tarkoitettua* käyttöä;
- 3) rautatiellä ei ole käyttöä yksityisraiteena; ja
- 4) alueen saavutettavuus sekä kuljetustarpeet on turvattu muulla tavoin.

Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö voi lakkauttaa rautatien Väyläviraston valmisteleman ratasuunnitelman perusteella, jos rautatien liikenne on vähäistä eikä rautatietä ole taloudellisesti kannattavaa pitää valtion varoilla turvallisesti liikennöitävässä, 29 tai 30 §:ssä tarkoitetussa kunnossa ja jos alueen saavutettavuus sekä kuljetustarpeet on turvattu muulla tavoin.

Liikenne- ja viestintäministeriön *on* ennen tässä pykälässä tarkoitetun päätöksen tekemistä *kuultava* tarvittaessa asianomaisia ministeriöitä, *maakuntia* ja kuntia.

Voimassa oleva laki

89 a §

Eräät vahingonkorvausasiat

Rataverkolla rautatieliikenteen palvelualueilla tapahtuneisiin esine- ja varallisuusvahinkoihin liittyvät korvausvaatimukset käsittelee ja ratkaisee elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

91 §

Päätösten ilmoittaminen muistutuksen tehneille ja viranomaisille

Rataverkon haltijan on lähetettävä *ilmoitus* yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätöksestä ilmoitus niille suunnitelman johdosta muistutuksen tehneille, joiden osoite on tiedossa, samanaikaisesti, *kun* päätös annetaan 90 §:n mukaisesti yleisesti tiedoksi.

Rataverkon haltijan on lähetettävä yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätöksestä ilmoitus kunnalle, *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja maakunnan liitolle* sekä tarvittaessa muullekin viranomaiselle. Ilmoitukseen on tarvittaessa liitettävä jäljennös suunnitelmasta.

92 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Väyläviraston päätöksestä 18 §:n 4 momentissa ja 2 a luvussa tarkoitetuissa tapauksissa valitetaan siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä päätöksessä tarkoitettu tasoristeys sijaitsee, sekä 40 ja 41 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä päätöksessä tarkoitettu kiinteistö sijaitsee.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Rataverkon haltijalla on oikeus hakea valittamalla muutosta yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätökseen. Kunnalla, *elinkeino-*,

Ehdotus

(Pykälä kumottaisiin)

91 §

Päätösten ilmoittaminen muistutuksen tehneille ja viranomaisille

Rataverkon haltijan on lähetettävä yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätöksestä ilmoitus niille suunnitelman johdosta muistutuksen tehneille, joiden osoite on tiedossa, samanaikaisesti *kuin* päätös annetaan 90 §:n mukaisesti yleisesti tiedoksi.

Rataverkon haltijan on lähetettävä yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätöksestä ilmoitus *myös maakunnalle*, kunnalle sekä tarvittaessa muullekin viranomaiselle. Ilmoitukseen on tarvittaessa liitettävä jäljennös suunnitelmasta.

92 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Väyläviraston päätöksestä 18 §:n 4 momentissa ja 2 a luvussa tarkoitetuissa tapauksissa valitetaan siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä päätöksessä tarkoitettu tasoristeys sijaitsee, sekä 40 ja 41 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä päätöksessä tarkoitettu kiinteistö sijaitsee.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Rataverkon haltijalla on oikeus hakea valittamalla muutosta yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätökseen. *Maakunnalla, Valti-*

Voimassa oleva laki

liikenne- ja ympäristökeskuksella ja maakunnan liitolla on oikeus hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat kunnan alueelle tai viranomaisen toimialueelle.

Rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä tai säätiöllä on oikeus toimialaansa kuuluvissa asioissa hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat yhteisön tai säätiön toiminta-alueelle.

Yhteiskunnallisesti merkittäväksi katsottavaa yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätöstä koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Muutoksenhausta ratatoimituksessa tehtyyn päätökseen säädetään 77 §:ssä.

95 §

Kuuluttaminen

Milloin tämän lain nojalla on julkaistava kuulutus, määräys, kielto tai muu asia yleisesti tiedoksi eikä tiedoksi antamisen tavasta ole erikseen säädetty, on asiasta tiedotettava kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan siten kuin *kunnalliset* ilmoitukset *kunnassa* julkaistaan. Kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen ole muutoin ilmeisen tarpeetonta. Tiedoksisääntöä katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkipanosta, mikä on kuulutuksessa ja ilmoituksessa todettava.

Ehdotus

on lupa- ja valvontavirastolla ja kunnalla on oikeus hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat maakunnan tai kunnan alueelle tai viranomaisen toimialueelle.

Rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä tai säätiöllä on oikeus toimialaansa kuuluvissa asioissa hakea valittamalla muutosta sellaiseen yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätökseen, jonka vaikutukset ulottuvat yhteisön tai säätiön toiminta-alueelle.

Yhteiskunnallisesti merkittäväksi katsottavaa yleis- ja ratasuunnitelman hyväksymispäätöstä koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Muutoksenhausta ratatoimituksessa tehtyyn päätökseen säädetään 77 §:ssä.

95 §

Kuuluttaminen

Jos tämän lain nojalla on julkaistava kuulutus, määräys, kielto tai muu asia yleisesti tiedoksi eikä tiedoksi antamisen tavasta ole erikseen säädetty, on asiasta tiedotettava kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan siten kuin *maakunnan* ilmoitukset julkaistaan. Kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen ole muutoin ilmeisen tarpeetonta. Tiedoksisääntöä katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkipanosta, mikä on kuulutuksessa ja ilmoituksessa todettava.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

9.

Laki

Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Venäjän kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Venäjän kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain (104/2011) 3 §, sellaisena kuin se laissa 1000/2018, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Saimaan kanavan vuokrasopimuksen 18 artiklan 2 kappaleen mukaisena erityisenä toimielimenä toimii Saimaan kanavan komissio. Liikenne- ja viestintäministeriö nimittää komission viideksi vuodeksi kerrallaan. Komission puheenjohtajana toimii kanavavaltuutettu ja jäsenenä liikenne- ja viestintäministeriön, ulkoministeriön, Rajavartiolaitoksen, Tullin ja Väyläviraston edustajia.

Komission tehtävänä on sovittaa yhteen viranomaisten kannat Saimaan kanavan vuokrasopimuksen täytäntöönpanoa ja alusliikenteen kehittämistä koskevissa kysymyksissä sekä toimia lupaviranomaisena.

Ehdotus

3 §

Saimaan kanavan vuokrasopimuksen 18 artiklan 2 kappaleen mukaisena erityisenä toimielimenä toimii Saimaan kanavan komissio. Liikenne- ja viestintäministeriö nimittää komission viideksi vuodeksi kerrallaan. Komission puheenjohtajana toimii kanavavaltuutettu ja jäsenenä liikenne- ja viestintäministeriön, ulkoministeriön, Rajavartiolaitoksen, Tullin, *Etelä-Karjalan maakunnan* ja Väyläviraston edustajia.

Komission tehtävänä on sovittaa yhteen viranomaisten kannat Saimaan kanavan vuokrasopimuksen täytäntöönpanoa ja alusliikenteen kehittämistä koskevissa kysymyksissä sekä toimia lupaviranomaisena.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

10.

Laki

sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 234 ja 318 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 234 ja 318 §, sellaisina kuin niistä on 318 § laissa 1003/2018, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

234 §

234 §

Sijoittamisen edellytykset

Sijoittamisen edellytykset

Telekaapelia, radiomastoa ja tukiasemaa ei saa sijoittaa asemakaavan vastaisesti eikä siten, että vaikeutetaan voimassa olevan maakunta- tai yleiskaavan toteutumista. Sijoittaminen ei saa myöskään vaikeuttaa kaavojen laatimista.

Edellä 229 §:n 1 momentissa tarkoitetun yleisiä tietoliikenneyhteyksiä palvelevan telekaapelin, tukiaseman ja radiomaston sijoittamisen edellytyksenä on, ettei sijoittamista voida muutoin järjestää tyydyttävästi ja kohtuullisin kustannuksin. Sijoittamisesta päätettäessä on kiinnitettävä huomiota siihen, ettei kiinteistölle ja rakennukselle aiheuteta tarpeetonta haittaa. Telekaapelin, radiomaston ja tukiaseman sekä niihin liittyvien laitteiden sijoittamisesta ja kunnossapidosta ei saa aiheutua sellaista haittaa tai vahinkoa kiinteistön käytölle ja rakennukselle, joka on kohtuullisin kustannuksin vältettävissä.

Telekaapeli on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava *maantielaisissa (503/2005)* tarkoitetulle tiealueelle tai kiinteistönmuodostamislaisissa (554/1995) tarkoitetulle yleiselle alueelle.

318 §

Tietojen luovuttaminen viranomaisesta

Liikenne- ja viestintäministeriöllä, Liikenne- ja viestintävirastolla, tietosuojavaltuutetulla, Kilpailu- ja kuluttajavirastolla sekä

Telekaapelia, radiomastoa ja tukiasemaa ei saa sijoittaa asemakaavan vastaisesti eikä siten, että vaikeutetaan voimassa olevan maakunta- tai yleiskaavan toteutumista. Sijoittaminen ei saa myöskään vaikeuttaa kaavojen laatimista.

Edellä 229 §:n 1 momentissa tarkoitetun yleisiä tietoliikenneyhteyksiä palvelevan telekaapelin, tukiaseman ja radiomaston sijoittamisen edellytyksenä on, ettei sijoittamista voida muutoin järjestää tyydyttävästi ja kohtuullisin kustannuksin. Sijoittamisesta päätettäessä on kiinnitettävä huomiota siihen, ettei kiinteistölle ja rakennukselle aiheuteta tarpeetonta haittaa. Telekaapelin, radiomaston ja tukiaseman sekä niihin liittyvien laitteiden sijoittamisesta ja kunnossapidosta ei saa aiheutua sellaista haittaa tai vahinkoa kiinteistön käytölle ja rakennukselle, joka on kohtuullisin kustannuksin vältettävissä.

Telekaapeli on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava *liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetussa laissa (503/2005)* tarkoitetulle tiealueelle tai kiinteistönmuodostamislaisissa (554/1995) tarkoitetulle yleiselle alueelle.

318 §

Tietojen luovuttaminen viranomaisesta

Liikenne- ja viestintäministeriöllä, Liikenne- ja viestintävirastolla, tietosuojavaltuutetulla, Kilpailu- ja kuluttajavirastolla sekä

Voimassa oleva laki

markkinavalvonta- ja tuoteturvallisuusviranomaisilla on salassapitosäännösten tai muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä oikeus luovuttaa laissa säädettyjen tehtäviensä hoitamisen yhteydessä saamansa tai laatimansa asiakirja sekä ilmaista salassa pidettävä tieto toisilleen, jos se on näille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämätöntä.

Liikenne- ja viestintävirastolla on salassapitosäännösten ja muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä oikeus luovuttaa laissa säädettyjen tehtäviensä hoitamisen yhteydessä saamansa tai laatimansa asiakirja sekä ilmaista salassa pidettävä tieto Energiavirastolle, Finanssivalvonnalle, *Sosi-aali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle*, jos se on näille säädettyjen tietoturvallisuuteen liittyvien tehtävien hoitamiseksi välttämätöntä.

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ja Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus luovuttaa salassa pidettävä asiakirja sekä ilmaista salassa pidettävä tieto komissiolle ja toisen ETA-valtion valvontaviranomaiselle, jos se on viestintämarkkinoiden valvonnan kannalta välttämätöntä.

Tässä pykälässä tarkoitettu luovuttamis- ja ilmaisuoikeus ei koske tietoja viesteistä, välitystiedoista, paikkatiedoista tai luottamuksellisen radiolähetyksen sisällöstä ja olemassaolosta.

Liikenne- ja viestintäministeriö tai Liikenne- ja viestintävirasto saa käyttää ulkomaiselta viranomaiselta saatua salassa pidettävää asiakirjaa vain siihen tarkoitukseen, jota var-ten se on annettu.

Ehdotus

markkinavalvonta- ja tuoteturvallisuusviranomaisilla on salassapitosäännösten tai muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä oikeus luovuttaa laissa säädettyjen tehtäviensä hoitamisen yhteydessä saamansa tai laatimansa asiakirja sekä ilmaista salassa pidettävä tieto toisilleen, jos se on näille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämätöntä.

Liikenne- ja viestintävirastolla on salassapitosäännösten ja muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä oikeus luovuttaa laissa säädettyjen tehtäviensä hoitamisen yhteydessä saamansa tai laatimansa asiakirja sekä ilmaista salassa pidettävä tieto Energiavirastolle, Finanssivalvonnalle, *Valtion lupa- ja valvontavirastolle sekä maakunnalle*, jos se on näille säädettyjen tietoturvallisuuteen liittyvien tehtävien hoitamiseksi välttämätöntä.

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ja Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus luovuttaa salassa pidettävä asiakirja sekä ilmaista salassa pidettävä tieto komissiolle ja toisen ETA-valtion valvontaviranomaiselle, jos se on viestintämarkkinoiden valvonnan kannalta välttämätöntä.

Tässä pykälässä tarkoitettu luovuttamis- ja ilmaisuoikeus ei koske tietoja viesteistä, välitystiedoista, paikkatiedoista tai luottamuksellisen radiolähetyksen sisällöstä ja olemassaolosta.

Liikenne- ja viestintäministeriö tai Liikenne- ja viestintävirasto saa käyttää ulkomaiselta viranomaiselta saatua salassa pidettävää asiakirjaa vain siihen tarkoitukseen, jota var-ten se on annettu.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

11.

Laki

tieliikennelain 184 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tieliikennelain (729/2018) 184 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

184 §

Poikkeukset velvollisuudesta noudattaa liikennesääntöjä

Tienkäyttäjä saa olla noudattamatta liikennesääntöjä, liikenteenohjauslaitteella osoitettua velvoitetta, määräystä, rajoitusta tai kieltä taikka ajoneuvon käyttöä koskevaa säännöstä erityistä varovaisuutta noudattaen ja tehtävän sitä edellyttäessä:

- 1) hälytysajoneuvon kuljettajana tai matkustajana;
- 2) poliisitehtävässä, tullitehtävässä tai rajavartiotehtävässä;
- 3) *puolustusvoimien* esitutkintatehtävässä tai sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain (255/2014) 86 §:n 1 momentissa tarkoitettussa tehtävässä;
- 4) poliisiajoneuvon tai Rajavartiolaitoksen ajoneuvon vetämään saattueeseen kuuluvan ajoneuvon kuljettajana.

Junalle ja muulle rautatiekiskoilla kulkevalle laitteelle on kuitenkin annettava esteetön kulku.

Edellä 1 momentissa säädetty koskee myös toisen valtion toimivaltaista viranomaista ja toiseen valtioon rekisteröidyn hälytysajoneuvon kuljettajaa, jos hän suorittaa Suomen alueella tehtäviä tai antaa kansainvälistä apua, joista on valtioiden välillä sovittu tai erikseen säädetty.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa tehtävässä on ajoneuvolla ajettaessa käytettävä hälytysääni- tai valomerkkejä, jos se on muiden tienkäyttäjien varoittamiseksi tarpeen.

Hälytysajoneuvolla sekä poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen virkatehtävässä olevalla

Ehdotus

184 §

Poikkeukset velvollisuudesta noudattaa liikennesääntöjä

Tienkäyttäjä saa olla noudattamatta liikennesääntöjä, liikenteenohjauslaitteella osoitettua velvoitetta, määräystä, rajoitusta tai kieltä taikka ajoneuvon käyttöä koskevaa säännöstä erityistä varovaisuutta noudattaen ja tehtävän sitä edellyttäessä:

- 1) hälytysajoneuvon kuljettajana tai matkustajana;
- 2) poliisitehtävässä, tullitehtävässä tai rajavartiotehtävässä;
- 3) *Puolustusvoimien* esitutkintatehtävässä tai sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain (255/2014) 86 §:n 1 momentissa tarkoitettussa tehtävässä;
- 4) poliisiajoneuvon tai Rajavartiolaitoksen ajoneuvon vetämään saattueeseen kuuluvan ajoneuvon kuljettajana.

Junalle ja muulle rautatiekiskoilla kulkevalle laitteelle on kuitenkin annettava esteetön kulku.

Edellä 1 momentissa säädetty koskee myös toisen valtion toimivaltaista viranomaista ja toiseen valtioon rekisteröidyn hälytysajoneuvon kuljettajaa, jos hän suorittaa Suomen alueella tehtäviä tai antaa kansainvälistä apua, joista on valtioiden välillä sovittu tai erikseen säädetty.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa tehtävässä on ajoneuvolla ajettaessa käytettävä hälytysääni- tai valomerkkejä, jos se on muiden tienkäyttäjien varoittamiseksi tarpeen.

Hälytysajoneuvolla sekä poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen virkatehtävässä olevalla

Voimassa oleva laki

ajoneuvolla on oikeus päästä lautalle ja yhteysalukselle ennen muita ajoneuvoja. *Toimivaltainen elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus* voi antaa määräyksiä siitä, missä järjestyksessä muut ajoneuvot pääsevät lautalle tai yhteysalukselle.

Tienpidossa tai vastaavassa tiellä tai sen vieressä tehtävässä työssä käytettävää ajoneuvoa saa kuljettaa tehtävän edellyttämällä tavalla erityistä varovaisuutta noudattaen 18–22, 43–45 ja 58–61 §:ssä säädetystä poiketen. Ajoneuvon kuljettaja saa tehtävän edellyttämällä tavalla erityistä varovaisuutta noudattaen poiketa liikenteen ohjauslaitteella osoitetusta muusta kuin väistämismääräyksiä tai nopeusrajoitusta osoittavasta kiellostä, rajoituksesta tai määräyksestä. Hän ei kuitenkaan saa ohittaa liikenteenvalvojan antamaa pysähtymismerkkiä eikä punaista valoa näyttävää liikenneopastinta.

Kunnallisessa pysäköinninvalvonnassa käytettävää ajoneuvoa saa erityistä varovaisuutta noudattaen kuljettaa tehtävän edellyttämällä tavalla 18 §:ssä säädetystä poiketen sekä pysäyttää, pysäköidä tai kuljettaa 36–38 ja 43–45 §:ssä säädetystä poiketen. Pysäköinnin valvonnassa käytettävän ajoneuvon saa, jos tehtävä sitä edellyttää, pysäköidä alueelle, missä pysäyttäminen taikka pysäköinti on liikennemerkillä kielletty.

Erikoiskuljetusta saa erityistä varovaisuutta noudattaen kuljettaa 18–20 ja 22 §:n säännösten estämättä olosuhteiden edellyttämällä tavalla, jos erikoiskuljetuksen suorittaminen sitä erityisesti vaatii. Samoin saa erikoiskuljetuksessa poiketa erityistä varovaisuutta noudattaen 56–59 §:ssä säädetystä, jos erikoiskuljetukselle on myönnetty 159 §:ssä tarkoitettu erikoiskuljetuslupa.

Ehdotus

ajoneuvolla on oikeus päästä *maantielautalle* ja yhteysalukselle ennen muita ajoneuvoja. *Liikenne- ja viestintävirasto* voi antaa määräyksiä siitä, missä järjestyksessä muut ajoneuvot pääsevät maantielautalle. *Toimivaltainen maakunta* voi päättää siitä, missä järjestyksessä muut ajoneuvot pääsevät yhteysalukselle tai muulle julkisesti rahoitetulle saaristoliikenteen palvelualukselle.

Tienpidossa tai vastaavassa tiellä tai sen vieressä tehtävässä työssä käytettävää ajoneuvoa saa kuljettaa tehtävän edellyttämällä tavalla erityistä varovaisuutta noudattaen 18–22, 43–45 ja 58–61 §:ssä säädetystä poiketen. Ajoneuvon kuljettaja saa tehtävän edellyttämällä tavalla erityistä varovaisuutta noudattaen poiketa liikenteen ohjauslaitteella osoitetusta muusta kuin väistämismääräyksiä tai nopeusrajoitusta osoittavasta kiellostä, rajoituksesta tai määräyksestä. Hän ei kuitenkaan saa ohittaa liikenteenvalvojan antamaa pysähtymismerkkiä eikä punaista valoa näyttävää liikenneopastinta.

Kunnallisessa pysäköinninvalvonnassa käytettävää ajoneuvoa saa erityistä varovaisuutta noudattaen kuljettaa tehtävän edellyttämällä tavalla 18 §:ssä säädetystä poiketen sekä pysäyttää, pysäköidä tai kuljettaa 36–38 ja 43–45 §:ssä säädetystä poiketen. Pysäköinnin valvonnassa käytettävän ajoneuvon saa, jos tehtävä sitä edellyttää, pysäköidä alueelle, missä pysäyttäminen taikka pysäköinti on liikennemerkillä kielletty.

Erikoiskuljetusta saa erityistä varovaisuutta noudattaen kuljettaa 18–20 ja 22 §:n säännösten estämättä olosuhteiden edellyttämällä tavalla, jos erikoiskuljetuksen suorittaminen sitä erityisesti vaatii. Samoin saa erikoiskuljetuksessa poiketa erityistä varovaisuutta noudattaen 56–59 §:ssä säädetystä, jos erikoiskuljetukselle on myönnetty 159 §:ssä tarkoitettu erikoiskuljetuslupa.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

12.

Laki**vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (719/1994) 12 §, sellaisena kuin se on laissa 1007/2018, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

12 §

Kuljetus ja tilapäinen säilytys kuljetusketjussa

Ratapihan, satama-alueen, lentopaikan ja muun terminaalin suunnittelussa ja toiminnassa *tulee ottaa* huomioon vaarallisten aineiden kuljetuksen ja tilapäisen säilytyksen aiheuttamat vaarat ihmisille, ympäristölle ja omaisuudelle. Ratapihalla, satama-alueella, lentopaikalla ja muussa terminaalissa saa kuljettaa ja tilapäisesti säilyttää vain sellaisia määriä vaarallisia aineita, ettei aineista aiheudu erityistä vaaraa. Näissä paikoissa myös vaarallisille aineille tarkoitettujen alueiden ja niiden varustelun *tulee olla* sellaiset, ettei aineista niitä kuljettaessa tai tilapäisesti säilytettäessä aiheudu erityistä vaaraa.

Satamanpitäjällä ja lastinkäsittelypalveluja satamassa suorittavalla *tulee olla* ajan tasalla oleva turvallisuusselvitys, jos sataman kautta kuljetetaan tai siellä tilapäisesti säilytetään merkittäviä määriä vaarallisia aineita. Sataman turvallisuusselvityksen hyväksyy Liikenne- ja viestintävirasto. Se voi rajoittaa satamassa tilapäisesti säilytettävien vaarallisten aineiden määriä ja määrätä tilapäiselle säilytykselle muita turvallisuuden kannalta tarpeellisia rajoituksia.

Rautatieyrityksellä on oltava ajan tasalla oleva turvallisuusselvitys Liikenne- ja viestintävirasto nimeämälle ratapihalle, jonka kautta kuljetetaan merkittäviä määriä vaarallisia aineita. Väylävirasto kokoaa ja täydentää turvallisuusselvityksen koko ratapihalle ja huolehtii siitä, että turvallisuusselvityksessä

Ehdotus

12 §

Kuljetus ja tilapäinen säilytys kuljetusketjussa

Ratapihan, satama-alueen, lentopaikan ja muun terminaalin suunnittelussa ja toiminnassa *on otettava* huomioon vaarallisten aineiden kuljetuksen ja tilapäisen säilytyksen aiheuttamat vaarat ihmisille, ympäristölle ja omaisuudelle. Ratapihalla, satama-alueella, lentopaikalla ja muussa terminaalissa saa kuljettaa ja tilapäisesti säilyttää vain sellaisia määriä vaarallisia aineita, ettei aineista aiheudu erityistä vaaraa. Näissä paikoissa myös vaarallisille aineille tarkoitettujen alueiden ja niiden varustelun *on oltava* sellaiset, ettei aineista niitä kuljettaessa tai tilapäisesti säilytettäessä aiheudu erityistä vaaraa.

Satamanpitäjällä ja lastinkäsittelypalveluja satamassa suorittavalla *on oltava* ajan tasalla oleva turvallisuusselvitys, jos sataman kautta kuljetetaan tai siellä tilapäisesti säilytetään merkittäviä määriä vaarallisia aineita. Sataman turvallisuusselvityksen hyväksyy Liikenne- ja viestintävirasto. Se voi rajoittaa satamassa tilapäisesti säilytettävien vaarallisten aineiden määriä ja määrätä tilapäiselle säilytykselle muita turvallisuuden kannalta tarpeellisia rajoituksia.

Rautatieyrityksellä on oltava ajan tasalla oleva turvallisuusselvitys Liikenne- ja viestintäviraston nimeämälle ratapihalle, jonka kautta kuljetetaan merkittäviä määriä vaarallisia aineita. Väylävirasto kokoaa ja täydentää turvallisuusselvityksen koko ratapihalle ja huolehtii siitä, että turvallisuusselvityksessä

Voimassa oleva laki

kuvatut toiminnot muodostavat turvallisuuden kannalta toimivan kokonaisuuden. Koko ratapihan turvallisuusselvityksen hyväksyy Liikenne- ja viestintävirasto.

Turvallisuusselvityksessä on selostettava toteutettavat toimenpiteet ja menettelyt, joiden avulla varmistetaan vaarallisten aineiden turvallinen kuljetus ja tilapäinen säilytys, sekä sisäinen pelastussuunnitelma. *Sisäisen pelastussuunnitelman tulee sisältää suunnitelma onnettomuuksissa toteutettavista toimenpiteistä.* Turvallisuusselvityksen tulee olla pelastusviranomaisten, *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* sekä valvontaviranomaisten saatavissa.

Vaarallisista aineista ja niiden tilapäisestä säilytyksestä, onnettomuuksien torjunnasta ja kuljetuksesta ratapihalla, satama-alueella, lentopaikalla ja muussa terminaalissa sekä turvallisuusselvityksestä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä näiden asioiden käytännön toteutuksesta sekä kuljetusyksiköiden erottelusta, ainekohtaisista menettelyistä ja muista teknisistä yksityiskohdista.

Ehdotus

kuvatut toiminnot muodostavat turvallisuuden kannalta toimivan kokonaisuuden. Koko ratapihan turvallisuusselvityksen hyväksyy Liikenne- ja viestintävirasto.

Turvallisuusselvityksessä on selostettava toteutettavat toimenpiteet ja menettelyt, joiden avulla varmistetaan vaarallisten aineiden turvallinen kuljetus ja tilapäinen säilytys, sekä sisäinen pelastussuunnitelma. *Sisäiseen pelastussuunnitelmaan on sisällytettävä suunnitelma onnettomuuksissa toteutettavista toimenpiteistä.* Turvallisuusselvityksen *on oltava* pelastusviranomaisten, *maakunnan* sekä valvontaviranomaisten saatavissa.

Vaarallisista aineista ja niiden tilapäisestä säilytyksestä, onnettomuuksien torjunnasta ja kuljetuksesta ratapihalla, satama-alueella, lentopaikalla ja muussa terminaalissa sekä turvallisuusselvityksestä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä näiden asioiden käytännön toteutuksesta sekä kuljetusyksiköiden erottelusta, ainekohtaisista menettelyistä ja muista teknisistä yksityiskohdista.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

13.

Laki

Väylävirastosta annetun lain 2 ja 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Väylävirastosta annetun lain (862/2009) 2 ja 6 §, sellaisina kuin ne ovat laissa
 936/2018, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Viraston tehtävät

Viraston tehtävät

Väylävirasto *hoitaa seuraavia tehtäviä:*

1) vastaa hallinnoimistaan valtion tie- ja rautaverkosta sekä vesiväylistä ja niiden kehittämisestä sekä niihin kohdistuvien toimien yhteensovittamisesta koko maassa;

2) rajoittaa liikenteen aiheuttamia ympäristöhaittoja;

3) vastaa liikenteenohjauksen järjestämisestä;

4) edistää liikenteen palveluiden ja liikennejärjestelmän digitalisaatiota ja automatisaatiota;

5) vastaa maanteiden kunnossapidosta ja palvelutasosta, merkittävien tiehankkeiden rakentamisesta ja tienpidon valtakunnallisista tehtävistä sekä ratojen ja vesiväylien suunnittelusta, rakentamisesta, kunnossapidosta ja palvelutasosta;

6) vastaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnallisesta ohjauksesta toimialallaan ja tienpidon yhteensovittamisesta sanotuissa keskuksissa;

7) vastaa ja hallinnoi väyliä koskevia tietovarantoja, huolehtii toimialansa tilastoinnista sekä liikenne- ja väylätietoa koskevasta yhteistyöstä;

8) turvaa talvimerenkulun edellytykset;

9) edistää väylänpidon markkinoiden toimivuutta;

10) huolehtii oman toimintansa varautumisesta normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin sekä edistää toimialallaan yhteiskunnan varautumista normaaliolojen

Väylävirasto:

1) vastaa hallinnoimistaan valtion tie- ja rautaverkosta sekä vesiväylistä ja niiden kehittämisestä sekä niihin kohdistuvien toimien yhteensovittamisesta koko maassa;

2) rajoittaa liikenteen aiheuttamia ympäristöhaittoja;

3) vastaa liikenteenohjauksen järjestämisestä;

4) edistää liikenteen palveluiden ja liikennejärjestelmän digitalisaatiota ja automatisaatiota;

5) vastaa maanteiden kunnossapidosta ja palvelutasosta, merkittävien tiehankkeiden rakentamisesta ja tienpidon valtakunnallisista tehtävistä sekä ratojen ja vesiväylien suunnittelusta, rakentamisesta, kunnossapidosta ja palvelutasosta;

6) vastaa tienpidon ohjauksesta, yhteistyöstä ja sopimusjärjestelyistä maakuntien ja tienpitoalueiden kanssa;

7) vastaa ja hallinnoi väyliä koskevia tietovarantoja, huolehtii toimialansa tilastoinnista sekä liikenne- ja väylätietoa koskevasta yhteistyöstä ja sopimusjärjestelyistä maakuntien kanssa;

8) turvaa talvimerenkulun edellytykset;

9) edistää väylänpidon markkinoiden toimivuutta;

10) huolehtii oman toimintansa varautumisesta normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin sekä edistää toimialallaan yhteiskunnan varautumista normaaliolojen

Voimassa oleva laki

häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin; sekä

11) vaalii ja hoitaa hallinnassaan olevia kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kiinteistökohteita, kulttuuriympäristöjä ja kulttuuriomaisuutta.

Väylävirasto osallistuu liikennejärjestelmäsuunnitteluun ja liikenneverkkojen toimenpiteiden valmisteluun sekä maankäytön yhteistyöhön väylänpidon asiantuntijana ja väyläomaisuuden haltijana. Virasto osallistuu myös liikenteen ja maankäytön yhteensovittamiseen sekä valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimiseen ja alueellisen liikennejärjestelmäsuunnitteluun *maakuntien liittojen*, kuntien, kaupunkiseutujen ja muiden toimijoiden kanssa.

Lisäksi virasto voi:

1) tehdä valtuuksiensa puitteissa kansainvälisiä teknisluontoisia sopimuksia, jotka eivät koske lainsäädännön alaa; ja

2) osallistua toimialansa kansainväliseen yhteistyöhön.

Viraston on huolehdittava myös niistä muista toimialansa tehtävistä, jotka sille erikseen säädetään.

6 §

Eräiden tehtävien siirtäminen

Väylävirasto voi siirtää yksityiselle tai julkiselle palveluntarjoajalle asiakirjapalvelutehtäviä, neuvontatehtäviä, hallintopalvelutehtäviä, avustavia maastotehtäviä sekä maan-hankintaan ja lunastukseen liittyviä tehtäviä, joihin ei sisälly päätöksentekovallan käyttöä.

(Uusi 2 mom.)

(Uusi 3 mom.)

Ehdotus

häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin; sekä

11) vaalii ja hoitaa hallinnassaan olevia kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kiinteistökohteita, kulttuuriympäristöjä ja kulttuuriomaisuutta.

Väylävirasto osallistuu liikennejärjestelmäsuunnitteluun ja liikenneverkkojen toimenpiteiden valmisteluun sekä maankäytön yhteistyöhön väylänpidon asiantuntijana ja väyläomaisuuden haltijana. Virasto osallistuu myös liikenteen ja maankäytön yhteensovittamiseen sekä valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimiseen ja alueelliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun *maakuntien*, kuntien, kaupunkiseutujen ja muiden toimijoiden kanssa.

Lisäksi virasto voi:

1) tehdä valtuuksiensa puitteissa kansainvälisiä teknisluontoisia sopimuksia, jotka eivät koske lainsäädännön alaa; ja

2) osallistua toimialansa kansainväliseen yhteistyöhön.

Viraston on huolehdittava myös niistä muista toimialansa tehtävistä, jotka sille erikseen säädetään.

6 §

Eräiden tehtävien siirtäminen

Väylävirasto voi siirtää yksityiselle tai julkiselle palveluntarjoajalle asiakirjapalvelutehtäviä, neuvontatehtäviä, hallintopalvelutehtäviä, avustavia maastotehtäviä sekä maanhankintaan ja lunastukseen liittyviä tehtäviä, joihin ei sisälly päätöksentekovallan käyttöä.

Väylävirasto voi sopia maakunnan kanssa tienpidon lupatehtävien siirtämisestä asianomaiselle maakunnalle tai tienpitoalueelle, jos lupa-asia koskee:

1) työskentelyä tiealueella;

2) tiealueen tai sillä olevien rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden käyttämistä muihin kuin maantietarkoituksiin;

3) liittymälupia;

4) tienvarsimainonnan lupia;

5) myyntitoimintaa maantien varrella; tai

6) kelirikkoajan poikkeuslupaa maanteille.

Väylävirasto voi sopimuksen nojalla antaa

Voimassa oleva laki

Palveluntarjoajalla on oltava riittävät tekniset edellytykset sekä riittävä osaaminen I momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen. Tehtäviä hoitavaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvauksesta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Ehdotus

maakunnalle tai kunnalle hoidettavaksi tai ottaa maakunnalta tai kunnalta hoidettavakseen julkisia tehtäviä siten kuin ajoneuvojen siirtämisestä annetussa laissa (828/2008) säädetään.

Palveluntarjoajalla on oltava riittävät tekniset edellytykset sekä riittävä osaaminen I momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen. Tehtäviä hoitavaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvauksesta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

14.

Laki**yksityistielain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yksityistielain (560/2018) 6, 13, 21, 23, 29, 51, 61, 65, 73, 83 ja 85–88 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

6 §

Tieoikeus muun kuin kiinteistön hyväksi

Tieoikeus muun kuin kiinteistön hyväksi

Jos ennestään oleva tie on jollekin taholle tärkeä tämän elinkeinon harjoittamista tai muuta toimintaa varten, on tiehen perustettava toiminnanharjoittajan hyväksi tieoikeus, jos tien rakenne on kyseiseen liikenteeseen soveltuva eikä tien käyttämisestä aiheudu huomattavaa haittaa millekään kiinteistölle, muulle rekisteriyksikölle tai tieosakkaalle taikka 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua yleisen edun loukkausta.

Ennestään olevaan tiehen voidaan valtion tai kunnan hyväksi toimituksessa perustaa tieoikeus yleisen liikenteen käyttöä varten, jos tämä on tärkeää liikenteen tarkoituksenmukaiseksi järjestämiseksi ja 1 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät sekä tietä koskevien asioiden hoitamiseksi on perustettu tiekunta.

Jos ennestään oleva tie on jollekin taholle tärkeä tämän elinkeinon harjoittamista tai muuta toimintaa varten, on tiehen perustettava toiminnanharjoittajan hyväksi tieoikeus, jos tien rakenne on kyseiseen liikenteeseen soveltuva eikä tien käyttämisestä aiheudu huomattavaa haittaa millekään kiinteistölle, muulle rekisteriyksikölle tai tieosakkaalle taikka 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua yleisen edun loukkausta.

Ennestään olevaan tiehen voidaan valtion, maakunnan tai kunnan hyväksi toimituksessa perustaa tieoikeus yleisen liikenteen käyttöä varten, jos tämä on tärkeää liikenteen tarkoituksenmukaiseksi järjestämiseksi ja 1 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät sekä tietä koskevien asioiden hoitamiseksi on perustettu tiekunta.

13 §

13 §

Yksityistien lakkaaminen ja muuttuminen kaduksi

Yksityistien lakkaaminen ja muuttuminen kaduksi

Yksityistie tai sen osa lakkaa, kun sen liikennettä välittämään tarkoitettun kadun rakentamista tai parantamista koskeva maankäyttö- ja rakennuslain 86 §:n 3 momentissa tarkoitettu kadunpitopäätös on tehty. Kadunpitopäätöksessä on määrättävä, mitkä tiet tai tienosat lakkaavat. Kunnan on pyydettäessä annettava tieosakkaalle ja tiekunnalle tietoa kunnan tiedossa olevasta maankäytön toteutumistilanteesta siltä osin kuin sillä on vaiku-

Yksityistie tai sen osa lakkaa, kun sen liikennettä välittämään tarkoitettun kadun rakentamista tai parantamista koskeva maankäyttö- ja rakennuslain 86 §:n 3 momentissa tarkoitettu kadunpitopäätös on tehty. Kadunpitopäätöksessä on määrättävä, mitkä tiet tai tienosat lakkaavat. Kunnan on pyydettäessä annettava tieosakkaalle ja tiekunnalle tietoa kunnan tiedossa olevasta maankäytön toteutumistilanteesta siltä osin kuin sillä on vaiku-

Voimassa oleva laki

tusta kadunpitovelvollisuuden alkamiseen.

Kunnan kadunpitovelvollisuuden alettua sellaisen kadun osalta, jolle yksityistien tai sen osan liikenne on tarkoitettu siirtyväksi, tai kunnan ryhdyttyä sellaista katua rakentamaan, kunnan on otettava tällaisen kaduksi muuttuvan yksityistien tai sen osan tienpito hoidettavakseen. Tieosakkaalla tai tiekunnalla on oikeus saattaa kysymys kunnan velvollisuudesta ottaa tienpito hoidettavakseen *toimivaltaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* käsiteltäväksi ja se voi uhkasakolla velvoittaa kunnan täyttämään sanotun velvollisuuden.

Jos lakkaavan yksityistien tiealue ei kuulu 1 tai 2 momentissa tarkoitettuun katuun, sovelletaan, mitä 12 §:n 5 momentissa säädetään.

21 §

Tien rakentaminen Natura 2000 -verkostoon sisältyvällä alueella tai sen läheisyydessä

Jos tien rakentaminen merkittävästi heikentäisi niitä luonnonarvoja, joiden perusteella alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää luonnonsuojelulaissa tarkoitettuun Natura 2000 -verkostoon, eikä tien rakentamiselle olisi muutoin estettä, yksityistietoimituksen toimitusmiesten on yhteistyössä *toimivaltaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* kanssa pyrittävä löytämään tien rakentamiselle sellainen vaihtoehto, jossa valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon sisällytettäväksi ehdottamalle tai siihen sisällytetylle alueelle aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Jos tien rakentaminen kohtuullisin lisäkustannuksin tien käyttäjän tarpeita tyydyttävästi palvelevalla tavalla ei ole mahdollista, valtio on vaadittaessa velvollinen korvaamaan haitan tai lunastamaan alueen, jonka hyväksi tieoikeutta on haettu perustettavaksi.

Natura 2000 -verkostosta säädetään muilta osin luonnonsuojelulain 10 luvussa. Tien rakentamisen kokonaan estymisestä aiheutuva 2 momentissa tarkoitettu haitan korvaaminen tai alueen lunastaminen käsitellään ja ratkaistaan luonnonsuojelulain 53 §:n 3 momentin

Ehdotus

tusta kadunpitovelvollisuuden alkamiseen.

Kunnan kadunpitovelvollisuuden alettua sellaisen kadun osalta, jolle yksityistien tai sen osan liikenne on tarkoitettu siirtyväksi, tai kunnan ryhdyttyä sellaista katua rakentamaan, kunnan on otettava tällaisen kaduksi muuttuvan yksityistien tai sen osan tienpito hoidettavakseen. Tieosakkaalla tai tiekunnalla on oikeus saattaa kysymys kunnan velvollisuudesta ottaa tienpito hoidettavakseen *Valtion lupa- ja valvontaviraston* käsiteltäväksi ja se voi uhkasakolla velvoittaa kunnan täyttämään sanotun velvollisuuden.

Jos lakkaavan yksityistien tiealue ei kuulu 1 tai 2 momentissa tarkoitettuun katuun, sovelletaan, mitä 12 §:n 5 momentissa säädetään.

21 §

Tien rakentaminen Natura 2000 -verkostoon sisältyvällä alueella tai sen läheisyydessä

Jos tien rakentaminen merkittävästi heikentäisi niitä luonnonarvoja, joiden perusteella alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää luonnonsuojelulaissa tarkoitettuun Natura 2000 -verkostoon, eikä tien rakentamiselle olisi muutoin estettä, yksityistietoimituksen toimitusmiesten on yhteistyössä *Valtion lupa- ja valvontaviraston* kanssa pyrittävä löytämään tien rakentamiselle sellainen vaihtoehto, jossa valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon sisällytettäväksi ehdottamalle tai siihen sisällytetylle alueelle aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Jos tien rakentaminen kohtuullisin lisäkustannuksin tien käyttäjän tarpeita tyydyttävästi palvelevalla tavalla ei ole mahdollista, valtio on vaadittaessa velvollinen korvaamaan haitan tai lunastamaan alueen, jonka hyväksi tieoikeutta on haettu perustettavaksi.

Natura 2000 -verkostosta säädetään muilta osin luonnonsuojelulain 10 luvussa. Tien rakentamisen kokonaan estymisestä aiheutuva 2 momentissa tarkoitettu haitan korvaaminen tai alueen lunastaminen käsitellään ja ratkaistaan luonnonsuojelulain 53 §:n 3 momentin

Voimassa oleva laki

mukaisesti.

23 §

Teettämishukka

Toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi tieosakkaan, tiekunnan tai sellaisen kiinteistön omistajan, jonka kiinteistöä tieoikeus koskee, hakemuksesta tehostaa tämän lain nojalla annettua lainvoimaista tienpitoa koskevaa toimenpidettä koskevaa yksityistietoimituksen päätöstä tai tuomiota teettämishallalla, jos toimenpiteeseen velvollinen ei ole ryhtynyt tarpeellisiin toimenpiteisiin yksityistietoimituksessa asetetussa määräajassa. Jos toimenpiteeseen velvollinen on tiekunta, on ennen teettämishuhan määräämistä täytäntöön pantavaksi toimitsijamiehelle tai hoitokunnalle varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi ja, jos tienpitoa koskevaa asiaa ei ole käsitelty tiekunnan kokouksessa, sille on varattava tilaisuus antaa määräajassa lausuntonsa asiasta.

Jos toimenpiteeseen velvollinen ei ole ryhtynyt tarpeellisiin toimenpiteisiin teettämishuhan asettamispäätöksessä asetettuun määräaikaan mennessä, hakijan on teettämishuhan määräämiseksi täytäntöön pantavaksi ilmoitettava tästä *toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle*. Teettämishukka määrätään täytäntöön pantavaksi oikeuttamalla hakija tai muu yksityinen tekemään tai teettämään yksityistietoimituksen päätöksessä määrätyt toimenpiteet niihin velvollisen kustannuksella.

Teettämishukkaan sovelletaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

29 §

Tien käytön kieltäminen ja rajoittaminen sekä tien sulkeminen

Tiekunta tai, jos sellaista ei ole perustettu, tieosakkaat voivat kieltää kaikilla tai joillakin moottori- tai hevosajoneuvoilla tapahtuvan tien käytön muilta kuin tieosakkailta tai rajoittaa tien käyttöä. Tällainen kieltäminen tai rajoittaminen

Ehdotus

mukaisesti.

23 §

Teettämishukka

Valtion lupa- ja valvontavirasto voi tieosakkaan, tiekunnan tai sellaisen kiinteistön omistajan, jonka kiinteistöä tieoikeus koskee, hakemuksesta tehostaa tämän lain nojalla annettua lainvoimaista tienpitoa koskevaa toimenpidettä koskevaa yksityistietoimituksen päätöstä tai tuomiota teettämishallalla, jos toimenpiteeseen velvollinen ei ole ryhtynyt tarpeellisiin toimenpiteisiin yksityistietoimituksessa asetetussa määräajassa. Jos toimenpiteeseen velvollinen on tiekunta, on ennen teettämishuhan määräämistä täytäntöön pantavaksi toimitsijamiehelle tai hoitokunnalle varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi ja, jos tienpitoa koskevaa asiaa ei ole käsitelty tiekunnan kokouksessa, sille on varattava tilaisuus antaa määräajassa lausuntonsa asiasta.

Jos toimenpiteeseen velvollinen ei ole ryhtynyt tarpeellisiin toimenpiteisiin teettämishuhan asettamispäätöksessä asetettuun määräaikaan mennessä, hakijan on teettämishuhan määräämiseksi täytäntöön pantavaksi ilmoitettava tästä *Valtion lupa- ja valvontavirasto*. Teettämishukka määrätään täytäntöön pantavaksi oikeuttamalla hakija tai muu yksityinen tekemään tai teettämään yksityistietoimituksen päätöksessä määrätyt toimenpiteet niihin velvollisen kustannuksella.

Teettämishukkaan sovelletaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

29 §

Tien käytön kieltäminen ja rajoittaminen sekä tien sulkeminen

Tiekunta tai, jos sellaista ei ole perustettu, tieosakkaat voivat kieltää kaikilla tai joillakin moottori- tai hevosajoneuvoilla tapahtuvan tien käytön muilta kuin tieosakkailta tai rajoittaa tien käyttöä. Tällainen kieltäminen tai rajoittaminen

Voimassa oleva laki

tus ei ole esteenä tieosakkaan kiinteistölle kulkemiseen luvallisissa asioissa eikä estä tieosakasta taikka, jos osakkaat muodostavat tiekunnan, toimitsijamiestä tai hoitokuntaa antamasta edellä 28 §:ssä tarkoitettua lupaa tien tilapäiseen käyttämiseen, jos siihen on painavia syitä. Sellaisen tien käytön kieltämisestä tai rajoittamisesta, jonka kunnossapitoa valtio tai kunta avustaa, säädetään 85 §:ssä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu kielto tai rajoitus on annettava tiedoksi asettamalla tien varteen asianmukainen liikennemerkki tai muu liikenteen ohjauslaite.

Kiinteistönomistaja ei saa asettaa kiinteistöllään olevalle yksityistielle sulkulaitetta, jollei tiekunta tai, jos tiekuntaa ei ole perustettu, tieosakkaat anna siihen suostumustaan. Jos sulkulaitteen asettamiseen ei ole annettu suostumusta, yksityistietoimituksessa voidaan kuitenkin myöntää kiinteistönomistajalle oikeus sulkulaitteen asettamiseen, jos se on kiinteistön käytölle liikenteestä aiheutuvan haitan tai liikenneturvallisuuden taikka muun erityisen syyn vuoksi tarpeen. Sulkulaitteen asettajan on huolehdittava siitä, että tieosakkailla on mahdollisuus käyttää tietä sulkulaitteesta huolimatta. Sellaisen tien sulkemisesta, jonka kunnossapitoa valtio tai kunta avustaa, säädetään 85 §:ssä.

51 §

Tiekunnan säännöt

Tiekunta voi laatia itselleen hallintoaan ja muuta toimintaansa koskevat säännöt. Tiekunnan säännöissä on mainittava ainakin tiekunnan nimi, tiekunnan kotipaikka ja tiekunnan toimitin. Säännöissä voidaan poiketa tämän lain säännöksistä, jos se on erikseen sallittu. Muissa tiekunnan säännöissä päätettävissä asioissa on noudatettava, mitä tässä laissa säädetään.

Jos tiekunnan säännöissä poiketaan tämän lain säännöksistä, tiekunnan on hyväksyttävä säännöt yksimielisesti. Muussa tapauksessa enemmistö päätös riittää.

Tiekunnan säännöt eivät saa loukata tieosakkaalle tässä laissa säädettyjä oikeuksia

Ehdotus

tus ei ole esteenä tieosakkaan kiinteistölle kulkemiseen luvallisissa asioissa eikä estä tieosakasta taikka, jos osakkaat muodostavat tiekunnan, toimitsijamiestä tai hoitokuntaa antamasta edellä 28 §:ssä tarkoitettua lupaa tien tilapäiseen käyttämiseen, jos siihen on painavia syitä. Sellaisen tien käytön kieltämisestä tai rajoittamisesta, jonka kunnossapitoa valtio, *maakunta* tai kunta avustaa, säädetään 85 §:ssä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu kielto tai rajoitus on annettava tiedoksi asettamalla tien varteen asianmukainen liikennemerkki tai muu liikenteen ohjauslaite.

Kiinteistönomistaja ei saa asettaa kiinteistöllään olevalle yksityistielle sulkulaitetta, jollei tiekunta tai, jos tiekuntaa ei ole perustettu, tieosakkaat anna siihen suostumustaan. Jos sulkulaitteen asettamiseen ei ole annettu suostumusta, yksityistietoimituksessa voidaan kuitenkin myöntää kiinteistönomistajalle oikeus sulkulaitteen asettamiseen, jos se on kiinteistön käytölle liikenteestä aiheutuvan haitan tai liikenneturvallisuuden taikka muun erityisen syyn vuoksi tarpeen. Sulkulaitteen asettajan on huolehdittava siitä, että tieosakkailla on mahdollisuus käyttää tietä sulkulaitteesta huolimatta. Sellaisen tien sulkemisesta, jonka kunnossapitoa valtio, *maakunta* tai kunta avustaa, säädetään 85 §:ssä.

51 §

Tiekunnan säännöt

Tiekunta voi laatia itselleen hallintoaan ja muuta toimintaansa koskevat säännöt. Tiekunnan säännöissä on mainittava ainakin tiekunnan nimi, tiekunnan kotipaikka ja tiekunnan toimitin. Säännöissä voidaan poiketa tämän lain säännöksistä, jos se on erikseen sallittu. Muissa tiekunnan säännöissä päätettävissä asioissa on noudatettava, mitä tässä laissa säädetään.

Jos tiekunnan säännöissä poiketaan tämän lain säännöksistä, tiekunnan on hyväksyttävä säännöt yksimielisesti. Muussa tapauksessa enemmistö päätös riittää.

Tiekunnan säännöt eivät saa loukata tieosakkaalle tässä laissa säädettyjä oikeuksia

Voimassa oleva laki

tai tieosakkaiden yhdenvertaisuutta. Kaikilla tieosakkailta on oikeus pyynnöstä saada toimitsijamieheltä tai hoitokunnan puheenjohtajalta jäljennös tiekunnan säännöistä.

Tieosakas on oikeutettu saattamaan säännöt tiekunnan kokouksen käsiteltäväksi ja tarkastettavaksi.

Säännöt tulevat voimaan, kun sääntöjen hyväksymisestä on tehty merkintä kiinteistö-tietojärjestelmään.

61 §

Tiekunnan kokouksen koollekutsuminen

Tiekunnan kokouksen kutsuu koolle toimitsijamies tai hoitokunta tai muu tiekunnan säännöissä määritelty taho. Kirjallinen kokouskutsu on toimitettava jokaiselle tieosakkaalle, jonka postiosoite on tiekunnan tiedossa tai joka on ilmoittanut tiekunnalle sähköpostiosoitteen tai muun tietoliikenneyhteyden kutsun toimittamista varten. Tiekunnan säännöissä voidaan määrätä myös muusta täydentävästä tavasta ilmoittaa tiekunnan kokouksen ajankohta. Kokouskutsu on toimitettava aikaisintaan kahta kuukautta ja viimeistään kahta viikkoa ennen tiekunnan kokousta. Tiekunnan säännöissä voidaan pidentää lyhyempää määräaika ja lyhentää pidempää määräaika.

Vuosikokouksen kokouskutsussa on mainittava ehdotuksesta maksuunpanoluetteloksi sekä kokouksessa päätettävistä tienpitoa koskevista merkittävistä asioista. Tiekunnan säännöt on toimitettava tieosakkaille kokouskutsun liitteenä. Ylimääräisen kokouksen kokouskutsussa on mainittava ne asiat, joista kokouksessa päätetään. Ehdotus maksuunpanoluetteloksi on vähintään kahden viikon ajan ennen kokousta pidettävä tieosakkaiden nähtävänä kokouskutsussa ilmoitetussa paikassa tai se on toimitettava tieosakkaille kokouskutsun liitteenä.

Tieosakkaille tulee varata mahdollisuus tutustua edellisen vuosikokouksen jälkeen laadittuihin tiekunnan toimielimen kokouksiin ja päätöksiin koskeviin pöytäkirjoihin. Pöytäkirjat on vähintään kahden viikon ajan ennen

Ehdotus

tai tieosakkaiden yhdenvertaisuutta. Kaikilla tieosakkailta on oikeus pyynnöstä saada toimitsijamieheltä tai hoitokunnan puheenjohtajalta jäljennös tiekunnan säännöistä.

Tieosakas on oikeutettu saattamaan säännöt tiekunnan kokouksen käsiteltäväksi ja tarkastettavaksi.

Säännöt tulevat voimaan, kun sääntöjen hyväksymisestä on tehty merkintä kiinteistö-tietojärjestelmään ja voimassa olevat säännöt on toimitettu yksityistierekisteriin.

61 §

Tiekunnan kokouksen koollekutsuminen

Tiekunnan kokouksen kutsuu koolle toimitsijamies tai hoitokunta tai muu tiekunnan säännöissä määritelty taho. Kirjallinen kokouskutsu on toimitettava jokaiselle tieosakkaalle, jonka postiosoite on tiekunnan tiedossa tai joka on ilmoittanut tiekunnalle sähköpostiosoitteen tai muun tietoliikenneyhteyden kutsun toimittamista varten. Tiekunnan säännöissä voidaan määrätä myös muusta täydentävästä tavasta ilmoittaa tiekunnan kokouksen ajankohta. Kokouskutsu on toimitettava aikaisintaan kahta kuukautta ja viimeistään kahta viikkoa ennen tiekunnan kokousta. Tiekunnan säännöissä voidaan pidentää lyhyempää määräaika ja lyhentää pidempää määräaika.

Vuosikokouksen kokouskutsussa on mainittava ehdotuksesta maksuunpanoluetteloksi sekä kokouksessa päätettävistä tienpitoa koskevista merkittävistä asioista. Tiekunnan säännöt on toimitettava tieosakkaille kokouskutsun liitteenä. Ylimääräisen kokouksen kokouskutsussa on mainittava ne asiat, joista kokouksessa päätetään. Ehdotus maksuunpanoluetteloksi on vähintään kahden viikon ajan ennen kokousta pidettävä tieosakkaiden nähtävänä kokouskutsussa ilmoitetussa paikassa tai se on toimitettava tieosakkaille kokouskutsun liitteenä.

Tieosakkaille tulee varata mahdollisuus tutustua edellisen vuosikokouksen jälkeen laadittuihin tiekunnan toimielimen kokouksiin ja päätöksiin koskeviin pöytäkirjoihin. Pöytäkirjat on vähintään kahden viikon ajan ennen

Voimassa oleva laki

kokousta pidettävä tieosakkaiden nähtävänä kokouskutsussa ilmoitetussa paikassa.

Jos toimitsijamies tai hoitokunta tai muu tiekunnan säännöissä määritelty taho laiminlyö vuosikokouksen koollekutsumisen tai kieltäytyy kutsumasta tieosakkaita ylimääräiseen kokoukseen, voidaan kokous tieosakkaan hakemuksesta pitää yksityistietoimituksen yhteydessä toimitusinsinöörin johdolla *taikka toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* voi tieosakkaan hakemuksesta, varattuaan toimitsijamiehelle tai hoitokunnalle tilaisuuden tulla kuulluksi, oikeuttaa hakijan kutsumaan tieosakkaat kokoukseen siten kuin 1 momentissa säädetään.

Mitä 1–3 momentissa säädetään tieosakkaasta, koskee myös muita asianosaisia, joiden asiaa tiekunnan kokouksessa käsitellään.

65 §

Tiekunnan päätöksen moittiminen

Tieosakas tai muu asianosainen voi moittia tiekunnan kokouksen tai perustamiskokouksen päätöstä tiekuntaa vastaan ajettavalla kanteella, jos:

1) asian käsittelyssä ei ole noudatettu menettelyä koskevia tämän lain säännöksiä tai tiekunnan sääntöjä;

2) päätös on tämän lain tai tiekunnan sääntöjen vastainen;

3) päätös loukkaa hänen oikeuttaan tai tieosakkaiden yhdenvertaisuutta.

Moitekanteen johdosta annettavassa tuomiossa päätös voidaan kantajan vaatimuksesta julistaa pätemättömäksi tai sitä voidaan muuttaa. Päätöstä voidaan muuttaa vain, jos voidaan todeta, minkä sisältöinen päätöksen olisi pitänyt olla.

Moitekanne tiekuntaa vastaan on nostettava maa- oikeutena toimivassa käräjäoikeudessa kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä. Toimivaltainen on se käräjäoikeus, jonka yhteydessä toimivan maa- oikeuden tuomiopiirissä sijaitsee tie, jota asia koskee. Jos tie sijaitsee kahden tai useamman maa- oikeutena toimivan käräjäoikeuden tuomiopiirissä, asian ratkaisee se käräjäoikeus, jonka yhteydessä toimivan maa- oikeuden tuo-

Ehdotus

kokousta pidettävä tieosakkaiden nähtävänä kokouskutsussa ilmoitetussa paikassa.

Jos toimitsijamies tai hoitokunta tai muu tiekunnan säännöissä määritelty taho laiminlyö vuosikokouksen koollekutsumisen tai kieltäytyy kutsumasta tieosakkaita ylimääräiseen kokoukseen, voidaan kokous tieosakkaan hakemuksesta pitää yksityistietoimituksen yhteydessä toimitusinsinöörin johdolla *tai Valtion lupa- ja valvontavirasto* voi tieosakkaan hakemuksesta, varattuaan toimitsijamiehelle tai hoitokunnalle tilaisuuden tulla kuulluksi, oikeuttaa hakijan kutsumaan tieosakkaat kokoukseen siten kuin 1 momentissa säädetään.

Mitä 1—3 momentissa säädetään tieosakkaasta, koskee myös muita asianosaisia, joiden asiaa tiekunnan kokouksessa käsitellään.

65 §

Tiekunnan päätöksen moittiminen

Tieosakas tai muu asianosainen voi moittia tiekunnan kokouksen tai perustamiskokouksen päätöstä tiekuntaa vastaan ajettavalla kanteella, jos:

1) asian käsittelyssä ei ole noudatettu menettelyä koskevia tämän lain säännöksiä tai tiekunnan sääntöjä;

2) päätös on tämän lain tai tiekunnan sääntöjen vastainen;

3) päätös loukkaa hänen oikeuttaan tai tieosakkaiden yhdenvertaisuutta.

Moitekanteen johdosta annettavassa tuomiossa päätös voidaan kantajan vaatimuksesta julistaa pätemättömäksi tai sitä voidaan muuttaa. Päätöstä voidaan muuttaa vain, jos voidaan todeta, minkä sisältöinen päätöksen olisi pitänyt olla.

Moitekanne tiekuntaa vastaan on nostettava maa- oikeutena toimivassa käräjäoikeudessa kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä. Toimivaltainen on se käräjäoikeus, jonka yhteydessä toimivan maa- oikeuden tuomiopiirissä sijaitsee tie, jota asia koskee. Jos tie sijaitsee kahden tai useamman maa- oikeutena toimivan käräjäoikeuden tuomiopiirissä, asian ratkaisee se käräjäoikeus, jonka yhteydessä toimivan maa- oikeuden tuo-

Voimassa oleva laki

miopiirissä sijaitsee pääosa siitä tiestä, jota asia koskee.

Jos päätös koskee sellaisen asianosaisen oikeutta, joka ei ole tieosakas ja joka ei ole ollut siinä kokouksessa saapuvilla, jossa päätös on tehty, hänellä on oikeus nostaa moitekanne kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, kun hän on saanut todisteellisen tiedon päätöksestä. Jos päätöksen johdosta on tehty 64 §:ssä tarkoitettu oikaisuvaatimus, tieosakkaalla tai muulla asianosaisella on kuitenkin oikeus nostaa kanne tiekuntaa vastaan käräjäoikeudessa 30 päivän kuluessa oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaamisesta.

73 §

Yksityistietoimituksen hakeminen

Yksityistietoimitusta haetaan kirjallisesti Maanmittauslaitokselta. Jos yksityistietoimitus koskee kokonaan asemakaava-aluetta, jolla kunta kiinteistörekisterilain 5 §:n mukaisesti huolehtii kiinteistörekisterin pitämisestä, toimitusta haetaan kunnan kiinteistörekisterin pitäjältä.

Yksityistietoimitusta saa hakea tieosakas, kiinteistön tai muun rekisteriyksikön omistaja ja osaomistaja, yhteisen alueen osakas, 6 §:ssä tarkoitettu elinkeinonharjoittaja tai muu pykälässä tarkoitettu taho, tiekunta, jonka tietä asia koskee, sekä kunta, *toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* tai valtio. Yksityistietoimitusta tien aseman ja leveyden sekä tiehen kohdistuvien oikeuksien selvittämiseksi saa hakea myös kiinteistöön kohdistuvan erityisen oikeuden haltija. Ilman hakemusta Maanmittauslaitos tai muu kiinteistörekisterin pitäjä voi panna vireille yksityistietoimituksen kiinteistönmuodostamislain 283 §:ssä tarkoitettussa tilanteessa.

Hakemuksesta on käytävä ilmi:

- 1) mitä toimenpidettä haetaan ja tarpeen mukaan hakemuksen peruste;
- 2) mitä kiinteistöjä tai aluetta toimitus on

Ehdotus

miopiirissä sijaitsee pääosa siitä tiestä, jota asia koskee. *Käräjäoikeuden päätösvaltaisuudesta säädetään oikeudenkäymiskaaren 2 luvussa. Maa- ja metsätieteiden tutkimuskeskus voi osallistua asian valmisteluun.*

Jos päätös koskee sellaisen asianosaisen oikeutta, joka ei ole tieosakas ja joka ei ole ollut siinä kokouksessa saapuvilla, jossa päätös on tehty, hänellä on oikeus nostaa moitekanne kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, kun hän on saanut todisteellisen tiedon päätöksestä. Jos päätöksen johdosta on tehty 64 §:ssä tarkoitettu oikaisuvaatimus, tieosakkaalla tai muulla asianosaisella on kuitenkin oikeus nostaa kanne tiekuntaa vastaan käräjäoikeudessa 30 päivän kuluessa oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaamisesta.

73 §

Yksityistietoimituksen hakeminen

Yksityistietoimitusta haetaan kirjallisesti Maanmittauslaitokselta. Jos yksityistietoimitus koskee kokonaan asemakaava-aluetta, jolla kunta kiinteistörekisterilain 5 §:n mukaisesti huolehtii kiinteistörekisterin pitämisestä, toimitusta haetaan kunnan kiinteistörekisterin pitäjältä.

Yksityistietoimitusta saa hakea tieosakas, kiinteistön tai muun rekisteriyksikön omistaja ja osaomistaja, yhteisen alueen osakas, 6 §:ssä tarkoitettu elinkeinonharjoittaja tai muu pykälässä tarkoitettu taho, tiekunta, jonka tietä asia koskee, sekä kunta, *Valtion lupa- ja valvontavirasto* tai valtio. Yksityistietoimitusta tien aseman ja leveyden sekä tiehen kohdistuvien oikeuksien selvittämiseksi saa hakea myös kiinteistöön kohdistuvan erityisen oikeuden haltija. Ilman hakemusta Maanmittauslaitos tai muu kiinteistörekisterin pitäjä voi panna vireille yksityistietoimituksen kiinteistönmuodostamislain 283 §:ssä tarkoitettussa tilanteessa.

Hakemuksesta on käytävä ilmi:

- 1) mitä toimenpidettä haetaan ja tarpeen mukaan hakemuksen peruste;
- 2) mitä kiinteistöjä tai aluetta toimitus on

Voimassa oleva laki

tarkoitettu koskemaan;

3) hakijan nimi ja osoite;
4) hakijan tiedossa olevat muut asianosaiset;

5) tiekunnan toimitsijamies tai vähintään yksi hoitokunnan varsinainen jäsen, jos hakemus koskee tietä, jonka osakkaat muodostavat tiekunnan; sekä

6) hakijan, hänen laillisen edustajansa tai asiamiehensä puhelinnumero sekä se postiosoite ja sähköinen osoite, johon toimitusta koskevat ilmoitukset lähetetään.

83 §

Valtionavustus

Valtio voi vuosittain myöntää *valtion talousarviossa tähän tarkoitukseen osoitetun määrärahan rajoissa* avustusta tiekuntien neuvontaan ja opastukseen ja sitä tukevan materiaalin ja palveluiden tuottamiseen sekä sellaisen yksityistien tienpitoon, jota koskevien asioiden hoitamista varten on perustettu tiekunta. Edellytyksenä on lisäksi, että tiekuntaa ja yksityistietä koskevat tiedot yksityistierekisterissä sekä tie- ja katuverkon tietojärjestelmässä ovat ajantasaiset niin kuin 50 §:ssä edellytetään.

(Uusi 2 mom.)

Valtionavustuksen myöntämisestä ja lakauttamisesta päättää se *toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus*, jonka toimialueella tie tai suurin osa siitä on.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä valtionavustusmäärärahan jaosta.

85 §

Ehdotus

tarkoitettu koskemaan;

3) hakijan nimi ja osoite;
4) hakijan tiedossa olevat muut asianosaiset;

5) tiekunnan toimitsijamies tai vähintään yksi hoitokunnan varsinainen jäsen, jos hakemus

koskee tietä, jonka osakkaat muodostavat tiekunnan; sekä

6) hakijan, hänen laillisen edustajansa tai asiamiehensä puhelinnumero sekä se postiosoite ja sähköinen osoite, johon toimitusta koskevat ilmoitukset lähetetään.

83 §

Valtionavustus

Maakunta voi vuosittain myöntää avustusta tiekuntien neuvontaan ja opastukseen ja sitä tukevan materiaalin ja palveluiden tuottamiseen sekä sellaisen yksityistien tienpitoon, jota koskevien asioiden hoitamista varten on perustettu tiekunta. Edellytyksenä on lisäksi, että tiekuntaa ja yksityistietä koskevat tiedot yksityistierekisterissä sekä tie- ja katuverkon tietojärjestelmässä ovat ajantasaiset niin kuin 50 §:ssä edellytetään. *Yksityisteiden lauttapaikkojen ylläpitoa maakunta voi avustaa osana maakuntalain (/) 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua saaristoliikenteen suunnittelua ja järjestämistä.*

Avustusmäärärahan riittävyys arvioidaan maakunnissa valtuustokausittain. Arvioinnissa tarkastellaan yksityisteiden valtionavustusten tarvetta, avustuksilla saavutettuja vaikutuksia, arvioitua tulevaa kehitystä sekä näiden suhdetta julkisen talouden kehitykseen.

Valtionavustuksen myöntämisestä ja lakauttamisesta päättää se *maakunta*, jonka toimialueella tie tai suurin osa siitä on.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä valtionavustusmäärärahan jaosta.

85 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Liikenteen salliminen avustettavalla tiellä**Liikenteen salliminen avustettavalla tiellä*

Jos valtio tai kunta tämän tai muun lain perusteella avustaa tiekuntaa tai tieosakkaita yhteisesti tien kunnossapidossa, tien käyttämistä muuhun kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvaan liikenteeseen ei saa kieltää tai tietä sulkea sinä ajanjaksona, jota avustus koskee. Sama koskee tietä, jonka kunnossapidosta kunta vastaa kustannuksellaan. Tien käytöstä 28 §:n nojalla suoritettavan maksun periminen voidaan kieltää tien kunnossapitoa koskevassa avustuspäätöksessä.

Jos muusta kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvasta liikenteestä aiheutuu huomattavaa haittaa kiinteistön tai rekisteriyksikön omistajalle tai liikenneturvallisuudelle, voidaan avustettavan tien käyttö kunnan suostumuksella muiden kuin tieosakkaiden hyväksi kieltää tai sitä rajoittaa taikka avustettava tie sulkea. Kunnan on pyydettävä ennen tällaisen suostumuksen antamista *toimivaltaiselta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta* lausunto.

Jos valtio tai kunta tämän tai muun lain perusteella avustaa tiekuntaa tai tieosakkaita yhteisesti tien rakentamisessa taikka tie on tehty kokonaan tai osaksi kunnan varoilla, on kymmenen vuoden ajan viimeisen avustuserän nostamisesta tai kunnan tekemän tietyön päättymisestä lukien noudatettava, mitä edellä tässä pykälässä säädetään tien käyttämisestä muiden kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvaan toimintaan tai liikenteeseen.

86 §

Kielto käyttää avustusta velan suoritukseen

Valtion tai kunnan varoista myönnettyä avustusta ei voida ulosmitata velan suoritukseksi.

87 §

Valtionavustuslain soveltaminen

Jos valtio, *maakunta* tai kunta tämän tai muun lain perusteella avustaa tiekuntaa tai tieosakkaita yhteisesti tien kunnossapidossa, tien käyttämistä muuhun kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvaan liikenteeseen ei saa kieltää tai tietä sulkea sinä ajanjaksona, jota avustus koskee. Sama koskee tietä, jonka kunnossapidosta kunta vastaa kustannuksellaan. Tien käytöstä 28 §:n nojalla suoritettavan maksun periminen voidaan kieltää tien kunnossapitoa koskevassa avustuspäätöksessä.

Jos muusta kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvasta liikenteestä aiheutuu huomattavaa haittaa kiinteistön tai rekisteriyksikön omistajalle tai liikenneturvallisuudelle, voidaan avustettavan tien käyttö kunnan suostumuksella muiden kuin tieosakkaiden hyväksi kieltää tai sitä rajoittaa taikka avustettava tie sulkea. Kunnan on pyydettävä ennen tällaisen suostumuksen antamista avustuksen myöntäneeltä *maakunnalta* lausunto.

Jos valtio, *maakunta* tai kunta tämän tai muun lain perusteella avustaa tiekuntaa tai tieosakkaita yhteisesti tien rakentamisessa taikka tie on tehty kokonaan tai osaksi kunnan varoilla, on kymmenen vuoden ajan viimeisen avustuserän nostamisesta tai kunnan tekemän tietyön päättymisestä lukien noudatettava, mitä edellä tässä pykälässä säädetään tien käyttämisestä muiden kuin tieosakkaiden hyväksi tapahtuvaan toimintaan tai liikenteeseen.

86 §

Kielto käyttää avustusta velan suoritukseen

Valtion, *maakunnan* tai kunnan varoista myönnettyä avustusta ei voida ulosmitata velan suoritukseksi.

87 §

Valtionavustuslain soveltaminen

Voimassa oleva laki

Tässä luvussa tarkoitettuihin valtionavustuksiin sovelletaan muilta osin valtionavustuslakia (688/2001).

88 §

Muutoksenhaku

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen jakamaa valtionavustusta koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä yksityistie sijaitsee.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi hakea muutosta 85 §:n 2 momentissa tarkoitettua kunnan suostumusta koskevaan päätökseen.

Ehdotus

Tässä luvussa tarkoitettuihin valtionavustuksiin sovelletaan lisäksi valtionavustuslakia (688/2001), *jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä. Maakunnan myöntämiin avustuksiin sovelletaan kuitenkin vain, mitä säädetään valtionavustuslain 2 luvussa valtionavustuksen myöntämisen perusteista, 3 luvussa valtionavustuksen myöntämisestä ja maksamisesta, 4 luvussa valtionavustuksen käytöstä ja sen valvonnasta, 5 luvussa valtionavustuksen palauttamisesta ja takaisinperinnästä, 6 luvussa tietojen saannista ja tietojen luovuttamisesta sekä 33 §:ssä tiedoksiannosta.*

88 §

Muutoksenhaku

Maakunnan jakamaa valtionavustusta koskevaan päätökseen *saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään.*

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä yksityistie sijaitsee. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Maakunta voi hakea muutosta 85 §:n 2 momentissa tarkoitettua kunnan suostumusta koskevaan päätökseen.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.
